

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

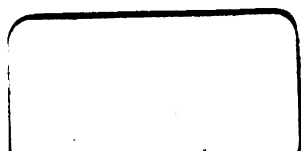
- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på <http://books.google.com>

3 3433 06661302 1

•

Gerhard Schønings

Norges

Norges Historie

Tredie Deel,

indeholdende

Norges Historie

fra

Kong Hagen Adelsstein-Fostres Død

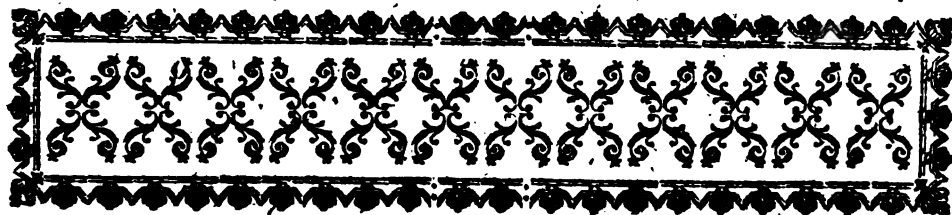
til

Kong Olaf Tryggvasons Ankomst

til Regieringen.

Kiøbenhavn, 1781.

Trykt paa Eydendals Forlag.

Fortale.

Da det desværre er min Skæbne, at opleve den ene Vens Død efter den anden, saa har jeg og maat friste den, at tage en af mine beste og ældste Venner, nemlig Forfatteren af dette Skrivt. Min Pligt er det at yde ham Berømmelse, ikke for derved at forærvige ham, thi det gjøre hans egne udsødelige Fortienester, men for at opfylde Venskabs Lov, og det paa rette Sted, i Fortalen for det Minde han har stiftet sig. Gerhard Schöning, denne vort Nordens Polybius, er fød 1722 den 2 Maj iudi Lofodens Fogderie i de Nørste Nordlande paa Gaarden Schatnæs i Bornæs Menighed, af Fader Andreas Schöning, Forpagter over den Kongelige Tiende i Lofodens og Vestermaalens Fogderier, og Moder Marthe Ursin, en Præstedotter fra Bornæs. Hans Fader, som var en vel studeret Mand,

a 2

Mand,

Fortale.

Mand, holdt ham først hjemme til Studeringer fra hans tiende Aar, men hans fornemste Skolegang holdte han hos sin Farbroder, Herr Elias Schøning, Præst paa Bornæs, som dimitterte adskillige til Akademiet, en streng Mand, men derhos en duellig Lærer. Derfra kom han sidst i Aaret 1739 efter hans Død igien til sin Moder, som imedens var bleven Enke, og underviste sine tvende Brødre Christian Fris, som døde før han kom til Akademiet, og Claudius Ursin, om hvilken mere siden, og kom efter et Aars Forløb til Tronhiems Skole, hvor da Benjamin Dass var Rector, en alvorlig, retskaffen og høist duellig Lærer. Det vor Schøning behagede ham, er ei hans mindste Ros, thi Dass lod aldrig nogen Feil, nogen Last, nogen Efterladenhed ustraffet, eller ubemærkt, hvorvel han brugte mere Brettefættelse og Formaninger end Færle, og ei heller lod han nogen Dyd være ubelønnet. Han saae lige saa meget paa Disciplinens gode Sæder, som paa deres Lærvillighed og Glid. Og hvor kunde da Schøning andet end behage ham, han som altid var flittig, agtpaagivende, anstændig, lydig, ordentlig, han som med den bedste Dpførsel forenede den utrætteligste Stræbsomhed. Efter at han havde været noget over 3 Aar i Tronhiems Skole, blev han 1742 sendt til Kiøbenhavns Universitet, hvor han den 31 Julii blev efter foregaaende Prøvelse indskreven blant Studenternes Tal, og siden tog han den saa kaldte Examen Philosophicum, saa og den theologiske Attestats, hvorefter han og prædikede til Demis, og blev 1748 creeret til Magister; var og Decanus ved det femte

Fortale.

senite Bord paa Klosteret. Daff understøttede ham, thi Schøning var fattig, en Skiebne han har havt tilfælles med mange store Mænd. Uden Daff havde han ei kunnet udholde at opholde sig længe i Kjøbenhavn, dette for Studerende saa dyre Sted; dog holdt han det for sin Pligt ei at legge sin Velgører den hele Byrde paa, til hvilken Ende han antog sig private Informationer, hvorved han vel tabte noget af Tiden til egne Studeringer, men dertilmod gjorde sig beqvem til Underviisning, i hvilken det ofte beroer mere paa en tydelig og god Maade at lære fra sig, end paa vidt udstrakt Kundskab. Saaledes underviste han den endnu levende Kammerraad Collett til første Examen; den afdøde bekiendte Poet og Borgemeister i Tronhiem Bredal udi Mathematiquen; saa og Professor Bloch, der siden blev Provst ved vor Frue Kirke, hans trende Sønner in literis humanioribus, af hvilke den eene nu er Bisp i Ribe. Og ihket Under var det at han kunde undervise i saa mange Ting, da han flittigen besøgte Professorernes Lectier, og Collegier, og hørte iblant andre Anchersen i det latinske Sprog, Munthe i det Grækske, Kall i det Hebraiske og Bang i Theologien, og lagde sig saaledes efter mere end een Videnskab, da han affkuede den doyne Tænkemaade, ifkun at studere een Ting, vel vidende, at den ene Videnskab rækker den anden-Haand, og at de tilhobe indbyrdes trænge til hinanden. Derfor var han og ikke uerfaren i Physiske, Mathematique, Jure, Philosophie, da han med Rette holdt for, at ingen kunde blive en stor Lærd, en dyb Tænkter, uden grundig Indsigt i Geometrie,

Fortale.

Metaphysique, Logic. Han var hel stærk i det latinske Sprog, og skrev en ren og god latinsk Stil, og var der vel neppe nogen latinsk Autor, som han ei havde læst. I det græske Sprog var han og meget bevaundet, og havde læst alle Historiefriverne, samt Homerus, Demosthenes ic. Det Hebraiske havde han og lagt sig saa meget efter, som udkræves til et Skole-Embed, hvortil hans Attraae gik. Af nyere Sprog forstod han hel vel Tysk og Fransk, endstaaent han ikke gierne talte dem. Det Svenske vil jeg ikke nævne, da det er let for hver en Dansk og Norsk. I det Engelske og Italienske var han ikke ukundig, og kunde temmelig vel forstaae deres historiske Bøger. Med al Glid lagde han sig og paa det Islandsk, eller Nordens gamle Sprog, som er umisteligt for enhver nordisk Oldforsker, thi hans Drift var fornemmelig til Historien og Antiquiteter; i sær Nordens, hvorudi han og erlangede en mageløs Kundskab, som ingen for ham har besiddet angaaende de ældre Tider, og vel neppe nogen efter ham opnaaer; saasom han med al sin Videnskab forenede en ugemeen Skarpsindighed, og en Tænkekræft, der trængde ind i de forborgenste og mest mørke Alderdommens Afgrunde. Som en der havde opfret sig til Skole-Embed, var og en mere end almindelig Kundskab i Theologien ham nødvendig. Dog denne øste han fornemmeligen ved egen Eftertanke af Bibelen selv og af Kirkehistorien, og ei meget af Theologernes Systemer, mindre af deres Compendier. Han kunde derfor aldrig lide den stridbare Theologie, det kiettergiørende Væsen, den scholastiske Spidsfindig-

Fortale.

findighed, men elskede tværtimod Fred og Enfoldighed, og ønskede stedse at man alene var bleven ved Bibelsens Ord, uden at tudlade sig i kunstige Beskrivelser og Ubleggelser. Grotius, Erasmus, Melancthon, Buddeus, Musæus vare hans Ledere. Han troede med dem, at Religionen bestod mere i at handle, end i at gruble. Derfor var han lige langt fra Rættermagerie og Grietænkerie, beholdt altid en sand Erbødighed for Guds Ord, som ingen Last gjorde ham affmagelig, var altid Høilagtelse for lærde og sagtnodige Geistlige, og tænkte aldrig at deres Indkomster vare for store. Til sin privat Præceptor valgte han den nu afdøde Etatsraad og Professor Molin, som besad den mest udstrakte Bogkundskab, og som var villig til at meddele vor Sønning den. Vor udsødelige og i Sandhed store Gram, vilde derfor og have havt ham til Samulus ved Kongens Bibliothek, men blev deri forhindret ved sin alt for tidlige Død 1748. Som den første Frugt af sin Indsigt i Oldsager udgav han i Anledning af Brylluppet imellem Herr Munthe, Professor i det græske Sprog, og Jomfrue Raasbøl, en Afhandling paa Dansk om vore Fædres Bryllupper, trykt til Kiøbenhavn 1750 i 4to., hvorudi han allerede gav en Prøve paa hvad Mand han vilde blive med Tiden. Den berømmelige Rector Doss var imedens ved adskillige tilfødende Fortredeligheder bleven fæd af Skole-Embedet, og som han mente, at en ung Mand kunde bedre gaae dem i Møde, saa bragte han det ved sin Nærværelse i Kiøbenhavn derhen, at han 1751 den 15 Januarii fik Lov til at afflaane det
til

Fortale.

til sin fiære Schøning, imod at forbeholde sig en vis aarlig Afgift, hvoraf han dog siden eftergav det halve, da vor Schøning giftede sig. Saa fast var hans Venfskab, rar Gierning altid, og mest i vore Tider. Da de begge i det Aar 1751 reiste op til Tronhiem fulgte jeg med dem, og besaae vi da tilsammen Friderichshald, Moss, Christiania, Drammen, Rongsberg, og alt Landet underveis lige til Tronhiem, hvor Daff overgav ham Skolen i den beste Tilstand, saa at maaskee neppe nogen i begge Riger kunde lignedes med den. Og fra denne Tid af vedvarede Venfskabet imellem mig og begge disse Mænd bestandig, og skyder jeg dem meget af det jeg veed. Daff forlod Tronhiem 1753, og reiste til Kiøbenhavn, og nød jeg derfor ikke hans Dmgang igien før end 1765, da jeg og drog did. Udi Kiøbenhavn havde han ideligen Dmgang med de lærdeste og beste Mænd, Hersleb, Harboe, Hielmstjerne, Lårdorph, Ancherfen, Erichsen, Langebek, og flere. I Aaret 1768 overfaldt ham et Slag, hvorover han 1769 begav sig til Sorøe, hvor hans Schøning da var Professor, men flyttede derfra 1773 atter til Kiøbenhavn, hvor han 1775 døde i Majo. En Mand der ved at danne mange duelige Discipler, ved ufortrøden at gaae andre Lærde til Haande, ved sin strænge Dyd og ved sin ugemene Sklonsomhed har stiftet mere Nytte end mange ved deres Skrifter. Med Schøning derimod, som forblev i Tronhiem, hvor jeg og opholdt mig, formedelst mit Giftermaal med Froken Angel, vedvarede min Dmgang uafbrudt, indtil vi begge forlode Tronhiem i Aaret 1765, jeg for at op-

holde

Fortale.

holde mig i Kiøbenhavn, og ande den hvidtill havde Stude-
ringers Roe, og han for at blive Professor Historiarum &
Eloqventia i Sorøe. Udi al den Tid vi vare sammen i Tron-
hiem saae jeg ham bestandig tvende Gange om Ugen hos mig,
og vare vi da i det mindste sammen fire Timer. Denne Tid
anvendte vi til at lære os indbyrdes det Engelske og det Ita-
lienske Sprog, men i sær at overveie Nordens gamle Historie,
hvor vi da undersøgte de vanskelige og mørke Begivenheder, som
deri forekomme. I de fleste bleve vi eenige, og dem vi bleve
ueenige om, er jeg nær ved at ansee for uopløselige. Jeg maae
bede Læseren om Forladelse, at jeg her indmænger mig selv,
men deels kan Schønings Levnet ei skrives uden at omtale mig,
og deels maae jeg gjøre det for at vise min Adkomst til at være
hans Levnetsbeskriver. Ovenmeldte Tid nyttede jeg og til at
lade mig undervise af ham i det Islandiske Sprog, som dog
alene stæde ved at læse Snørro sammen. Endskjønt han havde
et tungt og vanskeligt Embede, saa anvendte han dog al sin
øvrige Tid paa sit store Niemeed engang at skrive Norges Hi-
storie, ligesom han og søgte at gjøre mig beqvæm til at skrive
Dannemarks. Til den Ende lærte han uophørlig, og gjorde
mange Udtoge. Til den Ende udgav han adskillige Skrifter,
som dermed havde Samfund, nemlig: Forsøg til den gamle
Geographie af Norge, Kiøbenhavn 1751, 4to., hvor han dog
kun alene fik Finnmarken afhandlet. Et grundigt og vel udar-
bejdet Skrift, som det Kiøbenhavnske Videnskabers Selskab
lod oversætte paa Fransk ved Parthenay, og vilde give i Tryk-

Fortale.

ken, men ikke er stæet formedelst mig ubekjendte Marsager. Derefter udgav han til Tronhiem 1762 Beskrivelse over Tronhiems Dom-Kirke i 4to., hvilken fordm i ganske Norden berømte Bygning, men hvoraf den halve Del nu ligger øde, han med utrættelig Flid besaae, opmaalte og aftegnede til alle dens Deele, samt af Brevskaber og Skribenter oplyste dens Merkværdigheder. Noget for den Tid fattede endeel lærde Mænd i Dannemark den Beslutning at udgive Levnetsbeskrivelser over berømmelige Danske og Norske Mænd efter de Mønstre, som findes i de Engelske Biographier, der paa Endstere oversatte under den grundlærde Baumgartens Opsigt. Dette blev tilmeldet Schøning og mig af da værende Major Scherewien, siden Conferenceraad og Landsdommer i Treen, hvilken lærde og grundærslige Mand er død der 1779 i December. For at fuldestgøre vor Bøns Forslangende, satte vi os til Arbeidet. Jeg fuldfærdigede de Danske Konger, Knud den Store, Erik Enegod og Erik Emun; og Schøning den Norske Konge Harald Haardraade, og Tronhiemske Erkebisp Eysten deres Levnetsbeskrivelser. Men da vi vare færdige dermed gav vor Bøn os tilskjende, at hans andere Medarbeidere havde forladt dette Værk. Da vi nu ansaae vort Arbeide for ei aldeles uværdigt at legges for Publici Øine, saa lode vi det trykke 1757 til Kiøbenhavn i 4to. under Navn af: Forbedringer til den gamle Danske og Norske Historie, og bestyredes Correcturen af vor fælles Bøn Doss, som og gjorde Registeret. Ved disse Arbeider blev Schønings Navn bekjendt, saa at han i det

Aar

Fortale.

Aar 1758 blev udvalgt til Medlem af det Kongelige Danske Videnskabers Selskab, i hvis 8 Tome hans Afhandling om Nordlysets Vælde findes, hvor han udførligen viser, at dette Lusttegn har allerede været de gamle Græker og Romere bekendt, og ei sielden ladet sig see. Imidlertid var den berømtmelige Gunnernus bleven Biskop i Tronhiem. En Mand af utrættelig Iver for Videnskabernes Beste, en grundig Philosoph og Theolog, som gierne vilde gjøre sit Fødeland Norgelike saa berømt og oplyst i Videnskaber, som de mest beklendte Europæiske Lande ere det. Til den Ende foreslog han strax efter sin Ankomst 1758 Schøning og mig at oprette et lærd Selskab, saaledes at vi tre skulde strax begynde med at skrive, den ene meddele den anden det, og naar man havde nogle Afhandlinger færdige, da lade et Bind trykke, uden just at vente paa flere Medarbejdere, for det første; dog blev det ei besluttet at gjøre det til et egentligt Selskab før 1760. Som en Frugt deraf udkom til Kiøbenhavn 1761 i 8vo. den 1 Del, hvorudi findes af Schøning to Afhandlinger, om Uaer og om Kornmagaziner, hvilket sidste Stykke i sær indeholder herlige Forslag, som i det hele vare meget tjenlige for Norges Rige, at de bleve iværksatte. Overalt var vor Schøning en ivrig Patriot, og søgte baade ved Skrifter, og Raad og Daad at ophjælpe sit Fædreland, til hvilken Ende han meget lagde sig efter de oeconomiske Videnskaber. Imidlertid voksede Selskabet til i Lemmer, som man kan see af de følgende Dele; og fik i det Aar 1767 Navn af det Kongelige Norske Videnskabers Selskab.

Fortale.

I den 2 Del trykt Kiøbenhavn 1763 findes af Schoning en Afhandling om den Venetianske Adelsmands Petri Dvirini Stibbrud i Nordlandene 1432; saa og en anden, bestaaende i Anmerkninger til Capitaine Wangensteins Kort over Norge. Til den 3 Del trykt 1765 meddeelte han Beretning om det Meldalske eller Lynkens Kobberværks Opfindelse, hvilket han saa meget bedre kunde giøre, som han i nogle Aar var dets Med-Directeur, navnlig fra 21 November 1758 til 3 Julii 1765. I den 4 Del er intet af ham, men i den 5, trykt 1774, findes hans Lortale holdet i Selskabets Forsamling udi Tronhiem den 1 Martii 1774 over den fortreffelige og store lærde Mand, Biskop Gunnerus, som døde paa sin Visitsats-Reise den 23 September 1773 udi Christiansund. En Lortale, som upaatvileligen bør regnes iblant de smukke. Men nu forlod han endeligen Tronhiem, sit saa inderligen elskte Tronhiem, hvilket han og saa meget havde hængt, for at modtage Professoratet i Sorøe, endskjønt han i Indkomster tabte ved dette Bytte, og blev han til dette Embeds beskikket den 22 Februarii 1765. Til saadan Beslutning var den sande og eeneste Aarsag denne, at vi ei kunde skilles ad, endskjønt vi ikke saaes saa ofte som vi ønskede, da han var i Sorøe, og jeg i Kiøbenhavn, hvorvel jeg om Sommeren 1766 og 1767 opholdt mig meget der, og han ogsaa jævnlig kom ind til Kiøbenhavn, naar hans Embeds Forretninger det vilde tillade. Der udarbejdede han til sine Forelæsninger et Udtog af den Danske Historie, som gaaer til 1770, og fortiente at see Lyset. Der lag-

de

Fortale.

de han sidste Haand paa sin overmaade lærde Afhandling om de gamle Grækers og Romeres Kundskab angaaende de nordiske Lande, som findes i den 9 Tome af det Danske Videnskabs Selskabs-Skrifter, og hvoraf de i den 10 og 12 Tome sig befindende Afhandlinger om de samnes Kundskab efter Ptolemæi og indtil de saa kaldte midlere Tider, er en Fortsættelse, og er Jornandes den sidste Skribent han der har afhandlet, hvortil ogsaa kan i visse Maader regnes den Afhandling om Darii Høstaspis Tog til Scythien, som staaer i den 10 Tome. I Anledning heraf kom han i Strid med den lærde Professor Schldzer i Göttingen, som havde oversat og indrækket den i Allgemeine Welt-Histories 31 Del med nogle tilføiede Erindringer, hvorimod Schöning lod udgaae Anmærkninger under Navn af Sigurd Sigurdson, Sorøe 1773, 8vo. Med hvad Glid han udi Sorøe haver forestaaet sit Embede, og undervist Academikerne, det vidne de Navne Reventlau, Porphorow, Hauch, Wormskjold og flere, som ved hans og de andre Professorers Forelæsninger ere blevne duelige Mænds Navne. I de Aar 1773, 1774 og 1775 gjorde han en lærd Reise til Norge paa Kongelig Bekostning; Kongen skænkede ham den 19 December 1772, 500 Rdlr. til Reisen, og er hans Pas udstædt den 9 Maji 1773 af Ober-Hofmesteren Geheimeraad Reichenstein i Sorøe. Og atter blev ham den 21 April 1774 skænket 1000 Rdlr., da Arve-Prindsen var i sær meget fornøiet med hans nedsendte Anmærkninger over Norges Tilstand. Denne Reise skede for at besee hvad Alderdoms Levninger der

Fortale.

endnu ere tilovers, hvortil han af sig selv soiede mange oeconomiske Anmærkninger. Og i begge disse Henseender igiennemreiste han Tronhiems og Romsdals Amter, Gudbrandsdalen, Hedemarken, Romerige, Smaalandene, og havde i flere Aar bleven ved at bereise Norge, dersom han ei af Kongen var bleven den 23 Augusti 1775 bestiftet til Geheime Archivarius i den uforglemmelige Langebeks Sted, som Døden berøvede os den 16 August 1775, da dette hans nye Embede udfordrede hans Nærværelse i Kiøbenhavn, saasom ham tilligemed var overdraget at udgive Corpus Diplomaticum, og at fortsætte Scriptores rerum Danicarum, hvilket dog ved Rescript af 17 Junii 1776 blev forandret saaledes, at Scriptores bleve mig overdragne, og ham derimod Udgaven af Snorre Sturlesson. Som en Frugt af denne Reise har det første Hæfte seet Lyset i Kiøbenhavn udi 4to. Aar 1778, hvorudi Klæboe og endeel af Guldalen beskrives, og med Trofningen af det andet, som handler om Sundmør og Romsdalen, var allerede vidt kommet, da hans Sngdom standfede det. Men hans vigtigste Værk er det Norske Riges Historie, hvoraf som en Forløber udkom: Afhandling om de Norske og endel andre nordiske Folks Oprindelse, Sorøe, 4to. 1769. Og siden den Norske Histories første Del indtil Harald Haarfager, Sorøe, 4to., 1771, og anden Del, Historien om Harald Haarfager, Erik Blodøxe, Hakon Adelssteen, Sorøe 1773, og endeligen nu denne tredje Del, Kiøbenhavn 1781, om Harald Graafeld og Hakon Jarl, alle i 4to. Dette vigtige Værk havde han fore-

fat

Fortale.

sat sig at udføre lige til vore Tider, men Døden har berøvet os saa kostbar en Skat, hvortil ikkun nogle Excerpter findes. Og har man Marsag at frogte for, at der maaskee i nogle Aarhundrede ei vil findes den, der med lige Hæd bliver i Stand til at bringe dette Værk til Ende. Thi enhver upartisk og kyndig maae tilstaae, at alt hvad Skarpsindighed, Eftertanke, iossommelig Undersøgelse, udbredt Læsning, Sandheds Kiærlighed kan tilvejebringe, er her anbragt. Stilen er tydelig, ordentlig, mandig, og, hvor Tildragelserne det taale, smuk. Polybius var hans Mønster, og ham har han søgt at følge, da han ansaae ham for den ypperste Historieskriver. Snorro var hans fornemste Veiviser, dog ei anderledes end at han ofte retter, forbedrer og forlader ham, naar han synes Sandhed at fordre det. Dersom dette Værk var bleven bragt til Ende, tviler jeg paa, at noget Land havde kunnet opvise Mage dertil i Tilforlædelighed, Omstændelighed, og Tingenes dybe og nøie eftertænkte Undersøgning. Da det behagede Hans Kongelige Høihed Arve-Prinds Friderich at ville lade udgive Nordens ypperste Historieskriver Snorro paa sin Bekostning, saa saldt Valget, som naturligt, paa en Schøning, der og udarbejdede den latinske Oversættelse i de tvende første Tomer, som komme ud til Kiøbenhavn 1777 og 1778 i Folio. Fortalen er og af ham, ligesom Charterne og Genealogierne. Med den tredies Trokning standsede det ved hans Død i Harald Haardraades Historie, men dog er bleven fundet efter ham indtil det 9 Kapitel i Magni Barsods Historie. Fortsættelsen af Værket er ble-

ven

Fortale.

ven betroet Justiceraad Thorlacius, Rector ved Kiøbenhavns Skole, af hvis Haand man kan vente den lige saa god, som Begyndelsen, da han baade er en indfødt Islænder, og desuden en meget god Latiner. Giv Gud at man og kunde see hans Norske Historie ligesaa høilidig fortsat, men det er umueligt. I det Sælskab, som udgiver Islandske Skrifter af Arnæ Magnæi Samlinger, var han et Medlem, siden den 12 Junii 1776, og havde Del i Udgaven af Hungurvaka, for hvilken han haver gjort Fortalen. Hans øvrige Levnets Omstændigheder ere, at han den 5 Maji 1756 indlod sig i Ægteskab med Frederica Hveding, en Datter af Justice-Raad Hveding i Tronhiem, som dog ei haver glædet ham med Børn. I det Danske Sælskab til Historiens og Sprogets Forbedring blev han allerede 1751 den 3 April udvalgt til Medlem, og af det historiske Institut i Göttingen 1772 den 25 Januarii. Hans Kongelige Majestæt behagede det 1774 den 29 Januarii at tillegge ham Justiceraad Titel, dog hans største Titler ere hans Skrifter, og hans førte Liv; Skrifter, der ævrig vilde blive ved, naar de blot titulerede Personer, og Slægter, ere ævrig forglemte. Foruden de forhen opregnede har han og udgivet Disputationes 4 de origine Philosophiæ orientalis, Havniæ 4to. 1744—47, som er hans første Skrift, og hvorudi han for det meste har fulgt Bruckers Historia Philosophiæ. Om Agerdyrkningens Forbedring i Norge, Kiøbenhavn, 8vo. 1758, hvorudi ere mange skønne Ting, men hvor han, maaſkee henreven af Kiærlighed til Fædrelandet, driver

Fortale.

driver Norges Fordele for vidt. Oratio de antiquissima reipublicæ constitutione, Regum speciatim potentia & auctoritate apud gentes boreales, Sorø, 4to. 1765. Oratio de antiquo succedendi jure, ib. 4to. 1767. Betragtning over Kong Friderich den Femtes Begravelse, ib. 4to. 1766. Tale paa Christian den Syvendes og Carolinæ Mathildæ Bryllupsdag, Sorø, 4to. 1766. Programma de festo, post occidui solis reditum in Septentrione, olim celebrato, Sorø, 4to. 1766. Programma de anni ratione apud reteres Septentrionales, Sorø, 4to. 1766. Oratio ad solennia Coronationis Christiani 7. & Carolinæ Mathildæ, ib. 4to. 1767. Fundamenta narrationis Herodoti de Scythia, i 3 Programmata 1768, 1769, 1770. 4to. Programma de Sinu Codano & monte Sevo. ib. 4to. 1772. Han har og megen Del i den smukke tractatus Oeconomico-Physicus de habitu Norvegiæ ad agriculturam, som hans Broder Claus Ursin Schøning, der siden døde 1768. som Sørenskriver i Salten udi Nordlandene, udgav til Kiøbenhavn 1754 i 8vo. Men foruden alle disse opnævnte har han og efterladt sig følgende utrøkte: 1) De Normannis, som han har forfærdiget endog førend han blev Rector; et Skrift, som han vel ei selv ansaae endda for udarbejdet nok til at legge for Publici Øine, da han omarbejdede og omskrev alt hvad han gav i Trækken tvende ja ofte trende Gange, men som dog efter mit Skøn fortjener det meget bedre, end mange andre. 2) Hans Reise i Norge udi 9 Bind, som vidst i Trækken ville udgiøre omtrent 27 Hæfter, hvoraf det ene kun er trøkt, og det andet næsten

Fortale.

færdigt, og hvorhen og kan regnes mange andre geographiske Efterretninger om bemeldte Rige, samt Excerpta, hvilke alle han med megen Møie har samlet. Og er denne Reise i saadan Stand, at den uden sønderlig Forandring kan trøttes. 3) Trogshems Bøes Beskrivelse, som dog bestaaet mest i Samlinger, hvoraf ikke meget er sammenhængende skrevet, undtagen om Stadens Historie i sær, og om Munckholmen. 4) Forelæsninger over den almindelige Historie fra Verdens Skabelse til omtrent 1500. 5) Ditto over den Danske Historie indtil 1770. 6) Ditto over den Europæiske Historie fra den Westphalske Fred til 1748. 7) Om Procopii Kundskab om vort Norden, som en Fortsættelse om Romeres og Grækers Kundskab om samme Sag. Desuden ere der en Mængde Excerpter til den Norske Historie i sær, saa og nogle til den Danske, og deriblant undertiden endog smaae Afhandlinger. Foruden alt dette har han og efterladt sig 80 tegnede Charter, dels smaae, dels store over Norge, og dets Provincer, dels af ham selv forfattede, dels udcopierede af ham. Til Slutning vil jeg sige nogle Træk til om denne store Mand. Han var af maadelig Legems Størrelse, noget bleg og mager, vel voren, meget behændig, og skiftet til Legems Øvelser, alvorlig af Udseende, af temmelig god Helbred indtil Aar 1778 i April, da han blev angreben af en Betændelse i Leveren, hvoraf han dog kom sig nogenlunde, men blev den 27 September 1779 pludseligen overfalden af en Betændelse i Underlivet, som efterhaanden slog ud til en ordentlig Svindsot, der tærede ham langsom bort, og hvor-

af

Fortale.

af han døde den 18 Julii 1780. Naar han var hos sine Venner var han munter og opromt, eller og talte han om lærde Ting, efter Omstændighederne. Han var en meget god Egtesælle, hvilket hans efterladte Frues Sorg noksom bevidner. Imod sine Underhavende var han lemsældig, imod Fattige godgjørende, og hvor meget jeg end har kiendt ham, har jeg dog aldrig ved den ideligste Omgang kunnet opdage nogen Feil hos ham. Til Bevis paa hans Uegennyttighed kan dette tiene, at, da hans Svigermoder døde, overlod han den Del, ham efter hende kunde tilfalde, til sin Frues tvende ugifte Søstre, endskiønt han ikke var rig. Af alle Lærde agtede han Leibnitz høiest, og af hans Skrifter i sæt hans Theodicee; og erindrer jeg mig endnu med Fornøielse den Tid, da han bragte mig til at læse den. Han yndede og meget den berømte Rousseau's Sætning om Menneskets større Lykke i den naturlige Stand, end i den slesne, hvorvel han derhos tilstod, at Videnskaber ere Mennesket i dets nærværende Tilstand umisfælske og fornødne. Og havde vi angaaende denne Rousseau's Mening om Menneskets Lykkesalighed i hans naturlige Tilstand, ofte en venskabelig Strid. Den bekiendte Abbed St. Pierre's Sætning om al Krigs Affkæffelse, elskede han saa meget, at han var nær ved at troe dens Muelighed. For de Svenske var han megen Høilagtelse, i sæt for deres oeconomiske Videnskaber, og overalt elskede han Lærde af hvad Land og Religion de end vare. Udi sin Sygdom viste han sig meget taalmodig, og var altid i alle Ting fornøjet med Guds Vilie. Han var en Hader af alle

Fortale.

umyttige Høfligheds Bevisninger, og Høttideligheder, af alle overflødige Zirather, hvorfor han ikke heller lærte Poeterne med den Henrykkelse, som mange andre, og dæmte maaſkee lidet for umildt om Comoedier og Romaner, hvorvel han derfor ikke gandske forkaſtede dem. Han var uden Stolthed og Indbildning om ſig ſelv, meget tilbøielig til at ſætte Priis paa andres Arbejder, og til at roſe dem. Fredelige og lærde Geiſtliche ærede han, ligesom han derimod huede de trætteklære og opblæſte, og afſkyede al Strid, endog i Religionen, vel vidende, at fælden noget got deraf kommer. Med de beſte og lærdeſte Mænd havde han Omgang og Fortrolighed, af hvilke nu ere døde en Hielmſtierne, Wolman, Langebec, Klevenfeld, Gram, Daſſ, Wöldike, Raſſ, Gunnerus, Schlegel, Schytte, Temler, og flere, og endnu leve en Erichſen, en Guldberg, en Lürdorph, en Bogelius, en Koſod, en Treſchow, en Obells, en Harboe, en Jeſſen, en Bedel, en Holm, en Friis, en Müller, en Carſtens, en Rothe, en Jacobi, og flere. Mange raadſorte ſig i deres Skrifter med ham, helſt udi hiſtoriske Ting, ſaaſom en Ström, da han arbejdede paa ſin Sundmørs Beſkrivelse, en Krog, ſom har beſkrevet Nordfiord, men hvilket Bærk endda ikke har ſeet Lyſet, og en Schnabel, der til Videnskaberneſ Tab er død alt for tidlig, og derved ei har til Ende bragt ſin Beſkrivelse over Hardanger. Uden Schoning havde jeg ikke heller kunnet fremtræde med de Bærker, hvor-
dan de end ere, ſom nu ſee Lyſet. I ham og Langebec haver jeg tabt mine beſte og ſikkerſte Veiledere og Lærere, og længe
for-

Fortale.

forhen en Holberg, og en Gram. Til sine andre Fortjenester har han og lagt denne, at skænke sin gandske Bogsamling til det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Tronhjem; hvortilmod og Hans Kongelige Majestæt har skænket hans Enkesrue en flættelig Pension. Rector Daff havde foræret ham sin Samling af Danske Bøger, paa Bistkaar at forege den, og at det altsammen siden skulde tilhøre Tronhjem. Dette, endskjønt kun mundtlige Løfte, hvorvel en ærlig Mand ingen Forskiel gjør paa mundtlige og skriftlige Løfter, har han et alene opfyldt, men endog udvidet, ved at bortskænke alle sine Bøger, hvortilblant ere mange gode og vigtige, til samme Selskab. Til Erindring af saa ypperlig en Mand opsatte jeg strax disse faae Linier:

Flentibus Musis

Langebeckio adempto

Apollo dixit:

Ne flete Sorores

Schöningius vivit.

Nunc Schöningio sublato

Plorantibus Musis

Complorat Apollo

Et Tacet.

Fortale.

Dog det nytter ikke at begræde saadan Mand's Fortis; det er ikke nok; Nei langt bedre er det at betræde hans Fodspor, at løbe den Bane han har løbet, for nogenlunde at opnaae ham, men hertil vil Arbejde, Glid, Baagenhed, Utrættelighed; Comoediers, Clubbers og Spille-Sælftabers alt for jævnlig Brug, thi hvo vil nægte den tilbørlige, den maandelige, føre sandeligen ei til Vrens Tempel, formaae ei at stille nogen ved Siden af en Schening.

P. F. Suhm.

Den

Norſke Histoires

Tredie Deel,

indeholdende

Riigets H i s t o r i e

fra

Kong Hagen Adelskeins = Fostres Død

til

Kong Oluf Tryggvesøns Ankomst

til Regjeringen.

12
Differential Equations

Chapter 1

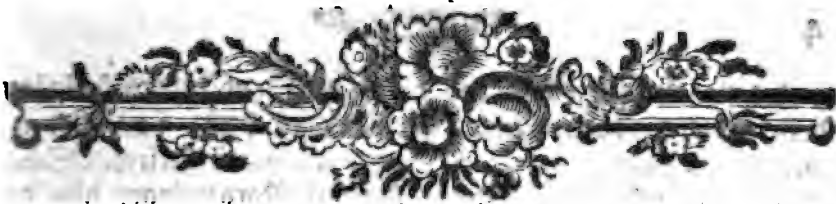
1.1 Introduction

1.2 Basic Concepts

1.3 Applications

1.4 Summary

1.5 Exercises

Det 1 Kapitel.

Det Norske Riiges Historie under Kong Harald
Graafelds, eller under Eriks Sønners og Dron-
ning Sunhilds Regiering.

§. 1. **S** den næst foregaaende Deel, af vor Norske H. Indledning.
storie, have vi seet det Norske Riiges Stat at
oprettes, derpaa at vaille, at trues med Ruldstælle, men
atter at stadfæstes. Det første var seet, under en Harald
Haarfagers vel anlagte og langvarige Regiering; under en
Erik Blodøse begyndte vel Staten at vaille: men en Hagen
Adelsteens Foster stadfæstede den paa nye. Eldstsmelte
stridbare, tappre, kloge og høistelskede Regent satte et alleent
Riiget i forrige Forfatning, men bragte det ogsaa til den Høide
af Magt og Anseelse, at det kunde troffe alle Anfælde, baade
af egne og fremmede Fiender, og ei alleene byde begge sine
mægtige Naboer Spidsen, men ogsaa giøre anseelige Ero-
bringer i deres Lande. Dette kunde ei andet, end opvække
bemeldte Naboers saavel Opmærksomhed, som Misundelse,
og

og det maatte bringe dem paa det Anslag, at nedtrykke isig. Dette mægtige Naboer-Rigte, der i saadan Hast, i en Tid af mindre end hundrede Aar, var sejet saa høit i Været. Saa lange en Kong Hagen sad ved Røret i Norge, vare alle de Forsøge, man derpaa gjorde, aldeles frugtesløse: men da det kom i endeel, deels svage, deels voldsomme og blodtorstige Regentes, samt i en listig, forhadet og herskesyg Qvindes Hænder, saa har en lang Række af indbyrdes Ligt, Bold, Underfundighed og Efterstræbelser indenlands, foreenede med en udenlandst Forstes herskesyge Hæftig, bragt det saa vidt, at bemeldte saa meget blomstrende og mægtige Stat kom, for en stor Deel, under et fremmed Herredomme, og var nær ved Bredden af sin Undergang.

Tilstanden
efter Kong
Hagens
Død.

§. 2. Desse Ting skulle udgløre Indholdet af følgende Deel af vor Historie, som vi nu ville foretage os. Kong Hagen var død, som vi tilforn have berettet, og Tilstanden i Norge, ved dette alt for hastige Dødsfald, af følgende Beskaffenhed. Over den østre Deel af Vigeh, eller over de Lande, som ligge østen for Follo-Fiorden, var Tryggve Olafssøn Under-Konge eller Regent; over Vestfold, med endeel tilgrændsende Lande, regierede Gudraud Bjærnsøn; begge nybbemeldte vare Fættre og Kong Hagens Brodre-Sønner; paa Upplandene vare adskillige Konger, hvis Navne de Gamle ei have optegnet; men over Throndelagen, ventelig ogsaa over Halogaland, eller nu varende Nordland de a), med dertil hørende Finmark, forte Sigurd Jarl Herredom-

a) I den Danske Oversættelse af Snorre staar ubetydlig, at Sigurd Jarl, foruden det Thronbiemste, ogsaa besad aldt Nordland, pag. 92. Sagen er uden Tvivl rigtig, men uvist, om det har staet i Clausens Original, eller det er Tilleg af ham selv. Vel forbeholdte de gamle Konger sig selv gjensidigen Finmarken, i det Hæderen med

adkommet, som havde sin Børpel paa det gamle Konge-Sæde
 Glade b). Alle disse havde været Kong Hagens fortrolige
 Venner og trofaste Tilhængere; de kunde endnu med Rette
 ansees som Høveder for hans Partie; og de havde derpaa
 meget at frygte for, saavel af deres egne Landsmænd, som
 af fremmede, ved den foreskaaende Forandring, i Hensigt
 til Regjeringen i Riket, hvilken Kong Hagen, efter detsom
 tilforn anførte Beretning, havde paa sit yderste overdraget til
 sine Børper-Sønner, til Kong Harald og hans Brødre,
 Printser, der deels vare opdragne, deels lange havde ophof-
 det sig ved Kong Harald Haastrands Hof i Danmark, med
 hvilken Kong Hagen havde næsten bestandig fort Krig. Af
 disse Printser kunde derfor bemeldte Kong Hagens Tilhæn-
 gere, ei spaae sig meget godt; de havde Marsag at frygte; men
 Kong Harald Eriksøn og hans Brødre ei mindre Marsag at
 frygte for dem. Deels havde de Joie til at søge Havn, for
 hvad Kong Erik Blodør havde begaaet imod deres Forældre
 og nær Forbante, deels vare de i Besiddelse af onselige Lan-
 de, især Sigurd Jarl, som foruden meere besad heele Thron-
 delagen, hvor Rikets fornemste Stærke, i de Læder, havde
 sit Sæde.

§. 3. Disse Printser havde da baade Joie og Hynde,
 til at sætte sig imod Kong Eriks Sønner, for at udeslutte dem

Kong Ha-
 rald den
 anden, fals-
 ket Hæd-
 feld.

A 3

fra

Stirnerne, som et Regale: men at de mægtige Glade Jarle ogsaa
 været i Besiddelse af Halogaland med tilhørende Hiumark, ses ogsaa
 beraf, at da efter Kong Oluf Troggsøns Fald, Norge blev
 deelt mellem de tre mod ham foresnede Regente, tilfaldt Haloga-
 land Erik Jarl. Snorte i Olafs Trogg. Saga, Kap. 130. Uden
 Tvil har deri den Forøvelse af Magt og Vilge bestaaet, som Kong
 Hagen loote Sigurd Jarl, da han blev Konge. Snorre i Hakons
 Saga, Kap. 1.

b) Se Ol. Trogg. Saga; 1. Del, Kap. 27. og Snorre i Harald Graa-
 felts Saga, Kap. 11.

fra Regjeringen i Norge. Men, det dette nægter, Komme
 dog Kong Harald og hans Brødre, i Følge af Kong Hagens
 sidste Bille, til Riiget, efter hans Død, uden mindste Mod-
 stand, og uden at nogen, enten af venskabske Prinsler eller an-
 dre, gjorde den mindste Bevægelse, enten for at udslette ham
 fra Riiget, eller for selv at nåde Enevolds Regjeringen: saa
 stor Erbødighed bar man for den saa høit elskte Kong Ha-
 gens Bille, ogsaa efter hans Død. Dog maatte de nye
 Regente forpligte sig til, dels at holde de Love ubrodelige,
 som Kong Hagen havde udgivet, samt lade alle og enhver der-
 efter nyde Ret og Skik, dels at alle Høvdinger, alle de
 forige Regente i Riiget, skulde beholde de Værdigheder, de
 havde faaet af benæbnte Konge, samt de Lande og Riger,
 han havde tildeelt dem bb). Imod disse Løfter bleve Eriks
 Sonner, eller rettere, den ældste af dem, Kong Harald, ef-
 ter den af Harald Haarfager udgivne Grundlov, antagen og
 erklænt for Riigets øverste Regent, for Monark og Øvet-
 Konge. Dog vovede ei Kong Harald, eller hans Brødre,
 sig til at opslaae deres Residence, enten i det Thronhjemst,
 eller blandt Vilfbæringerne: paa begge Steder havde deres
 Forældre allerede længe tilforn gjort sig forhadte; paa begge
 Steder boede nu en Mængde store, mægtige og anseelige
 Mænd; disse og begge Steders Regente havde bestandig holdt
 Kong Hagens Partie, imod Eriks Sonner, og altid været
 hans Venner c). Den første Vinter, eller det første Aar,
 efter Regjeringens Tiltrædelse, havde de derfor ei meere af
 Riiget i fuld Besiddelse, end kun det middeste Deel, saa-
 som Hordeland, Rogaland, Sogn, Fiordafylke, samt begge
 Morene og Romdøl, med endel tilhørende Districter, over
 hvilke deres Fader, Kong Erik, tilforn havde regieret, det
 øvrige

bb) Saa staar i den haandskrivne Udtale. Officia.

c) See Snorres nye anførte Sted, og Olaf-Saga, Kap. 30.

ættige var paa den søndre og østre Kant, i forhenvedte Konges, Tryggves og Gudbrands Eie, som besadde heele Viken, fra Gorth-Elden, til Lindesnes, eller mueligt endnu længer, lige til Sire-Nasa men paa den anden Kant var heele Throndelagen tillige med Halogaland, eller nu værende Nordland, samt heele Finnmarken, under Sigurd Jarls Herredomme; saa at Kong Harald og hans Brødre, af bemeldte Lands, for det første, si bekomme de Enevolbs Kongen, eller Over-Regenten, tilhørende, Statte, Landkylde eller andre Rettigheder.

§. 4. Altinget var da, for det første, deelt imellem adskillige Regente, af omtrent lige Magt og Myndighed, imellem bemeldte Ronger i Viigen, Sigurd Jarl og endel andre Ronger, som da regjerede paa Opplandene, paa den eenes, og mellem Kong Harald med hans Brødre, paa den anden Stude. Sidstnævnte faae i Historien gemeenlig Navn, af Eriks Sønner eller Gunhilds Sønner; og af dem vare endnu tilovers, Harald, som da var den ældste, samt tillige den tappreste og krigdhæreste, den anseeligste, den mest agtede og ærede iblandt dem d), den, som Enevolbs Regjeringen, efter deres Farfaders, Kong Harald Haarfagers Indretning eller udgivne Grund Lov, egentlig tilkom e), og som dertil, af nydnævnte sin Farfader, lige fra Fødselen og Buggen af, var bleven opnævnt f). Den anden var Ragnfred; den tredje Erling, eller som han kaldes i Olaf Tryggvesøns Saga, Erlendr; den fjerde Gudrod; den femte Sigurd, med Tilnavn Elefa, (Snøt eller Sagel g). Disse vare nu Kong

Den nye
Regjerings
Forfatning.

d) See anførte Olafs-Saga, Kap. 29.

e) See vor Hærstes Histories 2den Deel, S. 191. §. 52.

f) See Snorre i Harald Haarfagers Saga, Kap. 45.

g) Torskaus og flere oversatte det med Hugorm eller Slange.

Kong Erik's Sønner, hoilte alle tilhobe, med et Slags felles Aet, felles Myndighed, tiltraadte Regjertingen, og foreslillede samtlig Enebolds Regenten, eller en af fleere regjerende Konger bestaaende Forsamling, hois Hoved Harald var, som den ældste iblandt dem, som derfor ogsaa var iblandt dem den første, den fornemste i Ordenen, men som for Resten synes intet videre Fortrin, i Hensigt til Magt og Myndighed, at have haft for de andre. Denne Indretning kan vel synes, ei at have været ganske overeensstemmende med den, af deres Farsader; Kong Harald Haarfager, udgionne Grundlov, i Folge af hvilken, een alleene burde være Enebolds Regent; nysnævnte Konge havde ogsaa dertil udtrykkelig opnaamt sin Sonneson Harald alleene, efter hans Faders Kong Erik's Død, naar den indfaldt h): men da værende Omstændigheder maae have gjort et Slags Forandring nødvendig, og bemeldte Indretning ei uden al Tvil stæet efter Overlag og af vigtige Aarsager, deels og fornemmelig, for vedved at gjøre Arve-Folgen til Enebolds Herredømmet des sikrere, i den Blodpriske Familie, og for dersfra des bedre at kunne udslette de andre Prinsfer, af Harald Haarfagers Familie; deels for at forekomme Riigets videre Deeling, saabelfom Spid mellem Prinsferne og Brodrene paa den eene, og deres Forening med de andre Prinsfer, paa den anden Stille; deels for at spare, naar stee kunde, Omkostninger paa mange særskilte Hoffer at underholde; og deels, for at kunne, med forenede Kræfter, des eftertrykkeligere sætte sig imod Under-Kongernes Foretagender, af den øvrige Kong Harald Haarfagers Familie, af hoilke foruden foromtalte Konger, Tryggve og Gudraud, adskillige den Tid fandtes paa Oplandene i).

§. 5.

(h) See bemeldte Norske Histories 2den Deel, S. 192. §. 52. See og Endre i Harald Haarfagers Saga, Kap. 45.

i) See Tork Hist. Norveg. 4ar. 2. Lib. 6. cap. 1. pag. 258.

§. 5. Kong Harald Erifson, med Tilnavn Graa-
feld, om Anledning, til hvilket Navn paa et andet Sted
k) videre skal meddes, blev da vel, efter Kong Hagens
Død, Enevolds-Regent over hele Norge, men han maatte
dele denne øverste Magt og Myndighed, med sine Brødre;
altsammen uden Tvil fornemmelig efter deres Moders, den
myndige, snedige og herskesyge Dronning Gunhilds Anlag
og Ansage, som ei alleene mangede sig i Regjerings-Sager-
ne, men havde ogsaa deri meest at sige l), gemeenligen kaldet
Konge-Moder. Ved Regjeringens Tiltrædelse skulde vel
intet have været hende og hendes Sønner klarere, end strax at
have kunnet støde de andre Konger og Regente i Norge, fra
deres Riger, eller fra de dem tildeelte Lande: men de ind-
saa lettelig, at denne Sag var for det første ugjortlig: saa
svage vare deres egne Kræfter, saa stor derimod hines Magt;
da ved dem, som Kong Hagens Tilhængere og Venner, Un-
dersaatternes Hjærter bleve bestandig hængende. For at
kunne derfor sætte dem selv i Sikkerhed paa Thronen, og for
at forekomme indbyrdes Krig og Urolighed i Riiget, hvor-
ved de selv vilde staae meest Fare, maatte de da søge, at bringe
Sagen til Fred og Forlig. Raste Vinter, efter Antonstet
til Norge, og efterat de der havde tiltrædet Regjeringen,
sendte til den Ende Gunhilds Sønner Gesandte, til deres
Fættre, Kongerne paa Vestfold og i Viken, om indbyrdes
Fred og Forlig; og denye blev strax sluttet, paa det Bilskaar;
at i Folge af Kong Haralds Grund-Lov, og Kong Hagens
derestier gjorde Indretning, skulde bemægtede Konger fremde-
les beholde de Riiger og Lande, de havde, men betale deraf
de halve Indkomster, til Gunhilds Sønner, og erkiende
dem

Forlig og
Fred
Auc-
tes.

k) See efterfølgende §. 35. i dette Kapitel.

l) See Olafs Saga, anførte Sted, Kap. 29.

dem for deres Ober-Konger eller Eenevolbs Regente m). Ved Mellem-Mand og mellemgaaende Gesandte, blev ligeledes et Forlig tilveiebragt, imellem Kongerne og Sigurd Jarl, under samme Vilkaare, som forommeldte: Sigurd Jarl skulde erkiende dem for Eenevolbs-Regente, men derimod beholde for sig de Lande og det Herredømme, som Kong Hagen havde tilstaaet ham; hvilket alt, som vore gamle Skribente her lægge til n), med Eed, paa begge Sider, blev stadfæstet; saa det synes, at Sigurd Jarl, som slug og forsigtig, har ei villet lade sig noie med blotte Løfter, Haandslag og Forsikringer, men fordret Eed af Kongerne.

Den brydes
igten.

§. 6. Sigurd Jarl havde ogsaa billig Marsag, at bruge Forsigtighed: han kendte alt for vel Dronning Gunhilds samt hendes Sønners Sindelag; han vidste hvor lidet man kunde troe deres Ord og Løfter; og Udsagnet viste, at denne snedige Mand havde tænkt ret, lad være den af ham brugte Forsigtighed var forgieves. Sigurd Jarl var just den, som Kongerne havde fornemmelig at frygte for; han var mest i Stand, at sætte sig imod deres Hensigter; paa ham havde derfor Dronning Gunhild sit Øie, al sin Opmærksomhed, fornemmelig henvendt; og ham maatte man see at rydde af Veien, førend man kunde foretage noget imod de andre Printser, eller gaa videre i sit Forehavende. Endskiont derfor, ved nye aakalte Forliiger, Freden indenlands syntes at være sat paa en nogenledes sikker Fod, og al Marsag til Ueenighed dæmpet, saa varede det dog ikke længe, førend den onde, arglistige og herresyge Dronning Gunhild, i Hensigt, at faa alle dem ryddede af Veien, der vare at anses som Hoveder, for hendes og hendes Sønners Modstandere, tog sig for

m) See Snorre i Harald Graafelds Saga, Kap. 1.

n) See Olaf Trygvessons Saga af Blacvart-Dof, Kap. 30. pag. 28.

for at sætte alle sine, til den Ende, optænkte Anslage og Maskiner i Gang, hvortil hun gjorde Begyndelse, paa følgende Maade.

§. 7. Med hendes Sønner, pleiede hun ofte at holde Raads Forsamlinger og Samtaler o), Regjeringens Sager angaaende, og deraf tog hun engang Anledning at tiltale dem saaledes; „Hvad er vel Eders Hensigt, og hvad tænke „J, angaaende Regjeringens Førelse og Forvaltning, i saa „vigtig en Deel af Riiget, som Throndhien er; J prange „vel, med Konge-Ravn, med Titel af Enevolds-Regente, „den samme, som Eders Forfædre have ført: men hvad er „det, J besidde af Riiget? en liden Landstrækning, en „Strimmel Land, kun en ringe Deel deraf, saa at J derover „ære i Stand til at holde, uden et ringe Antal Krigsfolk. „Heele Viiken have Truggve og Gudraud i deres Eie, og de „have den med nogen Ret, i Hensigt til deres Herkomst, som „deres Arve-Riiger, deres Forfædres Besiddelser: men Si- „gurd Jarl regierer, eene i alle Ting, over heele Thronde- „lagen, Eders Fæderne-Arv; og der har han sat sig paa „Thronen, som Eder burde tilkomme. En Jarls Magt og „Værdighed er nok for ham, dermed bør han lade sig nøie; „og veed jeg derfor ikke, hvad Pligt der paaligger Eder, at „lade ham besidde saa stort et Herredomme, eller lade ham „stille Eder ved en saa anseelig Deel af Riiget. Er det „ikke urimeligt? J maae fare hvert Aar, til fremmede Lan- „de, ud paa Krigstoge og Erooverier: men J lade imid- „lertid, her indenlands, andre fratage Eder Eders Fæderne- „Arv. At styrte en Jarl fra Sædet, at knække Halsen paa „ham, det skulde Eders Farfader, Kong Harald Haarfa- „ger, som Du, Harald, er opkaldet efter, have anseet for

Ved Dron-
ning Sun-
nille Raad.

B 2

„Vorne

o) Se Snorre i Harald Grafskabs Saga, Kap. 3.

„Borne-Spil, for en ringe Ting, han som afbrødde eller
 „underknebe saa mange Konger i Norge, og siden regerede
 „alleens over det heele Rige, indtil sin høie Alderdom. „
 Ikke er, svarede hertil Kong Harald, som den ældste og for-
 nemste, som den, til hvilken Taleren især var stilet, „Sigurd
 „Jarl at ansee for saa let at tage af Dage, som at slagte en
 „Kalf eller et Kiid. Sigurd Jarl nedstammer fra en stor
 „og mægtig Familie; han har om sig mange mægtige Fræn-
 „der og Paarørende; selv besidder han stor Forstand og Klog-
 „skab; han er ogsaa overalt effet og blandt Almuen afholdt;
 „og hvad bliver da Folget, hvis han kommer under Betr-
 „dermed, at vi have noget fiendtligt fore imod ham? Alle
 „Thronder ville, som een Mand, staae ham bi; vort heele
 „Foretagende vil da, til vor Skam og Skade, blive til intet;
 „p) og desuden synes det mig et raadefigt, for nogen af os
 „Brødre, at betroe os i Thronernes Hænder, eller opslaae
 „vor Residence iblandt dem „q). I dette har du aldeles
 Ret, var Dronning Gunhilds Svar herpaa: „men vi
 „skulle vide at tage Sagen paa en ganske anden Fod, og ei
 „indlade os i for stor Vildløstighed. Til den Ende skal Du,
 „Harald, tillige med din Broder Erling, og med mig, op-
 „staae vor Residence, for tilkommende Vinter, paa Nord-
 „mor, og der vilke vi passe paa den beqvemteste Leilighed,
 „til

p) Det er rimeligt, at Kong Harald her har stillet til den Thronbiamts
 Konge, Hakon den Svære, som med Thronernes Hjelp saa sig
 i Stand til at bude Kong Harald Haarfager selv og hans heele
 Mægt Epidern. Torfaus har derfor indført dette i Kong Haralds
 Tale, som noget, hvorpaa han blandt andre betaaer sig, se an-
 forre Sted pag. 240.: men et vilke et anføre mere, end hvortil de
 gamle Skribente selv givt Anledning.

q) Men Løst i Hensigt til det, som Dronning Gunhild havde begaaet, mod
 deres forige Konger. See Nor. Histor. 2den Deel. S. 70.
 S. 263. 264.

„til at sætte vort Anslag i Værk.“ Dette Raad, som sigtede til Sigurd Jarls Undergang, blev af alle samtykt, samt Sagen besluttet, og strax iværksat r).

§. 8. Men man havde en gammel Råd at fange; Venskaber derover maatte man gaae varfom tilbærsk, og de bedste Midler udtænkes. Endelig udfandt man et, som syntes at være det tienligste. Sigurd Jarl havde en meget yngre Broder, ved Navn Griotgard s), der stod langt under ham, i Hensigt til Værdighed og Anseelse, som den, der ikke stod i Tælle

B 3

nefte

2) See herom Snorre paa anførte Sted. 3. Olaf Trygvassons Saga, 1te Del, Kap. 32. pag. 29. og Torfaus paa anførte Sted, Kap. 2. pag. 240.

3) Hermed møder en et liden Vanskelighed, i Hensigt til Tilberegningen, som maae afhielpes. Efter vor Regning, blev Sigurd Jarl dræbt Aar 965; hans Fader Hakon Jarl omkom ved Aar 883, Morste Hisk. uden Drel, S. 76, da Sigurd efter ham blev Jarl; lad denne da kun have været 12 Aar gammel; yngre kunde han vist ei være, naar han kunde blive Jarl; lad hans meget yngre Broder Griotgard være 88, end og Aaret efter hans Faders Død, eller Aar 884; saa kunde Sigurd Jarl have været fød Aar 871, og 94 Aar gammel, da han blev dræbt, men Griotgard ved samme Tiid, en gammel Mand, af 79 Aars Alder. Derre er vel ei ganske urimeligt, mindre umueligt; gammel maae Sigurd Jarl være bleven, da de Norke endnu kalde Janden Gammiel Siurd, uden Tvil efter vor Sigurd; men dog alver Historien og ei mindste Anledning til at tro, at Sigurd, men endnu mindre Griotgard have været saa gamle, da Sigurds Død indtraf. Men kunde da vor Tiidsregning herved fastslaaes? Kulte Kong Hagen Adelskæns-Kostre være død for Aar 963, som Torfaus har paastaet? Kulte det bekjendte Hafsforde Slag, og efter det Nornarkiets Oprettelse i Norge endnu sættes længere ned i Tiden, end vi have gjort? det er ingen Sæge heraf. Vor Tiidsregning kan hermed gjerne bestaa; det vilser kun, at her er Feiler i den Omstændighed, at vi have sat Aar Jarls og Hakon Jarls Død for bemeldte Hafsforde Slag, i det Sted, den burde være sat, efter bemeldte Slag, en mellet en temmelig Tiid efter det; hvilket vor Nærskridige Torfaus ogsaa har indset. conf. Historia Norv. Par. 2. pag. 124. lib. 2. cap. 10.

Adelen og
deres Klæd-
ser, i de ælde-
ste Tider.

nefte ved Hoffet, og endnu ikke forte nogen hoi Væres-Titel. Thi vel er det ei at tvile paa, at blandt vore gamle Forfædre, ligesom blandt de gamle Tydske, jo har været Adel og Adelskab, og langt meere deraf, end nu, eftersom man da ventelig ei vidste af flere Stænder, end Adel og Trælle; ei heller kan negtes, at der jo gaves fød Adel: saadanne vare alle de saa kaldte Bønder eller Adels-Bønder, det er alle, som enten eiede eller beboede Jordegods og Gaarde paa Landet, hvilke udgjorde den nederste Klasse blandt Adelen; saadanne vare ogsaa alle de saa kaldte Haulder, det er Bønder, som for hine foromtalte deri havde et Slags Fortrin, at deres Jordegods ei vare kjøbt eller arvede fra fremmede, men havde længe gaaet i Arv, i samme Familie, Mand efter Mand. Desse havde adskillige Rettigheder frem for hine ¹⁾, og udgjorde den anden Klasse af Adelen. Men anderledes havde det sig, i Hensigt til den tredje eller øverste Klasse iblandt vor gamle Adel: her galdt ikke Fodsel, ligesom den i Almindelighed, iblandt vore Forfædre, galdt langt mindre, end egne Fortjenester, og Titler af Jarl, Herse, Leensmand, hvilke udgjorde bemeldte Klasse, og kaldtes med et almindeligt Navn Hofdinger eller Rikisincend, vare ei arvelige. En Jarls eller en Herses Son blev derfor ei anseet for meere, end enhver anden af den ringere Adel, eller en Bonde, og kaldtes, hvis han boede paa Landet, Bonde; saa længe han ei stod i Hoffets eller Kongens Tjeneste, eller han ei havde forhvervet sig nogen af bemeldte hoi Væres-Titler. Dette maatte skee, ved Tapperhed især, ved Helte-Bedrifter, ved erhvervet Due-lighed, til at forrette en Jarls, en Herses, en Leensmands Bestillinger; det kaldte man, at føre sig i Etten: „Sialfur verdur du thit i æt at føra“, sagde Hagen Jarl til Sigmund ²⁾, det

¹⁾ See de gamle Norske Love, især Gulathing-Loven.

²⁾ See Alf Tryggvasons Saga, 2den Deel, Kap. 107. pag. 117.

det er, gjøre sig beqvem, til at opnaae sin Families, sine Forsædres Vres-Titlen eller Vres-Titler, ved Hof- eller Krigs-Tjenester, ved Tapperhed, ved Forretninger, som udkrævede Hurtighed og Mod, Duetlighed og Forstand. Herfra var vel neppe nogen undragen: men jo høier man var af Byrd, jo nærmere Regjeringen især paarørende, jo større Adgang og Rettighed ansaae man sig dog for at have til bemeldte Vres-Titler; og i saadanne Omstændigheder var forbenævnte Erlotgard. Han var endnu Bonde, eller boede paa Landet x), men holdt en temmelig Deel Krigsfolk eller Hundskarle i sin Tjeneste, i Hensigt, vel at samle sig Ritgdomme, men tillige, at indlægge Vre, og gjøre sig berømt: men dette uagtet, var han endnu ikke, uviss af hvilken Aarsag, af sin Broder ophøiet til nogen af bemeldte Vres-Titler. Dette har Erlotgard uden Tvivl været fortrodelig over, og denne Omstændighed vidste man derfor at fore sig til Nytte. For at lokke Sigurd Jarl i Snaren, eller gjøre ham sikker, paa den ene, for at trække Erlotgard ind i Partiet imod ham, paa den anden Side, sendte Kong Harald et Gesandtskab til dem begge, med de venligste Hilsener og store Foræringer. Gesandtskabet indfandt sig først hos Sigurd Jarl; det foreskrede, paa Kongernes Vegne, paa Kong Haralds Især, at denne intet heller ynskede, end at kunne oprette med Jarlen, det samme fortrolige Venstabs, som havde været imellem ham og Kong Hagen; og til den Ende indbød man ham nu til et Glæstebud hos Kongen, for der at kunne des nøiær knytte deres Venstabs-Bånd. Sigurd Jarl tog vel paa det høfligste

x) Som jeg mener, enten paa Moltun, forðum Moltatun, som ligger et Støtte Vesten for Agdenes, eller maaskee rettere i Selvoen, forðum Solvo, beliggende strax inden eller Sonden for bemeldte Agdenes.

ligste imod Gesandtskabet, han led ved det samme yd Kongen talte, for sit Tilbud, samt forstille om sit Venskab, og sendte ham fra sin Side store Foræringere: men han undskyldte sig for at komme selv til Kongen, under Varsel af sine mange Forretninger. Efter forrettet Erinde hos Jarlen, begav Kongens Gesandte sig derfra, til Griotgard, med samme venlige Hilser, samme Venskabs Tilbud, og med lige saadanne Foræringere, som de havde tilbragt Jarlen, hans Broder. Griotgard tog ei længe i Betænkning at tage imod den ham tilbudne Ære; han indfandt sig ogsaa, til den bestemte Tid, hos Kongen og Dronning Gunhild; og han blev af dem, med de største Æres-Bekræftelser imodtaget. Ei nok dermed: Venskabet imellem dem gik saa vidt, at han blev brugt og antagen, i Kongernes Sammenkomster og Raadslagninger, som de holdte blandt dem alleens, og der, under en forfælt Fortrolighed, delagtiggjort i deres hemmelige Raad og Anslage.

Anslag op-
lagt mod Sig-
urd Jarl.

S. 9. Alt dette skede af dem, for at kunne beskeere efterhaanden trække Griotgard ind i deres Hensigter; og det lykkedes dem. Til den Ende, blev engang, efter overlagt Raad mellem Kongen og Dronningen, Talen bragt hen paa Sigurd Jarl; man forestillede, ved den Leilighed, Griotgard, hvor lidet han blev agtet, af sin Broder Jarlen, og hvad lidet deune gjorde ham, da han endnu ikke havde villet ophøje ham til nogen anseelig Værdighed, eller tilkætte ham nogen Æres-Titel; uden Tvivl har man lagt til, at dette skede

1) Jeg følger her Snorre. Olafs-Saga, paa anførte Sted, Kap. 33. pag. 30, fortæller Sagen, som Sigurd Jarl selv sendte, fra sin Side, yd Gesandtskab til Kongen, med bemeldte Venskabs-Forstærking, og med Foræringere: men det løber omrent ud paa et og det samme; begge Deele kunne være vigtige, begge skede.

Rebde af Jærten; ifor at kunne træffe alle Ting til sig, og til sin Søn Hagen; derved fik man den lættende Cristgaard bragt i Harnis indod for Brøder; og da man mærkede, hvad Indtryk dette gjorde, paa hans opvædede Sind, forføjte man ikke at forestille ham, de store Forbeere, som han kunde vente sig, ved at træde over til deres Partie, imod Jærten; han skulde blive opholdt til Jael; det samme Måge, somme vidt strakte Bænde og Herredomme, som hans Brøder nu havde; fufde han faae, til Belønning; og derved lod den Ære og Pengegierrige Cristgaard sig forlvinde. Med Lofte, om bemeldte store og anseelige Forbeere at vinde, blev han sin egen Brøders Forreder; og han løbede, underhaanden og sag hemmelig; som mest uueligt var, at ville udspæide Jærten Forretninger, Væin, Opholds Steder, især noie udførte, naar befeeligt var, at overrumple ham, og strax derom give Kongen og Dronningen Underretning. Efterat de herom, paa begge Sider, vare bleene reuige, reiste Cristgaard igjen fra Hoffet, med store Forretninger, og begyndte strax at udspæide alle Leiligheder, til at fremme sit Lofte, og derved tilvinde sin store forventede eller forestaaende Lykke.

S. 10. Lykken syntes ogsaa selv at ville fremme hans Forhavende, og det paa følgende Maade. Det var en af vore gamle Kongers eller Regentes fornemste Forretninger, selv at valse, til visse Lænder, omkring i Riket, og i dets Provincer, en Forretning, med hvilken de derfor altid begyndte deres Regtering. For da Kongen over Landet: hader det, om Kong Hagen Adalsteens Foster, strax efterat han af Thronderne var bleven udrædnt til Konge 2); ei at tale om flere Exempler. De Svenske Kongers saa kaldte Eriksgata,

De gamle Kongers Valsebude, Gaarde og Leener

2) See Snorre i Hakons Saga, Kap. 1ste og 2det.

gata, eller retter, Riks-gata; er og bekiende, den Reise, de burde gjøre omkring i Riiger; saa snart de vare blevne Regente. Under disse Reiser, burde Kongerne selv vare tilstede paa Thingene; selv høre Undersaatternes Klager og Ansømsale; selv, eller ved deres Jarler, domme dem imellem; selv fortsaae de høitidellige Offringer, paa de store Fæst dage; selv undersøge, hese, og gjøre sig underrettede om alle Ting, Regjeringens atgaaende. I Norge, vare disse Reiser saakledes indrettede, at Turen gik om, hvert tredje Aar, eller at inden tre Aars Forløb, havde Kongen reist det heele Riige over: „ Det hadde været de forige Kongers Sædvane, siger Snorre a) at fare, hver tredje Vinter, over Upland til Glæstebude. „ Skulde noget indrettes, forandres, paa Bydes, skedde det da; havde Kongen nogen at tiltale, lod han ham stævne til sig; havde nogen en Sag at foredrage, eller noget hos Regenten at forette, indfandt han sig; hvor ved da Undersaattene blode befrie fra at gjøre lange og kostbare Reiser. Men herover havde de gamle Konger ingen fast og bestandig Residence; stiont dog gjerne et eller andet Sted, hvor de fornemmelig havde deres Boepæl, og som deres Hiem, før Vinteren over. „ Kongen drog tilbage til Thronhiem, heder det om Harald Haarfager b), blev det Vinteren over, og kaldte det selv sit Hiem. Der byggede han en meget stor Hoved-Gaard, Glade kaldet. „ Der indod vare, for Kongerne, visse bequemme Gaarde, af de største, de fornemste, udseete i hver Province, paa hvilke de, under bemeldte Reiser, havde deres Boepæl, deres Underholdning. „ Kong Arund, siger Snorre c), lod opbygge sig Gaarde, i et hvert stort Herred i Sverrig, og drog om-

a) See Olaf Helges Saga, Kap. 72.

b) See Snorre i Haralds Saga Haarfagers, Kap. 9de.

c) See Ynglinga Saga, Kap. 37.

„fring i Landet, 2) Saadan var Indretningen overalt her i Noeden, saadan ogsaa i Engelland. Den gamle Engellske Skribent Beda d) navner en Kongens Gaard, kaldet Adregin, (en anden in Lipidis, nok en in campo-domo e). Paa disse Gaarde holdt Kongerne disse Fogder, kaldede Armaend f); som forstode der Hundholdningen, og i Kongernes Nærvarrelse, besørgede Anretningerne. Men foruden disse Gaarde vare til Kongernes Indkomster, og til Bequemhed for dem, under bemeldte Keiser, endnu lagde disse Godser, hvilke de overlode, som Forleeninger, til deres Venner, eller til andre Forz og fortiente Mand, under det Vilkaar (saa blandt andre, at de skulde imodtage Regenten, under hans Keiser, anrette for ham Gæstebude, og underholde ham med hans Folge, i en vis Tid, som var fastsat i Lovene, hvilke ogsaa bestemte, hvor stort Regentens Folge, i saadant Tilfælde, skulde være. Da Kong Oluf den Hellige derfor drog over Oplandene, med et Folge af 300de bevæbnede Mand, lagde de der værende Under-Konger ham det til Last, „at han drog om Landet med en Krigsmagt, og ikke med det „Folge, som Lovene tilstode, g). Vi have ogsaa, i Kong Harald Haarfagers Historie h) seet Exempel derpaa, i den Fortrydelse, som Atto Jarl udtrede, derover, at bemeldte Konges Hofmænd komme 100de Mand stærke til Gæstebudet, da de burde kun være 60. Disse Leene bleve ellers, af ommeldte Aarsage, kaldte Veitflor, Gæstebude eller Gæstebuds-Leene; og derom er det at forstaae, naar i vore gamle Historier saavte mældes, om Kongernes Keiser til Gæstebude, E 2

d) See hans Histor. Eccles. Lib. 2. cap. 14. & alibi.

e) See og herom Westmonasteriensis, Flor. Histor. p. 192. og 93. ad an. 975.

f) See Snorre, i Olaf Helges Saga, Kap. 123.

g) See Olafs Saga Helga, Kap. 73.

h) See Kapit. 1. §. 16. pag. 55.

ledning og Deltagelse, til at udføre det Ansøg, der var af-
 talt imellem ham og Kongerne. Om Høsten, efterat for No. 96 3.
 ommeftede Bønskab var stiftet, mellem Kong Harald og Si-
 gurd Jarl, foretog denne sig en Rejse, ind til Stioradal
 eller Stordalen a); for der at gøre omkring i Gæstebude;
 og derfra drog han, i samme Erinde, ud til Dglo eller Au-
 gla o), ventelig i Forsæt, at begive sig derfra videre til
 Guldalen p). Tilforn plejede Jarlen, saa ofte han rejste,
 og ellers at have et stort Følge af bevæbnede Mand om sig,
 for derved at være sikker mod fiendtlige Efterstræbelser; men
 nu, efterat det nye Bønskab var oprettet, imellem ham og
 Kongerne, ansaae han dette som ufornodent, og havde der-
 for med sig kun et lidet Følge. Dette saaer den paa alle
 Leiligheder opmærksomme Gristgard at vilde; han giver
 strax Kongerne Underretning derom, forstikkende derhos, at
 neppe vilde nogen bedre Leilighed gives dem, til at udføre
 deres Forehavende mod Jarlen; og de ere strax dertil færdi-
 ge. Kong Harald og Kong Erling stige om bord, paa
 fire vel bemandede Skibe, som de, til dette Forehavende,
 havde gjort færdige sig til; med dem folk de, om Rættens
 C. 3. i Stier-

a) Denne vidtstgaaende Dalkraftning, en af de største og frugtbareste Nardens
 flækker, begynder i Lille emtrengt Bælt for Staden Trondhjem, og
 strækker sig derfra tilhøjt op ad Grandferne af Samteland. Den ud-
 giktes i gamle Tider, et af de store Kulter i Trondelagen, og dens
 Indbyggere regnedes blandt de bedste Udskejperne.

b) Her mener man den Fjæl der ligger i Klæbo; hvorom vilde, i min
 Norrøne Rejse, se H. 1.

c) I den Danske Overførsel af Snorres, af Ved. Clausen, p. 92. staaer
 at Sigurd Jarl drog fra Sigurd, til Gula; og dette har vel
 J. Kinnings bryt. sig. Dine, naar han beretter i sin Norrøne Hi-
 storie, H. 3. 107. at Sigurd Jarl var til Gula paa Dglo i Sui-
 den eller Stordalen. Disse Dglo er urigtigt. Dglo eller Au-
 gla har vist ikke ligget paa noget af de nævnte Steder, men rettet i
 Klæbo.

i Skæne. Sku og Mart Beit, ind ad Thronblems Flod; under Beit q) moder dem Griotgard, som staaer sig i deres Selskab; og derpaa toge de alle tilhammen. Belet, hen til Angloz hvor Sigurd Jarl, som mieldt, var i Gjaestebud, og hoor de ankomme mod Stutningen af Matten. Her omringe de strax Gaarden, med deres Jdk, paa det ingen skal de komme derfra, sætte Jld paa den, og lægge den, tillige med Jarlen og hans heele Folge, i Aske. Efter hvilken Fortekning de, uden viidere Ophold, i Dagbrækningen, strax forlade Stedet, begive sig til deres Skibe, og drage saa tilbage igen til More, hvor Kongerne uden Tvil maatte have haadt deres Voepæl; enten paa Gaarden Moltun, tilforn Molsdattun kaldet, eller paa noget andet Sted, ei langt fra Agdenæs; men Griotgard, som det synes, boet paa Gaarden Solvo, nu Selven, som ligger tæt hos bemeldte Agdenæs, men sondeu for det r).

S. 12;

q) I endel Samfundstæter staaer, at Griotgard moder dem ved Anglo, eller da de komme tilbage.

r) Nordmør synes i de Tilbde, at have staaet sig forbi Agdenæs og et Stedde længer ind i Thronblems Flod, til det Sted antrent, hvor Grandskættet nu er, mellem Orelands og Statshøgden Skæde. Selven har følgende da hørt til Nordmør; og der berettes Griotgard, Jarl paa Halesgaland, uden Tvil var Griotgarbs Farfader, at være bleven dræbt af en Værserk, og begravet i Griotgarbs Gaug, Sonden for Agdenæs. See vor Norste Histor. 2 Deel, p. 459. og Landnama, nyeste Oplag, p. 29. Det synes ellers mærkeligt, at Hakon Jarl paa Glade, har opkaldet sin yngre Son efter sin Fader, og ei den ældre, som ellers var brugelig, men kaldet denne Sigurd, et Navn, som ei var giængs i hans Familie. Sigurd er da ventelig opkaldet, Kalde man troe, efter en af hans Hustrues Farsfader, enten efter Sigurd Hjort, eller Sigurd Orm i Ole, eller Sigurd Ring, for at give hende Fortrinnet, som en fød Kongedatter. Men dette er dog ei saa: Dertil kan gives endnu en anden, en nærmere Marsag, denne nemlig, at Hakon

§. 12. Denne Tildragelse Reede, efter Ares Brodes, Følgerne
deraf.
eller efter den ældste Islandskes Skribents, Ares Prestes Tor-
gilsens Beretning, 2de Aar efter Kong Hagens Død, føl-
gelig, efter vor Regning, Aar 963 omtrent; og om den
udelader den store Skald, Eyvind Skaldaspiller sig saale-
des, i hans Hælyggia-tall:

Og Landers Regente
Toge fra den Sigurd,
Som gav Farmatyr, s)
Eoaner og Fugle c)
Af Haddings Mandes Blod u)
Overslodigt at drikke,
Livet, paa Dglo.

Og den godmilde,
Mildt ubi Ild-Luen,
Skibenes Styrrer
Blev uforfærdet
Eftit ved Livet,
Da Landers Forster,
Denne Tyrk Slegtning,
I Freden lide svigede.

Men denne Tildragelse, saa snart den blev bekendt, bragte
heele Thronbelagen i Alarm. At følge og dræbe en mild i
Freden,

kon Jasis ældste Søn virkelig heed Griotgard, men omkom
Es flager hos Solstket, i Norske Histor. 2 Deel, S. 73; til
hans Erindring hans Fader liden led opkalde sin yngste Søn, og
gave ham Navn af Griotgard. Sigurd var altsaa et virkelig den
ældste af Hagens Sønner, men kun den ældste blandt dem, som over-
levede ham.

a) Det er Othins.

b) Drotts Sønner, som de bestaaer Noeten Maunene.

u) Herved forstaaes enten Et idsmænd i Almindelighed, eller de Danske
først, hvis man vil sige vil anfæ Haddins for at blive konge de
Danskes Konge. Det sidste troer jeg, er det rimeligste.

Freden, den man havde sluttet Forlig og Bæftab med, der blev den Tid i Almindelighed anseet for Rædings Værk, men at begaae saadant Gierning mod Sigurd Jarl x), for den største Dumdriftighed. Denne nedrige og voldsomme Fremført havde derover langt fra et den Blikning, som Dronning Gunhild og hendes Sønner havde venelig formodet sig, men den fiente tværtimod kun til at gøre dem meere forhadte, især blandt Thrønderne. Sigurd Jarl havde staaet i stor Gnist, blandt det heele Folk; y), for sin store Forstand, var han berømt og nævntandig over heele Norge; og han havde mange Tilhængere, mange og mægtige Paarørende, sær i Thrøndelagen z). Saa meget derfor som dette, tillige med Gierningens Hæftighed i sig selv, var Kong Harald og hans Brodre hinderligt, i at indhøste den Nytte, af dette Foretagende, som de havde ventet sig, saa meget dertil var det Sigurd Jarls Søn, den unge Prints Hagen og hans Sag beforderligt. Denne Prints var opkaldet efter den saa høit yndede Kong Hagen a); han opholdt sig, da dette skeede, i det Thrøndhiemske; og han var da, som Torfaus mæener, kun 15; som Olaf Trygvessons Saga siger b), 20, eller som Thomas Stinna melder, henimod 20, men efter andres Beretning c), hen ved 25 Aar gammel; hvilket hidtansforte best kommer overens med vor Reg-

x) Han kaldes i et Fragment af Norges Konges-Såger, Sigurd Hyrna Jarl, eller den hornede Jarl; til hvilket Navn, om det allers er rigtigt, jeg ingen stuelig Oprindelse ved at give.

y) See Olaf Tryg. Saga, Kap. 34. pag. 31.

z) See den Danske Oversættelse af Snorre, p. 92.

a) See Nor. Histor. 2. Del, p. 283.

b) Paa anførte Sted. I endel Exemplarer af Olaf Tryg. Saga heles staaet: næsten 20 Aar.

c) See Torfæ Histor. Norveg. Par. 2. lib. 6. cap. 4. pag. 244. og Olaf Tryg. Saga, 1. Del, p. 31.

Kegning d). Saa snart var ei bemeldte Gierning ved Kongtet bleven bekiendt, forend den heele Almue kom i Alarm; over heele Throndelagen rejste sig saa stort et Oploß, saadant Krigs-Vulder, at alle Skibe, saa mange som vare tiens-tvægtige, strax bleve satte ud paa Soen; en mægtig Krigsmagt blev paa den Maade samlet, og alle søgte hen til den unge Hagen, som da opholdt sig i det Throndhienste e), og som man strax eenstemmig udvalgte til Anfører. Ved dette fandt Hagen Lestighed, og blev sat i Stand til at kunne søge Hævn; han gaaer derfor, med sin Flode, strax ud ad Throndhienst Fiord, for at opsoge sin Faders Mordere: men disse ansee det ei for raadeligt, at oppebie hans Ankomst paa Nordmor; de trække sig derfor tilbage derfra, hen til Romsdalen og Sunnmør; og derved fandt Hagen det ei raadeligt at forfølge dem. Han vendte derfor tilbage til Throndhienst, over hvilket Land, tillige med hvad meere hans Fader havde besiddet, han ei alene blev antagen til Jarl eller Regent, i sin Faders Sted, men vliste ogsaa, ved Throndernes Understøttelse, saa vel og saa eftertryffelig at forsvare dette sit Herredømme, at i en Tid af 3 Aar, maatte Kongerne see sig skilte ved alle Indkomster, af det Throndhienste, og vovede ei engang at komme inden for Agdenæs, eller ind om Throndheimst-Minne f), Indløbet til Throndhienst Fiord.

§. 13. Saa ilde lyffes det gemeenlig for Ewig, Ondskab og Meeneederie. For Resten var dette ei det eneste, R. Haralds
og hans
Drodes
men Character.

d) See Norske Histories 2den Deel, p. 283.

e) Snorre siger, i Harald Gråfæds Saga, Kap. 6: ind i Throndheimst, i indre Throndelagen.

f) See Olaf Tryggv. Saga, Kap. 34. Side 31.

men endnu desuden mange flere Ting, som gjorde den Blod-
 østige Familie og dens Regiering forhadet, skadelig for det
 Almindelige, og for det heele Rige tilsidst meget uhyggelig.
 Vel besadde Kong Harald og hans Brødre adskillige, efter
 de Tidens Forsatning, Tænke- og Levemaade især, prisvæ-
 rige Egenskaber, som kunne gjøre en Regent, Egenskaber,
 hvori de lignede deres Fader g): de vare store af Væxt, det-
 ske og anseelige af Person, stærke, hurtige og frimodige
 Stridsmand, vel drevne i alle Slags da. hængelige Krigs-
 Øvelser h), tappre og ei mindre lykkelige, i deres Krige, naar
 man undtager dem, de førte med deres Farbroder, Kong Ha-
 gen: men alle disse skinnende Egenskaber bleve fordunklede,
 ved deres egen og deres Moders Underfundighed, Troeløshed
 og Ondskab ei mindre, end ved deres Grumhed, umaadelige
 Sierrighed, Volds, Tyranie, og Løvenes Forfrænkelse, Læ-
 ster som gjøre alle dem afskyelige, hvilkte dertil ere hengivne,
 men meest dem, som sidde paa Thronerne, høit opsoiede over
 andre. Kong Erik Blodøse, Dronning Gunhild, og deres
 Religionens Børn, havde vel i Engelland antaget den Christne Religion,
 Tilstand. som tilforn er berettet i), de bekændte sig ogsaa udsæres til
 den: men denne deres nye Religion brugte de allene, som en
 Maske, som et Skjul for deres Ondskab, uden at den foran-
 drede eller forbedrede deres Tænkemaade; og derpaa vilste de
 Prober nok, efterat de havde tiltrædet Regieringen i Norge.
 Der lode de vel enhver, i Religions-Sager, troe og tænke,
 hvad ham best syntes, og den Christne, den hedenske Religion
 syntes at være dem omtrent lige kjær; i det mindste udrettede
 de intet til Christendommens Forfremmelse k): men under
 Skin

g) See Nor. Hist. 2 Deel, pag. 238. 231.

h) See Snorre i Harald Grafskilds Saga, Kap. 2. og i Hakonar Saga
 Gode, Kap. 10.

i) See den Nor. Hist. 2den Deel, p. 301.

k) See Snorre i Harald Grafskilds Saga, Kap. 2.

Skin af at vilde fremme den, nedbrøbe de dog Afguds-Temple-
 ne, hvor de kunde komme affled dermed, spillede Offrene, og
 forstyrrede Afguds-Tienesten; ei af nogen Religions Tver,
 men for at stille deres umættelige Sierrighed; det svede, kun
 for at røbe Tempelnes Riigdomme, for at riibe deres Ind-
 komster til sig l); derved tabte den Christne Religion langt
 meere, end den vandt; og Kongerne selv gjorde sig kun der-
 ved, iblandt Almuen, des meere forhadte. Dette Had for-
 øgedes derved, at endssiont de, ved Riigets Tiltrædelse, havde
 lovet alle Underfaatte, at haandhæve de Love, som Kong
 Hagen havde udgivet m), saa holdte de dog ei over bemeldte
 Love, uden hvor det syntes at være til deres egen Fordeel,
 men handlede i alle Ting efter eget Lykke. Hertil kom end-
 nu dette: at endssiont Kongerne vare ofte i eet Selskab tilsam-
 men, reiste omkring, i eet Følge n), og holdte tilhobe kun een
 Hoffstat, saa svede det dog undertiden, enten de gjorde det,
 for desbedre at kunne opnaar deres Hensigter, eller af Mis-
 tanke til hinanden, der gierne fødtes af Undersundighed, at
 hver af dem holdt sit Hof, for sig selv, sine Hofmand og
 Huuskarle, hvis Antal maatte være saa meget meere anseeligt,
 jo større deres Mistillid var, enten til dem selv indbyrdes,
 eller til andre, hvis Fiendskab de havde paadraget sig, ved
 deres Bold, List og Uretfærdighed, eller ved deres utaalelige
 Sierrighed o). Dette maatte nødvendig forøge deres og
 Riigets Udgifter: Kongerne vare mange; hver af dem skulde
 holde en talrig Hoffstat; dertil udfordredes store Bekostnin-
 ger, større, end som deres Indkomster kunde bestriide; disse
 maatte derfor tages af Underfaatterne; og derved bleve

D 2

mange

l) See Claudens Danske Oversættelse af Snorre, S. 90.

m) Saa staar i et Fragment af Kong Oluf den Helliges Saga.

n) See Snorre, paa sidst anførte Sted, Kap. 2.

o) See Oluf Tryggvesson's Saga, 1 Del, Kap. 31. S. 29.

mange af dem fattige og ndarmede, allerhøjest da Riiget var saa ulykkelig, at det, under denne vanhøielige Regiering, blev tillige plaget; af en usædvanlig stor Hungers Nød.

Tilbragelser
mellem Kong
Harald og
Eyvind
Skallaspil-
ler.

§. 14. Saa megen Uroelighed og Forvirring, som denne uordentlige Regiering forarsagede overalt i Riiget, næsten ligesaa forvirrede vare Sagerne ved Hoffet. Kong Hagen havde, paa sit ypperste, for det heele Riige, som han da afstod, til Kong Harald og hans Brødre, udbedet sig alleene den Gønst, den Villighed af dem, at de vilde antage sig hans Paarørende og Benner, hans Hofmænd, Skalde og Klæmper p). Denne saa billige Begtering ansaae Kong Harald for raadeligst at efterkomme, for ved Riigets Tiltraedelse at sætte sig i Indest hos Folket, og udslætte, om skee kunde, Erindringen af det forbigangne. Men dette var vanhøieligt at tilbeibringe. Kong Harald og hans Brødre antog vel den forrige Konges Hofmænd og Skalde, i deres Hof, deres Tjeneste, hvorved deres Partie syntes saa meget meere at bestørkes: men deres og den afdøde Konges Sindelag og Opførsel var for meget ulig, det forrige Had og Fiendskab, mellem Partiernes, endnu i alt for frisk Erindring dertil, at Gemytterne kunde foreenes. Kong Hagens Hofmænd erindrede sig, med Langsel og Glemmelse, deres afdøde Herres Venlighed, hans Gæmnhed, hans Beledenhed, og hans andre fortreffelige Egenskaber, som de næsten alle savnede hos deres nye Herrer; og det smertede dem, at see sig gjorde lige ved dennem, de saa ofte havde overvundet. Ei mindre gif det Kong Haralds og hans Brødres Hofmænd til

Hierre

2) See Snorre, i Hælsar Saga, Kap. 32. Torfæ Hist. Norv. loco recens cit., cap. 1. p. 238. og vor Norske Hist. 2den Deel. S. 406.

Hierte q), at deres forrige Flender, af hvilke de havde lidt saameget, i Hensigt til Guds og Benner, til Saar og Skrammer, til Flugt og Nederlag, skulde nu, i Gade og Værdighed, i Fordeel og Belønninger, gøres lige med sig, der have været fattige, mens hine levede i Overflodighed; landflygtige, mens hine, blandt deres Benner, sadde hlemme, i Fred og Rolighed. Dette opirrede Gemøtterne, paa begge Sider, imod hinanden, og begge Partiers Skalde opvaskede, ved deres Bers; den under Asken ulmende Ild. Efter foromtalte Slag paa Stord, havde Oluf Petriison, Kong Haralds Hof-Skald, en Mand af stor Anseelse, i et Bers, ophoiert Kong Haralds Tapperhed, i bemeldte Slag, men især den Havn, han havde faaet, for Kong Gisleks Død, ved Kong Hagens Nederlag, og ved at give hans Blod Ravnene til drikke r). Saa stærk og behagelig som den Vise var Kong Harald og hans Partie, saa megen Fortrydelse opbakte den hos Kong Hagens forrige Hofmand og Benner, fornemmelig hos den store Skald Eyvind Skaldaspjaller, som ved den Anledning sammensatte foromtalte s) Bers, om Kong Hagens Død, kaldet Hakonar-Mal t), hvori han meget ophøyer den afdøde Konges mange Bedrifter, hans mange Seierdindinger, og hans store Tapperhed, udviist især, i Slaget paa Stord u). Dette Bers blev ei mindre agtet

D 3

og

q) See Torfaus paa nysansorte Sted. Han anfører vel et sin Sagsmand, har vel ei heller nogen: men med Omstændighederne er det ganske overensstemmende.

r) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 1.

s) See den Nor. Hiskr. 2den Deel, Side 408. 413.

t) See Snorre, i Hakonar Saga, Kap. 33.

u) I Elandsøns Danske Oversættelse anføres adskillig meere S. 89, som Eyvind i sit Bers skal have indført, Kong Erik, Dronning Sunhild, og deres Banner til East, hvilket kan rimelig nok deri have været indført, eftersom Kong Harald tog sig Tingen saa nær, at han

og anseet, end det Elum havde gjort, og det kom strax i alles Munde, i deres især, som havde været paa Kong Hagens Partie, men Kong Harald derimod stotte det saaledes for: Hopedet, at han for denne Gierning tillagde Eyvind Livs-Sag, og vilde have ham paa det haardeste affstraffet. Men Eyvind stod i stor Anseelse, blandt de fornemste i Landet, og var desuden Kongerne selv nær beslegtet, som Kong Harald Haarfagers Dotter-Dotters-Søn x). Adskillige af hans Bøynner, som stode tillige i Anseelse hos Kongerne, bragte derfor Eggen til Forlig imellem dem, paa det Vilkaar, at Eyvind skulde blive Kong Haralds Skald, som han tilforn havde været Kong Hagens y), og til Forsoning, for sin Forseelse, sammensatte et Vers, til Kongens Berømmelse. Dette skeede; Eyvind blev Kong Haralds Skald; han sammensatte ogsaa strax et Vers, ham til Ære, hvori han berømte ham, for hans Tapperhed og Krigs-Bedrifter: men Eyvind gjorde det, med saa kolde, saa almindelige Udtrykke, at Kong Harald ei kunde være ret synderlig fornøiet, med hans Lov Sang; og paa sin Siide blev Eyvind ei heller fornøiet. Han opholdt sig vel en Tiid lang, ved Kong Haralds Hof: men Hoffets Marimer, og den Levemaade, man der førte, var ikke efter hans Sind; især var han meget misfornøiet, med Kong Haralds og hans Brødres Karrighed: han maatte nu alt for meget savne, en Kong Hagens gavmilde Haand; han begav sig derfor bort fra Hoffet, og nagtet den Fare, i hvilken han tilforn havde været, kunde han

han derfor tillagde Eyvind Døds-Sag: men da det ei staaer i det gamle Hækonarmaal, vi endnu have tilovers, har jeg gaaet der forbi. Kan og være, at Oversætteren, efter hvad ham syntes at være rimeligt, har selv tillagt visse Omstændigheder.

x) Se den Nor. Histor. 2den Deel, pag. 389. og den her tilføjede Elegter-Table, No. 1.

y) Se Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 1.

han ei undlade, at give sin Misfornøielse tilkiende, i et Par Vers, af det Indhold omtrent: „At i heele Kong Hagens Levetid, bare Stridsmændene det røde Guld, paa deres „Arme: nu nedgrov man det under Jorden; saa lange „Kong Hagen regjerede, skinnede Guldet paa Skaldenes „Hænder: nu skulde Jorden det „2). Saa snart dette Vers kom Kong Harald for Øren, og han til disse fik viide, at Eyvind var dets Forfatter, kunde det ei andet, end opvække stor Fortrydelse hos ham. Han lader strax Eyvind sende Bud og Befaling at komme til sig, han bedreder Skalden hans Utroeskab, og forestiller, hvor ilde det sommede, at opføre sig saaledes imod Kongen, efterat have sooret ham Troeskab, og efterat Eyvind var bleven hans Mand. Eyvind forsikker vel i et Vers; „at han ei var Kongen utro: en „Herre havde han kun hørt, seend han kom i Kong Haralds „Tjeneste; aldrig ønskede han sig den tredje; og aldrig havde han leget med tvende Skolde, (været falsk, hængt Kap „pen paa begge Skulder) men han fulgte endnu trolig Kong „Haralds Føls, hans Partie, skont han nu blev gammel „mel „a). Men dermed vilde Kong Harald ei lade sig nøie; Eyvind maatte overlade til ham, eene at domme dem imellem, i denne Sag; og Dommen udfaldt saaledes, at Eyvind, (han som i sit Vers havde vilst sig saa misfornøiet derover, at der i Kong Haralds Hof, var saa lidet Guld for Skaldene at faae) skulde nu, for at forløse sin Broder hos Kongen b), overlade til ham, det bedste og kiæreste Guldstykke, der var i hans Eie, en prægtig og kostbar Guldring, eller

a) Man ser heraf, at man har bespydt Kong Harald og hans Brødre for at være saa overlig glerrige, at de af Rærrighed nedgrove deres Guld og Penge i Jorden; hvilket maaske altsaa i de Tider ei have været usædvanligt.

a) See Snorre, i Haralds Saga, Kap. 1.

b) See Snorre, i Heimskringla, i Haralds Saga, Kap. 1.

eller retter, et Guld Armbaand, som blev kaldet Molde, fordi det, for lang Tid siden, var opgravet af Mulden eller Jorden. Dette Klenodie, der var Egnind saa meget værre, som hans Fader lange havde eiet det, maatte han nu afstaae til Kongen, for derved at formilke hans Brede, og fornøye deres forige Vensteb, hvorom han ogsaa i et Vers gjorde Fordring. Det blev ham uden Tvil ogsaa tilstaaet: men han fandt det dog ei for raadeligt, at blive ved Hoffet; han drog hjem igien, var stedse bedrovet over Kong Hagens Død, og kom ei meere, saavidt Historien beretter, for Kong Haralds Dine c). Hvori mange, der tilforn havde staaet i den afdøde Konges Tieneste, efterfulgte hans Exempel d).

Krig mellem
Kongerne og
Hagen Jarl.

§. 17. Dette vilser os temmelig nøie det Norske Hof-
tes Tilstand ved de Tiider, og Regjeringens Forfatning. Ved
de anførte Omstændigheder, saavel uden, som inden Hoffet,
kunde ei andet skee, end at Regjeringen, i mange Maader,
maatte blive forhaadt, Regenternes Partie svækket, og deres
Fienders Tal daglig forøget. Ei under derfor, at den unge
Hagen Jarl paa Glade saae sig i Stand til, ei allene at byde
Kongerne Spidsen, men ogsaa at tvinge dem til Fred og
Förliig, under Villkaar, som vare ham anstændige. Efter
sin Faders Død, havde han nødt dem at trække sig fra Nord-
mor tilbage til Romsdalen og Sunnmor, som tilforn er be-
rettet e); begge Parter havde siden Speidere ude paa begge
Tiider, for at udforske hinandens Foretagender f); og det
brød ud til en aabenbare Krig imellem dem, som vel blev fort
med afvejlende Lykke, men dog saaledes, at Kongerne, i
den

c) See Snorre. nye anførte Sted.

d) See Torfæi Histor. Norv. loc. cit. cap. 1. pag. 293.

e) See foregaaende §. 12te.

f) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 6.

den Tiid Krigen varede, ei vare mægtige til at hæbe noget af de Kongelige Indkomster af Thronbelagen, eller søvede at komme inden Afdøen; med den Eftertryk blev Hagen Jarl af hans Frender og Thronderne understøttet. Dette varede saaledes ved i 3 Aar, fra A. 965 til 967 omtrent, til megen Skade, for Landet og Undersaatterne. Desse lede meget derved; i de mellem de stridende Partier foreskikkende mange See-Trafninger g), bleve mange paa begge Sider nedlagde, og ellers adskillige Fiendsligheder udsøvede: men endelig bleve Undersaatterne, paa begge Sider, færdige deraf; de kunde ei langer taale den forberovelige Krig mellem Borgerne indbyrdes; og adskillige af de forstandigste Mænd, som lagde sig der imellem h), bragte endelig et Forlig og en Fred til Veie, der blev sluttet under de Villkaar, at Hagen Jarl skulde beholde det Rige, de Lande og Forleeneringer i Throndhien, som hans Fader havde besiddet, mod at svare Kongerne deraf det samme, som Sigurd Jarl havde tilforn svaret Kong Hagen, og at Griotgard, tillige med endel flere, som Hagen dertil opnævnte, til Straf for deres Brøde, mod Sigurd Jarl, skulde gaae i Landsflygtighed i); hvorimod Kongerne skulde nyde samme Magt, Myndighed og Rættigheder, som bemældte Kong Hagen for dem havde havt. Hvilket Forlig, med de stærkeste og helligste Forsikringer, paa begge Sider, blev fuldkommen stadfæstet.

§. 16. Saa liden Røste havde da Kongerne og Dronning Gunhild, af dette deres Foretagende mod Sigurd

Ellstanden under Freden.

g) Se Olaf Trygvassons Saga, Kap. 34. p. 91. Høi Snorre, paa anførte Sted, Kap. 6. Raar: nogle Trafninger.

h) Se Torfæi Hist. Norveg. loc. cit. pag. 242. cap. 4.

i) Saa siger Thomas-Stinna.

gurd Jarl, af deres Meeneederie, List, Vold og Underfundighed: intet var bundet for dem, meget tabt for Landet og Undersaatterne. Men Ondskab hviler aldrig; forgieves Forsøge opirre den kun meere, og søge dens Opmærksomhed paa alle Leiligheder; alle Midler, som kunne tiene, til dens Forehavende at udføre. Ved bemeldte Fred, syntes vel den indvortes Rolighed i Riket nu at være fuldkommen igien oprettet; den unge Hagen Jarl og Dronning Gunhild syntes ind ogsaa at være blevene de fortroligste Venner, saa vel vidste de, paa begge Sider, at spille deres Ruller; det gik endogsaa saa vidt, som en gammel Stribent beretter k), at Dronning Gunhild gjorde Hagen Jarl, i Begjærsen, adskillig Hielp og Understøttelse; og saaledes vedvarede det i 3de Aar, at Riket var i Rolighed: men imidlertid forsøgte bemeldte tvende Personer Størke med hinanden, i Svig, i Rænker og Underfundighed, hvilke Forsøge gemeenlig havde det Udfald, at Hagen deri var Gunhilds Overmand l); Venskabet mellem dem kunde folgelig høvsten være oprigtigt, ei hellere blive bestandigt; man bærer bestandig Mistanke til hinanden, som yttrede sig ved alle Leiligheder; og det udbrod endelig igien til aabenbar Fiendskab imellem dem, paa følgende Maaade.

Den brydes.

No. 1 967.
omirens.

§. 17. Metens foromtalte Fred vedvarede, gjorde Hagen Jarl en Tour til Oplandene, enten under en Reise fra Throndhjem af viden m), eller restee under hans Tilbagekomst fra Danmark n), hvor han den Tid havde været, for:

k) Et Fragment blandt A. Magnæi MSSier af Noregs Kønungs Sögon.

l) Saa siger ogsaa enkelte Fragment.

m) Saa beretter Snorre paa anførte Sted, Kap. 9.

n) Dette beretter den saa kaldte Thomas Spinna hos Torlaus, Histor. Norv. Part. 2. lib. 6. cap. 5. og et Fragment af Kong Oluf den Helliges Saga.

formodentlig enten paa et Krigs-Tog i Øster-Søen, eller i Hensigt at-gjøre sig bekendt ved det Danske Hof, hvis Ven-
skab var ham magtpaaliggende, i hans nærværende Omstæn-
digheder, saabel for der at finde et sikkert Tilflugts-Sted i
paakommende Tilfælde, som for at forebygge, at Dronning
Gunhild og hendes Sonner ei derfra skulde, hvis en nye
Krig udbrød, faae Understøttelse og Hielp-Tropper, som
tilforn i Kong Hagens Tild var stæet. Hagen Jarl naaede
sin Hensigt: han blev paa det kiærligste imodtagen; et noie
Venstab stiftedes mellem ham og Kong Harald i Dan-
mark o); og herom maage bemeldte Dronning have faaet sik-
ker Underretning, eller hun maae af visse Omstændigheder
have fattet Mistanke om Anslage, der vare sammensmidede
de, imod hende og hendes Sonner, mellem det Danske Hof
og Hagen Jarl, hvilkte hun ansaae for raadeligst at gaae i
Forsøg, og bedre at forekomme, end selv at overrumple,
allerhelst da hun i bemeldte Mistanke blev besværet af
gørende Tildragelse. Da Hagen Jarl, fra omtalte Tog eller
Reise, tog om Høsten Veien giennem Oplandene, holdt han
der paa Hedemarken, en Sammenkomst med foromtalte
E 2 tpende

- o) Det forekommer mig ei urimeligt, at den Hielp og Understøttelse, som
Dronning Gunhild berettes at have gjort Hagen Jarl, i Begyn-
delsen af deres Venstab, har just bestaaet deri fornemmelig, at hun
har skaffet ham Adgang til det Danske Hof. uviligt heller for at
slæde, end gavne ham, men vorl Hagen har vdt at tage hende
med Forbeel, og derved blande ander, vilst sig at vare hendes
Næste i Minder og Tænkning. Uriligt ere allerede den Tild af ham
visse Anslage bleve smidede ved det Danske Hof, men som enten
Dronning Gunhild har vdt for det første at forekomme, eller ei
ere formne ret til Modenhed, førend i de seene Tider. Det Ven-
stab, som berettes at have været mellem Hagen Jarl, og Kong
Harald i Danmark, som endny Bedning, see følgende S. 38, kan
ei vel henføres til andre eller senere Tider, end disse, men vilst
vilstige, at bemeldte Konges Omvendelse ei kan være stæet, for Aar
966. En videre følgende S. 25. Not. pp).

tvende Konger, Kong Tryggve og Kong Gudrod i Vik-
 fen, som ogsaa med den da værende Regent over Gudbrands-
 dalen, Dala-Gudbrand, eller Gudbrand i Dalene kaldet,
 der uden Tvil, i det mindste paa Modrene Side, maae have
 nedstammet fra de ældgamle Gudbrandsdalske Regente, og
 været en Dotterson, eller rettere en Dotters Sønnesøn af
 den Gudbrand Herse p), som i Kong Harald Haarfagers
 første Regjerings Tiider omkom i de Krige, der mod nys-
 nævnte Konge, af de Oplandske Printser bleve førte. Un-
 der bemeldte Sammenkomst holdte forbenævnte Førster ad-
 skillige lange og hemmelige Samtaler med hinanden; i hvilke
 endelig blev besluttet, at et noie Forbund og Venskab skulde
 være dem imellem, og den eene, i paakommende Tilfælde,
 komme den anden til Hielp; hvorefter hver rettede Hjem til
 sit q). Saa snart Dronning Gunhild og hendes Sønner
 fik Underretning herom, fattede de Prag, af foromtalte
 Omstændigheder, den Mistanke, at de forenede Førster
 havde indgaaet bemeldte Forbund imellem sig, for at drilte
 dem, ved Forræderie, fra Riiget. Man holdt herover ad-
 skillige Raadslagninger, og man besluttede at forekomme de
 forenede, i deres Anlæg, at faae dem, det snarest fæe Lun-
 de, ryddede af Veien, men dertil at bruge List og Behan-
 dig.

p) See Norges Historie 2den Deel, pag. 25.

q) Borg gamle Elfridense ere meget sparsomme, i at angive Tingenes rette
 Sammenhang, eller disse deres Drig-Græde, hvilke maae som oftest
 have været dem selv ukendte. Herover foreskildes Tingene ofte
 fra en iver Side, ofte i en anden Sammenhang, end hvori de have
 tilbragt sig, ofte fra en Søn, Datter, som giver dem Anseelse af
 Fæder eller Høitidighed. Efter alle Omstændigheder at dømmes,
 maae deris nu omtalte Sammenkomst have haft et langt vigtigere
 Hiemærke, end en blot Høitidighed; og uden Tvil har Hagen, som
 tilføi er erindret, knedes paa et Anslag i Davidsmark, sigende til at
 faae Gunhild med hendes Sønner, ved de Danskes Hielp, drøve
 fra Riiget, eller ryddede af Veien.

dighed. Som besluttet, saa iværksat, og det paa følgende Maade. Næste Foraar, efterat omtalte Sammenkomst No. 962. var holdt paa Heedemarken, lode Kong Harald og hans Broder Kong Gudrod offentlig bekendtgjøre, at de følgende Sammenkomster agtede at fare ud paa Seeroverie, og denne Gang at gjøre et Tog enten i Vester-Havet, eller i Øster-Soen, som deres aarlige Sædvane var. Til dette foreslaaende Tog bleve alle behørigte Ting satte i Beredskab; man samlede dertil de fornødne Ffolk og Tropper; man lod Skibene sætte ud paa Soen, og man udrustede dem: men forend Reisen gik for sig, skulde efter den da brugelig Sædvane, et Gilde eller et Giestebud holdes, som blev kaldet Brotsfarar-Mål, eller Burtferdar-Mål, d. e. Bortreise-Giestebud. I dette Giestebud blev stærkt drukket, og faldt, over Driftes Skaalene, Talen paa adskillige Materier, endelig ogsaa paa at gjøre Sammenlignelse mellem adskillige berømte Mænd, hvis Fortjenester man betede mod hinanden; og faldt denne Tale tilfodst paa Kongerne selv. „Kong Harald, sagde da „en af de tilstedeværende, er den ypperligste blandt alle sine „Brødre, og han bør Priisen for dem alle tilhøbe, i alle „Tilfælde. „Over denne Kong Haralds Noos, blev Kong Gudrod heftig fortørnet, han erklærede, at han i ingen Ting vilde give sin Broder Kong Harald det ringeste Fortrin, og sagde, at han var færdig til strax at vise Prover derpaa. Kong Harald blev ogsaa paa sin Gilde forbitret, Hidsigtheden tog alt meere og meere til, og den gik endelig saa vidt, at begge Brødre sprang op fra Bordet, grebe til deres Naaben, og udfordrede hinanden til en Eene-Kamp r). Men de meest forstandige iblandt de tilstedeværende, de som

E. 3

vare

r) Se hvoem Snorre, Kap. 9, i Harald Hårfagre Saga. Olaf Trygvæssons Saga. Kap. 27. E. 33. Torfæ Hist. Norge, l. c. cap. 5. pag. 244.

vare mindst brufne, løbe dem imellem og flitte dem ad. Men dog blev Gjaestebudet høvet, og hver begav sig, i samme Hidsighed, til sit Stib.

Dronning
Gunhilds
og hendes
Sønners
smelige An-
sigt.

§. 18. Alle tilstedeværende gjorde sig den Tanke, at Riksrådet mellem bemeldte Brødre var for den Gang aldeles lide, og intet Haab meere tilovers, at de skulde gjøre hinanden Selskab paa det forestaaende Tog. Stribenterne forestille ogsaa Sagen, som steet af blot Tilfælde, og vi have efter dem fortaalt den, paa samme Maade: men Udsagnet viser tydelig, at dette heele Optog er steet, efter overlagt Raad, mellem Kongerne selv, under en paatagen Maske, sammen-spunden af Dronning Gunhild, for derunder at kunne, i alle Tilfælde, des bedre Fluse, saavel for andre, som for dem, det egentlig galdt; den rette Hensigt med Toget. Efterat Kong Harald og Kong Gudraud vare komne om bord paa deres Skibe, sloge de Ios, men toge Bejen, hvortil sin Kant, Kong Harald ud til Havs, litte mod Vesten, som den, der agtede at gjøre et Tog i Vester-Havet: men Kong Gudraud seilede langs Landet, det almindelige og sædvanlige Leed, først Østet ud til Viken; siden over Follo-Fjorden, og saa hen til de Kanter, hvor Kong Tryggve havde sin Residens, som var en Sønneson af Harald Haarfager, men Søn af Kong Olaf, kaldet Geirstada-Alf s), folgelig en Fætter af Kongerne i tredje Leed, der havde efter sin Fader faget de Lande, Romerlige r), Vestfold og Vingulmark, som Arde-Riger at regiere over, men tillige Althelm, eller nu værende Bahuus-Leen af Kong Hagen, som et Stathol-

s) See Nor. Hist. 2den Deel, p. 187. 193.

*) Til dette Sted sigter uden Tvil Theodoricus Monachus, de Regibus Norv. cap. 4. pag. 126. naar han sigter, at Kong Tryggve regierede paa Uplandi.

derfskab u). Kong Tryggve var for Nefsen en mægtig, Forste, tapper og sribbar, riig og gæmild, og han blev af Biskøperingerne anseet, som best skikket, til at føre det heele Riges Regiering, eller til at være Cenevolbs Regent. Men derved blev han desmeere frygtet af Kongerne, Gunkhills Sonner, og des heller var det dem derom at giøre, at faae ham ryddet af Veien. Efterat Kong Gudbrand derfor var kommen over til Viken, sendte han strax fra sig et Gesandtskab til Kong Tryggve, for hvilket tvende Mand vare Hoveder, begge af det Navn Thord, den eene kaldet Ingelæisfarson, den anden Sigilæisfarson, begge vel bekendte med Kong Tryggve, men begge uvidende om det Forraderie, som man mod ham havde opspundet. Med disse fremsender Kong Gudbrand sin Hilsen til Kong Tryggve, tilbyder ham sit Venfskab, og indbyder ham til sig, for at giøre Selskab paa det Soerøver Tog, som Kong Gudbrand havde ført i Øster-Soen. Tilbudet stod Kong Tryggve vel nok an; her var Leilighed at indlægge Ære, at samle Rigdomme: men man maatte frygte, at under dette Forslag kunde et hemmeligt Begræberie ligge skjult, da man kiendte Dronning Gunkhills og hendes Sonners Underfundighed, og Kong Tryggve tog derved, for det første, i Betænkning, at modtage Tilbudet, eller afslæppe det Besøg hos Kong Gudbrand, hvortil han var indbudet. Hans Dronning Astrid gjorde ogsaa alt hvad hende mueligt var, for at raade ham fra bemeldte Besøg, og hun skal blandt andet have søgt at afstræffe ham derfra, ved en Drøm, hvori hende syntes, at hendes kostbare Ring var brækket i tvende Stykker, og at Blod

randt

u) See Norske Hist. anden Deel pag. 334.

x) See Olof Tryggvasons Saga, Kap. 37. FOL. 33.

randt af dem begge y). Men Kong Tryggve troede Gesandterne saa vel, hvis Erlighed han fandte, disse forstod ogsaa sig et andet at vilde, end at Kong Gudraud i denne Sag handlede ærlig og oprigtig; man kunde af det, som havde tilbraget sig mellem ham og hans Broder, ei forestille sig andet, end saa var; og man hørte, at han var ankommen kun med et lidet Følge, saa Kong Tryggve derover satte al Frygt til Side, og besluttede at besøge Kong Gudraud, for at aftale Sagen med ham, angaaende det foretagne Tog. Han træder til den Ende om bord paa en Skude, og begiver sig hen til Kong Gudraud, hvilken han finder for sig, uden for Sotanes z), ved et Sted, Viggan a) kaldet, hvor Sammenkomsten ventelig mellem dem skulde holdes: men da Kong Tryggve, i Selskab med 12 af sine Mænd, vilde begive sig hen til Samlings-Pladsen, bliver han uforvarende overrumplet, af Kong Gudrauds der til indsatte Folk, med sit Følge nedlagt, og derefter begravet paa det Sted, som siden blev kaldet Tryggvas Hvir, det er Trygges Dyrge eller Trygves Hoi b). En Gierning, som oprørte alles Gemytter mod Kong Gudraud og hans Brodre, men fornemmelig hans tvende Gesandters, de tvende

y) Disse Omstændigheder fortæller Olaf's Saga, paa nye anførte Sted, hvilke ei allene ere rimelige, men ogsaa fornødne, for at kunne retfærdiggjøre Sagens Sammenhang, lad være Snorre, for at være kort, har gaaet dem forbi.

z) Dette Sted ligger i nu værende Dahus-Leen, i Søndre-Viken, eller i det af de gamle saa kaldte Rannarike, og er et Fjeldsberg, som stikker temmelig langt ud i Vester-Havet.

a) Se Torfae's Hætor. Norv. I. c. p. 245. I Olaf's Saga kaldes Stedet Veigena, og hos Snorre Veigina.

b) Stedet ligger paa den efter Kong Tryggve ogsaa opkaldte Ø, Tryggvøen. Øen, paa en høj Værg-Kuel, hvor Kong Trygges Hoi ligger i Midten, men hans 12 Medfølgers Hoi rundt der omkring, alle omfattede med 5 til 6 store aflange og firekantede Stene. Se Oedmans Dahus-Land-Beskrivning, pag. 297.

toende ustyrbige Thorsbers Hjerter, der havde ladet sig bruge som Redskabe, til at fremme denne nedrige Gjerning: denne bebrejdede de ham derfor offentlig, forhaandede hans og hans Brodres Utrædskab, saavel mod andre, som mod deres egne Frender, og forlode strax hans Selskab, som en Samling af næsten latter Farns Pal og onde Mennesker; men hvorover Kong Gudbrand og hans Brodre bleve dem siden meget fiendske c).

S. 19. Kong Gudbrand var saaledes lykkelig, i at Kong Gudbrand
 udføre sit Anlæg, sit Forhavende, mod Kong Tryggve d). raundhauset.
 men

c) Thomas: Ekking beretter, at dette, Ræde 6 Blæde efter Sigurd Jarls Fald; i hvilken Beretning jeg troer en Tillsættelse at have Ored, og at her er sat Sigurd Jarls Fald, i Serbet for Kong Hagens Fald, saa meget mere, som i Konunga-Sögurne, trykte paa Wisingeborg, Ræde 6. 16, at denne Tilbragelse Ræde tre Aar efter Sigurd Jarls Fald; hvilket ikke stemmer overens med vor Regning. Se viidere følgende not. d). Det foranstøit Fragment af Norges Konunga-Sögur fortæller, at om Kong Tryggves Død var en vigtig Begivenhed. De fleste anseer vel den nu anførte Fortælling derom, at være den rigtigste: men dog være der de, som vilde mene, at Kong Tryggve blev dræbt af Bunderne, paa et Thing, fordi hans Reglering syntes dem at være for haard. Saa vidt bemeldes Skrift. Men her har man vist forbyttet vor Kong Tryggve med en andre, og taget fejl af Personerne: Thi som Snorre fortæller i Olafs Saga Helga, Kap. 32, have de Svendske engang styrket 7 Konger i en Rids; paa Mule-Thing, for deres Stolthed og Egenraabskab. Hvorimod berettes om en Kong Tryggve i Norges og en Kong Dag i Dänemark, som længe havde ført Krig med hinanden, at Underhaatterne paa begge Sider tvungne dem omstødt til at gøre Fred, hvilken da siden bestandig vedligeholdtes. Se Kristnillaga XI cap. pag. 98.

d) Som berettes i et Fragment af Olafs Saga Helga, Ræde dette 6 Aar efter Sigurd Jarls Fald; hvilket i Tommer ganske overens med vor Regning. Uden Tvil er her sat: efter Sigurd Jarls Fald.
 i Ser

men imidlertid forsomte ei heller Kong Harald at fuldføre hvad han havde foretaget sig at iverksætte. Efterat have fortsat sin Seilats saa langt imod Vester, ud til Havs, at han var kommen uden om alle Skær og Øer, vendte han ogsaa Tuten ofter ud; holdt sig bestandig langt fra Landet, men seilede endelig ind i Biiien, og kom ved Natte-Tiider ind for Tunsberg, hvor Kong Gudraud havde sin Residende, liigesom hans Fader Kong Biørn for ham havde haft e). Her udspejder Kong Harald, at nysnævnte hans Frende var da just i et Glasfæd, ei langt fra Byen; dette anseer han, som en uhyggelig Lethighed; til at udføre sit Forhøvende; han setter derfor dette strax i Værk; begiver sig samme Nat, med sin Krigsmagt, hen til det Sted, hvor Kong Gudraud var; og omringer Gaarden. Denne gæder ham vel med sine Fjoll i Møde; han sætter sig til Modværge, og gjør sit Beste, til at forsvare sig; men Dagter paa begge Sider var alt for uliigt, og det varede et længe, forend Kong Gudraud blev selv nedlagt, tillige med en stor Deel af hans Hofmænd eller Huuskarle. Saa Kong Gudraud da omkom paa samme Maade, som hans Fader Kong Biørn, og mueligt paa samme Sted, eller ei langt derfra.

Krig mellem
Kongerne og
Hagen Jarl.

§. 20. Saaledes var Kong Harald ei mindre heldig, i at udføre sit Forhøvende, sit blodige Forsæt, end hans Broder havde været; begge havde nu måttet deres Blodtørstighed; begge fæd Havn over deres Modstandere i Biiien

i Stedet for: efter Kong Hagens Fald: thi at man undertiden har forbyttet disse 2de Tildragelser med hinanden, - det sees af Olaf Sags Trøgvasoniar, i Part, Kap. 59, S. 56, hvor staar, at fra Kong Hagens Død til Kong Harald Graafelds Fald vare XII, og fra Sigurd Jarls Død, til bemeldte Dødsfald XIII Aar, hvor disse 2de Tildragelser ere aabenbar forbyttede med hinanden.

e) See den Norske Historie 2den Deel, pag. 203.

Viiken, hvor de, foruden bemeldte toende Konger, deels toge mange andre Hovedinger, deres Paarørende, af Dage, deels nødde dem til at gaar i Landflygtighed f), og dermed var deres forstille Uønskab, strax til Ende. De opsøge nu hinanden, det snarest skee kunde, de foreene deres Krigsmagt, og da nu ingen meere var for Haanden, som paa de Kanter kunde eller turde giøre dem Modstand, saa underlægge de sig heele Viiken. Dette banede dem Veien, til at udføre Resten af deres Forhænder, og satte dem i Stand til at angribe den værste og magtigste af deres Modstandere, den som nu var dem i Veien, den magtige og underfundige Hagen Jarl. Deres listige Anlag, som de nu for en Deel havde udført, havde vel ogsaa været stillet paa ham g); de havde søgt at betiene sig af samme Midler mod ham, som de havde brugt mod hans Fader, Sigurd Jarl h); og de overlagde Sagen hemmelig med Hagens Farbroder, foromtalte Griotgard Jarl i), til hvilken de lofte store Fordeele og Belønninger, hvis han kunde røbbe Hagen Jarl af Veien; men denne havde fledest Enskan paa sin Side, selv var han dem ogsaa alt for flug, og i alle Tilfælde saa forsigtig, som den, der al-

tid

f) Saa beretter Thomas Stinson.

g) Efterfølgende om Griotgards Forfælder, mod Hagen Jarl, fortælles i D. Claussons Oversættelse af Snorre, pag. 98. uden Tvil efter det Exempel, han her hugt. Vel findes det ikke hos nogen anden, saa vidt jeg veed, men Tingenes heele Sammenhæng og alle Omstændigheder gjøre Fortællingen fuldkommen rimelig.

h) Dette er høist rimeligt, og et af formode, at da Drømning Gunhild og hendes Søner gjorde Anlægget mod Kongerne i Viiken, de da ikke have glemt Hagen Jarl, som Hoved-Personen i Tragedien.

i) Som Thomas Stinson beretter, hos Torfaus, Histor. Norvg. Par. 2. lib. 6. cap. 4. blev Griotgard med flere, som Hagen Jarl selv opvante, dræbt i Landflygtighed, idet foromtalte Fred mellem ham og Kongerne blev sluttet. Dette er rimeligt, og venteligt tillige, at Kongerne, da Freden mellem dem og Hagen Jarl blev brudt, have strax kaldet Griotgard tilbage af hans Landflygtighed.

tilid havde sin Faders Exempel for Dine, at intet paa den Maade kunde udrettes k). Man maatte derover beslutte at bruge Magten, naar efterat Dronning Gunhilds og Kongernes Anlæg var blevet enhver bekendt, ved foromtalte Tildragelser i Vilsen. Kongerne opbyde til den Ende en stor Krigsmagt og Skibe i Vilsen, og man gjorde nu ei meere nogen Hemmelighed deraf, at med disse store Tilrustninger, benytte store Krigsmagt, var sigtet paa Hagen Jarl l), som man agtede at gjøre et Besøg i Throndflem. Saastart Hagen faaer Underretning herom, lader han strax opbyde en Krigsmagt og de fornødne Skibe, med dem gaaer han til Møre, hvor han taer paa det grumme afsted, med at røbe og plyndre, med at dræbe baade rige og fattige, med at odelægge alt hvad hans forekom. Griotgard Jarl, som der af Kongerne var sat til Landeværn, til at forsvare Landet m), udbød

k) Man kan formode, at (men) Kong Harald og Kong Gudbrand udsatte Anlægget mod Kongerne i Vilsen, var Dronning Gunhild, ei lagt Hundsræk og Skibe, men tillige med Griotgard, som nærligt nu var bleven forlignet igjen med sin Broders Søn, arbejdede mod Hagen Jarl. Vistelig er vore gamle Skribentes foranførte Deretning, at Dronning Gunhild og Hagen Jarl ofte have prøvet Styrke mod hinanden i Manker og Underfundighed, hvori Hagen dog blev hendes Væster, tildeels at forskaare om denne Tilbids Tilb agtelse: men dog vedkomme de uden Til, for det meste, langt senere Tider. See følgende Aften Kap. §. 38.

h) See Stats Saga l. c. S. 35. Kap. 39. og Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 12.

m) Snorre, l. c. Kap. 15, henfører vel dette til senere Tider, da Hagen Jarl anden Gang maatte komme tilgæ; men heri maa vi nok atter være fæstet en Forbortelse. Hagen var den Gang selv i Besiddelse af Mørens Gunhilds Sønner kunde ei komme norden om Orat, siger han selv, l. c. Kap. 13.; og hvortledes kunde da Griotgard det være Landeværn, paa Kongernes Vegne? desuden er det ei rimeligt, hvad det fortales, at Hagen Jarl den Gang skal have plyndret og røvet paa Møre, et Land, som da var i hans egen Besiddelse: men alt dette angaaer den Tid, da han første Gang maatte komme tilgæ.

abød vel en Krigsmagt, hvorom Kongerne havde sendt ham Befaling: men Hagen gaaer ham uforfærd i Møde, det kom: mer imellem dem til en Søe-Trafiking, og i den bliver ch alleene Erftogard Jarl selv, med en stor Høb andre, men ogsaa tvende hans Sonner neblagde n). Efter hvilket at have forrettet, Hagen Jarl gav Bøndernes eller Almuens Krigsmagt, som han havde opbudet af Thronbelagen, Af: fæed for den Gang, eller Tilslædelse at drage hjem igien, men med sine øvrige Krigsfolk blev han fremdeles ved at røve og plyndre, eller fære, som det heeder, med Hærskold, over Romsdal og begge Mørene, havende overalt sine Speidere ade, ogsaa paa den syndre Liide af Stat, for i Liide at blive adbaaret om Kongernes Ankomst. Desse maae imidler: tiid, ved at samle til sig Folk af alle Provincer, langs Lan: det, hvor de fore frem, eller af visse andre nu ubekiendte Til: sæide, være blevene opholdte, i Bliken, eller under Veis. paa andre Steder, længer end de selv havde formodet; herover gik Høsten samt følgende Vinter forbi o), forend de nærmede sig Stat, og komme med deres heele Krigsmagt til Fiordene; hvorom saa snart Hagen Jarl blev underrettet ved sine Spe: dere, at de der kun ventede paa Bør, for med den at seile

Han neblag: ger Erftoga: gard Jarl.

No. 97a.

§ 3

nord

n) See Olafs Saga, S. 38. Kap. 43. Snorre siger, L. c. Kap. 25. at tvende Jarler samkomme der tilslige med Erftogard; mueligt være hans Sonner ogsaa Jarler. I et Brevet Exemplar af Olafs Saga Helga Raar, at Hagen gjorde dette, da han en Sonner drog ud paa Søeroverie i Øster-Esen, og dræbte da tvende af Sunhilds Sonner: men heri maas være en Heltagsfe, da man ved hvilke Sunhilds Sonner være, da de komme til Regjeringen, og hvad Endeligt de have faaet. Hagen af dem omkom i bændte Slag.

o) Dette berette vel vore Skribente et udtroffelig, men det er dog let at slutte af Snorres Beretning, i Olafs Saga Trygvasonar, Kap. 2. at Sunhilds Sonner havde Stæid med Hagen Jarl, om Høsten og følgende Vinter, efter Kong Trygves Død.

men maae
vdmme Tan-
den

nord om Stat p), og hvor stor deres Krigsmagt var, ansaae han det, for den Gang, ei at være raadeligt, at giøre dem bliðere Modstand, men best at vilge for Overmagten q). Det Modvind, som opholdt hans Fiender, synden for Stat, var ham i dette Oiemærke beforderlig, og ved Hielp af den feller han afsted med sin Flaade, for ud forbi nybnævnte Forbiærg, men saa langt fra Landet, at man derfra ei kunde see Sellenne paa hans Skibe, eller Fienden blive ham nær. Han fortsætter derefter sin Raad, langs de Norske Kyster, for det første liige til Dammart, men derfra videre til Øster-Soen, hvor han anvendte den heele følgende Sommer paa Soerove-rier, hollte han bryd der rundt omkring, paa Sverrig, paa Goutland, paa Windland eller Venden, og Kurland, samt paa Kysterne øster ud om Eysylu (Niel) og saa derfra til- bage rundt omkring til Dammart r). Dette Tilgæ led denne fædige Prints stedsse være uort, men søgte derimod, ved store Foræring, ved vigtige Tienesters Bevæisninger, ved gode Raadforeelser, og ved sin behagelige Omgang, at vinde Kong Haralds Venkab, eller at trække ham til sit Partie s). Det var Hagen vel bekendt, hvor stor en Ven de Norske Konger havde haft i Kong Harald, hvor magtig Understøt- telse de havde af ham; og derfor maatte det være ham meget derom at giøre, at sætte sig fast i den Danske Konges Undest, for enten, ved hans Hielp, at faae et nyt Forlig bragt til Beie, mellem sig, og de Norske Konger, eller retter for at fælle

p) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 12.

q) Dette bliver den rette Narsag til Hagen Haralds Hægt, et. hnd Oddur Munk beretter, nemlig at Dronning Gunhild drev ham af Landet, fordi han ei havde Lunder udføre hendes Anlag mod den unge Prints Olaf; hvorom videre i det efterfølgende.

r) See Olafs Saga l.-c. S. 36. Kap. 41.

s) Saa siger Sagurkinna hos Torfaus, Hist. Norv. Part. 2. lib. 6. cap. 10.

stille dem ved Kong Haralds Benschab, ved bemeldte Understøttelse, der var hans Ansøge saa meget i Veien.

§. 21. Paa denne Maade søgte da Hagen Jarl at oprette det Forlig, han havde gjort, i Norge, eller at bane sig Veien dertil. Men imidlertid forsonde ei heller Kongerne der at betjene sig af hans Fraværelse, til at udføre deres Forehavende mod Throndhien, og der at underlægge sig heelt Landet. Siden opholdte de sig der temmelig længe, paa den hefte Sommer over, og inddreve imidlertid af Bønderne, eller Almuen, de Kongelige Skatte og Landsskyld, hvilkke de der tilforn ei havde faaet: men mod Slutningen af samme Sommer drog Kong Harald, med endel hans Brødre, og med den Riksmagt, som havde fulgt dem fra Riisen, til de østlige eller sydlige Kanter af Riiget, og lode efter sig Sigurd Elefa og Gudrand, som Konger over det Throndhienste. Med denne Forsatning og disse Indretninger var vel fornemmelig sigtet paa Hagen Jarl, for des bedre at kunne sætte sig imod hans Forehavende, da man vist maatte formode sig af ham et Besøg, naar i det Throndhienste; man seilede ei hollet i denne Formodning, men man havde uden Tvil mindst forestillet sig, at det skulde skee paa den Maade, og fra den Kant, som Udsaldet vilste at det skede fra. Efterat benævnte Jarl havde for den Gang fuldført sine Soersøers Toge i Øster Soen, blev det hans Forsæt, og det havde det uden Tvil været, ligesaa hans Bortreise af, at vende tilbage til det Throndhienste om Høsten, naar Kongerne ei længer kunde holde de Tropper samlede, som de havde ført med sig til Throndhien, men havde givet dem Afsked. Til at udføre

Hans Soersøers Toge i Øster Soen.

1) Østlig og sydlig bruges ofte af de gamle Skribente i Stang: undertiden siges Sværrig at ligge syden, Danmark østen for Norge, undertiden tværtimod.

føre dette Forsæt valgte han en Reise-Tour, som vel i ældre Ti-
der havde været brugelig, men var nu ei meget giængs, og
han gaaer, til Throndhjem, ei giennem Øresund, men først
op ad den Botniske Bugt, til Helsingland, hvor han sætter
sine Skibe paa Land, og siden derfra igiennem Jämtland,
over Fjælb-Riolen. Denne Reise-Tour er mærkbar, for-
nemmelig i den Henseende, at den giver os Oplysning, om
nysnævnte Lands politiske Forfatning, som den var ved de
Tider, hvilken er os ellers ubekjendt. I den foregaaende
anden Deel af vor Norske Historie, have vi blift u), at
Jämtland undertastede sig Kong Hagens Lydighed og den
Norske Krone; at saa mange blandt Indbyggerne i Helsing-
land, som vare af Norsk Herkomst, derefterfulgte hines Ex-
empel; og at benævnte Konge gav de Lande deres første Lov
og Lands-Ret: men Historien melder ikke noget derom, hvor-
dan bemeldte Landes Forfatning har været, under følgende,
under Kong Harald Graafelds og Hagen Jarls Regiering.
Foromtalte Jamter og Helsingier nedstammede fra Thonder-
ne; med disse forte hine bestandig Omgang og Handel, og
dertil var ingen Deel af Norge dem meere beqvem, end just
det Throndhjemme. Med Throndhjem er det da rimeligst
at benævnte Provincer, paa hin Side Riolen, have staaet i
noie Forening, under een Regiering, og under samme Leens-
herre, saaledes som seet er i seener Tider, hvad Jämtland
angaaer; og dette Land, tillige med omtalte Deel af Hel-
singland, maae i Forening med Throndelagen have staaet
under Sigurd Jarl paa Glade hans Regiering, og folgelig,
efter hans Død, være bleven hans Son Hagen Jarl til Deel.
At dette er rigtigt, bekræftes noksom af Hagen Jarls forom-
talte Reise-Tour. Han driver først Soeroverie i Sverrig,
gaaer

Han kommer
tilbage til
Throndhjem.

Jämtlands
Forfatning
i den Tid.

gaader derefter samme Høst, til Helsingland, sætter der sine Skibe paa Land, formodentlig hos nu værende Sundsvall, eller ogsaa hos Hudviksvall, og lader dem der blive efter sig. Men hvor urimeligt alt dette, og hvor uforsigtigt af en Hagen Jarl, hvis omtalte Lande havde den Tid staaet under en anden Regjering end hans egen, eller under den Svenske? da at tage Veien igiennem Helsingland og Jamteland, efterat have øvet Fiendtligheder i Sverrig, da at sætte sine Skibe op i et fiendtligt Land, da at betro dem i Helsingernes Hænder, som vare hans Fiender? Jamteland, hvis Indbyggere, dreve undertiden Søroverie i Sverrig selv x), og om ei det heele, saa dog en Deel af Helsingeland, den især, som man nu kalder Medelpad, maae da, i Kong-Harald Graafelds og Hagen Jarls Tid, have staaet under Norge, eller været dermed forenede.

§. 22. Her kunde altsaa Hagen Jarl, uden Frygt Hagen Jarl eller Fare, tage Veien over Fjæld-Ridlen og saa vandre til det Throndhjemste. ^{sætter sig at-} Did var han ei saa snart ankommen, ^{ter sat i det} forend han strax fra alle Kanter fik et stort Tillob af Indbygg- ^{Throndhjemste.} gerne, og blev derved i en Hast sat i Stand til at udruste og bemande en Flaade. Med den var det hans Forsæt at gaae Kongerne i Møde: men saa snart disse faae Underretning om Hagens Ankomst, om Throndernes Opstand, om deres Udrustninger, ansee de det for raadeligst, strax at stige om bord paa deres Skibe, og med dem drog de ud af Throndhjems Fjord. Efter deres Vortreise begav Hagen Jarl sig ud til Glade, hvor Kongerne have uden Tvil havt deres Residence, medens de sadde i det Throndhjemste, men hvor Hagen nu atter op slog sin Boepæl og forblev Vinteren over. No. 971.

Jmid

x) See foregaaende. 2den Tome, i Tillæget §. 7. S. 451.

Imidlertid opholdte Kongerne sig for det første paa More, hvorfra de imellemstunder glorde Anfald paa Hagen Jarls Lande og Tilhængere, som de hjemførte med Kov, Brand og Mord; men hvori denne fra sin Side blev dem intet skyldig. Dette vedvarende en Tiid lang y) til Landets og Undersaatternes store Skade, da Hagen Jarl imidlertid vel opholdt sig, de fleste Vintre over, i det Throndhjemiske z), men de fleste Sommerne anvendte han paa at driibe Søeroverie i Øster-Søen, paa den Maade, at han fra det Throndhjemiske af gik ober Riolen, giennem Jämtland og Helsingland, til den Botniske Bugt, og der om bord paa sine Skibe: men undertiiden blev han hjemme ogsaa Sommeren over, naar Omstændighederne det udfordrede, hvor han da holdt en mægtig Krigsmagt paa Beenene, foer med den i Ledings-Tog, og forsvarte sig mod Kongerne med den Eftertryk a), at de ei kunde sætte sig fast norden for Stat, og vare endnu mindre i Stand, til at sætte Fod i det Throndhjemiske, hvor de i høi Grad vare forhadte, for deres Sierrighed og Tyranni, men Hagen Jarl derimod ei mindre effet, af Indbyggerne, som troelig holdte hans Partie, og gavede ham Navn af Hagen den Gode. Kongerne maatte derover lade sig atter nøie med den Deel af Riiget, som strækker sig fra Stat til Goth-Elven; hos hvilken Elv de vel imellemstunder opstode deres Boepæl, i Staden Kongahello, hvor de gamle Konger, over den østre Deel af Biken; foromtalte Kong Trygvge især, synes at have havt deres Sæde; der finder man at Dronning Gunhild og Kong Harald en Tiid have boet

y) Den Danske Oversættelse pag. 97. sætter i 3 Aar: men her har man, uden al Tvil forbyttet Tiiderne, nærværende med hvad som skeer var under Hagen Jarls forrige Tilhold i det Throndhjemiske.

z) See Snorre i Harald Græfvels Saga, Kap. 13.

a) See Olafs Saga. Kap. 42, pag. 37. og Danske Oversættelse af Snorre, pag. 97.

boet b): men de opholdte sig dog som oftest og fornemmelig paa Rogaland og Hordaland, imellemstunder især i den Fiord-Strækning, som nu fører Navn af Hardangur, samt i endeel andre Districter, som ligge midt i Riiget c): men imidlertid var det deres Forretning, næsten hvert Aar, saa ofte de nemlig ei havde med Hagen Jarl, eller andre saadanne at bestille, at de drog ud paa Soeroverier, nu i Øster-^{Kongerens} Soen, nu i Vester-Havet, nu til andre Steder, især til ^{Øst-Toge.} Biarmeland, hvorhen Kong Harald engang fortælles at have gjort et Tog, da han, i Anledning af de der øvede Fiendtligheder, maatte udholde en skarp Træfning med Biarmene, paa Vinaa-Bakke. I den gik han dog af med Seieren, efterat have gjort et stort Nederlag paa Fienden, streifede siden vidt omkring i Landet, og samlede sig derved et overmaade stort og riigt Bytte, som Kong Haralds Hof-Stald, Blum Geirason bevidner, i den Sang, han til Kong Haralds Berømmelse har sammensat, Græfeldar Drapa kaldet d). Saadanne Krigs-Toge foretog Kongerne sig vel ofte af et Slags Lyst eller Sædvane, eller af Begierlighed efter at indlægge Ære, men dog som oftest, deels af Gierlighed, af Lyst til at sammendrænge store Rikdomme, hvillen hos dem gik saa vidt, at de nedgrobe deres Penge i Jorden, deels ogsaa af et Slags Fornødenhed: Kongerne vare mange, alle vilde føre en stor Hofstat, denne kostede meget, meget ogsaa de idelige Krige, de maatte føre, og hvortil maatte holdes mange Stridsmænd, en Mængde Hofmænd og Klæmpere, saavel til Krigs-Togene, som til deres eget Forsvar. Det sidste var saa meget meere fornø-

G 2

Dent

b) See herom Njala, Kap. 3. og Torfæi Histor. Norveg. I. c. cap. 18. pag. 266.

c) See Snorre, anførte Sted, Kap. 7.

d) See Snorre, anførte Sted, Kap. 14, og den Danske Oversættelse Side 97.

deint, som de blandt Undersaatterne, blandt de store i Rikket især, gjorde sig alt meere og meere forhabte, et alleene ved bemeldte deres Giærrighed, ved foromtalte deres Grumhed og Ondskab, men desuden ogsaa ved endeel andre Udyder; hvorpaa følgende skal tiene til Exempel.

Anledning
til Kong Sig-
gards Død.

§. 23: Paa Hordeland havde Kongerne gemeenlig deres Tilhold, som tilforn er berettet, uden Tvil paa de Gaarde, Afreksstad, Utstein, Sæheim, Fitjom, hvor Kong Harald Haarfager havde havt sit Sæde; der opholdte de sig enten tilsammen, eller een af dem; og der havde Kong Sigurd Slefæ engang opslaaet sin Bopæl. Paa Hordeland boede ogsaa samme Tiid en meget riig, mægtig og anseelig Mand, en af de fornemste i Landet, en Herse, som nedstammede fra de gamle Hedemærkiske Konger, fra Kong Nore selv og hans Søster Goa *). Denne Mand, der havde i mange Ting et stort Fortrin frem for andre e), heed Thorkell, men bliver gemeenlig, med sit Til- eller Oge-Navn, alleene kaldet Rlyp f) eller Rlyp Herse, og var en Son af en Thord Herse eller Thord Harde g), men Sønnesøn af den mægtige Ketill Horda-Rare h). Rlyps Hustru Olufa eller Alofa var ogsaa af en meget fornem og anseelig Familie, og beslægtet med de mægtigste Familier. vordet-fjelds, som af hofsfæiede Tabel kan sees i). Kong Sigurd,

som

a) See hans Slægt-Register, Tab. 2.

e) Saa siger Saga af Thorde Hreðu, Kapit. 1. S. 59.

f) Snorre og andre give ham et andet Navn end Rlyppur, men i Blætepar-Bot, i Noregs Konunga-Saga kaldes han Thorkell.

g) See Torfæi Histor. Norv. 1. c. cap. 9. pag. 251. I Olafs-Saga Tryggv. 1. c. kaldes han Thord Hreðu, men det er vel urigtigt, hans yngste-Søn heed Thord Hreðu.

h) Om ham see Snorre 1. c. cap. 14. Olafs Saga 1. Part cap. 42, og 2. Part cap. 19.

i) See bemeldte Tab. 2. I Saga af Thorde Hreðu staar, at Olufa var en Datter af Slæggen Neyfium (Neyfium,) hvori ogsaa stikker en Feiltagelse.

som var en stridbar Herre, tappet og mandig af Udsende, men begjærlig, ødsel, overdaadig, og især meget Qvindefier, saa at han gjerne satte al Agt for andre Ting til Silde, naar det var ham om at skyldiggjøre den Begjærlighed k), havde fattet Klarlighed til Olufa, og den skæde fornøies. I dette Viemærke sender han Bud efter Rhyr Herse, og overdrager ham det Erinde, at reise over til Engelland, for der at indkræbe en Skat eller en Gæld, som den Engelske Konge Adalrad 7: Ethelred var Kong Sigurd skyldig l), som en Forretning, hvortil saadan en Mand, som Rhyr, var allerbest skikket. Rhyr paatager sig Forretningen, reiser over til Engelland, og bliver der af Kong Adalrad vel imodtagen, for hvilken Rhyrs Navn og Rygte var tilforn bekendt. Hos ham opholder Rhyr sig Vinteren over, sætter sig imidlertid i hans Gunst, og opbærer endelig, da Tilbagereisen skulde foretages, sit Erinde for Kongen. Her faaer han vel af ham den Erklæring at høre, at Kong Adalrad var Kong Sigurd intet skyldig, han agtede ei ved Penge at tilkiøbe sig Gunst og Sønners Venstreb, og at det var gaaret dem ilde, som tilforn vare ankomne i saadant Erinde: dog vilde han, for Rhyrs skyld, sende endel Penge. Rhyr taar imod Pengene, han og Kong Adalrad indgaae et nye Venstreb med hinanden, og følgende Foraar reiser han, med be-

No. 974.
omtrent.

G 3

meldte

k) See herom foransatte Placat-Fod.

l) Formodentlig maae denne Skat eller Gæld have havt sin Oprindelse fra Kong Sigurds og hans Brøders Overførsel til Engelland, eller deres Rigt-Tjeneste der i Landet, formodentlig under den magtige Engelske Konge Edgar, som eraf mange af de fremmede, især af de saa kaldte Danske, i sin Tjeneste, i saadan Mængde, at han derover afendeel blant sine egne blev løst. Wilh. Malmesb. de gestis Regum Angliæ. Lib. 3. Blandt disse maae vor Sigurd have været, og derfra antalte Gæld have reist sig, som Sigurd nu krævede af hans Søn Ethelred, der strax efter sin Faders Død var af nogle bleven, Aar 975, udvalgt til Konge.

melbte Penge og meget andet Gods tilbage til Norge, hvor han fandt Sagerne i en anden Forsatning, end han havde formodet: Efter Rhyss Bortreise fader Kong Sigurd hans Hustru Olufa hente til sig, som endeel berette m), eller reiser selv hen til hendes Gaard; der bliver han vel imodtagen, et pragtigt Gæstebud tillaves for ham, hvori om Aftenen, efter de Liiders Sædvane, blev stærkt drukket: men om Natten efter bryder den drukne Kong Sigurd ind i Olufas Sengen: Kammer, og sover der hos hende, imod hendes Villie og Samtykke n); hvorefter han reiser derfra, og som endeel berette o) tager Olufa med sig, som han behøfter indtil hendes Mand's Tilbagekomst. Røgtet om denne skammelige Gierning opirrede ei lidet Almuen's Gemytter imod Kongerne, og gjorde dem endnu mere stinkende; end de vare tilforn. Da Kong Harald derover med bemeldte hans Broder Kong Sigurd, følgende Høst drog op paa Vard, for der at holde Thing med Bonderne p), rottede Almuen sig der sammen, i det fulde Forsæt, at tage dem af Dage, hvilket de ogsaa vist nok havde fuldført, dersom Kongerne ei havde i Tiide reddet sig med Flugten. Dog indgik Kong Sigurd ei derved den ham forfølgende retfærdige Hævn.

No. 975. Rhyss Herse var kommen hjem fra Engelland, han var der bleven imodtagen af hans Hustru Olufa q) samt andre Ven-

m) Saaledes foransatte Flatenat Dok: men sin Beretning er vel den rigtigste; sehn. Snorre og flere have fulgt.

n) Se Snorre, anførte Sted, Kap. 14.

o) Se Torfæi Histor. Norge. l. c. p. 254. Dette kan vel nok foreenes med sin Fortælling.

p) Værelse paa den Gaard Vang, hvor Hoved eller Gjæst-Rikten, for den nævnte Gulke, siden blev sat.

q) I Flatenat-Dok berettes, at Olufa søgte at stille Rhyss tilfreds, og tilbød sig at ville døde eller sone for hvad hun havde forseet sig imod ham. Det kan være, og er ei urimeligt, at Kong Sigurd, ved store Løfter, kan have formaaet hende dertil.

Benner, af dem opmuntres han til at søge Havn, især af sin yngste Broder Thord Hredu, og han beslutter at udføre den, især da han havde faaet vjæde, at Kongerne, efter deres foromtalte Flugt fra Bors, havde skilt sig fra hinanden, og Kong Harald begidet sig til Hardanger, men Kong Sigurd sat sig paa Alfreksstad r). Dette lattede for ham hans Foretagende. Til at fuldføre det, samler han til sig en Mængde af sin Slægt, sine Paarørende og Benner, for hvilke en Remund Bolabriste bliver Anfører, der uden Tvil maade have nedstammet fra Remund den Gamle i Sogn. Med disse begiver han sig til bemeldte Alfreksstad s), der faaede vjæde, at Kongen sad i et Gæstebud t), og nu over Drickebordet; det var nemlig just den Tid, da han gav Audtence, og de sætte sig derfor i Forfatning, til at fuldføre deres Forsæt, med Aftale, at den som sidst kom ind, skulde først igjen gaae ud, og saa vjædere hver i sin Orden, den eene efter den anden. Klyp Herse var selv fremst i Spidsen, han gaaer først ind i Salen, efter ham hans Brodre, Thord Steingrim, Enolf, saa de øvrige i Række efter hinanden, alle iførte deres fulde Rustning, deres Hjelme, Brynner, Skjold

r) See Snorre, anførte Sted, Kap. 14.

s) I Thord Hredues Saga staar, at de begave sig til Uplandene, hvorefter ei kan forstaaes uden Lande og Stæder i Almindelighed, som ligge op i Landet fra Østtiden af. Jeg vil helst troe, at Klyp har boet paa Den Stord, eller der i Nærheden, og at Kong Sigurd har været paa Giltjom, da omtalte Tildragelse skede med Klyps Hustru.

t) I Høstpar-Bog fortælles, at Klyp skønnede Thing, at Kong Sigurd indfandt sig der paa Thinget, og at Klyp der udførte sin Havn imod ham: men det er neppe rimeligt, uden for saa vidt, at Klyp kan have skænket et Thing, for at raadslaae med sine Benner, og opmuntre sine Underhavende til at være behjælpelige, i den Havn, som Kulde søges.

de, samt dragne Sværde i Hænderne; og Rhyp stiller sig frem for Kongens Bord. Her tager han frem de Penge og andre kostbare Gager, som han havde fort med sig fra Engelland, dem leveret han Kongen; og spør, om han ei vel havde forrettet sit Erinde. Kongen forsikker, at han med Rhyps Forretning var vel fornøiet: nu har jeg da, siger derpaa Rhyp, forrettet den eene Deel af den Pligt, mig paa-ligger, og hugger i det samme Kongen over Hovedet med Sværdet u), saa han faldt ned i Hænderne x), og denne segnede død ned paa Bordet. De hastede derefter ud af Sa-len, det snarreste de kunne: men i det samme bliver Rhyp huggen ihjel, enten af en Erling den Gamle y), eller af en Sigurd z), eller af hans egen Fætter Hroald Augmundson a), som var Kongens Hofmand, og stod hos hans Side ved Bordet, men hine ei toge sig vare for b). Hroald dræber endnu desuden en anden af Rhyps Folge, en Eyvind Balthiosson, men bliver selv huggen tværs over af Rhyps Broder, Thord Hredu, som med sit Folge seer sig derpaa omringet af de Kongelige Hofmænd, hvilke grebe til deres Baaben, og satte hæftig an paa hine: Men disse forsvarte sig saa vel, at de endelig komme ud paa frie Mark, og derfra, uden at forfølges videre, hjem til deres c). Men her maatte de ei længe blive i Røstighed: Dronning Gunhild søgte strax Hævn, søs imod Olufa, som maatte sige oper til Jisland,

u) Flateyars-Bol siger, at det skeede med en Dre, og at Rhyp havde dem flukt under sin Kappe.

x) Snorre beretter, at Rhyp stak Kongen igjennem med sit Sværd.

y) Saa fortæller Snorre, l. c. Kap. 14.

z) Saa siges, i Compendio chronicorum hos Torfæus l. c. pag. 251.

a) See Saga af Thorde Hredu. Flateyars Bol siger, at Rhyps Fætter Hroald Augmund gjorde det, Hroalds Fader, hvilket vel er en Feiltagelse.

b) See Sagan af Þordi Hredu, Kap. 2.

c) Flateyars-Bol beretter, at Augmund blev derefter af Rhyps Frender indebrændt, andre at det skeede med hans Søn Hroald.

Jissland, paa en Bobbar Þorsteinssons Skib, med hvilken hun siden giøtede sig. Hævn søgte og Kong Harald, som da var nord i Landet, hvor han lod strax stævne Thing, Alþys Brødre der erklære fredløse, og deres Guds at være forfaldet under Kronen; hvorover disse følgende Sommer ogsaa maatte flutte over til Jissland, hvorhen de førte overmaade store Riigdomme, i Løbore og andre Sager, med sig d).

S. 24. Saaledes forfulgte den retfærdige Hævn Kong Sigurd, og affstraffede ham for hans voldsomme og uanstændige Foretagende, udøvet mod en af de største og magtigste Familier i Riiget. Vore gamle Historie-Skrivere fortælle ellers anførte Tildragelse, som skeet, medens Hagen Jarl endnu var i Landet: men jeg vil heller troe, at den først er skeet, efterat bemeldte Jarl anden Gang havde begivet sig ud af Landet, da Kongerne havde meere frie Hænder, mindre at frygte for, allerhelst da foransførte Saga af Thorde Hredu beretter e), at Kong Harald Graafeld var nord i Landet (i det Throndhjempe) da Kong Sigurd blev dræbt paa Hordeland, og at han for den Skyld ei saa snart kunde udføre sin Hævn, som han gierne vilde, imod Alþys og hans Tilhængere. Kongerne havde nu atter en Tid lang maattet taale, at Hagen Jarl havde heele Throndelagen med flere Lande, den heele nordre Deel af Riiget, luge indtil Stat, i sin Besiddelse; han og Dronning Gunhild have atter længe prøvet Størke med hinanden; og han havde denne Gang som tilforn, med megen Behændighed vidst at forsvare sig mod alle hendes Rænker, mod alle Kongernes Angreb. Det

Hagen Jarl
forlader at-
ter Norge,
og gaar til
Dannmark.

d) See Sagann af Þorði Hredu, anførte Sted. Vistelig er det da først skeet, at de have udøvet bemeldte deres Hævn mod Augmund eller Graafeld.

e). See det 2det Kapitel.
Norske Hist. 3 Deel.

var for disse ei alene et stort Staar, i deres Magt, deres
 Vre og Anseelse, men ogsaa et betydeligt Savn i deres
 Indkomster, at Hagen Jarl, paa bemeldte Maade, et allee-
 ne var i fuld Besiddelse af alle de Throndhieniske Districter
 og alle dermed forenede Lande, men hindrede dem end ogsaa
 fra at sætte fast God, Norden for Stat, det er, skilte dem
 ved den tredje Deel omtrent af heele Riiget. Herpaa var
 det dem vanskeligt, om ei ugiort, at raade Bod, saa
 længe den stædige og mægtige Hagen Jarl var i Landet; alle
 de derpaa gjorde Forsøge vare bleven frugtesløse og de
 maatte lade ham beholde, hvad han havde inde: men nu bliv-
 der han atter sat i de Omstændigheder, at han maatte forlade
 Landet; Tilstanden i Danmark, en Forening, han der
 havde sluttet med Kong Harald, udfordrer, at han maatte
 gaae videre, med sin Krigsmagt. Til den Ende opbydes
 Folk overalt i det Throndhieniske, Skibe udrustes, en Fla-
 de bemandedes, og med dem gaaer Hagen Jarl først for ud til
 Morene, men siden seiler han langs de Norffe Kyster lige
 til Danmark, hvor han strax begiver sig hen til Kong Ha-
 ralbs Hof, og bliver af ham paa det beste imodtagen.

Kongerne
 beimgtige
 sig atter
 det Thron-
 dhieniske.

Saa snart Kong Harald og hans Brodre finge Kundskab
 herom, søge de strax at føre sig Leiligheden til Nytte, for at
 opnaae deres Hensigt med det Throndhieniske; de lade, til
 den Ende, opbyde Skibe og Folk, i de sydlige Provincer i
 Riiget; de samle allevegne fra en stor Krigsmagt sammen,
 for hvilken Kong Harald og Kong Gudbrand blive Anførere,
 og med den trække de sig hen mod det Nordskialdske, i For-
 sat at angribe Throndhien; de finde der, ved deres An-
 komst, nu ei ringeste Modstand, de lægge derfor det heele
 Land under sig paa nye, og oppebære der af Indbyggerne,
 ei alene de aarlige, de sædvanlige Skatter, Landskylde og
 andre

andre Kongelige Rettigheder, men tvinge dem detsuden til at betale sig store Bøder, for det forbigangne, ^{efter}som Kongerne i lang Tid havde faaet lidt eller intet af det Throndhjemste g), saa længe Hagen Jarl havde haft Landet i Besiddelse, og der, foruømmelig nu til Jdts h), holdt en stor Krigsmagt paa Beene, understøttet af Thrønderne og af deres Med^led. Med dette og med andre Forretninger, opholdte Kongerne sig i det Throndhjemste, liige indtil Høsten: men mod Efteraaret drog Kong Harald tilbage detsfra til det Sønderskiøppe, til de østlige Kanter af Riket, med de Krigsfolk, som der havde hjemme, og lod sin Broder Kong Erling eller Erlend, med sin Krigsmagt, blive tilbage, for at forsvare det Throndhjemste, imod Hagen Jarls foruødentlige nye Forsøge.

§. 23. Paa saadan Maade komme nu! Kongerne atter i Besiddelse af det Throndhjemste, og bleve igien eensraadige over det heele Rige. Men herved forekomme toende Ting, som ere næsten ubegribelige, dersom Tingene have gaaet frem i den Tour, i hvilken vor^e Skribente fortælle dem, eller berøet blot paa de Omstændigheder, som forekomme i deres Fortællinger. (1) At Hagen Jarl, medens han nu denne Gang besad det Throndhjemste, og havde Kongerne til Fiender, dog turde vove seld at forlade Landet, og drage de fleeste Sommer ud paa Søerøveri i), hvorved han satte Landet blot for Fiendernes Overfald; (2) at Kongerne ei bekiente sig af den Leilighed, som Hagen Jarl derved gav dem i Hænderne, eller ei strax udførte det mod ham og mod det Throndhjemste, som de dog nu udrettede, og

Viste i Historien forekomme den Kongelige Bøder havde

H 2

vare

g) See Snorre, anførte Sted, Kap. 16.

h) See Snorre, anførte Sted, Kap. 13.

i) See foregaaende §. 22de.

være i Stand til at indrette: thi vore Skribente fortælle Lirgen saaledes, som Kong Harald og hans Brødre droge med deres Krigsmagt mod Hagen Jarl, endnu medens han var i Landet, og tvang ham til at forlade det; paa samme Maade, som forige Gang. Enhver indseer lettelig, at her maae have været vigtige Aarsager, visse Omstændigheder, der have afholdt Kongerne fra bemeldte Foretagende, p. den eene, sat Hagen Jarl i Sikkerhed, paa den anden Side: men man finder intet derom hos de gamle Skribente; disse Aarsager ere derfor ubekjendte, og man maae af visse andre Tildragelser, af Omstændighederne især i Naboe-Riigerne, søge at udfinde dem. Indenlands eller i Norge selv kunne de ei have været; de maae da have beroet paa visse Omstændigheder udenlands, eller i de tilgrændsende Lande, i Sverrig tildeels, men fornemmelig i Danmark. Vi have tilforn fortaalt, i Kong Hagens Historie k), at denne Konge havde Stridigheder, med de Svenske, men især med Gotherne, at han forsvarede sig i Besiddelsen af Værmeland, og at han rimelig har sat sig i Besiddelse tillige af en Deel af Vester-Gothland selv l). Disse Besiddelser have Kong Harald og hans Brødre ventelig søgt at forsvare; heraf har reist sig Strid og Ueenighed med Gotherne og de Svenske m); og Kong Harald med Dronning Gunhild har derover opslaaet deres Residenc i Kongahellø, paa Grændserne af Gothland n). Her maatte de da have deres fornemste Krigsmagt, Storken af Rigers Krigshær; og derover kunde Hagen Jarl være sikker for det Throndhjemme. Men uden

Lwik

k) See den Norske Histories 2 Deel, p. 304. 312.

l) See nyudførte Seeb, pag. 330.

m) Man finder ei alene at Hagen Jarl har drevet Sværverke paa Sverrig, men at ogsaa andre Norske have gjort des samme, hvorom viidere i Tilhænger. See imidlertid noget viidere herom i følgende §. 35.

n) See Niala eller Niala Sæge.

५३

4) See Hans Hiltoria Dan. Lib. 10, pag. 181, edn. Stephani.

Harald Gunkilds Son lovede Kong Harald i Danmark at betale ham Skat, hvis denne vilde understøtte ham imod Kong Hagen. Sagen er derfor vist rigtig nok, og rimeligt, ei alene at Harald Eriksøn har lovet, men ogsaa en Tid lang betalt Skatten, som Særo siger, i 3 Aar. Desse tre Aar kunne ei have været de tvende Aar, i hvilke Harald Eriksøn regjerede, for Sigurd Jarls Død; da havde han kun en ringe Deel af Riket, da vare hans Kræfter dertil for svage: men de maa regnes fra den Tid han havde sluttet Fred med benævnte Jarl, samt Kongerne i Rügen, og de 3 Aar igjennem, i hvilke han maatte holde ud med Hagen Jarl 1): i den Tid havde det været for farligt for Kong Harald i Norge at holde Skatten tilbage: men han faaer Fred med Hagen Jarl, han seer sig fast paa Thronen i Norge, men Danmark indviklet i en Krig med den mægtige Keiser Otto den 1ste 2), og nu sætter han det Forsæt, at riibe sig løs fra en Forbindelse, som han i Nøds Tilfælde var bleven tvungen til at love, i hvilket Niemærke de da værende Omstændigheder i Danmark ere ham særdeles gunstige 3). Kong Harald Gormsøn havde kuld kastet det af Keiseren hos Eideren oprettede Marggrevskab, og gjort Indfald i Særen; Aa. 968. efter sin Tilbagekomst fra Italien, angriber derfor Keiseren Dan-

c) See Pactr af Ragnars Sonuin.

3) Paa denne Maade stadfæster den Norske Historie den Meening, som vore tvende opperlige Mand, Gram og Suhm have antaget; See Notæ in Meurhuim pag. 146, og Throndbiønske Samlinger, 5te Bind pag. 38, at Keiser Otto den 1stes Tog til Danmark er fæet efter Aa. 965.

2) Dette siger Særo selv utvøstelig, og at det skeede i Tilid til Sæernes Vaaben (deres Krig mod Kong Harald i Danmark), lad være han her atter tager Feil af Personen, og tillægger Hagen Jarl det, som egentlig tilkom Kong Harald Graafed. Paa Hagen Jarl kan det slet ikke passe sig, at han skolede paa Særene, da han var paa de Danskes Partie imod dem, men meget vel paa Kong Harald.

Danmark med en Krigsmagt u); og Kong Harald maade gaae denne magtige Fiende i Møde: men han bliver overvunden x), og maade lade sig døbe eller antage den Christne Religion, tillige med sin Krigsmagt og sin Familie. Men de Danske vare ilde tilfreds med den Forandring; de vakle længe imellem deres gamle og nye Religion y), og Keiseren maade berober, med sin Krigsmagt, blive staaende, i en Tid af et halvt Aar, paa Grændserne af Danmark eller i bemeldte Rige. Her betiener Kong Harald Graafeld sig af Løsligheden, Omstændighederne saavel i Danmark, som i Norge, gibe den beste Anledning dertil, og Drømning Gmhilld, der tilforn forgieves havde smigret, det meeste hun kunde, for Hagen Jarl, for at have ham paa sit og sine Sonners Partie, om Harald Blaatand skulde foretage noget mod Norge, forgieves anvendt alle sine Kærker, for at faae ham i Snaren; forgieves ogsaa smigret sig i det Haab, at Kong Harald i Danmark var hendes og Sonners oprigtige Ven, anseer det for raadeligst, nu da Kong Harald havde nok at bestille med sig selv og sine egne Sager i Danmark, nu da han havde indgaaet et nyt Benskab med Hagen Jarl z), nu da man havde Anledning til at troe, at imellem bemeldte Konge, Hagen Jarl, og Kongerne i Vilgen, Anslage vare smiddede, som sigtede til hendes eller Sonners enten Skade eller Fornærmelse, at føre sig disse Omstændigheder til Nytte, at betiene sig deraf, som en guldig Marsag, til at holde inde med den tilforn til Kong Harald i Danmark betalte Skat, og for Resten til at søge Havn; og forekomme alle mod sig smiddede Anslage, Hagen indgaaer, som tilforn er berettet, under

u) See foransøgte Note Grammii in Morsium, pag. 158.

x) Det bevidner det gamle Langfredaatal. See Torfæi Trifolium, pag. 29.

y) See Theodoricius de Niemi, i bemeldte Note, pag. 147.

z) Det foregaaende §. 17.

- under sin Tilbagereise fra Danmark, et noie Forbund med Kongerne paa Oplandene. Enten nu dermed var sigtet paa Kong Harald Graafeld og hans Brodre, hvilket da værende Omstændigheder gøre heel rimeligt, eller ikke, saa havde dog bemeldte Konger Anledning nok til at fatte Mistanke, i Hensigt til Sagernes da værende Forsatning med Danmark; de ansee det derover for raadeligt, at forekomme deres Fjender, og det beqvemmeste Middel dertil, løbligt eller uløbligt,
- No. 969. at være det beste; de dræbe Kongerne, de dritve Hagen
- No. 970. Jarl af Landet; og de qvale dermed det mod dem smidde Anslag i Fødselen: men Hagen Jarl kommer strax tilbage, uden Tøil forsikket om Understøttelse fra Danmark; her vare nu alle Ting komne igien i Rolighed; Kong Harald i Norge og hans Brodre have Aarsag at frygte, fra den Stæde; de maae derover lade Hagen Jarl, en Tid lang besidde det Throndhjemskke i No, og de maae opholde sig ved de sydlige Grændser af Riiget, for at have et vaaget Øie, saavel med Gothernes Foretagender, som med Danmark. Dette vreed Hagen Jarl; han er derover saa tryg, at han forlader selv det Throndhjemskke, og begiver sig paa Søerover Toge.
- No. 973. Men her forandres atter Skuepladsen: Keiser Ottho den 1ste dør, og i hans Sted kommer Ottho den 2den paa Thronen; det varer ei længe førend Kong Harald i Danmark rager i Trette og Krig med den nye Keiser, da han, for at understøtte Herrug Heinrich i Baweren, gjør et nyt Indfald i de Sariske Lande a); og Keiseren truer Danmark med Krig. Her faaer nu Kong Harald Gormsøn nok i sin egen Deel; efter en imellem ham og Hagen Jarl sluttet accord, opfordrer han denne til Hiælp, imod Keiseren; Hagen Jarl kan fra Danmark nu ei vente sig Understøttelse, han anseer det derover for raadeligt, at give alting i Norge
- til

a) See Grammii Notæ ad Meursium, pag. 148.

til Priis for det første, for at komme Kong Harald til Hjælp, for siden, ved hans Understøttelse, at tage det forlorne tilbage; og i det Forsæt gaaer han, som tilforn er berettet, med sin Flaade til Danmark.

§. 26. Efter denne hans Vortreise satte Kongerne sig, som tilforn er berettet, i Besiddelse af hans Lande, uden videre Modstand: men de vunde ei ret meget derved, node ei heller længe Nyttens deraf. Landet havde lidt meget ved de borgerlige Krige, ved Kongernes Gierrighed, ved deres Tyrannie og Voldsomheder; næsten den heele Tid igiennem, i hvulken Kongerne, Eriks Sønner regierede, havde Landet været plaget af dyre Tiider; disse havde tiltaget alt meere og meere b), jo længer deres Regjering vedvarede; og de gjorde meget dertil, at deres Regimenter blev Undersaatterne næsten til Affke og Skrak. Efter de Tiiders Tankemaade ansaa man saadan Plage, som det fiendelligste Tegn paa Himmelens Vrede mod Regenterne; og kunde vel Guderne, maatte man tænke, andet end være fortørnede, efterat man havde, som tilforn er berettet, nedrevet deres Templer, og forstyrret deres Offringer c), kunde de andet, end straffe? Især tog Roden og Hungeren overhaand, ved de Tiider, hvorom vi nu sidst have handlet, da Hagen Jarl anden Gang maatte romme Landet, og blev virkelig en af Hoved-Narsagerne, som gjorde Ende paa demselvte Kongers Herredomme. End ogsaa ved huleste Sommers Tid indfaldt da saadant Uveir, især paa Halogaland, at Landet laae der overalt bedækket med Sne, og at man maatte ligesom om Vinter-Tiide, sætte Creaturene inde paa Staalbene, og der give dem Foder.

Morge plaget af en svær Hungers Nod.

Soalens

b) See Snorre i Harald Graafdes Saga Kap. 17.

c) See Snorre nedanförrte Steds Kap. 17.

Svalens Frygt og Redsel d)

Nu kommer fremdrivende;

Virfens Hind e) vi maae holde inde,

Midt om Sommer-Lide,

Som Fjæmmerne pleie giøre.

var derfor forømtalte berømmelige Skalds, Eivind Skalds-
spillers, Sang herom, da han, ved bemeldte Tid gik ud af sit
Hus, og Sneen drev ham i Vinene. Fiskerierne endogsaa
fioge feld; et Tilfælde, som ellers sjelden eller næsten aldrig
traffer ind i Norge, i de saa kaldte haarde Naringer; Fiskeri
og Gilden syntes ligesom at vilte fnye Landet og Kysterne.
Paa Jisland var ved samme Tid Hungeren saa stor, at
man der spiste Røfne, Røve, med andre deflige nædelige
Ting, og at endee lode dræbe gamle Folf, som ved Arbeide
et formaaede at faae fig selv Næring, eller styrte dem ned
fra Klipperne h). Tilfødt blev Hungerens Nød næsten al-
mindelig, og Almuens Bifkaar saa flatte, at Bønderne vare
ei meere i Stand til at betale Kongerne den aarlige Ketting-
hed af deres Gaarde. Diffe Stræbebe vel ikke defto mindre
fra hane til fig, alt hvad de kunde faae; dette gik ofte til Ran,
til Landforvildning, for dens Hær, som et vilde raale faadan
deres Udfærd g); men dog var det ofte vanskeligt, ofte meget
besværligt, ogsaa for Kongerne selv, at faae deres Hof-
mand og Hauskarle, samt øvrige Hoffindere, den fornødne
Underholdning h). Mange i Rigtig af Almuens Folf døde
derfor af Hunger, andre af de fornemfte, Hær paa Halog-
land, eller i nu værende Nordlande, maatte fælde deres fofte
barfke

d) Saa kalder Poeten Sneen og Vinrent.

e) Saa kalder han Creaturen, som aede Virke-Knoppe, Virke-Luiffe.

f) See Landnama i Appendix.

g) See Olaf Trygvessons Saga, 1ste Del Kap. 44, og Torfæi Hiflor.
Norge. I. c. pag. 259. cap. 15.

h) See Snorre, i Olafs Saga Tryggvassonar, Kap. 112.

bareste Eiendeele, for at kaffe sig Underholdning. Iaar gik det saaledes forontatte Gyvind Skataspiller, der nu levede paa Landet, paa sin Gaard, paa bemeldte Halogaland. Denne fortraffelige Skald havde sammensat et Vers eller en Sang, Jyslenderne til Vree, hvilket behagede demm saa vel, at til Belønning derfor gjorde heele Almuen paa Jysland et Sammenfud paa Althinget, bestaende derafd, at hver Bonde gav dertil en Skat-Penning, der veiede 3 Penge-1), og var af god Gehalt k). Efterat disse Penge vare, paa bemeldte Althing, indsamlede, blev videre besluttet, at dette Gold skulde, af Guldsmede, endnu niere reuses, og saa en saa kaldet Fekdar-Dalkur, (en Børde, en Brem til en Kiortel eller Kappe, besat med Guld-Knappe eller Guld-

S 2

Malier)

1) Naalen ingen Ting er saa meget vildt og indviklet, som Værdien af de gamle Penge, og deres Beregning, da den efter forskellige Tider har været meget forskjellig. Skribenten siger at Skatte-Pengens Værdi 3 veiede Penge. Man har da gjort Forskiel paa veiede Penge og talte Penge, ligesom paa veiet Mark og talte Mark. Kong Hagens Frostathings Lov og hans Dikt. Ret besluter, se Pauses Samling af gamle Norske Love, p. 159 og 266. T. 2, at 30 Penge skulde være i hvert Ore; og af det 8de Kap. i samme Frostathings Lov, pag. 77, sees tydelig, at 8te Ore gik paa en veiet Mark. En Mark holdt da 240 Penge; men den holdt og 16 Lod, eller efter vor nu værende Regning, omtrent 8te Rdlr. eller 748 S. Holgelig har hver veiet Penge gikket omtrent 3 1/2 S. efter vor Regning, og hvad enhver Bonde gav været 9 1/2 Skilling. Noget efter de Tider, hvorefter her handles, vare paa Jysland 3860 Bønder, (man holder rimeligst for, at denne Bøndernes Oprættling paa Jysland er færdig ved Aar 1102. se Havgurva, S. 53, not. (34) og Ate Grodes Jyslandings-Lov, pag. 64. edit. Bultei; et Tal, som man med rimelig Visshed kan antage for det samme, som var ved den Tid, da denne Foræring skede, da Ate beretter, pag. 20, at i 60 Aar blev Jysland ganske bebygget, og siden ei videre end da; tydelig har den heile Foræring betydet sig, i vore Penge til henimod 400 Rdlr., hvilket var, efter de Tider, vist nok meget anseelig.

k) Zeltur i Skov, heider det, eller hold i Skovet. Man har da prøvet Solen ved at fiske derud.

Walter) deraf forfærdiges. Dette Skæde, bemeldte Børde blev meget kunstig udarbejdet, og den veiede 30 Mark, efterat Arbeids-Lønnen derfor, af bemeldte indsamlede Penge, var betalt 1). Borden blev derpaa sendt Enevind til en Foraring: men nu maatte han, i foromtalte almindelige Nød og Hungers Tiid, hugge den i Støkker, for at købe sig Qvæg og Madvare, til sit Huses Fornødenhed. Næste Aar derefter vedvarede endnu den forige haarde og besværlige Tiid: men nu søgte dog en Deel Guld ind under Ud-Verne; Enevind bemandede derfor en Skude, med sine Huuskarle og sine Landbønder, og lod dem drage ud paa Guld-Fiskeriet: men dette vilde dog ei forslaae, til hans store Familjes Underholdning; efterat næsten alle hans Eiendeele vare udgivne, tit at indkøbe derfor Mad-Varer, maatte han endelig see sig nødt til at griibe endogsaa til sin Bue, sine Pile, og for Guld at bekomme, overlade dem til andre m).

Indledning
til Noonet
Gardan-
gur.

S. 27. Af dette nu fortaalte kan enhver slutte, hvor stor Hungers-Nøden har været, og hvor slet Tilstanden, paa Halogaland især, eller i de nordlige Deele af Landet: men den var ei meget bedre paa andre Steder i Riiget, især paa Hordaland, hvor Kongerne gemeenlig plejede at opholde sig, hvilke formedelsf deres store Hoffstat, ved den Mængde Krigsfolk, som de bestandig havde om sig, gjorde de i sig selv besværlige Tiider endnu meere besværlige for Landet; saa at en Giorde-Stræfning, paa bemeldte Hordaland, i hvilken Kongerne som oftest havde deres Tilhold, da de der neppe kunde finde Næring for deres Folk og Hoffstat, derover fik det Navn

1) Dette stemmer vel nok overens med. vor anførte Begnsag, og viser, at vi heller have gjort den noget for lidet, end for stor.

m) Se Omrore anførte Sted. Kap. 12, og Torfae Histor. Norveg. loc. cit. cap. 15. pag. 260.

Ravn Hardangur n), det er, den haarde Egn eller Fiord;
 en Omstændighed, der tillige med flere, endelig traf deres
 Fald og Undergang efter sig, allerhelst da de ved deres Volds-
 somheder, deres Omgang med Undersaatterne, gave selv An-
 ledning dertil, og deres Fiender Leilighed til at vove alting
 imod dem. Vi have tilforn seet o), hvorledes det gik Kong
 Harald selv og Kong Sigurd paa Vors; vi have fortaalt,
 hvad der siden vederskodes sidstnævnte Konge paa Alrekad;
 og beder gif det ei Kong Erling i det Throndhienfke. Her
 havde bemeldte Konge opslaaet sin Boepæl p), i Tanke for-
 modentlig, at forsvare Landet mod et nyt Angreb af Hagen
 Jarl, og for tillige at holde Thronderne i Aie. Men muel-
 ligt kiendte Kong Erling ei ret de Følk, med hvilke han her
 havde at bestille. Foruden de forige Bøder, som Bønderne
 i det Throndhienfke maatte betale ham og Kong Harald, paa-
 lagde denne deres nye Herre dem store Afgifter i andre Ting,
 og trykkede dem paa det haardeste. Dette var meere, end
 saa haarde og stive Karle, som Thronderne da vare, vel
 kunde taale; de knurrede for det første derimod; da dette ei
 vilde hiespe, holdte de Sammentømster og Raadslage med
 hinanden; de saae imidlertid Bud fra Hagen Jarl, ved
 nogle hans Mænd, han hemmelig dertil havde udsendt, med
 det Raad, at de skulde dræbe Kong Erling, og med det Løfte,
 at han vist næstkommende Sommer skulde komure hjem igien
 til sit Riige q); og dette giver dem end meere Mod, til at
 udføre deres Førehavende. Bønderne rottede sig følgende
 Vinter sammen, deres Følk opvoxte til en anseelig Krigs-
 magt,

No. 974

No. 975.

Kong Er-
ling dræbes.

No. 976.

I 3

n) See Olaf Trygvassons Saga, Kap. 57. S. 54. Snorre i samme
 Konges Saga, Kap. 11. Ved. Claudians Døttiges Beskrivelse
 S. 71.

o) See foregaaende §. 23.

p) See foregaaende §. 24.

q) See Snorre, i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 28.

magt, og med den begave de sig hen til det Sted, hvor Kong Erking da var i et Glæstebud, hvilket de der angribe. Her kommer det til en Træfning, og i den bliver bemeldte Konge med en stor Deel af hans Følge nedlagt ¹⁾.

Hagen Jarls
Egbaration.

§. 28. Paa denne Maade omkom nu atter en af Kong Eriks Sønner, og saaledes blev Kongernes Kredit og Partie alt meere og meere svækket: hvortilmod Hagen Jarl vidste mesterlig at føre sig da værende Omstændigheder, saa vel uden som indenlands, til Nytte, for at naae sine store Henfigter. Denne Prints staaer nu færdig at træde ind paa en større Stueplads, end han tilforn havde betraadt; det vil derfor ei være af vor Vel, at vi lære noiere at kende ham. Hagen Jarl havde alle de Fordeele paa sin Stide, som kunne danne en stor Regent, hvad enten man ser hen til hans Herkomst og Fødsel, eller hans Opdragelse og Tidernes Omstændigheder, eller hans eegne personlige Egenskaber. Han nedstammede, paa den eene Stide, fra Guderne selv og fra Othin ²⁾, paa den anden, deels fra de fornemste Konge-Familier i Norge og Danmark ³⁾, deels og paa Qvinde-Stiden, fra Kong Harald Haarfager selv ⁴⁾; hans Farsfædre havde, fra de ældste Tider af, været regjerende Herrer over heele Halogaland, og tilkiige, som det synes, over en Deel af Rommedalen; hans Farsfæder, hans Fader og han selv havde desuden lange, som Jarler, bestødet heele Throndelagen, den mægtigste og fornemste Deel af Riket i de Tider; efter

den

¹⁾ See Snorre nys anførte Sted, Kap. 3.

²⁾ See hans Stam-Tavle, i vor Afhandling, om de gamle Nids-Regning.

³⁾ See den Norske Histories 2den Deel, pag. 433.

⁴⁾ See nysanførte Sted, pag. 124. Caro giver ham til en Son af Kong Harald Graafeld, ventelig fordi han var denne Konges Eftermand i Regjeringen; saa Riidselss har denne Stedens været i sine Beretninger.

den af Kong Harald Haarfager fastsatte Grund-Lov, tilkom ham, som en Descendent fra nævnte Konge, fuldførelsen Ret til et Jarlsdomme i Riiget; og derover havde han store og vel grundede Prætensioner imod Kongerne, som havde drevet ham fra bemeldte Besiddelser. Af sin Fader, den kloge og listige Sigurd Jarl, havde han lært Regjerings-Kunsten fra Grunden af; og dersom Undersundighed, List, Rænker, Færdighed i at bedrage andre, eller i at paatage sig en fremmed Person, udgiøre en Deel af bemeldte Kunst, havde han, frem for nogen anden, selv havt den bedste Leilighed, til at faae den største Øvelse deri, under Dronning Gunhilds og hendes Sonners Regiering. Han var derfor en stor Mester i alt dette: men for Resten besad Hagen Jarl mange, især efter de Liiders Forfatning og Tænkemaade, store og prisværdige Egenskaber. Af Slabning var han den deiligste Mand's Person, man vilde see; vel kun middelmaadig hoi, men af velstaaende, store og stærke Lemmer, fra Hoved til Fødder, hvilke han til forekommende, til Krigs Forretninger især, havde dannet ved idelige Krigs- og Legems-Øvelser, i hvilke alle han var en stor Mester x); og alle disse herlige Fordeele havde den gavmilde Natur desuden prydet, med et gult Skæg y), en stor Zirat i de Liider, og med et deiligt gult Haar, som hang hannem ned over Skuldrene. I de fleste Ting var intet saa vanskeligt, som han jo vidste at udføre, at afværge eller forekomme; i at hitte paa gode Raad, i at fatte de bedste Anslage, overgik han alle andre; han var desuden dybsindig, estertænksom, derhos venlig i Tale og Omgang med enhver, altid af et muntert Sind, veltalende og taalmodig, gavmild og arbejdsom, men grum imod

x) See Olaf Trygvæson's Saga i Hættar-Bok, 1 Part, Kap. 41, S. 36.

y) See Snorre, i Olaf's Saga, Kap. 8, og Torfæi Hist. Norv. Part. 2.

Lib. 8. cap. 35, pag. 355.

imod sine Udenner, ei alleene i Krig, i Træfninger, men ogsaa i at sammenspinde imod dem, de farligste, de forderveligste Kæmper og Anlægge.

Han blæver
Kong Harald
i Danmark
mod Kæmper

§. 29. Af disse Egenskaber var den Prints, som nu en Tiidlang skal blive Hoved-Personen i den Norske Historie, og i de mærkværdige Forandringer, som i den Norske Stats Forfatning sig tildroge. Vi have tilforn 2) seet denne Prints at begide sig til Danmark, og vidhen maae vi følge efter ham, for noget næiere at betragte de Omstændigheder, som have trukket ham vidhen fra Norge, som gavede siden de Throndhjemiske Mødd, til at sætte sig op imod Kongernes heele Magt, og som gjorde, at Hagen Jarl, saa vist og til en bestemt Tiid, kunde love dem sin Hiælp og sin Marværelse, som tilforn er berettet. Vi erindre os af det foregaaende, at Kong Harald i Danmark var paa nye bleven indviklet i Krig med de Tydske, eller med Keiser Otttho den anden; bemeldte Konge havde tilforn forsøgt den Tydske Keisers Waaben; han vidste hvad der udfordredes til at gjøre en saa mægtig Første Modstand; og han seer sig derfor om efter fremmed Hiælp. Hagen Jarl havde just ved de Tiider gjort sig berømt ved sine mange Sværover-Toge, han havde ogsaa forhvervet sig Kong Haralds Vensteb, eller han stod formodentlig allerede da i et Slags Forbund med ham, imod de Norske Konger a); han havde da været, siger en af vore gamle Skribente b), stundom søer i Danmark hos Kong Harald,

2) See den foregaaende §. 26.

a) Mærkværdigt er hvad Kong Oluf i Sværris sagde til Hjalte, at da Sunbills Søner bleve ulydige mod Kong Harald, blevede ragne af Dage, Sværrer i Olafs Saga Helga, Kap. 71. De have altsaa virkelig faaet i en Forhindelse med Kong Harald, som de havde brudt, og hvilket Brud har kostet dem Livet.

b) Et Exemplar af Olafs Saga Helga MSSr.

raab, stundum robet i Øster-Soen. Det synes mig derfor heel rimeligt, og best overeensstemmende med alle Omstændigheder, at en stor Deel af de Tildragelser da ere skeede, som Skribenterne henføre til een Tid, til senere Tider, temmelig længe efter Kong Harald Graafelds Død, at især Forbundet mellem Kong Harald i Danmark og Hagen Jarl da er blevet sluttet, imod Kong Harald Graafeld, under de Vilkaare, som siden skulle omtales, og at Kong Harald Gormsøn da har betinget sig Hiælp af Hagen Jarl mod Keiseren, mod Løfte, at bemeldte Jarl skulde faae sine forige Lande eller Besiddelser i Norge tilbage, og endnu flere dertil. Hagen gaaer derpaa til det Throndhjemiske, herfra og fra Halogaland, eller af heele Norge, som bemeldte Strækning i de ældste Tider kaldtes, samler han, som tilforn er berettet, en stor Krigsmagt sammen c), og med den gaaer han til Danmark, hvor han saaledes staaer Kong Harald bje, at endskiont Keiser Otto vel fandt Middel til at indtage Dana-Veste, fornemmelig ved Hertug Bernhards og Grev Henriks Raad, som Ditmarus af Merseburg beretter d), hvilkens levede kort efter de Tider, saa maatte han dog for det meste, med usorrettet Sag vende tilbage e). Hvorefter Hagen Jarl, da Toget var til Ende, lader en Deel af sine Tropper gaae tilbage til det Throndhjemiske, eller til deres Hiem, men selv bliver han tilbage i Danmark.

No. 976.

J. 30. Imidlertid gaaer, som tilforn er berettet, Kong Harald Graafeld og hans Brodre, med en Krigsmagt

Hans liflige
Anlæg mod
Kong Ha-
rald i Nor-
ge.

c) See Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 13.

d) See Torfæi Testobium Histor, pag. 36.

e) See J. Grammii Notæ ad Meursium, pag. 148. Similem fugæ reditum habuit, siger Saxo, loc. cit. pag. 182.

magt, fra Wisgen til Throndsiekt, som Hagen Jarl denne Gang, godsslig hadde forlapt, et som forige Gang nedtvungen, (af een Tildragelse hade Skribenterne her gjort tvende, eftersom Omstændighederne denne og forige Gang, da Hagen Jarl maatte flygte, vate saa meget liige) og de bemagtige sig det heeste Land. Men det var langt fra Hagen Jarls Tanker, at lade dem blive i rolig Besiddelse deraf. Han havde nu fuldkommen vundet Kong Harald Blaatands Renskab, han kunde være forsikkert om hans Bistand, og nu var det ham ei blot derom at gjøre, at han kunde faae sine Lande tilbage, det vidste han af Erfarenhed ei at være saa vanskeligt, men fornemmelig at udvide dem, og skaffe sig Kongerne af Halsen. Til dette hændende ham nu alle sine Tanker, og disse vare dermed saa stærkt, saa jævnlige indtagne, at han derover blev sængeliggende f), hændte heele Nætter uden Sovn, og spiste eller drak ei meere, end hvormed livet nogenledes kunde opholdes g). Der vare kun meget faae, som han tillod at være om sig, dem alleene, hvilke han vidste at være sig særdeles troe, og dette gif endelig saa vidt, enten det skeede tilfældigvis, eller Jarlen selv vilde at saa Kulde stee, at man mistænkte ham for at være henfalden til et Slags Raserie. I denne Tilstand blev han besøgt af Kong Harald selv; men han end ogsaa kunde ri faae Hagen i Tale, mueligt efter oplagt Raad imellem dem, og maatte med uforgjættet Sag gaare derfra h). Endelig havde Hagen Jarl faaet sin store Maskine sammensmeddet, og den satte han i Gang paa følgende Maade.

S. 31.

f) Denne Maade har ogsaa andre blande de gamle Brugs, naar de havde vigtige Anslage for, blande den Thorgott, Lovenhed paa Tilstand, da den Christne Religion der Kulde indføres. Se Bre Brodes Almindelige Boks S. 42, Kap. 7.

g) See Snorre, i Olafs Saga Tryggvasonar, Kap. 8.

h) See Torfæus Histor. Norv. Par. 2. Lib. 6. cap. XI.

§. 31. I Danmark og ved det Kongelige Hof op-
holdt sig den Tid en Prints af den Kongelige Familie, ved
Navn Harald, som var en Broder-Søn af Kongen, men
en Søn af dennes ældre Broder, af Knud nemlig, kaldet
Dana-Ast. Denne Prints havde, efter de Tidens
Sædvane, lange sværmet om til Guds paa Goeroverier, un-
der hvilke han havde samlet sig saa store Riigdomme, en saa-
dan Mængde af Guld-afser, at han derover fik Navn af
Guld-Harald: men han var nu endelig bleven fedt af den
Forretning, og hans Forsæt derover, at slaae sig til Rolig-
hed. Efter Ankomsten til Kong Haralds Hof havde han
stiftet et noie Venskab, eller hvad endnu meere var, et Stald-
broderskab, med Hagen Jarl, og for ham, som sin fortro-
lige Ven, aabenbarede han dette, sit Forsæt, samt det An-
slag, han havde satst, paa en Prints, sød af en ældre Bro-
der, end Kong Harald, at fordre af denne den Deel i Riig-
get, som han syntes sig med Rette at tilkomme. Hagen
Jarl indsaae enten strax den Indskydelse, som denne Sag,
denne Paastand kunde have, i hans store Anlæg at udføre,
eller tænkte kun for det første, at glæde sig og sine Raad des-
meere fornødne for Kong Harald; han opmuntrede derfor
Guld-Harald, som spurde ham til raads i denne Sag i), til
at fordre sin Deel i Riiget, saa meget meere, som Kong Ha-
rald, hvis hans ældre Broder, bemeldts Knut, havde levet,
skulde aldrig have kommet paa Thronen i Danmark k), læg-
gende til, at hvis han ei fodrede sin Deel i Riiget, kunde
han ei vente at faae den, og naar han havde talet med Kon-
gen derom, vidste han, hvorefter han sig havde at rette l).
Guld-Harald følger hans Raad; i Overbærelse af mange af

Han berie-
ner sig deri
af den Dan-
ske Prints,
Guld-Ha-
rald.

i) See Snorre i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 8.

k) See Taciti Histor. Norv. nys anførte Sted, S. 254.

l) See Snorre nys anførte Sted.

de fornemste i Rikket, som vare begges Benner, fordrer han af Kongen den halve Deel af Danmark, som han ved Fodfæls-Ret tilkom m); men han faaer af den herover hastig fortørnede Kong Harald et Svar, han ei havde ventet sig; denne erklærer, at han heri ei agtede at handle anderledes, end hans Forsædre, en Kong Gorm, en Harde-Knut, en Sigurd Drim i Die, en Regner Lodbrok, af hvilke aldrig nogen havde understaaet sig at fordrø saadant; og med dette Svar kommer han tilbage til Hagen Jarl, hoist misfornøiet, i det fulde Forsæt, at søge sin Ret med Sværdet i Haanden. Jarlen raader ham at bruge Forsigtighed, ei at lade sig mærke for nogen med sit Forsæt, hvorved hans Lid kunde sættes i Fare, ei at foretage noget, førend han vel havde vetet sine Kræfter; men naar det var skeet, da at haste, at stræbe til Maalet, Midlerne dertil maatte være gode eller onde, lovlige eller ulovlige. Harald forskutter, at saa skulde skee, at han heller med egen Haand skulde tage Kongen af Dage, ham som vilde betage ham sin Ret til Rikket, end lade denne sin Ret falde, og gaaer dermed sin Vek. Men imidlertid havde Prinsens Paastand opvakt Estertanke og Betyrning hos Kong Harald; denne vidste af Erfarenhed, at Hagen Jarl var klog, forstandig, en Mand, der i de vanskeligste Tilfælde vidste at give de bedste Raad; til ham begiver derfor Kongen sig n), fortæller ham hvilken Paa-stand Guld-Harald havde bragt paa Bane, hvad Svar ham der-

m) See Olafs Saga 1 Deel, S. 52, Kap. 33. og Torfaus l. c. pag. 234. og Snorre.

n) Hagen Jarl maae altsaa den Lid have staaet op igien af sit Leie, han maae da selvfølgelig allerede have sammensniddet sit store Anlæg. Dette med flere Omstændigheder giver mig Anledning til at troe, at Hagen Jarl har selv været den, der først har bragt Guld-Harald paa det Anslag, at forlange af Kong Harald sin Deel i Rikket. Begget foranstøttede Samtale synes tydelig at paa- vise detsen.

Derpaa var givet, og aabner for ham sit eget Forsæt, som var, at lade bemeldte Harald strax tage af Dage, saafremt han fremturede i sin Vaastand. Her havde nu den snedige Hagen Jarl faaet Sagerne i en Tour, som han gierne eller helst ynskede: han havde bundet begge Parter's Fortrolighed, begge spurte ham til Raads; og her havde han da den bedste Leilighed til at lempe Sagerne saaledes, at de skulde udfalde til hans Fordeel, eller befordre hans store Anlæg. Som forundret over Guld-Haralds Vaastand, som bekymret tilstige for Kongen, i Hensigt til de farlige Omstændigheder, i hvilke han ved bemeldte Vaastand kunde sættes o), raadde han vel Kong Harald fra, at deele Riiget med Guld-Harald, det var mod hans Vre, et Foretagende, der aldeles stridde mod hans Faders Kong Gorms Stats-Maximer, som stedse forøgede sit Riige, aldrig formindskede det; saadant ynskede han aldrig maatte see p), saa længe han var ved Kong Haralds Hof: men denne maatte ogsaa vel see sig for, paa den anden Side; hvilken Skam og Bagtale vilde Kongen paa drage sig, ved at tage sin egen Fætter og Broder-Søn af Dage, som alle vilde ansee for uskyldig; hvor let kunde ei saadant foraarsage et Oprør, en Opstand i Riiget, i Hensigt til den store Undest, i hvilken Prinds Haralds Fader q) havde staaet hos Almuen? „Men hvad Raad kan Du da „vel gibe mig, spurgte derpaa Kongen, og hvilket Middel „skal her bruges? jeg skal ikke deele Riiget med min Fætter, for at stille ham tilfreds, og jeg skal ei heller rydde ham af Veien. „ Kom til mig, var Hagens Svar, efter

R 3

„ nogle

o) See Torfæ-Hist. Norge. loc. cit. pag. 255.

p) Det var ei heller overensstemmende med hans Hensigt eller Anlæg, som derved var bleven kuldstaet.

q) Denne havde derover faaet det Ellnavn Dana Aft, de Danst's Undest og Riikighed.

„nogle Dages Forløb, da jeg mueligt skal være i Stand;
„til at give i denne vanskelige Sag, et godt Raad.“

Han raader,
at man ved
denne skal
rude den
Norske Kong
Harald af
veien.

§. 32. Med dette Svar gaaer Kong Harald og
hans Folge deres Vej. Den fædige Hagen, som uden al
Tviv allerede i Forveien havde udtænkt og overlagt den heele
Sag, stiller sig her atter an, som fuld af dybe Tanker og
vigtige Raadslagninger; han gaaer atter til Sengs ¹⁾; han
vaager baade Natter og Dage; han holder sig adskilt fra alt
Selskab, og han tillader næsten ingen at komme til sig; med
saadan Iver antog han sig Kong Haralds Sag. Efter
nogle faa Dages Forløb indfinder denne sig paa nye hos
Hagen, og spørger, hvad Raad han nu vidste at give, i den
tilforn omtalte Sag? „Paa denne, var Hagens Svar, har
„jeg tænkt baade Natter og Dage: men jeg finder endnu
„intet Raad bedre, end dette, at Du alleene beholder det
„Rige udeelt og ubeskaaret, som Din Fader for Dig eiede,
„og Du tiltraadde efter ham; hvorimod Du maade skaffe
„Din Frende et andet Kongerige, som kan være ham an-
„standigt.“ „Hvad for et Kongerige, spurgte den sig her-
„over forundrende Kong Harald, skal det være, som jeg skal
„kunne overlade min Fætter, naar jeg skal beholde Dan-
„mark udeelt for mig alleene? Det er Norge, Herre, svar-
„rede Hagen: de der værende Konger ere forhadte blandt
„Undersaatterne, af det heele Folk, og hver Mand vil dem
„ilke, hvilket de ogsaa have vel fortjent.“ „Norge, var
„herpaa Kong Haralds Svar, er et baade stort og haardt
„Land, Indbyggerne ere desuden haarde og stridbare, og
„derfor ei godt, at søge dem, med en fremmet Krigsmagt,
„hvilket vi selv have erfaret, da Hagen Adelfteens-Foster
„der regierede: vi tabte der da mange af vore Folk, og vi
„vunde

1) See Snorre nyansførte Sted, Kap. 10.

„vandre aldrig Seier sy. „ Desuden forestillede Kong Harald, at Harald Eriksføn var hans egen Foster-Søn, den han selv havde knæsat. „ Det er mig bitterligt nok, gav Hagen herpaa til Svar, at Du haver gjort Gumbills Søn, ner baade ofte og megen Tieneste: men hvor ilde have de ei lønnet Dem derfor? I denne Sag skulde vi og lettere naae vort Diemærke, end at føre den heele Danske Krigsmagt over til Norge. Send et Gesandtskab over til Din Foster-Søn, Kong Harald, indbyd ham til Dig, for at faae de Lande igien til Leen, som han og hans Brodre have tilførn havt her i Danmark; naar det skeer (naar de kommer hvidt over) skal det ei vare lange, førend Din Brodersøn Harald skal finde Leilighed at vinde Niiiget i Norge fra Harald Graafeld. „ Her forestillede atter Kong Harald, hvor ilde det dog vilde anstaae ham, at følge sin egen Foster-Søn u): men Hagen Jarl gav ham derimod at betænke, om det vel ei skulde bedre anstaae hans Undersaatte, de Danske, at han dræbte en Norsk Soerøver, end en Dansk Mand, hans egen Brodersøn. Endelig naacr Hagen Jarl sit Diemærke; efter en lang Samtale bliver besluttet, at Hagens Raad, i hvor sammensigt det end var for Kong Harald, dog skulde

3) Her høve vi det, der egentlig har afholdet Kong Harald fra at søge Norge med Krig, ei Mangel paa Lyk dertil, ei fordi han ansaae sig ingen Nid eller Karling at have dertil, men Frygt for de Norske Stridbarhed. Hvad Kong Harald lægger til, angaaende sin Foster-Søn, skilber ei hermed. At tugte Kong Harald Graafeld, at tvinge ham til Stat at betale, har den Danske Konge vel fundet ynset sig i Stand til; ei just at drive ham gandske fra Niiiget, som var Hagen Jarls Forslag.

4) Man finder ei, at Kong Harald Graafeld eller hans Brodre have i nogen Maade tilføiet Kong Harald Blaaland eller hans Lande mindre Stæde. Her maae da Hagen have sigtet til dets Opsætighed mod ham, i at nægte ham den lovede Stat.

5) See hvad herom tilførn er anført, i Norske Histor. 2 Deel, pag. 217.

Skulde følges; og alting derom imellem dem aftalt. Nu stod da allene tilbage, at man kunde bringe Guld-Harald paa Partiet, paa samme Meening, og det kostede Hagen Jarl et megen Umage. Han forestiller bemeldte Harald, da denne paa nye indfinder sig, hvilken Noie han havde gjort sig, for hans Skyld; at Kong Harald vel ei var at formaae til at overdrage ham noget af Danmark; at man dog i Stedet for den halve Deel af Danmark, nu vilde skaffe ham et langt større Nytte, nemlig heele Norge; at Hagen der vilde gøre Fjelleskab og vedligeholde forrige Staldbroderskab med ham, ved at staae ham bte af alle Kræfter; at naar Harald først havde faaet Norge, skulde han siden let kunne faae Danmark dertil, da Kong Harald nu allerede var gammel, og havde kun een Son, som han selv ei yndede, som desuden ei var fød uden af en Slavinde; og ved disse Forestillinger lader den Dre- og Herskeshge Harald sig let forblinde, saa at han samtykker i disse Hagens Forslage; og Sagen bliver derpaa imellem Kong Harald, Hagen Jarl og Guld-Harald aftalt og besluttet.

Dette efter-
kommes.

§. 33. Nu havde Hagen Jarl faaet Sagerne i den Tour, den Gang, han ynskede, han kunde med Joie gøre sig det beste Haab, eller være forsikkert, om et lykkeligt Udfald; og nu sender han da formodentlig foromtalte x) hemmelige Budskab til Thronderne, at de skulde rybde Kong Erling af Beien, med vis Forsikring om hans Hielp og Tilbagekomst. Efterat foromtalte Foreening var sluttet, sender ogsaa Kong Harald et prægtigt Gesandtskab til Norge, hvor Gesandterne blive af Kong Harald Graafeld meget vel imodtagne. Desse frembringe for det første den Tidende, at Hagen Jarl vel var i Danmark, men i den Forsatning, at han laae syg, og var falden

x) See foregaaende §. 27.

Fulden i et Slags Maserie y). Siden fremkomme de med deres egentlige Erinde, under den venligste Hilsen, fra Kong Harald i Danmark til hans Fostersøn, at i Hensigt til den flette Tilstand, i hvilken Naboer-Riget Norge var sat, ved den usædvanlige lange Hungers Nød, og for at understøtte sin Fostersøn med hans Brødre, hvis Indkomster meget maatte lide, hvis Stat-Kammer udtømmes, ved Rikets saa flette Tilstand, havde han anseet det for raadeligt, at Kong Harald i Norge begav sig med sin Hoffsat til Danmark, opholdt sig der en Tid lang, og sit indibleritid de Lande, den Deel af Jylland hørte til Leen, som Kong Harald og hans Brødre tilforn havde besiddet; hvorom Kongerne, ved mundtlig Samtale mellem hinanden i Jylland, videre skulde foreenes z). I en sammenkaldet Raadsforsamling, forestillede Kong Harald dette Budskab for Dronning Gunhild, for sine Brødre og øvrige Benner, og man var her af uilige Meeninger. Nogle blandt dem, de Høgeste, de forstandigste hørte, ansaae dette Gesandtskab, denne Indbydelse, som mistænkelig a), og raadde fra den foreslagne Rejse til Danmark, i Betragtning af Sagerne da værende Forsatning der i Riket: men andre og de fleeste raadde dertil, fornemmelig i Hensigt til den svære byre Tid, som tryffede Landet overalt, og som næsten intet overlod til Underholdning, endogsaa for Kongernes egen Hoffsat og Krigsfolk, som i Hardanger, hvor de da opholdte sig; hvor-

Kong Harald Graa
faldt i Løkke i
Snarum.

imod

y) Herom var formodentlig allerede Nyttet i Forveien kommet til Norge, udspreidt af Hagen selv.

z) See Torfæi Hist. Norv. 10. ck. pag. 257.

a) Dette viser atter, at der maaske have været Misforstaaelse mellem Rikterne: hvorfor skulde man ellers søgte for noget, fra Kong Haralds Elide i Dannemark, hvis man ei havde søgt sig imod ham, og Forsætten været stor?

imod Tilstanden i Danmark var nogenleedes taalelig, saa der-
 fra kunde ventes Hjælp og Tilførsel, dersom Kong Harald
 der fik det tilbudne Leen og Deel i Regieringen b). Her-
 over bliver Kong Haralds Reise hidhen besluttet, og man
 lader Gesandterne reise tilbage, med den Betsked, at til næst-
 kommende Sommer skulde Kong Harald Graafeld indfinde
 sig hos sin Foster-Fader i Danmark, for at imodtage det af
 ham giorte Tilbud. Denne Beslutning blev ogsaa iværk-
 sat; næste Sommer derefter lader Kong Harald i Norge-
 trende Krigs-Skibe c) udruste, hvoraf hvert var bemanded
 med 80 Krigsmænd, det ene under Anførsel af den i forrige
 Historie saa ofte omtalte og berømte Arinbjørn, Høfse i
 Fiordene, denne Kong Erl Blodøres og hans Families tro-
 Likhænger; og med dette ringe Følge tiltræder Kong Ha-
 rald Reisen, som gaaer for sig, fra Vitigen over til Kilmor-
 den i Island. Her lander han ved Hals, faaer der at
 høre, at Kong Harald Blaatand var undervejs hidhen, og
 beslutter derfor sammesteds at oppebie hans Ankomst: men
 han mødte der en ganske anden Sammenkomst, end den han
 formodede sig. Guld-Harald havde udrustet 9 vel bemandede
 Krigs-Skibe, med dem laae han allerede færdig, for at
 passe paa Kong Harald Graafelds Ankomst, i Forsæt at ud-
 føre imod ham det foromtalte opspundne Forræderie, og med
 bemeldte Skibe, holdte efter Foregivende være udrustede til et
 Eroberer-Fog, begiver han sig, til den Ende, til Hals,
 hvor han strax udfordrer Kong Harald til Strid. Denne,
 som sedse færdig og uforfærdet i deslige Tilfælde, tør imod
 Udfordringen, magtet han seer Fienden at være sig saa ulige
 meget

b) Se Olaf Saga omfarte Od, Kap. 57. c. 54. og Snorre i Olaf
 Saga Tryggvasonar, Kap. 111.

c) En Codex af Heimskringla eller Snorre har 6 Skibe; saaledes ogsaa
 Olaf Saga i Jacopæ-Bog, Kap. 58.

meget overlegen; han bringer strax sine faae Ffolk i Land, hvor han sætter dem i Slagtordning, opmuntrer dem til Tapperhed; og selv sætter han sig fremst i Spidsen for dem. Her skjæde den uforfærdede Harald ingen Fare, men hug om sig til begge Siider, og segtede med stor Tapperhed, hvilken med ei mindre Roos ophoies i den Sang, som den Skald Glummr har sammensat til hans Ære, kaldet Graafeldar-Drapa d). Men Overmagten var alt for stor, Striden derfor albees ulig, og endsløst Kong Harald vel blev ved at forsvare sig med samme Tapperhed, til det yderste, saa maatte han dog omsider ligge under. Han faldt, hvorom bemeldte Skald saa siger:

Han nedlag-
ges af Gulb-
Harald.

- „ Flaadens magtige Behærsker,
- „ Den Elsker af Krigs-Gilde,
- „ Maatte legge sig slagen
- „ Ved Limfjordens vilde Strandbrek „;

med ham faldt ogsaa i dette Slag, saabel bemeldte Arinbjorn Harse e), som den største Deel af Kong Haralds Ffolk. Men forend dette skeede, fortæller man, at Kong Harald, da han saa sine Ffolk at falde, og mærkede tillige saabel det mod ham sammenspundne Bebragerie, som dets Ophavsmand, tiltalede sin Fjende, Gulb-Harald saaledes: „ Jeg „ kan ei andet, min Rabne, end lee, naar jeg betragter, af „ hvor lidet Barighed den Seier vil blive, som Du kan til- „ veiebringe, om Du her nedlagges mig. Jeg mærker, at „ dette er sammenspundet af min Fjende, Hagen: men vær

L 2

„ Du

d) See Snorre, paa nydanskerte Sted, Kap. 13.

e) Denne berømmelige Mand, som havde været Kong Haralds og hans Doms Foster-Fader, kom tillige med dem tilbage til Fædrelandet, til de Fiordafjellene, sine forrige Forleeninger iglen, og blev lykkelig der til af sin gamle Ven, Eigill Skjalgsson, i sin Ære, som denne da sammensatte ham til Ære, til hans Bedrøvers Dersammelse. See Eigla, Kap. 58.

„Du forsikket, at han skal hævne min Død, og at han skal
lægge Dig ved mine Fødder, naar jeg er bleven dræbt (1).
Saa spaaede Kong Harald, og Udfaldet viste, at hans
Spaadom var rigtig.

Denne an-
gribes der-
paa og dræ-
des af Ha-
gen Jarl.

S. 34. Ligesom Guld-Harald havde udrustet forom-
talte Skibe, under Foregivende af et forestaaende Seerovers-
Tog, saa havde Hagen Jarl ogsaa, under samme Skin, ud-
rustet sin Flaade, bestaaende af 12 store Krigs-Skibe: men
hans rette Niemod var hændt til et ganske andet, til et
langt vigtigere Forehavende. Hidsindtil havde denne snedige
Herre sat kun en Deel af sit underfundige Anslag, af sin kun-
stige Maskine i Gang: men det som var hans store Niemærke,
hans egentlige Hensigt, havde han indtil nu holdt hemmeligt
for sig selv, for at giemme det til den behøilige, den beleilige
Tid, og den var nu kommen. Guld-Harald havde, som til-
førn er berettet, efter Aftale blandt de tre fædrenede Forster,
begivet sig paa Reisen, for at angribe og neblægge den Nor-
ske Konge: men neppe var dette skeet, førend Hagen Jarl
stod begivet sig hen til Kong Harald Blaatand, og tiltalte
ham saaledes: „Nu frygter jeg, at efterat vi have gjort
„voort Beste, ville vi dog komme til at lide derfor. Guld-
„Harald, Din Frende vil vist nok blive færdig med Kong
„Harald Graafeld, og dræbe ham; for den Sags Skyld
„have vi et behov at være bekymrede: men han opnaaer sit
„Niemærke, i han neblægger Kong Harald; han bliver der-
„paa Konge i Norge; og hvad meener Du da vel, at der
„vil ske? at Guld-Harald skal blive Dig troe, at han ei
„meer vil tænke paa Danmark, ei paa sin Ret til det
„Rige?

1) Se herom Torski Hlfof. Norv. loc. cit. cap. 14. pag. 259. Olaf-
Saga, Kap. 59. S. 55. Et Fragment af Norges Konunga-
Sogur beretter ogsaa samme.

„Kilge? han, som kunde i Dit Hof, i en offentlig For-
 „samling, da han ingen Magt havde i Hænderne, paastaae
 „den halve Deel i Riiget med Dig; han, som forleden
 „Vinter forsikrede for mig, at han med egen Haand skulde
 „tage Dig af Dage, hvis Du ei efterkom hans Begie-
 „ring g). Denne Prints, af dette Stubelov imod Dig,
 „bliver nu Konge i Norge; haar faaer derved tilstrækkelig
 „Magt i Hænderne; og mon han ei skal faae i Sinde at
 „betlene sig af den imod Dig? jo vist nok: men lyd mig
 „Raad. Jeg skal rydde Din Frende Harald af Beien; jeg
 „skal med Eed forbinde mig til at anvende mine Kræfter, al
 „min Formue, paa at undertvinge Dig Norge; jeg skal
 „selv holde det Riige under Din Lydighed; og jeg skal
 „deraf betale Dig Skat. Dette alleene vil jeg betinge mig,
 „at Du lader Dig lade forsones, for det, paa Din Fætter af
 „mig begangne Drab, og at Du sætter mig til Din Jarl,
 „over Norge. Herved skal Du paa een gang rydde en far-
 „lig Prætendent af Beien, erobre et helt Kongeriige, og
 „saaledes blive Konge over tvende store Riiger, langt magt-
 „tiger, end Din Fader var for Dig. „Den af Frygt for
 „Guld-Harald paa den eene, af Fæ og Erobrings-Syge,
 „paa den anden Glide, indtagne Kong Harald var til dette
 „let overtalt; han samtykker i alt; Hagen Jarl haster for-
 „noiet og vel tilfreds afsted, for at udføre sit Forehavende;
 „og han kommer til Hals, kort efterat Kong Harald Graa-
 „feld var nedlagt. Her finder han sin Staldbroder Prints
 „Harald med sine Folk, af forrige haardnakkede Slag skalkede
 „og afmagtige; Seleren bliver ham derfor lat, og Prints
 „Harald selv fangen, hvilken Hagen Jarl lader derpaa op-
 „hænge i en Sælge. Efter hvilken Forretning denne begiver

sig tilbage til Kong Haralds Hof, forsoner der det paa hans Frende begangne Drab, og bliver, efter Aftale derom, med ham vel igien og venlig forliget.

Kong Harald
Graafelds
Character.

§. 35. Paa saa nedrig en Maade, og ved saadan en Stærke af List, Ondskab og Bedragerier, blev da Kong Harald Graafeld tagen af Dage, vist nok ei usorøst, i Hensigt til hvad han havde fortient af den reffende Ketschedighed, for hans eegne, hans Brodres og Families saa ofte brugte Bedragerier, for deres Opførsel mod saa mange af Underfaatterne, mod deres eegne Brodre og Frender, mod Sigurd Jarl og flere, hvilke de deels uskyldige, deels mod Eder og Pligt havde taget af Dage: men saa meget, som hans Død kan, i Hensigt hertil, ansees for at være vel forfaldt, saa meget fortjener Maaden at lastes, hvorpaa den skeede. Kong Harald var, ligesom den deiligste, den anseeligste, den mandigste, saaledes ogsaa, medens han regierede, den fornemste blandt sine Brodre, og Hovedet for dem: men han var ogsaa tillige, uden Tvil, især efter Kong Gamles Død, den stridbareste og tapperste blandt dem, den, paa hvilken al deres Magt og Anseelse fornemmelig berodde; denne faldt derover ogsaa med ham, og den kunde ei meere rettes, som Kong Harald i Danmark derom skal have spaaet h). Alle Kong Eriks Sonner vare mandige og stærke, store og stridbare: men i Tapperhed, i Krigs-Kunster, og i alle derhen hørende Opseer, overgik dog Kong Harald haade dem og flere; hvorpaa den Stald Glinur Betrasen, berømmer ham i følgende Vers:

„ Kunde den Helt, som ofte

„ Med Sverdet gik frem i Striden,

„ Frem

h) See Torfæi Histor. Norv. Par. 2. Lib. 6. cap. 25. pag. 259.

„Frem for andre Konger,

„Tolv store Krigs-Ibratte i). „

Kong Harald var ei fri for store Fjell, og for Feil, hvilke anskaae en Tyrann, ei en Regent: han var grum, gierlig, blodtørstlig og underfundig; men han besad ogsaa mange Dyder, og synes at kunne regnes blandt de vanhelbige Regenter, der ere blevne onde og fordervebe, ved ondt Selskab, ved Forførelse og flette Exempler meere, end ved deres egen Tilboielighed. Saa gierlig, som Kong Harald var, og saa haard, som han gemeenlig viste sig, mod Bondet og Almuen i Almindelighed, saa rund og gavmild, saa god, saa foielig, saa omgiængelig var han mod sine Hofmand, mod sine Hunskarle og sit Krigsfolk, hvilke derover bare stor Rierlighed for ham k); og saa grum han var mod sine Uvenner, saa lystig i Samkvem, saa ydmyg og beleven, og saa tienstagslig mod andre, paa hvilket sidstnævnte habes følgende Exempel. Kong Harald opholdt sig som oftest, i de middeleste Rikets Provincer, saasom paa Rogaland, paa Hordaland, og i Hardanger, som tilforn er berettet. Da Kongen en Sommer, paa sidstnævnte Sted, havde opslaaet sin Boepæl, hender det sig, at et Kiøbmands Skib fra Jylland, laddet med Baarsælde l), kommer til Norge, og seiler ind i Hardanger, hvor Styrmanden paa Skibet horte at Hoffer da opholdt sig, og hvor man formodede at faae god Affat-

Anledning
til Stavner
Graafeld.

ning

i) Se Snorre, i Harald Graafelds Saga, Kap. 2det.

k) Se Olaf Saga, Kap. 44 & 33.

l) Torfars Histor. Norv. loc. rec. cit. cap. 4. pag. 243 beretter, at disse Baarsælde vare Teppiner eller Klørle, gjorde faaledes, at man om Dagen kunde føre sig dem, om Natten bruge dem, som Duffer over sig, og at de have været af været Tak. Det første er vel rigtigst nok, men ei det sidste. Jeg vil troe, de have været gjort af Skind med Widen eller Haarene paa, tienlige til bemeldte Brug. Kan vel være, at de tildeels have været overtrukne med vandet Tak.

ning paa sine Varer, formedeft den der hørende Folke-
Mængde. Men Udsalget svarte ei til hans Formodning:
gødfillige komme vel til dem, for at købfaas, men ingen vil-
de kiobe dem deres Waarfælde af. I denne Forlegenhed be-
giver Styrmanden, eller Anførerren for Skibet, der tilforn
havde været kjendt af Kongen, sig hen til ham, og klager for
ham sin Bankylffe. „Jeg skal, sagde da Kong Harald,
„komme om bord paa dit Skib, og forsøge, om jeg kan
„hjelpe Dig af med dine Varer.„ Dette skeer; Kong
Harald kommer med et stort Følge, paa en Skude, fuld af
Folk; han beseer Varerne, taer fat paa en Fjeld, der var
graa, eller en Graafjeld, og spør Styrmanden, om han vil
forære sig den? Gierne, svarte han, baade den og flere.
Kong Harald tager derpaa Fjelden, lader sig den iføre, eller
lagde den om sig, og stiger derpaa ned igien i sin Skude.
Her saae nu alle Lyft at kiobe af Fjellandernes Varer, og
førend Kongen drog derfra, var ingen i hans heele Følge,
som id havde kiobt sig sin Graafjeld. Ei nok dermed: inden
faae Dages Forløb vare saa mange komne, for at kiobe
Waarfælde, at der var neppe nok deraf at faae, for den
halve Deel m). Saa liige ere Menneskene sig til alle Tü-
der; og saa meget kan en Konges Exempel udrette, end og-
saa i smaae Ting. Dette Tilfælde var ellers det, som gav
Anledning dertil, at Kong Harald fik det Til- eller Oge-
Naavn, Graafjeld; paa hvis Gæmildhed og lempfærdige
Sindelag, end ogsaa mod dem, der havde gjort ham Uret,
vi kunne endnu anføre flere Exempler, saasom af en Rit-
tur, en Hordr Grimkilsøn, en Thorgills fra Fjelland
og andre, om hvilke viidre i Tillæget; og hvor Kongeligt
var ei dette Ord, i Haralds Mund: „Jeg har, sagde han,
„til

m) See Snorre ogsaa anførte Sted, Kap. 7. og den Danske Oversættelse,
Pag. 94.

„til benævnede Møte, da denne forlangte hans Hjælp, til at
 „faae sin Arv i Norge, lovet hver Mand her i Landet, at
 „jeg skal lade ham nyde Loven, at, jeg skal fremme hans
 „Ret, det vil jeg gjøre „ n). Men vi erindre os, at vi
 skrive et Riiges Historie, ei en Konges Levnets-Beskrivelse,
 og giemme derfor det øvrige til Anhanget. Her føie vi end-
 nu dette til, at Kong Harald var en Regent, der sin heele
 Regjerings-Tiid igiennem var idelig i Bevægelse, idelig ind-
 viklet i Uroligheder, i Forretninger og i næsten bestandige
 Krige, nu hjemme, nu udenlands, nu med sine egne Lands-
 mænd, nu med Fremmede, sig eller Riiget, som oftest, til
 ingen Hjælp eller Nytte, men derimod til Skade og Bekost-
 ning for Undersaatterne, som en gammel Skribent siger o).
 Vi have tilforn seet ham paa et Krigstog til Biarmeland p),
 muelig allesne for at gjøre Bytte, kanskee ogsaa i anden
 Hensigt tillige, for at forsvare de Norskes gamle Ret og
 Eiendeele paa de Steder, sær i Finmarken. Denne Nor-
 dens yderste Kant maatte saaledes fylde hans Kobbegierlige
 Hænder, men det maatte ogsaa de andre Verdens Kanter
 gjøre. Nu gjorde han Krigs- eller Erover-Toge i Vester-
 Havet, nu i Øster-Øen; nu fegtede han i Irland, hvor
 den saa kaldte Rormaks-Saga udtrykkelig beretter, at han
 førte Krig og holdt mange Træfninger, Kap. 15; nu i Dan-
 mark, hvor han under Skaane, i en stor Ege-Træfning,
 overbændt en Deel Eroverere, mueligt de Danskes Fien-
 der q), mueligt Danske selv, som havde foruroliget de Nor-
 ske

Kong Ha-
 ralds Krigs-
 Toge.

n) See Niala eller Nialls Saga, Kap. 6.

o) See Olaf Trygvessons Saga i Hlatvægs Bok, 1 Deel, Kap. 44,
 S. 38.

p) Om dette Tog vidner ogsaa Rormaks-Saga, Kap. 19.

q) See Torsæi Histor. Norv. I. cit. p. 260.

ſke Kyſter r); nu førte han Krig i Gautland, uden Tvil i Anledning af en med Gotherne opkommen Trætte, enten om Vermeland, ſom endnu i hans Formands Tid var Norge ſtatskyldig s), eller om en Deel af Veſter-Gothland ſelv, ſom Kong Hagen tilforn havde bemægtiget ſig t). Adſkillige af Gotherne foruroligede derfor de Norſke Kyſter, ſaaſom en Atle, Arnvid Jarls Son, en Vandill og en Karl, Siolf den Gamles Sonner fra Øſt-Gothland u), med flere, ſom af de Norſke bleve nedlagde: men Kong Haralds eget Tog til Gothland var af Betydenhed, det ſatte Gotherne i ſtor Bevægelse, og det løb af, ei uden deres ſtore Skade og Nederlag x). Af et mindre Betydenhed maae det Krigs-Tog have været, ſom Kong Harald foretog ſig, til Skotland og til Hialtland; til ſidsnævnte Land, ſom var et med Ørkenøerne forbundet Jarls-Leen, under den Norſke Krone y), kan det ei være ſkeet, for at gjøre Bytte, men uden al Tvil for at tvinge deſſe Der til Lydighed igien under de Ørkenøſke Jarler, med hvilke Kong Harald var nær beſvogret z): men til Skotland kan Toget være ſkeet, vel deels og alleene for at gjøre Bytte, men ogſaa tillige i ſamme Dimeed, ſom til Hetland, for at hjælpe de Ørkenøſke Jarler, for at forſvare deres i Skotland giorte Erobringer a), og ſætte dem faſte i de Beſiddelſer, ſom de der havde.

§. 36.

r) See foregaaende 25 §, i dette Kapitel.

s) See Norſke Hiſtories 2den Deel, S. 311. 314. 330.

t) See Norſke Hiſt. nys anførte Sted, S. 330, 336.

u) See Miald, Kap. 5 og 6, ſamt Kap. 29.

x) See Torſæi Hiſtor. Norv. loc. cit. pag. 260.

y) See Norſke Hiſt. ſammefæds, S. 122 og 159, og Torſæus loc. cit.

z) See Norſke Hiſt. ſammefæds, S. 364.

a) See Norſke Hiſt. ſammefæds, S. 160.

§. 36. Alt dette lærer os da at kende Kong Harald, ei allene som en dristig Regent, der har havt baade Mod og Iver, til at forsvare sig, sit Rige og sin Ret, mod sine Fiender og mod Naboerne paa alle Kanter, men ogsaa som en meere magtig Potentat, end man vel skulde kunne forestille sig ham at have været, i et Rige, der var omringet af deels fiendst-sindede deels usikre Naboer, i lang Tid plaget af Hungers Nød, samt trykket af saa fordervelig en Fiende, som borgerlige Krige og indvortes Uroligheder ere. De mange Omstændigheder, de kunstige Anlægge, den store Hemmelighed, som maatte bruges, og det Svar, Kong Harald Gorms-søn gav Hagen Jarl, paa hans Forslag, at erobre Norge, viise ogsaa tydelig nok, at Kong Harald Graafeld ei har været en svag, ei en asmagtig Regent, ei engang, da han og Riket vare i deres fletteste Forsatning. Det var ogsaa ei for Magten, han maatte bukke, men for det hæsligste Bedragerie og de skammeligste Rænker. Kong Harald Graafelds Død indfaldt, efter vore beste Historie-Skriveres Beretning, enten 15 Vintre, fra Kong Hagen Adelsstens Fostres Fald at regne, men 13 Vintre efter Sigurd Jarls Død, eller 14 Aar, efter den først nævntes, 12 Aar, efter den andens Fald, da Olaf Tryggvesøn var 8te Aar gammel b). Det første beretter Snorre c), det andet Olaf Tryggvasons Saga i Flateyjar-Bok d), og begge beraabe sig heri, paa den gamle troværdige Are Frodes, eller Are Prestes Thorgilssons Vidnessbyrd, af Indhold, at Hagen Jarl var, som den første anfører det, 13, som den anden, 12 Aar Jarl over Thronchjem, hans fædrene Rige; forend

M 2

Kong

Kong Harald Graafelds Død. Aar.

b) See Olafs Saga Tryggvasonar 1. D. Kap. 46, S. 39, som her lægger til, at han var fød Aar 969 efter Christi Fødsel.

c) See hans Saga Olaf Tryggvasonar, Kap. 13.

d) See ogsaa anførte Sted, Kap. 59. S. 56.

Kong Harald Graafeld omkom, og at i benåbente Konges
 sex sidste Regjerings-Aar, førte Gunhills Sonner og Ha-
 gen Jarl Krig med hinanden om Norge, og dreve hinanden
 derelviis ud af Landet e). Begge disse Beretninger eller
 Regninger kunne læt foreenes, naar man alleene antager,
 hvad som er almindeligt i deslige Ting, at den ene nemlig,
 eller Snorre, har regnet brudne, den anden derimod heele
 Aar; og naar det skeer, maae efter vor Tiids-Regning,
 Kong Haralds Død indfalde Aar 977. Dette stemmer
 overeens med alle foranførte Omstændigheder i hans Hi-
 storie; det stemmer ogsaa overeens med nys anførte Vidnes-
 byrd, at Olaf Tryggveson var 8te Aar, da Kong Harald
 Graafeld faldt, men fød Aar 969; og til ældre Tiider kan
 dette Dødsfald-paa ingen Maade henføres, som tydelig er
 at see af følgende. (1) I Appendix til Landnama berettes,
 strax i Begyndelsen, at 80 Aar, efter Kong Harald Graa-
 felds Fald, indfaldt en stor Dyrtiid paa Island, samme
 Aar, i hvilket Isleif blev viet til Biskop, i Kong Harald
 Haardraades Tiid; men nu beretter Ase Frode f), at Isleif
 var Bisp i 24 Aar, og at han døde 80 Aar efter Kong
 Olaf Tryggvesons Fald; dette indfaldt Aar 1000de, hvil-
 ket er en afgjort Sag, hvorom alle ere eenige: Isleif er fol-
 gelig Død Aar 1080; han er viet til Bisp Aar 1056 eller
 1057; og 80 Aar derfra tilbage regnede, faaer man just det
 Aar 977. (2) Beretter Olaf Tryggvesons Saga g), at
 Hagen Jarl var half tritugur (25 Aar gammel) da hans
 Fader

e) Her kan ved Navnet, Norge, atter et andet forstaas, end det Thron-
 hiemske og Halogaland. Om et andet Norge har Hagen Jarl al-
 drig ført Krig mod Gunhills Sonner, og man finder ingensteds,
 at han, i den Tiid, har fordrevet Kongerne fra heele Norge, uden
 allene fra det Thronhiemske Norge.

f) See hans Sceda eller Isfendinga Bok, edit. Bullæi, Kap. 9. S. 56.

g) See dens 1ste Deel, Kap. 186. S. 238.

Fader blev dræbt, men 58 Aar, da han selv døde; men nu indfaldt Hagen Jarls Død Aar 996 omtrent, hvilket med temmelig Visshed kan fastsættes, som siden viidere skal viises: han er da fød Aar 938 eller 939; hans Fader dræbt, Aar 964 eller 965, naar man regner brudne Aar, eller sætter at Forfatteren har her brugt runde Tal, sat half-tritugue for 26 omtrent; og naar 13 Aar dertil regnes, er Kong Harald Graafeld folgelig dræbt Aar 977. (3) Siger det saa kaldte Noregs Konunga-Tall, i Flatenar-Bok, at Hagen Jarl regierte i 20 Aar, siden Harald faldt, tilforn 8te Aar, som Jarl i Thronbhiem. Hagen døde Aar 996, som tilforn er viist, folgelig er, efter dette Vidnebsbyrd, Kong Haralds Fald sket Aar 976, eller 977, naar man sætter, at her, som ellers ofte, er brugt det runde Tal 20, for 19, noget paa det tyvende. At jeg her (4) ei skal melde derom, at efter foranførte Tildragelse, mellem Kong Sigurd Sleså og Ripp Herse h), kan Kong Harald Graafeld ei være dræbt, førend Kong Ethelred var kommen paa Thronen i England, hvilket ei skæde førend Aar 975. Thi Kong Ethelred skal have levet til 1015 omtrent i), og regieret i 37, eller som våre gamle Skribente berette k), i 38 Aar; hvilke regnede fra 1015, eller da Middel Alderens Skribente ofte have regnet tvende Aar meere, end som skæer efter vor brugelig Tids-Regning, fra 1013, udkommer det Aar 977 eller 975, da Kong Ethelred maae være kommen paa Thronen l), og i hvilket sidst anførte eller foregaaende Aar, efter Sammenhængen

M 3

i vor

h) See foregaaende S. 23, i dette Kapitel.

i) See Hr. Camer-Herre Suhms Afhandling om Kong Svenks Døds-aar, i Vidensk. Selsk. 8de Sam. S. 117.

k) See Olaf Trygvessons Saga, 1 Deel, Kap. 51, & 48.

l) Kong Ethelred kom ei egentlig til Regjeringen, førend Aar 979: men han blev dog Aar 975, efter hans Faders Edgars Død, af endeel antagen til Konge, tillige med hans Broder Edward.

i vor foranførte Historie m), Rlyp Herse just maae være sendt over til Engelland, til Kong Ethelred, et Par Aar omtrent førend Kong Harald Graafeld blev dræbt; hvis Døds Aar følgerig, ogsaa efter de Engelske Stribentes Beretning, og efter vor Histories Sammenhæng med den, ei kan sættes for 977. Alt hvad herimod kan indvendes bestaaer deri, at bemeldte Tildragelse, mellem Kong Ethelred og Rlyp Herse, er skeet medens Ethelred endnu var Printz, og at vore Stribente have kaldet ham Konge, per prolepsin, som det heeder: men dette er en blot vilkaarlig Sætning, og intet videre, og kan saa meget mindre have Sted, som Ethelred var den Tiid endnu næsten et Barn.

Tvilsmaale
mod vor
Regning.

§. 37. Af meere Betydighed synes endel andre Tvilsmaale at være, som kunne gøres mod vor Regning. I det saa kaldte Samund Frodes Noregs Konunga-Tall, i Flateyar-Boq, tillægges Kong Harald Graafeld en Regierings-Tiid af ei flere end 9 Aar; i et Fragment af Noregs Konunga-Sogur n), siges han at have regieret i 10 Aar; og Theodoricus Monachus beretter o), at han regierede i 12 Aar. Men disse Beretninger ere af saa meget mindre Betydighed mod vor Regning, som de modsig sig selv indbyrdes, allerhelst saa længe man ei veed, hvorledes eller hvorfra og hvorhen de have regnet. Den første og anden Beretning er omtrent den samme, og reiser sig, uden al Tvil, alleene derfra, at man ei har regnet de 6 Aar, i hvilke Gunhills Sonner og Hagen Jarl stride om Norge, og dreeve hinanden vespelviis ud af Landet, som tilforn er berettet, af Aarsag at man ei ret har forstaaet det her af de gamle Skall-

de

m) See bemeldte §. 23.

n) Det er paa Pergament in 4to, og findes blandt Ar. Magnæ MSSa.

o) De Regihus vet. Norvegicæ. Cap. 4, pag. 9.

de brugte Ord, Norge, og anseet det for at betyde heese Norges Riige. Omtrent af samme Aarsag har Theodoricus Monachus sat 12 Aar, som Kong Haralds Regjerings-Tid, og ei villet regne de 3 Aar, som ginge bort, førend han kom til rolig Besiddelse af Riiget. Paa saadan Maade kan da hine foransførtes Regninger foreenes med min. Men dermed ere endnu ikke alle Banffeligheder hævede: mellem min og Torfæi Regning er en Forskiel af et mindre end 15 Aar, i det han henfører Kong Harald Graafelds Dødsfald til Aar 962 p). Det som her først og fornemmelig har Torfæi bragt vor hyppelige Skribent paa denne Regning, har uden Tvil været dette, at i stedet for Snorre og Gunnlaug Monf berette, som tilforn er anført, at Hagen Jarl var 13 Vintre Jarl over Throndhjem, hans fædrene Riige, førend Kong Harald Graafeld faldt, har Torfæus læst: han var 13 Vintre borte fra sit fædrene Riige, førend Kong Harald faldt; hvoraf han da har dannet sig denne Regning: Jon Eoptsons gamle Encomiast q), man kan lægge til, Samund Frode selv r) og Are Frode s), bevidne at Hagen Jarl regjerede i 33 Aar; Hagen døde Aar 995, eller retter 996; folgelig er han kommen til Regjeringen Aar 962 eller 963; han var borte fra Throndhjem i 13 Vintre, førend Kong Harald

p) See hans Histor. Norveg. P. 2. Lib. 6. cap. 16. pag. 263.

q) See Torfæi Histor. Norveg. loc. cit.

r) I foransførte Norges Konunga-Tall i Hlatayar-Dof.

s) See Oddur Mund i Olaf Tryggvesson's Saga, Kap. 22. S. 99, hvor han beretter, ligesom anførte Encomiast, at Hagen regjerede i 33 Aar, fra Kong Harald Graafelds Død, hvor han og den gode Encomiast maae vist nok have husket feil, eller ei forstaaet de gamle ret, og sadt 33 Aar, fra Kong Haralds Død, i stedet for 33 Aar fra Kong Hagen Adelfteens Fosters Død af: thi Hagen Jarl døde 58 Aar gammel; har han da regjeret 33 Aar allene, 15 til 13 med Kong Harald, tilsammen, 48 eller 46 Aar, skulde han have været 12 eller 14 Aar, naar hans Fader døde, og dog siger Olaf's Saga, han var 25 eller 26 Aar gammel.

Harald Graafeld saldt, at den Tiid, i hvilken denne regiere-
rede; folgelig saldt nysnævnte Kong Harald Aar 962, og
folgelig er Kong Hagen Adelssteens-Foster død Aar 949.
Men i hvor meget Torfaus end har søgt at forkorte sidst
nævnte Konges Regjering, saa mærkede han dog, at paa
denne Maade gjorde man for meget deraf; hvorover han vil,
at i Stedet for de 15 Aar, i hvilke Snorre beretter at Kong
Harald Graafeld regierede, skal sættes 12, og for 13 eller
12 Aar mellem Sigurd Jarls og Kong Haralds Død, 10
Aar 1), paa det Kong Hagen Adelssteens-Foster saaledes kan
døe 951 omtrent, og Kong Harald Graafeld Aar 962.
Men dette, troer jeg, gaaer vist ikke an. Vil man tage sig
den Frihed, at gjøre saadanne Forandringer, i de af de
gamle, de troværdigste Skribente, udtrykkelig opnævnte Aar,
i de af dem selv fastsatte Aars og Tiids-Længder, saa røkker
man aldeles den sikkerste, den næsten eeneste Støtte, paa
hvilken vor gamle Tiids-Regning skal, med nogen Sikker-
hed, kunne bygges, og saa ligger her alle Ting over Ende.
Desuden seer enhver, at denne Regning kan umuellig be-
staae, med foranførte Vidnesbyrd, at 80 Aar, fra Kong
Haralds Død af, indfalder en svær Dyrstiid paa Jylland, da
Kong Harald Haardraade regierede: Thi naar 80 Aar
lægges til 962, faaer vi det Aar 1042; men da var Harald
Haardraade endnu ei Konge i Norge, blev det ei heller,
forend Aar 1046 u); og endnu mindre kan Torfs Regning
foreenes med det Aar 1057, hvori Bisp Isleif blev viet, som
tilforn er viist. Vel beretter Oddur Monk, i Kong Olaf
Tryggvessons Historie x), at Hagen Jarl betalte Skat til
Kong Harald i Danmark, i 13 Aar, og at paa det 13de Aar,
(efter

1) See hans Histor. Norv. I, c. cap. 15, pag. 259.

u) See Forbedringerne til den Danske og Norske Historie, pag. 288.

x) See det 15de Kap. pag. 68.

(efter Harald Graafelds Død) stod Slaget i Jylland, mellem Keiser Ottho den Røde, paa den ene, Kong Harald i Danmark og Hagen Jarl paa den anden Side; og dette bemeldte trettende Aar, siger Torfaeus, sig i sit Trifolio; tilstrekkelig have bevist, at være Aar 976; hvortil, naar man regner 13 Aar, maae Kong Harald Graafeld folgelig være dræbt Aar 962 eller 963. Dette Beviis synes være temmelig bindende, og at bestorkes der ved, at Olaf Tryggvesson, som var kun 8te Aar gammel, da Kong Harald Graafeld blev dræbt y), var med i nys omtalte Slag, og da allerede en gift Mand, hvorover Kong Harald kan ei være dræbt Aar 977, Olaf Tryggvesson ei fød 969. Denne er den betydeligste Indvending mod vor Regning, og vist nok, saavel at ved Aar 976 har staaet et Slag, mellem Keiser Ottho den 2den og Kong Harald i Danmark, som og at Hagen Jarl har været med i Slaget, paa benævnte Konges Partie z). Men Spørgsmaal; er dette det Slag, hvori Olaf Tryggvesson var tilstede, paa Keiserens Partie? stod det 13 Aar efter Kong Harald Graafelds Fald? Begge Deele, tror jeg sikkert, bør besvares med Nei; og naar saaa seer, bortfalder bemeldte Indvending. Vist nok har man her atter forbyttet eller blandet Tiiderne og Tilbragelserne med hinanden, men især forbyttet Kong Haralds Fald med Kong Hagen Abelssteens Jostres Død. Ligesom Oddur Munk med flere have derfor sat 33 Aar imellem Hagen Jarls og Kong Harald Graafelds Fald, hvilket er en Feiltagelse, og bringer heele Tiids-Regningen i Uorden, hvortilmod mellem Kong Hagen Abelssteens Jostres Fald og Hagen Jarls Død, 33de Aar rigtig nok ere forløbne; saa sætter han her atter,

y) See Olafs Saga Tryggvasonar i Hlatvar: Dof, 1 Deel Kap. 59. S. 56.

z) See foregaaende S. 29, i dette Kapitel.

atler, at fra Kong Harald Staafeles Død, didt Slaget mellem Keiser Ottho den 2den eller Rode, og Kong Harald Blaatand, vare 13 Aar, i Stedet for det herde Hæde mellem bemeldte Slog og Kong Hagen Adestrens Fostres Død. Om der mellem den Krig, som benevnte Kæsa førte mod Danmark, og Keiser Ottho den 3dies Tog Vidhen, kunne regnes 12 til 13 Aar, bliver siden noiere at undersøge, men saa meget vist, at bemeldte Oddur Monk. maaske have havt Beretninger, om et noget senere Slag, mellem en Keiser Ottho og Kong Harald Blaatand, end foromtalte Slag mellem denne og Keiser Ottho den 2den var, Aar 976, naar han siger, at Jomvilingernes Tog til Norge, Aar 994 omtrent, skæde ganske kort efter Krigen med Keiseren a); hvilket ei passer sig paa en Mellem-Tid af en Sures Aar omtrent. I hans Beretning, at Hagen Jarl betalte Kong Harald Blaatand Skat, i 13 Aar, er uden Tvil ogsaa en Feiltagelse og Feiring. At Hagen Jarl har saa lange betalt Skat, kan jeg neppe troe, i Hensigt, deels til Saxons Beretning, at Harald betalte Skat kun i 3 Aar, og at Hagen siden soldt fra, deels til vore ældste Skribentes, blandt dem Gunlang Monks Bidræbsord b), at Hagen Jarl kun for een gang, og det forud, betalte Kong Harald 3 Aars Skat, af det Guld, som han besad efter Guld-Harald, med Tilbøg, at Hagen Jarl ingen videre Skat betalte til Kong Harald, naar man indtager, at han engang sendte ham 50 Faller c). Det er derfor helst troligt, at da vare gamle Skribente have brugt Romersk Tæl, her da af eller hos Oddur Monk, ved en Læse eller Skrive Feil, er sat XII i Stedet for III; eller retter, at bemeldte 13 Aar et egentlig

af

a) Se hans Olaf Tryggvasons Saga, Kap. 516, S. 69.

b) Se Olaf Tryggvasons Saga i Hæreyar, Vol. Kap. 80, S. 82.

c) Se sammesteds, Kap. 81, S. 83.

angaae den Tid, i hvilken Hagen Jarl betalte Kong Harald Skat, men den, som hængte, forand bemeldte Jarl sig gandske løs fra al videre Forbindelighed med ham. Men dette henføres egentlig til det følgende Kapitel af den Historie; hvorfor vi ikke lade det fare indtil videre, og forenh vi gaar længer frem, afsætte en anden Post, som er af Betydning i Kong Haralds Historie.

§ 18. Efter Kong Harald Graafelds Død finder man det berettet d), at Dronning Gunhild og hendes Sønner drog fra Norge over til Orkenoerne: men mærkeligt er det, at hverken under det Tog, som hendes Søn, Kong Hårfred, næste Aar efter Kong Haralds Død, gjorde til Norge, ei heller siden, finder man det mindste meldet om denne betydelige Person, som ellers havde saa megen Deel i alle vigtige og offentlige Forretninger. Er hun da død paa Orkenoerne, næste Aar efter sin Søns Kong Haralds Død? derom melde vore Skribenter ikke det allermindste; eller skal man troe, hvad Olaf Saga i Flateyjar-Bok, hvilken her beraaber sig paa ældre Skribentes, paa troverdige Mænds Vidnesbyrd herom e), hvad Theodoricus Monachus f) og hvad et Fragment af Noregs Konunga-Sogur paa Pergament g) beretter om hendes Afgang, som bestaaer i følgende? Da efter Harald Graafelds og Guld-Haralds Død, Venstabet mellem den danske Konge og Hagen Jarl var paa det højeste, og Hagen regierede over Norge, paa Harald Gormssøns Begnæ, var der mellem ham og Gunhilds Konge-Moder undertiden stort Venstabe, men undertiden igjen pro-

Dronning
Gunhilds
Døds Aars
22.

d) See Snorre i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 14.

e) See i Part, Kap. 120; S. 137.

f) See hans Histor. Regum Norveg. cap. 6.

g) Blandt Ar. Magnæ Mæss.

vede de Støtte med hinanden, i Solg, Kæmper og alle Slags Kunstgrebe, i Forsæt at tage hinanden af Dage, hun, for at Forts sin overblevne Sønners, Kong Gudmunds og Rangsfreds Pætte, han, for at komme til Norge h), og blive der ene regierende i), hvorover han endelig, for at faae Gunhild først røddet af Beten, udspejndte dette Bedragerie. Han sender et Gesandtskab til Kong Harald i Danmark, som da var hans fortroligste Ven, saasom end-
nu hedende k), med Begiering, at han vilde skrive hende et Brev til, dert begiere hende en ægte, løbe at hui skulde, i alle Ting, faae raade og regiere med ham, som hun selv vilde, hun som forstod sin Regterings Kunst saa vel; at han haabede, Danmark skulde under saa fornuftig en Dronning blive lyffelig; hun var nu gammel, han ogsaa, og derfor begge hinandens Lige, saa de allerbest kunde komme over-
dens l). Dette bliver man paa begge Sider eenig om, Kong Harald skriver Dronning Gunhild et Brev til, af det Indhold, som Hagen Jarl havde diceret, beder deri, at om Forslaget stod hende an, hun da strax vilde komme, og vilde han da holde Bryllup med hende, med al den Pomp og Høitidelighed, som i hans Rige kunde tilveiebringes.
Den

h) Hvorledes komme til Norge? da Forfatteren selv, og S. Olaf Saga paa udsatte Bred, har allerede fortaalt, at han var bleven Norge magtig.

i) Dronning Gunhild og hendes Sønners have da ventelig vidst at sætte sig i den Forsætning, at nogen Tid gik forbi, før end Kong Harald og Hagen Jarl kunde begive sig til Norge.

k) Theod. Monachus l. c. Men hvorledes hedende, da han selv foran har fortaalt, at han var bleven omvendt til den Christne Religion? Her ere da Tilberne og Omstændighederne forbyttede med hinanden, og hvad som var sket i Hagen Jarls Regterings Begyndelse, henført til senere Tilber, og indviklet i Tildragelserne efter Kong Harald Graafelds Død.

l) Se Theod. Monachus paa anførte Sted.

Den gamle Ære og Herkesyge Gunhild lader sig af dette glimrende Tilbud forblinde, hendes Fornoielse derover betog hende al Eftertanke, og hun rejser med et ansteligt Folge til Danmark: men her finder Gunhild, i Stedet for Brude-Sengen, sin Død og sin Grav berebet. Kong Harald lader hende, efter Ankomsten, strax gribe, og befaler, at hun skulde nedsmides i en Bøl eller i et dybt Morads. Saaledes berette bemeldte Skribente, at Dronning Gunhilds Endeligt har været: men Torfæus anseer denne deres Beretning for at være falsk og urigtig. Hvor urimeligt, siger han, er det ei, at en saa snedig, en, i Rænker og Bedragerier saa øvet og gammel Person, som Dronning Gunhild, der nylig ved List og Underfundighed havde mistet sin Søn, skulde nu saa let lade sig af Kong Harald lokke igjen ind i Snaren? eller at hun, en gammel Kiælling, skulle ville tænke paa at giøre sig, nu da hun var ubeqvem til Ægteskab m)? Den sidste Indvending er vist af ingen Betydning. En gammel Kiælling, en Kone til Alders, faaer Lyst til at træde i Brude-Seng, hvor ofte er ei det skeet, i ganske andre Hensigter, end for at aale Børn, af langt mindre bevagende Aarsager, end for at forhverve sig derved en Krone? hvor ofte er saadant ei skeet, mellem en gammel Kone og en ung Mandsperson, end lige mellem Personer, begge gamle, begge omtrent af lige Alder? Lad Dronning Gunhild derfor, da dette skal være skeet, have haft sine 70 Aar paa Bagen, skiont jeg neppé kan troe hun har været saa gammel; lad hende have været lidt derover n): dette skulde dog vist nok ei have holdt hende fra at samtykke i det, af Kong Harald foreslaagne Ægteskab, der saa hollig smigrede hendes Ære og Herkesyge, og hvorved hendes Hensigter saa meget kunde

N 3

befor-

m) See Torfæus Histor. Norv. loc. cit. cap. 16, pag. 263.

n) See Torfæus Histor. 2den Deel, S. 233. S. 62. og S. 237.

besfordres. Det andet er meere betydeligt, men dog ei tilstrækkeligt til at kuldstaae saa gamle Sribentes Vidnesbyrd. Bore gamle Sribente ere ofte forte i deres Fortællinger; disse sætte de ofte ud af deres rette Sammenhæng; og skjønt Hoved-Sagen, som de fortælle, er i sig selv rigtig, feile de dog ei sielden i visse Omstændigheder, hvorved Tingene selv faaer Anseelse af Urigtighed. Vel kan det derfor synes urimeligt, saaledes som de anførte Sribente nu fortælle Sagen, at Dronning Gunhild, der havde havt saa nye Prover, paa Kong Haralds og Hagen Jarls Ondskab og Underfundighed, skulde saa let lade sig bevæge, til at sætte Tro til Kong Haralds Tilbud, eller at en Person, saa fuld af Mænkter, saa træf og underfundig, skulde ville betro sig og sit Liv i dens Hænder, der nylig, under Bøffskabs Skin, paa saa nedrig en Maade, havde ladet sin egen Foster- og sin egen Broder-Søn tage af Dage. Men foransførte Sribentes Fortælling selv viiser jo tydelig, at de have samlet i Tiden, i Omstændighederne, eller at de ei ret kjendte de fleeste af dem? at der f. e. er gaaet en temmelig Tid forbi mellem Kong Harald Graafelds Død, samt Kong Harald Blaatands og Hagen Jarls paafulgte Tog til Norge, i hvilken Dronning Gunhild har gjort sig al optænkelig Umage, for at forsvare sine overblevne Sønner paa Thronen, Hagen derimod, for at komme til Norge, som Sribenterne selv sige; at Harald Blaatand kan have vidst, at fremstille Tildragelsen mod Kong Harald Graafeld, som en Sag, hvori han var ganske uskyldig; at han, for end videre at bedrage, har lovt Haralds Brødre sin Beskyttelse; og at han endelig, efter Hagens Tilskyndelse, som uden Tvil den Tid havde forladt Danmark o), paa det Bedrageriet kunde fæe des

sikre

a) Sribenterne sige, at Sagen mellem ham og Kong Harald er søet glen-

ffrere, har gjort Dronning Gunhilds bemeldte Tilbud.
 Skulde det, under disse Omstændigheder, som Skribenterne
 selv deels berette, deels stemme nøt overens med Tilbudet,
 Tingen og andre Omstændigheder, vel være urimeligt, at
 Dronning Gunhild har med Glæde imodtaget det? Vist
 ikke. Jeg kan i det mindste neppe troe andet, end Tingen
 jo maae være rigtig, og at den saaledes, som fortaalt er,
 maae have tildraget sig. Eller høit nogen Tvil endnu skul-
 de være tilovers, hvis man vil meene, at man sætter alt for
 meget forud, saa lad os kun sætte denne Omstændighed, at
 Skribenterne her have taget Feil i Tilbudet, og hvor ofte er ei
 det fæet? at bemeldte Forslag, til Dronning Gunhild, er
 fæet enten kort tilforn eller samme Gang, da Kong Harald
 Blaatand lod indbyde sin Foster-Søn, den Norske Kong
 Harald, at komme til sig, til Danmark, og at han har gjort
 sin Søn Selvfab dithen: saa falder alt det paaberaabte uril-
 melige, i foranførte Beretning, bort paa engang og af sig
 selv. Sagen bliver derfor vist nok rigtig, den maae have
 tildraget sig, paa en af disse Maader, rimeligst paa først an-
 førte; og Dronning Gunhild var virkelig en saa betydelig
 Person, at der nødvendig maatte tænkes paa, først at faae
 hende ryddet af Veien, som anførte Skribent siger, førend
 man kunde naae sit Niemeed. Vel melder Snorre intet om
 denne Tildragelse: men hvor mange Ting, hvor mange Om-
 stændigheder har han ei forbigaaet, hvilke derfor ei bør ansees
 for vigtige? Mueligt er denne Tildragelse med Dronning
 Gunhilds Død, som meget andet om hende, allerede i hans
 Tid bleven paa Jissland fortaalt med de Omstændigheder,
 som

nem Gendebilde. Ingen Jarl har da ei været personlig tilstede,
 eller man har bidt Gælf det ind, at han var bortreist; og det kan
 have givet Skribenterne Anledning til at berette, at han og Kong
 Harald efter Harald Gransfelds Død, vare fæet reist til Norge.

som have gjort den mindre sandsonlig, i denne oprigtige Stribents Dine, end den virkelig i sig selv var; mueligt er Tildragelsen og Stet saa hemmelig, at faae have vidst, paa hvilken Maade hun var kommen af Dage; da for Resten intet anføres herom.

Om hun har
været Kong
Harald
Blaatands
Hustru?

§. 39. At Dronning Gunhild har ellers staet i nær Forening med Kong Harald Blaatand, om ei været hans Hustru, det vilse adskillige Omstændigheder, men som af Stribenterne ere blevene urigtig anførte. Endeel af dem, saasom Adam af Bremen især p), og andre, der have udskrevet ham, blandt dem vor Arild Hvitfeld q), kalde Haralds Dronning Gunhild, og berette, at hun, tillige med Harald, er død, enten Anno 948, eller 952, som Anna-lissa Saxo r) sætter. Denne Haralds Dronning vilde ei de Jyslandske Stribente, ei Saxo, noget om at sige, men kalde hans Dronning Gyrittha; hvorefter man har taget Anledning at tillægge ham tvende Dronninger. Det kan mueligt saa være, at han har haft tvende; men mueligt og, at den ham tillagde Gunhild har ingen anden været, end den ofte omtalte Kong Erik Blodøres Dronning, Kong Harald Graafelds og hans Brodres Moder. Det er bekiendt, at denne drog eller flydte, ei fra Norge til Danmark med bemeldte Kong Erik, som et Fragment af Norges Konunga-Sogur s) beretter, men efter Kong Eriks Død, fra Orkenøerne over til Danmark, og det, efter vor Regning, ved Aar 952 omtrent t); man veed ogsaa, at Kong Harald i Danmark da antog

p) See hans Histor. Eccles. Lib. 2. cap. 19.

q) See hans Danske Resnitte, Tom. 1. pag. 101.

r) See Throndbiømske Samlinger, 5 Deel, S. 34.

s) I en liden Avert, blande Ar. Magnæ MSSa.

t) See Norske Hist. 1den Deel, S. 300. §. 20.

antog hendes Son Harald til sin Foster-son, eller havde allerede tilforn gjort det; Dronning Gunhild havde vel i Engelland antaget den Christne Religion: men hun var da mueligt alleene bleven primsignet, som da meget var brugeligt, og er først bleven døbt i Danmark, tillige med Kong Harald, enten dette nu skeede Aar 952, eller Aar 965 u), eller rettest ved Aar 967 x). Alt dette kan da have givet Stribenterne Anledning, enten til at ansee denne Gunhild for Kong Haralds virkelige Dronning, da hun var Moder til Harald Graafeld, men denne en Son af sin Harald, eller at forbytte hende med Gyrritha, og tillægge hin hvad denne virkelig tilkom, deriblant de mange Døder, for hvilke Adam af Bremen roser Kong Harald Blaatands Dronning Gunhild. Men naar Hvittfeld siger y), at Kong Erik Blodøse fik Gunildam til ægte, Kong Harald Gormsøns Søster, hvori endel flere have efterfulgt ham, kan man ei vel giette, hvad dertil kan have givet Anledning, uden en, pur af en Gudommelses Feil, sig reissende Bildfarelse.

§. 40. Dronning Gunhild, siger foranførte Fragment af Noregs Konunga-Sogur, var liden til syne, men stor af Raad. Blst nok have faae Dronninger besiddet flere ypperlige baade Sind og Legems Egenskaber, men og faae flere Laster. Hun var maadelig hoi, eller kun liden af Bægt, men overmande deilig af Ansigt, af en prægtig Legems

Dronning
Gunhilds
Character.

u) Som Magnum Chronicon Belgicum beretter.

x) Som Albericus Monachus sætter in Chronico. S. 15. Adam af Bremen synes paa nu anførte Sted, Lib. 2. cap. 2. at hense på det til Anno 948. hvilket og seer i Joh. Otthonis Catalogo Episcoporum Bremensium, in Menckenii Scriptor. rer. German. Tom. 2. pag. 780.

y) See anførte Sted, S. 94.
Norske Hist. 3 Deel.

gens Daimelse, og ei mindre prægtig, i hendes Klædebragt og øvrige Opførsel, derhos i hot Grad skarpsindig, slug, vittig, indsigtsfuld, forstandig og flygtig, ventig i Tale, lystig og munter i Omgang, snalsom og beltalende, føielig, hjælpsom og gavmild, mod dem, som vidste at læmpe sig efter hendes Sind: men mod dem, som satte sig imod hendes Tilboieligheder²⁾, var hun ei i mindre Grad haard og tyransk, derhos hoist utro, falsk, undersundig, grum af Gemætte, hævingierrig, arg og ondskabssfuld, ære- og penge-gierrig, hærfesyg og løbsagtig, saa at hun, for at føie og møtte disse sine onde Tilboieligheder, ofte satte Ære og al Føielse af Plikt eller Benskab, af Eed, Løfter og Forbindelser, af Skam og Undseelse til Gæde²⁾. Disse Egenheder, forenede sammen hos en Person, der havde saa stor Deel i Regjeringen, som Dronning Gunhild længe havde, kunde ei andet, end trække de skadeligste Følger efter sig, saavel for hende selv og hendes, som for det Almindelige, og Norge maatte, til sin største Glæde, længe føle Virkningen deraf. Dronning Gunhild havde gjort sig almindelig forhad; mueligt har man derfor, i mange Tilfælde, afsmalt hende og hendes Gierninger, med forkere Farver, end de fortient: men ofte skal hendes Ondskab have gaaet saa vidt, at hun ei alleene selv, uden Sky, udsøvede dem, især mod dem, som syntes i noget Maade at have forset sig imod hende, men tillod ogsaa, eller saae igiennem Fingre dermed, at andre øvede Bøld, end og mod uskyldige. En Soerøver, ved Navn Gock, kan heri tiene til Exempel. Dette onde Menneske, stolende paa den Undest, i hvilken han havde vidst at sætte sig, hos Dronning Gunhild og hendes Sønn, skal have

²⁾ See Miala, Kap. 3, S. 5.

²⁾ See Torfæi Histor. Norv. loc. cit. cap. 16, pag. 265. Norske Hist. 2den Del, S. 238, 241.

have sat Jfb paa uskyldige Personers Huse, brøbt andre, og pinst adskillige til døde b), uden Sag, uden nogen deres Brode, givende dem, der spurgte, om Marsagen til saadan Fremfart, kun det Svar, at det stode paa sin Soeroder-Maneer; hvilke Fjolk ei vare bundne til Lovene. Skulde man kunne troe et Sagn, der endnu skal være giængs paa Jisland, har Dronning Gunhilds Løbsaglighed gaaet saa vidt, at Ærbærdighed forbyder os at tale derom c). Men uden al Tvil er dette en pur Digt: neppe kan man troe, at vor Norden har, i de ældre Tider, fiendt eller øvet saadant; og mueligt er meget tillagt, meget efter Sædvane overdre- det, meget ogsaa opdigtet, i hvad Skribenterne berette, an- gaende hendes Omgang, deels med en Naf Pa, fra Jisland, deels med en Nutur, i hvis Selskab hun skal have hændrevet Aftenen, ved at drikke med ham, Natten, ved at sove hos ham d), deels med flere. Hvormed vi ei ville opholde os: men her til Slutning kun erindre dette. At ligesom vore gamle Skribente intet melde om Kong Harald Graafelds Giftermaal eller om nogen hans Dronning, saa finder man ei heller nogensteds berettet, at han har efterladt

D 2.

fig

b) See Torfæi Histor. Norv. I. c. pag. 277. cap. 19. Her maae dog mæ- kes, at hvad denne Sætte gjorde paa Hafogaland mod Thorvald og Ingiald, stode i Kong Hagen Adelssteens Fosters Tid, og kan der- for anses som noget, der stode af Rigets Fiender, i Krigs-Tider. Hvorom viidere i Anhanget. See Torfæus I. c. pag. 466.

c) See Torfæi Hist. Norveg. loc. cit. cap. 18. pag. 267. og cap. 19. pag. 271.

d) See herom Njala eller Njals Saga, Kap. 3. Nutur var fød i Norge, af en Morff Gader, Herjolf, og af en Jislandske Moder Þorgier- dur, giennem hvilken han var af Konge-Vett: thi hun var en Dote- ter af den Slottste Konge Þorstein Røde, der nedstammede fra Ragner Lodbrok. See Laxdala og Njala.

sig Born. Naar Joh. Baumeister derfor fortæller e), at Tribislav, de Wendes Forste, havde til ægte Petrissa, en Dotter af Kong Harald den 2den i Norge, som efter Konge-Lallet skulde være vor Harald Graafeld, kan dette ei passe sig paa ham, men efter Tiiden og andre Omstændigheder, rettest paa Kong Harald den 4de, eller Kong Harald Gille. Det derimod, som staaer i den saa kaldte Bothonis Chronicon f), at Arnold, Greve i Flandren, fik til ægte Adala, en Dotter af Kong Heribart i Norge, ved Aar 981, synes bedre at passe sig paa Kong Harald: men mueligt kan dog retter her være meent, enten Hagen Jarl, eller en af de da værende Norske Under-Konger; hvorefter intet med Visshed kan fastsættes.

e) See hans Animadvers. ad Marescalli Thurii Annales Herbl. & Vandal. in Westphalen. Monum. Cimb. Tom. 1. pag. 505.

f) See Leibnitii Scriptor. Brunsvia. Tom 3. pag. 313.

Det 2 Kapitel.

Det Norske Riiges Historie, under Kong Harald Gormsson, og Hagen, som Jarl.

§. 1. Norge havde nu, en Tiid lang, lidt overmaade meget, paa meer end een Maade, ved en forfærdelig Hungers Nød, ved indbyrdes Krige, ved dets eegne Regenters Voldsomheder, Siarrighed, Meen-Eder og Tyrannie. Dette satte Riigets Tilstand i den yderste Forvirring. Landet var derover blevet yderlig forarmet; mange af dets Konger, dets Printser og andre af de ypperste Mænd, dræbte, fordreene og landskygtige; dets Skatte udtømmede; dets forige Velstand, under en Hagen Adelssteens-Foster, der ved forandret til en næsten almindelig Elendighed; og den bedste blandt dets, for den største Deel, slette Regente, endelig ryddet af Veien, ved en lang Række af List og Intriguer; sammensmidede af en regiere-syg Printz. Denne Printz, for hvilket intet Middel syntes utilladeligt, naar det kun kunde bringe ham til Maalet, vidste med den Behændighed at indrette sine Sager, med det Anlæg at sammensmidde sine vidt udseende Hensigter, og med den Kunst at spille sin Rulle, at hans Hoved-Diemeed stedse blev skjult, indtil han saae sig beqvem Leilighed, til at udføre det. Dette Diemeed var Enevolds-Regjeringen over heele Norge; den ne søgte han at forskaffe sig, ved en fremmed Potentates Hiælp; og derfor havde han hidindtil, liigesom arbeidet kun for ham og andre. Kong Harald Graafeld havde han ved

Overgang
til Histori
ens Fort
sættelse.

Gulb-Harald, ryddet af Beien: det var skeet, deels for at hjaelpes sit betrængte Fædreneland, deels for at fremme nysnødte Printsens Hensigter; bemeldte Prints tog han siden selv af Dage: det gjorde Hagen, ei for sin egen Lyb, saa vilde han det skulde ansees, men for at tiene Kong Harald Blaatand, for at befrie ham fra en farlig Prætendent, for at skaffe ham et nyt Kongerige; Dronning Gunhild fik han, ved List og Behændighed, tagen af Dage: det skeede, for at rydde alle Hindrings-Steen af Veien for Kong Harald Blaatand, i at faae Herredømmet over Norge. Den ene Deel af sin Kulle havde da den listige Hagen spillet, ved at lokke en hærfesyg og lættrøende Regent, til at besubde sine Hænder, med sin egen Foster-Søn, og siden med sin egen Broder-Søns Blod: men den anden, den fornemste Deel deraf, Hoved-Kullen selv, den for hvilken han var kun som en Forløber, den som ogsaa skulde spilles, paa Kong Harald Blaatands Bekostning, blev opsat til den beqvemme Tid, og da udført; som Sammenhængen af følgende Historie viidere skal vise.

Hagen Jarls
viidere An-
lægge.

§. 2. Hagen Jarl, efterat have nedslagt Gulb-Harald, var kommen tilbage til Kong Harald Gormsøn, som tilforn er berettet a); han havde, efter den derom forudgjorte Aftale, forliigt sig igien med benævnte Konge, i Hensigt til det Drab, han havde begaaet paa Gulb-Harald, Kongens Broder-Søn; og dette havde han forsonet, uden Tvil, ved at betale til ham en Deel af det store Bytte i Guld, som Hagen Jarl havde faaet, efter Gulb-Haralds Nedslag. Alt dette Bytte havde Jarlen Ket at tilegne sig, som Seier-vinder, efter de da gjældende Love eller indførte Bedtægter; og denne Ket kunde eller vilde derfor Kong Harald saa meget

a) See det foregaaende Kapitel, §. 34.

meget mindre stort ham fruibig, jo meere han trængte til at trække Hagen ind i sine Fordeele, eller nu behøvede hans Hiælp, saavel til at undertvinge sig Norge, som siden til at blive i bestandig Besiddelse deraf b). Bemeldte Bytte var ellers saa stort, at dets Lige havde man neppe tilforn seet i Norden c), i een Mand's Eie. Tvende Rister vare fyldte med Guld, saa store og saa svære, at tvende stærke Karle neppe kunde løfte hver af dem; og denne Mængde Guld havde Prints Harald, i lang Tiid, under sine Søerøver-Toge, i de sydlige Lande, sammenskrabet: men som nu altsammen faldt i hans Banemand's Lod, i Hagen Jarls Hænder, til Lige med den overbundne Printses heele Flaade, og hans øvrige Eiendeele. Hagen vidste ogsaa, paa den rette Maade, til sin Fordeel, at benytte sig af dem; mueligt have hans vidt udsæende Overlæg end og, for en stor Deel, været stillede paa disse Rikdomme: han havde lovet Kong Harald Skat af Norge, naar han blev Kongens Statholder derover; denne skal have bestaaet i 100 Mark Guld og 60 Falke eller Høge d); og den betalte han nu, af bemeldte Guld-Harald's Rikdomme, strax forud, for treende Aar paa eengang, sigende derhos, at neppe vilde han nogenfinde, efter den Tiid, blive bedre i Stand til at betale Skatten, end han da var e). Uden al Tvivl var det da allerede hans Agt, aldrig meere at betale den, men kun herved, som ved en Løffe-Mad, des villere at trække Kong Harald, hvis Magt han endnu trængte til, ind i sine Fordeele. Thi vel var Kong Harald Graa-

feld

b) See Torfs Histor. Norveg. loc. cit. cap. 16. pag. 261.

c) See Torfsus sammesteds, og Olafs Saga, i Flateyar-Bog, 1 Deel, Kap. 80, S. 82.

d) Man seer heraf, at Falke-Jægeriet har allerede den Tiid været giæng i Norge; og er altsaa meget gammelt her i Norden.

e) See Olaf Trygvessons Saga i Flateyar-Bog, loc. cit. S. 82.

feld ryddet af Beien; heri var Hagens Hensigt opnaaet: men uden al Tvill fellet fra den deri, at man, efter Anlægget, ei havde tillige faaet hans Brødre, og især den snedige Gunhild, loffede ind i Snaren. Hertil behøvede Hagen Jarl u-omgiængelig Kong Haralds Hjælp, og ei mindre fornøden var den ham, til at undertvinge heele Norge, hvilket Rttige, alle foranførte uforbeholdt Omstændigheder uagtede, dog endnu var mægtigt nok til at kunne forsvare sig, saa man vovede for meget, ved at bruge Magten, især saa lange den trække, den behændige Gunhild sad ved Roret. Dette indsaar Hagen Jarl; og denne listige Prints vidste saavel at anlægge sine Sager, at han endelig, paa ovennævnte Maade, fik denne farlige Person ryddet af Beien.

Kong Harald
Blaaand
gaaer med en
Flaade til
Norge.

§. 3. Da dette var skeet, syntes man for det mæeste at have Spillet bundet, og at det afdalte Tog til Norge kunde med Fremgang foretages. Kong Harald lader, til den Ende, Krigsfolket opbyde over alt sit Rttige, sin heele Flode udruste f), og han gaaer over til Norge, med 600 g) eller 700 h) Skibe, hvoriblandt foruden en stor Deel Proviant- og andre saadanne Skibe, en Høb Norske Krigsskibe maae have været. Hagen Jarl, bestyrket ei alleerte af Guld- Haralds, men ogsaa af Kong Harald Graafelds Skibe, maae have anført en Flaade, af nogle og tyve til tredive Skibe; paa Toget vare desuden tilstede mange af de fornemste

f) Torfaus lægger til, lae. cit. cap. 16. pag. 261. at dette skeede i mueligste Hast, for at komme til Norge snarere, end Røget, om Kong Harald Graafelds Fald: men herom melde vore gamle Skribente slet intet; Sagen var desuden i sig selv neppe glørlig, at kunne saa stille og i saadan Hast opbyde og samle et heelt Riges Krigsmag.

g) Saa siger foranførte Olafs Saga, Kap. 60. S. 56; og Snorre i Olaf Tryggv. Saga, Kap. 15.

h) Se den Danske Oversættelse af Snorre, S. 107.

hemste og mægtigste Hædinger i Norge, som for Gungaheds
 Sonners Bødselsheder, vare blebne nødte til at rømme deres
 Fædreland; men blandt dem var især mærkbarlig en
 Prints Harald, kaldet Grænke, den siden saa meget be-
 kjendte Kong Oluf den Helliges Fader. Denne Prints
 var en Son af foromtalte Kong Gndraud paa Vestfold i),
 der havde alet ham med sin Dronning Cæcilia k), og kal-
 det ham Harald, efter sin Fadersfader. Harald var til Lykke
 ei hjemme, da hans Fader blev dræbt, men paa Hadeland
 eller Grænland, der formodentlig maade have udgiort en
 Deel af Kong Gndrauds Rige, hvor han blev opfostrer,
 hos en mægtig og anseelig Leensmand, ved Navn Hroe
 eller Hroar, kaldet hui Hvite l), hvorover han siden blev
 kaldet Harald Grænke. Her var Hroes Son Hrane,
 siden kaldet Vidforle, eller den Vidfærelste, af tilge Alder
 omtrænt med Harald; Hrane blev derfor hans Foster-Brø-
 der; og i Selskab med ham, samt nogle faa andre, tog Ha-
 rald, efter sin Faders Død, Flugten til Upslandene m), hvor
 han en Tid lang opholdt sig hemmelig hos sine Venner og
 Naarørende, som en Deel berette, i en Tid af 2de Aar n);
 men her var han bestandig Fæte underkastet, for at falde i
 Dronning Gungaheds og hendes Sonners Hænder, som søgte
 at udrydde den Kongelige Familie i Riket, tillige med alle
 dem

Kong Ha-
 rald Græn-
 ke.

No. 958.

n) See foregaaende Kap. §. 19.

k) Navnet viser, at hun uden Tvil maade have været en islandske Princesse.
 De fleste anføre ei hendes Navn; dette seer kun i Pattr Haralds
 Grænke i Glatpar-Bol. Toræus loc. cit. cap. 6. pag. 246.

l) See Snorre, i Harald Grænkes Saga, Kap. 11.

m) See Snorre nyå anførte Sted. Olaf-Saga i Glatpar-Bol, Kap. 39.
 siger at han flodde til Grænland, som er urigtigt.

n) Saa siger Pattr Haralds, Grænke, i Glatpar-Bol, og Thomas
 Elinus.

dem, som enten havde gjort sig skyldige i nogen Forseelse imod dem, eller af hvilke de kunde frygte for nogen Opstand i Riket at kunne yppes. Prints Haralds Vaarørende og Benner ansaae det derover for raadeligst, at han forlod Norge. Dette skeede. Med sin Fosterbroder, benævnte Hrane, begiver han sig over til Sverrig, og der søger han Leilighed at komme ind i et Søerøver-Selskab, for paa denne, en Helt, en Prints da anstændigste Maade, at samle Rikedomme, at indlægge sig Ære. Dette kunde for en Prints, af Haralds Egenskaber, et være vanffeligt at tilveiebringe: han var, efter sin Alder, stor og stærk, høi og anseelig, skönt ei ældre end 12 til 13 Aar, da dette skeede og. Blandt de mægtigste og anseeligste Mænd i Sverrig, som ei beklædte nogen høi Æres-Post i Riket, men levede som Bønder paa Landet, var den Tid en Thoste den fornemste, gemeenslig kaldet Skoglår Thoste. Denne Mand var en af de Tidens store Krigs-Helte, og drev meget flittig Søerøveri; han søgte derfor Prints Harald hen til, slog sig i hans Selskab, gjorde ham næste Sommer Følge paa et Søerøver Tog, og opførte sig under Toget saaledes, at han hermed satte sig i stor Andest og Anseelse, saavel hos Thostes selv, som hos alle andre. Prints Harald forlode derover hos Thoste, ei alleens følgende Vinter, med ogsaa siden, i en Tid af 3 Aar, efterat han forlod Norge p). Imidlertid fortsætter han sine Søerøver Toge, han bliver ved dem bekiendt, saavel for andre, som for Hagen Karl, og denne indseer strax, hvor meget det vilde soie hans Henfigter, at fane

a) Han var 12 Aar antrent, siger Torfars, anført Sted, Kap. 5. S. 246, da hans Fader blev dræbt, og to Aar var han paa Oplandene. Han er da fød 959 eller 958.

b) Dette vidner Pater Haralds Brænk i Flaremar-Bof, hvormed og Thomas Skinna, samt Snorre i den danske Oversættelse stemmer overens.

faae Harald truffer til Partiet, imod Gunhills og hendes Sonner. Han lader han derfor, enten ved Kong Harald hente fra Sverrig over til Danmark q), eller rettet, da han under et Søerover Tog i Øster-Søen, uden Tvil næste Sommer, efterat Kong Harald Graafeld var dræbt, træffer Prints Harald, faaer han ham; ved store Løfter overtalt, at følge med sig til Danmark, hvor de følgende Winter overlagde med hinanden, hvorledes de kunne faae Gunhills Sonner dræbne fra Riiget, eller ryddede af Veien r). Til hvilket at faae udført, ingen kunde for nærværende Lids være meere flittet, end Prints Harald, i Hensigt til de mange Bønder, Paatørende og Belyndere, som han havde overalt i Riigen og paa Oplandene, ved hvis Hjælp og Tilfred Kong Haralds og Hagen Jarls Partie vilde ligesaa meget bestorbes, som Gunhills Sonners aftage og svækkes.

§. 74. Udsalget vilste, at den snedige Hagen heri ei havde tænkt eller handlet uret. Kong Harald gaaer, i Selskab med Prints Harald, med Hagen Jarl, og med omstaltede flere Norske Hofdinger, over til Riigen i Norge, og der bliver han, uden mindste Modstand antagen til Konge s), ventelig ei mindre ved Hjælp af Prints Haralds og Hagen Jarls Forestillinger, end formedelst det almindelige Had, som man har til forrige Regiering. Derpaa faaes fornemmelig Prøve, da Kong Harald kom over til Lunberg, og

Harald
Diamand
antages til
Konge i
Norge.
No. 978.

P 2

det

q) Saa siger Torfaus, anførte Sted, Kap. 16. S. 262, men uden at melde, paa hvad Grund.

r) Dette berettes i den saa kaldte Thomas-Stinna hos Torfaus, Kap. 10. S. 253, og vilser Rigtigheden af hvad tilforn er berettet, nemlig at Norge er, ei strax efter Kong Harald Graafelds Fald, blevet indtaget af Kong Harald Diamand og Hagen Jarl, men at eet Aars Lids har omfrent gaaet-dort, førend de kunde blive tværstet.

s) See Snorre, i Olaf Trygvessons Saga, Kap. 13.

Erkærer Ha-
rald Grænse
for Konge o-
ver Bestfold,
Vingulmark
og Agder.

det der blev bekiendt, at han forte. did med sig Prints Ha-
rald, en Søn af Landets forrige Konge Gudbrand, men Søn-
nesøn af den hoit elskte Kong Biørn. Fornølelsen derved
var almindelig, og dithen samlede sig derfor til ham en stor
Mængde af Indbyggere, fra alle Ranter. Her skæder da
Kong Harald den unge Prints, som nu, eller retter da Ha-
rald Grænse blev dræbt, var omtrent 18. Aar gammel 1),
gav Konge-Rådn; han overdrager ham et alleene hans fæ-
drene Mige, Bestfold, med dertil hørende, men han lægger
desuden ogsaa Vingulmark, som Kong Tryggve tilforn hav-
de haft 2), samt heele Agder, liige indtil Linderne, dertil,
uden al Tvil, efter Aftale mellem ham og Kong Harald,
efter en foregaaende Betingelse, af Prints Harald, der for
Resten fik bemeldte Lande at regiere over, med samme Ret-
tigheder og Fordeele, under samme Vilkaare, med hvilke hans
Frænder og Forsædte tilforn havde besiddet dem, eller som
Kong Harald Haarfager havde tilstaaet sine Sønner. Paa
denne Maade blev Harald Grænse en mægtig Regent, mæg-
tiger end hans nærmeste Forsædte havde været. Men endnu
større vare de Fordeele, som Hagen Jarl vidste at vinde, ved
denne Forandring. Til ham overledd Kong Harald alle de
Krigssfolk, som havde samlet sig til ham, i Bügen og ved
Lundberg, for med deres Hjalp at bekriige og fordrive Gern-
hilds Sønner; til ham afflod betænnte Konge den heele
Landstrækning af Norge, fra Linderne indtil Throndhjem,
eller de syv Fylker, Rogaland, Hordaland, Sogn, Fjorde-
fylke, Sundmore, Romsdal og Nordmore, med dertil hø-
rende, et alleene under samme Vilkaare, med samme Konge-
lige Ret og Myndighed, hvormed Kong Harald Haarfager
havde

Hagen Jarl
faaer viffe
Lande og
Rettigheder

1) Se Saga Olaf Hjelga, Olaf Trygvasonar Saga, i Hleypar: Dof, Kap.
60, S. 37, og Snorre, i Olaf Trygvasonar Saga, Kap. 15.
2) Se Norske Histories anden Del, S. 280.

hadde overdraget disse Lande, til de Kongelige Prinser, hans
 Sonner, men ogsaa desuden, med dette anseelige Tillæg, at
 overalt i benævnte Fjeld- og Provincer fulde Hagen Jarl
 faae til Eiendom alle Kongens Gaarde og til dem hørende
 Landskylde, ligesom han havde det i Thronbjelms hollit
 betydelige District, med dertil hørende Rumedal, Haloga-
 land og Jimmark, Hagen Jarl uden al Tolt har faaet godt
 og frie v), som sin Fadrene-Act, efter som Skribenterne
 intet melde derom, at de ere ham af Kong Harald overdrag-
 ne. Endnu ei nok dermed; Hagen Jarl betingede sig des-
 uden Ret, til at have de Kongelige Indkomster, og saa
 meget af Kongens Penger, som han behøvede, naar en
 fiendtlig Krigsmagt kom i Landet, eller Kriger stod ved Fod
 de forsvares x). Hvilket altsamtidig, efter da værdens For-
 fatning, er formodentlig blevet afgjort og fastsat, paa et
 mindeligt Thing, paa det saa kalde Hauge-Thing hos Luns-
 berg; hvorfra Kong Harald Blaatand gik med sin Flaade og
 sin heele Rigsaar tilbage til Danmark.

§. 5. Paa denne Maade var da Hagen nu kommen
 vidt nok, i at opnaae sit store Vlemed, sin Hensigt; Men
 endnu ikke kommen til Enden og til Maalet deraf; hvilket
 maatte opfattes til en beqvemere Tid. Kong Harald havde
 de vel faaet Konge-Jarl over sig, men det var nok nokken
 alt. Det hoed han der egentlig besad, var den Hagen; Men
 for det meste deelt med Harald Blaatand, og derover sig-
 dere gamle Skribente, at Kong Harald Blaatand begjærede

P 3

i Norge

v) J. Ramus i hans Nov. Historie S. 113, naar at Hagen af Thron-
 bjelms Een og Helgeland godt og friligt af indte Brunden for
 denne Beretning og men Hagen var dog i sig selv rigtig, da dette
 maatte vare det første og fornemste, Hagen betingede sig.

x) See Snorre Aft anførelse S. 63. Olaf Trygvassons Saga i Hattaras
 Bol, Kap. 60, S. 57, og Sagen, 2. 10. Kap. 26, pag. 262.

i Norge over Nigen; Adm. Riksbank 9), eller fra Eiden (Goth. Eiden) af, og Basterud til Egersund 2); Om eller højt vidt hans Herredomme har strakt sig til og over Oplandene, er uvist, skönt rimeligt; at de der værende Regente have erkendt ham for Overkonge. Men for Næsten var Hagen Jarl den; paa hvilken næsten alle alle Ting i Norge fornemmelig berøbe. Det mæste af Riket; det heele Nordenskioldse, næsten fra Eidsnes af og indtil Rikets yderste Grændser mod Guld-Birken eller det Hvidehav, havde han faaet at regiere over; deels med en uindskrænket Myndighed, som Thronshiem, Halogaland, Finmark, med vidhen hørende, deels som et ugt Tillæg til hans forige Besiddelser, de for spregnede sine Folker eller Provincer; hvorom den gamle Skald; Einar Skaldaglam, saa synger i sit Vers, om Hagen Jarl; kaldet Balleklo a)

„ Sin Fylkers Land, under sig lagde

„ Sin Guldbets ypperlige Bogter,

„ Det gjorde; at Landet ham tilvænte

„ Sit Ansigt, men fra Qvinden b) vendte.

Desuden var han; over det heele Rige bleven Kongens Statholder; paa dennes Begne havde han overalt at befalle; og han kunde, ved visse Tilfælde isat, raade over alle de Kongelige Indkomster c). Heraf kan enhver domme, hvor vidt hans, og hvor vidt Kong Haralds Myndighed har strakt sig i Norge. Kong Harald lod sig ogsaa vide med at være bleven antagen til Konge i Nigen; han drog som tilforn er berettet, herfra tilbage til Dannemark; og overlod til Hagen

Jarl

Jarl

9) Snorre, i Magnus Erlingssons Saga, Kap. 2.

2) Saa staar, i den Danske Oversættelse af Snorre, pag. 474 og 492.

a) Se Snorre i Olaf Trygvessons Saga, Kap. 16. S. 203. i det nye Udgave.

b) Poeten mener her Dronning Gunhild.

c) Se Snorre i Olaf Trygvessons Saga, Kap. 23.

Jark af udreth: Hagen, ved Norgens Erobring, at fordrive dets fræde endnu ophlede Konger, Kong Harald Graafelds Brøder, Kong Magnfred og Kong Gudbrand. Til den Ende gaaer Hagen med sin Flaade, og med de Trop-
per, han havde samlet i Vitigen, nord-østen, for at angribe dem; disse forsøge det at sætte sig i Gorskær-Stand, idet de seer
seer opbyde Folt og Skibe; men det gaar nu dem, for det
fordum gif deres Fader, Kong Erik J. ligg. Tilfælde, at saae
vilde opbyde, at alle holdede til det nye Partie, de Folt og
Skibe, de finge samlede, vare langt fra et tilsværfelige til at
giøre den magtige Hagen Jark Modstand; og det maaske da
griibes til det samme Middel, hvoraf bemeldte deres Fader
tilføen havde betjent sig, at pakte sammen, at samlede Land
det, og gaa med de Folt og Skibe, de kunde fore samlede,
over til Orkenoerne, hvor en af Thorsens Jarks Sonner,
gik med deres Goster Ragnhild, der regerede der. Efter
deres Dødt, blev det Hagen Jark en saa meget lettere
Sag, at underkvinge sig alle de Folt og eller Provins, som
Gunnhilds Sonner egentlig havde besiddet, indes midtste
Deel af Norges, tillige med alle andre Nordenshalde liggende
Lande. Allesteds, men fornemmelig i det Skandinaviske,
blev han nu saa meget mere velkommen, jo mere forhadet og
for Landet ulystelig den forrige Digtelses havde været; paa
de fleste Steder opvakte hans Ankomst saa meget større For-
noieelse, som han allevegne, hvor han foer frem, i alle de
Districter, han underlagde sig, lod udgive den Befølling, at
den hedenske Religion, eller Forsædrenes gamle Wids-
telse, skulde blive ogd Nigg, den forrige Digtelses ogde Wold
eller Evang ophørt, Gudernes Templer samt Offringer igten
oprettes eller vedligeholdes, og ingen understaae sig, deri at
gløre

d) See Snorre nye anførte Eged. Kap. 16. - Olafs Saga Trygvasonar,
Kap. 51. S. 57, og Norske Hist. 7den Del. S. 264.

tioreuorden Hæder. Hverom og saa hant Pott; at ved Ha-
 gens Tilflugt omst. Hovanger; Hæder ved forrige Tansels at
 forfuld, den forrige Bestand og samme tilbage; og alle
 Ting at formædes til det bedre. Men begyndte der den svære
 Hungers Noo at opføre; om Hæsten næst efter til man
 indvandt Noo Overalt; hvor man havde faaet; om Vinteren
 falde et meget ringe. Selve Fiskest. Tings. Røstene af det
 heele Riige; og næst Daar efter den Landet saa vel forsynet
 med Gode Korn; at de fleste Bønder kunde tilsaa deres
 Jord og Agre; hvorved i en Hast gode og frugtbare Elider
 i Landet fremkomme; i Stedet for den forrige Mangel og
 Hungers Noo. Efter den da varende Tænkning; og
 kunde indvandt et andet; end forhøvede den lige Megetheden af
 mindelig Indest og Holagteffe: Hagen var Gubernes Ven;
 ved ham, ved bemeldte hans Anordninger vare de forfornede
 Gader blede forfornede; og ved at forrige den gamle Gade
 vedsteg; ved at opreise iglen de under forrige Regering ned-
 rone. Tempel; de vedlagde Alerte; havde han for Landet i
 sin forrige blomstrende Tilstand; hvorom forbenævnte Einar
 Olafslams følgende Vers her fortæller at anføres:

Den, som bræde Krigsmænd vil kiænde,
 Alle den store Thors sande Dorkete,
 Han var den, som magtig befallede,
 Tempelene vedligeholdes og Gubernes Dorkete;
 Da Thor den magtige over Hav alle
 Giorde befandt, at Jotnerne f) bare dræbte.
 Guberne man da seer, selv bestyre
 Denne Rrigens forfælske Fremgang.

De

f) See Norske Hist. 1ste Deel, Kap. 6te §. 4.

f) Jotnerne beskrives i Edda og paa andre Steder, som Asernes og Gubernes
 Fiender; hvorfor Poeten her kaldet Glikhild og hendes Sonner,
 som Gubernes Fiender, Jotner.

- „ De giæbe Frigsmænd, som gjorde ham Rette,
 „ Til deres Offringer nu erde tilbage;
 „ Med Gudernes Hjælp og iaget forfremmed
 „ Den unge Hertogs Magt og Anseelse.
 „ Jorden nu bær, som fordom, sin Grodter
 „ Thi Forsten befaller sine Hoffsladere,
 „ Med Glæde igen at ville oprette
 „ Gudehæns tilførs nedlagde Dorkelse.
 „ Nu er derfor det heele Land
 „ Norden for Nigen Land deliggende
 „ Underlagt, og den tapre Strids-heltes
 „ Hagens Ringe vilde udskrevet „

Ei Under derfor, at Hagen Jærl første Regerings-Tid fandt saa almindeligt Bifald, og at den færdigværende hant Likhed af den Gode. Uden Tolk kan man anfæse den saerhoit æfte Kong Hagen og hans lyffelige Regering nu igjen at være opløst i denne unge Hagen, og derfor hant Likhed med Rette at tilhøre denne.

§. 6. Hagen Jærl satte sig da saaledes fast i Begjæring KongMagn-
 ringen over Norge, og fæstede sin Bopæl paa Staden i frede Hovs
 Thronstien, hvor han blev næste Vinter over g), samme gt tage Hovs
 Vinter, da Gungar fra Hildaranda i Zistand, saen det
 synes h), var i hans Hof: men imidlertid forkom et heile
 de forige Regente, Kong Gudrand og Kong Ragnfred,
 deres Ret eller Tiltale til bemeldte Ringe, hvilket de vel
 havde forladt, men i den Tanke, at tage det tilbage. Saa-
 snart derfor den næste Vinter, efter deres Undvigelse, var
 forbi

g) See Snorre, i Harald Grafske-Saga, Kap. 16.

h) See Nialls Saga, Kap. 32. conf. Kap. 29.

forbi i), bekræftede de derpaa at giøre et Forsøg. Til den Ende havde Kong Magnusfred vidst at samle til sig i Orkenoerne, væsentlig af Norske Disformieiede, af Landfingtige eller Sørovere, en saa anseelig Krigsmagt, at han saae sig i Stand, til at vove bemeldte Forsøg. Hans Krigsmagt No. 979. bestod af skionne udvalgte Tropper, hans Skibe vare store, og med dem gaaer han over til Norge. Efter Ankomsten her, formodentlig ved Rogaland eller Hordaland, hvor de fleeste hans bekendte og Venner vare, saager han viide, at Hagen Jarl var nord i Throndhjem, hvor denue opholdt sig næste Vinter, efter sin Tilbagekomst k), væsentlig paa Glade; Kong Ragnfred seiler derfor, langs Kysterne, længer nord paa Stat; og begynder, efter Ankomsten til Sundmor, der at røre og plyndre, for at tvinge Indbyggerne til Lydighed: Han naaer og venter, for en Deel, sin Hensigt: her stæde da, som gjenfældigt lige Tilfælde, at naar en Krigsmagt angriber et eller andet District, søge de, som ere meest udsatte for Fiendens Bold og Oberlast, at redde og hjælpe sig paa hvad Maade, de best kunne l). Mange gabe sig derfor under Kong Ragnfreds Lydighed. Men imidlertid bringer Rystet eller Speidere Tidende, om dette fiendtlige Indfald, til Hagen Jarl i Throndhjem; denne lader derover strax Heror opstaae, en Krigsmagt opbyde, sine Skibe bemane; at dette saager han i en Hast færdigt, thi alle vare færdige

i) Saa følger her Endre i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 17, Rent i et Fragment af Noregs Konunga-Sagur staar, det stæde otte Vinter efter Harald Graafelds Fald. Skal man troe, Skribenterne her tale, om 2de adskillte Toge? Det er vi yrimmeligt, i Hensigt til den store Forvirring, der er i Harald Graafelds og Hagen Jarls Historie: men noget vist heri tør jeg ei sætte.

k) See Endre, upanførte Sted, Kap. 16.

l) Saa heber det i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 62, S. 33, og hos Endre, paa anførte Sted, Kap. 17.

Færdige til hans Tjeneste; og han stunder sig ud ad Thron-
 hiems Flod, for at gaae Fienden i Møde. Denne træffer
 han, ved de nordlige Grændser af Sundmors; og der kom-
 mer det da Strøg til en Søe-Træfning mellem dem. Efter
 den da til Søes berygtelige Tactik, lagde man, i saadanne
 Tilfælde, Stavn mod Stavn, efterat man havde bundet
 Skibene tilfammen, og man segtede fra Stævne af; dette
 skede nu ogsaa: men Udfaldet vilde denne Gang ei svare til
 Hagens Formodning, eller hans sædvanlige Lykke. Han
 havde vel en storre Krigsmagt, flere Skibe, end Kong
 Ragnfred, men derimod havde denne i Krig længe øvede
 Følk, og større Skibe; Striden blev derover meget haard,
 Seieren en Tid lang uvis: men endelig begyndte Hagens
 Følk at tabe. I det Sand, hvor Træfningen holdtes, gik
 en temmelig stærk Strøm, som drev begge de stridende Fla-
 der ind mod Landet; denne Omstændighed vidste her Hagen
 Jarl at føre sig til Nytte: han lod Strømmen sætte sin
 Flaade ind imod Landet, og sine Følk hjælp til med Rorene;
 den fiendtlige Flaade fulgte efter: men deres Skibe skulde
 meget dybere, end Hagens; de turde derfor ei komme Landet
 saa nær, som han; hvorimod denne, saa snart man mærke-
 de, at Skibene naaede Grundten, sprang strax over borde
 med sine Følk, lod Skibene trække op mod Landet, det læng-
 ste Sted kunde, paa det Fienden ei skulde bemagtige sig dem,
 satte derpaa sine Følk i Slagtordning, paa den derhos lig-
 gende flatte Mark, og indbød Fienden til en nye Træfning;
 men dette Tilbud vilde Kong Ragnfred ei imodtage. Han
 vidste, at Hagen Jarl var ham vidt overlegen, i Følkes
 Mængde; han havde billig Marsag at frygte, det var ogsaa
 uden al Tvil Jarlens Hensigt, med det gjorte Tilbud, at
 inden føie Tid skulde hans Partie blive endnu langt meere
 bestorlet, ved Tillob fra alle omliggende Steder; og derfor

Han vover
 vinder Ha-
 gen Jarl i
 en Søe-
 Træfning.

Hoff, alle sammenslættede af Stedne, men af forfællig Stodreffe, ei mindre, end i 50 omtrent i Tallet o), sine Døde begrave, Naavel de, hvilke der vare faldne, som de, der laae paa Skibene: hvorimod Kong Ragnfred, forend han gik til Seils igien, formodentlig har landet, ved den paa Dens Vestre Ende beliggende Gaard Flem, og der ladet sine ihjesslægtne begrave i endel af de Ræmpe-Hede, som det findes opslættede p). Efter Tilbagekomsten fra Slaget, sætter sidstnævnte Konge sig atter fast, i sine og sine Brødres forige Besiddelser, i de synden for bemeldte Stat liggende Districter, Bjorde, Fylke, Sogn, Horde- og Rogaland: men i den Tilstand kunde Sagerne ei længe blive, og Hagen Jarls Hensigt var umuelig tillade, at Kong Ragnfred skulde blive i bemeldte Besiddelser, i hvor megen Umage end denne gjorde sig derfor, ved at holde en stor Krigsmagt om sig, hefte Vinteren igiennem, ved at foretage sig, saa snart Vaaren begyndte, en Kælse giennem alle benævnte Districter, ved der at opbyde Skibe og Krigsfolk, til sin Tjeneste, til det forestaaende Tog, foruden bemeldte Krigsmagt, han tilforn havde. Paa denne Maade fik Kong Ragnfred vel en mægtig Krigshær samlet; han blev med Skibe, med andre til Toget fornødne Ting vel udrustet q): men alt dette var dog ei tilstrækkeligt, til at imodstaae den mægtige Hagen Jarl, der opholdt sig denne, ligesom forige Vinter, i Thronheim, formodentlig paa Glade, og var paa sin Skibe ei mindre omhyggelig, for at sætte sig i vedborlig Forfatning, til det forestaaende Tog. Naavel af hefle Thronhelagen, Riigets da værende Størke, som af Halogaland, Raumbalen, Rorene, Romødal, samt af alle Sve-Keene, fra Byrdo

Q 3

af

o) See, nedenfor Søndmørs Beskrivelse.

p) Sammenlæs; S. 21.

q) See Snorre, i Olaf Trygvassons Saga, Kap 28.

af 1) Indtil Stat, lod han samle en meget stor Krigsmagt, og en mægtig Flaade, bestaaende af langt, bevre og større Krigs-Skibe, end de vare, han forige Gang havde ladet opbynde og samle i en Hast. Den gamle Skald Einar Stalaglam beretter, at Hagen Jarl da havde en Krigsmagt, der var samlet af fire Fjoll-Lande. 2), og i sit Følge syv Jarter 1), hvilke bragte en Krigshær tilfammen, som var overmaade stor u).

§. 2.

2) Det er ubist, hvad de gamle have forstaaet ved Navnet Byrdo. Det synes at have været et fordom bekendt Sted, et Grands-Stiel mellem det Throndhjemsk og Halogaland: thi da Kong Olaf Tryggvesson drog fra Throndhjem til bemeldte Halogaland, steg der at han drog ud ad Throndhjems Fjord, siden nord forbi Byrdo, og saa nord til Halogaland. Snorre i Ol. Trygg. Saga, Kap. 34. Ellers retter har det om ei i de ældre, saa dog i de senere Tider, været et Grands-Mærke, mellem det Throndhjemsk og Raumudal, da i Olaf Tryggvasonar Saga, Kap. 63. staar, at Hagen Jarl havde en stor Krigsmagt af Halogaland, og af Raumudal, og saa fra Byrdo af alt til Stat. Man seer af Edda, i de saa kaldte Renningar, at Byrdo har været en Ø; og deraf bliver det ei urtimerligt, at ved Navnet Byrdo have de gamle forstaaet den Ø Bisprey eller Dyrey, som ligger ei langt fra de nu værende Grands mellem Numedalen og det Throndhjemsk, og har fordom været bekendt af sine inægtige Deboere, som eliede anseelige Gudsfer, kaldede Bisp-Gods.

3) Fjollland har da bemærket og indbefattet meere, end det de gamle kalde Fjolle, mindre end Fjoll-land, som bemærkede et heelt Rige, samlet af flere Fjoll-Lande. De fire Fjoll-Lande, som Voeren her siger til, maae have været: Halogaland, Raumudal, Throndhjem, og Mørene med Raumudal.

4) Formodentlig have 2de Jarler været paa Halogaland, med tilhørende Fjormark, 1 over Nummedalen, 3de over Throndelagen, og 1 over Mørene og Romgdal; eller mueligt kun 2de over Throndelagen, men 1 over See-Landene, fra Byrdo til Stat.

5) See Snorre og Olaf Saga Tryggvasonar, i Flateyjar-Bol, paa anførte Steder.

S. 8. Alle disse store Tilrustninger vare, fra Hagen Jarls. ^{Anden Træf} Slæde Seede, i den Hast, ^{ning mellem} med den Hurtighed, at han ^{Rong Ragn-} nu blev i Stand til at gaae sin Fiende i Møde, ^{fred og Ha-} til at opfoge ^{sen Jarl.} ham, et at løde sig, som tildeels seede forige Gang, af ham hiemsøge; hvilket i de Tiider blev anseet, ei alleene som et Kiøndemærke paa Frygtagtighed, men ogsaa som et ondt Tegn. Med sin Flaade gaaer Hagen, til den Ende, sonder ud om Stat; der saar han vude, at Kong Ragnfred var med sin Flaade inde i Sogn; og strax sætter han Kursen vdi, hen. Sin lod sig ei heller længe søge; han gaaer paa sin Slæde Fienden i Møde; og de træffe hinanden, ved det Fjor, biærg Thinganæs, som ligger paa den syndre Slæde af Mundingen til Sogne-Fiorden, paa Grændserne mellem Sogn og Hordeland, hvor Hagen Jarl havde allerede ladet affiske Bal-Pladsen, og lod ham nu indbyde til en Træfning. Kong Ragnfred modtager Tilbudet; begge Krigshære møde hinanden paa bemeldte Sted, efterat de havde forladt deres Slæde; og her kommer det imellem dem til et haardnakket Fjeldslag; men Hagen Jarls Krigsmagt var langt større, end sin Ragnfreds; Seteren bliver derover paa hans Slæde; efterat have mist 300 af sine bedste Krigsmænd, seer Ragnfred sig nødt at vige tilbage til sine Slæde; og med dem maae han atter romme Norge, mod hvilket Rige han og hans Broder skal siden, som Thomasstinn beretter, have gjort, adskillige Fjorsøge. ^{Rong Ragn-} ^{fred over-} ^{des en nøds} ^{til at forlade} ^{Norge.} Bemtellig har han, efter dette mislingede Fjorsøg, begivet sig tilbage til Ørkenderne, og hendrevet sin øvrige Tiid paa Søeroverier og Krigs-Tog, under hvilke han da imellemstunder maae have besøgt Norge, og der øvet Kiøndtligheder, for mod Hagens Paatørende og foruæmste Tilhængere. Men mærkeligt er, at hans Broder Kong Gudbrand, som dog levede længe efter disse Tiider, ei gjorde ham Selskab, paa foromtalte Norske Tog.

til have været Marsag? Skal man troe, at han har søgt sin Moder til Danmark, og at han der en Tid lang er blevet holdt fangen? Det er et ubiageligt: men dette, tillige med mange flere Omstændigheder i denne Tids Historie, er os nu ganske ubekendt.

Hagen Jarls S. 9. Efterat Hagen Jarl, paa bemeldte Maade, **Givtermoel** havde vundet Kong Ragnfred til at forlade Norge, og begive sig tilbage til Orkenøerne, gav han den store Riksmagt, som han havde ført norden fra med sig, Afseer eller Frihed at gaae hjem igien: men da man kunde vente sig et nyt Besøg fra Orkenøerne, helst i de mellemste Districter af Riket, blev han selv tilbage, i de synden for Stat beliggende Provincer, for at være ved Haanden, og opholdt sig der, saa vel følgende Høst, som Vinteren derefter, for at bringe alting til Roilighed, og endelig skaffe Riket den lange ønskede Fred x). Historien melder et, hvor længe Hagen Jarl den Gang har opholdt sig paa bemeldte Kanter, men formodentlig har han der udtrukket Tiden, det længste see kunde, for enten at afværge Eriks Sonners nye omraltte Fiendskaber i Riket, eller under Skin af Frygt for et nyt fiendtligt Indfald, deels at kunne des længer have de Kongelige Indkomster, til Krigs-Omkostningerne at bestribe, deels indgaae at betale til Kong Harald den udlovede Skat. Dette gav i Tverntiden Valedning til Heenighed imellem dem: men imidlertid havde Hagen alleveede spillet sin Rulle saa vel, at han kunde for det første dermed være fornøiet, og slaae sit Sind til Roilighed. Endskønt han var en stor Elsker af Rionnet, saa havde han dog endnu ikke indladet sig i noget overtiligt Egtskab; og dette satte han nu derfor i Værk. Paa More, uden Toll paa Sundmore, og ventelig paa den bekjendte Gaard

x) See Olafs Saga Tryggvasonar, 1 Deel, Kap. 63, S. 59.

[illegible]

ter, efterat bemælte var fæst, og holdt derfor den unge Eriks
 sig vel hos sin Fæder: men efterfølgende Foraar for No. 981.
 soner han sig med en Hof Huusfælle og Hofmand, saadanne
 som Printserne i de Tider gemeenlig plejede at have om sig,
 for med deres Hiælp at udføre sit Forhavende. Med disse
 bemander han, til den Ende, et Krigs-Skib, paa 15 Ruum,
 som han har blødt foræret af hans Fæder, vel forsynet
 og udrustet med alle fornødne Ting; med dette Skib gaar
 han ud fra Theoudhiem, og han tager Kursen til Sundsior.
 Her træffer han Skapte, med et Skib af samme Størrelse,
 men værelig et saa vel udrustet og bemandet, under en Reise,
 som han plejede at gøre mellem sine Gaarde, angriber han
 ham, og fører med den Løpperhed, at Skapte bliver ned-
 lagt; hvorefter den Skibs Ejers, kaldet Dadassald, eller
 den opperlige Pøt, saaledes har sinnet:

„Silde om Dagen, mød den unge Hærse,

„Drog med lige Folge Heltens den unge;

„Da den unge Erids Hærs Skapte nedlagde,

„Saa Albens Følgester Hov-Fuglens Gæde o),

Efter Skaptens Død, ved hvilken Erik havde vundet sit Væ-
 merke, giver han alle dem af hans Følg, som endnu vare til-
 værs, Hæ og Frihed; men for ham selv at blive længer i
 Norge, var ham ubøieligt; han søgte derfor, laang Tid
 om af hemmelige Råde, lige til Danmark, begiver sig der til
 Kong Haralds Hof, og bliver hos ham Vinteren over: men
 næste Foraar derefter, sender kongen ham op til No. 982.
 Norge, giver ham Titlen af Jarl, og overdrager ham der Hov-
 mætte og den østre Deel af Biigen p), eller nu værende

X 3

Bahus-

o) Snorre, i Olafs Saga Trygv. Kap. 10. S. 210.

p) Saa fader i den Danske Oversættelse af Snorre, S. 116, og det troer
 jeg at være rigtig. I Originalen, som vi nu have, fader Vin-

91. 84 C. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Bahus-Reett, til at regiere over; Tom-Røng-Harald da maade have forbeholdt sig selv Hær, Linder, saanne Biskæder, og end de saanne Rættigheder, som forrige Linder eller Skatte-Røng-ger der vare tilstaaede; saa at Erit paa denne Maade da blev en mægtig Regent.

S. 111. Enhder, som med Eritskants følger. Enant forte Fortælling eller Historiens Sammenhæng, idet jeg, vil læse indse, at Biskaber, mellem Kong Harald Blaatand og Hakon Jarl, maade allerede, da bemeldte Fetsel, vare blevet faldt, eller ogsaa forandret til Giendfald. Man ved et til disse, ei egentlig, høort Horeentigen den Skatte og Doppel borkætte af Norge, mellem bemeldte Præster har bestaaet. Hagen tilbød sig, som vi tilførs have seet, at blive Kong Haralds Statholder, og at betale ham Skat af Norge; dette beretter Snorre, men ikke hvor mange Skat bestod, hvor lange han betalte den. Derimod fortæller Olaf Saga Tryggvasonar i Flatenar-Bok, at Skatten bestod i 20 Mark Guld og 60 Hælle; at Hagen forud betalte bemeldt 3 Mark, men siden ei blidere, uden at han engang sendte Kong Harald 90 Høge; og at han lovede at komme bemeldte Konge en gang til Hielp i Danmark, med den heftigste Hærske Mægt, men selv at indfinde sig, naar påkrævet. Den saanne Maade omtrent beretter Theodoricus Monachus, at Hagen lovede at betale Kong Harald hvert Aar 20 Hælle, og naar fornødent gjordes, da at komme ham til Hielp, med sin heftigste Flåde; hvormed Oddur Munf ogsaa stemmer.

234

gulmark og Hømerige: men det kan neppe være rigtig, da tilførs er berettet, Kap. 15, af Snorre selv, at Vingulmark blev overdraget til Kong Harald Granske. S. 114. Dette Kapitel.

2) Den 1. Del, S. 32, Kap. 10.

3) See de Regibus vetustis Norvegiæ, cap. 5, pag. 10.

edkæns, ved at berette om Hagen Jarl, at han lodte Kong Harald Hvitp; naar behøvedes s). Saa vilige ere Skribentenes Beretninger i denne Sag: Men enten fejler jeg alt for meget, eller give disse vilige Beretninger tilkiende, at her melles om meere end een Ting, om flere Tildragelser; de vilst uden af Tvil, at Hagen Jarl meere end een gang har faldet fra Kong Harald; og at de tvende Gange have sluttet Forlig med hinanden, angaaende Statten og Hjælpen af Norge; forke Galt da Kong Harald Graafeld blev dræbt, men atter igien trende eller flere Aar derefter. Sandt nok, vore Skribente melde intet derom, et heller berette de, at Hagen Jarl mere end een gang faldt fra, nemlig efter det sine Tog mod Keiser Otto i Danmark. Men det er i mindrevist, at Hagen Jarls Historie er af vore gamle Skribente bleven meget forsvun, at Underretningerne om hans Bedrifter ofte findes indviklede og forbyttede med hinanden; og at man, af Mangel paa behørig Kundskab, har uadrent den truffet flere Tildragelser sammen til een; som af foregaaende Historie nok som kan findes; og somme seer man her oseraft at stille frem: Hagen Jarl; siger man; udbrister en Flaade, han drager med den i et Ledings Tog: men mod Hagen; dit luger Fiender var i Vandet; da Sunhills Sonner vilig vare fordræbne? Erft tager Flugten; just til Kong Harald i Danmark, og her bliver denno Hagens rebelle Son et allertid ved indtagen og bestyrtet, men ogsaa aflagt med store Forlemlinger; og sat ved Stiden af sin fortorrede Fader. Kunde vel noget af alt dette have havt Sted, hvis Venfabet mellem Kong Harald og Hagen endda havde været ved Magt, hvis de ei vare bleve Fiender? Vilser det ikke tvertimod, at Hagen Jarl maade have frygtet for et fiendtligt Besøg af Kong Harald, og at denne har søgt at bestøtte sit

s) En Torfad Histor. Norreg. 106. cit. cap. 14. pag. 262.

fit Partie i Norge? De trendte Aar, som hvalfke Hagen Jarl havde betalt Skatten forud, vare nu allerede forløbne; man kræver den af ham; men han nægter at betale, enten under Forevendning af Krigs-Umkostningerne, som maatte gøres mod bemeldte Gunhilds Sonner, eller maafførretrest, fordi han havde betinget sig Statholderstabet i overhøi Norge, men Kong Harald, imod den Betingelse, forbeholdt sig hele Wiigen, og de Kongelige Indkomster deraf. At dette er rigtigt, kan neppe paatvies, naar man lægger sig Mærke til denne vor gamle Stribentes Beretning, at Kong Harald regierede i Norge over Wiigen, fra Got-Elven af, indtil Nj-garbit t). . . Kong Harald havde jo faaet hele Norge i sin Magt; og kan dette derfor vel siges andet, end at han havde den fulde Strækning, med en større Rættighed, paa en anden Maade, end Resten af Norge, at han regierede over den; som fuldkommen Herte og Konge? Men heraf tog Hagen Jarl Anledning til at unddrage sig fra Skatten at betale, først for den største Deel, siden for den altsammen; undertiden betalte han lidt; undertiden intet. Som Olafs Saga Tryggvasoner beretter u), sendte han til Kong Harald kun een gang 50 Hoge, men ingen videre Skat; hvilket ei lidt fortrød bemeldte Konge, som derover gav Norge Navn af Haul-En, eller Hoge-Den x). Efter en anden Beretning, som findes, dels i den saa kaldte Thomas-Skinna y), dels i visse haandskrevne Exemplarer af Olafs Saga Helga, oppebar Hagen Jarl, saa længe han havde med Krigen at bestille mod Gunhilds Sonner, alle Kongens Indkomster af Norge,

t) See Snorre i Magnus Erlingsfons Saga, Kapl. 1det.

u) Anden Deel, Kap. 80. S. 82.

x) See Oddur Munk hos Torfaus, Histor. Norveg. Par. 2. lib. 6. csp. 16. pag. 262.

y) See Torfaus paa nys anførte Sted, Lib. 7. cap. 3. pag. 287.

Hørgs, : stemmen sendte sig ned i dybden af
 Statten, såsom et lys og en ro, men uendeligen fjernt.

§. 12. Hagen Jarl søgte vel altsaa at komme sig til-
demad alt nærmere og nærmere, at unddrage sig efterhaanden
fra Kong Haralds Lybighed, og at gøre sig uafhængig: men
derfor var Tingen ei endnu moden nok, ei alle Omstændig-
heder søfelige, enten i Norge, eller i Danmark. Helt havde
Hagen Jarls egen Sørn dødet at sætte sig op imod ham; der-
ne var der sat ham ved Siden, som Jarl, som Kong Ha-
rald Blaaflands Stattholder over en Deel af Biskken, og her
var tilføjede Kong Harald Grønste en troe Tilhænger af den
Danne Konge 2), hvilken uden Tøvl havde der været af
samme Sindelag. Alle disse Omstændigheder vare ufor-
derlagte for Hagen Jarl, men derimod opmuntrede de
Kong Harald i Danmark, til at søge Hæden, eller at bringe
Hagen til Lybighed igjen. Kong Harald, siger Thomas
Skinner 3), satte Hagen Jarl til rette, fordi han ei rigtig
betalte Skatten, og endelig hienføjte han Norge med en
Krigs Flaade, da Hagen kaldt fra, men ei Harald Grønste:
men Niass Saga (Helga-b) beretter, at Kong Harald blev
vred, fordi Hagen holdt inde med Skatten, og drog til
Norge, hvor han tog ilde afsted, indtil Hagen Jarl for-
ligte sig igjen med ham, og holdt siden Venstabs med ham,
saa længe han levede. Beretninger, som vasse imellem
tvende adskillte Tildragelser, mellem hvad nu skede, og hvad
som skede temmelig længe derefter. Kong Harald Blaa-
land gik engang til Norge, med sin Flaade, for at tugte Ha-
gen

2) Det skal ikke være muligt at sætte ind i det, som der skal efter anførelse.

*) See Torfaen nys anforre Sted.

b) Efter inden bandedrøns Exempleret. -

gen Jarl, det berette alle Stribente, rendstremmig: men de
 seile i Tidon: hoad, Snorre, og efter ham Stribenterne i
 Almindelighed fortælle, som seet, efter Toget i Inland,
 med Keiser Otthoden 3die, henhører ei dithen, men til de Ti-
 der, hvorom vi nu handle, som af nydauforte Stribentes
 Beretninger tydelig kan sluttes. Kong Harald somler, da
 Trusser og Erindringer hos Hagen Jarl intet vilde udrette,
 en magtig Flaade, som endel berette, at have bestaaet af
 No. 982. 1290de Skibe c); han gaar med den over til Norge d);
 saasnart han var kommen Lindesnes forbi, eller han naaede
 Hagen Jarls Rige e), som det heeder, de Lande, der stode
 under hans Herredomme, begynder han der at udøve Fjendt-
 ligheder, efter de Tjunders Rigsnaade, med Røen og
 Wundren, med Wær, med Skionhen og Branden; han
 fører saaledes affted, langs Strækningen af Goe Rysterne,
 det heele Land igiennem, tilge indtil de Der Solunder, som
 ligger uden for Wundingen til Sogn; og han faar overalt
 fram med saadan Odelæggelse, at i Læradal f) i Sogn si-
 kke kun 5 Gaarde staaende uafbrudt, men for Resten
 overalt saa vidt som denne hans ødelæggende Fremfart naae-
 de, alle forladte af deres Beboere, hvilke under denne Ode-
 læggelse, reddede sig selv, samt deres Familie og Gods, ved
 at tage Flugten, til Slovene, til de Mark og Fjælde.

S. 13. Man har megen Anledning til at troe, at
 forskellige Omstændigheder vilse det næsten tydelig, at Kong
 Harald

c) Saa staar Olaf Saga Tryggvasonar i Flateyjar Bók, i Del, Kap. 121.

E. 136, og den Danske Oversættelse af Snorre, E. 127.

d) Uden Tvil har da den unge Erik Jarl fulgt med ham, over til Viken,
 og er der af ham bleven sat til Jarl, som efteren de beretter.

e) Snorre, i Olaf Tryggvason's Saga, Kap. 35.

f) 3 Steder for Læradal, staaer i Þringskalds Heimskringla, Væradal,
 og i den Danske Oversættelse, Vaardal.

Således har den bette fuld Togs til Norge født, de så kaldte
Jomsvinginger, som hvalte siden riget mere skal meddele; i
følge med sig, de havde mueligt udgjort den stærkeste, den
fornemste Deel af hans Rigsdmagt, og at derfor dette Tog
er, i adskillige Ting, blevet forbyttet med det, som bemeldte
Jomsvinginger, under Haralds Eftermand, Kong Svend
gjorde til Norge: saa adskillte ere Skribenterne Beretninger,
om sidstnævnte Tog, i Hensigt til adskillige Omstændigheder,
siont de i Hoved-Sagen komme overens. (Saxo vidner g)
at Kong Harald Blåtand udsendte den Juliuske Gærobert
Bande mod Hagen, for at afstraffe den Foragt, som den-
ne havde vist imod ham; paa selv samme Maade, som
Snorre taler om Toget, under Kong Harald, at de Danske
begyndte med deres Odelæggeher i Norge, saasnart de komme
i Hagen (Jarl's Rige h), taler han ogsaa derom, under
Jomsvingingernes Tog, at de begyndte at rode, da de komme
til Rogaland, i Hagens Rige i), siont hele Norge da var
benævnte Jarls Rige; nogle berette, at Hagen var i Thron-
hem, da han fik Efterretning om Jomsvingingernes Ankomst,
andre at han var paa Sundmor; Snorre siger begge Dele,
og bered tildeels sig selv (mod k); endel give den, som
bragte ham Budskab om Fiendens Ankomst, Navn af Os-
mund Hvide, andre af Getrunn. Desse forskjellige
Beretninger synes tydelig tilfældigvis, at af toende lige
Lidbragelser have Skribenterne gjort en: men at Si-
mund har været den, som under foromtalte Kong Haralds
Tog bragte bemeldte Budskab, vilse andre Omstændigheder
Jomsvingingerne, siger Snorre, begyndte ei at øve Fiendtlig-
heder

g) Se Historia Danica, pag. 183, edit. Stephani.

h) Se Olaf Trygvessens Saga, Kap. 35.

i) Se ogsaa anførte Saga, Kap. 40.

k) Se bemeldte Saga, Kap. 40, sammenlignes med Kap. 39.

heder i Norge, førend de komme til Nidaros; andet sigt,
at de begyndte dermed i Sundberg; begge Dele kunne være
vigtige: men det sidste angaaer det egentlige store Joms-
vikke Tog til Norge, hvorefter siden; det første derimod Joms-
viktingerne, under Kong Haralds Tog, som selv riede Nii-
gen; som dog den derfor være uagt, og begyndte først Fiend-
ligheder, da han naaede Nidaros. Her eller paa Jede-
ren 1) angreb hans Folk; blandt andre Steder, benævnte
Geirmunds Gaard, denne undkommer vel, men med For-
lud af sin egen Hænder, og i Følge af nogle faa Mænd gaar
han stær og bød paa en let Skude, med hvilken han haster
afsted, for at bringe Hagen Jarl Budskab, om dette fiend-
lige Besøg. Deris opholdt sig ved de Læder meget paa
Sundmor, ventelig for at være ved Haanden; om noget nyt
Forsøg skulde ske af Guthrills Sonner, mueligt ogsaa fordi
hans Hustrus Bemærk der boede; og der var en af hans
Hoved-Gaarde Kongens m), si langt fra hvilken et Bøvel
stod opbygget Thorvaldsen Hørdubrud til Værelse; og hvor
Hagens Borg, Slot eller Hus; hvor man vil kalder det,
der have staaet paa det Sted; hvor Ildhuset paa Gaarden
nu staaer, hvilket Sted man endnu kalder Borgia eller Bor-
ger 0). Her eller noget anden Sted paa Sundmor opholdt
Hagen Jarl sig; da Geirmund bringer hans Budskab om en
fiendelig Prigshærs Ankomst i Nætten fra Danmark; Hagen
da ei troe det: men Geirmund vilser form sin afværgne
Hænder; derved ble Hagen Jarl overbevist, at Lingen var
sand; og han loide strax de fornødne Anstalter til at samle
hæren.

1) Der siger den Danske Oversættelse af Snorre at Geirmund boede.
S. 133.

m) See Olaf Saga Saggvalsonar, i Flaknar. Bog 1: Det. S. 112.
S. 124.

n) See ogsaa anførte Olaf Saga, Kap. 244. S. 127.

o) See her S. 4. Beretning om; her paa S. 113.

Slæde og Fald. Han udsender Ridderskab i alle Egne omkring, faet selv afftes, for at dræbe paa Sæget, alle Fiender iglensnem, ind langs den ene, ud langs den anden Side, og haade Nat og Dag paa Farde, og har Speidere ude paa alle Ranter, for ei at overrumplés p). Saa hurtigt, saa dristig var Hagen Jari, i alle Omstændighederne atarbejdedet; Hatt brægte det derfor strax saa viedt, at han inden kort Tid til en Riddersmagt samlet; og nu ansæet Kong Harald det ei for raadeligt, at gaae videre, ba han fornam, at Hagen laae med en mægtig Flaade norden for Stat q). Disse Omstændigheder finder man det paa begge Steder tiemligst, at slutte Forsøg, som Olafs Saga Helga beretter, og der indgaaes denne Gang, formodentlig med de Biskøp, at Hagen Jari vel fremdeles skulde behøve Staten, eller en Deel deraf, men derintod ei være forbanden at komme Kong Harald med den Norske Riddersmagt til Hjælp, uden en Gang, som saa ofte forlangtes, Biskøp, som Hagen Jari her indvill, vedt imidlertid af Forsømmelse, men formodentlig for at udfinde en beqvæmere Røst, eller for at være indlægge, saavel til at rive sig løs, fra denne Forbindelse, som til at søge Havn.

S. 14. At dette har vistelig været Hagens Anslag, skal Udsalbet og følgende Historie vise. Det første, han nu toeg sig for, var at sætte den ødelagde Deel af Rikget i forrige Stand igjen, hvilket fornemmelig bestod, i de afbrændte Gaardes Opbyggelse. Men imidlertid laae Kong Harald med sin Flaade i Solunder, i Forsæt at giøre med den et Tog over til Jylland, for at hævne den Død, man der havde tilføiet ham, ved en Nidvisse, en Gang, som ind-

S. 3.

p) See Snorre, i Ol. Tryggv. Saga, Kap. 37.

q) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 128.

lænderne, have stiftet samtidigt Synt og Bætare, i Anledning af en dem i Danmark tilføiet Uret eller Slæde. Vi have tilføiet, paa et andet Sted 1) udforlig beskrevet denne Des første Beboelse af de Norske; vi have ogsaa seet, hvilke store og anseelige Mænd der sættede Boepale, og i hvilken Mængde de Norske fløttede sig open, hvilket gjorde, at efter, da Nars Forløb var den saa stærkt beboet, som den ingen- lunde megen blev s). Fra disse nedstammede adskillige fornemme Familier, blandt hvilke tre Frode opregner disse, som de anseeligste 1). Paa Østerlandet, de saa kaldte Sidu- men, hvilke nedstammede fra Hrollaug, en Søn af Rogn- vald Nore-Jarl, og vare altsaa beslagtede med de Norske, de Danske og Svenske Konger, samt med de Nordmanniske Hertuger, siden Konger i England u); paa Synderlandet, de af Gaarden Mossfell, saa kaldte Mossfellingier, som regnede deres Herkomst fra Ketillbjørn Ketillson, fra Ros- mullan, der satte sig ned paa den Gaard Durt-Mossfell x), og var beslagtet med de magtige Slæde-Jarler i Norge; paa Vesterlandet, Breiddefiordingerne, saa kaldte, fordi de ned- stammede fra Audur, Ketill-Flatnes Datter, der nedsatte sig i Breiddefiord, og vare af de Orkenoiske Jarlers Fa- milie y); og paa Norderlandet, Ensfirdingerne, der reg- nede deres Herkomst fra Helge Magne, der sættede Boe- pale i Ensfiorb, og var af de Irlandske Kongers Familie z). Alle disse, med mange flere, havde forladt deres Fædre- land, deres Benner, deres Eiendele og Boepale, af Til-

boele

1) See den Nor. Historie 2den Del, S. 97—117.

2) See tre Frodes Historie 4de Del, S. 20.

3) See nok anførte Sted, S. 12.

u) See Hist. 2den Del, S. 461. og S. 68. 69. §. 20.

x) See sidanførte Sted, S. 437.

y) See sammesteds, S. 464.

z) Ogsaa sammesteds, S. 464.

Isleth, og til den Hæder, som de agtede, som alle de
 vore næsten alle fra det Rødensfælske a); hvor den gamle
 Jotiske Frihed eller Selvstændighed havde mest fastes Rodde,
 og varede længst; denne Friheds Land bragte de med sig over
 til Jifland; enhver ankommande, af Stand og Riksaar, ind-
 tog der for sig den Landbesiddelse og de Boerplæ; som Lællig-
 hed og Ære dem udråbte; og de første Jættedygere stode
 der, som det mest, i stort borgerligt Samfund med hinan-
 den, og alle de kun under et Slags Patriarchalt Herre-
 domme. Enhver af de mægtigste, som kom over til den,
 førte med sig et stort Følge med sig, mange Diener, en Hov-
 Slægt; og den mægtigste de visse Støtter af de Landbesid-
 ningers, som de havde antaget eller bemægtiget sig; de
 havde disse sine Landboer, Tilhængere eller Underkøbtning
 mange af de mindre formuende, eller af ringere Stand, og
 ogsaa hos dem Forsvar og Beskyttelse; og det af opkomne
 smaa Forfæter eller Høvedinger, som egnede sig til
 saavel i geistlige, som verdslige Tjeneste, saavel i
 Danne. De bleve skikket til: Guder i deres Embede og
 Myndighed. Godord, deres Underhaldelse i Godheds
 Bemeldte Embede var atdeligt, det var det fremmeste No-
 nodie, som Guder frakte efterlade sin Gave; det kunde ogsaa
 sælges, afhændes, eller overføres til andre, og sælges
 alle, som vilde sætte sig i Anstalt, og som Gæder
 over andre, at forskaffe sig eet eller flere b) af disse God-
 order, enten ved Arv, eller Riob c), eller Afstaaelse. Om-
 talte Guder oprettede Templer, ved deres Hæder; de sætte

- a) Jotiske eller Jotiske. b) 1777. c) 1777. d) 1777. e) 1777. f) 1777. g) 1777. h) 1777. i) 1777. j) 1777. k) 1777. l) 1777. m) 1777. n) 1777. o) 1777. p) 1777. q) 1777. r) 1777. s) 1777. t) 1777. u) 1777. v) 1777. w) 1777. x) 1777. y) 1777. z) 1777. aa) 1777. ab) 1777. ac) 1777. ad) 1777. ae) 1777. af) 1777. ag) 1777. ah) 1777. ai) 1777. aj) 1777. ak) 1777. al) 1777. am) 1777. an) 1777. ao) 1777. ap) 1777. aq) 1777. ar) 1777. as) 1777. at) 1777. au) 1777. av) 1777. aw) 1777. ax) 1777. ay) 1777. az) 1777. ba) 1777. bb) 1777. bc) 1777. bd) 1777. be) 1777. bf) 1777. bg) 1777. bh) 1777. bi) 1777. bj) 1777. bk) 1777. bl) 1777. bm) 1777. bn) 1777. bo) 1777. bp) 1777. bq) 1777. br) 1777. bs) 1777. bt) 1777. bu) 1777. bv) 1777. bw) 1777. bx) 1777. by) 1777. bz) 1777. ca) 1777. cb) 1777. cc) 1777. cd) 1777. ce) 1777. cf) 1777. cg) 1777. ch) 1777. ci) 1777. cj) 1777. ck) 1777. cl) 1777. cm) 1777. cn) 1777. co) 1777. cp) 1777. cq) 1777. cr) 1777. cs) 1777. ct) 1777. cu) 1777. cv) 1777. cw) 1777. cx) 1777. cy) 1777. cz) 1777. da) 1777. db) 1777. dc) 1777. dd) 1777. de) 1777. df) 1777. dg) 1777. dh) 1777. di) 1777. dj) 1777. dk) 1777. dl) 1777. dm) 1777. dn) 1777. do) 1777. dp) 1777. dq) 1777. dr) 1777. ds) 1777. dt) 1777. du) 1777. dv) 1777. dw) 1777. dx) 1777. dy) 1777. dz) 1777. ea) 1777. eb) 1777. ec) 1777. ed) 1777. ee) 1777. ef) 1777. eg) 1777. eh) 1777. ei) 1777. ej) 1777. ek) 1777. el) 1777. em) 1777. en) 1777. eo) 1777. ep) 1777. eq) 1777. er) 1777. es) 1777. et) 1777. eu) 1777. ev) 1777. ew) 1777. ex) 1777. ey) 1777. ez) 1777. fa) 1777. fb) 1777. fc) 1777. fd) 1777. fe) 1777. ff) 1777. fg) 1777. fh) 1777. fi) 1777. fj) 1777. fk) 1777. fl) 1777. fm) 1777. fn) 1777. fo) 1777. fp) 1777. fq) 1777. fr) 1777. fs) 1777. ft) 1777. fu) 1777. fv) 1777. fw) 1777. fx) 1777. fy) 1777. fz) 1777. ga) 1777. gb) 1777. gc) 1777. gd) 1777. ge) 1777. gf) 1777. gh) 1777. gi) 1777. gj) 1777. gk) 1777. gl) 1777. gm) 1777. gn) 1777. go) 1777. gp) 1777. gq) 1777. gr) 1777. gs) 1777. gt) 1777. gu) 1777. gv) 1777. gw) 1777. gx) 1777. gy) 1777. gz) 1777. ha) 1777. hb) 1777. hc) 1777. hd) 1777. he) 1777. hf) 1777. hg) 1777. hh) 1777. hi) 1777. hj) 1777. hk) 1777. hl) 1777. hm) 1777. hn) 1777. ho) 1777. hp) 1777. hq) 1777. hr) 1777. hs) 1777. ht) 1777. hu) 1777. hv) 1777. hw) 1777. hx) 1777. hy) 1777. hz) 1777. ia) 1777. ib) 1777. ic) 1777. id) 1777. ie) 1777. if) 1777. ig) 1777. ih) 1777. ii) 1777. ij) 1777. ik) 1777. il) 1777. im) 1777. in) 1777. io) 1777. ip) 1777. iq) 1777. ir) 1777. is) 1777. it) 1777. iu) 1777. iv) 1777. iw) 1777. ix) 1777. iy) 1777. iz) 1777. ja) 1777. jb) 1777. jc) 1777. jd) 1777. je) 1777. jf) 1777. jg) 1777. jh) 1777. ji) 1777. jj) 1777. jk) 1777. jl) 1777. jm) 1777. jn) 1777. jo) 1777. jp) 1777. jq) 1777. jr) 1777. js) 1777. jt) 1777. ju) 1777. jv) 1777. jw) 1777. jx) 1777. jy) 1777. jz) 1777. ka) 1777. kb) 1777. kc) 1777. kd) 1777. ke) 1777. kf) 1777. kh) 1777. ki) 1777. kj) 1777. kl) 1777. km) 1777. kn) 1777. ko) 1777. kp) 1777. kq) 1777. kr) 1777. ks) 1777. kt) 1777. ku) 1777. kv) 1777. kw) 1777. kx) 1777. ky) 1777. kz) 1777. la) 1777. lb) 1777. lc) 1777. ld) 1777. le) 1777. lf) 1777. lg) 1777. lh) 1777. li) 1777. lj) 1777. lk) 1777. ll) 1777. lm) 1777. ln) 1777. lo) 1777. lp) 1777. lq) 1777. lr) 1777. ls) 1777. lt) 1777. lu) 1777. lv) 1777. lw) 1777. lx) 1777. ly) 1777. lz) 1777. ma) 1777. mb) 1777. mc) 1777. md) 1777. me) 1777. mf) 1777. mg) 1777. mh) 1777. mi) 1777. mj) 1777. mk) 1777. ml) 1777. mm) 1777. mn) 1777. mo) 1777. mp) 1777. mq) 1777. mr) 1777. ms) 1777. mt) 1777. mu) 1777. mv) 1777. mw) 1777. mx) 1777. my) 1777. mz) 1777. na) 1777. nb) 1777. nc) 1777. nd) 1777. ne) 1777. nf) 1777. ng) 1777. nh) 1777. ni) 1777. nj) 1777. nk) 1777. nl) 1777. nm) 1777. nn) 1777. no) 1777. np) 1777. nq) 1777. nr) 1777. ns) 1777. nt) 1777. nu) 1777. nv) 1777. nw) 1777. nx) 1777. ny) 1777. nz) 1777. oa) 1777. ob) 1777. oc) 1777. od) 1777. oe) 1777. of) 1777. og) 1777. oh) 1777. oi) 1777. oj) 1777. ok) 1777. ol) 1777. om) 1777. on) 1777. oo) 1777. op) 1777. oq) 1777. or) 1777. os) 1777. ot) 1777. ou) 1777. ov) 1777. ow) 1777. ox) 1777. oy) 1777. oz) 1777. pa) 1777. pb) 1777. pc) 1777. pd) 1777. pe) 1777. pf) 1777. pg) 1777. ph) 1777. pi) 1777. pj) 1777. pk) 1777. pl) 1777. pm) 1777. pn) 1777. po) 1777. pp) 1777. pq) 1777. pr) 1777. ps) 1777. pt) 1777. pu) 1777. pv) 1777. pw) 1777. px) 1777. py) 1777. pz) 1777. qa) 1777. qb) 1777. qc) 1777. qd) 1777. qe) 1777. qf) 1777. qg) 1777. qh) 1777. qi) 1777. qj) 1777. qk) 1777. ql) 1777. qm) 1777. qn) 1777. qo) 1777. qp) 1777. qq) 1777. qr) 1777. qs) 1777. qt) 1777. qu) 1777. qv) 1777. qw) 1777. qx) 1777. qy) 1777. qz) 1777. ra) 1777. rb) 1777. rc) 1777. rd) 1777. re) 1777. rf) 1777. rg) 1777. rh) 1777. ri) 1777. rj) 1777. rk) 1777. rl) 1777. rm) 1777. rn) 1777. ro) 1777. rp) 1777. rq) 1777. rr) 1777. rs) 1777. rt) 1777. ru) 1777. rv) 1777. rw) 1777. rx) 1777. ry) 1777. rz) 1777. sa) 1777. sb) 1777. sc) 1777. sd) 1777. se) 1777. sf) 1777. sg) 1777. sh) 1777. si) 1777. sj) 1777. sk) 1777. sl) 1777. sm) 1777. sn) 1777. so) 1777. sp) 1777. sq) 1777. sr) 1777. ss) 1777. st) 1777. su) 1777. sv) 1777. sw) 1777. sx) 1777. sy) 1777. sz) 1777. ta) 1777. tb) 1777. tc) 1777. td) 1777. te) 1777. tf) 1777. tg) 1777. th) 1777. ti) 1777. tj) 1777. tk) 1777. tl) 1777. tm) 1777. tn) 1777. to) 1777. tp) 1777. tq) 1777. tr) 1777. ts) 1777. tu) 1777. tv) 1777. tw) 1777. tx) 1777. ty) 1777. tz) 1777. ua) 1777. ub) 1777. uc) 1777. ud) 1777. ue) 1777. uf) 1777. ug) 1777. uh) 1777. ui) 1777. uj) 1777. uk) 1777. ul) 1777. um) 1777. un) 1777. uo) 1777. up) 1777. uq) 1777. ur) 1777. us) 1777. ut) 1777. uu) 1777. uv) 1777. uw) 1777. ux) 1777. uy) 1777. uz) 1777. va) 1777. vb) 1777. vc) 1777. vd) 1777. ve) 1777. vf) 1777. vg) 1777. vh) 1777. vi) 1777. vj) 1777. vk) 1777. vl) 1777. vm) 1777. vn) 1777. vo) 1777. vp) 1777. vq) 1777. vr) 1777. vs) 1777. vt) 1777. vu) 1777. vv) 1777. vw) 1777. vx) 1777. vy) 1777. vz) 1777. wa) 1777. wb) 1777. wc) 1777. wd) 1777. we) 1777. wf) 1777. wg) 1777. wh) 1777. wi) 1777. wj) 1777. wk) 1777. wl) 1777. wm) 1777. wn) 1777. wo) 1777. wp) 1777. wq) 1777. wr) 1777. ws) 1777. wt) 1777. wu) 1777. wv) 1777. ww) 1777. wx) 1777. wy) 1777. wz) 1777. xa) 1777. xb) 1777. xc) 1777. xd) 1777. xe) 1777. xf) 1777. xg) 1777. xh) 1777. xi) 1777. xj) 1777. xk) 1777. xl) 1777. xm) 1777. xn) 1777. xo) 1777. xp) 1777. xq) 1777. xr) 1777. xs) 1777. xt) 1777. xu) 1777. xv) 1777. xw) 1777. xx) 1777. xy) 1777. xz) 1777. ya) 1777. yb) 1777. yc) 1777. yd) 1777. ye) 1777. yf) 1777. yg) 1777. yh) 1777. yi) 1777. yj) 1777. yk) 1777. yl) 1777. ym) 1777. yn) 1777. yo) 1777. yp) 1777. yq) 1777. yr) 1777. ys) 1777. yt) 1777. yu) 1777. yv) 1777. yw) 1777. yx) 1777. yy) 1777. yz) 1777. za) 1777. zb) 1777. zc) 1777. zd) 1777. ze) 1777. zf) 1777. zg) 1777. zh) 1777. zi) 1777. zj) 1777. zk) 1777. zl) 1777. zm) 1777. zn) 1777. zo) 1777. zp) 1777. zq) 1777. zr) 1777. zs) 1777. zt) 1777. zu) 1777. zv) 1777. zw) 1777. zx) 1777. zy) 1777. zz) 1777.

og som Ting, dog hviende) ringede efter Almindelighed sig;
 Anden med paakommenes: Gæster, Værelse og alle de vættende
 deres Sagen paaaltende, og det i. Sæde med Gæster og er-
 farne d). Her syntes da vel, at disse Maader, at være et
 Slags Reglerings-Form; her vare Regente og Underaatte,
 en Gude, der alle, Kettergange med Gæster: men dette var
 fan i det endste, betragter man Sagen i det Hele, var her,
 for det første et Slags Ansigte; ingen vedtøve faste Re-
 glering, og saa snart Uensighed reiste sig imellem Samelbre-
 maae: Lyannet indbyedes, laae Kæten gæmneligen i Gæd-
 Sagen, saaaat Landet derover blev opspildt med Koven og
 Gæster, med Mord, Brand, Nederlag og andre Vold-
 samheder. c). Dette vedvarede hammed 60 Aar omtrent,
 og man forstaae til sidst, at her paa noventlig anatte røddel
 den, her var en almindelig og af alle betragten Paa. Man
 formaae til den Ende en af de vildeste, de lofthødigste Mænd
 paa Landet, en Ulfstot, som nedstammede fra Herbarere;
 og glemt ham for de gamle Hevneriske Konger f), at
 befatte en for det første Land almindelig Paa, hvorefter alle
 barde rette sig. Ulfstot, som da var 60 Aar gammel, paa
 taer sig Forretningen; han reiser til den Ende over til Nor-
 ge, til Gædeland (her hans gamle Gædeland; han op-
 holder sig der i tre Aar h), raadfører sig imidlertid i denne
 vigtige Sag, med sin Næder, Thorleif den Risse,
 den

No. 926.
 cir. E)

- 1) See Aethelred's Næder, Kettergang, S. 4.
 2) See Landnama paa adskillige Steder, og flere af de gamle Islandse
 Sogur. Man har blandt andre Exempel derpaa i en Þorbjörn,
 som røvede endel deres Gode fra: forstøttede Gode under Þor-
 tra eller Þannaride: hvope dem en Ulfstot: hvope sig, og sendte
 dem derefter tilbage. See Sagan af Harald's Jæfningi.
 3) See Landnama, pag. 10 og 299. ad. 300.
 4) See Aethelred's Sogur, S. 20. Kap. 3.
 5) See Landnama, 4 Deel, S. 300. edit. 1897.

Den samme, som Kong Hagen Westens Roster siden be-
 tiende sig af i sitte Tilfælde 1). At den nye Gulatnings Lov at
 forfatte, ligger man den gamle Gulatnings Lov til
 Grund 2); deri legger man til, tager fra, eller forandrer;
 efter som Tingen eller Omstændighederne det afordrede; og
 med denne saaledes nye forfattede Lov, som siden blev kaldet
 den Alfliotste Lov, gaaer Alfliot tilbage til Jylland. Men
 her var det et høit at have saaret en nye Lov; skulde den naae
 sin Hensigt, maatte den sættes i Virksomhed; og dette kunde
 ei see, uden viffe, saavel for det heele Land, som i ethvert
 District, indrettede Thingsteder. Af saadanne havde vel
 tilforn været endeel paa Landet, der tildeels og vare alminde-
 lige for flere Districter, saasom Rialarnes-Thing paa
 Sonderlandet, sat paa Rialarnes, af Thorstein, en Son
 af Ingolf, som først bebyggede Jylland 3), efter Helge
 Biolas, Orlangs paa Esjuberger og flere forstandige
 Mænds Raad 4); Thorsnes-Thing, og saa Thingnes-
 Thing kaldet 5), indrettet af Thorolf Mostrarskier, for
 Borgfiordingerne, som siden blev flottet op under det Bierg
 Balfsell, og et almindeligt Thing, for Vester-Fiordene,
 sat dertil af Thordr Geller 6), hvor endnu i seeneren Tider,
 den forrige Domstol (en med Steene omfæt Plads) var at
 see, hvori den Steen stod, paa hvilken de bleve dræbte, som
 der til Offere vare domte 7); Thinget i Svafabardal paa
 Nor-

1) See den Norske Histories 2den Deel, S. 282.

2) See Ase Grades Sæde, S. 14. Kap. 3. Der har altsaa været en lang
 ældre Gulatnings-Lov, før end Kong Hagen udgav sin.

3) See Ase Grades Sæde, S. 15.

4) See Landnama, S. 309.

5) See Anmærkningerne til Sunlunds-Saga, S. 29.

6) See Eyrbyggja, Kap. 5, 13, og Landnama, 2den Deel, Kap. 12. S. 45.

7) See Eyrbyggja, Kap. 10.

Norðerlondet q), og maaſtee ſegge: men nu maaſte Thing-
meere udbydes, meere ordentlig indrettes, og de beqvem-
meſte Steder burde dertil udvaelges. Til det Ende formaaer
Ulfiot ſin Foſter-Broder, en Griut Geitſkoe, til at over-
føre den heele Os, for hvilken Umage han af hver Mand
ſaaer en Penning, hvoraf han ſiden gjør en Foræring til
Templene r), og man ſætter et Aaleene, efter Ulfiots og ſam-
lige Dens Indvaaneres Raad og Samtykke, en hoiſte Ket,
et almindeligt Thing, det ſaa kaldte Al-thing paa Thing-
valle, ved Drer-aa, paa Sonderlandet, igm det dertil be-
qvemmeſte Sted, men man deeker ogſaa, dog forſt nogen
Tid derefter s), den heele Os, i fire Deele eller Fiordin-
ger, og hver Fiordung igjen i viſſe Thingſteder eller Thing-
lave, nemlig, Norðleudinga-Fiordung i fire, Øſtrendinga-
Fiordung kun i toende t), men Smitkendinga- og Veſtken-
dinga-Fiordung, hver i trende; og man ſaſſatte, at i hvert
Thinglav ſkulde være tre Tempel u), hvoraf endvel tilforn
havde været paa Landet, ſaaſom et af Thorsnæs x); et andet, opaaſt paa Rialarnes af
Thorgrim y); Freges Tempel paa Thveraa z), og flere.

§. 15. Saaledes blev en Lov forfattet for Island,
en Regjerings-Form der udfoert, og til førſte Lavmand eller
No 930 øverſte Dommer Ulfiot ſelv udvalgt a); efter hvilken fulgte
Gramm

q) See Arneseſs Iſlandske Hiſtori, S. 9.

r) See Nic. Fredr. Schæde, S. 18.

s) See noſanførte S. 18.

t) See Finnur Johannai Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 2. pag. 176.

u) See Landnama, 4de Deel, S. 300, Kap. 7. edia nör.

x) See Landnama og Forbyggja.

y) See Vua: Saga, Kap. 2.

z) See Vigaglams Saga, Kap. 9.

a) At Ulfiot var Lavmand, ſiger Ho ſelv, Kap. 4. C.

Hrdinn eller Hrafn, en Son af Ketill-Hæng fra Romsdalen, som havde Embedet i 26 Aar; men denkes Eftermand var Thorerin Maga-brøder, en Son af Dilef No. 970. Hjalte, der ogsaa var Lavmand i andre 26 Aar; efter hvilken fulgte Thorkell Maue, en Son af foromtalte Thorkell Ingolfsson, der førte Lavmands-Embedet i 15 Aar, og fik deri til Eftermand en Thorgêr Thorkellsøn af Eiofva No. 985. in b), som havde det i 17 Aar. Dette Embede var ei arveligt, ei heller bestandigt hos en, før i de senere Tider; det var Lavmandens Forreming, at domme i de Sager, hvor Under-Dommerne ei kunde; det tilkom ham ogsaa at udgive, forandre, udbolde, indskrænke og forklare Lovene: men dette, med alt andet af Betydselighed, maatte skee med de fornemste Hovdingers Raad, Stemma, Billie og Samtykke. Her blev da dannet en nye Republik, en frie Stat, som havde sine Love, sin fastsatte Regierings-Form, der var Aristocrati. Men her var intet Over-Hoved, som havde Magt til at dempe den forrige Selvrædighed, Partie-Raad og den af de saa kaldte Hovdinger øvede Ræve-Net. Denne blev for det meste endnu ved; Partierne mødte ofte hinanden bevaagnede paa All-thinget c), man holdt der Træfninger med hinanden, man fegte, ved Bold, ved List, ved Rænker, ved Bestikkelser, at hindre Lovenes Iværksættelse; og deraf reiste sig mange Uordener, megen Forvirring. Men imidlertid var Landet dog i en temmelig blomstrende Tilstand; de Store, de saa kaldte Hovdinger, der paa Den, vare stolte af deres Frihed, af den Ansæelse, i hvilken de stode udenlands, ved fremmede, sær ved det Nørste Hof, som Hof- eller Hird-mænd, som Hof-Skalkde; og mange af dem besadde anseelige Riigdomme, som de forhøvede sig, deels ved deres

b) See Ase Krodes Schebe, S. 20, Kap. 3. og S. 30, Kap. 5.

c) See Niala, Wandamanna, Hamsa-Thorer's Saga, og flere Saðanna.

mange Udenlands-Rejser d), Bødt ved bemeldte deres Hof, eller ved Krigs-Tjenester, men især, ved deres Skibsfart, deres Handel og Riichmandskab, som de dreebe paa adskillige Lande, vel fornemmelig paa Norge, ligesom de Norske dreebe en vidtloftig Handel paa Zjssland, men dog ogsaa paa Danmark, paa Hestland og Orkenoer, paa Engelland, Skotland og Irland e). Hermed skulde deres Eiendeele og Riigdomme fornemmelig forhverdes, hermed vedligeholdes; og jo soeligere for dem var det Tak og det Slaar, som dem deri skeede. Under Kong Harald Gormssøns Regjering i Danmark, hændte det sig, at et Zjsslandsk Skib strandede paa de Danske Kyster; Ladningen blivt vel bjerget: men den der varende Kongens Bryde, eller Gaards-Boged f), ved Navn Borge eller Binger, bemægtiger sig Godset, og lægger det, som Brag-Bods, under Kongen eller Kronen. Godsets Eiermand melde sig derom hos Kong Harald; de besørge sig ofte, ved deres Sendebud, over den Uret, dem heri var skeet: men altid forgieves g). Dette fortrød saaledes Zjsslanderne, og det heele Land tog sig det saa nar, at da man paa anden Maade ei kunde søge Havn, fastsatte man det paa Althinget, som en Lov, at for hvert Næs paa Den, skulde digtes en Bisse, Kong Harald samt bemeldte hans Bryde til Spot og Forhaanelse. Denne af heele Almuen vedtagne Beslutning blev, om ei i det heele, dog for en Deel iværksat, og uvist om flere, men dog denne følgende Bisse sammensat og sunget:

Naar-

d) See Johan. Erici Tract. de peregrinatione Islandorum.

e) See Floamanna-Saga og flere.

f) Brist kaldes Snorre det, i Olaf Trygvassøns Saga, Kap. 35, hvilket Ord her uden Tvivl bemærker det samme, som Armade i Norske, en Embedsmænd, der understødt blev tagen af friegione Tralle, som sees af Porer Galls Exempel, i Olaf Helga Saga hos Snorre, Kap. 128.

g) See Snorre, nye anførte Sted, og den Danske Oversættelse, S. 128.

Maarsomhøist Skiodden brød i mange Stoffer.

Den af Mord blide berygtede Kong Harald,
 Da blev til Vox denne Vendernes Morder
 Forandret, under en Hingstes Skikkelse:
 Men den Biersboer, den hellige Birger,
 Den af Land-Vatterne forskudte, den Ridling,
 Dette saae alle Landets Indvaanere,
 Lob ham i Mode, til en Mær forandret.

Denne Viise kom Kong Harald for Øren, og han kunde ei andet, end blive derover paa det høieste forbittret. Han satte sig ogsaa for at søge Havn, og ham syntes Tiden og Stedet dertil at være beqvemtest, da han, som tilforn er berettet, efter Toget mod Hagen Jarl, laae med sin Flaade i Solander, (uden for Sogne-Fiorden h), hvorfra falder den korteste Overfart til Jisland: men her var et stort Hav at fare over, et ubekendt Land, der skulde søges; og derover skal han have formaaet en Fin i), eller en Trollmand k), til at fare over til Jisland, for at udspeide Havets og Vens Beskaffenhed. Denne paatog sig Forretningen, han skal, i paatagen Skikkelse af en Hval, have begivet sig dithen, men fundet alle Fjælde, alle Høie, alle Dale fulde af Landvatter, færdige til Landets Forsvar, saa han derfor ei kunde første Fod paa Ven. Da han vilde gaae ind ad Wapnesfiorden, (paa Østerlandet) kom en Drage imod ham, med et Folge af mangfoldige Ormer, Padder og Øgler; da han vilde lægge ind i Enafjord, mødte ham saa stor en Fugl, at

T 3

dens

h) Hvor høist ubetænksomt og uvovligt af Kong Harald, at ville gaae med sin Flaade over til Jisland, mens Hagen Jarl laae med en mulig Flaade i Nærværelsen, derfor Oagerne den Tiid stode ithellem dem, som Skribenterne gemeenlig berette? Vist nok maas det altsaa være sluttet et nyt Forlig mellem dem, saaledes som før er sagt.

i) Saa Raar i den Danske Oversættelse af Snorre, S. 128.

k) See Snorre paa anførte Sted, og Nyrtinga-Saga, Kap. 3.

dens Binger rakte, paa begge Sider, til Dälens Fjelde, og med den en stor Skare af større og mindre Fagle; nu foer han vester ud om Landet, for at gaae ind i Breidafjord: men en forskrækkelig stor Dre drev ham tilbage; derpaa vilde han stige i Land paa Keltianes paa Sønderlandet: men en Jotun, en Berg-Rise, med en stor Jern-Stav i Haanden, i et Følge af flere Jotner, nødde ham at vige 1) derfra; langs Østerlandet saae han ei andet end Sand og øde Strækninger, med en forfærdelig brydende Søe-Gang der uden for; og for Kysten, var Havet, mellem Norge og Jissland, saa stort og stærkt, at det med Krigs-Skibe ei kunde overfares. Ved denne Beretning, eller ved denne Fabel, om den til Jissland udsendte Troldmand, have ventelig Kong Haralds Raadforere og Krigs-Overster søgt at bringe den kætrende og overtroiske Kong Harald fra sit Forsæt, da andre Forestillinger ei vilde nytte, saakom at Krigshæren og Flaaden, paa saa stort et Hav, ei kunde holdes sammen, at Indbyggerne paa Jissland vare haarde eller skribbare m), at Landets Havne vare de Danske ubekjendte, at det i sig selv var høit, steilt og vanskeligt at bestige n); den gjorde ogsaa sin gode Virkning: Kong Harald lod sit Forsæt fære, at hiemsøge Jissland, hvor Brodhelge den Lüd boede i Bopnafjord, Eyolf Valgerðson i Enafjord, Thord Gellir i Breidafjord, Thorodd Gode i Olfuse; og han gaaer med sin Flaade hjem igien til Danmark.

§. 16. Fordeelen af dette Tog, for Kong Harald, var da liden eller ingen, og som Skribenterne fortælle os Tingen, har han derpaa ei udrettet andet, end at ødelægge Søe-

1) See Snorre, i Olaf Trygvæsons Saga, Kap. 36.

m) See Olafs Saga Trygvæsonar, af Hæreyar-Dof, 1 Deel, Kap. 131.

n) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 128.

Soe-Stræfningen af Norge, fra Lindeænes til Stat. Men uden at Tolk er adskilligt mere foreskaldet, som man her enten har forbigaaet, eller henført til andre Læder og Stæder. En vis Skribent beretter o), at Hagen Jarl, efter dette Kong Haralds Død, faldt fra; Forfatteren af Olafs Helga Saga bevidner derimod, at han siden holdt Venstæb med Kong Harald, saa længe han levede; Begge Deele kunne, hver i en vis Hensigt, være rigtige. Den første Beretning deri, at Hagen Jarl, siden den Tid slet ingen Skat meere betalte: det siger Snorre udtrykkelig p); det siger ogsaa Olaf Trygvason's Saga af Flateyars-Bok, som lægger til, at Hagen var, efter den Tid, ene regierende over heele Norge q). Men den anden Beretning kan og for saa vidt være rigtig, at Hagen, endnu som Jern, kom efter den Tid Kong Harald til Hjelpe, mod Kæiser Ottho, som siden skal meldes. Det er et at tvile paa, Hagen Jarls heele Anlæg, hans Maade at gaar frem paa, kun Skridt for Skridt, gjør det høist rimeligt, at han, under det sidst sluttede Forlig med Kong Harald, har vidst at betinge sig flere eller nye Fordeele, allerselvst hvis Kong Harald, som Saga melder, har sendt de Jutlandske Søerøvere, eller Jomsvisingerne, ud imod ham, og disse ere, i et Søeslag paa Sundmør, af ham bleve overvundne, en Sag, som de hos Skribenterne forekommende meget forskellige Beretninger, om Omstændighederne ved det store Jomsvisingske Slag imod Hagen Jarl, hvorom siden, gjøre meget rimelig. Men hvilke Fordeele kunde vel Hagen Jarl her betinge sig, som han et tilforn havde, uden enten Frihed for den udløbende Skat, eller den Deel af Norge, som han

o) See Mortensiana i Torfæ Histor. Norv. Par. 2. Lib 7. cap. 2. pag. 287.

p) See hans Olafs Saga Trygvasonar, Kap. 36, ved Elmslængen.

q) See edit. Schellh. 1. Part; Kap. 121.

han endnu ei havde, den som Kong Harald havde forbeholdt sig selv, Biigen? Det første har han ventelig ¹⁾ villet eller fundet betinge sig, da Kong Haralds Tog just før den Sags Fald var skeet: Skatten vidste han, man kunde love, men betale, som tilforn, kun med Ord, med blotte Løfter, eller med en Snees Falke. Det har da været det andet; han har betinget sig, Biigen nemlig, ved hvilken at fåae; han er bleven eene regierende over heele Norge, som foranførte Skribent siger; en Beretning, som gøres upaatvillig, ved dette den gamle Skalds, Einar Skalaglamis Vidnesbyrd; i den Sang Vellekla, han har digtet om Hagen, at dennes Kiige, efter Harald Graafelds Død, strakte sig end-ogsaa til og over Biigen; forstaae ei strax, da blev Biigen vist nok Kong Haralds, ei Hagens, men just efter dette sidste Forlig; om nogen anden Tid kan dette ei forstaaes. Hvilket end videre stadfæstes, af den hos Snorre, i den Danske Oversættelse ²⁾ forekommende Beretning, at Harald Grænse var Hagen Jarls Under-Konge, paa Vestfold og Uplandene; en Sag, som ei kan henføres til de næste Tider efter Harald Graafelds Død, da Kong Harald Blaataand selv eiede de Lande, selv indsatte der Harald Grænse til Konge, selv beskiftede Hagens Søn Erik til Jarl over Nomeriige, som tilforn er berettet; og endnu mindre kan dette forstaaes, om Tilstanden efter Hagens Seier mod Jomsvættingerne, da Harald Grænse var død: Hagen Jarl er altsaa, just efter omtalte Kong Haralds Tog til Norge, bleven Eier af Biigen; en Provint, som jeg troer, at Kong Haralds Søn og Eftermand paa den Danske Throne, Svend, en Tid har besiddet, som hans Faders Statholder: thi Snorre siger udtrykkelig ³⁾, at efter Slaget hos Svold, hvori Kong Oluf Tryggveson omkom, fik Kong Svend i

Datu

¹⁾ See S. 181.

²⁾ See hans Olafs Saga Tryggvasonar, Kap. 130.

Danmark ene. Wiigen, som han tilforn havde haft. Som Konge havde Svend den Tid ei haft Wiigen, det er vist; han maae dog have haft den, som Jarh, som Statholder. Det er betinget, at denne Prinds Levede i næsten bestandig Hærenighed med sin Fader, fordi denne ei vilde tilstaae ham en Deel af Danmark; for at stille ham tilfreds maae da Kong Harald have overdraget ham Wiigen i Norge, og det kort efterat han var bleven Konge i Norge, ved Aar 878 omkrent; men Svend var endnu, som tilforn, misfornøiet; dette maae den frække Hagen, som som var saa opmærksom paa alle Ting, der kunde gøre ham til Fordeel, have betient sig af, og naaget han tilforn havde lagt Vennskab med Svend, og til Præmte derpaa ladet en af sine Sonner Svend, et Køn, som var allers ganske ubefiendt i hans Familie, vel muligt ogsaa holdt Svends Partie imod Kong Harald, hvorover denne, for at betale lige med lige, antog sig Hagens oprørske Son Erik, dog under høfdomtalte Forslig med Kong Harald, ei betænkt sig hængse paa at forlade Svends Partie, under Betingelse af at faae Wiigen; hvorved den listige Prinds Indsæge at han kunde vinde en dobbelt Fordeel: han blev, paa den ene Side, en raadig og vort Norge, og paa den anden Side den herved tilfængende Hærenighed, mellem Kong Harald og hans Son, Kæftt dem, i Danmark selv, saa meget at bestille, at Hagen kunde gaa, naar han selv vilde i Norge.

§. 17. Hagens Formodning slog ham ei feil: han var en Prinds, som saae dybt ind i Tingene, og af Omstændighederne kunde forud see deres Folger, eller trække dem derudaf til sin Fordeel. Ved denne Tid, eller ved bemeldte Anledning, synes det mig rimeligst være steet, at Kong Harald har sat sin Son Svend til Statholder over Staane; Norske Hist. 3 Deel. II at

at denne, der immer trængte efter, at faae virkelig Deel med sin Fader i Riket, har ei alene vedligeholdt Venstabet med Hagen Jarl, men og forbundet sig med Sverrig; at ved den Leilighed er det bekjendte Møde paa Dalsesholmen blevet holdet, om det er holdet, er ved den Tid, som den oplyttede Pave Agapetti Bulla medfører, og et Grandse-Skial sat mellem Skoane og Sverrig; at kort efter er Kong Harald, af sin Svoger, den Svenske Prins Erik, bleven tvungen til at følge med paa et Tog til Sverrig, mod Kong Erik Sigfridsen, under hvilket benævnte Prins skiedt i Slaget paa Fyrisvall (1); at Kong Erik, for at hænde sig paa Kong Harald, har siden foretaget sig et Tog til Danmark, Svend gjort fælles Sag med ham, begge drevet Kong Harald fra Riket, som da maatte flye til Jomsborg, og dædt Danmark mellem sig; og at Hagen Jarl, for desbedre at besørge sig paa alle Kanter, har ved samme Leilighed, indgaaet et nye Venstabe og et Svogerskab med den gamle Kong Erik i Sverrig. Denne Konge havde givet sig med foromtalte u) Skoglar-Toster Datter Sigrid, siden kaldet Skoglar-Toster, et vel mindre dægt, end herkesigt og heimddigt Fruentimmer, og alet med hende Olaf, som siden blev Konge efter ham i Sverrig, generenlig kaldet Sønne eller Skotkonning: men de vare af alt for uilige Stubs Beskaffenhed; af denne eller en anden mildere rimelig Årsag, som anføres i Olafs Saga Tryggvasonar x), blev Giftermaalet mellem dem ophævet, og

1) Torsens har i Trifolio vist, at dette Slag har staaet, mellem 980 og 984. H. 80, rimeligt som sig troer, mellem 982 og 983: thi Kong Erik døde 10. Mar derefter, mod Slutningen af Hagen Jarls Regiering, der var den i Begyndelsen af Aaret 986, som siden skal være.

u) Se den 3de S. i dette Kapitel.

x) Se i Part, Kap. 63. S. 60. Se og Odur Munk, i Olaf Tryggvasones Saga Kap. 2. S. 7.

og Kong Erik saae sig om efter en anden Dronning. Da Hagen Jarl en Sommer gjorde en Rejse til Sverrig, for at besøge Kong Erik, havde han i sit Selskab en af sine Døttres ved Navn Gudrun, uden Tvil avlet uden for Egestab, en meget dristigt Fruentimmer, og hun stod Kong Erik saa vel an, at han begjærede og fik hende til ægte; en Dag, som Stribenterne vel synes at henføre til ældre Tider, men som jeg sikkert tror rettest høre herhvid. y): thi 996 nævnte Dronning Sigrid blev opfostret tillige med foromtalte Harald Grønke, Kong Olaf den Helliges Bader, og var altsaa formodentlig af eens Alder med ham, eller lidt ældre; men han var fød ved Aar 978 omtrent 2); og folgelig kan Dronning Sigrid, om man end sætter, at han var fød ved Aar 956, ei have været mere end 28 Aar gammel, da dette skedte.

A. 984.

§. 12. Paa denne Maade vilste Hagen, at sætte sig ei altsene i Sikkerhed fra Sverrigs Side, men ogsaa den Forsætning, at han dersaa, i påfølgende Tilfælde, kunde vente Hjælp og Undsætning. Kong Erik i Sverrig og Hagen Jarl, finder man ogsaa, af andre Betingelser, at have holdt godt Vennskab med hinanden, Kong Erik engang at have sendt Hagen Jarl tvende Børsørke, som kan ses i Fortælling 4); Hagen med sin side have holdt Sammenkomst ved Landemætet b). Ved alt dette kunde denne sig da sæt i den Stand, at

1) Hagen Jarl og Kong Erik. Hagen Jarl, som i 984 Aar var i Sverrig, og som i 985 Aar var i Norge, og som i 986 Aar var i Sverrig.

y) Se Andersen's Olaf Saga, og Olaf's Saga af Samlede. 3. Binds 1. Afsnit, som regner, Histor. Norveg. P. 2. Lib. 7. cap. 8. pag. 287, har Kong Erik endnu levet Aar 984; som Kammer-Herre Sum, til Aar 986. Throndb. Saml. 5te Bind. S. 863; men som jeg tror, ogsaa nogen Tid derefter, liges indtil 992 eller 993. Se følgende §. 39. med Slutningen.

2) Forfælsende §. 3. i dette Kapitel. 3) Se Throndb. Saml. 5te Bind. S. 863; men som jeg tror, ogsaa nogen Tid derefter, liges indtil 992 eller 993. Se følgende §. 39. med Slutningen.

a) Se Throndb. Saml. 5te Bind. S. 863; men som jeg tror, ogsaa nogen Tid derefter, liges indtil 992 eller 993. Se følgende §. 39. med Slutningen.

b) Se Miala, cap. 23. pag. 123; og Throndb. Saml. 5te Bind. S. 863; men som jeg tror, ogsaa nogen Tid derefter, liges indtil 992 eller 993. Se følgende §. 39. med Slutningen.

han ei alleene kunde tænke paa sit eget Riges indvortes For-
sætning, men ogsaa udstrække sine Tanker, til de længe bort-
liggende Provinser. I den foregaaende 2den Deel have vi
berettet, at Kong Harald Hærfaager bragte Sudmørerne
under sin Lydighed c), og betroede Regjeringen dersover til
disse af sine Jarler d); man har Marsag at troe, at bemeldte
Der, ogsaa under Kong Erik Blodøres Regjering, have er-
klaaret de Norske Kongers Over-Herskab e); ventelig ogsaa
Kong Harald Graafelds og hans Broders. Men den synes
de at have gjort et Forsøg paa at rive sig løs fra deres For-
bindelighed med Norge, især efterat Kong Harald var dræbt,
de overlevede Eriks Sonner drevne fra Nitter, og Hagen
Jarl næsten bestandig indvillet i Uroligheder; især med Dan-
mark. Men den i sin Tid magtige Kong Edgar i Engelland,
at have betient sig af Leiligheden i Norge, til at underlægge
sig disse med flere Der i Vester-Havet: thi om ham berettes,
at han drog paa en Vaad, som han selv styrede, lod sig
røbe af otte sine Under-Konger, blandt hvilke var Maccus,
Konge over mange Der f); han holdt en magtig Flaade i
Scot, som af en Del regnes at have været 3600 Skibe stærk,
og det som er det mærkebardeste, saa siger han selv i et Brev
eller et Diplomat, udsendt Aar 964 g), at han havde under-
vundet sig alle Der i det store Hav, tilkiige med deres meget
gruame eller frivilligt Konger, ligge indtil Norge, samt
den største Part af Irland, med Staden Dublin. Fra be-
meldte Sudmør-Der var derfor i endel Aar Norge ingen Stat
betalt, og der betattedes ei giætte, uden ved Tvang, uden
Kraav.

c) See S. 156.

d) See S. 156 og 157.

e) See Sammenfædd, S. 257.

f) See Rogeri Hovedens annales ad an. 974, 975; og Florentii Vigor-
tiansi Chronicon ad an. 973.

g) See Wilkins Concil. Brit. Tom. 2, pag. 239.

Frab. Det synes ei urimeligt, at de Norske Konger, som langt fraværende, have overdraget, om ei Herredømmet over Suduroerne, som man finder at have havt deres egne Jarler, saa dog Fuldmagt, paa deres Begne, at oppebære eller indbringe Skatten deraf, til Jarlerne paa Orkenø, og at disse, for deres Umage dermed, bleve deelagtige i endel af Skatten h); det som i Niala i) fortælles om Kara Solmundarson, at han, som Sighed Jarls Hofmand paa Orkenøerne, drog først dithen med Skatten af Suduroerne, og bragte den siden til Norge, stadfæster dette: men de Orkenøiske Jarler vare selv ofte vakkende i deres Trostid, mod den Norske Krone, Lingen kom derover saavel, som af andre Aarsager, ofte i Uorden, og paa den var Hagen Jarl betænkt at raade Bod; hvortil ham gaves følgende Leilighed. Fra Island var, endnu i Harald Graafelds Tid, en Mand, ved Navn Thorgils Orrabein, kommen over til Norge, for der at søge sin fædrenes Arv, hvilket Thorgils var en Sonne-Søn, af den bekendte, fordmærkelige Atle Jarl i Sogn og Flodene k), og mueligt en Son af Hastein, som nedsatte sig paa Island l). Thorgils landede ved Hordeland, han begav sig til en rigtig eller mægtig der boende Mand, ved Navn Olaf, og blev hos ham Vinteren over m). Samme Vinter reiste Kong Harald omkring paa Hordeland, til Gæstebuder, og kom, blandt andre Steder, ogsaa til benævnte Olaf. Under de afsluttende da brugelige Bæge og Øvelser, med hvilke man der fornoiede Kongen samt hans Folge, viste Thorgils saadan Kunst, saadan Størke og Behændighed, at

U 3

Kon-

h) Se Torfæ Historie Orkadum, pag. 29.

i) Se Kap. 85 og 87.

k) Se om ham Norske Historie 2den Deel S. 55 og 57.

l) Se Sammensels, S. 115.

m) Se den saa kaldte Floamanna Saga, og af den Torfæus, Histor. Norv. Par. 2. Lib. 7. cap. 3. pag. 276.

Kongen selv sagde Marte dertil, spurgte om hans Hertumst, hans Erinde, og efter indhentet Kundskab derom, raadde Thorgils, at melde sig, angaaende den Arv, han søgte, hos Dronning Gunhild, som int. eriede de Gaarde, eller det Gods, som Thorgils meente at være sin fædrene Arv, efter at de for længe siden vare lagde under Kronen. Thorgils følger dette Raad, han melde sig hos Dronningen, og han havde uden Tvil været lykkelig i sin Ansøgning, dersom han havde villet giøre hvad hun forlangede, nemlig at træde, som Hofmand, i Kongens Tjeneste. Dette Forlangende, troer jeg, var ei ugrundet eller ubilligt: men Thorgils undskyldte sig derfor; og derved blev Dronning Gunhild saa forbitret, at hun med Roden stødte Thorgils bort fra Thronen, læggende til, at Thorgils var ei værd den ham tilbudne Ære, paa hvilken han ei vidste at sætte den tilhørlige Pris; den Arv, han søgte, skulde han derfor aldrig faae. Dette uagtet vilste Kong Harald sig dog saa naadig mod ham, at han ei alene forærede ham en Sum Penge, samt andre Gager, hvormed han kunde sættes i Stand, til at anlægge en Høvel, men befalede ham ogsaa, at besøge sig, naar han kom tilbage, fra hans Kæbmænds-Reise, dog paa en Tid, naar Dronningen ei var tilstede. Imidlertid mens Thorgils er ude paa bemeldte Reise, skeer fornyet Stats-Forandring i Riket; efter Tilbagekomsten fra Reisen, paa hvilken Olaf havde giort ham Selskab, og efter Ankomsten til Bligen, faaer han næstfølgende Høst at vide, at Hagen Jarl var bleven regierende Herre i Norge. Her raadfører han sig med sin Bert, en Blorn ved Ravn, om han skulde, sin Arv angaaende, melde sig hos Jarlen; denne forestiller ham vel Sagen, som meget vanskelig, i Betragtning af Jarlens umættelige Gærrighed: men han lover dog, at ville forebringe hans Erinde; han holder sit Løfte, og han bringer Thor-

Thorgils før Jarlen. Hogen fatter strax Indst. for ham, og befaller ham at blive ved Hoffet, indtil Leilighed gaves at undersøge hans Sag. Thorgils gjør som Jarlen befaller; han opholder sig en Tid lang ved Hoffet; og ved den Leilighed kommer han der i Bekendtskab med en af Hofmændene, med en Thorstein, kaldet Hvite, fra Sogn; hvis Gaarde og Jordegods der laa, tæt hos de Gaarde, hvilke Thorgils søgte, som sin fædrenes Arv. Med denne hændt Thorgils et noie Venst. ved at gjøre ham adskillige Forretninger, og han blev tilf. samme Tid, en fortrolig Ven af en anden berømt Nørst Mand, den der da værende Grønlands første Opfinder, Erik Raudé. Dette kom siden Thorgils meget vel til pas. Da denne, efter noget Tids Forløb, atter frembragte sin Sag for Jarlen, faaer han dette Svar: „Din Opførsel, sagde Jarlen, staar mig meget vel an; „men jeg har sit mig for at forsøge, hvor vidt dit Mod og „din Tapperhed strækker sig; vilst du derpaa tilstræffelig „Probe, skal du naae dit Ynske, og hvad du forlanger. „Nu skal Du derfor reise, i mit Grinde, til Sudurderne, „og der indbringe den Skat, som i næstafvigte 3de Aar ei er „bleven betalt. „Her bad vel Thorgils Jarlen, at see sig om en meere dædig Mand, som kunde være Hoved for dette Gesandtskab, da han gierne skulde følge med; men Jarlen svarte, at bemeldte Forretning var just den, han vilde overdrage til Thorgils: thi ved den skulde han faae Leilighed nok, at vilse Prover paa hvad han kunde til. Thorgils saae nu, at ingen Undskyldning vilde hjælpe; han forlangte da, at Thorstein Hvite maatte blive hans Reise-Staldbroder; og det tilstaaer Jarlen ham, hvis Thorstein selv vilde. Denne er villig dertil; de reise afsted; og de have vel tvende Krigsskibe, men som med Krigsskib var slet bemandede. Efter Ankomsten til Sudurderne, fræve de vel Skatten, men de faae

faae kun en ringe Deel deraf, og de begyde sig, mod Hosten derfra, for at gaae over til Skotland; men underveis lide de Stibbrud, og komme vel seld derfra med Løst; men tabe baade Skibe og Gods. Paa Katanes' hode den Tiid en Jarl, ved Navn Olaf; da denne hørte, at de vare Hagens Hofmænd og af hans Føls, lodet han dem alle indbyde til sig; de tage imod Tilbudet, og blive hos ham Vinteren over, meget vel holdne og tracterede.

§. 19. Bemeldte Olaf har uden al Tvil været en Vasal af Hagen Jarl, af de Norske Konger og Regente, men middeibar, giennem de Orkenoiske Jarler, som besadde Katanes med flere Districter i Skotland. Vi have, i den næst foregaaende Deel, af den Norske Historie n), seet at benævnte Skotske Provintz, tillige med endel flere, er bleven erobret, af den Orkenoiske Jarl Sigurd; hans Eftermænd havde siden de Lande en lang Tiid i Besiddelse o), dog som Vasaller af Norge; de satte over disse Lande deres egne Jarler, blandt hvilke man finder hos de gamle optegnet en Dungard eller Dungall, der har været beboget, med de Orkenoiske Jarler, ved Givtermal, mellem hans Datter Grielad og Thorfinn, Jarl paa Orkenøe p), samt foruden ham foromtalte Olaf; og til ham har uden Tvil Thorgüses og Thorsteins Reise, til Skotland, været stilet, for at nyde hans Hielp, i at udføre deres Forehavende. De fande hos ham den formodede Tienstfærdighed; og de forbunde ham til end videre Tieneste, ved følgende Tildragelse q). Paa Kysterne af Katanes røbede den Tiid en for:

n) See S. 160.

o) See sammesteds, S. 168 og 170.

p) See dette og sammesteds, S. 464.

q) See, herom *Arngrimi Fona Chrymogæa* Lib. 2. Geneal. 6. pag. 150.

forfærdelig Storst Sværd eller Bisting; ved Navn Surt, og saa kaldet Jærnhaus; denne træde det heele Land med Obelæggelse af Ild og Sværd, dersom Olaf Jarl ei gav ham sin Søster Gudrun til ægte: men dette vilde Jarlen ei tilstaae ham; derover bliver han af Surt udfordret til en Eemkamp; men Thorgils gaaer i hans Sted. Surt var berøgtet for at være en hem Troldmand, der ved sit Syn alleene kunde forhøre, døde eller paa anden Maade gjøre sin Fiendes Sværd udueligt. Thorgils forsyuer sig derover med tvende Sværde: det ene skuler han hemmelig i Jorden, paa den berammede Kamp-Plads; det andet fører han med sig. Surt møder, han forheper vel Thorgilses Sværd, det han forte i Haanden: men denne griber strax derpaa til det andet, et berømt Sværd, Bladen kaldet, hvormed han gaaer løs paa sin Fiende, og nedlægger ham. Denne Scier indlagde ei alleene Thorgils megen Ære, men satte ham ogsaa i Stand til at udføre sit Forhavende, med Suburserne, med den behørig Eftertryk. Efter Surtus Død, bliver han, i Folge af Eemkampens Løbe, Fier af hans heele Efterladeenskab, af hans Skibe, af hans Maaben og Tilrustninger, af hans Krigs- og Sog-Folk; foruden Jomfruen, der ogsaa blev ham til Deet; saaledes udrustet gaaer han igien ober til Suburserne; disse Der bringer han da til Lydighed, til at erkiende Hagen Jarls Herredomme, til at udbetale den herle for trende Aar restrende Skat; og med den gaaer han tilbage til Norge; hvor han nu, af Hagen Jarl, til Belønning for saa vel udrettet Tjeneste, faaer de Gaarde, det Jordegods, som hans Fædre havde eiet i Sogn, men Kong Harald Haarfager, efter deres Uindvigelse til Island, havde lagt under Kronen.

S. 20. Hagen Jarl vilde da saaledes at bringe Suburserne igien til Lydighed, til den aldgangne Skat Lydighed

Norske Hist. 3 Deel.

Suburserne
 ne skat Lyd-
 dige under
 Hagen Jarl

under Norge, hvilken de et alleene fra Kong Harald Haarfagers Tiider havde været underkastet, som tilforn er viist, men ogsaa fra endnu ældre Tiider, fra Aar 700, om ei for r), da disse Ders Regent, saa ofte en nye Konge kom til Regjeringen, i den Deel af Norge, til hvilken disse Der da henhørte, maatte betale ham 10 Mark Guld-s), og ei mere, i de ældre Tiider ventelig, i de seenerer derimod, maatte en aarlig Skat betales, som foregaaende udviiser. Anledningen hertil havde været, at som den gamle Stribent Stralldus beretter, „vare de Norske et Folk, der frem for „alle andre søvede omkring paa Havet, og vare borte til „Søeroverie, saa at alle deres Krigs-Toge skeede til Sø, „alle deres Krige og Træfninger til Skib; næsten alle Der „i Nord-Havet, skiont de laae andre Lande langt nærmere, „(end Norge), alle de, som laae norden for Alster og Gal- „tobay, saasom de Orcadiske og mange andre, lagde derfor „de Norske under deres Herredomme „c). Dette var Hagen Jarl bekendt; saa snart Leiligheden det tillod, drog han derover Omhue for, at Sudurørerne især, som længst bortliggende, ei skulde indbrage sig fra bemælte, vidgaaende Skatsskyldighed; og de maatte betale ham deres Skat, saa længe han sad ved Roret i Norge, som han sees af Niala, der beretter u), at ved de Tiider, da Kong Svend Tveskiag sad paa Thronen i Danmark, ved Slutningen altsaa af Hagen Jarls Regjering, blev Skatten af Sudurørerne Hagen Jøvi tilført, ved en Rane Solmundarson, fra Island, en

r) See Pontani Discussiones Histor. Lib. 1. cap. 19. pag. 115. og Torfæi Orcades, pag. 29.

s) Saa siger den gamle Chronicon Roberti de Monte ad an. 1167, hos Pontarud paa nye anførte Sted.

t) See hans Topographia Hibernalis Dist. 2. cap. 11.

u) See dens 82, 85, 87, og 90 Kapitel.

Sonneseon af Thorbjorn Jarla-Rappe x), som bragte den først til Orkno, siden til Norge y); ved hvilken Tid en ved Navn Gille var Jarl over Suduroerne, der havde Nereide, en Søster af Sigmund den 1den, Jarl paa Orkno, til ægte z). At Hagen Jarl har strakt sin Omhu ogsaa til Orknoerne og Hertiland, er ei at tvile paa, thi det berommet sig meget. Man finder alleene, at de af ham forbragte Nørste Konger, Gille Sonner, tage vidhen deres Tilflugt, og til dem er det rimeligt at han, enten ved Forbrug, eller vel en stikende Tilstaafse, har overladt disse. Der, til et Opholds-Sted, fornoiet med, ei af dem at blive foruroliget i Norge selv; en Sag, hvorefter det maatte være, som saa meget mere at gøre, som han intet godt kunde formode sig, fra Kong Harald i Danmark, til hvilken den udlovede Gæst nu ligesaa lidt, som før, blev udbetalt, og som Næsten blev truet med et Angreb fra Tydskland af, fra den da regierende Tydske Keiser, Otto den 3die.

§. 21. Kong Harald i Danmark havde selv, i disse Maader, givet Anledning dertil. Denne Prince var af maadelig Forstand a), ligesom hans Son og Sonneseon; i Klogskab og Skarpsindighed stod han langt bag efter en Hagen Jarl, men lignede ham i Vrede og Herse-Syge. Kong Harald var tapper b) og ei mindre begierlig efter at udvide sit Rige, sit Herredomme, ubetyrmet ligesom Hagen, paa hvilken Maade det skeede, naar han kun derved naaede Maa-

X a

let

Anledning
til Kong
Harald
Daaatands
Krig med
Keiser Ot-
to den
3die.

z) See Torkel Orkader, pag. 28.

y) See Njala, Kap. 90.

z) See Rik anførte, Kap. 90.

a) See Anselings-Saga, som siger dette, Kap. 20.

b) See udsanførte Saga, Kap. 1.

let c). For at bane sig. Bei til Thronen, skal han have
 spædet sin ældre Broder, den af Folket saa høit elskte Knud
 Demiaast; af Veien d); hvorved han tilslige blev sin egen
 Faders; den gamle Kong Horas Barneband, som døde af
 Sorg over Bændente sin Soms Død; for at befæste sig paa
 den ved Blod erhvervede Throne, opoffrede han sin egen
 Brøders Son; for at udvinde sit Riige; lod han sig bevæge
 til at forlade sin Fosters Son, og til at løfte ham ind i det
 Glæde, som Lyst, Fattighed og Herpes Enges hader afstillet
 for ham; En af de fornemste, de mægtigste Mænd i Dan-
 mark, en i Ake; eller Aage i Rhin; lod han sig bære
 til sin dødsbedste Broder; af en blot Mistanke, som ingen
 Grund havde; selv arbejdede med hans heftige Sjæle, og hans
 Hæder; som han førte med sig, lagde under Thronen; for
 at udvande sit Riiges Grændser med Lydsland; ansette han
 det af Keiser Ottho den 1ste ved Ciberen oprettede Marg-
 grevskab, hvorved han paatraf sig og tilgav sin Krig, der ei
 paa andre Villfare kunde endes, end at Kong Harald, med
 sit heile Riige, skulde forlade Forfødsret og gaaes tilslig, og
 træde over til en anden f); i Bed om mange sig i de Lydske
 Urolig.

Dato de St. Christen, giver ham et ganske andet Studemaal, see Grams
 Roter ad Mennek Rist, Dan. p. 149, not. (A), som i en Vis Hen-
 sigt kan vel lade sig forstaa. Herd man siger, at Kong Valdemar den Fjerde
 og hans Hustru, og for at merre dennes Begierlighed, og sig, at det var
 her, derfor, nægter man ham et sine Under, ville gode Gaensker.
 Han havde drødet indfor den Christne Religion i Danmark, og
 det var alt nok til at gjøre ham stor i de Elders Skribentes Bine.

- d) See Olaf Trygg, *Enga af Hlatayard-Def*, 1 Part, Kap. 77-78.

- c) See sammesteds, S. 138, Kap. 123.

- 1) See foregaaende Kap. §. 25. Langfredagskæiser Kong Haralds Dødsbedse, ved Aar 950. S. Torfsi Trisol, page 29. Hietz's Annalen fører den til Aar 949. Adam af Bremen, til Aar 948. See sammesteds, S. 31. men rettest angriber Kæiser Otto's 1ste Dødsbedse ei før end Aar 967; og Kong Harald er først død Aar 966 eller endnu tidligere. See Grammii Notæ ad Mœnnum, pag. 154. 155. 158.

Uroflghebet, mellem Keiser Ottho den 2den eller den Røde, og Hertug Henrik af Beneren, da han angreb Saren, og ved den Leilighed, udplyndrede Landet, trak han sig atter en nye Krig paa Halsen, fra hvilken han dog, ved Hagen Jarls Hiælp, temmelig vel udreede sig g); men dette maae dog have lagt Grund, til den tredie Krig, som satte ei alleene Danmark, men tillige heele Norden i Bevægelse; enten nu Kong Harald selv har dertil givet Anledning, hvilket hans foromtalte uroflige Sindelag giver Anledning til at formode, eller Krigen har reist sig fra de Tydskes Siide, Kong Harald var vel drevet fra Riiget, som tilforn er berettet h); men han kom tilbage, understøttet af de striidbare Jomsvikingers Hiælp i); han fordriiver Svend k); og han sætter sig igjen paa den danske Trone. Dette, den Hiælp han vist kunde vente fra Norge, den Understøttelse tillige, ham mueligt var lovet fra Sverrig, kan altsammen have givet Kong Harald Mod til at vove noget mod Tydsland. Men rimeligst er det dog, at den Krig, hvortil her sigtes, og hvorpaa det skal tales, er først begyndt fra de Tydskes Siide af. Keiser Ottho den 2den var død, hans Eftermand Ottho den 3die kommen paa Thronen, og denne maae, enten for at fuldfore, hvad Keiser Ottho den 2den forgieves havde forloget, eller for at udbyrde den Christne Religion, ei allene, over heele Danmark, men ogsaa til de øvrige Nordiske Riger, eller ved en anden Anledning, have foretaget

No. 984.
& 985.

No. 983.

g) See foregaaende §. 29, i det første Kapitel.

h) See foregaaende §. 17, i dette Kap.

i) See Philalerchi Thronbiemste Samlinger see Er. S. 44.

k) Den denne Tid af, leveret sig, dog Kong Svend, som Haralds Hiælp, ved maae regnes, som Sverrig omtaler, rimeligt som det mig ogsaa at Kong Erik i Sverrig, efter foregaaende Forretning med Kong Harald, om at beholde en Del af Danmark, har hjulpet til at fordrive Svend.

fig et Krigs-Tog til Danmark. Dette kan af adskillige Omstændigheder sluttes og gøres bevisligt, lad være de gamle Sribente, især de Tydske, ei saa ganske todelig melde derom. Der regierede 3de Keisere efter hinanden, alle af det Navn Ottho 1); de førte alle Krige med Danmark, alle i samme Slægt, alle med Kong Harald: hvor læt kan det da være seet, at man har forbyttet Tiden og Personerne; at man har sat det ene for det andet; at man har henført, hvad som vedkom Keiser Ottho den 3die, til de 2de forrige? Men ventelig vil, hvis man skal antage dette, meere anføres, end blotte Formodninger; vi ville da forsøge at finde Beviser.

Bevis, at
Keiser Ottho
den 3die har
gjort et Tog
til Danmark

§. 22. Her maae da mærkes: At Ditmar af Merseburg, med flere Tydske Sribente, berette, at under Keiser Ottho den 2dens Tog til Danmark, blev Dannevirke indtaget, og det ved Hertug Bernhards og Grev Henriks Hiælp: hvorimod vore Sribente berette, at Dannevirke blev brændt, og at det skede efter den Norske Prinds Olaf Trygvasons Raad og Anslag m); disse allige Omstændigheder tilfældigvis adskilte Tildragelser. Nyhædnte Prinds kan besluden ei have været med paa Keiser Ottho den 2dens Tog: efter vore gamle Sribentes Beretning, og efter den tilforn anførte Tilids Regning, som vi meene tilstrækkelig at være bevisligt, er han fød først Aar 969; det Tog paa hvilket Dannevirke, ved hans Hiælp, blev indtaget, kan da ei have været Toget under Keiser Ottho den 2den, hvilket gif for sig

1) Sammen. Herre Sagen har fundet det hos gamle Sribente, som han har berettet mig; at alle de 3de Keisere, af det Navn Ottho, have tilslige ført Navn af den Store, og hvor meget kan ei det allene have gjort til at forbytte dem med hinanden.

m) See Torfæi Trifolium pag. 50.

sig Aar 976, men det maas være fæst under Keiser Ottho den 3die. At denne gjorde et Løfte, at omvende de Danske til den Christne Troe, at anvende derpaa sex Aar; om det gjordes fornødent, og at han til den Ende foretog et Tog til Danmark, vidner Olaf Tryggvasons Saga af Flateyars-Bog udtrykkelig n). At Keiser Ottho den 3die førte Krig med de Danske, og at han undertvang dem, beretter ogsaa Adam af Bremen o), hols Bidnessbyrd, lagt til andres, ei kan andet, end være af Vægt. Theodoricus Monachus stemmer dermed overeens, naar han taler, først om Keiser Ottho den 3die, og hans Handel med Danmark, for Dronning Gunhilds Død, siden atter om Keiser Ottho, som den der, 10 Aar efter Dronning Gunhilds Død, angreeb Kong Harald, og bragte heele Danmark til den Christne Religion p); en Sag, som ei kan passe sig paa Keiser Ottho den 2den, der i alt ei regjerede længer, end i 9 til 10 Aar. Hertil kommer endnu: at en gammel Jislandsk Annal henfører Danmarks Omvendelse til Aar 980 q), følgelig efter Keiser Ottho den 2dens Tog dithen; at Keiser Ottho den 3die har udstædt, Aar 988, et Privilegium for Kirkerne i Danmark r); at sidstnævnte Keiser har, i Forbund og Forening med Boleslaus, Konge i Polen, gjort sig Slavien, eller Benden, paa sin Siide Øveren, (Statskyldig s); at som Oddur Munk beretter t), betalte Hagen Jarl Skat til Kong Harald i Danmark,

n) See 1ste Part, Kap. 81. O. 82. og Grammii. Notæ ad Marsum, pag. 149. not c. Torf: Trifolium, pag. 37.

o) See hans Hist. Eccles. cap. 19. Lib. 2. in Lindenbrogii Script. Ret. Sept. og cap. 30. pag. 24.

p) See de Regibus vet. Norveg. pag. 11 og 12.

q) See Grammii. notæ ad Meurf. pag. 158 og Torfai Trifol. pag. 35.

r) See nyudgivne Notæ, pag. 153.

s) See Helmoldi Chronica Slavorum, Lib. 1. cap. 15, in Leibnitii Script. Rer. Brunsvic. Tom. 2.

t) See hans Olaf Tryggvasons Saga, Kapit. 15, Silde 68.

mark, i 12 til 13 Aar, men paa det 13de Aar stod Slaget i
 Jylland mellem Keiseren og bemeldte Kong Harald: dette
 maae altsaa have staaet Aar 988 eller 989, og den Krig,
 her omtales, være fort, under Keiser Ottho den 3die, ei den
 2den, da Hagen ei kan være bleven Kong Harald Statskyldig,
 førend Aar 976 eller 977, som den af os tilforn fastsatte
 Tidsregning udviiser; saa meget meere, som nyssnævnte
 Oddur Monk, paa et andet Sted beretter u), at Jomsvikin-
 gernes Tog til Norge skeede kort efterat Krigen, mellem
 Keiseren og Kong Harald, var fort: bemeldte Jomsvikingste
 Tog, til Norge, skeede vist ei førend 994; og folgelig maae
 der være fort en Krig mellem den Tydske Keiser og Kong
 Harald, efter Keiser Ottho den 2dens Tog til Danmark,
 efter Aar 976, ved de Aar 988 eller 989: thi fra 989,
 til 994, kan siges at være en kort Tid, men ei fra 976 til
 Aar 994.

Keiser Ottho
 den 3des
 Tog til Dan-
 mark.

§. 23. Saavidt jeg kan begriibe, vilker da alt dette
 tilstræffelig, at Keiser Ottho den 3die har fort Krig med
 Kong Harald, og gjort et Tog til Danmark, enten Anled-
 ningen dertil har været bemeldte Keisers Foretagende mod
 Benden, hvor Kong Harald havde anlagt den Stad og Ko-
 lonie Jomsborg, og endnu ældre Danske Konger gjort sig en
 stor Deel af Landet Statskyldig, eller hans Forsæt, at bringe,
 ei alene heele Danmark, men og, som jeg sikkert troer, heele
 Norden, Norge tillige og Overrig, til den Christne Religion.
 At hans Anlæg har været stilet paa Norge, skal siden tydelig
 vises: men her komme vi til bemeldte Krigs-Historte, som
 er denne. Efterat adskillige Danske Konger vare, af Kei-
 seren, bragte til den Christne Religion at antage, men havde
 igien forkastet den, drev endelig Keiser Ottho den Unge eller
 3die,

u) See nyss anførte Saga, S. 69.

Ylde bet da vdt, at den Christne Troe blev over heele Danmark ved fastsatte Love antagen x). Til dette at udvirke, gjorde han det høitidelige Løfte, ganske at omvende Danmark; og derpaa at anvende sex Aar, om det for ei kunde skee; dette sit Forsæt gjorde han, ved Gesandte, bekendt for Kong Harald: men Harald afslaaer hans Forlangende; denne ruster sig til Krig, laer Dannevirke stærkt befæste og besætte, sin Krigsmagt opbyde, og sender strax Bud til Hagen Jarl i Norge, (som jeg troer, ogsaa til Kong Erik i Sverrig) til næste Foraar at komme sig til Hjælp. Efter den seereste, mellem Kong Harald og Hagen Jarl sluttede Forening, kunde Hagen ei undslaae sig herfor, eller naa sine retter, vilde han ikke: uden Løst har Refserens forordtalte Løfte strakt sig, saavel til Norge og Sverrig, som til Danmark; og derfor have Stats- og Religions-Hensigter her meere drevet Bortet, hos Hagen Jarl, som ellers ingen Slave var af sine Løfter, end bemeldte Forening. Ved Vaarens Ankomst opbyder han derfor en Krigsmagt, over sit heele Rige, og med den gaaer han til Danmark y). Her bliver han af Kong Harald paa det venligste imodtagen; han træffer der flere Hovdinger for sig, som alle vare komne Kong Harald til Hjælp z); og denne gaaer, med de Norske

No. 986.

x) See Olaf Tryggvasonar Saga, af Platear: Bol, 1ste Part, S. 66, Kap. 68, og Kap. 81, S. 82.

y) See Olafs-Saga nye anførte Sted. Oddur Munk siger, at han havde en Flaade paa 120 Skibe: men der vedkommer Hagens sidste Tog til Danmark.

z) Blandt dem uden Tvivl ogsaa Kong Erik i Sverrig. Mærkeligt er ellers, at Kong Wloclaw i Polen, der stod i Forbund med Refseren, var ogsaa en Vunds Forsvant, af Kong Erik i Sverrig, som vetus Scholasticus, ad Adm. Bremensis Hist. Ecclesiast. Lib. 2, pag. 22. not. (22) beretter.

og andre Hjelpe-Tropper, Hverden i Møde: Hverken af dem havde Reiseren talt an mod Grundferne af Danmark: her møde nu begge Krigshære hinanden; det kommer til en Tøffning a); den vover ved den heele Dag igiennem, med stort Nederlag paa begge Sider, dog meest paa Reiserens; med Rattens Afløst sluttes en Stillestand paa 3 Dage: men derefter bliver Slaget igien fornyet til Lands; man figter atter lige indtil Aftenen, men nu med det Aldfald, at Reiseren, efterat have stridt med stor Tapperhed, maae tage Flugten til sine Skibe; hvor han finder sit blodige Sverd ud i Søen b); og dier derhos det høiudvalgte Løfte, saaledes anden Gang at komme til Danmark, at enten skulde han formaae, at bringe Landet, til den Christne Religion, eller skulde han lade sit Liv derover. Reiseren gaar derefter om bord paa sine Skibe, og hjem til Sagen; men Kong Harald og Hagen Jarl raadslaar siden fittig med hinanden, og blive især eenige derom, at den bekendte Boll, Dannervirke, som den Indiske Konge Godofred havde udlagt eller forbudret, og Haralds Moder, Dronning Thyra Dagehad, end videre besættel, hvilken Boll gik tomt over Landet, fra det ene Hav til det andet, mellem Eideren og Elven c); skulde paa sine opbygges d); eller sættes i fuldkommen Stand, til at udholde et fiendtligt Angreb; dette seer, og derefter reiser Hagen Jarl hjem igien til Norge.

§. 24.

a) Som berettes i den Danske Oversættelse af Snorre, sid den til Sæd, S. 121.

b) Angeltunga-Saga siger, at dette Slag stod hos Dannervirke, S. 1, altsaa ved Eideren omløbet.

c) Se Olaf Trygvassons Saga, 1ste Part, Kap. 82, S. 83.

d) Denne Omstændighed bekræfter hvad tilføi er anført, at Dannervirke under forerige Krig med Reiser Ditto den anden blev ødelagt.

S. 24. Men her maade han atter være betænkt paa et nyt Tog til Danmark. Efter Tilbøgeskinken fra det første Danske Tog, gjør Kæiser Ottho de alvorligste Anstalter, til at fuldføre sit Koste; han samler til den Ende en overmaade stor Krigsmagt sammen af Sagen, fra Franken og Frisland; Kong Bogislaw af Polen og Bøden tilbringer ham en anseelig Deel Hjælpe-Tropper; fra Holslein faaer han ogsaa Tilskud af en samlet Krigsmagt; og med denne anægtige Krigshær, som bestod af et stort Antall Rytterie, men af endnu flere Fodfolk ^{a)}, sætter Keiseren sig i Bevægelse, for at angribe Danmark, enten næste Foraar, efter forige Tog ^{f)}, eller retter, tree Aar derefter ^{g)}. Kong Harald, herom No. 98. underrettet; sender strax Bud, saavel til Ederrig; til Kong Eril, ^{h)} om Hjælp ^{h)}; som fornemmelig til Hagen Jarl, med tillagde Erindring, at ederrig, det ham syntes, havde han saa meget trangt til Jarlens Understøttelse, hans Raadsfærsel, hans Krigsmagt, som nu; han maatte derfor strax komme. Hagen Jarl, som vidste Keiserens Anlag, indsaae selv Nødvendigheden ⁱ⁾ af at sætte sig derimod af alle Kræfter, men han indsaae ogsaa tillige, hvilket siemligt Middel her gaves ham i Hænde, til at udføre det store Niemeed, hvortil han bestandig havde sigtet, det hvorfor han havde sat alle foromtalte Maskiner i Gang, at sætte sig og Norge aldeles i Frihed. Til den Ende samler han strax sin Krigsmagt sammen; han gaaer med 100de Skibe til Danmark ^{k)}; men han lader der, i en Havn, sin heele Flaade blive efter sig, medens han

færdig,

a) See Snorre, i Ol. Tryggv. Saga, Kap. 25.

f) Saa siger Ol. Tryggv. Saga af Hættar-Dof, Kap. 83. i Deel.

g) Saa beretter Oddur Munk, Kap. 12. S. 51. Angivniga Saga siger ogsaa, at det sidste Tog færdig nogen Tid efter det første, Kap. 1.

h) Dette synes at være rimeligt, efter endel Omstændigheder, hvorom sbon.

i) Saa siger bemeldte Olaf Saga. S. 84.

k) Ogsaa dette sammesteds, Kap. 83.

selv, med et Folge af 12 Mænd, begjæver sig hen til Kong
 Harald. Dennes høitbeholdt Døer hans Indkomst, taer
 imod ham paa det bedste, roser hans Nidkærlighed, denne hans
 Venkæbs Prøve, ved at komme til Hjælp, i saa betydelig en
 Nød, og forlanger, at den Nørfte Krigsmagt, staa skulde
 række an mod Fienden. Men her taer Jarlen Maiken reent
 af, og laer Kong Harald høit følgende Erklæring: „ Her er,
 „ sagde han, en anden Sag imellem os, som først maa af-
 „ gøres. Med mine Mænd, mine Anslage, fal jeg i alle
 „ Ting gaae Dig til Haande: det har jeg lovet: disse 12
 „ Mænd, som her ere i mit Folge, skulde ogsaa være Dig til
 „ Hjælp og Tjeneste, naar og hvor Du det behøver: men for
 „ Resten er jeg Dig til intet videre forbunden; med mindre
 „ jeg selv vil; jeg er: een gang kommen Dig til Hjælp, med
 „ min heele Krigsmagt, efter den imellem os sluttede For-
 „ eening 1); og dermed faaer det nu være nok. „ Kongen
 tilfod, at Jarlen havde Ret, i hvad han sagde: men jeg
 haaber, lagde han til, at Du, for det Benkabs Byld, der
 er imellem os, efterkommer mit Forlangende. „ Gæsterne
 „ for min Person, svarede den fiedige Hagen, men jeg har
 „ ingen Ret, ingen Magt, at paalægge mine Krigsfolk denne
 „ Tjeneste: at forsvare mit Land og mit Rige: dertil sige
 „ de sig at være forbundne, ei: at sigte, enten for andets Kon-
 „ ger, eller for Dig, til Danmarks Forsvar, og for saadant
 „ at sætte deres Liv i Fare, uden at vinde derved for sig selv
 „ enten Værelse eller Fordeel. „ Da Kongen, for at faae den
 Hjælp, han saa høilig trængte til, i Hensigt til den meget over-
 legne Magt, som Keiseren havde paa sin Side, spurgte Jar-
 len ad, hvorved han da kunde forvare ham og hans Følgs-
 magt til Bistand? „ Her er, svarede Hagen, som nu tog
 „ Bladet reent fra Munden, kun eet Middel hertil for Haan-
 „ den,

1) See foregaaende S. 13, i dette Kapitel.

„den, dette nemlig, at Du først eftergiver al den af Norge
 „resterende m) Skat, og dernæst lover, at Norge skal aldrig
 „herefter være Skatfyldigt til Danmark. Derfor Du ei
 „vil indgaar dette, vil den heele Krigsmagt, jeg har ført
 „hid med mig, drage tilbage til Norge; jeg alleene, og de
 „12 Mand, som her ere i mit Følge, vi skulle blive her til-
 „bage, og gjøre Dig den Hjælp, vi kunne paa begge Glider
 „blive forlygte om. Kongen, som nu indsaar Jarlens
 „heele Anlæg, tilstod, at han i Klogskab og Suedighed langt
 „overgik alle andre, mest beklagede, at her forelagdes ham 2de
 „haarde Raar, og at han her sættes i den største Forlegenhed.
 „Du maae selv see dertil, sagde da Jarlen, selv vælge: men
 „saa meget syntes mig jeg kan indsee, at Skatten af Norge
 „vil lidet nytte Dig at faae, dersom Du mister Livet i Dan-
 „mark. Af tvende onde Raar maatte nu Kongen vælge det,
 „som efter Sagernes nærværende Forsatning syntes at være
 „det mindst onde; han lover at opfylde den Norske Krigs-
 „magts Forlangende; paa et Thing, en Sammentkomst, bli-
 „ver Sagen imellem dem paa begge Glider afgjort; med
 „Haandtag, og med de sædvanlige Forpligtelser; paa Kong
 „Haralds Silde loves, ei meere at fordre nogen Skat af
 „Norge, paa de Norske, at staae hannem bi, med al deres
 „Magt; og siden blive desse, i et prægtigt Gæstebud, paa det
 „beste tracterede.

§. 25. Paa denne Maade naaede endelig Hagen
 Jarl Maalet, det store Niemeed, hvortil han bestandig havde
 sigtet, og til hvilket at opnaae, han vel havde betient sig af
 Kong Haralds Lættroenhed, Herse-Syge og Erobrings-Lyst,
 som et uomgiængelig fornødent Redskab, dog med det Forsæt,

2 3

vel

m) Hagen Jarl havde altsaa ei heller efter sidste Forening - beralt nogen
 Skat.

Det andet
 Tog mod
 Kaiser Ot-
 tho den
 3die.

Dannevirke
Beskrivelse.

vel med forske, den beste Leilighed, at vilde sig løs fra al Forbindtighed med ham, men deri at gaae Skridt for Skridt, langsom og varsom til verks. Efter bemeldte Sammenkomst og Forening, sætter man sig i Forsætning, at tage imod Keiseren n); den Danske Flaade lader man gaae til Eideren o), og til den at understøtte, samler Kong Harald selv alle sine Tropper i Jylland p); den Norske Flaade lader man derimod lægge sig i og ved Elven, og med de Norske Tropper, som først færdige, Dannevirke besætte; hvilken Vold var af følgende Beskaffenhed. Mellem Elven og Eideren var trukken en meget høj og stærk Vold, opført af Steene, Leds og Træer, og der uden for var trukken en Grav, 10 Favn bred, og ligesaa dyb q), hvilken Vold, ved hver 10de Favnes Mellemrum, havde en Port, der var forsynet, med eet Kastel oven over r), med tvende ved Eiderne s), men foran hver Port eller Borge-Leed, med trende Broer lagde over Groven t). Denne Vold var altsaa overmaade stærk; Keiseren, som med sin Krigsmagt og Flaade var kommen til Eideren, og der gaaen i Land, ansæer det derover ei for raadeligt at angribe en saa stærk Fæstning, der var besat med Nordmænd; han vover derimod et Forsøg mod den Danske Flaade; dette lyktes, saa at den Danske Flaade maade vige til-

n) De gamle Fortælling om dette Tog er temmelig indviklet. Væsentlig er meget deri forbyttet med de forrige Toge, under Ordo den 1ste og 2den. Paa følgende anførte Maade kan det best sættes ud af hinanden.

o) See Olafs Saga, af Oddur Munk, Kap. 12. S. 53.

p) See Olaf Tryggvass. Saga af Flateyjar-Boken, 1ste D. Cap. 84. S. 85.

q) Saa siger Oddur Munk paa nys anførte Sted. S. 51.

r) Saa staar i den Danske Oversættelse af Snorre, S. 122; og i Olafs Saga, af Flat. D., at der var eet Kastel til hver Portes Forsvar,

s) Saa siger Snorre, i Olaf Tryggvassens Saga, Kap. 25.

t) See om Dannevirke noget mere, i det Aab. Bld. Gelf. Skriv. 1 Deel. S. 126 og 144.

tillbage til: men dermed var ei stort bundet, saa længe Dannevirke ei var indtaget, og saa længe den Norske Flaade laa i Elfen, færdig at angribe Keiseren bag fra, hvis han vovede et Indfald over Eiberen ind i Jylland, hvor Kong Harald stod med den Danske Krigsmagt, færdig at tage imod ham. Herover lader han sin Flaade ogsaa vade et Forsøg, mod den Norske, ved Elfen x): men det vil ei lykkes, og de Keiserlige maae vige tilbage; disse angribe derpaa Dannevirke: men ogsaa her havde Hagen Jarl soiet saadanne Anstalter, deels ved at besætte Fæstnings-Værkenes Taarne og Rasteller; tillige med Bollene selv, deels ved at anføre sine Nordmænd til Modbørge overalt, hvor mest fornødent gjordes, hvor de haffigste Anfælde skede, at Keiseren, efterat have tabt en anseelig Deel af sin Krigsmagt, maae med usorrettet Sag vende tilbage til sine Skibe y). En Tildragelse, om hvis Nødtighed man har saa meget at vide Marsag at vide, som den gamle Skald, Einar Skjalaglam, der selv levede ved de Eider, der mueligt selv var med i Krigen z), vidner i et Vers, Taldet Bælleflo, der er giort til Hagen Jarls Verommelse, ei altsene, at deene drog til Danmark, med sin Krigsmagt, for at komme den Danske Konge til Hielp, men ogsaa, at han der, med stor Tapperhed, forsvarede Dannevirke; at han med Keiseren holt tre Træfflinger; og at denue maatte vige tilbage a). Keiseren fandt ogsaa her en haardere Mod at knække, end han havde formodet; og

x) See Oddur Munk sammesteds som før S. 53.

y) Ogsaa dette hos Oddur Munk, som synes tilkiendegive, at den Keiserlige Flaade, efter Slaget med den Danske, er gaaen norden om Jylland, for at angribe den Norske.

z) See Olafs Saga af Rik. Dof, L.c. og Snorre saa nydanførte Sted.

a) Saa har derefter var han med Hagen Jarl i Slaget med Jomsb. Hæere.

b) See Snorre, i Olaf Trygvass. Saga, Kap. 25.

og dette, med flere tilføedende Omstændigheder, satte ham i en ei liden Forlegenhed. I den Keiserlige Leir, begyndte man at frygte for Mangel; for saa stor en Krigsmagt var næsten ei meere Proviant tilovers; og fra omfiggende Steder intet at faae, da de Danske havde derfra laabet bringe alt hvad til Gode kunde være tjenligt. Reiseren gif derover til Raads med sine fornemste Krigs-Anførere, hvad man, i disse Omstændigheder, skulde griibe til? at griibe til Hestene, at slagte og æde dem; det eeneste Mittel, man kunde sige til, hvis man vilde blipe, anfaae Keiseren for at være Christns uanstændigt; at vende hjem, med uforrettet Sag, var stridigt mod hans Ære, hans Løfte; hans Værdighed og Anseelse. Her vare da næsten uovervindelige Vanskeligheder, paa begge Sider: men de bleve dog endelig overvundne, ved en Morske Prindses Raad og Anslage, hvis Historte vi her forekelig maae fortælle, forend vi kunne gaare videre.

Daf Tryg-
gvesons Fø-
sel.

§. 26. Vi erindre os da fra det foregaaende en Kong Tryggve b), der var en Sonneson af Kong Harald Haarfager, men en Son af Kong Olaf, kaldet Gestrada-Alf c), hvilken Tryggve blev ved Forraderie, af Dronning Sunhild og hendes Sonner, tagen af Dage. Tryggves Dronning heed Alfrid, der vel ingen fød Princesse var, men dog et meget deilig Fruentimmer, og derhos ei mindre forstandig, veltalende, retsindig, stor og prægtig i al sin Opførsel d), samt af Kongelig Herkomst: thi vel var hendes Fader Erik, kaldet Blodaskalle, som boede paa Dffrystad eller

b) See den 18de §. i det 1ste Kapitel.

c) See Norske Hist. 2den Deel, S. 187, og 193.

d) See Olafs Sønns Tryggvasøns Historie af Stenpar. Del, 1ste Part, Kap. 37. S. 33.

eller Øbrostad e), som Leidsmand, fløit en af de mægtigste og anseeligste i Norge, men han nedstammede dog fra den berømte Vikinga-Kærs Familie paa Birk f), og giknem denne, længer hen, fra Kong Hæger Lodbrok g) Dronning Astrid havde, for Kong Tryggves Død, fødte ham trede Døtre, Ingeborg og Astrid, og da han blev dræbt, var hun frugtbar. Astrid fik tre Døtre, Bunnhilds Stabelav, og vidste hendes Hensigter; hun ansætt sig og sit tilkommende Foster derfor ei fikker nok, for hendes Efterfølgere, men samler i en Hast, saa snart hun fik Kong Tryggves Død at vide, alle Penge, alle kostbare Sager sammen, og dermed lær hun Flugten, i Selskab især med hendes gamle Foster-Fader Thorolf, kaldet Lufskæg h). Astrid holdt sig siden i Skul, og Thorolf var stedse om hende, mens de andre Tjenere vare ude, for at udspilde, hvad hendes Efterfølgere toge sig for, hvor de vare i; og da Gudsels-Tiden kom, lær hun sig, til desto meere Sikkerhed, bringe ud paa en Holme, i det store Vand Raund k), hvor hun fødte et Dreng-Barn, hvilket Thorolf

No. 968.

No. 968.

eller

No. 969.

rolf

e) See Torfæi Histor. Norv. Par. 2. Lib. 6. pag. 244. hvor der staar, Offerstaden i Viigen, men her vare: paa Jæderen.

f) See høfstedes Stamme-Tabelle.

g) See Norske Histor. 2den Deel, S. 483.

h) Et Fragment af Norges Konunga-Sæger, blant A. Magnæi Mster, fortæller, at hun skæde, efterat have fødte sin Son Olaf, til Ørkenen, hvorfra hun kom med 3 Slæde, og blev der i 3 Aar, men sendte siden, da hun frøgte ei der at kunne være skilt, Barnet fra sig med den berømte Thorolf, som førte det hemmelig med sig til Norge s. f. v. en Fortælling, som vilget ganske fra alle andre, og synes ei at være rimelig.

i) See Snorre, i Ol. Tryggv. Saga, Kap. 1.

k) See Olafs Saga Trygg. i Nat. Hist. 1ste D. Kap. 46, 39. Det Vand Raund ligger mellem Hadeland og Ringetide.

roff overtofer med Vånd, og faldet, efter Botsnets Harsaber, Olaf. Dette Boede enten Efteraaret, Mar. efter Christi Fødsel 968, eller om Foraaret h, Mar. 969 m); og siden blev Astrid paa samme Holme den hefte Sommer over: men Høsten kommer, Nætterne blive mørke, Dagene korte, Været Føds; og man nødes til at forlade Stedet. Igienneut ubeboede Steder, og langt fra Bygden liggende Veie, begynder man sig da derfra; man reiser alene om Nætterne; og endelig en Aften meget sildt kommer man til Øbrostad, hvor Dronning Astrids Fader Girit boede. Her laer hui ved et hemmeligt Bud sin Fader undertrette om sin Ankomst; denne taer indt hendes, og hendes Folge; og hui med hendes Son, samt Thorolf og toende Opdarterster, blive der hemmelig Vinteren over; de øvrige af hendes Folge indlægges paa andre Steder. Herover kulde Dronning Astrids Opbolds Sted ei længe blive dult; og Rygtet derom kommer Dronning Gunhilds samt hendes Sonner for Øren. Keppe har noget Prænt været indsat for flere Jurer; flere Forsølgelser og Efterstræbelser; end vor Olaf; siige fra Nodens Tid af. Gaasnaar Kong Harald og Kong Gudraud havde udført deres

1) Gaasnaar hos Eirik, paa anførte Sted, Kap. 7. S. 247: Oddur Munk berimod beretter, at Olaf Tryggvesson døde, samme Aar, i hvilket hans Fader blev dræbt. See huius Olafs Saga, Kap. 22. Der kan være, og et maaskee det retteste. Efter dette skæde Olaf Tryggvesson være fød først i Aaret 968, og hans Moder følgende Sommer over have været paa omtalte Holme, før des bedre at blive i Skul, hvortil man temmelig hui troer, at han da først var fød.

m) Gaasnaar Olaf Saga Tryg. af Alaternar-Bot uderstkelig, paa rns anførte Sted, seggende til, at det var i Reisel Ordo den Stores 42de Regierings-Aar, men i den Engliske Konge Edmunds 1ste Aaliges Aar. At Olaf er fød 969, vidner ogsaa bemeldte Frægmær af Noregs Koninga-Ordn, ved at berette, at han var 27 Aar gammel, da hui kom til Norge; bti kom han Aar 996, er altsaa fød 969 eller 968: bti han kom først i Begyndelsen af Aaret 996 til Norge.

deres Mæg og Kongerike i Blåen, begavede de sig strax til Kong Tryggves Gærd, for at oplede Astrid: men hun var bort, ingen vidste hendes Opholds-Sted; dog gik Rygter, at hun var frugtformelig, og dette Rygte ansoog den dybtænkende Dronning Gunhild for rimeligt, ogsaa for rimeligt, at hun havde faaet en Søn. Dette gjorde hende høist opmærksom: men de Rigs-Uroligheder, i hvilke hun og hendes Sønner bleve indviklede med Hagen Jarl, skaffede hende for det første andet at tænke paa, end derom at opstille Undersøgelser; den første Winter, efter Tryggves Fald. Dog sender hun følgende Foraar Speidere ud, faaet til Uplandene, som til Blåen; her faaede de høre, at Dronning Astrid var paa Obrostad, at hun opfodde en Søn, avlet med Kong Tryggve: thi dette vidste mange n), blanda fleere havde Rygtet udspredt det; og denne Tidende bringe de til Dronning Gunhild, som strax førte alle muelige Anstalter, til at blivde den unge Prints mægtig.

§. 27. Til en af hendes fornemste Ræder, en for Resten ung og mægtig Mand, ved Navn Hakon o), overdrager hun strax den Forretning, at drage hen til Obrostad, for derfra at bringe med sig Kong Tryggves Søn; og dertil forsynet hun ham med et Følge, af 30 Mand, alle paa det bedste udrustede med Klæder og Vaaben. Han drager afsted,

Han efterstræbes af Dronning Gunhild.

n) See Oddur Munk i Olaf Tryggves. Saga, Kap. 1.

o) Mueligt har man kaldet ham Hakon den Rikke, og dette givet endel, som Theodor. Mommsen, de Regibus Norv. cap. 4. p. 10, Oddur Munk, Kap. 1. og fleere, see Lagerbringas Svenske Rikets Historie, 1ste Deel, S. 177, Anledning at gjøre ham til en Person med Hagen Jarl selv: en Sag, som med Rette modsiges af Forfatteren til Olafs Saga i Hålogaland, 1ste Deel, Kap. 63. S. 59. Enorm selv har ogsaa anseet den for urigtig, da han intet anseer derom.

og nu er han allerede ei langt fra Obrofsad, da nogle af Eiriks Venner blibe hans Ankouist daer og underrette om hans Erinde; disse sende strax Budskab derom til Obrofsad; det kommer der silde om Aftenen; og strax sammes Nat laaber Eirif sin Dotter, med hendes Son, et lidet Følge, og en troe Beiviser p) reise afsted; befallende dem at fore hende og Son til hans gamle Ven og fortrolige Stadsbroder Hakon den Gamle i Sverrige q), i Selskab med hvilken han, mens begge vare unge, havde i mange Aar foret paa Soeroverie r). De reise strax deres Vej; næste Aften komme de til en Bygd eller Herred, kaldet Staun eller Skogn; og der søge de Herberge, paa en stor Gaard, hos en ved Navn Biörn, en rig og mægtig Mand; men en slet Vært; et ondt og arrigt Menneffe, som derover forte det Elendige Situations. For ei at blive kjendte, vare de ankomne fremmede slet kjendte; Biörn drev dem derover bort af Gaarden; og nu maade de begive sig til en anden Gaard, Bittum s), Birkom t), eller Bithom u) kaldet, hvor en Mand boede, ved Navn Thorstein; som tog vel imod dem; og beordrede dem paa det beste. Imidlertid var Gunnstads Gesandt Hakon tidlig om Morgen, efter Astrids Afreise, kommen til Offruksad; her spørger han strax efter Astrid og hendes Son; da man siger dem ei at være der, vandsøger han Gaarden overalt, baade inde og inde; dermed gaaer en lang Tid bort, uden at man finder noget: men endelig faaer han Nys om Astrids Reise, og hvad

p) I den Danske Oversættelse af Snorre staar, at Eirif gav hendes Følge med af 30, S. 100: men det er uden Tvil utigtigt, og vedkommer sig ikke her seilet, mellem dette og Hakons Følge.

q) I den Danske Oversættelse af Snorre kaldes han Jarl, S. 100.

r) See Olafs Saga af Hat. Bok, I. c. Kap. 48. S. 41.

s) Saa staar i sidst anførte Saga.

t) See Snorre i Olaf Tryggvasons Saga, Kap. 3.

u) See Torfæi Histor. Norv. Par. 2. Lib. 6. cap. 7. pag. 247.

haad Bei him havde toget. Hakon skynder sig da affsted, han kommer somme Aften, men silde, til forbenæpnte Bjørns Gaard, spør der, som ellers overalt, efter Astrid, faaer ogsaa af Bjørn at vide, at til ham var ankommet et Følge af Staffarle, som han havde drevet fra sig, og maatte nu være paa en af de næst omliggende Gaarde: men Hakon flaaer sig, for det første, til Rolighed. Imidlertid kommer en af forbenæpnte Thorsteins Tjenere, der havde været i Skoven, til Bjørns Gaard, forbi hvilken hans Bei laa, han seer der en Hob fremmede, store Tilberedelser, faaer deres Erinde at vide, og fortæller sin Huusbonde det. Denne marker heraf, baade hvilke de fremmede vare, som vare i hans Huus, som ogsaa, i hvilken Gæde de stode. Da den tredje Deel af Natten var kun tilbage, dækker derfor Thorstein de fremmede op, stiller sig an, som heftig vred, tiltaler dem meget haardt, og befaller dem strax at pakke sig af Gaarden. De maae adlyde; og Thorstein følger dem paa Veien: men her mabenbarer han dem Marsfagen til sin Opfordel, haad han havde faaet at vide; og han anviser dem et Sted, hvor de kunde stille sig af Veien, og være i Sikkerhed, for det første, en Holme, bevoxen med høie Rør, der laae i et stort Vand x), men Soe-Bredden saa nær, at man kunde vade did ud. Her befaller Thorstein dem at blive, indtil han selv indfandt sig hos dem; han skynder sig derpaa hjem til sin Gaard; og diden kommer endelig Hakon, efterat have foret fra den ene Gaard, til den anden, og allevegne spurgt efter Astrid. Thorstein tilstaaer, at hos ham havde endeel fat-

3 3

x) Odder Mont beretter, at denne Holme laae i det Vand Mjora eller Mjösen, Kap. 1. S. 3. Et vist District paa Romeriige er i for-
 bum Dage ogsaa kaldet Skann eller Skogn: men saa maae Skri-
 bonterne have feilet i Tiden, som let kan være seet, og meere end
 een Dag været gaaet forbi, mellem Astrids Reise fra Örebro, og
 hendes Ankomst til Romeriige.

tige Rejsende været, men som vare reiste deres Vej, længe for Dag y); efter Hakons Anmodning, følger han med, for at opsoge de flygtige; han leder efter dem med stor Gliid, men fører Hakon tværtss afslides fra det Sted, hvor de vare. Denne leder derfor længe, næsten den heele Dag igiennem, men finder intet; intet viidete var nogetsteds om Astrid at faae uds purgt; og derfor maae han, med uforrettet Erinde, vende tilbage til Dronning Gunhild. Men følgende Nat indfinder den ærlige Thorstein sig hos Astrid; han fører med sig tiende Heste, læssede med Mad-Vare, samt andre fornødne Sager, og han forsyner hende riktige, med troe og Beten vel bekendte Leedsagere, hvilke fulgte hende lige til No. 969. Sverrig, til bemeldte Hakon den Gamle; hos hvilken hun blev vel imodtagen, og efter hendes Stand og Værdighed paa det beste medhandlet z).

Efterføges
og faa i Sver-
rig.

§. 28. Men dermed blev hun ei frie for Efterstræ-
beller, for Dronning Gunhilds Følgeselsk; for hvilken hæn-
des Opholds-Sted ei længe kunde blive Fint. Ved sine
Speidere faaer hun viide, at den unge Prinds Olaf var i
Sverrig; strax sender hun attet sin Ven Hakon, med et an-
seeligt Følge a), med den kærligste Hilsen, med Venskabs
For-

y) Oddur Monk beretter, at Þorstein foregav, de endnu sove, og ledte siden i 2 til 3 Timer efter dem, i Huset, derpaa i Skoven, hvor han end og narrede Hakon, ved at lægge yformerkt en Tralindes Varn, under Roden af et Træ, og siden foregive, det var fæet af andre, for at drive Spot, haade med sig, og de andre søgende. See og Olafs Saga, af Flat. Vol. Kap. 48, S. 43.

z) See Snorre i Olaf Tryggvasonar Saga, Kap. 3. Olaf Saga: Tryggva-
sonar af Flatey: Vol. paa nys anførte Sted, S. 44, og Oddur
Monk, Kap. 1. S. 6.

a) Oddur Monk bliver immier ved at tale om denne Sag, som fæet ved Ha-
gen Jarl, om hvilken han beretter, at hvar ved den Tilighed blev
den

Forfærring, og med prægtige Foræringer til Kong Erik. Sigurdsøll i Sverige, i Hensigt at faae hos ham den, til hendes Forhavende at udføre, fornødne Understøttelse. Hakon bliver der ved imodtagen, efter Anmodning om Hielp, giver Kong Erik ham med sig et Følge af 1000 bevæbnede Mænd b), for med den fornødne Eftertryk, at kunne udføre sit Erinde, hos Hakon den Gamle: men denne faaer imidlertid, ved sin Søn Ragnvald, som stod i Tjeneste ved det Svenske Hof, og i færd Venskab hos Kongen, Underretning om Hakons den Ærstes Ankomst og Erinde; strax traekter han til sig en Skare af 300 bevæbnede Mænd, for at drive tilbage Magt med Magt, om det gjordes fornødent: men han laer, for det første, vel imod Dronning Gunhilds Gesandt. Da denne, paa nybnævnte Drønings Begne, indbøder den unge Prins Olaf, under de penligste Ord og Hilsener, til de Norske Kongers Hof, for der, som Dronning Gunhilds egen Søn, at faae en hans Stand værdig Opdragelse, og med Tiiden Deel i det Rige, ham ved Fædselfælsktskaben, overdrog Hakon først den Sag til Prinsens Moder c), men da denne plad ud negtede, at samtykke deri, afsløg hun aldeles Gesandten's Forlangende, og lod ham forstaae, at efter saa mange af Dronning Gunhild udviste Provet paa List, Dødsfælskab og Underfundighed, havde man her et mindste Aarsag at sætte nogen Tillid til hendes Ord.

den Vinter over, hos den Svenske Konge, og at denne har sit hellige Døttre Andur til ægte, Kap. 2. S. 8. Men dette kan neppe bestaae med Tiids-Rægningen. Kan dog mueligt være, at Hagen Jarl har havt nogen Deel, i disse Anlag mod Prins Olaf, for at komme i Venskab igen med Dronning Gunhild, og at derfor har reist sig den Frygt, han siden bær for denne Prins, saa som den Vinage, han gjorde sig, for at faae ham ryddet af Veien.

b) See Oddur Mont, Kap. 2, S. 8.

c) See Snorra paa nybnævnte Sted, Kap. 4.

og Løfter, hvor fagre, hvor venlige og smigrende de end syntes at være d). Med denne Beseed maade Gesandten reise tilbage til Kong Erik; og denne gav da tilkiænde, at saadan Modtagelse, saadant Udfald paa Gesandten's Erinde havde han i Forveien ventet, af Hakon den Gamle, han som i en Trette, for ei længe siden, med Kongen selv, havde gaaet af med Seieren. Den Norske Gesandt laver sig herover til Hiemreisen; dog agter han først at bode et nyt For-
 Na. 970. søg, og at overrumple Hakon den Gamle uforvarender; efter Forlangende udruster Kong Erik ham atter, men med et større Følge, med et Følge paa 200 e) til 300 d) Mand; og med det begiver han sig til Hakon den Gamles Gaard, i Forsæt, at bortføre Prints Olaf, enten Hakon vilde, eller et: men denne finder han ei ubereb. Hakon afflaar ham atter hans Begjæring; og da Gesandten, herover fortørnet, taber i Brede endeel haarde Ord og Trusler falde, blir han af en den gamle Hakons Træl, en stor, stærk, men tillige ond og ærrig Karl, ved Navn Baste eller Burski, ei allee- ne overfuset med en Hov Skjoldbord, men ogsaa udsat for den Skam, at blive slagen af en Træl, der truede ham med en Hov-Skold. For at undgaae den Skam, anseer da Gesandten det for raadeligst, at viige tilbage. Han begiver sig derfra, først til Kong Erik, men siden hlem til Norge, hode han dringer Dronning Gunhild den Liden, hvormed hun blev særdeles ilde tilfreds, at han havde i Sørrig vel seet den unge Prints Olaf, men i Hensigt til sit Errende intet andet udrette g).

§. 29.

d) Se Olafs Saga Tryggvsk af Blatmann-Bok, Kap. 49, S. 45.

e) Saa siger Oddur Munk, Kap. 2, S. 11.

f) Saa siger nydenævnte Olafs-Saga.

g) Se Olafs Saga Tryg. i Blat. Bok, Kap. 49, S. 44—46; Større paa anførte Sted; den Danske Oversættelse af ham, S. 101.

§. 29. Dronning Astrid og hendes Son undginge da saaledes den istsige Gunhills Efterstræbelse: men de undgaae ei derud nye Færrer og Gennordigheder, som lurede paa dem. For at undgaae Dronning Gunhills og hendes Sønners Vold og Overlast, maatte i deres Regjerings-Tid mange af de fornemste, de mægtigste Mænd i Riket, eller deres Sønner, forlade Norge, og enten grube til Sværmeriet, eller gaae i udenlandske, i fremmede Herrers og Regentes Tjeneste h). Blandt disse var Sigurd, en Son af forbenævnte Eirik paa Ørroslod, men Broder til Dronning Astrid, hvis Brodre desuden vare, en Jostein, en Partshofut, en Thorkell Dyrdill, alle store og dærlige Mænd, men uvist, om de alle have været Astrids fulde Brodre; eller ei. Sigurd, der uden Tvil var den ældste blandt dem, begiver sig til det af vore Fædre saa kaldte Gardarike, Holmgard eller Holmgardarike i), en Deel af nu værende Rusland, hvor da, især over det Novogrodske k), regierede en Konge, ved Navn Baldemar eller Modomir, en Son af Svæthofslar, som for det første havde kun den tredie Deel af Riket; men efterat hans Broder Dleg var dræbt af den tredie og ældste Broder, Jaropolk, denne igjen af Baldemar selv, blev eens regjerende over da værende Rusland. Hos bemeldte Baldemar træffes var Sigurd i Tjeneste, og i den opfører han sig saaledes, at foruden den store Ære og Ansæelse, til hvilken han opfanger sig ved Hoffet, for-

No. 270.

h) See ogsaa anførte Olafs Saga, S. 47. Kap. 50.

i) Holmgard synes vore Fædre at have kaldet det Novogrodske især, med de der norden for liggende Distrikter; Gardarike derimod den sørlige Deel af Rusland; det Røde. Dog ere begge Navne ofte forbyttede med hinanden.

k) See Nestors Jærbøger, cap. Scherer, S. 28.

foruden de mange Tilgudsomme, han forhøvede, og foruden de store Jordegodse, ham af Kongen bleve forærede, bleve først adskillige Provincier betroede til hans Beskyttelse, og endelig, som Oddur Munk beretter, det heele Rínges Forbaltning overdraget i hans Hænder l). Dette kan ei komme nogen urimeligt eller utroligt for, som veed, hvor meget Væregerne, de Største og andre fra vor Norden, den Tid havde at sige i Gardaríke eller Rusland. Rygtet, om bemeldte Sigurds Mægt og Anseelse, kommer endelig hans Søster, Dronning Astrid for Øren; her fatter hun Lyst, at begive sig, med sin Son, over til ham, ventelig saavel i det Forsæt, derved des bedre at sættes i Sikkerhed mod Dronning Gunhilds Efterstræbelser, som for at finde Understøttelse, baade i bemeldte og andre Tilfælde; og hun udrustes, af Hakon den Gamle, med alle til Reisen fornødne Sager.

No. 972. Reisen gaaer for sig, efterat Astrid havde været 2de Aar i Sverrig, da den unge Olaf var gds Aar gammel; og de gaae bort paa et Rødmunds-Skib, men ere saa vanhædige, undervejs at støde, ved den De Estfilla Alar Mæt m), paa en Sværøver-Bande, fra Estland. Desse plyndre Skibet, gjøre alle, som ere der inden borde, til Slaver, saa mange, som ei blive dræbte, og deele Slaverne imellem sig. Her bliver den unge Prins Olaf revet ud af hans Moders Arme; begge blive fulgte som Trælle, og Olaf har det Væghæls, med den gamle Thorolf, og med dennes Son, Thorgils, at falde i en barbarisk Estlanders Hænder, ved Navn Klerkon. Denne anseer Thorolf for uduelig til Arbejde; ham

Klaer

l) Se Oddur Munk, Kap. 3, S. 16. Hylsfeld, i hans Dannemarks Historie, 1ste Tome, S. 97. henfører dette til Dannemark, og beretter at Olaf blev der opfaldt, og siden Regent der i Landet; en Beretning, som jeg ei veed, hvorfra han har taget.

m) Saa siger foranstøttede Fragment.

flaer han derfor ihjel: men Olaf og Thorgils følger han, hver for en god Duf, til en anden Mand, Kleifar kaldet, og denne dem igjen til den gde, der hedde Keas a). Denne Keas fatter meget Kjærlighed, for den unge Olaf, og opdrager ham som sin egen Sou, men Thorgils maare at beide med de andre Tralle. Efter nogen Tiids Forløb, hender det sig, at Olafs Moderbror, foromtalte Sigurd, udsendt af Kong Valdemar til Estland, for den at indkræbe de Kongelige Skatter; kommer med et anseeligt Følge o), til den Bye, i hvilken Keas boede; her møder han den unge Olaf, som da havde været 6 Aar i Estland, og folgelig var omtrent 8te Aar gammel; dennes Klædebragt, som var fin af og anseelig, hans Diefen, Dimer og Ansigt Dannede, hvort var noget høit og adelt, noget som ei lignede den Estlandske Folkeskud p); hans øvrige Legems Dannelsen, og hans artige Opførsel, da han traadde frem og med megen Ansændighed hilste paa Sigurd og hans Følge, gjorde denne opmærksom, udkræft da Olafs Udseende og Klædebragt, at han maatte være en Ublønding, ei af den Estlandske Folkeskud. Efter gik Spørgsmaal derom til Olaf, haaer Sigurd da hans Navn, hans Fædreneland, hans Forældre, Maaden paa hvilken han var kommen til Estland, og hans Skiebne der i Landet at vilde; han bliver af alt dette fuldkommen overbevist, at denne unge Person var hans Søster-Son, og hos Keas, som meget nødig vilde miste den unge

A A 2

Olaf,

a) Oddur Munk kalder ham Ees eller Gers, Kap. 4. S. 16. 19. men hans Son Keas. Hans Datter hedde Ketor eller Kethon.

e) Det Onore i Olaf Tryggv. Saga. Kap. 6, og Olaf Saga Tryggv. i Flar. Del. Kap. 52. S. 59.

p) Se Olaf Saga i Flar. Del. S. 49, som beretter, at Sigurd saae, det Olafs Ansigt ei lignede en Estlanders. Estlenderne maare da, efter denne Beretning, have været af en ganske anden Folkeskud, end vore Nordiske Forfædre; og dette er rigtigt.

Olaf, bringer han det, flaat et uden sigtne Nede, saa vidt, at han fik Olaf, tillige med hans Fosterfaders Thorvalds fristikke, den skæbnes for en, men Olaf selv saa y q) eller for en Mand's Guld, en efter de Tidens Maade, meget høi Pølse eller Løse-Penge.

S. 32. Saa saadan Maade fik den unge Printz Olaf sin Frihed, igiend. Egent, begynte han sin hvidejatt sit, men holdt der hans Slægt, hans Familie og Høimodighed, at han sag, som Oddur Mont siger, at efter en i Garbarits vedtagen Lov, maatte uden Kongens Villie og Vidende, ingen Kongesøn, ingen af Konge, det der opfordres, men der varde et længe, forandring vilde, hvo Olaf var, med følgende Afsendinge. Under en Gæstfærd Tour, som den unge Olaf den Dag gjorde paa Tjukt, fandt der han der foromtalte Klertor igiend, som havde dræbt hans Fosterfader, den gamle Thorvald, og den Drenk hans Haand, hvorved Maadet var fæst, og her oplyndes hans Olaf af Forbittelse, af Begierlighed efter Hæm, en Hæm, som fra den spæde Ungdom af blandede Forsædse indpøntet, han løber strax til Klertor, hugger ind i den liden Øre, han daer i Haanden, hin Hovedet i to, indvil Hjernen, og taer derpaa Flugten til Sigmunds Havn, til hvilken han fortæller hvad som var fæst. I Tilfælde til den da i Rusland værende

1 q) Saa siger Oddur Mont. 2 Det og Torfæ Hilt, Norveg. Pag. 2. pag. 351.

2) See Olaf Sags paa at fortælle det, S. 32. Kap. 2.

3) Saa berettes i de Fragment af Olaf's Konungs Sæge.

4) Nymfdrift Fragment beretter, at Olaf snappede Dren af Klertors Havn, og dræbe ham dermed; og Oddur Mont, Kap. 9. S. 21, med mindre Uvillighed, at Sigmund var til Olaf behjælpelig i denne Gjerning, at han indbragte Klertor ud af Staden, og at man der leverte Olaf en stor bred Øre, med hvilken han østug Klertor Hovedet.

kon y) begangne Drab, røtter sig sammen; man søger efter den skyldige, for at lade ham afstraffe paa Livet; og man faaer omstøder vide, at han var i Dronningens Gaard. Alle søge da vidne de finde det en Hov betængete Rigsfalk, for sig; og det seer nu til indbyrdes Strid og Blods-Udgødselse, da Kong Waldemar 2); underrettet derom, røtter an med sine Hofmand, og afsværger det. For at jævne Sagen, det bedste freesunde, bestilles viffe Mand, til at dømme det; disse dømme Olaf til en usæelig Penge-Mand; der betaler Dronningen for ham og dermed blev alting igen stille; men det unge Olaf dog ei uden Fare, for Fremtiden. Dronningen havde fattet den Stærkighed for ham, at hun beholdt ham i sit Hof; men i Garbariske har den Tid, ved en Lod fastsat, attrubere Mogens. Brændsen maatte ingen fremmed Mants, ingen af Kongelig Bæd opfødes, eller sig der lange opholde, med mindre det seede, med Regentens Tilladelse. Herover aabenbarer nu Stigard, for Dronningen, Sagens hele Sammenhang med den unge Olaf, hans Herkomst, den lange Fordigelse, han havde udstaaet, hans Landsflygtighed, Anledningen til hans Flykt til Garpariske, og anmoder hende om, at give Kongen Underretning derom. Det seer, og det unge Olaf bliver, ved den Tilighed antagen i Kong Waldemars Hof a).

§. 31.

1) Kierken skal have været af en stor Familie, selv en anseelig Mand. See den Danske Oversættelse af Sævre, S. 117.

2) See Theodoricus Monach. de Regibus Norveg. cap. 7. pag. 13. Af Indet berettes, deriblandt ogsaa i et Fragment af Olaf Tryggvasons Saga, at Kongen var selv paa Almuens Partis i Ugyndelsen, at Olaf blev fæstet i Jængel, men at han ved Dronningens Hielp blev udfriet derfra. Dette kan være, og det forøges med anførte Fortælling.

3) Denne Fortælling er den naturlige, og uden al Tvivl den rette. Oddur Munk har her, Kap. 5, S. 22, indblandet endel fabelagtige Omstændigheder, for derved beskrive at ophold sin Felt: men disse glove et Historien selv usand eller vigtig.

§. 31. Her faaer nu Olaf en Opdragelse, som et hans Fodfel anstandig, og han kommer ind paa en Bane, hvor ham gives Lethed til fuldkommen at udvikle de herlige Sinds og Legems Egenheder, hvormed han af Naturen var udrustet. En fortreffelig Legems Dannelselse og Ansigtets Deilighed, havde han ingen sin Lige; i Størte og Størrelse, i Legems og Krigs-Øvelser, bær han Prisen, frem for alle sine Landsmand, for alle dem, som levede i hans Tidder b); og i alt dette, ligesom et mildt i Blisdom og Forstand, i Minddom og Druelighed, til alt hvad han foretog sig, i et hurtigt Begreb og modne Indsigt, overgik han, i sin Ungdom, alt hvad som kunde ventes af hans Alder. Hertil hals et alleene denne unge Printses eget fortreffelige Naturel, men ogsaa tillige den Opdragelse, han blev givet, i Kong Waldemars Hof. Denne Herre, der elskede ham, som sin egen Søn c), oplærte ham selv, et alleene i alle Hoffets Ørder og Altitgheder, men ogsaa i alle de brugelige Vaaben-Kunster, i alle Slags Legems og Krigs-Øvelser d), hvortil den unge Printz forhvervede sig en usædvanlig og næsten utrolig Færdighed; og derved vandt han et alleene Kongens og Dronningens Yndest, men satte sig

b) Ses Olafs Saga Tryggvaf. i Hategar: Vol. Kap. 55, S. 51, og Snorre, Kap. 7.

c) Endes hersees, at til den Yndest, som Dronningen og Kongen tillige satte for ham, vare de i Forveien bleuue beredde, og viss, for hans Ankomst til Gardarike, fæde Spaadomme. Ses Olafs Saga, i Fins Bog, Kap. 50, S. 47, og Kap. 64, S. 61. Man kan, om man vil, regne dette til foromtalte fabelagtige Omstændigheder, uden derved at fæde Historiens Troværdighed.

d) I Vighim, siger Olafs Saga, paa anførte Sted, det forklaret Veder Claussen i sin Danske Oversættelse, S. 111, med Figen og Skærmen, hvorefter man kan snart drøbe sin Klæde; og i Narsdassab (der faaer ei i Olafs Saga) det er Kunst, at antænde og angaae sin Klæde.

No. 981.
eller
No. 983.

sig ogsaa i Kæfte, Holografte, hos de høverste, de forstan-
dige Mand, hos de fornemste Hovdinge i Riget. Si
Under derfor, at en Prints, af bemeldte Egenføder, fød-
tede Kyst og Færset, af vilde sig, som snart stee kunde, paa
de Ridders store og fornemste Skoleplads. Da han var 12
eller 15 Aar gammel e), begierte han, af Kong Boldmar,
at blive udrustet med de behørigte Slibe og Krigsfolk; dette
klinder ham tilstaaet; han faar en, vel ei stor, men udvalgt
Krigsmagt f); af anføre; efter den blandt de Ridders. Sæ-
dane hengelige Maade, gives ham, som fød Kongen Kong,
af hans Underhørende, stor Konge-Titel g); lad være, han
ingen Lande havde at regiere over; han henderiver 3de Aar
paa disse Skræpper-Løge h); men siden foretager han sig
Krig, af langt større Betædendehed, og han anvender sit første
Krigs-Løg, den første Sommer, paa at bringe de Stæder,
de Borge, og de Lande igien under Kong Baldemars Lo-
dighed, som enten dæfra havde været sig løs, eller andre
Hovdinge og allgrendfende Konger lagt under sig i). Her
vissam. Olaf de største Prover, som kunde ventes, ei allee-
ne

e) Oddur Monk beretter, Kap. 32, at Olaf var 6 Aar i Estland, 9 Aar i
Gardarike, altsaa maae han have været mod 15 Aar, da han be-
gynde sine Sæ-Løge; eller rettest, maae han have været 12 Aar
gammel, da han begyndte Sæ-Løgene, 15 da han siden foretog sig
Krigen til Lands, mod de frasaldne, i hvilken 3de Aar, som efter-
følgende Fortælling udviser, blev betingede. Tilge Tit, tilge Om-
standigheder have her atter gjort, at disse adskillige Løge ere
glorte til eet.

f) Den har uden Tvil bestaaet, for det meste, af de saa kaldte Wareger,
af Trapper, her fra Norden. At disse have tjent Kong Boldmar,
vidner Nestor selv. See anførte Sted, S. 97, 98, 98.

g) See Olafs Sage, i Hist. Vol. S. 62, Kap. 67.

h) See følgende S. 32, not. b).

i) Dette stemmer træffelig overens med den Ausfiske Historie. Nestor vid-
ner paa anført Sted, S. 97-99, at Volodomir førte Krig,
med adskillige Nabor-Folk, fra Aar 981 til 985.

ke paa Tapperhed, men ogsaa paa sin Kundskab og Færdig-
 hed, i Krigs-Væsenet, til at anføre en Krigsmagt: nogle
 af bemeldte Konger og Hovdinge nedlagde han; andre for-
 dreiv han fra de Lande, de havde bemagtet sig; i alle de
 mange og store Træfninger, han ved den Lællighed maatte
 holde, gik han derfra med Seieren; og ved sin Tilbagekomst,
 følgende Efterhøst, bragte han Kongen og Dronningen et
 overmaade rigtigt Borte, bestaaende i Guld, Sølv, Væd-
 steene, kostelige Klæder og andre kostbare Sager. Ved alt
 dette stadfæstede han endnu mere det Venstas, den store Gni-
 dest, hvort han stod ved Hoffet; hans Anseelse tiltog alt
 mere og mere iblandt Folket; og hans Rygte udbredte sig,
 ei alene i Rusland; men ogsaa over hele Norden. Tre
 Aar efter Himanden, var han med saadanne Krigstøge bestan-
 dig sysselsat; og i dem, den heele Sommer igiennem; idelig i
 Feldten, indtil han endelig bragte, alle frasiddne eller fras-
 tagne Lande, tilbage under Kong Waldemars Eydighed k);
 men Her Høst førte han hjem med sig, for Kongen og
 Hoffet, et stort Borte, anseelige Rigtigdomme ogsaa for sig
 selv; og derved saavel, som ved de Forkæminger, han fik af
 Kongen, blev han endelig sat i den Stand, at han, efter de
 dærende Printser og andre store Hovdinges Raad, kun-
 de for sig selv holde en Hof-Stat, og selv underholde en an-
 seelig Deel Hofmænd og Huuskarle, som han bestandig had-
 de om sig l), og som, for det meste, bestode af Nordmænd;
 og Gauter og Danste m).

S. 32.

k) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. pag 324.

l) Torfæus siger, loc. cit., at han blev sat over det heele Hof; hvilket jeg
 ingensteds har sunder hos de gamle.

m) See siger anførte Fragment af Norges Konunga-Sagur.

S. 932: Men her gif det tilsidst, som sædvanligt ved Hofferne. Den store Ære, de mange Alighomme, som vor Olaf herved indsamlede sig, opvakte ham efterhaanden mange og store Misundere. Desse foreskillede Kong Waldemar, hvor farlig denne fremmede Prints, der besad saa stor Magt, saa herlige Egenskaber, kunde blive for Riket, for Kongen selv; de glemte ei, at føre ham det fortrøstlige Venkskab til Gemytte, der var imellem Olaf og Dronningen; og de søgte at indprente ham Misstanke, saa vel derover, som til den Omhye; Dronningen haer, for at samle de duktigste Krigsmænd til sit Hof, hvilket hun, efter den blandt store Herrer da brugelige Skik, holdt adskilt fra Kongen, med hvilken hun, i den Sag, ligesom lappedes. Til disse Foreskillinger begyndte Kongen endelig at række Ørene, og de gjorde det Indtryk hos ham, at hans forige Venkskab for Olaf blev forbrudt, hans Sind og Opsæts mod ham ganske forandret. Dette mærkte Olaf, han forlanger derover af Dronningen Tilladelse at reise fra Rusland, foregivende sit Forsæt at være, at reise til Norge, hvor hans Farsfædre havde regieret, hvor han efter dem havde stillet sig til Riket, hvor han, altsaa, kunde vente sig en stor Lykke, end i Garbarike. Det kan ogsaa være, det er rimeligt nok, at Olaf, opmuntret af Røgtet om forhermelig Alenighed, om den Krig, der havde reist sig, mellem Kong Harald i Danmark og Hagen Tors, har virkeligt haast i Sindet, at forsøge sin Lykke i Norge, men er bleven hindret derfra ved det mellem dem surtede Forlig. Dronningen samtykker derfor i hans Begiering; hun forskaffer ham af Kongen den forlangte Afseidⁿ; og han gaaer med sine Følg og Skibe til Øster-Soen, hvor han en Tiid lang

No. 985.
eller
No. 986. o)

ⁿ) See den Dansk Oversættelse af Snorre, S. 112.

^o) Har Olaf været i Har i Garbarike, foruden de 6, han var i Estland, maae han være reist derfra sidstnævnte Har.

foarmædige, paa det da glægsfælske, og blandt andre
 Stæder angik det Borgundarholm, hvor han gjorde Land-
 gang, plundrer, holder en Besættning med Indbyggere, vin-
 det Skat, og ligger siden i den Sted, inden for Landet, i
 Forsæt at gjøre sig selv til Gæstgiver. Men her reiser sig
 en Storm, som driver ham til Østerne af Benden, (venste-
 lig til Ost-Benden eller nu værende Bag-Bommen) hvilket
 Land da stod under formentlige Højske Konges Bogeslæt Her-
 redomme, som var Skribent-Råde Butiskelf, hvis Datter
 Geira, Ende efter en deritilfor værende Højske, under
 Titel af Dronning, nu førte Herredømmet over den Del af
 Landet, hvor Olaf landede. Denne slægt, her sine Tætte
 op paa Strandbrodden, saae fredeleg afsted, og giver sig ud
 for en fremmed Stokmand, under Navn af Olaf, eller Ole
 den Stærke, eller den Gæstgiver. Men hans ondske-
 ligen Person, hans Tætte, hans mange Krigstætte, viste tydelig,
 at han maatte være af stærke, af Kongelig Herkomst, og selv
 en værdig Her-Konge. Den Berg, hvor Geira havde
 læst af langt fra det Sted, hvor Olaf havde opstaaet, saa
 Tætte, hun blæste, af sin Tætte, Raadgiver og Hofmeester,
 Dikta kaldet, herom underrettet, og efter sammes Raad,
 lader hun den fremmede med hans Gæst, indbyde til sin Berg,
 for der at blive Vinteren over. Høsten var den Tid for
 Haanden, Storm og vildt Vædd begyndte at regere, Olaf
 tog derfor med Glæde imod Tilbudet; han kommer, og hans
 Person, hans Opførelse, slægt Geira, dennes var Olaf saa
 vel an, at efter bemærkede Dikta Tilskyndelse, bliver Tætte;
 Kæb mellem dem besluttet, og med hendes Faders Villie fuld-
 byrd.

B 5 a

P) Dikta havde den da formentlig, at det var en Højske, som i den Tid, som
 mellem Råde, Harald og Hagen var. See Odder Dikta, Kap. 6.
 Q) See Olaf Saga, af Blat. Dikta, Kap. 66, S. 64.

byrder: Det blev da Olaf en regjerende Herre tillige med
 Etica, og han vilde sige, at han var det værdig. Af sin
 Dronning faaet han vilde, at alle sine Gæder og Herreder,
 som tilforn havde betalt ham, skulde nu have været sig selv fra
 hendes Lydighed; her gik han til sit Bindehug, for at
 tvinge dem igen til Lydighed; dette lyktes ham; under en
 Hærferd glennethi Benden, førte end nogen for ham havde
 gjort; som bevidnes i det gamle Den Retskrift 2), under
 tvinger han sig alle frastodt Gæder: men han tager dermed
 i den yderste Elus Fær, i Bekirringen for en meget stærk og
 besøgt Stad. Her stille Indbyggerne sig an; som de god-
 villig vilde overgive Staden; de aabne Porten; Olaf rykker
 ind i Staden; men da han, med nogle faa af sine Folk s)
 var kommen der ind; såe de Porten; tilforn den med
 store Bommer og Stader; nu angriber han dem med alle
 Kanter. Men her for hans store Hurtighed; hans ufor-
 søgte Mod, han til Hæder. Nu den nødvendige Ende
 var Stadens Mure afbrudt hoi p. den saa af sig; Stad;
 derhen dræbte han sig; dræbte til sine Folk; at alle skulde
 følge hans Eksempel; solger sig op på Munden; springer
 derfra ned på hin Side, uden Stæde, ved det Inden der-
 under var blod; Plont Murene meget hoi; og modtager
 selv sine Folk. Staden blev såret indtagen; alle dens Ind-
 bygger dræbte; og et stort Bytte gjort.

S. 33. Med Gaier, med vel forrestes Erinde, vendte
derpaa Plaf til sit Hjem, tilbage til Dronning Geira: men

2) See nytafgrte Dlaf, Saga, Kap. 67.

Oben: Diese Briefe: des Fürstbisch. von Brandenburg und so. Danksag. 18.
 2. 38. Das letzte: ist: an: seine: hohere: Vortierung: sollte: denne:
 Stad: habe: zur: Demoborg: sein: man: den: Bestehung: er: ist:
 noch: richtig:

h) Der Oloffe Saga, Kap. 53. S. 71. Oddur Mont, Kap. 22, S. 98, siger at Kong Olaf var 9 Aar i Garðartle, før end han drog til Söndra-Þórshöfði. Efter det skildres Olafs færd han en Alder af benimod 18 Aar, før end han gifter sig med Gestr; hviler bedre paffer sig, end at han da var kun 15 Aar. Vel sig begge bemeldte Skribenter, Oddur (S. 27), at han var kun 12 Aar, da han begyndte sine Krigstog, og Gunnar, at de varede i 3 Aar; altsaa vilde Olaf have været kun 25 Aar, da han drog til Söndra-Þórshöfði, som jeg troer, han har begyndt sine Gange. Oddur da han var 12 Aar gammel, drever kun i 3 Aar, men Gunnar 3 Aar før. Alig til Landet, medbringer de skafnede Jæll, og da han indlagte sig den Dæ, den Dægt og Hæfse, som opførte him den Hæfse, for hvilken han maatte vige.

nu-atter og eller meere, og bliver til Afreisen dertil, af Kongen ei alleene aflagt med store, med prægtige Foræringer, men ogsaa udrustet med de fornødne Født og Skib.

§. 34. Kong Olaf var den Tid omtrent 20 Aar gammel; han havde, ved bemeldte Bedrifter ei alleene gjort sig næstfundig i Gardarike, i heele Norden, men Røgtet derym havde ogsaa udbredet sig til hans Fædreland, til Norge k). At en Prints, af Kong Olafs Egenskaber, det havde saa stor Ret til lidstærkte Hæge, har passet paa alle Leiligheder, til at udsøre denne sin Ret, er ei at tvile paa, og rimeligt derfor, at hans saa hastige Reise fra Gardarike har just været Malet paa Norge, hvor han havde faaet hvide, at Kongen selv var staaende, at Landets fornemste Bedrøgen, des Største og bedste Krigsmagt nu være i Danmark. Men han forløber først Eksten i Østersøen, ventelig for at gjøre Bøtte, mueligt ogsaa for at indhente noiere Kundskaber l). Først gaar han over til Slaane, gjør der Landgang, holder en Træfning med Indbyggerne, som satte sig til Modværge, faaer Seier, og gjør et stort Bøtte. Siden sejler han langs Kysterne af Øst-Gaustland, hvor han træffer paa et m), endel Tapper tilhørende Kiøbmandskib; det angrii, her han, erobrer det, efter en tappet Modstand, en haard Træfning, hvor de fleste af Skibets Besætning omkomme, og borttager alt det Gods, som derpaa fandtes. Derpaa gjør han Landgang paa Gotland selv; han kommer derfor ogsaa

No 989.

i) See den Danske Overtællelse af Snorre, S. 212, og Oddur Munk, Kap. 10, S. 45.

k) See Oddur Munk, indansførte Sted.

l) See Snorre i Olafs Saga Tryk, Kap. 24, og Olafs Saga af Blat. Det. Kap. 85, S. 86.

m) Torlaus siger i Histor. Norv. Part. 2 lib. 8, cap. 23, pag. 336, at Skibene vare tvende.

ogsaa her i Træfning med Indbyggerne; men Kong Olaf
slaaer dem af Marken, og gior atter et vilgt Bøtte; hvilket
alt bevidnes; af den gamle Poet, Halfred Bændreda-
skald n). Endelig bringer Røgtet ham Efterretning, an-
gaaende forvirkte Krig hos Damerike o), hvor han hører,
at Kæiser Ottho høilig trængte til Hjælp og Undsætning, at
hans Spilger-Fader, Kong Boleslaus, eller Bursleff, var
selv tilfede. Vor Olaf seer her en vidt Maal at aabne for
sig, paa hvilken megen Ære kunde indbringes; et stort Bøtte
indsamles; og som mueligt var ham det fornemste, hans
første Modstandere, Kong Harald i Danmark og Hagen
Jarl, enten overvindes og dræbes, eller saa skædes, at de
ei skulde hindre hans Hensigt. Han hæfter derfor afsted til
Danmark; til Oien især, hvor Kæiseren laae med sin Krigs-
magt; dithen bringer han med sig 6 Krigsskibe, besatte med
300 eller 360 bevæbnede Stridsmænd p); og han tilbyder
Kæiseren sin og sine Folkes Tjeneste. Kæiseren, som den
Tid var besejret i forvirkte Forlegenhed q), og som da holdt
Raad med sine, om de tierligste Midler derimod, tog med
Glæde imod hans Tilbud, og spurgte blandt andre ogsaa vor
hys ankomne Olaf til Raad. Under Betingelse og Løfte,
at Kæiseren, samt de andre Krigs-Anførere, vilde følge det
givne Raad, raader da vor Olaf: at først skulde den heele
Krigshær faste i 6 Dage, og imidlertid paakalde de Christ-
nes Gud om Hjælp; siden skulde alle Mænd, fra den nær-
meste Skov, bringe frem Riis og tør Bred, for dermed at
fylde

n) Se Snorre og Olafs-Saga paa norske-re Steder. I Halfreds Vers
sættes Olafne, som der skædes, Kong Olaf besøgte paa denne
Tid; og saaledes maae det i sig selv og høde været.

o) Se forgaende §. 25; i dette Kapitel.

p) Se Torfæ Histor. Norv. loc. cit. pag. 342. og Oddur Munk. Kap.
12, S. 54.

q) Se forgaende §. 25.

fyldte forømtalte dybe og brede Grav, inden for Dannevirke; dernæst alle tomme Vand-Kar, man havde i Leiren, der beløbe sig til 8000 i Tallet r), opfyldes med tørre Spaaner, med Tiære samt andre brændende Materier; og paa den Maade et Forsøg gjøres, at sætte Dannevirke i Brand, og lægge den i Aske. Dette Raad blev af alle anseet for det bedste, og man sættet det strax i Værk. Efterat alle Ting vare dertil fremkaffede, deeler man, en Aften silde, Rigs-hæren i toende Hobe: den eene lader man angribe Dannevirke, med Stub, med Steene og Ballehynger; den anden rykke frem til Boldene, med bemeldte fra Stovene hentede Kiis, Greene, Qviste, samt med store Broer, giorte til at kaste over Graven s), og med bemeldte Kar, der vare fyldte med allehaande Ild-fængende Materier, og antændte, som alt tilhobe blev slængt ind paa de op til Bolden kastede Kiis- og Qvist-Knipper. Dette lykkedes: bemeldte Knipper bleve først antændte, disse antændte siden de Træer og de Stofte, hvormed Dannevirkes Bolde, især dets Kasteller eller Taarne, vare fortoimrede; og disse fattede Ilden saa meget hastigere t), som der samme Tiid reiste sig en stærk Blæst fra Synden, i det Sted, at forige Dag havde Veiret været meget stille. Herover kommer den heele Vold i Brand, inden følgende Morgen, laae Dannevirke overalt i Aske; og til sidst falder en stærk Støbregn, ved hvilken Ilden overalt saaledes udsluktes, og Jorden saa affioles og opblødes, at man kunde gaae over den afbrændte Vold, ligesom der ingen Ild havde været.

§. 35.

r) See Oddur Mont, Kap. 12, S. 55.

s) Og saa dette hos Oddur Mont, paa nydanførte Sted.

t) See Olafs-Saga Tryggvaf. af Glar. Vol. Kap. 85, S. 88.

Hagen Jarl
gaar tilbage
til Timpforn
den.

S. 35. Paa denne Maade voldske da Kong Olaf, ved sit snilde Raad, at rydde den Hinder af Veien, som syntes at vilde gjøre Keiseren det umueligt, at udføre sit Ansæg mod Danmark: men nu var Dannevirke lagt i Aske, nu derved Veien aaben for Keiseren ind i Jylland; og han rykker strax der ind, dels ved at lade sine Følk gaae over Gravem, ved Dannevirke u), paa bemeldte derober kastede Broer; dels ved at lade dem paa sine Skibe sætte over Elven x): thi her var nu ingen Hagen Jarl meer, ingen Norske Skibe, i det mindste ei saa mange, at de kunde gjøre behørig Modstand; og det af denne Aarsag. Efterat Keiser Ottho var kommen til Danmark, sender han, saa snart han fornemmer, at Hagen Jarl var hid ankommen med sin Krigsmagt, tvende sine Jarler, af hvilke den ene heed Urgopriotr y), den anden Brimissker z), med 30 Skibe a), vel udrustede baade med Følk og Naaben, over til Norge, til Biskop Isar, for at bringe bemeldte Kiige til den Christne Religion, medens Hagen Jarl var fraværende b). Om dette maaske lysnævnte Jarl endelig være bleven underrettet; han kunde, som en ivrig Tilhanger af den hedenske Religion, ei andet, end ansee dette Foretagende; som høist fadeligt, for den gamle Gudsdyrkelse; som en skarpsindig Politicus, maatte han ogsaa betragte det, som en Sag, der sigtede til noget meer, end til Religionen alene; der kunde have Indflydelse i Norge

u) Saa siger Oddur Munk, Kap. 12, S. 56.

x) Dette beretter Snorre, Kap. 26, og Olafs Saga Tryggvaf. Kap. 35. pag. 89.

y) Hos Oddur Munk, Kap. 12, S. 49. heeder han Nignpriotr.

z) Nævnelde Oddur kalder ham, paa anførte Sted, Brimisskatur.

a) Oddur Munk siger, paa bemeldte Sted, at de vare kun 12.

b) Endel Haandskrivne Kroniker berette, at Kong Harald i Danmark udsendte selv bemeldte Jarler til Norge, for der at fremsætte den Christne Religion. Se Torke Trifolium, pag. 40.

ges Fjælle, som et Anlæg af Keiseren, gjort i Hensigt at
 uindertvinge sig bemeldte Rikige; og uden Tvivl har Sagen
 faa været i sig selv. Dette kunde derfor ei andet, end allær-
 mere bemeldte Jarl paa det høieste, allerhøiest da den Norske
 Prins Olaf just ved samme Tid, just da Hagen Jarl havde
 drebet de Keiserlige tilbage, som tilforn er berettet, ankom
 til den Keiserlige Leir c); og dette maatte nødvendig bringe
 ham til et Foretagende, som vare Stridende vel fortælle d),
 men uden at melde det mindste om Anledningen dertil, og som
 synes meget besynderligt, med mindre man betragter Sagen,
 fra foranstorte Sted. Midt under sin Seiervinding, just
 da han havde nedt Keiseren at vige tilbage, forlader Hagen
 Jarl paa engang alle Ting; efterat have ladet Dannevirke,
 samt alle dets Rasteller vel besatte med sine Følk og Tropper,
 gaaer han pludselig tilbage til Limfjorden e), for derfra at
 fælle hjem til Norge, hvor bemeldte og mueligt flere Om-
 stændigheder udfordrede hans hastige Tilbagekomst. Men
 her bliver han længe opholdt af Modvind, og Dannevirke
 imidlertid paa forømtalte Maade ødelagt. Her nødes da
 hans Følk, som havde holdt Dannevirke besat, at trække sig
 tilbage, at søge hen til den Danske Krigshær; med den og
 med bemeldte Tilfød af Hagen Jarls Krigshær, gaaer
 Kong Harald vel Keiseren i Møde, for at sætte sig til Mod-
 værg; han bider tre Gange an med de Keiserlige, med
 Kong Olaf f), men han bliver ligesaa mange Gange slagen
 af Morken, ned at vige tilbage, og alt meere og meere svæk-
 ket, ved det Keiseren lod saa hastig, som han rokkede frem,
 C. 6. 2.

Kong Ha-
 rald slæder
 Fred med
 Keiseren.

c) See Oddur Munk, Kap. 12, S. 53.

d) See Snorre i Olafs Saga, Kap. 25.

e) See Snorre paa anførte Sted, og Olafs Saga af Hist. Vel. Kap. 36.

f) Samledes beretter Oddur Munk, Kap. 12, S. 57. men Snorre paa for-
 anførte Sted, og Olafs Saga, tale kun om eet Slag.

saa hastig ogsaa alle Indbyggerne i Landet Christur; hvor-
over Kong Harald maatte endelig trække sig tilbage lige ind-
til Limfjorden, og sætte sig paa den De Marsen eller Maars,
hvorfra Gesandtere bleve sendte til Keiseren, for at handle
om Fred. Dertil var Keiseren villig; et Møde, en Sam-
menkomst blev til den Ende berammet, det største Møde, som
nogensinde havde været i Danmark g); og paa det bragte
Keiseren det, for det første, saa vidt, at Kong Harald for-
bandt sig til, at lade alle sine Undersaatte, over hele Dan-
nemærk, ombende til den Christne Religion.

Keiser Ottho-
den 3dies
Tog til Dan-
mark vilbere
oplyst.

§. 36. I denne Sammenhang, troer jeg, at hidind-
til omtalte Keiser Ottho den 3dies Tog til Danmark har
gaaet for sig, og at Skribenternes ulige Beretninger, om
denne vigtige Tildragelse, paa denne Maade, best kunne for-
eenes, og komme Sandheden nærmest. Vist nok maae vi se
Tildragelser, fra de forige Keiseres Toge til Danmark, alle
fæede mod Kong Harald, alle i samme Viemærke, alle af
Personer af samme Navn, være blevene indviklede i Skriben-
ternes Beretninger om det sidste: det sees især tydelig, af
denne deres Beretning om Kong Harald, at han, under det
sidste Tog blev selv ombendt, selv dødt; og hans Son
Ovend da dødt, tillige med ham h), en Beretning, som vist
nok her ikke kan have Sted, og henhører til langt ældre Til-
der, til Keiser Ottho den 1stes Tog. Men derimod bliver
det vel ligesaa vist, at mange Omstændigheder, henhørende
til det sidste Tog, ere af Skribenterne blevene forglemte, eller
satte ud af deres rette Sammenhang, hvorved Historien, sær
om

g) Saa siger Oddur Munk, paa foranstøttede Sted, S. 38.

h) Det siger Ragnvald Saga, cap. 1, og Snorre i Olafs Saga, Kap. 28.
derimod melde Olafs-Sagene intet derom, men kun, at Kong Ha-
rald selv blev ombendt og dødt.

om Hagen Jarls Omvendelse til den Christne Religion, som
 si nu skulle tage os for, er bleven mørk og indviklet. Den
 gamle Skald, Einar Skatalam, vidner, at Hagen Jarl,
 i Krigen med Keiser Ottho den 3die, hialp sin Maag, sin
 Sviger-Søn, Kong Erik i Sverrig; i Flateyar-Bok beret-
 tes, at det bekjendte Mirakel, som gemeenlig berettes at være
 skeet, for at omvende Kong Harald i Danmark, er skeet for
 Kong Erik i Sverrig, som derefter lod sig døbe; og som
 Adam af Bremen beretter i), der her beraaber sig, saavel paa
 andres, som Kong Svend Estridsøns Fortælling, har be-
 meldte Kong Erik ført Krig med Keiser Ottho den 3die,
 men blev overvunden, omvendt i Danmark til den Christne
 Troe, og faldt siden fra den igien k). Her er da meere end
 en blot Formodning, det kan ansees for høist rimeligt, for
 vist, at bemeldte Kong Erik i Sverrig har, som tilforn er
 erindret l), tillige med Kong Harald i Danmark, og med Ha-
 gen Jarl i Norge, haft Deel i Krigen mod Keiser Ottho.
 Denne Keisers Anlæg var stort; han ansaae det selv saa stort,
 at dertil kunde behøves en Tiid af tree til sex Aar m); det
 maae da have sigtet til heele Nordens Omvendelse, og heele
 Norden derfor forbundet sig imod ham. Men rimeligt er
 det tillige, at dette Forbund er blevet splidt, og at Kong Ha-
 rald har ei til Enden opført sig mod de andre, som en troe
 Bundsforvant: thi alle Omstændigheder synes viise, at Kong
 Harald, efterat hans Flaade var ved Eideren overvunden

E c 3

af

i) See hans Histor. Eccles. Lib. 10, pag. 23. i Lindenbrogii Scriptor.
 Rerum Septentrionalium.

k) At her er meent Kong Erik Sigurdssøn i Sverrig, sees 'af Estridsøns
 Beretning, at Kong Svend (Torp) af hans Søn, Kong
 Olaf Moder til øgte.

l) See den foregaaende S. 23.

m) See Olafs Saga af Flatey-Bok, Kap. 81, S. 3. Oddur Munk fortæller
 kun 3 Aar, Kap. 12, S. 49.

af Keiseren, har indgaaet een hemmelig Fred med ham, paa sine Bundsforbantes Bekostning. (1ste) har han intet godt Hierte til nogen af dem, ei til Kong Erik, fordi han havde bemægtiget sig en Deel af Danmark, og været Kong Haralds oprørske Søn behjælpelig; ei til Hagen Jarl, fordi han havde forholdt ham Slatten af Norge, og nu tvunget ham til, ganske at frasige sig den. (2det) Efterat Hagen Jarl, seerdest Gang var ankommen til Danmark, sender Keiseren foromtalte sine Jarler til Norge. Dette kan neppe være sket, uden efter overlagt Raad med Kong Harald; det var ellers alt for uovelsigt. Af den Aarsag have ei alleene endeel Skribente tillagt dette Kong Harald selv n), men de have end ogsaa (3die) berettet, at nysnævnte Konge lod en streng Befalling udgaae, til alle Indbyggerne i Biiken, at de skulde forlade den hedenske Gudsdyrkelse, antage de Christnes Troe og Religion, og siden bestandig at holde sig til den o). Desuden havde Kong Harald (4de) for længe siden antaget den Christne Religion; denne var allerede temmelig udbredt i hans Rige; og naar saa var, naat nysnævnte Konge tænkte og handlede saaledes, som nylig er anført, skulde han da vel gjøre den yderste Modstand mod Christendommen? det kan man neppe troe. Da man af foranførte seer, at Skribenterne have i visse Ting forbyttet Kong Erik i Sværtig med Kong Harald, vil jeg heller troe, at foromtalte Træfninger, som i Jylland bleve holdte, efter Dannebirkens Odelæggelse, ere holdte af Keiseren, ei mod Kong Harald, det er en Omstændighed, som hører til ældre Tider, til Ottho den 1stes eller den 2dens Tug, men mod Kong Erik og de Norske. Den Svenske Konge bliver overbunden, han lader sig derfor overtale, mueligt af Kong Harald selv, mueligt af Kong

Boge

n) See Torfæi Trifolium Historicum pag. 40.

o) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 7. cap. 7. pag. 285.

Bogesland,; som var hans Bundsforbant p), at antage den christne Troe, at lade sig døbe; og nu havde Reiseren bundet sit Diemærke, i Hensigt til Danmark og Sverrig: men endnu var Norge, endnu Hagen Jarl tilhøge, denne fraværende, hint Riige langt fraliggende; hvorover om denne her skulde opnaae sit Diemeed, maatte han betiene sig af Kong Harald, denne sig igien af Lyst og Behændighed, hvilken ogsaa lyfledes, paa følgende Maade.

§. 37. Efterat Kong Harald, som tilforn er berettet, havde sadt sig paa Marsen, sender han strax Bud til Hagen Jarl, som endnu laae med sine Skibe i Liimfiorden, med Anmodning, at komme sig til Hiald; Hagen Jarl kommer uforsøbet: thi denne vidste intet af Sagernes rette Tilstand; han troede derfor, at han maatte understøtte sin Bundsforbante, den felles Sag, det beste ske kunde, eller som var det fornemste, see til at redde sine egne Folk, som endnu vare i den Danste, eller i den Svenske Krigshær, hvilke ved hans Vortreise kunde blive et Offer for hans Fiender: men her fager han, af Kong Harald det Forslag at høre, at han med sine Folk skulde lade sig døbe q), af Reiseren den Erklæring, at han skal tage en Deel Prestre med sig til Norge, og love der at fremme den Christne Religion, under Trudsel, at miste sit Riige, hvis det ei skeede r). Intet kunde vel klinge meere ubehageligt, end dette, i en Mand's Øren, som Hagen, der var, i Religions Sagerne, af en ganske anden Lænsmaade, og ei vant at lade sig tvinge: men han saae sig her forladt af alle

Hagen Jarl
nødes til at
lade sig døbe.

p) See foregaaende §. 23. i dette Kapitel not. (c).

q) See Snorre i Olaf Tryggv. Saga, Kap. 26. og Olaf's Saga af Blat. Det, Kap. 86, S. 90, samt Torfæi Hist. Norv. loc. cit. pag. 284.

r) See siger Oddur Munk, Kap. 12, S. 59.

alle sine Bundsforbante, sig selv for svag, til at kunne gjøre den behørig Modstand; Hagen maae derfor lade sig døbe, tillige med alle dem, som vare i hans Følge s); han nødtes til at modtage endeel Præster og andre lærde Mænd, som Kong Harald gav ham med; og han maae love, at lade heele Norge, alle dette Riges Indbyggere, døbe og omvende til den Christne Troe. Denne uventede og voldsomme Medfart kunde ei andet, end i højeste Grad fortryde og forbittre en Prints af Hagen Jarls Character, der var vant til at befale, ei at adlyde, at besnære, ei selv at besnæres, mindst af Kong Harald, hvis Kættroenhed han saa ofte havde brugt, til sin Fordeel; han satte sig for at søge Havn, saa snart skee kunde; og i det Forsæt søger han strax tilbage til sine Skibe, medens Keiseren, Kong Harald og Oluf Tryggvesson, ventelig høist fornøiede over deres Sagers saa lykkelige Fremgang, i Hensigt til Hagen i sær, tractere hinanden i et Glæstebud, og ved Skilsmisfen aflægge den eene den anden med store Foræringer t). Saasnart Hagen Jarl derfor var ankommen til Hals i Limfjorden, og saasnart Borren blæste op, efter hvilken han endnu en Tiid lang maatte vente, slaaer han strax sine Skibe løs, og søger den rumme Søe, efterat have i Forveien skilt sig af med Kong Haralds Præster, og kastet dem i Land. Ei længe derefter gaaer Vinden for ham om til Sydvest, siden til Vesten; den fører saaledes hans Forsæt, at søge Havn, efter hvilken han brændte; og nu sæller han lige til Øresund, hvor han lægger sig med sin Flaade, stændende og brændende overalt i de
paa

s) Se Olafs Saga, Kap. 86, S. 90. Hertil har Adam af Bremen uden Tvil rigt, naar han siger, at Kong Harald gjorde Prints Hagen fredelig mod de Christne, og forsonede ham med dem. Hist. Eccles. Lib. 2. pag 20, og efter ham Glætepar. Wot.

t) Se Oddur Munk, Kap. 12, S. 61. Denne Omstændighed bekræfter meget hvad tilforn er sagt, at Keiseren og Kong Harald have været i Raad sammen med Hagen Jarl.

paa begge Sider af Sundet liggende Lande. Herfra seiler han langs Kysterne af Slaane, hvor han paa samme Maade taer affted med Roden og Plyndren: men da han var kommen til de saa kaldte Gauta-Skær, eller til Skiergaarden, uden for Kysterne af Øster-Gotland u), anretter han der en stor Offer-Fest, for at spørge Guderne til Raads, om hans Forehavendes lykkelige Udfald. Dette skeede ved et Offer, ved et under Offringen givet Svar, en Spaadom, som derover blev kaldet Blot-Spaa eller Blot-Spaan uu); og dette Svar blev ham givet, som han meente, ved tvende forbi farende Ravnens Flugt og Strig. To Ravnne vare Othins eegne Sendebude; ved dem anseer Hagen Jarl sig derfor forvissnet om, at Othin havde antaget hans Offer, at hans Forehavende skulde lykkes, og i det at udføre en bestandig Seir følge ham overalt. I denne Forvisning taer han nu ei lenger t Betænkning, at udføre sit store Forehavende, at søge Hævn, for den Uret, ham var skeet, enten af Gothere eller af de Svenske, eller af Kong Erik selv, der i Jylland havde taget Partie imod ham; dette beslutter han at udføre, paa en Maade, der skulde være ham selv til liigesaa stor Være, som hine og alle hans øvrige Fiender, til Trods og Spot; her sætter han strax Ild paa sin Flaade; og han taer Veien, midt igiennem Fiendens Land, først igiennem Øster-Gotland, hvor han overalt faer frem, med Mord og Brand, med Roven og Plyndren, siden giennem Smaaland og Vester-Gotland, hvor han

paa

u) See Smorre, i Olaf Tryg. Saga, Kap. 28.

uu) See Landnama. Saga, S. 212, det nye Oplag. Torfaus mener, i Hist. Norveg. Par. 2. lib. 7. cap. 7. pag. 285. at man dertil har brugt Greenne af visse Frugt-Træer, saadanne som Tacitus, i hans Germania, beretter at de gamle Tydskt, i liige Tilfælde have brugt. Kan være, at vore Forsadte have og, under de herved brugelige Ceremonier, betient sig af en Green, en Spon, helliget dertil ved Offringen.

paa samme Maade tog affted, indbriivende tillige svære Statter overalt x) hvori han gif saa vidt, at det største, det fornemste Tempel i Götland, hvori 100de Guder vare, men Templet selv Guden Thor især indviet, nedbrød og udplyndrede han, for at bemægtige sig de der værende Rikdomme y). Den i Vester-Götland da værende Ottar Jarl z), gjorde vel alt hvad han kunde, for at sætte sig imod denne saaledes fremrafende Fiende; han stævner et offentligt Thing a), han lader der Hagen Jarl erklære for fredløs, for en Røver, for en Fiende af Guderne, hvis Tempel han havde ødelagt; han bringer tillige en Riksmagt i Marken imod ham, og gaaer ham dermed i Møde: men han bliver slagen b), og som en-deel berette, selv nedlagt c).

Han for-
sker taen
den Christne
Tro og ud-
rodder den i
Norge.

§. 38. Imedens Hagen Jarl, paa bemeldte Maade tog affted, særdeles i Vester-Götland, udbreder Røgtet derom, og om hans Hiemkomst til Norge, sig liige indtil Bliken, hvor foromtalte 2de Keiserens Jarler da opholdte sig, i fuldt Arbeide, med at fremme den dem overdragne Forretning, med at udbrede den Christne Religion, hvori de havde gjort en saa mærkelig Fremgang, understøttede deels af den Riksmagt, de førte med sig, deels af Kong Haralds forbemeldte stränge Befaling, deels deraf, at paa disse Steder var den Christne Troe tilforn temmelig bekjendt d), at heele Bliken igiennem, liige

x) See Snorre, i Olafs Saga, Kap. 27. og Torfæi Hist. Norv. I. c. pag. 285.

y) See Oddur Munk, Kap. 12, S. 59.

z) See om ham noget meere i Olafs Saga af Hålepar Vol, Kap. 223. S. 231.

a) See Oddur Munk paa anførte Sted.

b) Saa siger Sagurfinna; Oddur Munk, at han satte efter Hagen Jarl, men kunde ei nhæe ham.

c) Saa siger Snorre, Kap. 27.

d) See Snorre, i Olafs Helga Saga, Kap. 62.

fuge indtil Linderæs, havde de ombendt Indbyggerne til
 den Christne Religion, og overalt nedbrudt de der værende
 Afguds Tæmpler e). Men Hagen Jarls Fremfart i Dan-
 mark og Gotland, det grumme Optog, hvori han nærmede
 sig de Norffe Grændser og Wiiken i, før, overbeviste dem
 meere end nof derom, at dem vilde det ei være raadeligt
 der at oppebie hans Ankomst. Med de Skibe de havde
 ført med sig dithen, med 8 til 9 andre, alle ladede med Folt,
 med Gods og Løbere f), som formodentlig enten have tilhørt
 de uvelig ombendte Christne, eller været Skibe, som Kong
 Harald havde sendt dithen, bemeldte Jarler til Undsætning,
 tage disse derfor Flugten, og de vare, ved Hagen Jarls An-
 komst, fra Vester-Gotland til Wiiken, allerede borte. Her-
 over fandt han der ikke mindste Modstand; han laer derfor
 den Befalning strax overalt udgaae, at ingen maatte under-
 staae sig at hænge ved den, af de Keiserlige Jarler indførte
 nye Guds-dørfelse; alle som ei strax adlydde, affraffede han
 paa det haardeste, ved at røbe og plyndre overalt i Wiiken g);
 og han befaler, at de nedbrudte Afguds Tæmpler skulde alle-
 steds strax igien opbygges; hvilket foraarsagede, at adskillige,
 der ei vilde forlade den Christne Religion, maatte gaae i
 Landsflygtighed, andre derimod vendte tilbage til den hedenske
 Guds-dørfelse. Hvoepaa Hagen Jarl, efter saaledes at have
 sat alle Ting i Wiiken i den forrige Skil igien, drog Lande-
 Veien nord til Thronbhiem, og sad der en Tiid lang i Rolig-
 hed,

D d 2

e) See Olafs Saga Tryggvaf. af Flat. Vol. Kap. 87. S. 91.

f) See Oddur-Munk, Kap. 12. S. 67.

g) At han plyndrede i Wiiken, vidne Limer Skilaglam, i det Vers Velle-
 Ro, og Eivind Skaldaspiller. See Torsæl Histor. Norveg.
 loc. cit. pag. 285. Vore Skribente henføre og dette til Aar 988,
 Torsæl Trifol. Hist. pag. 46.

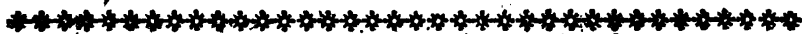

Danmark. Dog blebe de begge, fra den Silde af, for det første ubesværede. For Keiseren laae Norge og Sverrig alt for meget affiides dertil, at han torde vove noget mod de Riiger; og Kong Harald i Danmark sit siden, deels med sin egen Son Svend, deels med sine, over hans sidste Udsærd i Krigen, over den Vold, han brugte, for at indføre den Christne Religion, misfornøiede Undersaatte n), saa meget at bestille, at han ei vel kunde tænke paa Norge. Han blev ogsaa, kort derefter, Aar 990 eller 991 omtrent, tagen af Dage; og ved samme Tid, eller noget derefter, synes den gamle Kong Erik i Sverrig tillige at være død o).

n) I Blatregar-Bof meddel, at de Hændinger, som Kong Harald havde vundet til den Christne Religion, vare Svend beklæpelige, med hans Fader.

o) I Pater Haralds Gramka staaer, at Kong Erik døde, ofarls a dögum Hakonar Jarls, i Hagen Jarls sidste Tilder, med Slutningen af hans Reglering; men i Olafs Saga Tryggvasonar, i Del Kap. 40. S. 35, at Kong Erik døde 10 Vintre, efter foromtalte hans Dredersøns Styrblørns Fald. Dette stæder rimeligt ved Aar 982, see foregaaende S. 17. i det 2det Kap. og altsaa maae Kong Erik være død Aar 992 eller 993.

Det 3 Kapitel.

Norges Riiges Historie, under Hagen Jarl;
kaldet den Mægtige a), som Enevolds
Regent.

§. 1. Efterat Hagen Jarl, paa oven-anførte Maade, hab^{de} Hagen den
de ganske revet sig løs, fra al Forbindtighed ^{uden}
med Kong Harald i Danmark, deels ved forømtalte med ham
sluttede Tractat, deels ved de, i hans Riige, mod ham og
hans Stater øvede Fiendtlighed, saae han sig endelig ved En-
den af det store Maal, det hvortil hans Hoved-Viemmeed hav-
de været henvendt, og alle hans hidindtil omtalte, saa kun-
stlig sammenspundne Anlægge indrettede. Heele Norge saae
han nu under sin Lydighed, Kong Haralds Herredomme der
ganske fuldkæftet b), og det Forsøg, som Keiseren havde
foretaget, deels der at indføre den Christne Religion, deels
mureligt tillige, derved at udvide sin Myndighed, sit Herre-
domme, til intet giort. Dette kunde Hagen gjøre, med saa
meget

a) Han kaldes af Skribenterne ogsaa undertiden Hakon Glade Jarl, fordi
han fornemmelig boede paa Glade; eller Hakon Blot Jarl, fordi
han var bestandig hengiven til de Hedenske Offringer; eller Hakon
Jarl, hin Illi, se Miala, S. 41, Kap. 19, et Navn, som han
blev tilkaldt efter hans Død, i det Sted han, ved Begyndelsen af sin
Regjering, kaldtes Hagen den Gode. Cognominatus est Ma-
lus, siger Theodor, Monachus, de Regibus Norvegiæ, cap. 4.
pag. 10.

b) De som regne, at Hagen Jarl betalte Kong Harald Skat i 13 Aar
have uden Tvil regnet fra Kong Harald Graafelds Død Aar 977
til 989.

meget større Sikkerhed, som Tilstanden i Danmark skaffede Kong Harald andet at bestille, end at besatte sig med Hagen Jarl, eller Norge: han fik der at bestille med sin oprørske Son Sveud, med den mægtige Palnatoke, og andre af sine egne Undersaatte; han omkommer endelig i Krigen imod dem; og imidlertid havde Hagen Jarl Leilighed nok, til ei alleene at sætte sine Sager paa en sikker og fast Fod i Norge, men ogsaa derfra at strække sin Omhue til Riigets, uden for Norge, beliggende Provincer. Vi have tilførn seet c), hvorledes han, ved visse dertil udsendte, ved en Thorgils Orrabein og en Thorstein Hvit, bragte Sudurøerne igien under sin Lydighed; vi have ogsaa, paa et andet Sted berettet d), hvorledes Færøerne, i Kong Harald Haarfagers Tid især, deels noget for de Tiider, bleve af de Norske besatte og beboede. Een af de fornemste, som der satte sig ned, var en Grim Ramban, en Mand, der var saa høit elsket, at man, efter hans Død, offrede til ham, som til en Gud e). Hans Son var Þorstein Skrofa, men dennes Son Þorolf, kaldet Smør, der blev en af den bekjendte Flokes, Fjllands første Beboeres, Staldbrødre bidhen; og med ham troer jeg, det maae have været, at bemeldte Floke giøtede sin Dotter paa Færø f), men at med en Son af dem, er Olufa bleven giøt, en Dotter af den Skotske Konge Þorstein Raude og dennes Dronning Audur g), eftersom de saa kaldte Gotusklægger, den fornemste Familie paa Færø, berettes at have nedstammet, saa vel fra sidstnævnte Konge og Dronning, som fra omtalte Floke h). Færøerne ligge

a) See foregaaende Kap. 2. §. 18.

d) See Norske Histories 2den Deel, S. 101. 105. 6.

e) See Landnama, 1ste Deel, Kap. 14.

f) See Landnama, 1ste Part, Kap. 2.

g) See sammesteds, 2den Deel, Kap. 16.

h) See Landnama, paa nyansførte Steder. See og Landnama, Kap. 1.

ligge i en Strækning, imellem Sunden og Noeden, dog de fleeste mod Nord. Sytten af dem ere behoebe, men fire smaae Der allene besatte med Orne og Faar, foruden holliske her findes adskillige smaae Holme og Skær¹⁾. Blandt de behoebe Der, er Den Austurøy, som kaldes, fordi den ligger østen for Den Strömsey, den største blandt Færøerne, en af de fornemste^{k)}; og paa bemeldte Austurøy ligger den Gaard Gotu, hvor forbenævnte Gotuslagger have boet, og deraf faaet dette Navn. Af denne Familie boede, paa Gagerden Gotu, i Harald Graafeldts Tid, en ved Navn Þorbiörn, uden Tvil en Sonnesøn af foromtalte Þorolf, men Þorbiörns Broder var en Sigmund, som da boede paa Den De Skusey, eller som den nu kaldes Skusey, beliggende mellem den De Sanden og Sudeney, den sydligste blandt Færøerne. Þorbiörns Sønner vare Þorlaf og Þrand, men Sigmunds heede den eene Presten, den anden Weiner, tvende meget væltige og betænkelige Mand. Disse vare Hagen Karls Hofmand, de stode hos ham i stor Yndest, og han forlemede dem, med den halve Deel, af Færøerne, over hvilken de, paa hans Begne, blede Hovdinge og Regenter. Over den anden halve Deel regjerede imidlertid en ved Navn Hafgrim, der havde sin Borst paa den Gaard Hofstue eller Hofim, beliggende paa foromtalte De Sudurey, en vel rig og vægtig, men tålfige ond, og håard Mand, hvis Svigerfader, Snævulf, boede paa forbenævnte, norden for Skusey.

1) See Lucas Debes, i Færøernes Beskrivelse, S. 77.

k) See nedenfor Beskrivelse, S. 7.

l) See Olof Saga Tryggvasson af Blatvær, 2de Deel, Kap. 97. S. 104.

m) Uden Tvil har den faaet sit Navn deraf, at der stod et Asguds Tempel: Thi Hafgrim siges at have været en stor Blotmand. Desuden gæver Navnet, Hof, sely det tilfældige.

Stafen liggende De Sanden n). Bemeldte anden Deel af Færoerne havde Hafgrim i Forleening, af Kong Harald Graafeld og hans Brodre; hvorefter kan sluttes, at Færoerne maade, fra gamle, fra ældre Tider af, have været regnede til det Nordenskioldske, eller de der regierende Konger. Atskildrige, uden Tvil fordi deres første Beboere, eller de Viskinger, de Gærovere, som der først satte sig fast, have været derfra, især fra Halogaland og Thronbelagen, fra Horda- og Rogaland. Væsentlig er det ogsaa, at den ene halve Deel af Versne er tilfalden Hagen Jarl, efter hans Fædre, og ham siden overladt, i den mellem ham og Kongerne sluttede foromtalte Fred. Men denne deelte Reglering kunde ei andet, end paa Færoe, ligesom paa andre Steder, forarsage Fortrydelse, Misundelse og Ueenighed, imellem de der værende fornemste Hoveder, thi efterat Uenskabets Væ paa nye brudt løs, mellem Hagen Jarl og Kongerne o). Intet mindre bemeldte Hafgrim thi paa den ene, Vestre og Væster, paa den anden Ende, indbrød en Trette, angaaende et Slagsmaal, mellem deres Bønder; den kom for paa Thinget, som allerede den Tid blev holdt paa foromtalte Straumsø, i Thors-Havn p) hvor Lov-Thinget der paa Landet endnu holdes: men den sidste det Udsald, som Hafgrim havde givet.

Lidende
paa Færoe
m.

§. 2. Daino sagte først forgietes Hialp, hos sin Søgerfader, siden sagte og fandt han den hos foromtalte Þorbjarns Son, Þrand i Gotu, hvilken enten af Sierrighed, eller af Vre og Herse-Syge, var saa nedrig, at han, mod

§. 3. Daino sagte først forgietes Hialp, hos sin Søgerfader, siden sagte og fandt han den hos foromtalte Þorbjarns Son, Þrand i Gotu, hvilken enten af Sierrighed, eller af Vre og Herse-Syge, var saa nedrig, at han, mod

n) See sammesteds, S. 109.

o) See foranstættede Olaf-Saga, Kap. 91, S. 109.

p) Dette Sted er nu som en Bøge og en Klippe, hvor endel Klæbmand, Embedsmænd og andre byg. Stedet har 2de smaa Forter til sit Forsvar, og desse en Kommandant. Thors-Havn ligger paa den sidste Ende af Versne.

Løste af Hafgrim, som en vis aarlig Tælling, i Selskab med
 sin Moder-Brøder, Blorn paa Svinnen, en and og under-
 fundig Mand, tog Hafgrims Partie, imod sine egne Fettere,
 og var ham behjælpelig i at overrumple dem ufornodentlig,
 da de fra Den Lilla Dinnun vilde føre hjem til den Gaard,
 som de eiede, paa Store Dinnun, tvende Der, som ligge i
 Sydøst fra Stufey 9). Her naaede Brand sit Ojemærke. 20-277.
 I en Tælling, mellem Bresten og Veiner, paa den ene,
 Hafgrim og Blorn, understøttede af 24 Mand, paa den an-
 den Side, under hvilken Brand var blot Tilskuer, blibe saa-
 vel benævnte Brødre, som Hafgrim nedlagde. Da det var
 færd, udsæner Brand sig ei alleene Herredømmet over alle
 Fæstene, men ogsaa alle de Eiendele, som havde tilhørt
 hans Fettere, Bresten og Veiner. Desse havde vel ei været
 giorte, men dog ablet, uden Egteskab, hver sin Son, Bre-
 sten en, ved Navn Sigmund, som var 9, Veiner ogsaa en,
 ved Navn Þorir, som var 17de Aar, da bemeldte Fæde.
 Desse vilde Brand strax have dræbt, men da hans Møbrøder
 satte sig derimod, stillede han sig an, som det ei havde været
 hans Alder, og førte dem hjem med sig, for at opfostre dem.
 Men her vilde han først sælge dem, som Slaver, til en i Tons-
 berg boende Ridsmand, ved Navn Rasn, som da laae med
 sit Skib i Thorshavn, for hans lange Seilats til Holm-
 gaard, gemeentlig kaldet Rasn Holmgardsfær; og da
 denne begærede sig ved at tage Deel, i en saa nedrig Gierning,
 formaaede han ham dog, ved en Færøring af 2de Mark Sølv,
 til at føre dem bort med sig fra Færø, og det under Løfte,
 at de aldrig meere skulde komme did igien. Rasn taer imod
 dem, ventelig for at frie dem ud af Brands Hænder, han
 fører dem med sig til Tonsberg, beholder dem hos sig, Vin-
 1000

9) See foranførte Olaf-Saga, Kap. 100de, C. 102.

de med tørre Klæder, forstikkede med Naa og Drifte, og lagde i en god Seng: men Huusbonden selv kommer hjem af Jagten, han lugter t) at fremmede der vare ankomne, og viiser sig meget ilde tilfreds dermed, at man, imod hans Forbud, havde taget imod dem. Dog Gæste-Rettigheden var en af vore Forfædres helligste Pligter, som de mindst turde og vilde overtræde; han laet sig laet stille tilfreds, og fatter selv saadan Næst for sine unge ankomne Gæster, at han tilbød dem at blive hos sig Vinteren over, eftersom de vare komne langt af Vægen, fra de behøvede Steder u). De tage med Glæde imod Tilbudet, bliver der, for det første, den Vinter over, siden i tree Aar, og imidlertid af Huusbonden, som kaldte sig Ulfur eller Ulf, paa det bedste oplærte, i alle Slags da brugelige Legems Øvelser, i at svemme, i at skyde, i at kaste med Spyde eller Steene, og flere deslige, i hvilke Ulf var en stor Mester, men hvori Sigmund især ei gav ham meget efter, saaledes tiltog han i Vægt og Størke, i Behændighed og Færdighed, udi alle Slags Øvelser, i hvilke han gif Hører langt over; og derpaa viiste han engang en betydelig Prove; ved at sælde en grum og stor Blom, som Ulf selv ei havde døvet at give sig i Kæft med. Saaledes hendrede Sigmund og Hører, foruden foromtalte 3, endnu fire Aar hos Ulfur, indtil den første var bleven 18, men sidst nævnte 20 Aar gammel: men nu forlangte de af Ulf, og faae Tilladelse, at reise derfra. Ulf ledsager dem selv, over Dofre-Fjæld, til de nordlige Kanter af Fjældet, indtil man fik Nabningen eller Begyndelsen til Ørkedalen at see x). Men

No. 985.

E e 3

nu

t) At vore Forfædre have besiddet Sandsernes Brug i en høj Grad, blande dem Lugten, derom see mere, i Norske Histories 1ste Deel, 1 Kap. S. 18, S. 28.

u) See Olafs Saga, Kap. 104. S. 112.

x) Man mærker heraf, at det Sted, hvorpaa Ulf havde opslaaet sin Dødel, maae enten have ligget, paa Dofre-Fjæld selv, i en af der værende Afdale,

nu kunde eller vilde han et længer følge dem, for ei at blive fiendt; han tager derfor Afseid: men førend det skeer, spørger han dem om, og faaer nu af dem at vilde deres Herkomst, deres Fodeland, deres Skiebne, om hvilket han enten, i heele 7 Aar, ei havde spurgt dem, som synes riimeligst, saa meget vidste vore Forsædere at tvinge deres Nysgierighed, eller som de for ei havde villet aabenbare; og han fortæller dem tillige sin egen Skiebne, som var følgende.

Portell Purra-
rasfrost
Porte.

§. 4. Foromtalte Ulf, eller, som var hans rette Navn, Portell Purrafrøst, var fød paa Uplandene, paa Heedemarken, og der boede, ved samme Tiider, en anseelig Mand, ved Navn Poralf, som var der en af de Uplandske Konger hans Leensmand eller Sysselmand. Portell vorte op, blev stor og stærk, hurtig og vel dreeven, i alle Slags Øvelser, men især en stor Due-Skötter. Hver Høst derfor, saa snart Frosten begyndte, blev det hans fornemste Forretning, med endeel sine Selskabs-Brødre, at søge hen til de vilde Marke og Fjælde, hvor han laae ude paa Jagt, paa Skötterie, og bekom deraf det Tilnavn Purrafrøst. Imidlertid fatter vor Jæger Kiærlighed til foromtalte Poralfs Dotter, Ragnhild kaldet; han forlanger hende til ægte: men han faaer Afslag, af hendes Fader, som agtede at skaffe sin Dotter en fornemmere Mand til ægte, end Portell var. Men denne lod sig derved ei afstrække fra sit Forsæt; han fører Ragnhild bort fra hendes Faders Huus om Natten; og med hende, samt 12 sine Selskabs-Brødre, stifter han sig af Beten,

Afdale, eller paa den Søndensfjeldske Kant deraf. De tage altsaa Bæll, det vilste ogsaa adskillige andre Ting, som meere, at Ulf har været den første, som har bedraget nu værende Opdal: den har vist været bedrøet længe tilforn. Ved Orkadal, som her nævnes, forstaaes da den heele Dalstrækning, hvorigennem Orkna-Elv løber, Uge fra Fjeldet af, ei nu værende Orkadal allene.

Beien; i en stor Skod, hvor han tænkte at være i Sikkerhed.
 Poralf, forbitret over dette dristige Foretagende, samler til
 sig en Stare af 100de Mand, ventelig et stort Hundrede,
 eller 1207), og dem deeler han i Partier, saaledes at i hvert
 være 30 Mand. Dermed randfager han først den Gaard,
 paa hvilken Porkells Fader, Steingrim, boede, siden be-
 meldte Skod; og her træffer han selv, med sit Partie, paa
 Porkell og hans Følge. Disse søge derover hen til et Sted,
 hvor de syntes best at kunne forsvare sig; de sætte sig der i
 den bedste Forsvars-stand, og det kommer til en Træfning:
 men denne havde det Udsald, at vel bleve, paa Poralfs
 Side 12 Mand nedlagde, og Poralf selv dødelig saaret, men
 7 dræbt af Porkells Partie, som derover selv saaret, med
 fite 5 overblevne Selskabs-Brodre, maade tage Flugten, og
 lade Ragnhild blive tilbage. Poralf boer derpaa af fite
 Saar, men Porkell søger hjem til sin Faders Gaard, hvor
 han hemmelig bliver lægt. Dog maade han strax forlade den
 igten: for at søge Hævn, for at saae den af Porkell øvede
 Bold tilbørlig afftraffet, lade Poralfs Venner Thing skæmme,
 paa det erklæres Porkell landfugtig og fredløs; og denne
 maade søge Tilflugt og Stiul, i en Hæker eller en Hule, un-
 der et stort Bamsfald, hvilken ingen fiendte, uden hans Fa-
 der, mens man var paa det ivrigste, i at leede efter ham:
 men Porkell bliver snart leed af at være der eenve; han bort-
 fører derfor Ragnhild anden Gang; og nu begiver han sig
 med hende, hen til Dofreskeld, hen til det Sted, hvor Sig-
 mund og Porer havde dem; hvor de nu havde opholdt sig i
 29 Aar, men vare nu endelig blevne leede af at føre længer
 dette eensomme Liv, i en Udarken. Porkell beder derover
 Sig-

No. 967.

7) At ved Hundrede forsaars, hos vore gamle Skribente, et Store-Hundre-
 de, derpaa have Breve, foruden adresseds i foransatte Klasse
 Saga, Kap. 134, S. 155, og 156, samt S. 159.

Sigmund især, at gjøre sit bedste, for at skaffe ham Sitterhed og frie Leide hos hans Landsmand, at komme tilbage; dette lovedes ham; og dermed skilles de fra hinanden.

Sigmunds
Bedrøfter.

§. 5. Sigmund og Porter toge derefter Veien til Glade, hvor Hagen Jarl da residerede. Her fremstille de sig for Jarlen, som taer vel imod dem, imod Sigmund især, og erkender ham for at være Brestes Son, men erklærer tilfælt, at uagtet han var af saa høi, saa fornem Herkomst, maatte hans egen Opførsel, hans Dyd og Duelighed være den, der skulde gjøre ham værdig, til at ansees, for en Son af Brestes 2), og anviser ham samt hans Fætter Sted blandt Bicesterne. Sigmund havde ei længe været ved Hoffet, førend han gjør sig kiendt og yndet af Jarlens Son Sveind, som endnu den Tiid var ung, men fandt megen Behag i den usædvanlige Færdighed, som Sigmund besad, i alle Slags Øvelser, der skal have været saa stor, at ingen deri kom Kong Olaf Tryggvesson nærmer, end han 3). Noget Tiid derefter kommer ogsaa Jarlens ældste Son, foromtalte Eirik Jarl, som da havde sin Residence i Biiken, til sin Faders Hof b); hos ham veed Sigmund ogsaa at sætte sig i Undest; og han bringer det, ved begges Hielp, saa vidt, at Hagen Jarl selv udruster ham med et Krigsskib, besat med 40 bevæbnede Mænd, dog ei af de bedste, de udvalteste; eftersom kun faae, saa sagde Jarlen, havde Lyft til at følge med Sigmund, en udenlandsk ubekiendt Mand; Eirik Jarl, som syntes Sigmund dermed at være ei behørig forspønet, skaffer ham der-

2) See herom Olafs Saga, Kap. 107, S. 117.

3) See dette nyansførte Sted, Kap. 106, S. 114.

b) Dette kommer vel overeens med vor Tiidsregning og foregaaende Fortælling. Hagen Jarl havde den anden Gang fløjet Hørlig med Kong Harald i Danmark, og ved den Leilighed forsonet sig med sin Son Eirik. See foregaaende 2det Kap. §. 16.

befat et andet Krigsskib, ogsaa med 40, men dærlige Strids-
mænd, og med andre fornødne Ting, paa det beste udrustet;
og det 3die faaer han af den unge Svend, paa samme Maade
udrustet, og besat med 40 Mænd, af Svends eegne Tienere eller
Hjumskaar. Hensigten med disse Udrustninger var et Søe-
rover-Tog, paa hvilket Sigmund agtede at forsøge sig, sin
Lykke, og hvad han buede til; han gaaer derfor, med sine
Skibe, igiennem Øresund, til Øster-Soen; men her var for
ham ei meget at udrette. At blinde an med andre Viskinger,
eller med dem, af hvilke noget betydeligt kunde være at vinde,
dertil var han for svag; og at rove fra Ridsmænd, det blev
af alle ærkeære Viskinger anseet for skammeligt og uanstæn-
digt c). Mod Høsten agter han at gaae tilbage til Norge,
og lægger sig en Aften, med sine Skibe, under en af de
Øfelfte Der d), hvor da var et stort Viskinge-Bol, et Sted
som af Søerovere meget blev besøgt. Her gaaer Sigmund
op paa Den, for at see sig om, og blir daer, at paa hin Sil-
de Den vare 5 Skibe; blandt dem et af det Slags store
Krigsskibe, som man kaldte Drager; dette beretter han sit
Følge, og opmuntrer dem til at vove et Forsøg; de samtykke
deri, de lødde, til den Ende, deres Skibe med saa mange Ra-
ste-Streke, som de kunde naae, de lagge dem derpaa jaore
f)der

c) Offener Lande, i vor Norden, midt iblandt de mange omsværgende Søe-
rover-Høbe, dog såres en bestandig og vidt udstrakt Handels-
reis der iblandt. Viskingerne en og anden, som tilfældet de handlen-
de Stæde, saa vare der dog endnu flere, der søgte en Væg, i at søge
efter sine flemme Viskinger, og i at udrydde dem. Viskingerne
blev fandtes, for en stor, eller den største Deel, før mellem Viskin-
gerne selv indfaldes.

d) 3 Pladsen, som anføres i Hist. Dan. 109, S. 119, kaldt Elan-
ner, Elanerne ved Elven, Gorth-Elven; men det kan være, som
søgende viser, her maae læses Elanier, Elanerne, Deres ved
Lysyssel eller Øsel.

Gides hof hinanden, i en trang Raag, hvor flere ei kunde
 ligge jævnfides, hvor Fienden altsaa ei kunde lægge an med
 flere Skibe imod dem, end de selv havde; og de blive fol-
 gende Dags Morgen, af Anføreren, for foromtalte Skibe,
 af en stor Viking, ved Navn Randver fra Holmgaard,
 opfordrede til at overgive sig. Man havde i Forveien be-
 stuttet, hvad Svar der skulde gives, Randver faaer Afslag,
 og han lægger an med 3 Skibe: men disse blive, først med
 Slud, af de Norske Kaste-Stene, siden med deres Skude-
 Baaben, dernæst af deres Hugge-Baaben e), saaledes imod-
 tage, at de med stort Forlids maae viige tilbage. Her læg-
 ger nu Randver selv an, med Dragen og et andet Skib,
 hvilke ei havde tilforn været i Striiden, understøttede af det
 3die Skib, der blev besat med friske og uskaarde Folk; Sla-
 get begynder paa nye, med større Heflighed, end før; og
 Seieren er længe uvis, indtil Sigmund selv 12te, og Porer
 selv femte, bestige Dragen, og gjøre der et stort Nederlag.
 Herover gaar Randver selv Sigmund i Møde; denne ka-
 ster, i et Dieblis, Sværdet om i den venstre, Skjoldet i den
 høire Haand, og hugger Randver først den høire Fod, siden
 Hovedet fra; de Norske ittemme derover et Fryde-Strig;
 og Sækerne tage Flugten, med 3 Skibe, men maae lade
 Dragen, paa hvilken ikke een eneste Mand blev levende,
 med endnu et andet Skib i Stikken. Med disse Skibe, samt
 et rligt Bytte, men med 30 Mands Forlids, gaar nu Sig-
 mund, giennem de Danske Farvande, først til Biken, hvor
 han besøger Eirik Jarl, og lader efter sig 2de Skibe, som
 slet vare bemandede, men siden til Hagen Jarl, som næste
 Jule derefter ophoiede saavel Sigmund, som Porer, til
 Hofmand. Et Beskik paa denne Herres store Guldighed,
 som herved lod see, at han vidste meget vel at kigge, paa

Dyd

e) See bemeldte Olafs-Saga, kapitel 13.

Dyd og Duetlighed, vel at belønne den, men ei, uden foregaaende Prøvet.

S. 6. Denne havde nu Sigmund vilst, saa Hagen, Fortælling af Sigmunds Bedrifter. No. 986.
 Jarl kunde være dermed fornøiet, og ansæe Sigmund for hvem, til at udføre Ting, af større Betydning. Da denne derfor, næstfølgende Foraar, rustet sig til et nyt Tog, forsynet Jarlen ham selv, med et udvalgt Mandskab, saavel af hans eegne Hof-Folk, som af andre, dertil opbudne: thi nu havde alle faaet Lyft til at gjøre Sigmund Selskab; og han befaller denne, saaledes at indrette sit Krigstog, at han kunde komme paa de Svenske Grændser, og giengjælde de Svenske hvad de havde brudt mod Jarlen og hans Undersaatte. Sagen var denne: For kort Tid siden, havde 12 Norske Riobmænd reist om Vinteren, med deres Handels-Varer, ofter over Riolen, til Sverrig, til en Riob-Steyne, eller et Marked; under Markedet, reiser sig en Ueenighed, mellem de Norske og de Svenske; og denne gaaer saa vidt, at en af de Norske slaar en Svensk Mand ihjel; hvilket saasnart Kong Erft Sigurdsen i Sverrig faaer at viide, udsender han sine Hæster f), for at affstraffe denne Gjerning, hvilke dræbe bemeldte Riobmænd, og ventelig bemægtige sig deres Gods; dette var ei høvnet: men Havn skulde søges, og den vilde Hagen Jarl nu have udført. Sigmund seiler afsted; han lander undervejs i Vitlen, hvor Eirik Jarl udrufter ham til Toget, med endnu flere Skibe og Folk; hans Følge opbøjer derved til meere, end 300 Mand, hans Flaade bestaaer nu af 5 vel udrustede Skibe; og med dem gaaer han, giennem Danmark, til de Svenske Kyster. Her gjøre de Norske Landgang, med 300de Mand, de tage der, paa det verste, affted med Mord, med Brand, Plyndren og

f f 2

De

f) En Dansk Saga, Kap. 110, S. 121.

Ødelæggelse; og det heele der omliggende Land sættes derib
i den Skræl, at man allevegne søgte at redde sig med Flug-
ten, til Skove og Mark. Biörn, saa heed en Kong Eriks
Snylmand, som boede et langt derfra, samler herover strax
en Krigsmagt sammen, og med den sætter han sig mod den de
Norske og deres Skibe: her maatte da gode Raad søges, de
tienstligste Anstalter toies. For at faa sig igiennem de
Svenske, opstiller Sigmund sine Folk, i den af bore For-
fædre saa kaldte Svin-fylking, i en Sløgtordning, der for-
an lod spids sammen, som et Svine-Hoved, hvorfra den har-
de sit Naavn. Sig selv og Porer stiller han fremst i Spids-
sen, i den næste Række 3de af sine Mand, i den følgende 5,
derefter 7: og saa fremdeles i samme Progression, men alle
de, som stode yderst, paa begge Sider; i hver Række, med
Skjelde vel bedækkede g). I denne Forsætning gaar han
hos paa de Svenske, og hans Anlæg lykkes. Efter en haf-
tig Træfning, under hvilken først Biörns Mærkesmand, eller
Fanebrøder, bliver dræbt af Sigmund, siden Biörn selv,
efterat den Skoldborg var brækket, som bedækkede ham, maae
de Svenske tage Flugten. De Norske, fornøiede med at
have naaet deres Hensigt, ansee det dog et for raadsligt, at
forfølge dem, i et fremmet, ubekendt Land; med et lidet
Bytte

g) Denne Taktik maae fra ældgamle Tider af have været brugelig her i Nor-
den. Den blev brugt, i det bekjendte Drapalla Saa, se Saxo,
Hist. Dan. lib. 8 pag. 138, edt. Stephanii, og Stephanii Note
pag. 164; samt Sagnet om Drapalla Olaf. S. 232. Den blev
også brugt af de gamle Franzer. Agathias Hist. lib. II, ap.
Grötium, in Hist. Gothorum &c. pag. 565, vidner at deres
Anfører, Butilinus, indrettede sin Slægtordning således, at den
led sammen foran, næsten som et Svine-Hoved; hvortil Spids var
med Skjelde gjort fast og stærk. Se og videre herom det gamle
Speculum Regale, S. 384, og Noterne samment, samt flere
Exemplar hos Snorra i Heimskringla, i Olafs Helga Saga, Kap.
216 og 233.

Bytte føge de tilbage til deres Skibe, og dermed gaar de videre til Holmgaard, hvor de plyndre langs Kysterne, ved Derne omkring og Forbiærgene. Men imidlertid bliver Kong Erik i Sverrig underrettet, om de Norskes foromtalte Fremfærd i hans Rige; og han sender Bud, til de sine Landvægsmand, tvende Brødre, Wendill og Adill, at de skulde søge Havn, ved at tage Sigmund med hans Folge af Dage. Disse Brødre vare stedse udrustede med ei mindre end 80 andre Skibe og tvende Drager, naar de drog ud paa noget Søe-Tog; med denne Flaade forsyne de sig nu ogsaa, til bemeldte Forehavende; og med den lægge de sig, i de saa kaldte Sviasflaer, de Svenske Skiar, for der at oppasse de Norske, under deres Tilbagekomst fra Holmgaard. Men her bliver Sigmund dem af en Hændelse vær, da han, under sin Tilbagereise, landede en Aften, under en af bemeldte Der eller Skiar; her saies derfor de fornødne Anstalter, til en Træfning, paa de Norskes Siide, især ved at udløse alt deres Gods af Skibene, og derimod at ladde dem med Steene; de hændrive dermed næsten den heele Nat, og blive næste Morgen af de Svenske angrebet, med den Hæftighed, at Sigmund og hans Folge syntes sig ingensinde at have været i den Fare, for at overpålides, som da. Men her kommer Sigmunds Hurrighed og Behændighed dem atter til Hielp. I Selskab af en udvalgt Tropp, bistiiger han Wandills Drage, omkaster der, paa foromtalte Maade, sine Vaaben fra den eenne Haand, i den anden, og hugger Wandill først hans høire Haand fra, siden ham selv til døde. Over hans Fald reiser sig strax, fra de Norskes Siide, et Fryde- og Seier-Skrig; Adill taer Flugten, med sin Drage, og med fire andre Skibe: men de fem andre blive af de Norske erobrede, og deres Besætning nedlagt. Saa snart denne Seier var vunden, seile de Norske til Dänmark, hvor de ansaae dem

for at være i Stillehed h); her holdt de sig ud; her forbinde de deres Saar; og derefter seile de hjem ad, først til Wiiken, og derfra nord til Throndhjem, til Hagen Jarl.

Hans Skrib
og Forligelse
med Harald
Jarnhaug.
No. 987.

§. 7. Denne var, med Sigmunds Forretninger, hoist fornøiet; han saae, hvad Manden duede til, og derfor overdrager han, følgende Foraar, ham den Forretning, i Vester-Hæbet, især ved Ørkenørne, at opsoge en Mand, Harald Jarnhaug kaldet, der havde i Norge gjort sig Skoldig i mange Misgjerninger, og var derfor af Hagen Jarl dømt fredløs. Hans Hoved befaller han nu Sigmund at bringe sig. Sigmund adlyder og lover det; han gaar ud med en Flaade, paa 8te Skibe, blandt dem Randvils Drage, som Sigmund selv anførte, men Randvers Porer; og de fare vidt omkring i Vester-Hæbet, uden enten at gjøre syn-derlig riigt Bytte, eller hitte Harald: men endelig komme de hen til den De Mungulsen eller Mona, hvorhen de Nor-skes Herredømme, i gamle Dage, strakte sig i); og der finde de den længe søgte Harald. Efterat have aftalt med ham en Soe-Træfning til næstfølgende Morgen, sove de paa begge Sider rolig Natten over, men gaar, saa snart Solen rinder op, løs paa hinanden. Her sigtes nu den heele Dag igiennem, af alle Kræfter paa begge Sider, alle Kunst-er bruges, alle Fordeele anvendes: men Seieren er ubis, og man berammer en nye Træfning, til følgende Morgen. Man møder: men her gjør Harald et Skridt, han aldrig tilforn havde gjort; han tilbyder Sigmund Fred, Forlig og Stald-broderstab, Forslaget understøttes af begge Tilhangere og Sigmund taer, efter nogen Begring, derimod; man lægger der-

h) Dette kommer og overens med vor Tidbregning og foregaaende Historie; Hagen Jarl var endnu den Tids Kong Haralds Ven.

i) En Norske Histories 2den Deel, S. 121.

derpaa sammen, hvad Bytte man havde gjort, paa begge
 Slæder, og Eroberiet fortsattes indtil Hosten, med for-
 eenede Kræfter. Nu gjorde Sigmund sin Staldbroder det
 Forslag, at følge med sig til Norge, til Hagen Jarl; Ha-
 rald vidste, hvad Sigmund havde lovet Jarlen, men tør dog
 sætte den Tillsid til sin Staldbroders Ærlighed, til hans
 Lofte, om Beskyttelse, at han vover sig i sin værste Fiendes
 Hænder; saa høit agtedes da Troe og Lofter, og saa megen
 Tillsid kunde man sætte dertil. De ankomme til Norge, de
 lande ved Hordeland, og der faae de vide, at Hagen Jarl
 var i Borgund, paa Sundmære k). Didsen begi-
 be de sig, de tage der Havu i Steinarvog, og der blive de andre lig-
 gende, mens Sigmund paa en Slude, besat med 12 Mand,
 drager hen til Borgund. Her gaaer Sigmund ind for Jar-
 len, da Audience-Tid var, da Jarlen sad ved Drifte-Bor-
 det; denne taer paa det beste imod ham, og lader, for at
 beviise ham des større Ære, en Stol sætte for ham. De
 tale lange sammen; Sigmund fortæller adskilligt om sin
 Reise, men intet om Harald, Jarlen spør derover til sidst
 om ham. Her fortæller Sigmund den heele Tildragelse med
 ham, at de vare bleve Venner, og Staldbrodre, at han,
 efter Lofte, havde bragt hid Haralds Hoved, men den leven-
 de Haralds; han tilbyder Jarlen, for dennes Liv, Lemmer
 og Lande-Fred, den nsigtigste Forsikkring af sig, i Hensigt
 til Haralds Opførsel, saa mange Penge, som Jarlen selv vilde
 forlange; og da denne, fortrydelig over Sigmunds Opførsel,
 afflog hans Begiering, springer han i Brede op fra sit Sæde,
 erklærer at han ei længer vil blive i Landet eller i Jarlens
 Tjeneste, truer at ville sælge ham Haralds Liv paa det aller-
 dyreste, og gaaer ud af Stuen. „Nu var Sigmund vred,
 sagde

k) I Olaf-Saga, Kap. 112, & 124, staar Nordmære: men det er en
 Forklæb, en Bist af Strömen, eller: Eopistjerne.

„ sagde Jarlen, efterat have betænkt sig lidt; Skade for mit
 „ tilfælde, om det skulde miste saadan en Mand; kaldet ham
 „ tilbage; vi skulle nok blive forligte. „ Dette skeer, Jar-
 len tilstaaer Sigmund hans Forlangende; han forligger sig
 med Harald, og denne drager derefter nord til Halogaland,
 hvor altsaa hans Hiem, hans Boespæl maae have været.

Sigmund
 gaaer til
 Færoerne.

J. 8. Sigmund opholdt sig siden i Jarlens Hof,
 Vinteren over: men følgende Foraar aabner han for ham sit
 Forsæt, at drage over til Fætoerne, for at fralægge sig den
 Debeldelse, at han ei hævnede sin Faders Død. Deri sam-
 tykkede Jarlen strax; han var med dette Forslag ventelig saa
 meget meere fornøiet, som ham derved gaves Lelighed, at
 bringe bemeldte Der igien under sin Lydighed: men han giver
 Sigmund at forstaae, at formedelst det urolige Hav, omkring
 ved Færoerne, formedelst den hæftige Søegang (Storm) der
 ved Kyterne, var det ei raadeligt, at søge dithen med Lange-
 eller Krigs-Skibe: „ jeg vil derfor, sagde han, lade bygge
 „ dig 2de Knarrer (Skibe, som vare hole paa Bortene) og
 „ udruste dem med det fornødne Mandskab. „ Dette blev
 ioverksat. Harald Jarnhaus indfinder sig, til den bestemte
 Tid, for at gøre Sigmund Selskab; denne var een af de
 Tinders stærke Manden 1); efter lang Paakaldelse, formaaet
 dog Hagen Jarl sin Skjots-Gudinde, Porgierd Horga-
 brud m), til at forsikre ham, saa sagde Jarlen, om hendes
 Bistand, i paakommende Tilfælde; Jarlen forættede ham des-
 uden en Guldring, som havde siddet paa benævnte Gudindes
 Haand, med Forbud, ingensinde at lade den komme fra
 No. 988. sig n); og dermed gaaer Sigmund over til Færoerne. Her
 havde

1) See Olafs-Saga, Kap. 114. S. 127.

m) See Olafs Saga, sammesteds.

n) Man ser heraf, at et Tempel maae have staet paa Borgund, som var
 denne Gudinde indviet, hvori hendes Billede maae have staatt.

havde foromtalte Prand i Gøtu, efter Brosters og Beiners
 Død, eens regjert, eller skaltet og valtet, efter eget Be-
 hog o). Foromtalte Hafgrims Son, Ossur ved Ravn,
 som var 10 Aar gammel, da hans Fader blev dræbt, havde
 Prand opfostret hos sig, indtil han blev fuldvoksen; han hav-
 de siden skaffet ham et anstændigt Systermaal; og han havde
 deelt Herredømmet over Øerne med ham, paa den Maade,
 at Ossur fik den Deel af Øerne at raade over, som hans Fæ-
 der tilforn havde havt, samt til Erstatning for sin Faders
 Drab, det Gods og de Gaarde, som Brester og Beiner til-
 forn havde eiet; hvorefter Prand havde tilegnet sig den Deel
 af Øerne, hvilken nydnævnte Brødre havde havt i Forlee-
 ning af Hagen Jarl; eller retter: han førte egentlig Herre-
 dømmet alleene, som den, der i Klogskab, i Snedighed og
 Forstand, langt overgik Ossur, som den riigste og magtigste
 Mand der paa Øerne p). Saadan var Tilstanden paa
 Færoe, da Sigmund nu kom hid over, og med sine Skibe
 nær under Landet; her berette de, af hans Selskab, som
 vare kjendte der paa Stederne, ham, at den De, de nærme-
 de sig, var Austurren; og dette horte Sigmund med For-
 noielse, da her var Prands Bopæl, og Prand den, han for-
 nemmelig ønskede at faae i sin Magt. De ere allerede nær
 under Landet: men i det samme blæser en Storm op imod
 dem, saa det var dem ei mueligt der at lande, og de maae
 holde af, under Svtnan, hvor de, ved Hiælp af kjendte og
 duelige Folk, som de havde inden Skibsborde, endelig naae
 Havn. Dette skeede om Natte-Tid, og blev dem saa vidt
 til Fordeel, at de derved faae foromtalte Biørn i deres
 Magt, Prands Morbroder, en af deres Selskab, som have
 de

o) See Olaf-Saga, Kap. 102, S. 110.

p) See foransatte Olaf-Saga, Kap. 113, S. 126.

de drøbt Bæster og Beiner. Ham Hænder dog Sigmund Livet, for at giengælde lige med lige: men han maatte overlade Sigmund Selv-dømmen, den Mægt, at dømme dem intellem, efter eegte Godtsbefindende, og da Beiret ei vilde tilstade, at gaar til Mistreren, da følge med til Stusen, hvor forbeholdte Ossur havde fæstet Boepæl, som foruden denne Gaard paa Stusen, eiede sin Faders Gaard, paa Suduren, samt endnu en anden, paa Store Dinnun. Saasnart Rygtet, om Sigmunds store Bedrifter, om hans Tilberedelser, udbreedte sig til Færoe q), havde Ossur ladet gøre Bolde eller Fæstningsværke, om sin Gaard paa Stusen, hvilken De var for Resten af Naturen selv gjort fast og ubestigelig, eftersom den rundt omkring, paa alle Kanter, havde høie og steile Bjærg-Siider, og kun een eeneste Opgang, saa at 20 eller 30 Mand vare, som berettes, i Stand til at forsvare sig, imod den største Mængde. Imellem bemødte Gaarde, reiste Ossur aldrig med mindre end et Følge, af 20 bevæbnede Mand, og naar han opholdt sig paa nogen af dem, havde han steds 30 Mand hos sig, hans Tjeneste eller Arbeidskarle iberegne r). Ossur var just paa Stusen, da Sigmund og Biørn i hans Følge, Natten derefter komme didhen, paa en for Sigmund saa uheldig Tid, at Bagten var ei tilstede, som fulde passe paa Opgangen til Den. Sigmund bestilger derfor ubehindret Den, med 50 Mand, men da han nærmer sig Gaarden, var Ossur, med sine 30 Mand, allerede paa Fæstningens Bolde, færdig til at forsvare sig. Saasnart denne faar viden, hvor Anføreren er for de ankomne, tilbyder han Sigmund Førlig, under Villkaar, at de beste, de forstandigste og fornemste Mand, paa Færoerne, fulde dømme dem imellem: men det Tilbud vil Sigmund ei imod-

q) See Olafs-Saga, Kap. 113, S. 126.

r) See Olafs-Saga, Kap. 113, S. 126.

imodtage; han vil have Selvdom; det vil han et tilstaae ham; og det kommer til Angreb. Fæstningsværkene vare hule og stærke, berøver vanskelige at bestormes; dette indsaar Sigmund, og han søger derfor at udtenke et beqvemt Middel, til at naa sit Mærke. Som berettes s), har denne Mand, efter Behners saabel, som Ubennerk Tilstaaelse, et haat sit Ligt blandt alle dem, der have været paa Jarverne; og han befrivdes denne Gang, som flødt og væbnet paa følgende Maade. Paa Hovedet bar han en Hjelme, et Sværd ved sin Side, en Øre i sin høire Haand, et ypperligt Vaaben, som var indlagt med Sælb, og paa Skæftet omvæbet, ventelig med Sælb-Træad, men om Kroppen bar han et læt Pantser, uden over en rød Kiortel. I denne Rustning gaaer Sigmund langs Fæstningsværkene, for at udspejde Leiligheden; her blir han vaer, at paa et vist Sted var Fæstnings-Væggen noget udfalden, og folgelig der noget lettere at bestige, end andresteds; han gaaer derfor et Støtte bort fra Fæstningsværkene, han gjør et Løb, et saa stærkt Spring indom dem, at han, med Spidsen af sin Øre, naaer den øverste Kant deraf, og efter dens Skæft fladrer op paa Fæstningen. Den første, som hev løber ham i Møde, hugger han strax ned; Ossur bliver selv dette vaer, han springer frem, og hugger til Sigmund; men denne afbøder først Hugget; hugger hin siden den høire Haand fra, men med det andet Hug ham selv ihjel; og springer derpaa ned igjen af Fæstnings-Værkene, da alle der gaae løs paa ham. Desse overgik dog Fæstningen strax til Sigmund, samt alting i hans Bold og Selvdom; og nu fløder ogsaa Porer til ham, som under Reisen var flit ham fra, og kommer mod Gudrun.

G 2

S. 9.

s) Se updførte Sted, Kap. 115, S. 129.

Fortlig mel-
lem ham og
Prand i
Götu.

Si 9. Sigmund havde nu hørt sin Faders Død, men endnu ei den Uret, ham selv var vederfaaren, i sæt af Prand i Götu; For denne maatte ogsaa Erstatning søges. Ved Benner's Mellemhandling, paa begge Sider, kommer det for det første saavidt, at en Sammenkomst bliver beramt, i Þorshafni, hvor Thinget stod. Prand indfinder sig; han stiller sig her meget glad og fornøiet an; han tilbyder end ogsaa Sigmund, at slutte Forliget mellem dem, paa den Maade, han selv fandt for godt; men Sigmund vil, at Hagen Jarl skal domme dem imellem, og at de begge, for den Skyld, skulde næstkommende Sommer, begive sig over til Norge: Dette maatte Prand indgaae; det bliver mellem dem besluttet; og det ene Sigmunds Skib, tillige med mange af dem, som havde fulgt Sigmund til Færdene, gaar tilbage til Norge: men Sigmund bliver tilbage paa Færoe, tillige med Þorer, Harald Jarnhans og flere, hvor de, Biskopen over, opholde sig paa Skusey. Næste Sommer gaar de til Norge, hvor de finde Hagen Jarl for sig paa Sandmære, og fortælle ham hvad som var skeet og sluttet paa Færoe. Denne siger staa Sigmund, at Prand havde været dem for slug, at han neppe kom til Norge; og han sluttede ret. Ved Sigmunds Afreise havde Prand vel udrustet en Byrding, et Læstdrager-Skib, stillende sig an, som han derved vilde gaae til Norge; han gaar ogsaa dermed til Gæsa, men en Nodvind driver ham tilbage, og han faaer saa stor Skade paa sit Skib, at det ei kunde holde Seen; saa foretog han, og saa berettede de Skibe, som efter Sigmund komme fra Færo over til Norge. Prand blev da ude: men ikke desto mindre paastod Sigmund, at Dommen mellem dem skulde afsliges; og den afslagde Hagen Jarl paa følgende Maade. For hver af de 2de Brødre, Bresters og Beiners Drab, skulde Prand betale dobbelt Mandebød; men for hans Forræderie, mod Sigmund og Þorer, udvist

No. 989.

udløst da han vilde lade dem dræbe, skulde betales ren Mandebod; een ogsaa, fordi han folgte dem til Slaver. Den eene halve Deel af Verne, som Prand og Ossur havde tilegnet sig, skulde tilfalde Sigmund; den anden halve Deel derimod, som Hafgrim havde haat, skulde være tilbagefalden, under Hagen Jarls Herredomme, fordi Hafgrim og Prand havde dræbt hans Hofmand, Bresten og Weiner; for Hafgrim ingen Bod betales, som den der havde anfaldet og dræbt Bresten, uden Sag; ei heller nogen betales for Ossur, eftersom han havde sat sig, i en anden Mands Eiendom, og var der bleven dræbt. For Resten skulde Sigmund faae alle Færoerne til Leen, den eene halve Deel, som sin Eiendom, den anden, som Hagen Jarls, hvoraf ham aarlig Skat skulde betales; Penge-Boderne maatte Sigmund deele med Porer, som ham billigt og best syntes; og hvad Prand angik, skulde han beholde Fred og Sikkerhed i Landet, samt sit Gods, sine Eiendele, saa fremt han ellers holdt sig denne Dom, dette Forlig efterretteligt. Dette kunde saa meget meere fordres, som Dommen, efter da værende Forsatning, synes i alle Maader at have været ret og billig ^{c)}. Man seer ellers, saavel af den, som endeel andre Omstændigheder, at af endeel Norske Leerte, blev ingen aarlig Skat betalt. Man fordrede da, af deßlige Leene, intet andet end Lydighed og Leidanger eller Leeding, den Forbindtighed, at den Leenhavende skulde følge Leensherren i Krig, naar paaæstedes, med et Antal Krigsfolk. Saadant Leen var den Nordenfieldeste Deel af Norge, som Kong Harald Blaatannd overdrog til Hagen Jarl ^{d)}, saadant

Leenes
ældste Deel
Fæsteheden
i Norge.

§ 9 3

dant

c) Den kommer temmelig og i Hoved: Sagens overens med den Dom, som Kong Oluf faldede mellem de Østengiske Jarler, samt mellem sig og dem. See Snorre, i hans Saga, Kap. 106 og 107.

d) See foregaaende 2det Kap. §. 4.

- dant ogsaa Orkenøerne, i de ældste Tiider x); og antagelig have alle, de ældste Leene, været saadanne, af Aarsag, at de Leenhavende maatte anvende alle Leenenes Indkomster, paa at holde Krigsskolk til deres Forsvar, mod de idelige fiendtlige Anfælde: men ved Forbrydelser og andre Tilfælde, ere de efterhaanden blevene Kongernes eller Kronens Eiendeele, og de da, som sige dem til Leen, forbundne til at betale en vis aarlig Skat. Saaledes stode nu, med den eene Deel af Færoerne, som tilfaldt Hagen Jarl, efter foromtalte hans Dom, men
11. 990. som han derpaa overlod til Sigmund. Denne gaaer, med Jarlens Dom vel fornoiet, følgende Foraar, over til Færoe, i Selskab med Porer; der stødner han Prand til Things, i Porshafn, forkynder ham Jarlens Dom, og befaler ham, strax at vælge, enten rømme Landet, eller adlyde. Prand søger vel Udflugter: men han maae adlyde; saa meget udvirker han dog, ved sine Benneres Forbon, at i Stedet for, han inden eet Aar skulde betale omtalte Penge-Bøder, forundes ham dertil 3 Aars Frist. Den eene tredie Deel betaler han
11. 991. ogsaa næstfølgende Sommer, skiont nodig og ugierne, og derefter gaaer Sigmund, med Skatten af Øerne, over til Norge.

Sigmunds
Sivtermal.

§. 10. Her havde han, da han forlod foromtalte Portell Purrafrost, efterladt sig hans Datter Puride frugt-sommelig: men han havde lovet at ægte hende, og tillige, som før er meldt, at skaffe Portell Landefred og Sikkerhed. Dette var skeet: Sigmund havde, ved sin Forbon, hos Hagen Jarl, ei alleene forhvervet Portell bemeldte Fred, men denne var ogsaa bleven Jarlens Sysselman i Ørkedal; og nu holdt Sigmund sit Bryllup, med hans Datter, hos Hagen Jarl selv, paa Glade, hvor denne Høitid varede i 7 Dage,

x) See Norges Historie 2den Deel. S. 123.

Dage, da Porfell, ved samme Lethighed, blev Jarlens Hofmand, og siden en af hans fortroligste Benner. Næstfølgende Hof drog Sigmund, med sin Brud, over til Færøer, hvor han opholdt sig den Vinter over, men moder Prand følgende Foraar, paa Hørshavns Thing. Prand bruger No. 992. her atter adskillige Udflugter, for at undgaae at betale de endnu ubetalte Penge-Boder: men Sigmund driver paa deres Betaling, og han sætter hin endelig Spidsen af sin Dre, for Brostet, under Trussel, at borre ham dermed igennem paa Stedet, dersom han ei strax betalte. Prand maae da betale: og derefter gjør Sigmund en kort Reise, over til Norge, for at tilbringe Hagen Jarl Skatten af Færøerne, men kommer strax tilbage, og bliver atter paa Færøer Vinteren over. Imidlertid var Biørn paa Svinn den, som ved sin Regling forekom, at det ei udbrod til aabenbar Fiendskab, mellem Sigmund og Prand; ved hans og andres Mellemhandling kom det tværtimod saa vldt, at paa følgende Mars Thing gav Sigmund sit Samtykke dertil, at den 3die Deel af bemeldte Penge-Boder maatte, som en Gode for Ossurs Drab, henstaae ubetalt, indtil viidere; og derpaa reiser Sigmund atter over til Norge, til Hagen Jarl, med den Færøiske Skat. Denne Helt var, som vore Skribente berette y), 27 Aar gammel, da dette skeede, en Omstændighed, som fuldkommen stadfæster og stemmer overeens med vor vedtagne Liidsregning, men neppe kan foreenes med nogen anden, allermindst med Torfæi. Sigmund var tilstede, i det store, det bekjendte Soeflag, som Hagen Jarl holdt med de saa kaldte Jomsvikinger; dette maae være skeet, næste Aar, efter Sigmunds sidst omtalte Reise og Ankomst til Norge: det sees tydelig, af den saa kaldte Pattr Prandar og Sig-

No. 993.

Liidsreg-
ningen, ifær
Kong Ha-
rald Graa-
felds Deds-
Aar, saer-
sættets vil-
dere.

Sigmundar Brestissunar 2) i Flateyar-Boken, som paa det noieste, ved Vintre og Somre, antegner Sigmunds Reiser og Bedrifter, men slet intet; ham angaaende, mellem sidst-meldte hans Reise, og omtalte Slag. Dette Slag stod Aar 995, eller retter, som jeg troer, Aar 994; det er en afgjort Sag; men hvilket man antager, løber her ud paa eet og det samme. Sigmund var 28 Aar gammel, da bemeldte Slag stod; regner man brudne Aar, fra 994, eller heele fra 995, er han, i begge Tilfælde, fød Aar 968 a): men han var, da hans Fader Brestur blev dræbt, 9 Aar gammel, og Brestur dræbt samme Aar, hvori Harald Graafeld omkom. Denne Konges Døds-Aar maae da nødvendig blive Aar 977, og kan paa ingen Maade være Aar 962, som Torfaus regner.

Anledning
til det store
Jomsvi-
kinge Tog
til Norge.

§. 11. At Sigmund ellers denne Gang forblev hos Hagen Jarl b), og ei som sædvanlig, samme Aar, drog tilbage hjem igjen til Færoe, hvor han havde efterladt sig sin Hustru, det maae ei være sleet, uden en sær vigtig og nødvendig Aarsag; og den kan man, af Tiidernes da værende Omstændigheder, af den Forsatning især, i hvilken Hagen Jarl da stod i Hensigt til Danmark, læt slutte sig til. Denne forsigtige og kloge Regent saae uden Tvil i Forveien, at et farligt Uveir vilde reise sig imod ham, fra de Danske Far-Bande, allerhelst da man, ved de Tiider, lod i Danmark de Trusler falde, at man agtede at hiemsøge Norge med et nyt Krigstog c); og derfor maatte det være ham derom at gjøre, at trække til sig alle dem, af hvilke han kunde vente den kraftigste Hielp og Bistand. Han havde, som tilforn er berettet,

2) Den staaer indført i Olafs-Saga Tryggvasonar, Kap. 94—107, S. 100.

a) See foregaaende §. 2 og 3, i dette Kapitel.

b) See Olafs-Saga Tryggvaf. af Flateyar-Bok, Kap. 117, S. 134.

c) See Snorre, i Olaf Tryggvasons Saga: Kap. 37.

tet, et altsænt ganske rettet sig løb fra Kong Harald i Dan-
 mark, men ogsaa øbet de grumme Fiendsligheder i hans
 Rige; dette kunde han vente engang at ville blive hævn-
 et: men de i Danmark indfaldende indvortes Krige og Urolig-
 heder gjorde, at Hævnen en Tid lang blev opsat. Mange af
 Uudersaatterne; mange af de fornemste, der i Riket, som
 Kong Harald havde tvinget til den Christne Religion, vare
 af den eller andre Aarsager, bleve misfornøiede, blandt dem
 formodentlig ogsaa foromtalte Palnatok, som havde opfo-
 ret hans Son Svend; denne opmuntret heraf, opvækker No. 989.
 nye Uroligheder i Riket, imod sin Fader; disse vedvare i
 tvende, til paa tredje Aar d); og de bryde omsider ud til en
 aabenbare Krig imellem dem, i hvilken Kong Harald omkom-
 mer, hemmelig ombragt af benævnte Palnatok e), som der- No. 991.
 ved synes deels at have villet hævne sin Farbroders Død, som
 Kong Harald havde ladet tage af Dage f), deels bane sin
 Foster-Son Vel til Konge-Riket, hvilket han ogsaa, efter
 sin Faders Død, strax tiltraadde. Men Svend fik siden
 med adskillige Ting at bestille; det varede til hen paa tredje
 Vinter (fra 992 til 994) forend han kunde drikke sin Faders
 Grav-Øll, forend han kunde ansee sig for, med Rette at
 have

d) See Jomsvillinga-Saga, af Hlafeyr-Dol, i Olaf-Saga 1ste Part, Kap.
 128, S. 143. og følgende.

e) See Sammenstedt, Kap. 129. S. 147. Vel siges der, at Svend var den
 Tid kun 18 Aar; men dette maa være fejet ved en Forbrytelse, af
 denne og en lange ældre Tilbragelse; kan ei heller have Sted, efter
 Skribentens egen Beretning, som fortæller, Kap. 27. S. 143,
 at Svend og Palnatoks Son, Ake vare jævn-gamle; hvilken Ake
 havde en Son, Vagn, som var ved 18 Aar, da bemeldte Fejde,
 efter Skribentens egne Ord. Svend maae altsaa have været langt
 ældre end 18 Aar, da dette Fejde.

f) See foranførte Jomsvillinga-Saga, Kap. 123, S. 139.

Beretning
om Joms-
borg og
Joms-
vikingerne.

hede bestreget, ret at være fast paa Thronen g); og timbleri-
tiid skaffede en Palmatofe, en Sigvald Jarl, og flere af de
saa kalbte Jomsvikinger, ham nok at forrette. Bemeldte
Jomsvikinger udgjorde den Tiid en reger, en ~~Seer~~ Hovr-,
en besynderlig Republik i sit Slag; og de saao na saa megen
Indflydelse, i den Norske Historie, at det her kortelig maae
melde noget om dem. Efterat Kong Harald Blaatand hav-
de bemægtiget sig en stor Deel af Venden h), formiddentlig i
hans Reglerings første Tiider i), lod han der anlagge en stor,
en fast Stad, til Forsvar for sine der gjorde Eröbringer, og
til deres Udskredelse. Til den Ende indlagde han en stærk
Besætning, i bemeldte Stad, gav dem en vis, en staende
Sold, og forsynede dem med visse Love, hvad enten denne
Stad har været de gamle Julin, eller en anden, som fordi
den blev anlagt, i det Vomerke District Jome k), blev kal-
det Jomsborg, og af den, dens Indboanere, som bestode
af latter Soerovere, Jomsvikinger. Julin, efterat være
af Kong Harald anlagt, stod en Tiid lang, imder foromtalte
Svenske Prinses Styrbiorn's Anførsel l); men efterat han
var dræbt, efterat Kong Harald var fordreoven, hans Søn
Svend bleven Konge m), og Wstrebate havde rådet i Uec-
highed med sin Fosterfader Palmatofe, slog denne sig til for-
omtalte Polffe og Vendiske Konge Burislaf, hvilken gav
ham bemeldte District Jome, mod Løfte af Palmatofe, at
forsvare hans Lande, mod andres Anfald. Palmatofe lod
der

g) At denne Tiid er bortgaen mellem Kong Harald's Død og hans Grav-Pl-
sees af foranstøt Saga, Kap. 130. S. 149.

h) See herom Ragnelinge: Saa, Kap. 1.

i) See Norske Histories 2den Deel, S. 334. og not. (f).

k) See bemeldte Jomsvikinga: Saga, Kap. 132, S. 152.

l) Saa beretter Saxo, Histor. Dan. pag. 182. edir. Stephanii.

m) See herom foregaaende Kap. §. 17.

der bygge en stor, en velbefæstet Stad nye med en fast-
ningsbæltene indsluttet Havn, saa stor, at den kunde romme
300 Krigs-Skibe; alt sammen anlagt i og ved Havet, hvor-
for dore gamle Skribente kaldte Staden en Søborg o). Her
stiftede Palnatokke en nye Søerøver-Republik; og den satte
ham disse Love, Love som svarede til hans Viemæde, saasom
(1) at i Selskabet maatte ingen udtages, yngre end 18, eller
ældre end 50 Aar; (2) ingen skulle, klage, eller lade noget
fregtsomt Ord falde, hvor haardt han end blev saaret, hvor
skæffeligt det end saae ud; (3) ingen i Jomsborg have hos
sig Hustru, eller anden Qvindes-Person; (4) ingen bagtale
eller beføre den anden; (5) alting, som de forhoerrede, det-
les dem tilge imellem, med meere. Disse Love stode ved
Magt, saa lange den gamle Palnatokke førte Herredømmet
over Jomsvillingerne: men han døde; en anden bliver deres
Anfører, en Sigvald, en Søn af Strutt-Harald, Jarl
over Sjælland p), der var en mere listig og underfundig end
tapper Hætte, og under hvælken den Jomsvillingiske Repu-
blik's Love allerede begynde at svæffes; at forfalde q).

§. 121. Bemeldte Sigvald havde Afkald, en Datter Handelsmel-
af Kong Burskaf, en Søster til foromtalte Petra, der len dern og
de været gift med Olaf Tryggvesson, til ægte, for at rieth de Kong
næsther sin Sotger-Jader, førte han med sig Kong Eudo Ovend
Søst.

H h 2

fra

- a) Forfatteren af Jomsvillinga-Saga taler om dette, som Reet, efter Kong
Haralds Døde: men det er usikkert; alle Sidskændte her vilse, at
ei saa kan være; han har sandsynlig den senere Tilværelse, mellem
Kong Eudo og Palnatokke med en anden; og Sigvald var da allerede
Jomsvillingernes Anfører, som Søestridende, i Olaf Tryg-
gvesons Saga, Kap. 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.
- b) See sidste Jomsvillinga-Saga, Kap. 132, S. 152.
- c) Skorne siger, (Olaf Tryggvesson's Saga, Kap. 98, at han var Jarl over
Sjælland.
- d) See Jomsb. Saga, Kap. 140, S. 163.

fra Danmark, over til Benden, og neder-ham, der at giøre sig med Kong Burislafs 3die Dotter Gynhild, samt at eftergive Benderne, saa mange, som stode under Kong Burislaf, den aarlige Skat, de vare skyldige at betale til Danmark. Dette maatte Kong Svend fordsie: endnu var han ei fast paa Thronen; endnu havde han ei drukkit sin Faders Grav-Øll, som havde henstaaet til paa 3die Aar, men nu ei lenger maatte henstaae r); dette sætter han sig da for at fuldfore: men han beskutter at giøre det saaledes; at han paa een gang kunde faabel affkræffe Sigvald Jarl og Jomsvingingerne, som søge Hævn, for hvad Hagen Jarl i Norge havde trudit, mod hans Fader, mod Danmark. Dette skeer paa følgende Maade. Sigvald Jarls Fader, benævnte Estrut-Harald, var død; død var ogsaa en anden, af de fornemste Mænd i Danmark, en Besæte paa Bornholm. Sidstnævntes Søner, Bille bin Diget, eller den Lykke, og Sigurd Rappi, eller Kierpe, vare af det Jomsvingingske Selskab s); i det vare ogsaa Estrut-Haralds Søner, foruden Sigvald, Porkel Hafvi, eller den Høie, og Hemming; ligeledes var i samme og Bagn, Palmatøkes Sønnesøn, men Besætes Dattersøn. Alle disse fader nu Kong Svend indbyde til et stort Gæstebud, høit skulde holdes. Grav-Øll, ei alleene efter Kong Harald, men ogsaa tillige over Estrut-Harald og Besæte r); de indfinde sig, med alle de dærligste,

de

1) See bemeldte Jomsvinginga Saga, Kap. 130, S. 149.

2) See sammesteds, Kap. 133, S. 154.

3) Bemeldte Saga, Kap. 144, S. 168, taler om dette Grav-Øll, som det frede, efter Estrut-Harald, allene; man, retes, er Snorres Beretning, at Grav-Øllet blev holdt efter Kong Haralds bemeldte 2de tillige. See antwort Gred, Kap. 38. Forfatteren af bemeldte Saga siger i selvsamme, paa et andet Gred, Kap. 148, S. 173, at Kong Svend og Jomsvingingerne drukke tilsammen Grav-Øll, efter deres Fædre.

Denne

de tapperste, som vare blandt Jomsvikingerne; Grab-Allet gaaer for sig; og deri blive alle paa det bedste tracterede; men ingen meere, end Jomsvikingerne: for dem lader Kong Svend alle Horn, alle Skaale paa det fuldeste istaenke; og dette gjør den Virkning, hvortil han sigtede. Da Gæstebudet var paa det herligste, alle, men blandt dem især Jomsvikingerne, som meest muntre og lystige, saa de ei agtede, hvad de talede, eller hvad der faldt dem af Munden u), foreslaaer Kongen, saa snart han mærker dette, en Leeg eller en Enslighed, efter de Tiiders Smag, for end meere at oplive Selskabet, men en Leeg, som skulde være Selskabet værd, af hvilken længe derefter kunde gaae Rye og Ringe; dette overlader Sigvald og de andre Jomsvikinger, til Kongens eegent Balg; og denne vælger, hvad han tilforn havde foresat sig at vælge. Efterat have opmuntret Jomsvikingerne, og saa her at vise Prøver, paa deres Moød og Tapperhed, at lægge for Dagen, hvor meget de deri overginge alle andre, lader han sit Balg falde paa den saa kaldte, blandt de gamle brugelige Heitstrenging, paa høitidelige Løfter at gjøre, om noget stort, noget sær berømmeligt at udføre, det hvorved megen Ære, et u dødeligt Navn kunde forhverves; og han gjør selv først et Løfte, som han troede at ville trække Jomsvikingerne til det Maal, hvorhen han sigtede. Kong Svend stiger op fra sit Sæde; han lover, efterat have druffet sin afdøde Faders Skaal eller Munde, at inden den 3die Vinter-Nat var forbi, skulde han have dreevet Kong Ethelred i Engeland fra Riiget, eller selv lade Livet derved; saa snart den Skaal var af alle udtømt, lader han strax for Jomsvi-

h h 3

fin-

Denne Forfatter har gode, meere udsørgte Efterretninger, end Snorre, men han forbytter ofte Tiiderne, og blander adskillige Tildragelser sammen.

u) See bemeldte Saga, Kap. 144, C. 168.

De giøre et
Lofte at be-
krige Nor-
ge.

Fingerne de største Horn fuld istænke, med den stærkeste Drif, der var at faae x); deriblandt et for Sigvald Jarl især, og opmuntrer ham til et ei ringere, ei mindre betydeligt Lofte at giøre, end det Kongen selv havde giort: „Jeg „giør det Lofte,“ sagde Sigvald, efterat have udtømmet sit Horn, og dermed tilkiige drukkert sin Faders Minde, „at „forend den 3die Vinter-Nat kommer y); skal jeg have giort „et Krigstog til Norge, og drevet Hagen Jarl der fra Rik- „get, eller doe derover „z). Dette var just det, Kong Svend sigtede til, det han helst ynskede; Loftet var ham derfor overmaade kjær, og han takkede Sigvald paa det kjær- ligste derfor, med Opmuntring, vel og mandelig at udføre det giorte Lofte. Og nu kom Turen til de andre, hvilke bleve hver især af Kongen tilspurgte, om deres Lofte. Porkell, Sigvalds Broder, lover, at følge ham, at staae ham trolig bje paa Toget, og ei at vende Nøggen, forend han faae ham at slye; Bue, at følge Sigvald, indtil fleere af deres Folk laar slagne; end stode tilbage, eller saa længe Sigvald selv vilde; Bues Broder Sigurd, at følge Bue, saa længe han levede; Vagn, at giøre Bue Selskab, mens han var i Live, eller saa længe han vilde, samt tillige, hvis han kom til Norge, da der at sove hos Ingeborg, en Dot- ter af Porkell Petra i Wiiken, hvad enten det skæde med hendes Frenderis Billie, eller ikke; men Biørn hvi Bretski, Vagns Fostersader, at følge sin Fostersøn, saa længe ham dertil gaves Evne og Formue.

§. 13.

x) See Snorre, paa anførte Sted, Kap. 38.

y) Man maane mærke, at dette Skækebud skæde, ved Vinter-Nats Tiden, midt om Vinteren. See Jomsb. S. Kap. 144, S. 168.

z) Det er mærkeligt, at Sigvald Jarl salde, med sit Lofte, just paa et Tog mod Hagen Jarl. Skulde dette ei tiene til at bestørke den af os tilførn anførte Formodning, at Jomsvillingerne havde engang til- sørn giort et Tog mod ham, i Selskab nemlig med Kong Harald, men været vanhældige? en gammel Skald, som nu skulde betales.

§. 13. Her havde nu Kong Svend faaet Spillet vundet; han kunde vente, at faae det Puds afftraffet, som Sigvald, og Jomsviskingerne havde spillet ham, deres Hovmod og for meget tiltagende Magt, paa en behændig Maade, men med Eftertryk dempet, naar de komme i Kast med saa friidbar en Helt, som Hagen Jarl, med saa haarde og kække Karle, som da værende Nordmænd vare; men han kunde ogsaa tillige vente mere; vente at faae Havn over Hagen Jarl selv, for hans Trufald; vente at faae see den rene af sine Nærmers Gærd af trække mod den anden, begge mueligt, derved at omkomme; og deraf maa skee Udfaldet: blide, at Norge kunde paa den eene Side faaes tilbage, men paa den anden de stolte Jomsviskinger bringes til Endighed. At dette var Kong Svends Anlag, indsaae siden Sigvald selv, men for silde, allerførst følgende Morgen, da Ruset var forbi; han angreb nu hvad han havde løbet; og han agtede at stille sig an, som han et meere erindrede hvad som var skeet, for paa den Maade at slippe ud af denne Snare, og at blive det Løfte qvit, som han nu mærkede at være giort alt for letfindig og overtilende: men dette fraraadde ham hans Hustru; hun bad ham, ei viise mindste Fortrydelse over hvad heri var skeet, eller over det giorte Løfte, tværtimod at stille sig an, som munter, som glad og fornøjet, naar han traf Kong Svend; naar denne bragte det giorte Løfte paa Tale, da alkeene at forlange af ham en tilstrækkelig Understøttelse, til saa vigtigt et Foretagende ret at udføre, saavel med Folk, som med Skibe; og for Resten strax, uden mindste Oplættelse, at tiltræde Toget. Sigvald følger hendes Raad; under næste Samtale, mellem ham og Kongen, hvori det giorte Løfte kom paa Tale, fordrer han dertil Hjælp af Folk og Skibe; og Kong Svend lover ham, efter nogen Betænkning, vel Hjælp, naar hin var færdig til Toget, men lover

De udrukke
sig til et
Toget dished.

Kun 20 Skibe. „ Denne Hiaap, svarede Sigvald, kunde
 „ være anseelig nok, naar den kom fra en mægtig Bonde,
 „ men ei af en Konge „; og han forlanger 40 af Kong
 Svends største Krigsskibe, alle paa det bedste bemandede, lo-
 vende, at skaffe Kongen ligesaa mange og ligesaa gode
 Skibe igien, som de være, der bleve tabte: „ thi det er
 „ meget uvisst, lagde han til, om de Skibe, vi tage med os,
 „ komme alle tilbage „. Her lover nu Kong Svend, at de
 forlangte Skibe skulde han faae, naar han var færdig til To-
 get. „ Til Toget, svarte Sigvald, er jeg færdig, saa snart
 „ Gæstebudet er forbi; og lenger, lagde Astrid til, som var
 „ tilstede, maae I ei bide, hvis I tænke at ville overvinde
 „ Hagen Jarl: Seieren er uvis, om end Røgtet ei bebuder
 „ ham i Forveien Eders Ankomst; men spørges den, og
 „ faaer han Tiid at bereede sig, til at tage imod Eder, er for
 „ Eder ingen Seier at vente „. Ved dette Svar studsede
 Kong Svend a): hans Anlæg var formodentlig for det
 meeste stilet paa Sigvald, paa Jomsvikingerne; nu frygter
 han, at Seieren over Hagen Jarl skal blive dem for læt, de
 alt for stolte Jomsvikinger derved end meere mægtige, og
 hans heele Anlæg gaae overstyr, der uden Tvil var stilet saa-
 ledes, at naar Hagen Jarl og Sigvald havde, ved en lang,
 en haardnakket Træfning, udmattet hinanden, vilde han selv
 blive den tredje Mand i Spillet, selv med den Flaade, han
 havde udrustet, til det Engelske Tog, komme dem begge paa
 Halsen, og eene deele Byttet. Men ved den Gang, som
 Sagerne her havde faaet, laae nu dette store Anlæg kuldska-
 ket: selv var Kong Svend ubereed, og ingen Flaade ved
 Haan-

a) See Jomsvikinga-Saga, S. 172. Men følgende og flere Reflexioner,
 angaaende Kong Svends Anlægge mod Hagen Jarl tillige og Jomsvi-
 kingerne, ere mine, anbragte som jeg meener, ei uden Grund og
 Anledning.

Haanden, til at udføre Anlægget; de fleeste, de bedste af hans Skibe, vare derimod bortlovede til Sigvald, og denne derved sat i Stand til at udføre Sagen, paa en Maade, som var lidet overensstemmende med Kongens Hensigter: men Løftet var giort, det maatte holdes; og Jomsvingingerne rustede sig, det snarest skøe kunde, til Toget. Til Glæstebudet havde de ført med sig. 190 Skibe b): men mange af dem vare ventelig, til dette store Forehavende, ubrugelige; dem lavede de blive tilbage, de udrustede 120 store Krigsskibe, ladede med Baaben, med andre kostbare Sager c); og med dem, samt endael smaae Skibe, som tilhøbe udgjorde en Flaade af 185 Skibe d), reise de afsted, i Forsæt, at komme saa hastig over til Norge, at de der uforvarende kunde overrumple Hagen Jarl. Til den Ende gaae de først til Limfjorden e), hvor ventelig en Samlings-Plads var sat for flere af deres Partie; de seile derved med svielig Vind, som befordrede deres Niemeed; de komme derved i en Hast over til Biiken, hvor de en Aften silde, eller ved Natte-Tiide, lande ved Tonsberg f): men her driiver deres indgroede Begier-

Jomsvingin-
gernes lid-
bæftninger
derell.

b) Snorre i Olafs Saga Tryggv. Kap. 40, regner kun 60, ventelig alleene Krigsskibe. Desse, siger et haandskrevet Exemplar af Jomsv. Saga, efter Samund Grodes Beretning, vare overmaade store, deres Kolf af de udvalteste, og at, som mange berettede, havde Jomsvingingerne 200 Skibe med sig til Giestebudet, og den halve Krigsmagt af Jomsborg.

c) See Jomsvinginga-Saga, Kap. 144. S. 168.

d) Oddur Munt siger 190, Kap. 15. S. 69. Snorre sætter, paa anførte Sted, Kap. 41, kun 60, ligesom tilførn. See og Torfæi Hist. Norv. Par. 2, lib. 8. cap. 6, pag. 308.

e) See Snorre i Olafs Saga Tryggvasonar, i Heimskringla Tom. 1, Kap. 41.

f) Man holder gemeentlig for, at dette er den ældste Kjøbstad i Norge: men dette er uvist. Kongehelle, Stavanger, Steinkjær, Levanger have maaskee været ligesaa gamle Kjøbstæder, som el. tildeels ældre.

gierlighed efter Kov, efter Bytte at gjøre, dem til at røbe deres Ankomst for Tiiden, og at handle imod deres egen Hensigt. De gjøre uformodentlig Indfald i bemeldte Stad, som da var en af de fornemste, om ei den riigeste Handels-Stad i Norge; de tage der, efter deres Søerover-Maade, paa det verste affted, med Drag, med Roven og Plyndren g); af den Tumult, den Allarm og det Raaben-Drag, som dette deres pludselige Indfald, bemeldte Fremfart der foraarstagede, opvogner blandt andre en Ogmund h), kaldet Hvite, som førte Regjeringen der i Staden, paa Hagen Jarls Begne, hvis Leensmand og fortrolige Ven tillige han var: denne springer derover op af Sengen, griber til sine Raaben, og sætter sig, i Selskab med dem, han i en Hast kunde faae samlede, paa et Loft, eller i en Svale, for der at forsvare sig, efter som ham gaves ei Sted, ei Leilighed, at undflye eller at undkomme til Skoven. Men her angriibes han strax af de ankomne Gæster, af en saa stor Mængde Fiender, at han ei faae sig mægtig, til længer at gjøre Modstand; for at redde sig, om see kunde, gjør han derover et Spring, fra Loftet af, ned paa Strædet; der kommer han vel ned staaende: men til Uheld stod Bagn, en af de tapperste blandt Jomsvikingerne, nær derhos; da han kommer ned, faaer Bagn ham at see, og i det samme Ogmund løber affted, fraghugger hin ham hans ene Haand, oven for Ledet i). Ogmund undkommer dog med Livet, han naaer den tæt derhos liggende Skov; og da han der seer sig i

Sil-

a) I et haandskrevet Exemplar af Jomsvik.-Saga, blande Ar. Magaz. MS. No. 209. 4, berettes, at de dræbte alle Stadens Indbyggere, og brændte Staden selv, som var byggt meest af Træ.

b) I bemeldte Exemplar af Jomsvik.-Saga kalder ham Geirmund, og henfører dette til Gadar, ligesom Snorre, men med Omstændigheder, som ei passe sig paa det Sted.

i) See bemeldte Jomsvikinga-Saga, Kap. 148, S. 173.

Efterhæd, blir han staaende, for at høre sig om, og indhente Kundskab, om skee kunde, saavel angaaende disse ubudne Gæster, hvo de vare, som hvem han havde sin Haands Forliis at tilskrive; at løbe derfra, uden at vide dette, uden at kunne sig Hagen Jarl, hvo disse fremmede vare, syntes ham vilde røbe en alt for stor Frygt, at ville blive sig til Skam og Banære k). Dette lykkes ham. Da Vagn tæer op den afhugne Haand, finder han den besat, med en Guld-Ring eller et Guld-Arme-Baand; de omkringstaaende udraabe da den Skat, Vagn havde fundet; hans Navn faaer Ogmund derved at høre; han hører tillige Bue, Sigvald, at nævnes; og nu er han ei meere uvis eller uvidende om, hvilke disse Fiender vare; af hvilke Landet saa pludselig, og paa en Aarets Tiid, da saadant allermindest kunde ventes, var blevet oversaldet. Efter denne indhentede Kundskab, hafter Ogmund affted, for at bringe vedkommende den: men han farer længe vild i Skove og øde Marker, og ligger ude i 6 Dage, forend han kom til beboede Steder. Der faaer han, som en bekendt Mand, strax den fornødne Hiælp, og han fortsætter derpaa sin Reise, for at bringe Hagen Jarl den ham høist fornødne Kundskab.

§. 14. Bemeldte Jarl var den Tiid i et Gæstebud, hos en af sine Leensmænd, ved Navn Erling, som boede paa Sola eller Solum l), hvor ogsaa hans Son Erik Jarl
 J i 2
 Hagen Jarl bringes Kundskab om Joms-vikingerne Ankomst.

k) Dette, med flere Steder, vilser ellers tillige en stor Prøve paa vore Fars fædres Haardskerhed saa vel, som Færdighed, i at stande Blødet, i at forbinde og læge et Saar. En Haands Forliis omtales, som en næsten ubetodelig Ting; og den, der havde mist den, udrettede dog hvad han vilde og kunde, som her Ogmund.

l) See bemeldte Saga. S. 174. Sola er en bekendt Gaard paa Jæderen; der har en ei mindre bekendt Mand Erling boet, og deraf har man ment,

var tilstede m). **D**id kommer Ogmund en Aften sidde n), han bringer Hagen Jarl Tidende, om et nyt fiendtligt Indfald i Biiken, og denne, som ei strax kiendte Ogmund, udskielder i Begyndelsen hans Tidende for Løgn, og truer ham med Galgen o): men han kiender Ogmund igien, han hører hans Forklaring, han seer hans Arm, hvilken Haanden var fraghuggen, et overtydende Beviis paa hans Beretnings Sandhed p); og han tviler ei længer paa Tingens Rigtighed, men erklærer tillige, at blandt alle Fiender, om blandt dem skulde vælges, skulde disse være de sidste, han vilde vælge, saa her, sagde han, behøves nu baade Forstand, samt Mood

moent, at dette Sola laas paa Jaderen. See Torskøi Histor. Norv. I. c. pag. 308. Men dette kan ei være. Ved Sola maas her være meant Solum eller Solem, omtrent paa Amerike, hvor Snorre siger, paa anførte Sted, Kap. 39, at Erik Jarl den Uld var. I bemeldte haandsskr. Exemplar af Jomsvik. Saga staar, at Erling boede paa Skugga, hvilken Gaard ligger paa Sandmer, og der maas haan have været, under det forrige Jomsvikingske Tog, da Ogmund bragte ham Kundskab.

- m) See Jomsvikinga-Saga, Kap. 46; S. 174.
- n) Den Gaard, paa hvilken Hagen Jarl da var i Gæstebud, kaldes Fagurflinna Gæsting. See Torskøi Hist. Norv. I. c. pag. 309.
- o) Det var en meget magtpaalagende Sag, at Landet, ved falske Krigs-Tidender, ei skulde sættes i Alarm og Befestninger. Man seer af vor Histories 2den Deel, at Kong Hagen Adelsleens Foster har sat stor Straf for dem, som antændte Varderne, i urette Tid; samme Konges Gulatnings Lov befaler, at den skulde være fredløs, som bragte falske Krigs-Tidender; og mueligt har Hagen Jarl klæppet Straffen ved at gløse det til Livs-Brøde, om nogen fandtes skyldig i bemeldte Forseelse.
- p) Hfr kunde det maaskee give nogen Mistanke, at Tingen maas ei være sket mere, end een gang, at foromtalte Seimund bragte Hagen Jarl liige saadant Tegn, see foregaaende 2det Kap. S. 13: men baade kan Tingen virkelig være sket 2de Gange, eller da Skribenterne her have gjort 2de Tildragelser til een, denne Handelse af dem være henført til 2de Personer, til begge bud-sørende, lad være kun een af dem havde virkelig mistet Haanden.

Mod og Mandighed q). Men her behøvedes desuden Hurtighed og de hastigste Anstalter. Hagen Jarl begiver sig derfor i Selskab med Gudbrand Hvite, hans fortrolige Ven og nær Forvante, det snarest han kunde, til det Nordenskiöldske, i Hensigt, at føie der alle muelige Anstalter, til at kunne, med en nogenledes tilstrækkelig Magt, gaae en saa farlig Fiende i Møde. Selv fører han ned igiennem Romsdalen r), ventelig ogsaa over Nordmør og Sundmør; han lader Varderne antænde, han sender Krigsbud fra sig, paa alle Kanter, især til sin Son Svend paa Glada, at samle Krigsfolk, over heele Throndelagen s); han befaler, at overalt skulde alle Skibe, som dertil vare tjenlige, udsættes paa Soen, alle som kunde bære Raaben, ruste sig til Strid; han opfordrer alle, baade Venner og Uvenner til Hjælp, de sidste, under Tilbud og Løfte om Forligelse, om hans Fuldkomne Bemskab, hvis de vilde indfinde sig, paa det forestaaende Krigstog; og paa dette drier han af al Magt. I samme Erinde og Føretning lod han sin Son Erling reise om paa Rogaland og Hordeland, i Sogn, i Fiala og Fjordafylke t); men imidlertid samler hans ældste Son, Erik Jarl, en anseelig Krigsmagt sammen, paa Oplandene, den fører han med sig, over Dofre-Fjæld til Throndhjem u), hvor hans Brøder Svend overalt lod opbyde Almuen, til det forestaaende

I i 3

q) See bemeldte Jomsvikinga-Saga, Kap. 148, S. 175.

r) Saa siger navnlig Saga udtrykkelig, Kap. 149, S. 175. Man seer altsaa heraf, at Hagen Jarl er ingen andensteds kommen fra, end fra Oplandene.

s) See sammesteds, Kap. 149, S. 175.

t) Bemeldte Saga beretter, at Erik Jarl blev sendt dithen, Kap. 149, S. 175; men det kan ei være; det maae være en Fælltagelse, og her sat Erik, for Erling. Forfatteren siger selv strax efter, at Erik var i Romsdalen, for at samle Krigsfolk. Han kan altsaa ei være sendt til Rogaland, o. s. v.

u) Dette vjdaer Snorre, i Olaf-Saga Trygg. Kap. 39.

staaende Ledingsstog; dertil lod man ogsaa opbyde Almueen paa Halogaland, saavidt Tid dertil gaves, samt i Nomedalen, hvorhen Erik Jarl selv, i det Erinde, begav sig, opbydende der overalt Landets Indbyaanere, men især dem, som boede paa Verne; under hvilken Forretning han der træffer den store Bifing, den største paa de Tiider x), en Porkell Midlang, med sex Skibe; denne tilbyder han Fred, Forsikgelse og sin Faders Venfskab, dersom han nu vilde komme ham til Hjaelp, med sine Krigsfolk og sine Krigsskibe; dette Tilbud modtager Porkell, under Forsikkring af Erik, at staae inde for Løsters Fuldbyrkelse, han slaar sig derefter til dennes Selskab, og de begive sig med hinanden, samt Følge, norden fra y), som berettes i det gamle Vers, kaldet Eriks-Drapa z), til Sundmør; dithen begav sig ogsaa Svend Jarl; der foreene alle Brødrene sig a), og de gaae med deres samlede Krigsmagt, til det af Hagen Jarl berammede Samlingssted, hvorhen denne allerede var ankommen med sine Folk og Skibe. Samlingsstedet var Hiorundar-Fiord b) eller den nu saa kaldte Jorgenfiord paa Sundmør c), hvorhen

x) See Torfæi Hist. Norv. loc. cit. pag. 312.

y) Altsaa viiser dette tydelig, at Erik Jarl ei havde været sendt, til Rogaland o. s. v. da han, i det Tilfælde, maatte være kommen sønden fra.

z) Stort til Erik Jarls Berømmelse af den gamle Pordre Kollbeinsson. See Snorre, anførte Sted, Kap. 39.

a) See Jomsvikinga-Saga, paa bemeldte Sted, Kap. 149. S. 176.

b) At Hagen Jarl der laae, siger Vonden paa Haub, til Jomsvikingerne, hos Snorre, Kap. 41.

c) Snorre siger, Kap. 42, at Samlings-Pladsen var i Hallkells-Viik (paa Sundmør;) men dette Sted synes at ligge alt for meget afside, at det kunde være beqvemt dertil; hvortilmod bemeldte Hiorundar-Fiord ligger omtrent midt i Distriktet. I Hallkells-Viik har mueligt, i liige Tilfælde, som nu, været Samlings-Plads, men engang tilforn, da Jomsvikingerne besøgte Hagen Jarl forrige Gang. See foregaaende Kap. 2, §. 13. Det især som Snorre beretter om Jomsvikingernes Tog, synes for en stor Deel at høre dithen.

hen mange Leensmand; Hovdinge og Krigs-Anførere samlede sig til dem, saad at Hagen Jarl fik derved en Flaade samlet, af halvandet hundrede d), det er, 180 Krigsskibe, eller som andre berette, næsten af tree hundrede Skibe, hvoriblandt dog fandtes mange smaae e), endogsaa Skuder og Ridsmands-Skibe; og andre saadanne Fartøier, som man havde taget med, naar de kun vare noget høie paa Bordene f).

S. 15. Imedens Hagen Jarl og hans Sonner havde saaledes Hænderne fulde af bemeldte Forretninger, fortsatte Jomsvikingerne deres Krigstog, fra Lonsberg, til Agder, forbi Agder og Lindesnes, til Jæderen g), derfra til Rogaland, og saa videre nord efter, for at opsoge Hagen Jarl, men opholdte sig mange Steder under Veis, med hist og her at gjøre Landgange, i adskilte store Hobe, med at røve og plyndre, paa Kysterne, med at tage det saa kaldte Strandhugg, eller nedslagte Qvæg, til deres Føde, med at dræbe alle dem, de kunde faae fat paa, med at brænde og stænde, eller fare med Hærskib, som det heeder, langs Landet. Under denne Fremfart, komme de endelig nord til Ulfasund; beliggende i Nordfiord, sønden for Stat; de spørge imidlertid flittig efter Hagen Jarl, hvor han var at finde: men de kunde

Deres Ankomst til Sundmø, og Fremfart der.

d) See Snorre, i Olafs Saga Trygga. Kap. 42.

e) Saa siger Jomsvikinga Saga, Kap. 149, S. 176. I den Danske Oversættelse af Snorre, S. 134, staae 120 Skibe, eller 140. Denne ulikke Beregning kan mueligt komme deraf, at her er sigtet til adskilte Tilbragelser.

f) Saa beretter forbemeldte Haandskrift af Jomsvill. Saga.

g) I Bemeldte Danske Oversættelse, S. 133, staaer at de her især gjorde Landgang, selve Juule-Nat; det samme siges ogsaa, i bemeldte Haandskrift af Jomsvill. Saga; det kun være, naar her fortaales de gamles eller Hedningernes Juul, som indfaldt, paa sine Steder, en temmelig Tid efter Vinter-Natten.

kunde ingensteds faae Sandheden derom at vilde, enten hvor hans Opholdssted var, eller hvad han tog sig for h): saa troe vare alle de .re deres elskte Regent, saa omhyggelige for hans Beste. Ukyndige om ham og hans Forehavende, bleve derfor Jomsvikingerne ved at fortsatte deres Tog videre frem; de seile forbi Stat, et af de farligste Fjervande langs de Norste Kyster, hvor paa en Strækning af 6 Uger Sjøes i) (6 store Søe-Mile), er aabet Hav, ingen Der uden for Kysterne, som paa de fleste andre Steder; og de tage endelig Havn ved Den Herren, norden for Stat, paa Sunnmor. Her spørge de, som ellers, om Hagen Jarl, men faae intet vist at vilde: nogle sagde, han var inde i Fjordene, andre, han var endnu langt nord i Landet; de gjøre her, som paa flere Steder, Landgang, især for at forshne sig med Slagte-Dræg og andre Mad-Varer; de fore til Skibene haade Fæ og Menneker, men dræbe alle Vaabenføre, de overkomme k); og i samme Erinde gaaer en af deres fornemste Anførere, forontalte Bagn Uagesøn med sit Skib, til den ei langt fra Herren liggende De Haud nu Hareidslandet kaldet l). Han lander her, ved Dens vestre Siide, gjør Landgang, og møder en Bonde, ved Navn Ulf, der drev sex (andre sige tre) Kioer og 12 Geeder for sig. Da Bagn befaller sine, at tage og dritve dem til Skibene, raaber den derover forbitrede Ulf dem til, og: „I fare ei frem, siger han, som „rette Krigsmænd, men som Røvere; I rane os vore Kioer, „vore

h) See Snorre, anførte Sted, Kap. 42.

i) Saa siger bemeldte Jomsvikinga-Saga, Kap. 150, S. 176.

k) See Snorre, sammesteds, Kap. 41, som tillægger Dug, hvad Joms-vikinga-Saga beretter om Bagn, og melder intet om Herren, men nævner kun Haud.

l) Haud og Harund, som forekomme hos vore gamle Skribente, synes at være littere fordrejede Navne, og ved Kopist-Feil satte, i Stedet for Hareid.

„dore Rader og Gæder fra; men her var dog en langt
 „ større Fangst for Eder at gjøre; den lade I fare, og sage
 „ ei Biornen selv, som nu er kommen ei langt herfra ind i
 „ Biorne-Baasen „ m). Hvad siger den Karl, spørger her
 „ Bagn? „ Kan du, lagde han til, berette os noget om Hagen
 „ Jarl, saa du faae dine Roer og Gæder igien „ Hagen
 „ Jarl, svarede Ulf, „ laad i Gaar Aftes, her inden for Den
 „ Haub n), hos Almundhammeren o), med to eller tre
 „ Skibe, ventende paa sin Krigsmagt og øvrige Flaade; han
 „ har ei hørt noget om eders Ankomst, og derfor kunne I
 „ nu let overræmple og dræbe ham „ Dette var i visse
 „ Maader rigtigt. Ulf, for enten at blive des snarere af med
 „ disse ubudne Gæster, eller for at bringe dem ind i Snaren,
 „ loi vel deri, at Hagen Jarl havde ei flere, end eet, to til
 „ tre Skibe hos sig, men i det øvrige sagde han sandt. Be-
 „ meldte Jarl havde, saa snart han fik Tidende om Jomsvi-
 „ lingernes Ankomst ved Den Herren p), begibet sig med sin
 „ Flaade, senden fra q), fra Hallkellsviif eller Hioringsfiord,
 „ nord efter, for at opsoge dem, og lagt sig med bemeldte sin
 „ Flaade, i den Baag eller Bugt, Hiorunga-Baag, na
 „ Lie-

m) See Snorre, paa anførte Sted, Kap. 41, og Jomsvillinga-Saga, Kap. 160, S. 176.

n) Snorre beretter, at Ulf svarede: „ Hagen Jarl soer i Gaard, ind i „ Hiorunda-Fiord “ men det kan ei være, med mindre her enset Hiorunda-Fiord, for, Hiorunga-Vog.

o) Dette lægger Ragnvald til, hos Torlaus, Hist. Norv. loc. cit. pag. 311. Stedet maae have ligget paa den sydlige Elide af Den, Haub; hos Gaarden Alme. See H. Strøms Sundheds Beskrivelse, 2den Deel, Side 411.

p) Snorre siger Haub; men deri maae være begaaet en Hukommelses Feil, og Haub sat for Herrey, da Snorreellers ei nævner Adsmeldte De.

q) Snorre paa anførte Sted, Kap. 42.

Udbåag r), som ligger paa den Andre eller øster Side af den nævnte De Haub eller Horeid. I Haub om, her at kunne overrumple ham, kade nu Jomsbøllingerne alt Bytte og alting fare, de springe strax ind paa deres Skib, for at bringe deres Staldbrødre Rindskab om saa vigtig en Tidende, dem træffe de, med deres heele Flaade, saa snart de lagge fra Landet s), og strax begynde de alle at gjøre sig færdige, som til den haardeste, den skarpeste Træfning: thi Ulf troe de ikke tilfulde, ham node de derfor ogsaa at følge med, som Beiviser, hvor ugerne han end vilde; og de ræste endnu samme Dag affed, for at opsøge Hagen Jarl. Til den Ende roe de, eftersom Vinden blæste østlig t), først norden omkring Den Haub, siden ind eller øster omkring den u), de nærre sig bemeldte Hiorunga-Baag, og nu saae de paa engang Hagen Jarls heele Flaade at see. Saa snart det skeer, springer Ulf over Bord, for at redde sig med Flugten, men Bagn Kyder et Raste-Spyd efter ham, det borer ham midt igjennem, og Ulf omkommer.

Hiorunga
Bogs De-
skrivelse.

§. 16. Derefter lagge Jomsbøllingerne ind i bemeldte Baag, som af de gamle beskrives saaledes x). Dens Bund, eller det yderste af den, strakte sig mod Østen, mod Vesten

1) Maalet Hiorunga-Baag bruges ei mere, dog vilde Indbøggerne paa Stedet at berette, at Baagen har tilforn ført det Navn, og at et stort Stag der fordm har staar. H. Strøms Beskrivelse over Sandmør, 2 den Deel, S. 409.

2) Jomsbøllinga-Saga beretter, at de drog til Herrey tilbage, for at bringe Rindskab, Kap. 169, S. 177: men naar man sammenligner denne Beretning med Snorres, Kap. 41, kan man slutte, at Sigvald Jarl selv, med den hele Jomsbøllingske Flaade var da allerede ankommen til Haub.

3) Saa siger bemeldte Haandskrive.

u) See Snorre, anførte Sted. Kap. 41.

x) See Jomsbøllinga-Saga, Kap. 151, S. 178.

Vest for dens Drunding eller Indløb y), hvor 3de Steens
 skibe opbriste, den ene noget større, end de andre, hvoraf
 Badger havde sit Navn z). Midt i den Løse et Skiar
 lige langt fra Bunden, og fra Landet paa begge Sider a),
 nord for den havde man den De Prindsigd b), sønden for
 den Hårund (eller Hareid), men der inden ellet østen for
 Hårundsfjord. Saaledes beskaffet, og saaledes beliggen-
 de beskrive de gamle os det Sted at have været, hvor et af de
 største, de meest haardnaktede, og de langvarigste Søslægt
 haver staaet, som nogensinde ere holdte her i Norden; hvil-
 ket derover fortæller her noget hoiagtig at beskrives, samt de
 gamle Skribenes adskillte Beretninger derom, saa vidt skee-
 kan, at bringes i Rigtighed. Slagto-
 rningen
 Siden var omtrent denne. Jomsvikingerne havde vel saae
 Skibe, men som alle vare af de største, de udvalgte, der
 havde været at bekomme: de Norske derimod havde vel om-
 trent tre Gange saa mange, men de fleeste smaae imod hine,
 i en Hast sammenraffede Skibe. For at raade Bod paa
 denne Mangel, paa skidseltes Skibe, blev derover den An-
 stalt foiet, at mod eet af Jomsvikingerne Skibe skulde sæt-
 tes tre af de Norske, og liigeledes, mod een af hines,
 tre

1) Dette stemmer ei overens med Beretningen af Lævaag, hvor det mod-
 sette heller har Sted, da dens Bund vender mod Vest, dens Drun-
 ding mod Øst. Se H. H. Struvs Kart, bemeldes Sted,
 1ste Deel.

2) Disse Steene ere nu ved Lævaag-ingenheds at finde, hvilket synes under-
 ligt. I bemeldes Haandkræft, af Jomsvikingasaga berettes, at
 de skede i eller ved Baagen.

a) I Lævaag ligge endel Skiar eller Klipper, men som ere tun at see, ved
 Ebben; ved Floed-Tiden ligge de under Vandet. Se bemeldes Be-
 skrivelse 2den Deel, S. 409.

b) Dette Navn er nu ganske ubekendt; den følgende Beskrivelse ei heller ret
 passende paa Lævaag; saa jeg er nær ved at troe, at med bemeldes
 Beskrivelse er tildeels sigtet, paa et andet Sted, hvor en Tæfning,
 skiften havde staaet med Jomsvikingerne.

tree c) af de Norstes Anførere. Efter denne Plan, blev da den Norste Flaades Slagtoerding indrettet: Midt i den Falde Hagen Jarls eget Skib have ligget d), men nu kom der, i hans Sted, hans Son Erling eller Erlend e) at ligge, med 60 Skibe f), for hvilke, foruden eller med ham, de fornemste Hertuger g) og Høddinger, paa de Norstes Stude, vare: Porer Hjort, fra Bogum (paa Halogaland, eller i Nordlandene); Sigurd Stærlingur, sammebeds fra (uden Tvil fra Strigen); Storkar af Simsum; Stiegge eller Jærnstiegge, ogsaa kaldet Jærstiegge, fra Upphang paa Yrjom eller Orelandet, hvilke vare de berømteste blandt alle Høddinger norden for Stat h); samt foruden en Skopte (uden Tvil fra Sunnmør) en Rognvald fra Ervilt paa Stat i), og foromtalte Gudbrand

c) See Jomsvinga-Saga, Kap. 152, S. 178. men i bemeldte Haand-
skrift af den Flaad, at som Bogen Biskop berettede, i hans Værk
om dette Slag, vare fem af Hagens Mand mod en Jomsvinga;
hvis i Omsigt til Anføernes Antal i det mindste er urigtigt, som
af følgende Opnævnelse af dem kan ses.

d) Snorre siger, paa anførte Sted, Kap. 42, at Hagen Jarl laae der selv.
Efter Sedvane var det saa: men nu steds derfra en Mandagelse,
som følgende vilis.

e) Jomsvinga-Saga, som er indførligt i at fortælle Tilbragelserne i dette
Slag, siger at Hagens Son Svend var den, som her laae i hans
Sted; Hagurfinna derimod, hos Torfaun i Hist. Norv. loc. cit.
pag. 312, sætter Erling; og dette troer jeg at være rettest, da man
finder, at Hagen har elsket denne sin Son særdeles høit, sedse have
ham om sig, og i sit Sted brugt ham i andre Forretninger. Des-
uden er rimeligt, at ligesom han betroede sin ældste Son Erling
den høire Flot at anføre, saa har han sat den anden, Svend, til
Anfører for den venstre, for ei at øvrælle Forrydelse.

f) Den Danske Oversættelse af Heimskringla, ved Klaußon, har kun 40:
men det rette Tal har uden Tvil været 60.

g) Dette Ord bruger Snorre selv, paa bemeldte Sted, Kap. 42.

h) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 8, cap. 9. pag. 312.

i) Disse 2de sidstnævnte nævnes Hagurfinna hos Torfaun, og gaar de an-
dre forbi.

brand fra Gubbbrandssølen k). Alle disse lagde an, tree af dem mod Sigvald Jarl selv, men tree andre mod hans Broder Porkell Hase, eller den Høie, hvilke laae, med 20 Krigs-Skibe, midt i Jomsøvikingerne's Slagordning. Mod Due derimod, og mod hans Broder Sigurd Kappe, laae paa de Norskes høire Fløi, eller det som vendte mod Norden l); med 60 Skibe, mod 20, Hagen Jarls ældste Son, Eirik Jarl m), og med ham, som Anførere for de Norske, foromtalte Porkell Midlang, en Hallstein Kellingabane fra Flotum n), og en Porkell Leira fra Bükken, disse tree imod Due selv: men mod hans Broder Sigurd Kappe, en Armoder den Gamle, fra Almundarfjord, Armod's Son Arne, og Porkell Purrafrøst o). Endelig lagde frem, paa de Norskes østre eller søndre p) Fløi, under Hagen Jarls anden Søn's Svends q) Anførsel, liigeledes med

R f 3

66

k) See Jomsøvikings-Saga, Kap. 152, S. 278.

l) See bemeldte Saga sammesteds.

m) Bemeldte Saga sætter paa dette Flot ingen af Hagen Jarls Sønner, som Hoved-Anfører, men Eirik Jarl, mod Vagn, paa den venstre Flot. Dette er vel urigtigt, og som jeg troer, Snorres Beretning her intet antagelig, Kap. 42, allerhelst da den stadfæstes af flere Omstændigheder.

n) Forausførte Haandskrift sigter: fra Flotum (fra Flotafylke) og at Hallstein var en stor Klampe.

o) Desso vare fra det Søndstadske, aller fløide i Venflad med Eirik Jarl; og rimeligt derfor, at de have fulgt ham.

p) See Jomsøvikings-Saga Kap. 152, S. 178. a. og Kap. 153, S. 180.

q) Sagurflutna og ofrmeldte Haandskrift berette, at foruden forbenævnte var endnu den 4de Hagen Jarls Son, en Sigurd, med 1 Slaar, hvor han blev sat mod Dues Broder Sigurd, see Torfæ's Hist. Nory. loc. cit. Det kan være, og er et urimeligt, at han, som endnu ung, har været paa en af sidstnævnte Anføreres, uden Toll-Porkell Purrafrøstes Skib, og der sigtet under hans Opsyn.

60 Skibe, mod 20, enten en Gissur Hvite; fra Baafres r), eller rettere Eyvind Finnsson, Herse i Nomedal s), en Erling af Skugga (fra Sunnmor) t), og foromtalte Ogmund Hvite, desse mod Bagn Hagelson selv, hos hvilken Ogmund nu havde Leilighed at søge Havt, for sin affugne Haand u): men mod hans Staldbroder, Biorn den Bretske, vare skikkede en Leensmand; ved Ragn Einar Lille, en Havard Upsla, samt dennes Broder, Havard af Gildrunes (ogsaa fra Sunnmor) x). Saaledes blev de Norske Slagtordning indrettet, og tillige fastsat, at Hagen Jarl skulde selv, det længste Fæe kunde, holde sig uden for Slagtordningen, for at komme til Hjælp, hvor meest behov gjordes, og styre for den heele Krigshær y); til hvilken Ende han havde i sit Følge, saavel foromtalte Sigmund Bretske.

- t) Denne nævner Fagurfinna blandt dem, som vare mod Bagn: men uden Tvil har han rettere været paa Hagen Jarls eget Skib, og vel ladet sig bruge, mod Bagn Isar, dog ei sørend mod Enden af Slaget, da Hagen selv angreb bemeldte Bagn.
- s) Ham tillige med en Erling Steif, begge som Herse i Nomedalen, sætter bemeldte Fagurfinna, med Hagens Son Sigurd, mod Dues Broder: men rimeligst ere de komne Sigurd til Hjælp, da Due og hans Broder begyndte at blive de Norske for magtige, som siden berettes. Det er for Resten ei at tvile paa, at den her omtalte Eyvind Finnson jo er den berømte Stald Eyvind Skaldaspiller selv, som altsaa af Hagen Jarl maae være bleven ophøiet til Herse i Nomedalen. Eyvind har gjort et vidtsørgt Vers, om Jomsvikingeslaget; det beviser end videre, at han selv har været tilstede i det: thi i de Tilbede gjorde ei fættelig nogen Vers om det, hvori han ei havde selv været tilstede, selv fæet og erfaret Tingen.
- u) At Skugga ligger paa Sunnmor, see H. J. Strøms Beskrivelse over Sunnmor 2 Deel, S. 68.
- v) Saaledes omtrent udtroffer oftanførte Jomsvikingesaga sig herom, paa anfarte Sted, Kap. 151, S. 178. b.
- x) Gildrunes ligger paa Sunnmor, bemeldte Sunnmors Beskrivelse, 2den Deel, S. 79. Upsla, som her nævnes, er maaffee Upslar, ogsaa sammesteds beliggende. See S. 139.
- y) See Jomsvikingesaga, Kap. 152. S. 178. b.

flæskøn 2); der var Anfører for et vist Antal Skibe og Folk, som formodentlig en Gudbrand Hvitte a), der var Jarlens Frende, og stod hos ham i stor Yndest b), samt andre flere, deriblandt den Jislandske Skald, Einar Skallaglam c); foruden hvilkken trende eller fire andre Jislandske Skalde vare med i dette Slag, paa Erit Jarls Skib, nemlig en Vigfus, Son af Vigaglum, en Þorðr, kaldet Þurvaund, en Þorleif Skuma d), paa hvis, samt bemeldte Envind Skaldapillers, en Eindur Hallkellssons, og en Þorðr Rolfbeinssons e) Vers voré gamle Skribente have grunder deres Beretninger, om Jomsvikingerne, især om deres til Norge fore-

- 2) See sammesteds, Kap. 153. S. 180. b.
- a) Denne synes at være den samme, som forbitatte Gudbrand af Dalene, der var en af Anførerne mod Sigvald Jarl, og at have søiet sig til Hagen Jorl, da han under Slaaet, som siden berettes, i sin Søns Erlings Sted, anførte de Norskes middelste Slagtoedning: thi at Gudbrand Hvitte og Gudbrand af Dalene er samme Person, sees af Jomsvinga-Saga, Kap. 149. S. 175. a. Kap. 152. S. 178. Kap. 157. S. 186. Kap. 158. S. 187.
- b) Saa siger Jomsvinga-Saga, Kap. 149. S. 175. a. Mueligt er denne den samme, som Gisleir Hvitte, eller disse 2de ere blevene forbyttede med hinanden: thi den, som Jomsvinga-Saga kalder Gudbrand af Dalene, Jarlens Frende, Kap. 157. S. 186. a. 187. a, kalder Snorre, i Olafs Saga Tryggvass. Kap. 47, Gisleir Hvitte.
- c) Han kaldes ogsaa Skaldmeyar-Lynar, og var en Søn af Tidbiorg, hvis Fader var den Skotske Konge Biolan. See Torfæi Hist. Norv. loc. cit. pag. 313, og Jomsvinga-Saga Kap. 152. S. 279 og 280. b.
- d) See Jomsvik. Saga sammesteds. Han bøde ført efter Slaaet. See bemeldte Saga, Kap. 158, S. 187, at et Saar, som Vagn havde givet ham med sit Sværd, da Þorleif sloa til ham over Hælmen, med sin Risse, saa Hælarn gik i tv, og Vagn maatte vige tilbage til sit Skib. See sammesteds Kap. 153. S. 181. b.
- e) Saa er ei den samme, som nævnte Þorðr. See sammesteds Kap. 163. S. 196. Forbærente Eindur Skald og haa have været med i Slaaet, som bemeldte Haandfrygt af Jomsvinga-Saga beretter.

foretagne Tog, og om det mellem dem og Hagen holdte berømte Slag f), hvis Beskaffenhed og Udfald var følgende.

Søe-Slaget
i Hjørunga-
Baag.

§. 17. Efterat alle Ting, paa foranførte Raade, vare dertil satte i Orden, gik bemeldte Søe-Slag, hvis Løge, for den Tild, neppe har været holdt her i Norden: g), for sig med en mageløs Grumhed og Hidsighed, paa begge Siider, i Begyndelsen, som sædvanligt var, med Steene, med Raste-Spyd, med Pille af Laas- og Haand-Buer, og andre Slags Skyde-Vaaben. Jomsvikingerne, som bestaaende af lutter udvalgte, hærbede, bestandig i Krig, i Søeflage, i Overoverier øvede Krigsfolk, som forsynede med lutter store, stærke og udvalgte Krigsskibe, som udrustede paa det beste med Vaaben og andre Krigs-Medstabe, som fulde af Mood og Iver, for Seieren at titfigte sig, forend deres Fiender bleve meere bestørkede, havde i Begyndelsen Fordeelen paa deres Siide. Kun saae af deres Folk bleve slagne h), men mange flere paa de Norskes Side, som vel overgtinge hinc, baade i Skibe- og Folke-Mængde, men havde, for den største Deel, mindre i) eller smaae i en Hast samlede Skibe, og paa samme Raade opbudne, baade af øvede og uøvede Krigsfolk bestaaende Tropper. Desse faldt det derfor, sær i Begyndelsen af Slaget, overmaade besværligt, at holde Stand, mod saadanne stive Karle, som Jomsvikingerne da vare, hvilke nu, af forommeldte Aarsager, figtede med en ugemeen Dristighed, Fyrighed, Størke og Eftertryk, men især tilføiede deres Fiender megen Skade, ved deres skarpe Skud,

f) See nævnte Saga, Kap. 163. S. 196, Kap. 152, S. 179. 180, og Snorre i Olaf Saga Tryggvass. Kap. 39—42.

g) See Oddur Munk i Olaf Tryggvassens Historie, Kap. 15, S. 69.

h) See sidst anførte Sted.

i) See Snorre Kap. 43, og den Danske Oversættelse af ham, S. 134.

Skub, hvorved de igiennemboiede hines Skibe k) og giorde dem i en Hast ubrugbare. At holde ud mod dem, skulde derfor i bemeldte Omstændigheder, neppe have været muligt for andre, end for Nordmand, og for en Hagen Jarl. Denne var overalt tilstede, hvor det helst gjordes fornødent, men søgte, for det første, fornemmelig at understøtte sin Søn Erling, som laae midt i Slagtordningen l), hvor han havde med Sigvald Jarl selv, med hans Brødre, og ventelig med Kiærnen af Jomsøvingernes Krigsmagt, at bestille. Her var formodentlig og Storken af de Norskes Krigshær, hvilke derfor ogsaa forsvarede sig her med megen Tapperhed: men imidlertid angriiber Wagn Hageson m) deres venstre Flot, under Svend Jarl n), med den Hæftighed, at her begyndte de Norske at trække sig tilbage, færdige at tage Flugten. Dette bliver saavel Erik Jarl, som hans Broder Erling vaer, de haffe vidhen, hver med sit Skib o), og her gaaer Erik Jarl især, med den Tapperhed, løs paa Wagns Skib, at denne maade vilge tilbage, til det Rum, hvor han tilforn havde ligget p). Herved bliver Slagtordningen igjen liige, og Slaget sat paa nye, i den forige liige Begl. Men imidlertid gaaer det et mindre skarpt til, paa andre Steder. Medens

k) See Snorre sammesteds, Kap. 42.

l) See Jomsøvillinga-Saga, Kap. 153. S. 180. b.

m) Jomsøvillinga-Saga, Kap. 153, S. 180. b. tillægger dette Due, hvilket er urigtigt, en Hukommelses-Feil.

n) See Snorre Kap. 43, i Olaf Saga Tryggvas., der sætter at Svend anførte den venstre Flot, paa de Norskes Skibe; hvilket vel og er det rigtige.

o) Saa siger Jomsøvillinga-Saga, Kap. 153, S. 180. Snorre tillægger det Erik Jarl alene.

p) Hvad som siden fortælles om Slaget mellem Erik Jarl og Due, hvilket Jomsøvillinga-Saga tillægger Wagn, kan om man heller saa vil, ogsaa henføres.

dens Erling er fraværende, anfører Hagen Jarl selv den mindste Slagtorning q); og her angriber han og hans Følge af Fienden, her med Wile og Skud-Baaben, saa ivrig, med den Hæftighed, at hans eget Harnisk blev tilfødt ganske sønderflidt, og saa ubrugeligt, at han maatte kaste det fra sig r). Han holder dog Stand indtil Aftenen; og med ei mindre Tapperhed figter hans Son Eril Jarl. Denne finder, ved sin Tilbagekomst fra de Norstes denske Flot, at den høire Arm af Slagtorningen, som han selv anførte, var bleven nødt til at trække sig tilbage, at hans Følg der begyndte at flys, da de ei længer kunde udholde Bues hæftige Anfald, og at denne havde allerede hugget sit Skib løst, for at forfølge de flygtige. Ved dette Syn bliver Eril Jarl hestig forbitret; han lægger med sit eget Skib, Jarnbarden kaldet, an mod Bues, paa den ene, befaller 2de andre Skibe, at gjøre det samme, paa den anden Side; og her begynder derfor en haard, en blodig Strid, med Hug-Baaben s); men under den bestruger Bue t), med sin Stalbroder, en Aflak Holmskalle, Erils eget Skib; disse gjorde der et stort Nederlag, hvor de fore frem, hver langs sin Side af Skibet, mange onksomme, blandt andre, forhenævnte Armoder den Gamle, en riig og mægtig Mand u); og Seieren eller Udfaldet var meget ubist, indtil endelig benævnte Aflak x) blev

q) See nedansførte Sted.

r) Der vidner den gamle Sk. Th. Lindur Hallsen, hos Snorre, Kap. 42. Væsentlig har han siden isat sig et andet Harnisk, i det ubrugelige Sted.

s) See Snorre, Kap. 43.

t) Skrivet Hændelse tilføjer Bogen dette.

u) See den Danske Oversættelse af Snorre paa anførte Sted.

x) Endes meene, at denne Aflak er maaskee den samme Slag, som var Stamme-fader for den bekendte Erkebisp Absalon. Det synes ei uimelig. See Langebeks Scriptores Rerum Danic. Tom. 4. pag. 545, not. (h).

blev af Vigfus Vigagfums Son nedlagt y), men Due bre-
den tilbage over til sit eget Skib.

§. 18. Saaledes tumlede man sig om med hinanden, Slaget fortsættes anden Dag.
den første Dag z) med større Fordeel end Forlud, for Joms-
vikingerne, mod hvilke de Norske, som foregaaende viiser,
havde den første Barmhjertighed at kinne holde Stand. De
vare en og anden Gang, nu paa den venstre, nu paa den
hoire Flot, bragte i den Rinde, at de trukke sig tilbage, fer-
dige at flye. Erik Jarl afværge vel dette, ved sin Tapper-
hed, ved hastig og vel foiede Anstalter: men derover havde
han paa sine Født det Nederlag, at han maatte lade sit
Skib besætte med friskt Mandskab, toget af andre Skibe a);
og al den Umage, Hagen Jarl anvendte, mod disse farlige
Fiender, syntes at ville blive spildt, alle de Løfter, alle de
Bønner, han gjorde til sine Guder, for Seier at vinde, al-
veeles frugtesløse b). Men Slaget kan den første Dag ei
have varet ret længe; det gik for sig ved Midvinters Tid c),
eller kort efter Jul, da Dagene nordensfjelds i Norge ere
kun korte d); Natten adskiller derfor Slaget, og under den
F l 2 faaer

y) Der berettes, at Allet bar sit Blods Hoved i Striden, hvis Skalle var
saa haard, at intet Sværd, ingen Øxe kunde bide derpaa; hvorfor
Vigfus knuste den, med et Smidstak. Jomsvit. Saga, Kap.
153, S. 181.

z) Stribenterne tale om Slaget, som det varede kun een Dag: men det kan
ei vare. Denne Mistagelse har givet Anledning til megen Forvir-
ring i deres Fortællinger.

a) See Jomsvit. Saga, Kap. 153, S. 181.

b) See Oddur Munk, Kap. 15, S. 69.

c) See Rdst. anførte Stet.

d) Slaget kan ei vel have begyndt, før end ved Middags Tid, eller om Ef-
termiddagen, eftersom Jomsvikingerne drog samme Dag, fra de
vestlige Kanter af Den Haud eller Hæled, nord omkring den, til
dens østlige Kanter, til Hjørunga Vaag, og der tænde; See Joms-
vikinger

Ækebådg r), som ligger paa den fjerde eller østre Ende af benævnte De Haud eller Hareid. I Haab om, her at kunne overrumple ham, kastede nu Jomsbøllingerne alt Bytte og alting fare, de sprang strax ind paa deres Skib, for at bringe deres Stadsbroder Rindskab om saa vigtig en Tidende, den træffe de, med deres heele Flaade, saa snart de lagge fra Landet s), og strax begynde de alle at gjøre sig færbige, som til den haardeste, den skarpeste Træfning: thi Ulf trode de ikke tilfulde, ham ude de derfor ogsaa at følge med, som Weiviser, hvor ugerne han end vilde; og de reise endnu samme Dag aften, for at opsoge Hagen Jarl. Til den Ende roe de, eftersom Winden blæste østlig r), først norden omkring Den Haud, siden ind eller øster omkring den u), de nærre sig bemeldte Hiorunga-Baag, og nu saae de paa engang Hagen Jarls heele Flaade at see. Saa snart det skeer, springer Ulf over Bord, for at redde sig med Flugten, men Bagin flyder et Raste-Spyd efter ham, det bærer ham midt igjennem, og Ulf omkommer.

Hiorunga-
Bogs De-
Privelse.

§. 16. Derefter lagge Jomsbøllingerne ind i bemeldte Baag, som af de gamle beskrives saaledes x). Dens Bund, eller det yderste af den, strakte sig mod Østen, mod Vesten

r) Navnet Hiorunga-Baag bruges et meer, dog vilde Indbyggerne paa Stedet at berette, at Baagen har Allsorn. I det Navn, og at et stort Slag der forud har staet. H. Ströms Beskrivelse over Sundmør, 2 den Deel, S. 409.

s) Jomsbøllinga-Saga beretter, at de drog til Herrey tilbage, for at bringe Rindskab, Kap. 169, S. 177: men naar man sammenligner denne Beretning med Snorres, Kap. 41, kan man slutte, at Sigvald Jarl selv, med den hele Jomsbøllingiske Flaade var da allerede ankommen til Haud.

t) Saa siges bemeldte Haandskrift.

u) Se Snorre, anførte Sted, Kap. 41.

x) Se Jomsbøllinga-Saga, Kap. 151, S. 178.

Bestat dens Munding eller Jutlæb y), hvor 3de Steens
 store opstille, der eens noget større, end de andre, hvoraf
 Baagen havde sit Navn z). Midt i den laa et Skær,
 litte lavest fra Vandet, og fra Landet paa begge Sider a),
 norden for den havde man den 2de Prindslyd b), sønden for
 den Hårund (eller Hareid), men der inden ellet østen for
 Hårundafjord. Saaledes beskaffet, og saaledes beliggen-
 de beskribte de gamle os det Sted at have været, hvor et af de
 største, de meest håardnakkede, og de langvarigste Søslags
 haver staaet, som nogensinde ere holdte her i Norden; hvil-
 ket derover fortæller her noget iolagtig at beskrives, samt de
 gamle Skribentes adskillte Beretninger derom, saa vidt skee
 kan, at bringes i Rigtighed. Slagtoerningen paa begge
 Sider var om trent denne. Jomsvikingerne havde det saae
 Skibe, men som alle vare af de største, de udvalgte, der
 havde været at bekomme: de Norske derimod havde vel om-
 trent treer Gange saa mange, men de fleeste smaae imod hint,
 i en fast sammensættede Skibe. For at raade Bod paa
 denne Mangel, paa førstnævntes Skibe, blev derover den An-
 stalt sat, at mod eet af Jomsvikingerne Skibe stulde sæt-
 tes treer af de Norskes, og liigelædes, mod een af hines,
 treer

Slagtoer-
 ningens
 Indregning
 i det Joms-
 vikinges
 Slag.

A f 2

- 1) Dette kommer ei overens med Beretningen af Lævaag, hvor det mod-
 satte heller har Sted, da dens Bund vender mod Vest, dens Mun-
 ding mod Øst. Se H. H. Ersmas Rart, bemeldte Sted,
 1ste Deel.
- 2) Disse Steene ere nu ved Lævaag iugteskeds at finde, hvilket synes under-
 ligt. I bemeldte Haandskrift, af Jomsvikinga-Saga berettes, at
 de stode i eller ved Baagen.
- a) I Lævaag ligge endel Skær eller Klipper, men som ere tun at see, ved
 Ebbens; ved Floed-Tiden ligge de under Vandet. Se bemeldte Be-
 skrivelse 2den Deel, S. 409.
- b) Dette Navn er nu ganske ubekendt; den følgende Beskrivelse ei heller ret
 passende paa Lævaag; saa jeg er nær ved at troe, at med bemeldte
 Beskrivelse er aldeles faget, paa et andet Sted, hvor en Tæfning,
 tilforn havde staaet med Jomsvikingerne.

tree c) af de Norstes Anførere. Efter denne Plan, blev da den Norste Flaades Slagtoedning indrettet: Midt i den Falde Hagen Jarls eget Skib have ligget d), men nu kom der, i hans Sted, hans Søn Erling eller Erlend e) at ligge, med 60 Skibe f), for hvilke, foruden eller med ham, de fornemste Hertuger g) og Høddinger, paa de Norstes Stiede, vare: Porer Hjort, fra Bogum (paa Halogaland, eller i Nordlandene); Sigurd Stævlingur, sammefteds fra (uden Tvil fra Strigen); Storkar af Simsum; Stiegge eller Jærnstiegge, ogsaa kaldet Jærstiegge, fra Upphaug paa Nriom eller Oreløndet, hvilke vare de berømteste blandt alle Høddinger norden for Stat h); samt foruden en Skopte (uden Tvil fra Sunnmør) en Rognvalld fra Ervulf paa Stat i), og foromtalte Gudbrand.

c) See Jomsvikinga-Saga, Kap. 152, S. 178, men i bemeldte Haand-Skrift af den Flaad, at som Bogen Biskop berettede, i hans Vers om dette Slag, vare fem af Hagens Mand mod en Jomsviking; hvilket Omstændighed til Anføernes Antal i det mindste er urigtigt, som af følgende Opnævnelse af dem kan ses.

d) Snorre siger, paa anførte Sted, Kap. 42, at Hagen Jarl lade der selv. Efter Sedvane var det saa: men nu steds derfra en Mandagelse, som følgende vilse.

e) Jomsvikinga-Saga, som er indført i at fortælle Tilbragelserne i dette Slag, siger at Hagens Søn Svend var den, som her laa i hans Sted; Hagurfinna derimod, hos Torfaun i Hist. Norv. loc. cit. pag. 312, sætter Erling; og dette troer jeg at være rettest, da man finder, at Hagen har elsket denne sin Søn særdeles høit, steds have ham om sig, og i sit Ord brugt ham i andre Forretninger. Deruden er rimeligt, at ligesom han betrodde sin ældste Søn Erik den høire Fløi at anføre, saa har han sat den anden, Svend, til Anfører for den venstre, for ei at opvække Fortrydelse.

f) Den Danske Oversættelse af Heimskringla, ved Klaußon, har kun 40: men det rette Tal har uden Tvil været 60.

g) Dette Ord bruger Snorre selv, paa bemeldte Sted, Kap. 42.

h) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 8. cap. 9. pag. 312.

i) Disse 26 indførte navne Hagurfinna hos Torfaun, og gaar de andre forbi.

brand fra Gudsbrandsdalen k). Alle disse lagde an, tree af dem mod Sigvald Jarl selv, men tree andre mod hans Broder Porkell Hase, eller den Hoie, hvilke laae, med 20 Krigs-Ekibe, midt i Jomsviskingernes Slagordning. Mod Bue derimod, og mod hans Broder Sigurd Kappe, laae paa de Norskes hoire Floi, eller det som vendte mod Norden l); med 60 Ekibe, mod 20, Hagen Jarls ældste Son, Eirik Jarl m), og med ham, som Anførere for de Norske, foromtalte Porkell Midlang, en Hallstein Kellingabane fra Fliotum n), og en Porkell Leira fra Viiten, disse tree imod Bue selv: men mod hans Broder Sigurd Kappe, en Armoder den Gamle, fra Almundarfjord, Armod's Son Arne, og Porkell Purrastrost o). Endelig lagde frem, paa de Norskes østre eller søndre p) Floi, under Hagen Jarls anden Søn's Svends q) Anførsel, liigeledes med

R f 3

66

k) See Jomsviskinga-Saga, Kap. 152, S. 278.

l) See bemældte Saga sammesteds.

m) Bemældte Saga sætter paa dette Flot ingen af Hagen Jarls Sønner, som Hoved-Anfører, men Eirik Jarl, mod Vagn, paa den venstre Flot. Dette er vel urigtigt, og som jeg troer, Snorres Beretning her intet antagelig, Kap. 42, allerhelst da den stadfæstes af flere Omstændigheder.

n) Foranstøit Haandskrift siger: fra Fliotum (fra Fliotafylke) og at Hallstein var en stor Klæmpe.

o) Disse vare fra det Søndstedske, aller stode i Venstreb med Eirik Jarl; og rimeligt derfor, at de have fulgt ham.

p) See Jomsviskinga-Saga Kap. 152, S. 278. a. og Kap. 153, S. 280.

q) Sagur-Rissa og ofrmældte Haandskrift berette, at foruden forbenævnte var endnu den 4de Hagen Jarls Son, en Sigurd, med i Slaet, hvor han blev sat mod Bues Broder Sigurd, see Torfæi Hist. Norv. loc. cit. Det kan være, og er et urimeligt, at han, som endnu ung, har været paa en af sidstnævnte Anføreres, uden Tvivl Porkell Purrastrost's Ekib, og der sigtet under hans Opsyn.

60 Skibe, mod 20, enten en Gissur Hvite; fra Baldrés r), eller rettere Eyvind Finnsson; Herse i Nomedal s); en Erling af Skugga (fra Sunnmør) t), og foromtalte Ogmund Hvite, disse mod Bagn Ageson selv, hos hvilken Ogmund nu havde Leilighed at søge Havn, for sin affugne Haand u): men mod hans Stalbroder, Biorn den Bretske, vare stikkede en Leensmand; ved Ragn Einar Little, en Havard Upsla, samt dennes Broder, Havard af Gldrunes (ogsaa fra Sunnmør) x). Saaledes blev de Norske Slagtordning indrettet, og tillige fastsat, at Hagen Jarl skulde selv, det længste Stkke kunde, holde sig uden for Slagtordningen, for at komme til Hjælp, hvor meest behov gjordes, og styre for den heele Krigshær y); til hvilken Ende han havde i sit Følge, saavel foromtalte Sigmund Bre-

- t) Denne nævner Sagurfinna blandt dem, som vare mod Bagn: men uden Tvil har han rettere været paa Hagen Jarls eegt Skib, og vel ladet sig bruge, mod Bagn Især, dog ei førend mod Enden af Slaget, da Hagen selv angreb bemeldte Bagn.
- s) Sam tillige med en Erling Steik, begge som Herse i Nomedalen, sætter bemeldte Sagurfinna, med Hagens Son Sigurd, mod Bues Broder: men rimeligt ere de komne Sigurd til Hjælp, da Bue og hans Broder begyndte at blive de Norske for vægtige, som siden berettes. Det er for Resten ei at tvile paa, at den her omtalte Eyvind Finnsson jo er den berømte Skald Eyvind Skaldaspiller selv, som altsaa af Hagen Jarl maae være bleven opholdt til Herse i Nomedalen. Eyvind har gjort et vidtsørgt Vers, om Jomsvikings-Slaget; det beviser end videre, at han selv har været tilstede i det: thi i de Tilbud gjorde ei lettelig nogen Vers om det, hvort han ei havde selv været tilstede, selv seer og erfaret Tingen.
- t) At Skugga ligger paa Sunnmør, see H. H. Strøms Beskrivelse over Sunnmør 2 Deel, S. 68.
- u) Saaledes omtrent udtrykker omtrent Jomsvikings-Saga sig herom, paa anførte Sted, Kap. 151, S. 178. b.
- x) Gldrunes ligger paa Sunnmør, bemeldte Sunnmørs Beskrivelse, 2den Deel, S. 79. Upsla, som her nævnes, er maaskee Upslar, ogsaa sammesteds beliggende. See S. 139.
- y) Se Jomsvikings-Saga, Kap. 152. S. 178. b.

flæskøn z); der var Anfører for et vist Antal Skibe og Folk, som formodentlig en Gudbrand Hvite a), der var Jarlens Frende, og stod hos ham i stor Yndest b), samt andre flere, deriblandt den Jislandske Skald, Einar Skjalagslam c); foruden hvilken trende eller fire andre Jislandske Skalde vare med i dette Slag, paa Erit Jarls Skib, nemlig en Vigfus, Son af Vigaglum, en Þordr, kaldet Þurvaund, en Þorleif Skuma d), paa hvið, samt bemeldte Eyvind Skaldaspillers, en Þindur Hallkellssons, og en Þardr Rolfheimsfons e) Deres voré gamle Skribente have grunder deres Beretninger, om Jomsvingerne, især om deres til Norge fore-

z) See sammesteds, Kap. 153. S. 180. b.

a) Denne synes at være den samme, som forvurakte Gudbrand af Dalene, der var en af Anførerne mod Sigvald Jarl, og at have sølet sig til Hagen Jorl, da han under Slaaget, som siden berettes, i sin Søn Erlings Sted, anførte de Norskes middeste Slageordning: thi at Gudbrand Hvite og Gudbrand af Dalene er samme Person, sees af Jomsvinga-Saga, Kap. 149. S. 175. a. Kap. 152. S. 178. Kap. 157. S. 186. Kap. 158. S. 187.

b) Saa siger Jomsvinga-Saga, Kap. 149. S. 175. a. Mueligt er denne den samme, som Gísfur Hvite, eller disse 2de ere blevene forbyttede med hinanden: thi den, som Jomsvinga-Saga kalder Gudbrand af Dalene, Jarlens Frende, Kap. 157. S. 186. a. 187. a, kalder Snorre, i Olafs Saga Tryggvass. Kap. 47, Gíttor Hulte.

c) Han kaldes ogsaa Skaldmeyar-Lynar, og var en Søn af Tíðbiorg, hvis Rader var den Skotske Konge Biolan. See Torfs Hiskor. Norv. loc. cit. pag. 313, og Jomsvinga-Saga Kap. 152. S. 279 og 280. b.

d) See Jomsvik. Saga sammesteds. Han bøde ført efter Slaaget. See bemeldte Saga, Kap. 158, S. 187, af et Saar, som Vagn havde givet ham med sit Sværd, da Þorleif sloa til ham over Hælmen, med sin Risle, saa Hælarn gik i tv, og Vagn maatte vige tilbage til sit Skib. See sammesteds Kap. 153. S. 181. b.

e) Han er ei den samme, som nævnte Þord. See sammesteds Kap. 163. S. 196. Forbemaente Þindur skal ogsaa have været med i Slaaget, som bemeldte Haandskrift af Jomsvinga-Saga beretter.

foretagne Tog, og om det mellem dem og Hagen holdte Berømte Slag f), hvis Beskaffenhed og Udfald var følgende.

Sor-Slaget
i Hjørunga-
Baag.

§. 17. Efterat alle Ting, paa foranførte Maade, vare dertil satte i Orden, gik bemeldte Sor-Slag, hvits liige, for den Tild, neppe har været holdt her i Norden: g), for sig med en mageløs Grumhed og Hidsighed, paa begge Sider, i Begyndelsen, som sædvanligt var, med Steene, med Raste-Spyd, med Pille af Laas- og Haand-Buer, og andre Slags Skyde-Vaaben. Jomsvikingerne, som bestaaende af lutter udvalgte, hærdede, bestandig i Krig, i Søeflage, i Søeroverier øvede Krigsfolk, som forsynede med lutter store, stærke og udvalgte Krigsskibe, som udrustede paa det bedste med Vaaben og andre Krigs-Nedskabe, som fulde af Mood og Iver, for Seieren at tilfigte sig, førend deres Fiender bleve meere bestørkede, havde i Begyndelsen Fordeelen paa deres Side. Kun faae af deres Folk bleve slagne h), men mange flere paa de Norstes Side, som vel overgtinge hinde, baade i Skibe- og Folke-Mængde, men havde, for den største Deel, mindre i) eller smaae i en Hast samlede Skibe, og paa samme Maade opbydne, baade af øvede og uøvede Krigsfolk bestaaende Tropper. Desse faldt det derfor, sær i Begyndelsen af Slaget, overmaade besværligt, at holde Stand, mod saadanne stive Karle, som Jomsvikingerne da vare, hvilke nu, af forommeldte Aarsager, figtede med en ugemeen Driftighed, Fyrighed, Størke og Eftertryk, men især tilføiede deres Fiender megen Skade, ved deres skarpe Skud,

f) See nævnte Saga, Kap. 163. S. 196, Kap. 152, S. 179. 180, og Snorre i Olaf Saga Tryggvass, Kap. 39—42.

g) See Oddur Munk i Olaf Tryggvassens Historie, Kap. 15, S. 69.

h) See sidst anførte Sted.

i) See Snorre Kap. 43, og den Danske Oversættelse af ham, S. 134.

Skub, hørded de igiennemborede hines Skioke k) og gjorde dem i en Hast ubrugbare. At holde ud mod dem, skulde derfor i bemeldte Omstændigheder, neppe have været muligt for andre, end for Nordmand, og for en Hagen Jarl. Denne var overalt tilstede, hvor det helst gjordes fornødent, men søgte, for det første, fornemmelig at understøtte sin Son Erling, som laae midt i Slagtordningen l), hvor han havde med Sigvald Jarl selv, med hans Brødre, og ventelig med Kiernen af Jomsbulingernes Krigsmagt, at bestille. Her var formodentlig og Storken af de Norskes Krigshær, hvilke derfor ogsaa forsvarede sig her med megen Tapperhed: men imidlertid angriiber Wagn Mageson m) deres venstre Flot, under Svend Jarl n), med den Hæftighed, at her begyndte de Norske at trække sig tilbage, færdige at tage Flugten. Dette bliver saabel Erik Jarl, som hans Broder Erling vaer, de haffe bidhen, hver med sit Skib o), og her gaaer Erik Jarl især, med den Tapperhed, løs paa Wagns Skib, at denne maade viige tilbage, til det Rum, hvor han tilforn havde ligget p). Herved bliver Slagtordningen igjen liige, og Slaget sat paa nye, i den forige liige Begl. Men imidlertid gaar det et mindre skarpt til, paa andre Steder. Medens

k) See Snorre sammesteds, Kap. 42.

l) See Jomsvillinga-Saga, Kap. 153. S. 180. b.

m) Jomsvillinga-Saga, Kap. 153, S. 180. b. tillægger dette Due, hvilket er urigtigt, en Hattammelses-Beil.

n) See Snorre Kap. 43, i Olaf's Saga Tryggvas., der sætter at Svend anførte den venstre Flot, paa de Norskes Siden; hvilket vel og er det rigtigste.

o) Saa siger Jomsvillinga-Saga, Kap. 153, S. 180. Snorre tillægger der Erik Jarl alene.

p) Hvad som siden fortælles om Slaget mellem Erik Jarl og Due, hvilket Jomsvillinga-Saga tillægger Wagn, kan om man heller saa vil, sig henføres.

dens Erking er fraværende, anfører Hagen Jarl selv den mindste Slagtordning q); og her angriibes han og hans Følge af Fienden, især med Pile og Skud-Baaben, saa ivrig, med den Hæftighed, at hans e eget Harniss blev tilsidst ganske sønderflidt, og saa ubrugeligt, at han maatte kaste det fra sig r). Han holder dog Stand indtil Aftenen; og med ei mindre Tapperhed figter hans Søn Erik Jarl. Denne finder, ved sin Tilbagekomst fra de Norskes venstre Flot, at den høire Arm af Slagtordningen, som han selv anførte, var bleven nodt til at trække sig tilbage, at hans Folk der begyndte at fligs, da de ei længer kunde udholde Bues hæftige Anfald, og at denne havde allerede hugget sit Skib løst, for at forfølge de flygtige. Ved dette Syn bliver Erik Jarl heftig forbitret; han lægger med sit eget Skib, Jarnbarden kaldet, an mod Bues, paa den ene, befaller 2de andre Skibe, at gjøre det samme, paa den anden Side; og her begynder derfor en haard, en blodig Striid, med Hug-Baaben s); men under den bestiger Bue t), med sin Staldbroder, en Uslaf Holmskalle, Eriks eget Skib; disse gjorde der et stort Nederlag, hvor de fore frem, hver langs sin Side af Skibet, mange omkomme, blandt andre, forbenævnte Armoder den Gamle, en riig og mægtig Mand u); og Seieren eller Udfaldet var meget uvist, indtil endelig benævnte Uslaf x) blev

q) See nedenførte Sted.

r) Det vidner den gamle Sk. b. Tindur Hallkellson, hos Snorre, Kap. 42. Værdelig har han siden især sig et andet Harniss, i det ubrugeligg Sted.

s) See Snorre, Kap. 43.

t) Ofhielbre Haandskrift tilføjer Bagn dette.

u) See den Danske Oversættelse af Snorre paa anførte Sted.

x) Endel meene, at denne Uslaf er maaſkee den samme Slag, som var Stamme-Fader for den bekendte Erkebisp Absolon. Det synes ei utiimeligt. See Langebeks Scriptores Rerum Danic. Tom. 4. pag. 545, not. (h).

fled af Vigfus Vigagsums Son nedlagt y), men Due dre-
den tilbage over til sit eget Skib.

§. 18. Saaledes tumlede man sig om med hinanden, Slaget fortsættes anden Dag.
den første Dag z) med større Fordeel end Fortid, for Joms-
vikingerne, mod hvilke de Norske, som foregaaende viiser,
havde den største Vanskelighed at kinne hosde Stand. De
vare en og anden Gang, nu paa den venstre, nu paa den
høire Flot, bragte i den Rinde, at de trukke sig tilbage, sær-
dige at flye. Erik Jarl afværgede vel dette, ved sin Tapper-
hed, ved hastig og vel fœiede Anstalter: men derover havde
han paa sine Folk hørt det Nederlag, at han maatte lade sit
Skib besætte med friskt Mandskab, taget af andre Skibe a);
og af den Unage, Hagen Jarl anvendte; mod disse farlige
Fiender, syntes at ville blive spildt, alle de Løfter, alle de
Bønner; han gjorde til sine Gader; for Seier at vinde; al-
deles frugtesløse b). Men Slaget kan den første Dag ei
have varet ret længe; det gik for sig ved Midvinters Tid c),
eller kort efter Jul, da Dagene nordenskiøds i Norge ere
kun korte d); Natten afskiller derfor Slaget, og under den

§ 12

faaer

y) Der berettes, at Alfæl har sit Blods Hoved i Grøden, hvis Skalle var
saa haard, at intet Sværd, ingen Øre kunde bide derpaa; hvorfor
Vigfus knuste den, med et Smidstød. Jomsvil. Saga, Kap.
153, S. 181.

z) Skribenterne tale om Slaget, som det varede kun een Dag: men det kan
ei vare. Denne Midtagelse har givet Anledning til megen Forvir-
ring i deres Fortællinger.

a) See Jomsvil. Saga, Kap. 153, S. 181.

b) See Oddur Munk, Kap. 15, S. 69.

c) See Röst anførte Sted.

d) Slaget kan ei vel have begyndt, førend ved Midnatts Tid, eller om Ef-
termiddagen, efter som Jomsvikingerne drog samme Dag, fra de
vestlige Kanter af Den Haub eller Hæub, nord omkring den, til
dens østlige Kanter, til Hisinga Baag, og det opende; See Joms-
vikings

faaer Hagen Jarl-Leilighed, til at sætte sig i nye Forsatning, at trække flere Folt og Skibe til sig: dette bevidner foranførte Haandskrift af Jomsvinga-Saga e); det bevidner og en anden gammel Skribent udtryffeligt f); og saa snart Solen gaaer op anden Dag, binde begge Partier igien an med hinanden g), ventelig i samme Slagtordning, som før. Men i Begyndelsen er Lykken endnu Hagen Jarl imod eller meget uvis; han bliver derover meget bekymret om Udfaldet; han tænker paa alle muelige Midler, tienslige til Seieren at vinde; og da Menneſke-Hjælp syntes her ei at være tilstrækkelig, vender han sig til Guderne. Efterat Slaget havde været til henimod Middag h), holder man paa begge Sider en Tiid lang inde dermed. Denne Frist betjener Hagen sig af; han raadslaaer med sine Sønner; han farer siden nord over til forbenævnte De Prinsigd i); han stiger der i Land, vender sig mod Nord (ventelig mod Borgund, hvor hans Skjts-Gudindes Thorgerd Horgabruds Tempel var) hende anraaber han

vikinga-Saga, Kap. 150, S. 177. a. Naar derfor hemelte Haandskrift siger, at Slaget begynder for Solens Ovgang, maae det forstaaes om Slaget anden Dag. Med mindre man vil mene, hvilket vel kan være, at Jomsvingernes Ankomst til Hlorungavog er sket saa sids ud paa Aftenen, at Slaget maae opsættes til næste Morgen.

- e) I det faaer, at der komme flere Folt til Hagen Jarl alle Dage. Dette Mst. er omtrent overensstemmende med den trykte Jomsvinga-Saga, men har endeel Tilfæge, som synes at være af en yngre Forfatter, der har været meget paa Jomsvingernes Partie.
- f) See Oddur Mont, anførte Sted. Uden Tvil have ogsaa Hagen Jarls Hensigter været skiet derpaa, og for at udtrække Slaget, for det første, eller den første Dag, ladet sine Folt kun gaae forsvarsviis frem, det beste, der mueligt var.
- g) See sammesteds.
- h) Ogsaa dette sammesteds.
- i) See Jomsvil. Saga, Kap. 154, S. 182.

han om Hjælp, han bevæger hende, som berettes k), ved at give eller at ofre hende sin Son Erling, da ny eller nie Mar gammel l); og nu vender han tilbage, forsikket om sin Gud: indes Hjælp, eller forsikrende sine Folk derom m), til hvilke han, tillige med sin Son Erik, farer allevegne omkring, forende de fornødne Anstalter, og opmuntrende sine Krigsfolk, til Tapperhed, til at gribe sig ret an af alle Kræfter, til at sigte, for deres Fædreland, for deres Hustruer og Børn, til at erindre sig deres Landsmænds forige Tapperhed, den Ære, disse stedse havde indlagt sig i Kriigen, fornemmelig til Soes, og til at betænke, de vare selv Nordmænd n). Dette, tillige med et hældigt Tilfælde, der ofte udretter meere, end de beste Anstalter, de fornuftigste Anlægge, gjorde sin gode Virkning. Da Slaget om Mørgenen begyndte, havde Veiret, liigesom forige Dag, været særdeles godt og varmt, og Solen skinnede saa stærkt, at mange havde afført sig sine Klæder, næsten indtil de bare Baaben o): men da Slaget nu, efter nogen Tids Forløb, var begyndt paa nye, da det leed noget ud paa Eftermiddagen, og Klokkeren var ved tree, eller noget derover p), trakkede saie tykke Skyer op fra Norden; disse betalte i en Hast heele Himmelen, de bragte

L I 3

med

k) See Oddur Munk, bemeldte Sted, Jomsvik. Saga, Kap. 154, S. 182, og Snorre, Kap. 46,

l) Enten maade Hakon Jarl have havt 2de Sønner af det Navn Erling: thi en hans Son Erling, var den Tid væren, selv en af Anførerne i Slaget, og levede efter det, eller og maade den eene af dem have heede Erlend, med hvilket Navn sidstnævnte Son ogsaa afendel kaldes.

m) See Jomsvik. Saga, Kap. 154, S. 182, b. og 183, a.

n) See den Danske Oversættelse af Snorre, S. 135.

o) See Jomsvik. Saga, Kap. 153, S. 181, og Kap. 154, S. 183, a.

p) See sammesteds, Kap. 154, S. 183, a. Det leed henimod Lyft, herder det, d. e. Klokkeren var $3\frac{1}{2}$ eller derover. See Finni Jahanm Histo. Eccles. Island. Tom. 1. pag. 156.

med sig en overmaade stærk Blæst, en forfærbelig Eling; der nedkastede saa store Hagel-Steene, at deriblandt vare de, som veiede et Dre, eller 2de Lod q); og det syntes, som med dette Uveir fulgte baade Torden-og Lynild r). Det forekom derfor mange, som meere end et blot naturligt Uveir; men især gjorde det de stridende Jomsvikinger stor Uelighed, og var dem til største Hinder, i at figte, i at forsvare sig: de stode her blottede næsten fra alle Klæder; de bleve derfor haardt trængte, af den meget stærke Blæst og den svære Kulde, dette Uveir førte med sig; de store Hagel-Steene slog dem liige i Ansigtet; Vinden var derhos saa overmaade stærk, at man neppe kunde staae paa Skibenes Dække; og Jomsvikingerne maatte figte, vendte liige mod Veiret, da de Norske derimod havde det paa Ryggen. De stive Jomsvikinger udholdte dog den første Eling; endeel af dem, Bue især og hans Følge, begyndte end ogsaa efter den at figte med større Iver, med fornøiede Kræfter s); men Rød og Frygt har ofte været en Moder for Overtro, og denne igien tient hin til Skalkeskiul. En nye Eling kommer, verre som man syntes, end den forige: under den første havde en Havard Høggvande, som omkom efter Slaget, men efter ham mange flere blandt Jomsvikingerne, indbildet sig at see, paa Hagen Jarls Skib, eller i hans Flok, en Troll, og hvilket andet kunde det vel være, end benævnte Hagen Jarls Skjots-Gudinde, end Thorgerd Horgabrud? hun var, i den første Eling, kommen

q) See Snorre, Kap. 43 og Jomsvik. Saga, Kap. 157, S. 186. Hagen Jarl lod dem efter Slaget selv Vede.

r) See skitsnævnte Sted, Kap. 154, S. 183. At det tordner og lyner midt om Vinteren, er ei usædvanligt, ved Østspidsen af Norge, end ogsaa i de nordligste Kanter af Landet.

s) See sammesteds, Kap. 154, S. 183. b.

men fra Norden; sin Frende Hagen til Hiøls c); fra hver af hendes Fingre udfloie Pille; og hver Gang de bleve udfudte, bleve de høet for sig en Jomsvikings Bone u); men, i den anden Eling, blev det endnu verre, end før; da var hendes Søster, Irpo, ogsaa kommen i Slaget; nu saae man tvende Trolle, begge i Qvinders Skikkelse, begge, fra Hagen Jarls Skib, stridende mod Jomsvikingerne x); og heraf tager den, af Striden allerede keede, den for Slagets Udfald frygtende, og forlagte Sigvald Jarl, Anledning til at redde sig med Flugten: „Jeg har, udraaber han, ei gjort Løfte, at „figte her i Norge, med Trollde, men med Mennesker; jeg „vil derfor sige, men jeg siger ei for Mennesker, men for „Trollde; det samme skulle alle mine Mænd gjøre; og vi „kunne gjøre det uden Skam „y), befallende strax, at man skulde hugge Skibene løst, og vende dem om, for at tage Flugten. Dette efterkommes; Sigvald raaber, eller lader raabe, til alle sine Jomsvikinger, at de skulde følge hans Exempel, til Due, til Vagn nær z), hvilken sidstnævnte just laae paa den Floi, som Sigvald maatte passere forbi: men denne maae ei have seet de Trollde, som de andre saae, de Epøgesser, som drevne Sigvald paa Flugt, eller han har ei været saa lat at strække, eller været en af de Tiiders stærke Mander; han anseer derfor denne Flugt, som skammelig, bebrejder Sigvald den, som Feighed, griiber i det samme fat paa

Sigvald og
endeel af
hans Følge
flyer.

1) At han var fra Halogaland, hvor Hagen Jarls Førfædre havde regieret, og Kong Haloges Datter, See den Nørste Histories 1ste Deel, Kap. 1. §. 17.

u) See Jomsvikinga-Saga sammesteds, S. 183. a.

x) Jomsvikinga-Saga beræber sig heri, og i flere angaaende dette Slag, paa en Hallbjørn Hales, en Steingrim Thorarinsons og Are Prestes Vidnesbyrd. See Kap. 155, S. 185. a.

y) See sidstnævnte Saga, Kap. 155. S. 184.

z) See sammesteds, Kap. 156, S. 185. b.

paa et Spyb, og skyder det ud mod Sigvalds Skib, i Tanke, at han selv sad der ved Roret, i det fulde Forsæt, at dræbe ham. Men Sigvald, betagen af Kulde, havde selv sat sig ved Rorene, for at roe sig varm, Spydet traf en anden, som Sigvald havde ladet sætte sig ved Roret, i sit Sted, og den blev dræbt.

Slaget for-
nøes 3die
Dag.

§: 17. Paa denne Maade unddrog Sigvald Jarl sig fra Slaget, med 24 a) eller 30 Skibe b); hans Exempel bliver strax efterfulgt, af hans Broder Porkell, som gik derfra, med et Følge af 6 Skibe; og de seile strax tilbage til Danmark. Men dermed var Slaget endnu ikke endt, og de sværeste, de stiveste Karle, en Due, en Vagn, en Havard, en Sigurd Kappe, med flere, endnu tilbage. Med Sigvalds Flugt, var Dagen næsten til Ende c); Slaget med hine tilbage blebne Jomsvikinger, maatte altsaa opsættes, til den næste, den tredie Dag; og da gaaer det atter for sig med den sædvanlige Hidsighed. Men nu havde Hagen Jarl selv faaet friere Hænder, end tilforn; han kommer derfor til Hielp, hvor meest behov gjordes; og det var mod Due. Denne stive Karl havde atter lagt an, mod Erik Jarls Skib, tillige med hans Stalbroder, benævnte Havard Hoggvande,

a) Saa siger Jafstuelde Saga, Kap. 156. S. 186. a, og det angaaer de Skibe, som Sigvald selv førte med sig.

b) Saa siger Oddur Munk, Kap. 15, S. 70. som har regnet deriblandt de 6 Skibe, som Sigvalds Broder Porkell førte med sig af Slaget. Jomsv. Saga, Kap. 156, S. 185.

c) Dette ses af Oddur Munk, S. 70, som udrøffelig beretter, at Slaget gik endnu 3die Dag for sig, mod Due, skion Jomsv. Saga siger Kap. 156, S. 185, at Due var død, førend Sigvald flydte, anførende endog et Værk, til Devils derfor, gjort af Vagn. Men Versets Indhold fører det ei med sig, at Due var dræbt, førend Sigvald flydte; hin Fortælling, at dette Skibe søgte efter Sigvalds Flugt, kan gjerne forenes dermed.

vande, den fornemste blandt Bues Kæmper, en Mand, af overmaade store Kræfter, paa hvilken, som berettes, intet Jærn kunde bide, og som tilføiede de Norske stor Skade. Havard bliver vel, efterat Erik Jarl, med sine Folk, havde bestøget Bues Skib, af forømtalte Thorleif Skuma, med en stor Træ-Rulle, saa lemlæstet, at begge hans Fodder knustes, saa han faldt omkuld, og blev liggende i Skibet d); Bue selv faaer ogsaa, af Porkell Midlang, en saadan Skramme over Ansigtet, at Næseborerne, med endeel af Tænderne, samt Hagen, bleve ham frabugne: „ei megen „ Lyst skulde nu de Danske Noer, paa Bornholm, have til „ at kyssemig,“ sagde den derover skientende Bue, men hug i det samme Porkell tvært over, da denne faldt, i det han vilde springe tilbage, og slog siden saaledes om sig, at ingen kunde staae imod ham. Dette seer Hagen Jarl, han frygter for Udsalbet, opmuntrer sine Hovdinger, at komme til Hiælp, og da ingen dertil havde Lyst: thi alle vare trætte, alle saarede e), formaaer han endelig Sigmund Bresteson, at bemande sit Skib, med de beste og friskeste Folk, og haste Erik Jarl til Hiælp. Hagen Jarl lægger selv an til Bues Skib, paa den eenes Siide f), og Sigmund paa den anden, ved dets Forstavn, hvor han med 30 Mand bestuiger Skibet g). Her begyndes atter en skarp Strid, ogsaa mellem Bue og Sigmund; hin var stærker, men denne rasker, meere øvet i Krigs-Kunster: hvorover Sigmund endelig hugger ham begge Hænder fra: „for Borde, for Borde, alle Bues Mand,“ raabte da Bue, med høi Røst, i det han stak Stumpene af sine

d) See bemeldte Jomsv. Saga, Kap. 158. S. 187. h.

e) See sidstnævnte Saga, Kap. 155. S. 184.

f) See Snorre, i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 44.

g) Se Jomsvikinga-Saga, paa sidstnævnte Sted.

sine Arme, en i hver Hant, paa de toende Rister, fulde af Guld, som han førte med sig, og stortede sig med dem ud i Havet; de fleste af hans Folk fulgte hans Exempel, Resten af dem blev nedlagt, og hans Skib saaledes gjort ganske ryddeligt, at man intet levende Menneske meere saa derpaa: men hans Broder Sigurd Røppe tog Flugten h), nu da hans Løfte var opfyldt, og drog tilbage til Danmark. Nu var da ingen tilbage, uden Vagn, af alle Jomsvingiske Hovdinge; til ham søgte derfor alle de af Jomsvingingerne, som endnu vare tilovers; med deres Hielp forsvarte han sig og sit Skib endnu med stor Tapperhed, indtil det blev mørkt; og Mørket afbrød Træfningen. Hagen Jarl vilde ei heller spille flere af sine Folk, som alle, efter saa meget Arbeide, saa langvarig en Strid, behøvede Hvile, alle Forfriskning; han lod derfor nu alting beroe indtil følgende Morgen, men udsatte dog en tilstrækkelig Bagt, paa det ingen af de tilbageblevne Jomsvinginger (fulde undkomme i), til hvilken Ende, han ogsaa lod deres Skibe alle Arer, samt alle andre Redskabe fratage. De Rørte begive sig derefter til Landet, de opslaae der deres Telte, de forbinde der deres Saar, af hvilke mange dog døe, saavel den Nat, som siden, og de ere sysselsatte med andre Ting, hvormed den heele Nat hændriives. Hagen Jarl er imidlertid selv stedse aarvaagen, for at passe paa, for at have Ole med alle Ting, en Mand, der saavel nu, som ellers, selv vilde være tilstede, hvor noget vigtigt var

h) See Jomsvik. Saga, Kap. 156. S. 185. b. Han har ventelig taget endel Skibe med sig, hvilke Snorre maae have regnet til dem, som fulgte Sigvald og hans Broder, naar han siger, Kap. 43, at Sigvald havde 35 Skibe med sig, og at kun 25 bleve tilbage, Kap. 46. hvor Lunde Hællens Vers anføres til Bevis derfor. I den Danske Oversættelse af Snorre staar derimod, at Jomsvingingerne mistede 35 Skibe.

i) See Jomsv. Saga, Kap. 157. S. 186.

var at forrette, selv see, selv høre, og som, i hidindtil om-
 talte, for Landet saa høist farlige Tilfælde, viiste overalt en
 tilstrækkelig, en næsten overnaturlig Prose, paa en stor For-
 stand og Indsigt, paa dybe og viise Overlægge, paa Færdig-
 hed i at anvende dem, i alle Tilfælde, hvor de best kunde være
 tjenlige, og til at føie de tjenligste Anstalter. Desse store
 Egenskaber, hos Hagen Jarl, lagde til hans egen, og hans
 Sønns Erls Jarls Tapperhed, maatte det uden Tvil fornem-
 melig tilfrieves, at Norge denne Gang blev reddet, fra den
 overhængende Fare, at Slaget mod Jomsvikingerne blev
 vundet. Men dette skeede næsten mod alles Formodning;
 den Lykke, der havde kronet saa store Egenskaber, med et
 saa usforventet Udfald, den Ære, som bemeldte Jarl derved
 havde indlagt sig, var større, end man vilde tilstaae, end
 man vilde unde en Mand, som ved Slutningen af sin Regie-
 ring, og efter sin Død, var bleven saa meget forhadet; der-
 for maatte han nu enten være Trolldmand, eller bemeldte
 være skeet, ved andre, end naturlige Midler. Saa tænkte
 man da gemeénligen; og efter de Tiibers Omstændigheder
 kunde man neppe tænke anderledes. Hagen Jarl, næsten
 ubereed, næsten overrumplet, havde overvundet Jomsvikin-
 gerne selv; disse vare hidindtil anseete for næsten uovervinde-
 lige; men de vare nu blevene overvundne, og overvundne af
 en, i visse Maader svagere Fiende; det maatte derfor være
 dem, være Sigvalds især, derom at giøre, at dette kunde paa
 bedste Maade undskyldes, en Farve, en Gminke sættes der-
 paa; og dertil gave, foromtalte Tildragelser under Slaget,
 god Anledning, Tildragelser, som skeede pludselig, som syn-
 tes derfor overnaturlige. Hagen Jarl var den sidste hedenske
 Regent i Norge, en stor Forsegter af den hedenske, en For-
 følger af den Christne Religion, og han var meget hengiven
 til sine Forsædres Gudsdyrkelse, til de hedenske Afguder.

Foruden det store almindelige Tempel, paa hans Hoved-
Gaard Glade, foruden et andet i Gudbrandsdalen, han
havde tilfælles med Dale-Høvdingen, Gudbrand, havde
han et særdeles Tempel, paa Sundmør, paa den Gaard
Borgund, ei langt fra det Sted, hvor Slaget stod; disse
Templer vare bygde fornemmelig for hans fornemste Skjts-
Gubinde, en af hans eegne Forfædre k), for Thorgerd Hor-
gabrud, som han fornemmelig dyrkede; og ved hendes Hiælp
maatte det nu være skeet, at Hagen Jarl vandt Slaget. Da
bemeldte Slag mellem ham og Jomsvisingerne, havde varet
en Tiid lang, saa har man siden fortaalt, holdt man inde
dermed, paa begge Siider l); Hagen Jarl, som frygter for
et slet Udfald paa sin Siide, betiener sig af denne Leilighed;
han farer over til den De Prinsig, gaaer der ind i Skoven,
kaster sig ned paa Jorden, vendende sit Ansigt mod Nord m),
og anraaber paa det indstændigste sin Thorgerd om Hiælp.
Denne er i Begyndelsen ubsielig (ventelig vilde hun betiene
sig af Leiligheden, for at faae et godt Offer); hun viiser sig
dred og ugunstig; her maade Hagen derfor tinge op med hen-
de: han gjør hende det ene Tilbud over det andet; og han
gaaer endelig til Menneſke-Offere, saa vidt, at han derfra
ingen undtager, uden sig selv, samt sine 2de Sønner, Erik
og Svend; dette modtager hun; hun udbælger sig til Offer
hans

k) See Nørſke Hiſtories 1ſte Deel, Kap. 2. §. 17 og 20. S. 99. 114.
For Thorgerd Horgabrud havde Hagen Jarl ogsaa et Tempel ei
langt fra Glade. See Ol. Tryggvaſ. Saga af Hlættar. Del. 2den
Part, Kap. 53, S. 198.

l) Man har vel tilførn, S. 18, berettet at dette ſkeede, ved Middags Tiid
anden Dag: men uden Tvil har det rettere henføres til Natten,
mellem den første og anden Dag: da havde Hagen Tiid nok at gaae
over til Prinsig, om ei til Borgund ſelv,

m) Mueligt har han ſet det Sted, hvor han da var, kundet ſee over til
Borgund.

hans unge Søn Erling, en Prints af et stort Haab n); ham overleverer Hagen i en sin Træls, Skoptes Hænder, for at lade ham dræbe, paa den i saadant Tilfælde brugelige, paa den Maade, som Hagen selv foreskrev o); og nu vender denne tilbage, forvissnet om et godt Udfald, opmuntrer sine Folk til et nyt Angreb, forsikkrer dem om Seieren, om Porgierds kraftigste Bistand; strax derefter kommer bemeldte Uveir; Porgierd indfinder sig med sin Søster; de gjøre et stort Nederlag paa Jomsvingerne; disse maae derover flye, og Hagen beholder Seieren.

§. 20. For Læsere, af Indsigt og Begreb, behøves her vel ei, vidtløftig at forklare, hvori Sagen eegentlig har bestaaet. Hagen har gaaet over til benævnte De, det er, uden al Tvil, rigtigt nok; han har der begivet sig i Centrum; han har vendt sig mod Nord; han har paakaldet Porgierd om Hjælp; han har, ved Tilbagekomsten, forsikkrat sine Folk om hendes kraftigste Bistand; ja han har ladet dem viede, hvor meget denne Bistands Forhørværelse havde kostet ham; alt dette kan være, og er uden al Tvil sandt, det er troværdigt, rimeligt ogsaa, at Hagen Jarl, i Stedet for at lade sine Folk for det meeste gaae forsvarviis tilbærks, som hidindtil var skeet, har nu anført dem, til selv at gjøre Angreb: men har han derfor været en Trolldmand, har han dræbt sin Søn, eller har Porgierd, paa fortaalte Maade, været med i Træfningen? det troer vel ingen, især det sidste p).

Fortættelse
deraf.

Vi m 3

Alt

n) Sago, som efter sin Maade gjør vidt og bredt af alle Ting, beretter her, at Hagen offrede 2de sine Sønner, 2de fortræffelige Printsere. Hist. Dan. pag. 183.

o) See Jomsvis. Saga, Kap. 154. S. 182. b.

p) Det sidste bildte man sig ind, eller foregav man, i Anledning af det pludselig opkomne Uveir; deraf har man sluttet, at det første og maae være skeet.

Alt dette vilser kun en Probe, paa Hagens store Politisk, paa hans Stats-Kunst, paa hans Kundskab og Færdighed, i at betiene sig, hvor behov gjordes, af alle Omstændigheder, og hvor vel især han har kjendt Mennesket. Ved at vende sig mod Nord, eller ved at see sig om, mod Norden, mueligt fra et høit Sted, har han forud seet det Nobeis Komme, som siden paafulgte: det er en Ting, som af kyndige Bønder i Norge, især ved Søe-Kysterne, daglig seer; dette har han, som en slug, en forfaren Feldtherre, vidst at føre sig ret til Fordeel, mod sine Fiender, til at fravinde dem Seieren; han gjorde her, hvad en Hannibal i liige Tilfælde, med samme Fremgang, gjorde mod de Romere; og den gemeene Mands Overtroe vidste han, til rette Tid, paa det rette Sted, at føre sig til Nytte. Kort: Natur, og Overtroe, og Politisk, og List, og Behændighed, har han sat sammen, paa sit rette Sted, just da det galt derom; dette blev i de eenfoldiges Vine, til lutter Hærier; de store Hagel-Sterne, Ting, som ellers gemeenslig følge med de Elinger, som om Vinteren pludselig komme fra Nord-Vest, fra Norden, maatte være lutter Pile, i den anraabte Pørgerss Fingre, og Seieren Hagens, som havde hende og hendes Søster til Hiælp, paa sit Skib. Der saae en Havard først, en Sigvald selv, og siden flere af Zomsvikingerne dem; hoo kunde da tvile derom; men underligt, at disse striidbare Damer vare usynlige, for en Bue, for en Sigurd Røppe, for en Vagn, med flere, som havde ret Mød i Brøstet, som holdte ud i Slaget, til det yderste, som bleve i Stikken, da hine

seet. Kan være, at Hagen selv, som Politicus, har foregivet det: men neppe kan jeg troe, at han har opoffret sin Søn derfor. Mueligt er han omkommen i Slaget, dette er den rimeligste Formodning, man herom kan gjøre sig, eller ved samme Tid omtrent, død paa anden Maade, eller Hagen har faaet ham af Velen, saa man har troet ham død.

hine ramte, og straffede for deres Uagtsomhed, eller Rantroe q); underligt ogsaa, at da vore Amazoner skide saa vist, da deres Piile kunde udrette saa meget, de da ei skaffede Hagen Jarl strax en Sigvald selv, men fornemmelig en Bue, en Bagn, en Havard, med flere, af Halsen, som siden tilføiede ham og de Norske saa megen Skade r). Dog nok herom. Anførte har jeg anseet fornødent at erindre Læseren om: men for ei at trette ham, begiver jeg mig til Historien igien.

§. 21. Bagn, Biørn den Brittiske, med flere af de overblevne Jomsvikinger, forlode vi paa Bagns Skib, da de Norske begave sig til Lands. Her raadsløge nu bemeldte Jomsvikinger om, hvad de skulde foretage dem, enten blive paa Skibet, eller forlade det. Det første var ei andet, end følgende Dag at overbædes af Mængden, at dræbes eller fanges: man beslutter derfor at giøre et Forsøg, paa at komme til Lands, for der at tilføie Hagen og hans Folk al muelig Skade, men siden komme af Veien og i Skul s). Dette sættes i Værk: man skyder til den Ende Skibets Mast og Segelstang ud for borde; paa dem sætte de sig alle tilsammen, henimod 80 Mænd i Tallet; og de lade sig derpaa driibe afsted for Vinden eller Bølgerne, for at bringes til lands: men de feile i deres Forsæt; de driives hen til for-

Bagn med
endeel an-
dre Joms-
vikinger
blive gior-
te til Fanger.

q) Snorre har, som en klonsom Skribent, et anført noget i Historien selv, om Hagens Offring, Porgerds Hjælp, m. m., det anfaae han for en Fabel: men han har dog ei ganske gaaet det forbi; at det har været ham bekjendt, seer man paa oft anførte Sted. Kap. 46.

r) Om dette Slag handler og Th. Bartholinus, in Antiquitatibus Dan. Lib. 2, cap. 1. See ogsaa de Danske Rømpe-Bliser, S. 414. Kong Sverre var en af Nordens største Mand; ham beskjælder der Guilielmus Neubrigenfis, de rebus Angl. Lib. 3. cap. 6. for, at have overvundet sine Fiender, ved en Heres Hjælp.

s) See Jomsvif. Saga, Kap. 158, S. 146.

omtalte Skiar, som laae midt i Baagen; her doe strax 20 af dem, der vare meest saarede, de øvrige vare saa trætte, og bleve nu saaledes af Kulde betagne, at de ei kunde komme videre: thi efterat omtalte Storm eller Elinger havde udra-
set, var Luften bleven ganske klar, men Veiret tillige meget koldt c). For desbedre at holde ud mod Kulden, havde Hagen Jarl, med flere, sat sig paa en lang Stok u), ven-
telig ved en optændt Ild, for at varme sig; og der sidder en af hans fornemste Leensmænd, enten hans Frende, Gid-
brand af Dalene x), eller foromtalte Gitzor af Balders y), næst ved hans Stide, iført en prægtig Kiortel. Mens de saa sidde, horer man en Bue-Stræng at klinge, en Piiel kommer i det samme flyvende, og den faer bemeldte Gudbrand eller Gitzor ind under Armen, som deraf falder strax ned til Jer-
den. Skudet kom fra Bues Skib; saa snart det blev lyst, farer derfor endeel af de Norske, under Svend Jarls Anfor-
sel, didhen, man randsager Skibet, man finder der forom-
talte Havard Hoggvande endnu levende, skiont begge hans Fodder vare forige Dag blevne sonderkuufede under Knærne, og han selv anseet for Død; denne tilstaaer, at den udfødte Piiel var kommen fra ham, men beklager høilig sit Vanhæls, da han fik høre, at Piielen ei havde truffet den rette Mand, den han egentlig havde sigtet paa, Hagen Jarl selv; og han bliver derpaa, af Porkell Leira, ihjelslagen z). Vagn
der-

1) See sammesteds. Det er en glægs Ting, at efter saadan Storm og Hagel-Elinger, bliver Luften klar og fald.

u) See Snorre i Olafs Saga Tryggvass. Kap. 47.

x) Saa siger bemeldte Saga, S. 187. a.

y) Saa siger Snorre, Kap. 47, men som her har sat Tingen ud af sin rette Sammenhang; hvilket hos denne, ellers ypperlige Skribent, ei er usædvanligt.

z) See Jomsvik. Saga, Kap. 158, S. 188.

derimod og hans Følge, enten 60 eller kun 30 i Tallet a), blive fangne bortførte b), fra Skjæret til Lands, og der satte hos hinanden, paa en lang Stol, med Fodderne bundne sammen paa dem alle tilhobe, med en lang Streng eller Troffe, men med Hænderne løse c), i det Forsæt at de alle skulde henvettes. Her bleve de siddende, indtil Hagen Jarl havde ladet udrette og bringe i Orden, hvad den paakommende Nat havde, forrige Dag, været til Hinder i at tilveiebringe, saasom at lade de erobrede Skibe føre til Lands, alt det Bytte, som paa dem fandtes, bringe sammen til eet Sted d), og siden deele det altsammen, sig og sine Krigsfolk imellem. Efterat dette var skeet, forføier man sig hen til de fangne Jomsvikinger, for at lade dem henvette. Denne Forretning paataer sig en af Hagen Jarls Leenshovdinge og Krigs-Anførere selv, fornævnte Porkell Leita, enten det skeede, fordi den Forretning, i de Tidder, blev anseet for at være end og saa høi en Person anstændig, og Lodden nu var tilfalden Porkell, eller fordi denne baer et særdeles Had, til Jomsvikingerne i Almindelighed, til Vagn især e). Porkell udruster sig til den Ende med en bred, en stor Øre, og ham gives æde af Hagen Jarls

a) Det første siger bemeldte Saga samt Kap. 159, der siger derimod Snorre, Kap. 45.

b) Saga beretter pag. 188, at blandt de fangne var Sigvald og en Karls-helmi. Men hans Beretninger ere her, som paa mange andre Steder, urigtige og lig selv modsigende. Sigvald (der være Svend) tillægger han hvad her siden, §. 22, fortælles om en anden Jomsviking, som af Porkell blev dræbt, og samme Sigvald anfører han dog siden, som levende.

c) Se den Danske Oversættelse af Snorre, S. 139.

d) Se Jomsvik. Saga, Kap. 159, S. 182.

e) Man kan slutte dette, ogsaa af Vagns foranstøiede Løfte. Porkell maa, ved en vis Leilighed, have tilføiet ham og Jomsvikingerne nogen Slæde og Fortrød.

Jarls egne Trælle med, Skoppe og Karfur, foruden en-
 deel flere, der skulde staae ham biev, i sær ved at holde deres
 Hoveder faste, som skulde halsbugges, og det efter Vidier,
 som man indsmoede i deres Haar.

Liddragelsen
 med de sang-
 ne Jomsvi-
 finger.

§. 22. Ved denne Leilighed havde saavel Hagen Jarl
 selv, som flere, Lyst til at sætte Prøve paa disse Jomsvin-
 ger, at forsøge deres Mød, og om de vel alle vare saa haar-
 de Karle, saa hærvede end ogsaa mod Døden selv, som de
 gemeenlig bleve udraabte for. Til den Ende træder Porkell
 frem, han hugger trænde, som vare hæftig saarede, først Ho-
 vedet fra, og spørger derpaa den fjerde: „hvad synes dig vel
 „ om at døe? Godt, svarede hin, min Fader er død, jeg
 „ skal og engang døe „; hvorpaa han dræbes. Nu træder
 Porkell til den femte, „gior samme Spørgsmaal, og faaer
 dette Svar: „Jlde maatte jeg erindre mig vore Løbe, hvis
 „ jeg var ikke tilfreds med at døe, eller flagede, eller lod et
 „ frygtsomt Ord falde „. Porkell slaaer ham derpaa Ho-
 vedet fra, han vender sig til den fjerde, men maae høre dette
 trodsige Svar, „paa sit Spørgsmaal: „Mig synes det være
 „ ret godt at døe, og efterlade mig et berømmeligt Eftermæle:
 „ men Du, Du skal leve Dig selv til Skam „. Her hug-
 ger Porkell, før at forekomme flere saadanne Besværelser,
 ham, fra Hovedet fra, vender sig mod den syvende, og
 faaer at høre af ham denne Anmodning: „Mig synes vist,
 „ sagde han, ganske vel om at døe: men der er ofte mellem
 „ os blevet ontast, om den, hvis Hoved bliver i en Hast af-
 „ hugget, sandser noget, eller har nogen Tælsse, efterat
 „ Hovedet er ham afhugget, eller ei? men see, nu holder
 „ jeg her et Fiskebeen f) i Haanden; bliser jeg det frem,
 „ efter-

f) I endel Haandskrifter af Jomsvikinga-Saga, staaer, at det var en Pige.
 Brist, Tolle, Rude som Jomsvikingen holdt i Haanden.

„ efterat mit Hoved er borte, er det Tegn, at jeg endda har nogen Satsling, nogen Kundskab eller Følelse: hviß ikke, falder det strax paa Jorden, men skynd dig, og gjør din Gjerning til gavn! „ Et mærkværdigt Spørgsmaal, omhandler mellem Fjolk, som man vil ansee for at have været Barbarer. Porkel gjør, som han forlangte, han fraghugget ham Hovedet, i en Haande-Vending, men Beenet falder paa Jorden, som kunde formodes g). Ei mindre mærkelig var den næstfølgendes Anmodning: „ Jeg vil ei, sagde han, leedes som et Haar til Slagterbanken; jeg skal sidde ganske stille: men mellem os Jomsvikinger er ofte omtalt, om det vel skulde være mueligt, ei at blunke med Øinene, naar man blev hugget midt i Ansigtet; gjør nu dette med mig; og giv noksagt, om jeg da blunker „ Porkell efterkommer hans Begiering; han hugger ham lüge i Ansigtet: men ingen ser ham at blunke derved h). Paa denne Maade blev Porkell ved, at stille den eene efter den anden af med Hovedet, indtil ei flere af de fangne Jomsvikinger, end 12 vare tilovers. Hidindtil havde alting, under denne Forretning, gaaet Porkell efter Ønske: men nu kom Louren til en ung Person, beprydet med et deiligt guult Haar, som hang ham ned over Skuldrene. „ Mig falder det ei tungt, svarede denne Porkell, paa hans Spørgsmaal, at doe, men dette alene, at mit Haar skal besudles med Blod, og at mit Hoved skal holdes fast af Trælle; bevtis mig derfor den Tjeneste, at lade det holde af en, ligesaa fornem og anseelig Mand, som Du er „ Dette sker, en Mand træder frem,

N 11 2

g) Saxo taler ogsaa om dette, pag. 183, men beretter, at det skede med Sigvald.

h) Sam Saxo fortæller, Hist. Dan. lib. 7. pag. 139, maatte ingen blande Kong Harald Hvidehands Hofsindere blinke med Øinene, naar han blev hugget med Ansigtet; gjorde nogen det, blev han strax drevet fra Høffer.

frem, een af Hagen Jarls eegne Hofmænd i), denne stiller sig liige for Jomsvikingen, og med blotte Hænder holder hans Haar for over, som dertil syntes at være langt nok. Porkell hugger derpaa til: men hin røffer med Magt Hovedet tilbage, og Hofmanden mister derved begge hans Arme, som bleve ham fraghugne ved Albuen. Her springer den fangne Jomsviking op, glad og høist fornøiet over dette Pudø; Bagn leer og udraaber: „endnu ere ei alle Joms-
 „vikinger døde, endnu leve nogle af dem „; den herover høist fortørnede Hagen Jarl, befaller strax at henrette Fangen: men i det samme træder Erik Jarl frem k); han beer, at han maatte faae viide den fangnes Navn, og spørger:
 „hvo er denne smukke unge Person? hvad heeder han? vil
 „Du have din Frihed? Man kalder mig Svend, svarte
 „hin, man siger, jeg er Bues Søn, og Frihed vil jeg have,
 „om Du kan give mig den „. Det har jeg Magt til l), sagde Erik, „Frihed skal Du have „; og han befaller, at Svend skulde løses, som da var 18 Aar gammel, givende tillige tilkiende, for sin Fader, at han ynskede, det alle de overblevne Jomsvikinger bleve løsladne. „Vil Du, sagde
 „her den herover forbittrede Porkell, end give alle de andre
 „løb, saa skal dog Bagn m) ei undkomme herfra med Li-
 „vet

i) See Jomsvikinga-Saga, Kap. 161, S. 191.

k) See Snorre, Kap. 45.

l) Mueligt vare disse Konger faldne i hans Lod, hvorfor han havde des meere Magt at handle med dem, efter eget Lykke. Man seer ellers saavel heraf, som af flere Omstændigheder, at Erik Jarl kunde udrette meget hos hans Fader, og at denne var ei saa haard eller grum, som han af endel udraabes for at have været. I det mindste viiser det, at Hagen Jarl var en stor Mæster i at dempe sit grumme Sind, naar Tid og Omstændigheder udfordrede det.

m) Saxo kalder ham Karlshefni, pag. 183, hvilket kan flgges deraf, at han tilkægger denne, hvad de Jisländske Skribente fortælle om Bagn.

„det „ n); han springer derpaa til Vagn med Øren i beltet, for at dræbe ham: men her koster enten en Skarde o), eller Vagns Fosterfader, den gamle Biørn den Brittiske, som sad ved Vagns Slide, eller Vagn selv p), sig i det samme ned tværs for den tillobende Porkell; denne falder da over-hin, med den Fart, at Øren hugger Strengen over, med hvilken Fangerne vare bundne, og den falder Porkell af Hænderne. Vagn springer hurtig op, griiber Øren, og giver med den Porkell sit Banesaar. Her paastaaer atter Hagen Jarl, at Vagn med alle de øvrige skulde strax dræbes: men Erik sætter sig atter derimod; han stiller sin brede Fader tilfreds, gjør ham det Forslag, at Vagn, det fortiente dennes Tapperhed, skulde antages, i den dræbte Porkells Sted q); han udbirker sin Faders Samtykke og Tilladelse, at ei alleene Vagn, men ogsaa alle de andre overblevne Fanger, skulde friegives; og han bringer det saa vidt, at Vagns Fosterfader, den gamle Biørn den Brittiske især, skulde faae den i Slaget dræbte Hallstein Kellingabanes Gaard tillige med hans Embede qq); foruden hvilken Hallstein, i Slaget mod Jomsvikingerne, tvende andre af Hagen Jarls fornemste Leensmænd og Krigs-Høvdinge berettes at, vare

Vagn' dræber Porkell Extra.

Han og de øvrige Jomsvikinger lades.

N n 3

om-

- n) Porkell havde, paa sin Slide, guldig Marsag til at see dette forekommet: thi Vagn havde gjort foremaalte Løfte, om hans Dotter, og tillige, at ville dræbe Porkell selv. Jomsv. Saga, Kap. 162, S. 193.
- o) Saa siger Snorre, Kap. 45.
- p) Det første siger Jomsvikinga-Saga, eller retter, at Biørn med Fædderne stødte Vagn, saa han faldt; det sidste beretter et haandkrevet Exemplar af Jomsvikinga-Saga, blandt A. Magnæi MSSter. No. 209. 4.
- q) Dette var overensstemmende med hvad, i deslige Tilfælde, den Tiid ellers var brugeligt. Særo fortæller ogsaa, at Hagen tilbød Sigvald (skal vel være Svend) og Karlshofni, at træde i hans Tjeneste, men at de ei vilde.
- qq) Efter de gamle, i saadant Tilfælde, brugelige Omgangs-Maade at damme, maae da Biørn den Brittiske have været den, der havde dræbt Hallstein.

omkomne, nemlig foromtalte Þorkell Ríðlaung og Arnmodr den Gamle, og efter Slaget tvende, Gindbrand Hvide og Þorkell Lepra. Ved Eriks Jarls Hjælp bleve da Bagn, Biorn og deres overblevne Selskabs-Brodre, ei alleene befriede fra Døden, men ogsaa, for deres kække Mood, for deres Tapperhed, belønnede. Saa vel vidste man, i de Tiider, at sætte Pris paa det, man ansaae for Dyd, for stort og berømmeligt, end ogsaa naar det fandtes hos den verste Fiende. Hver af Jarlene taer derpaa sine Hoffolk, sit Følge til sig; de stilles ad: Hagen Jarl reiser til Thronbhiem, vel fornøiet med sin Seier over saa farlig en Fiende, som Jomsvikingerne, men som berettes, ilde tilfreds med sin Søn Eriks Opførsel^{r)}, mod bemeldte fangne Jomsvikinger, især mod Bagn, skiont for Resten ham meget forbunden, for den af ham, under det farlige Slag mod dem, udviiste store Tapperhed og vigtige Tjeneste, hvilken det, for en stor Deel, maatte tilskrives, at de Norske ginge af med Seieren. Af denne Seier s) ei mindre, end af sit gode Sindelag, sin Edelmødighed, blev Eriks Jarl siden vidt berømt og navnkundig; han drager nu tilbage til Uplandene og Viiken; og dithen har han Bagn i sit Følge, hvilken han der giøter med Þorkell Leiras Datter Ingebiorg, hvorved Bagn fik sit giorte Løfte opfyldt, men udruster ham følgende Foraar, med et Krigsskib, forsynet paa det beste med alt Tilbehør, paa hvilket Bagn seilede tilbage til Danmark, hvor han siden levede længe, i stor Anseelse, og holdt oprigtig alt hvad han havde lovet Eriks Jarl t); men

Biorn

r) Mueligt er dette tillagt Hagen Jarl, da han siden blev saa almindelig forhadet. See Snorre, Kap. 46. Af Historien selv kan man ei see, at Hagen var saa særdeles ilde tilfreds dermed.

s) See Snorre, i Olafs Saga Helga, Kap. 22, Tom. 2 Heimskringla.

t) See Jomsvikinga-Saga, Kap. 162. S. 194. ventelig har det bestaaet deri fornemmelig, at han ei meere skulde bekriige Norge.

Visen den Brettiske drog til Bretland (til, Valles) og levede der sin øvrige Tiid.

§. 23. Paa denne Maade endtes foromtalte Krig, ^{Betænkning} det store Jomsvikingske Tog u), som truede Hagen Jarl selv ^{over Hagen} med Død og Nederlag, men hele Norge med en næsten al- ^{Jarls hidsel} mindelig ^{forte Regie-} Ødelæggelse. Dette vidste Hagen Jarl at fore- ^{ring, - hans} komme eller afværge: jo større Faren var, jo værre Fiender- ^{Dragt og} ne, man havde med at bestille, som Stridsmand, der vare ^{Character.} hårde i idelige Hærferde og Søeroverier, hvis eneste Handtering var Krigen, som bleve derover anseete for de største Krigshelte i Norden; jo meere tiende dette, til at gjøre ham og hans Sønner endnu meere magtige, berømte, ærede og elskede x). Hagen Jarl fortiente det, og han fortiente det meere end de fleste have villet tilstaae. Endel af hans Fiender selv have ei kunnet negte, at han i Stats- og Regierings-Sager, i Mandom og Tapperhed, i dybe Indsigter og Overlæg, i gode Indretninger og Love at give, i Gæmildhed og flere Egenskaber, havde et stort Fortrin for

- u) Nævnelde Saga beretter, at dette Slag skod halvfem Priden Tyge Verra, eller 25 Aar efter Kong Harald Graafelds Fald, Kap. 151. S. 177. Denne skulde da være død Aar 969; men dette kommer ei overens med noget, ei med Tidsal, ei med vor Regning; ei heller kan det bestaae med foransatte Ogmund Drekessons Ader. Her er da vist begaaet en Feil, og sat, halvfem Priden Tyge Verra, for, Priden Tyge Vetur, 25 Aar, i Stedet for Trediv, og tillige her, som paa flere Steder er fæst, Kong Harald Graafeld sat i Stedet for Kong Hagen Adelfteens Fostre. Fra dennes Død, til 994, ere trediv fulde Aar. Eller og maae her, ved en Kopist-Feil, som let kunde indsnige sig, være læst eller skrevet: halvfem Priden Tyge, for halvfem tvæggia Tyge, 25 for 15 eller 16. Fra 978 til 994 exclusive ere 16 fulde Aar. Skribenten har her brukt de saa kaldte runde Tal, og derfor ei regnet saa nøie paa eet Aar meere eller mindre.

- x) Se Jomsvil. Sag. Kap. 163, S. 195.

for andre y). Hans Berømmelse, siger derfor en af de gamle Skalde om ham, strakte sig til Himmels Ender, og hans Magt sig saa vidt z), at han, alleene langs Strand-Kanten af Norge, havde 16 Fylker at regiere over, og under sit Herredomme der 16 Jarler, efter den af Kong Harald Haarfager giorte Indretning, som siden lange stod ved Magt, at i hvert Fylke skulde være en Jarl. Saa stor var Hagens Magt, saa megen hans Berømmelse, ogsaa i hans Regierings første Tiid, kort efterat Kong Harald Graafeld var dræbt, om hvilken Tiid dette bør forstaaes, da heele Viken stod under Kong Haralds Regiering i Danmark, da Uplandene havde sine Under-Konger, da over Gudbrandsdalen regierede en Gudbrand Kulu, uden Tvil Fader til foromtalte Gudbrand Hvite a); da Heedemarken, Hadeland og Toten, og Hringariske, havde hver sin Konge, af Kong Harald Haarfagers Familie; da over Vestfold med tilgrændsende Fylker foromtalte Harald Grænske forte Herredømmet; da Hagens Son Erik Jarl havde Romertlige og Vingulmark, med samme Ret og Myndighed, som Under-Kongerne; og da alle disse havde hver i sine Districter, deres Jarler, deres Hersker, deres Leenmænd under sig, over hvilke de eene havde at befalle. Hagen Jarl havde altsaa i den Tiid kun det Nordenskiöldske, hvorfor Skaldene, og efter dem de gamle Skribente sige, at han regierede over Sæ-Rysterne, hvoraf det Nordenskiöldske ogsaa virkelig for det meeste bestaaer; men siden havde han langt videre udbredet sin Magt, først ved at faae Viken og Oplandene tillige under sit

y) Se Pættur Þorleifs JarlaKallb, af Blatepar-Bof, i Olafs Saga, Kap. 169. S. 205.

z) Se Snorre, Kap. 49.

a) Se Snorre Kap. 47, og i Olafs Helga Saga, Kap. 34, samt den Danske Oversættelse, S. 140.

sit Herredomme, dernæst ved at riibe sig ganske løs fra al Forbindlighed med Kong Harald Blaatand, og nu ved at have bundet en saa stor, saa berømmelig Seir over Jomsbøl-fingerne, og have bundet den, ved en ringe Deel af Riigets Krigsmagt b), maatte han af sine egne, af fremmede, nødvendig ansees for langt større, end han tilforn var anseet for, for næsten uovervindelig. Uden al Tvil var han ogsaa bleven det, og bleven en af de største, de berømmeligste Regente, Norge har haft, dersom han indtil sit Endeligt var bleven den han i Begyndelsen og næsten sin heele Leve-Tiid igiennem havde været. Saa længe Hagen Jarl regjerede over Norge, var Landet velsignet med Frugtbarhed og gode Tiider c); Forsædrenes ældgamle Guds-børlse, den som næsten det heele Riige, dets fornemste Indbyggere vare ivrig hengivne til, haandthævede han med Nidkærhed; og Landets gamle Love og Vedtægter, den indbortes Fred og Rolighed, Tryghed og Sikkerhed inden Riiget, vidste han at vedligeholde. Alt dette gjorde, at han hos Undersaatterne stod i stor Yndest; det forhøvede ham Tilnavn af den Gode; ligesom hans store Magt, hans Tapperhed, hans vidt udstrakte Herredomme gjorde, at han fik Tilnavn af den Mægtige. Hagen Jarl besad desuden adskillige store Egenskaber, som tilforn er viist, han øvede Dyder, han styede Laster: men dette gjorde han, for den største Deel, meere af politiske Hensigter, end af Tilboielighed til Dyden selv, eller Afstye for Lasterne. Saa længe han endnu ei havde ret naaet sit Diemeed, eller han havde at frygte især for Danmark, viiste han sig derfor stedse

b) Som berettes i en haandskreven Kronike hos Torstens, Hist. Norv. Par. 2. pag. 310, var hans Krigsmagt kun fra Helgeland, fra Romsdal, fra Throndhjem, fra Rørene og Romsdal.

c) See Snorre i O'af Trygvessons Saga, Kap. 47.

stedse fra den gode Siide, skulde de Laster, til hvilke han af Naturen var tilbøielig, thi foruden en utømmelig Begierlighed og Herkesøge, var han hævngrig, stræng, begierlig efter Rikdomme, og hengiven til Løbsagtighed, eller han vidste saaledes at dempe disse Laster, at de ei skulde skade, ei være ham til Hinder, i at opnaae hans Hoved-Hensigter. Men disse Laster tiltog med Aarene, den sidstnævnte her; og da, efter den sidste store Seier mod Jomsvikingerne, intet meere var fra Danmark at frygte, intet fra andre Naboer eller fremmede, intet ogsaa fra Underfaatterne; da han troede sig saa fastfæstet i dets Indest, at de intet vilde, saa frygtet af hine at de intet turde foretage, som kunde være ham til Glæde: saa begyndte han at tage Masken af, eller uden Frygt, uden videre Tilbageholdenhed, at øve de Laster, af hvilke han tilforn, men med Barsomhed, med al muelig Forsigtighed, havde ladet sig beherske.

Hvorfor har
ei lod sig give
Navn af
Konge.

S. 24. I alt dette synes en Omstændighed at fortælle en særdeles Opmærksomhed, nemlig: at Hagen Jarl, efter alle disse Fordeele, efterat see sig nu saa vel bestemt paa Thronen, ei tiltog sig Konge-Titel, men lod sig noie med Titel af Jarl, han som havde saa mange Jarler under sig, han som selv regierede over Konger. Mueligt har det været hans Forsæt, at gjøre det, hvis han længer havde levet; mueligt har han, af blot Begierlighed, for at være den mægtigste blandt alle Jarler; ei villet gjøre det: men vist er det, at det aldrig blev gjort, at han aldrig enten antog eller førte Titel af Konge; saa aldeles urigtigt er hvad Adam af Bremen, og efter ham vor A. Hvitfeld beretter d), at Hagen var den første, der i Norge tiltog sig Konge-Titel. Vor

d) See Oth. Sperlingii Commentar. de nominis Konings. pag. 76.

Bor lærde Ott. Sperting meener c), at Hagen Jarl ei antog
 sig Konge-Titel, for des bedre at kunne bebrage Kong Ha-
 rald Blaatand. Kan være, saa længe han stod i nogen For-
 bindtighed med benævnte Konge, hvis Jarl, hvis Stathol-
 der over Norge, han selv havde tilbudet, selv forbundet sig
 til at ville være. Men hvorfor ikke nu, da den Forbindtigh-
 ed aldeles ophørte? da Hagen var bleven een overste Re-
 gent over heele Norge, og regierde der med fuldkommen Kon-
 gelig Myndighed? Vist nok, det jeg troer, af ingen anden
 Marsag, end fordi Hagen Jarl ansaae det for ligegyldigt,
 liige ærefuldt omtrent, enten han lod sig kalde Jarl, eller
 Konge. Man seer af Edda f), at der blandt de Gamle ei
 er gjort stor Forskiel, mellem Titel af Konge, eller af Jarl:
 begge bleve af de gamle Poeter samme Riendemerker, samme
 Benævnelser tillagde, og en Jarl blev, ligesaa vel som en
 Konge; end ogsaa kaldet Allvaldur, Enevalds-Herre, eller
 alting styrende, alting formaaende. Det kunde altsaa gierne
 bestaae med Hagen Jarls Urigtighed, med hans høie Moød,
 og det høie Vres-Trin, han beslædde, at føre Titel af Jarl,
 endogsaa efterat han var bleven Enevalds-Regent over heele
 Norge. Mueligt ansaae han det for større Værdi, med Titel
 af Jarl at herske over dem, der lode sig kalde Konger, af
 hvilke i de Tiider vare adskillige, især paa Opplandene i Nor-
 ge, end selv at kaldes Konge; mueligt vilde han ei engang
 optage denne Titel, efterat den, i hans Familie, saa længe
 havde været nedlagt, i hvilken man finder de ældre blandt hans
 Forfædre, at have ført Konge-Titel, de senere derimod kun
 Titel af Jarler; eller mueligt har han, i Hensigt til visse
 Omstændigheder, ei kunnet, en Pligt forhindret ham fra, at
 antage bemeldte Titel, hvorom have en aldgammel Beret-
 ning,

D o 2

ning,

c) Seer hans Commentar. de nomine Konning, pag. 116.

f) Seer Edda i Konga-sættis eller Lenningar.

ning, der fortiener saa meget meere at troes, som Forfatteren heri beraaber sig paa den gamle troebærdige Skalds Ekvind Skaldaspiller's Vidnesbyrd, i hans Vers om Hagen Jarls Forfædre, kaldet Halengia-Lall. Beretningen er denne g). „En af Hagen Jarls Forfædre, en ved Navn „Kong Herstr h), som boede i Rommedal, mistede ved „Døden sin Dronning, ved Navn Vigda i). Dette Tab „gik ham saa nær til Hierte, at han af Sorg derover satte „sig for, at tage Livet af sig selv, saa fremt der foresaandtes „Exempel af en Konge, som si liige Tilfælde havde tilforn „giort det samme: man søgte derefter, man lod lede og efter- „spørge, dog forgieves: intet saadant Exempel var at finde; „man fandt alleene, at en Jarl havde i fordom Dage en- „gang giort det, man søgte om. For at kunne, uden at „forsee sig mod Anstændigheden, efterfølge hans Exempel, „satte Herstr sig da paa en Hvi, (hvor formodentlig en „Throne var oprettet); her væltede han sig, af Konge-Sa- „det, ned i Jarls-Sædet, tillagde sig selv Titel af Jarl, og „ophængte sig selv siden, som Jarl. Fra hvilken Tid af „ingen af hans Efterkommere vilde meere føre Konge-Titel, „og derfor ei heller Hagen Jarl. „

Overgang til
Fortsættelsen af Olaf
Tryggvasons
Historie.

§. 25. Saaledes fortæller bemeldte gamle Stribent denne Tildragelse, og med den Aarsagen, hvorfor Hagen Jarl ogsaa ei antog Konge-Titel. Den kan være rigtig; intet hindrer os fra at troe det: men mueligt have flere Omstændigheder desuden giort sit dertil, mueligt denne blandt andre, at uagtet

g) See foranstøt Fragment af Noregs Konunga-Sagor.

h) Denne levede ved Aar 410 omtrent. See den 3die Tabel til min Afhandling om Tidsregningen.

i) Mueligt have de Ver i Rommedalen, som man nu kalder Vigda eller Vigten, af hende deres Navn.

tet af den Magt, som Hagen Jarl besad, og uagtet af den Ansæelse, han havde forhvervet sig, især ved sidste store og høist betydelige Seir, ansaae han sig dog endnu ei fast, ei sikker nok paa Thronen, saa længe en Prints levede, paa hvis Tapperhed, Forstand, Møod og kloge Overlæg han selv havde seet de største Prober, i Krigen med Keiser Ottho den 3die, og som vi troe engang tilforn at have sadt Hagen Jarl i Frygt for at miste sit Rige, eller Herredømmet i Norge. Denne Prints var den tappre, den foromtalte Olaf Tryggveson, eller den saa kaldte Oli hin Gerdski. Ham forlode vi seene-
ste Gang k), hos Dannevirke, i Keiser Ottho den 3dies Krigs-
hær, hvor han, ved sit kloge Raad og sine gode Anlæg, gjorde en saa vigtig Tjeneste, at benævnte Fæstnings eller Bolds Erobring, og med den heele Krigens lykkelige Udfald, ham fornemmelig maatte tilskrives, som den gamle Hallfred Bændrædassald udtryffeligt bevidner l). Herover gjorde benævnte No. 988.
Keiser ham det Tilbud, at Olaf skulde følge ham hlem til Sagen eller Tydsland, hvor Keiseren lovede at ophøje ham til stor Ære og Værdighed m): men Olaf takker ham paa det høfligste for Tilbudet, undskylder sig med de Lande og Besiddelser, han havde i Venden, hvilke udfordrede hans Nærværelse, og dithen følger han sin Sviger-Fader Kong Burisleif. Her opholdt han sig dog ei længer, end eet Aar, eller retter kun Vinteren over, og maae imidlertid være kommen i Bekjendtskab med foromtalte Sigvald Jarl, Anføreren for de bekjendte Jomsvinger, der siden blev hans Svoger n), og som det synes bemeldte Vinter over, for det meeste have op-
D o 3 holdt

k) See foregaaende 2det Kap. S. 34 og 35.

l) See Olafs Saga Tryggvasonar 1 Part Kap. 86. S. 90. og Snorre i Olaf Tryggv. Saga, Kap. 28.

m) See nybanskede Olafs Saga i Hlatenar-Dol, og Snorre sammesteds.

n) Uden Tvil er Sigvald just ved denne Tidligbed, om ei før, kommen i Bekjendtskab med Kong Dugislaaf, og har siden faaet hans Datter til ægte.

holdt sig i Jomsborg. Dette har man Aarsag at stutte, af hvad en af vore gamle Stribente o) fortæller os, dette nemlig, at Kong Olaf boede om Vinteren i Jomsborg, men stribde paa Vindland, Flæmingialand, England, Skotland, Irland. Alle disse og flere Lande bleve siden af vor Olaf hjemsogte: troeligt er det derfor, at anførte Stribents Ord saaledes bør forstaaes, at han el alleene næste Vinter, forend han tiltraadde Toget til Vesterlandene, har opholdt sig paa bemeldte Sted, men ogsaa endel flere Vintere, saa længe hans Krigstoge paa de Kanter varede. Denne unge Helt havde nu sat sig for at forsøge Lykken, ogsaa paa andre Steder, end i Øster-Soen; han udruster til den Ende, næste Foraar, efter sin Tilbagekomst til Venden, sine Skibe p); mueligt tager han en Trop af Jomsbøfingerne i sit Selskab; Folk som havde Lyft, som vare vandte, til Haandværket, og derpaa tiltraeder han Toget. Dette gaaer nu til Vesterhavet, hvor man driiber de da glangse Søeroverier, dog saaledes, at man rovede alleene paa de Folk, som vare Hedninger, men lode de Christne fare i Fred q). Man maae slutte, at herved ere de Vikinger, de Søerovere meente, som Kong Olaf og hans Selskab traf paa, under disse deres Toge, hvilke uden Tvil fornemmelig have været stiledede mod hine Vikinger r): thi disse Toge berettes, at have gaaet for sig, langs Kysterne af Særen s), og Frisland, siden lenger hen, langs de Flandriske Kyster, hvorom den gamle Skald, Halfredr Baurædasskald, saaledes har siunget:

Hans Søerover-Toge
i Vester-Havet.

Sab

o) Foranførte Fragment af Noregs Konunga-Sogur.

p) See Olaf Tryg. Saga af Hlarevar: Vol. 1 Part Kap. 88, S. 91.

q) See Oddur Munk nydanførte Sted.

r) See foregaaende S. 5, i dette Kapitel.

s) See Olaf Tryggvass. Saga af Hlarevar: Bog, 1 Part, Kap. 88, S. 91.

Gad Sæternes Krighær Tryggvæ Son den kække

Bærgene til Føde, Blodet af Frislænderne

Den berømte Konge Ulverie til Drikke,

Men Ridder af Skæmmingerne, Ravnene til Spise.

men alle disse Folk, som her nævnes, vare den Tid si Hedninger meere; de vare Christne, mod hvilke det ei ansaas Christne tilladeligt at øve Soeroverie. Efter Christendoms

niens Indførsel her i Norden, blev det derfor Ristningernes almindelige Mundheld: at de røvede ei paa Christne, alene paa Hedninger og deres Laude; og saaledes er det vel ogsaa her flet. Thi Kong Olaf udstrakte sine Soerovers Loge og

saa til Kysterne af Engelland (c); i Selskab t med en Onstein (de Engelske kalde ham Justin), samt en Gudmund

Stenbans Son, udplyndrer han Aar 991 Staden Ipswich

og nedlagger i et stort Slag hos Meldun den Osiangelske

Hertug Britthnoth eller Beorthnoth (d); siden ginge be-

meldte Loge til Northumberland; han fortsatte dem langs

Kysterne af Skotland, omkring de Hæbudske Øer eller Su-

durøerne, hvor han holdt adskillige Trefæmtinger, ventelig deels

nted Indbyggernes, deels med andre Soeroverer; han gaaen

derfra videre til Den Man, fra Man til Irland, hvor han

røvede, stældte og brændte vidt omkring i Landet; fra Ir-

land til Bretland eller nu værende Wales, hvor han ogsaa

lagde Landet vidt omkring øde, fra Bretland til Keurlandi

(uden Tøll Korn-Walles) (e); og derfra til Balland eller

Frankerilge, som Marcus Sleggiason beretter i det Vers:

c) At han har været i deses Selskab, ses af Forbunder mellourham og Kong Ethelred, hvorom siden.

d) See Sim. Dunelmensis ap. Twysden: ad an. 991, pag. 162.

e) See Ottorre i Olaf Saga Tryggva. Kap. 30.

y) See Olaf Saga af Blat. Bot, Kap. 91. S. 98.

vore Forsædre pleiede at besøge, er da af ham blebet urørt; og er det venteligt, at paa alle disse Toge meere end eet Aar er medgaaet, da Kong Olaf, som af foregaaende kan sluttes, har vel for det meeste opholdt sig, Vintrene over i Jomsborg, men dog som slutteligt er, ogsaa undertiden i de vestlige Lande.

Han laader sig
døbe.

No. 993.

§. 26. Fire Aar, fra den Tid af at regne, da Kong Olaf forlod Benden z), eller ved Aar 993 omtrent, agtede han engang, med en Flaade paa 6 Krigsskibe a), at gaae fra Engelland over til Irland b): men her bliver han af en stærk Modvind drevet hen til de Scillyske Øer, som vore Forsædre have kaldet Syllingar. Under disse Øer kommer han i Træfning med en mægtig, ham overlegen Fiende, og i den bliver han saa heftig saaret, at han paa et Økold maae bringes tilbage til sine Skibe, men bliver dog, inden syv Dages Forløb, igien fuldkommen lægt. Dette Tilfælde, hans tilkommende Skæbne, at han fulde engang blibe regierende Konge, en mægtig Regent, fortæller oft anførte Olufs Saga os vidtloftig b), at en paa bemeldte Øer værende Eremit, skal have spaaet ham forud, og at dette, tillige med Eremitens Prædiken, om den Christne Religions store Herlighed og Fortrin, skal have gjort det Indtryk paa vor Olafs Sind, der endnu blev ved at kalde sig Ola den Gærdike, at han lofte at lade sig døbe. Løftet blev fuldført; Olaf gif med sin Flaade til et Kloster der paa Øerne, hvor Abbeden, som skal have hedt Bernhard c), gif ham udi en prægtig Pro-

ced-

a) Dette sger Snorres udtroffella, paa anførte Sted, Kap. 30. og Olafs Saga, Kap. 92. S. 98.

a) See Oddur Munk, Kap. 11. S. 47.

b) See 1ste Part, Kap. 92. S. 98.

c) Hans Navn findes hos Theodoricus Monachus, Hist. Norv. cap. 7. pag. 13.

cession i Møde, døbte ham med hans heele Folge, underviste ham siden en Tid lang i den Christne Religion, og spaaede ham, at han skulde blive Konge i Norge. Dette beretter forberønte Saga at være skeet, da Olaf var 25 Aar gammel, ni hundrede tre og halvfemsindstyve Aar, efter Christi Fødsel, men i Ketter Ottho den Unges 8de, og den Engelske Konges Adalsteins (Ethelreds) 21de Regjerings Aar d). Efterat bemeldte var forrettet, giver Kong Olaf endeel af sit Selskab Tilladelse at fare ud paa Ridsmandskab, under Vistam, at møde ham om Hosten igien i Engelland e): men selv gaaer han over til Northumberland, hvor han horte at en Sigurd Jarl regierede, der uden al Tvivl har været her fra Norden, eller af Nordist Herkomst. Her giver han sig Navn af Ale hin Augdi eller Ole den Ritge, og for det første ud for en Ridsmand, kommen fra Gardarike, men slaar sig siden i Fjelleskab med bemeldte Jarl, for at fare i et samlet Selskab ud paa Frisbyttarie, dog kun mod Vælinger, Ransmænd og andet saadant slemmt Paf f), som da havde i bemeldte Land underlagt sig store Eiendeele. At de paa denne Maade vilde drive Soeroveriet, blev mellem dem vedtaget, som en Lov, og tillige fastsat, angaaende Byttets Deeling især, at

4) See Olaf Trygvass. Saga af Hareyer Vol, V. 1. Cap. 93. S. 100. Dette kommer ei ganske overens med vor Skribents egen Regning: thi Ketter Ottho den 3dies 8de Regjerings Aar bliver ei 993, men 991 omtrent, og Kong Ethelreds 21 Riges Aar, om man end regner fra 975, ei 993, men 995 eller 996. Hans Tidsregning er altsaa ei overalt paalidelig, i det mindste ei saa paalidelig, at jo ofte hos ham, og andre hans Landmænd, kan være fejlet i eet eller et Par Aar.

5) See Oddur Munk, Kap. 11. S. 48.

6) Oddur Munk taler først om dette, som skeet for Toget hos Dannevirke, Kap. 11, 12, siden som skeet efter bemeldte Tog, Kap. 13, hvilket sidste er det retteste.

at det skulde prøves i syv Deele, deraf Alle selv faa stree, Jar-
len een, Alles Krigsmand to, men Jarlens derimod kun een
Lod, og det i Betragtning af Alles og hans Wands store
Tapperhed, Mod og Driftighed, saavel i Krigen, som til
Bytte at gjøre. Toget gik fornemmelig for sig i Irland, men
mod Hoffen gaaer Kong Oluf tilbage til Engelland g), saa-
vel for der at samle sig igien med dem af hans Selskab, som
havde været ude paa Krigsmandskab, som for der at tage Vin-
terleie h). Til den Ende farer han der fredelig frem, aller-
højest da han nu selv var Christen, Landet liigesaa: men hans
Ankomst dithen traf ind i en Tiid, da Landet, hvor han tog
Havn, var i fuld Bevægelse, for at samles til et stort Thing
eller Stævne. Vor Alle spør om Marsagen dertil, og faaer
vilde, at den der regierende Dronning, en Søster til Rva-
ran, Konge i Dublin i), ved Navn Gyda, som tilforn
havde været gift med en Jarl, hvis Lande hun nu forestod,
var bleven begieret til ægte af en Alfuine k), en stor Kæm-
pe og Holmangsmænd, men havde givet ham det Svær, at
paa en Sammenkomst, et almindeligt Møde af alle (fornem-
me vættelig) Wands-Personer, som fandtes udi hendes Rige,
vilde hun vælge sig den til Mand, som hende best anstod.
Dette gjorde Dronningen uden Tvil, for at blive denne for-
trædeltge Frier qvit: men Alfuine var dermed vel tilfreds;
uden Tvil gjorde han sig den Indbildning, at Vallet ei kunde
falde paa nogen anden, end ham; at Dronningens Hensigt
var kun at gjøre det saa meget meere heituideligt; og han ind-
finder sig, ifort sin beste Stats. Der indfinder sig, foruden
ham

g) 3 Olafs Saga Raar Kap. 118, S. 134, at han gik fra Holm over til
England.

h) See Torfæi Histor. Norv. Pet. 2. lib. 8. cap. 27. pag. 340.

i) Oddur Munk. Kap. 14, S. 65, kalder ham Skotta-Kong.

k) Andre kalder ham Alfoin. See Torfæi Histor. Norv. nænsførte Sted.
Oddur Munk kalder ham Alpin. Kap. 14. S. 64.

ham, alle, som kunde gjøre sig Haab om en saa stor Lykke at vinde, en Mængde især af de fornemste Mænd og Hovdinge i Landet; Alle den Gædske indfinder sig ogsaa, men isort sine Reise-Klæder, en Kappe især af grovt Løi, med en sid Hat eller Hette paa Hovedet; og han posterer sig med sit Selskab yderst i Hoben. Dronningen kommer derefter paa Thinget, med et Følge af 30 Fruentimmere; her sad Alfame paa en Stol, udsmykket paa det prægtigste med Guld og Edelsteene: men Dronningen rider ham forbi, beseer note enhver Mands-Person, som fortiente nogen Opmærksomhed, nærmer sig endelig, efterat have redet saaledes tvende Gange omkring den heele Kreds, til det Sted, hvor Alle stod, seer ham note under Vinene, og spør, hvo han er. Alle siger sig at være en Ublanding, og giver sig det antagne, det brugelige Navn: men dette var uden Tvil blevet Dronningen bekendt, af hans mange tappre Bedrifter; uden Tvil vidste hun allerede hvo han var 1); Kong Olaf var desuden en Herre, som i Værd, Deilighed, Mandighed og Anseelse overgik alle andre Mands-Personer m), i hans Tid; Dronningen lader nu derfor sit Valg strax falde paa ham, og Alle taer derimod: men Alfame blir dermed meget ilde tilfreds; han udfordrer Alle til en Eenekamp; denne bliver dem imellem aftalt og berammeth, under den Betingelse, at de skulde møde hinanden, hver med et Følge af elleve Personer; og Kampen gaaer for sig. Alle forshner sine Mænd hver med sin Strids-Ore, og han befaller dem, naar de komme paa Kampes-Pladsen, da at følge hans Exempel, og at gjøre efter,

P p 2

1) Bore gamle Stribente fortælle ofte Lædragernes Lige frem, uden at vilse os deres egentlige Drilve-Glæder, hvilke ofte have været skulde for dem selv; hvilket ei sjælden givet deres Fortællinger, en Slags Lighed af Fabel.

m) Se Snorre i Olaf Tryggvass. Saga, Kap. 32.

efter, hvad de saae ham gjøre. Dette skeer: udrykket med en stor Strids-Oxe i Haanden, gaar Ale sin Fiende i Møde; da Alfume vilde hugge til ham, slaar Ale ham, med sin Ox, Sværdet af Haanden, men med det andet Slag ham selv til Jorden, og binder ham. Det samme gjorde Ale Mand med Alfumes Følge; de bringes alle bundne til Ale Huus eller Herberge: men der sætter Ale dem paa frie Fod, mod Eed og Lofte, at de skulde forlade Engelland, at de aldrig meere skulde komme der, og at alle deres Eiendeele skulde være Seierherren n) tilfaldne.

Kong Olaf
Tryggveson
bliver 2den
Gang gift.

§. 27. Ved dette Tilfælde blev da Olaf Tryggveson anden Gang gift, og han opholdt sig siden en Tid lang, nu i Engelland, nu i Irland, hvor han ved sine Bedrifter gjorde sig alt meere og meere bekendt o), især i Engelland, hvor en uye Bane aabnede sig for ham, paa hvilken Ox og Riddomme kunde indsamles. Kong Svend i Danmark havde, som tilforn er fortaalt p), gjort det Lofte, at han vilde hjemføge Engelland med Krig, indtil han der havde drevet Kong Ethelred fra Thronen; dette Lofte troer jeg, at han har foretaget sig at fuldbyrde Aar 994, kort efterat foromtalte Jomsvikingske Tog til Norge var skeet; og her ser man af de Engelske Stribentes Vidnesbyrd, flont vore inset-melde derom, at Olaf Tryggveson har slaet sig til bemeldte Kong Svends Partie, som for nogen Tid siden var bleven hans
Eoo-

No. 994.
Hans Krigs-
Tog i En-
geland.

n) Oddur Munk viger her noget fra Olafs Saga, og fortæller at Ale havde kun 12 Mand med sig, men Alpin 24; at af disse bleve 22 nedlagte; at Ale, efterat have taget Alpin til Fange, lod ham blinde sit en Øste-Humpe, og saaleys slæbe til Etaden; og at Alpin derpaa maatte rømme Landet. Kap. 14, S. 67.

o) Se Snorre paa anførte Ord, Kap. 50, og Olafs Saga, Kap. 166, S. 199.

p) Se foregaaende 2det Kap. §. 12.

Svoger, nemlig gift med Kong Olafs første Dronnings
 Søster Gunhild q), og at han har understøttet bemeldte
 sin Svoger med sine Folk og Skibe, i Krigen mod Kong
 Ethelred. „Aar 994, siger den gamle Engellske Skribent
 „Rogerus Houedenus r), som Anlaf (Olaf) de Norffes
 „Konge, og Svand Konge i Danmark, til London, med
 „97 Skibe”. Det samme beretter ogsaa den saa kaldte
 Chronicon Saxonicum, med Tillæg, at Anlaf og Svand
 komne til London, paa Maria Fødsels-Dag eller den 8de
 September: men fortæller tillige, at Anlaf eller Unlaf
 var Aaret forud, 993, med 93 Skibe kommen til Stane i
 Engelland. Bentelig er hermed sigtet til et af Kong Olafs
 forrige Toge, paa hvilket han uden Tvil har havt flere Søe-
 Konger i sit Selskab, dem især, som havde fastet Søde i
 Northumberland, hvilket Land deels Danske, deels Norske
 Konger, længe havde haft i Besiddelse, og hvor en Engellsk
 Skribent s) beretter, en Halden, en Gudfert, en Nigel,
 en Sidrik, en Reginald, en Unlaf især at have været
 Konger, undertiiden een paa engang, undertiiden flere til-
 sammen. Desse og andre flere have uden Tvil der efterladt
 sig Børn og Efterkommere, andre ere efterhaanden fra Nor-
 den komne did over, og i deres Selskab har vor Olaf, med
 saa talrig en Flaade fundet angriibe Engelland. Siden
 slaar han sig til Kong Svend, som havde foretaget sig at
 bekriige Engelland, ogsaa førend bemeldte Løfte var giort,
 der gik ud paa Engellands heele Underbringelse; og i hans
 Selskab tilføiede nu Kong Olaf Engelland stor Skade t).

P p 3

Men

q) Se foregaaende §. 12. i dette Kapitel.

r) Se hans Annales, fol. 245. b.

s) Henricus Huntingdonensis fol. 209.

t) Chronicon Saxonicum ad an. 993. Uden Tvil har Kong Olaf anført
 sig, for at kunne gjøre dette med saa meget meere Tillid, som de Nor-
 ske

No. 995. Men efter nogen Tids Færløb dør hans unge Dronning, foromtalte Gyda; dette med meere glør ham leed af Engelland; og dithen kommer imidlertid den gamle Viern den Brittiske, forbenævnte Wagns Foster-Fader u); denne veed at give vor Oluf fuldkommen Underretning om Tilstanden i Norge, om Hagen Jarls Afguderie og Ondskab, om det Jomsvikingiske Tog, om det Offer, som nybenævnte Jarl, under Slaget med Jomsvikingerne, bragte Gudinden Thorgerd; dette erindrer Oluf om hans Ret til benævnte Riige; det opvækker hos ham Længsel efter Fædrelandet, Lyst til at blive dets Regent, hvortil hans Fødsel gav ham en saa vel grundet Rettighed; og han troer sig at kunne gjøre det en vigtig Tjeneste, ved at indføre der den Christne Religion, i Stedet for det Afguderies Mærke og Wildfarelse, hvori Hagen Jarl havde indsnæret det x). Heri seer han vel næsten uovervindelige Hindringer: sin egen alt for ringe Magt, paa den eene, Hagen Jarls og hans Sønns Eriks, ved en herlig uylig indlagt Seier, ved Indbyggernes almindelige Undest, saa vel grundfæstede Vælde, paa den anden Side: men dette gjorde ham tvilsom, ei ganske mistroende eller haabeløs; andre Omstændigheder stode dertil, som opløve end meere hans Lyst at komme til Norge, det Forsæt at forlade Engelland, især, som synes rimeligt, en Heerlighed

de havde, fra ældre Tider, et Slags Ret til Engelland. See Rog. Hovedeni Annales. fol. 346. a. og som man af foromtalte hans Tog, i Sigurd Jarls Skæb, seer at han har gjort sig Ligning for at befrie Northumberland, fra de Vikinger og Sætersvere, som der havde sat sig fast i Landet, uden Tvil i Hensigt, at saae det selv. Ei urimeligt desuden, at Kong Svend, for at trække ham paa sit Partie, har gjort ham løfte om Northumberland, hvilket han siden har brudt, og derved især saaledes stød Kong Olaf for Hovedet, at han siden ei væsentlig lod sig bevæge til igjen at forlade hans Partie.

u) See foregaaende §. 12 og 22. i dette Kapitel.

x) See Olafs Saga, Kap. 166. S. 199.

mellem ham og Kong Svend; han læser sig berøver des lætere, ved Løfter, ved Foræringes fra Kong Ethelred, bevæge til at forlade Kong Svends Partie; og han begiver sig hen til den Engelske Konge. Denne udbetaler en stor Sum Penge, nemlig 20,000 Pund i Guld og Sølv, til hans Krigsfolk; der oprettes et Forbund imellem dem y), mellem Kong Ethelred paa den ene, Anlaf de Norreganers, Norfkes Konge, samt Justin (Enstein) og Gudmund Stegians Son, paa den anden Side; der stiftes Fred mellem de Danske (saa kaldte man ofte de Norfke i de Tiider) og de Engelske; Sikkerhed loves Kiøbmænd og de Søfarende, der fastsættes, hvor meget Skulde betales i Mandebod, med videre; Anlaf lover at forlade Engelland, og ei at komme did meere, som Fiende; han bliver derpaa, som endeel Skribente berette z), dødt og Ethelred selv hans Fadder, eller retter, som fortælles af andre a), bliver han af Elfg, Biskop i Winchester, den som synes at have stiftet Forliget, mellem ham og Kong Ethelred b), i dennes Overværelse høitidelig confirmeret, derpaa af nyssnævnte Konge, antagen i Sønns Sted, og som de Engelske Skribente berette, med store Foræringes, samt den største Eres-Betviisning, sendt til sit Fædreland c).

§. 28.

- y) See Gu. Lambardi Archæonomia, S. 91. 92. Sim. Dunelmensis ap. Twysden, p. 163. Joh. Bromton in Chron. sammesteds, p. 899. Wilkins leges Anglo Saxon. p. 104.
- z) See Matth. Westmonasteriensis, Flor. Histor. S. 196, og Flor. Vigorniensis, S. 610. Chron. Saxonum, ad an. 994.
- a) See Chron. de Mailros, in Scriptor. Rerum Anglicarum per Gale, Tom 1. pag. 152.
- b) See Ranulphi Higdeni Polychronicon t 15 Scriptor. per Gale, pag. 271.
- c) Joh. Wallingford, paa sidstnævnte Sted pag. 348. beretter, at Grunden til det Had, som Kong Svend og hans Søn Kong Knud, bar

Han gaaer
tilbage til
Øster-Soen.

§. 28. Dermed endtes vor Olafs Krigs-Toge paa Engelland og i Vester-Havet. Dog gaaer han ei strax over til Fædrenelandet: deri vare foranførte Omstændigheder ham for meget hinderlige, men han gaaer, som jeg troer, og som endeel af vore gamle Stribente bevidne, for det første, tilbage igen til Benden, til Jomåsborg, enten for at begive sig til Garderike, eller for at passe paa Leiligheden, om nogen skulde gives, at udføre sin Ret, som fød og baaren til den Norske Throne. At han tog Veien fra Engelland til Gardarike eller Øster-Soen, det bevidner Oddur Munk udtrykkelig d). Sandt nok, vore andre Stribente, Snorre, Olafs-Saga Tryggvasonar, Theodorik Munk og flere, berette Sagen anderledes, at han gik nemlig lige fra Engelland over til Norge: men at disse Stribente have forbyttet denne Reise, som Kong Oluf nu gjorde, med en anden, foretagen af ham, efterat han var bleven Konge i Norge, det skal jeg, paa et andet Sted, om jeg ei feiler, tydelig vise. Her blive vi i vor Histories Tour. Ei længe efter Kong Olufs Ankomst fra Engelland til Øster-Soen, enten den nu var skeet i bemeldte Hensigt eller ei, træffer det saaledes ind, at han, ved et besynderligt Tilfælde, faaer Leilighed til at udføre, hvad han tilforn havde ønsket sig, men neppe kunnet haabe, det ønske, nemlig at komme til Riiget i Norge, det Forsæt, der at indføre den Christne Religion, og det Løfte, han derom havde gjort i Engelland e), men da maattet overlade blot til Forsynets Styrelse. Dette skeede paa følgende Maade.

Medens

til Kong Olaf, var dette, at han forlod Kong Svends Partie. Dette er i visse Maader rigtigt, siønt adskillige andre Aarsager kjæde dertil: men for Resten seer man, saavel her, som siden, pag. 550, at han forbytter Kong Oluf Tryggveson med Kong Oluf den Hellige.

d) See hans Olafs Saga, Kap. 16, S. 71. 73.

e) See Olafs Saga af Glattepar-Dog, Kap. 166, S. 200.

Medens Kong Olaf, ved foromtalte sine Sog-Bedriister, i de vestlige Fjorvande, gjorde sig alt meere og meere bekendt, udbredte Rygtet om, var Olaf, eller, om Alle den Gerdsk sig ogsaa til Norge, og der bliver Hagen Jarl, som der sogte, paa alle mulige Maader, at sette sig ret fast paa Thronen, nu mere end tilforn opmærksom paa denne der berømte, saa kaldte Ole eller Alle den Gerdsk f. Vel horte han, at denne Ole sagdes at være fra Gardarike: men han erindrede sig, uden al Tvil, meget vel, at en Prints, af samme Navn g), havde tilforn gjort sig berømt i Øster-Soen, og han havde fleere end een Marsag, til at slutte, at denne Prints maatte være af den Norske Konge-Familie. Han vidste, at Kong Tryggve i Bogen havde en Son, at denne var kommen fra Norge over til Sverrig, fra Sverrig til Gardarike; det var ham ei ubekendt, at denne Prints var der, ved Kong Baldeuars Hof, blev opdraget, og at han hed Olaf, Ole eller Alle; han havde selv, i Krigen ved Dannevirke, seet Prover paa en Ole den Gerdskes Mood, Forskand og Tapperhed, selv uden Tvil samme Gang, været sat af ham i Bekymring for Norge; nu havde han hørt, at en Prints af samme Navn, en Ole den Gerdsk, søarmede omkring i de vestlige Fjorvande, og gjorde sig der, ved sin Tapperhed, sine Bedriister, vilde berømt; af alle disse Rindemærker blev han næsten forvissat om, at denne Prints, denne Ole, maatte være Olaf Tryggveson selv; han udforskede derfor om ham alle Ting paa det nøieste; hans Frygt for ham voxte, da han fik høre, at han havde slaaet sig til de Dansteds, til Kong Svends Partie; og han ansaae det for

raa-

f) See Snorre, Kap. 50, og Jðstunelste Olafs Saga, sammesteds.

g) See S. 32. i foregaaende Aet Kapitel.

raadeligt, paa en eller anden Maade, som best flet kunde, at skaffe sig denne farlige Prætendent til Riket af Haken, den eeneste, for hvilken han selv, hans Vorn og Arvinger nu havde at frygte h). Efterat have noie overveiet den Sag, greb han endelig til følgende Middel, for at naae sit Oiemærke. Næste Foraar, efterat foromtalte store Hovdinge-
 No. 995. ske Gæstg var holdet, lader Hagen Jarl sammmentale et almindeligt Thing, øster i Landet, og dertil indkaldte, foruden mange andre af de fornemste Hovdinge i Riket, 2de Oluf Tryggvessons Moderbrødre, Sonen af foromtalte Erik paa Ofrrustad, ved Navn Jostein i) og Karlsbrosud. Til dette Thing indsendt sig ogsaa en Mand, ved Navn Porer Klak, et forslaget Hoved k), som længe havde sværmet omkring udenlands, nu paa Gæstgæst, nu paa Klobmandskab, til mange Lande, og var derfor vidt omkring bekendt. Porer havde og tilforn været en Tid lang i Oluf Tryggvessons Selskab, end ogsaa, som berettes, en svoren Stalbroder af ham l), men var nu bleven en af Hagen Jarls fortrøstligste Bener, hvilken besluttede, at betiene sig af bemeldte 3de Mand, som Redskab til at udføre det fattede Anlæg mod Oluf Tryggvesson; og dertil var benævnte Porer let at begæge, ved Løfter, ved store Forøringer: men de 2de andre maatte man bringe dertil ved andre Midler. Til den Ende lader Hagen Jarl de fornemste Hovdinge, blandt dem bemeldte Brødre, sammmentale til et Huus-Thing, en pri-
 vat

h) See Olaf Trygv. Kap. 174. S. 111. 12. Theodoricus Monachus de Regibus Norvegiae, cap. 7. pag. 13.

i) 3 Theodoricus Mon. Hist. Regum Norveg. kaldes han, ved en Læsfeil, urettelig Jostein, cap. 7. pag. 13.

k) Nævnte Theodoricus kaldes ham en gammel Skolem, pag. 14.

l) See Oddur Munk, Kap. 16. S. 72.

bat: *Eftende*, paa hvilken han tilfalede de tilstædeværende om-
trent paa følgende Maade m).

S. 29. „Jeg har, sagde han, faaet viede, at paa *Hagen Jarls*
„hin Gide, Bester, Havet, opholder sig en Mand, som fører *Anslag at*
„Navn af Ole eller Ole den Gerdiffe; jeg har Marsag at *forraffe*
„troe, at denne Mand er ingen, anden end Olaf Tryggue- *ham.*
„son, men hvis saa er, maae vi af ham vente os en ny,
„en høist farlig Krig paa Halsen, saasnuart han dertil seer
„sig Bone og Letlighed. At forekomme denne, at vi til-
„sammen beholde Fred og Rolighed i Landet, er mit Raad,
„om I ville følge det: jeg er nu færd af længer at leve i
„Krig, i bestandig Uro, især saadan en Ufred, som Toms
„vifingerne for nylig paaførte os; hvilken Ulykke, om Ili-
„get atter skulde indvies i saadan en! Jeg har derfor,
„om Eder saa synes, tænkt paa et Middel, hvorved dette
„Onde kan forekommes, nemlig ved List og Behændighed
„at faae bemeldte Person i vore Hænder, hid over til Nor-
„ge, uden at det skal koste os megen Umage. Med dette,
„Jarlsens Forslag vare alle tilstædeværende vel tilfreds, som
„det beste Raad, her var at tage, og de sagde alle med een
„Mund, at saa længe Hagen Jarl levede, vilde de ingen an-
„den, ingen Udlandning især, have til deres Regent. Efter
„at dette var aftalt og fastsat, lader Jarlen bemeldte Porer
„Klaf indkalde for Forsamlingen, befaler ham næstkommende
„Sommer, efter Sædvane, at gjøre som Ridsmand en Reise,
„oper til Dublin i Irland, hvor de Norske da drevde Handel
„og Ridsmandskab, der noie at spørge efter en Mand, som
„førte Navn af Ole den Gerdiffe, og dersom han fik til vist,
„at viede, at bemeldte Mand var enten Olaf Tryggveson,
„eller

Q q 2

eller nogen anden Prints; af den Norske Konge-Familie,
 da skulde han, enten paa en behendig Maade faar ham leve-
 ret Jarlen i Hænderne, eller om Leilighed dertil gaves, rydde
 ham af Veien. Alt dette var mellem Hagen Jarl og Porer
 tilforn aftalt; denne giver derfor strax, uden lang Betænk-
 ning, derom sit Løfte: men man havde Marsag at frygte, at
 den vedkommende Person ei saa let skulde lade sig fange,
 eller sætte Troe til Porer's Udsagn, allerbæst da Hagen
 Jarls List og Kænker nu vare overalt bekendte. Denne
 Hindring maatte da ryddes af Veien; Hagen Jarl havde
 antaant Maaden, paa hvilken han meente dette best kunde
 skee; og han vender sig derfor til de adde Brødre, Jostein og
 Karlehsfuit, hvilke ogsaa bleve kaldte ind i Forsamlingen,
 eller vare der, blandt andre Hovdinge tilstæde, befallende
 dem, at de skulde giøre Porer's Selskab paa Reisen over til
 Irland, men i Forveien, under den stærkeste, den dyreste
 Tæd, love saavel Jarlen, som de andre tilstedeværende Hov-
 dinger, at være Porer's behjælpelige, i alt hvad han tog sig
 fore, at stadfæste hvad han sagde, og paa ingen Maade
 aabenbare for Olaf Tryggveson, der helst skulde ville troe
 dem, som sine saa nær paarørende, hvad Anlag der var smid-
 det imod ham, forend han havde sat Fod paa det første Land
 i Norge, „da skal jeg nok, sagde Jarlen til, vide at soie
 „de Anstalter, at det skal ei stæde os noget, imi hatt da faaer
 „det at vilde; og for Resten ere I saa brave, saa ærefætre
 „og ærlige Mænd, at hvad I under eders Tæd love mig og
 „de andre her værende Hovdinger, det vilde I. et rygge „
 I Begyndelsen afløge vel begge Brødre med een Mænd den-
 ne Begyreling, at paa tage sig saa skæmmelig en Forretning,
 som at fortaade deres egen Blodsforsvanke, deres Grunde:
 men her var det om heele Nigets Frelse at giøre, for Sta-
 tens Vel maatte alle andre Hensigter sættes til Side; og

man tog derfor et i Betænkning, at true Jostein og Karle-
hofut med den skammeligste Død, hvis de begrede sig ved at
samarbejde i Regjeringens Begiering, paa den ene, men looste
dem derimod; paa den anden Side, de største Fordele og
Beførminger, Hagen Jarls og alle tilstødeværende Byskabs,
hvis de adlyedte. Her saae da hine Brødre, at ingen Uud-
styldning vilde hjælpe; de paatog sig til sidste Forretningen,
vel tvungne dertil, men mest i den Tanke, at derved deres
Rædselsfulde, skulde kunne hindre Porer i hans onde Forsæt,
mædligt tillige i det Haab, at det paa en eller anden Maade
kunde lykkes dem, at redde deres Søstersøn, uden at handle
mod deres Løfte n), deres Eed, eller den dem paalagde For-
bindelse; de afslægte den forlangte Eed til Hagen Jarl samt
de andre tilstødeværende Høvdinger, og dermed reise de i
Porens Selvsag, strax afsted.

§ 21. Hagen kom med 3de Side, af hvilke En Porer
meldte, at Brødre førte hver sit, Porer det tredje. Efterat Alaf sendes
denne var kommen over til Engelland o), og havde der efter- der Erinde
spurg, hvor Alle maatte være at finde, blev det ham der sagt, over til Je-
at den Alaf sin Svendske, som han søgte efter, var nu et læn- land.
get i Engelland, men reis derfra, og i Dublin, hos sin Svi-
ger-Fader, Kong Olaf Ragnarr p), eller retter, hos den-

D 43

n) Søn Theodoricus Monachus, loc. cit. pag. 14 fortæller Sagen, have
Olaf Ragnarr selv betinget sig der Villat, at saa snart de satte
sig paa færd i Norge, ved Rindnes, skulde de være der paa
10 Dages Tid. Den 4de dag kom Olaf Ragnarr og hans Svigerfader
i Hagen Jarls og tilstødeværende Høvdinger, som han søgte, at Olaf skulde være borte 10, naar han først var
kommen saa langt.

o) Saa siger Oddur Munk, Kap. 16 S. 73. Uden Tvil har Porer Alaf
saagt røde, at de havde, ogsaa der, en Tid lang opholdt sig.

p) Søn Olaf Saga, Kap. 174 S. 213.

neds. Son Ottill q). Porer begynder sig derfor strax: dithem
 med sit Folge: men her faaer han vide, at Alle var allerede
 reist derafra til Garbarike r). Porer fælder derfor dithem efter
 Ham: han faaer Alle der opspurgt: han kender strax Ham
 iglen sin forrige Ven Olaf: og demotager paa det bestemod-
 heds- og sine Nordbrodres Rømmel r). Porer, som somst
 i Tale, forend det blev hins tilfædt at indfinde sig: for denne
 Ottalm, som tilforn bekendt, som beleven og artig i Om-
 gang, som snild og forstandig i Tale, var det ei, vanskeligt at
 sætte sig i Olafs Fortællighed: og efter nogen Lids Fortæl-
 begynder denne at indfriste ham neds om Tilstanden i Norge,
 først angaaende Kongerne paa Upland, hvilke der nu vare,
 hvilke af dem i Live, hvilke Lande de havde at regtere over,
 siden om foromtalte Kong Harald Grænse især, som ved
 de Tiider var bleven dræbt, hvorom videre skal medes paa
 sit Sted, og endelig om Hagen Jarl, om han var saa elsket,
 som berettes, saa magtig, som Rygtet gik? Porer svarede
 dertil, at vist nok var Hagen Jarl en meget magtig Herte,
 saa magtig, at ingen dristede sig til at sige eller giøre andet,
 end hvad han vilde have sagt eller gjort: „men, sagde han
 „til, det rette Årsag til dette, er ingen anden, end at man
 „ei har nogen anden uden ham, ingen bedre at holde sig til.
 „Naar jeg skal sige min rette Sandhed, saa liander jeg
 „mange af de fornemste Høvdinger i Riiget, mange ogsaa
 „iblandt Almuen, der ere saa sindede, at de helst ynskede den
 „til Konge, som var af Harald Haarfagers Familie: men
 „nu have vi ingen i Landet, som dertil er beqvem, ei heller
 „der nogen vob det, fornemmelig af den Årsag, at Erfa-
 „renhed nu har noksom vist, at det ei er klenst at binde

1) See Torsæi Hist. Norv. Par. 2. pag. 329.
 2) See Oddur Munk, Kap. 16, S. 73. og Olafs Saga, nysanfætt

„han med Høgen Jarl, han som for, nylig han vandet Seier
 „over saadanne Kætte, som Jomsvikingerne ere, den store
 „valdige Krigsmagt uagtet, som de førte imod ham. Ef-
 „terat herom var ofte blevet talt dem imellem, spurgte endelig
 „Kong Olaf Porer ad, om hans Dreyning, om han vel troe-
 „de, at Almuen i Norge skulde ville antage ham til deres
 „Konge, om han kom dithen a)? Her begynder nu Porer at
 „anvende al sin Betsalenhed; for at opmuntre ham desmeere,
 „roser han, paa det højeste, Olafs store Mod, hans Man-
 „dighed, hans store Bedrifter, og under en paatagen større
 „Fortroligheds Masse, tiltaler ham saaledes: „Nu gjorde
 „Du ret vel deri, Olaf, at Du ei langer vil følge din Per-
 „son, ei skule dine Tanter for mig; vi have i Norge hørt
 „meget fortælle om Dine store, Dine mange mandige Be-
 „drifter; og at jeg reent ud skal bestaaende det for Dig, saa
 „har den fornemste og egentlige Hensigt af min Reise i Be-
 „stør-Høvet denne Gang været, at jeg, efter de fornemste
 „Føddingers, paa Optændene, og andre Dine Frænders For-
 „langende, skulde faae vis Indberetning om, hvo den Ole
 „den Verdste var, om hvilken der gik et saa stort, saa be-
 „rømmeligt Rygte, hvilken hvis jeg befandt at være Olaf
 „Treggvesen, som jeg nu det befunder, skulde jeg, paa alle
 „hans Frænders og heele Almuens Begne i Norge, bede
 „ham, den snarest, skee kunde, at komme hid over, for at
 „blive deres Konge; thi saa mægtig lagde han til, mægtig
 „et

a) Theodoricus Monachus, cap. 7, pag. 14, hvormed og Oddur Munt-
 skemmer, Kap. 16. S. 71, fortæller om Porer at han efter Hø-
 gen Jarls Befaling, sørgede for Olaf Treggvesen, at den snarest
 Jarl da var død. At Rygtet saaledes har berettet Sagen, kan
 være, men for Resten er det i sig selv ei rimeligt, da af Porer og
 de andres Røgte læs kunde erfares, at Sagen ei forholdt sig saa;
 hvorefter da Porer vilde tabe al sin Kredit. See Toisæl Hist. Norv.
 Par. 2. pag. 345.

„er han, det er sandt nok, og saa uoversindelig, som Jagen
 „Jarl har været, i at forføre sig og Rikket, mod fremmede
 „Fiender og Rikinger, saa længe han har haft Almuens paa
 „sin Side, saa afmægtig vil han blive, hvis Almuen er ham
 „imod. Desuden er det vist, hvad jeg har sagt Dig tilforn,
 „at Almuen ønsker at føde en til Konge over Norge, som
 „er af Harald Haarfagers Velt. Og at Du, lagde Porer
 „endnu til, ei skal tvile om min Beretnings Rigtighed, da
 „ere, efter dine andre Brænders Raad og Tilskyndelse, Dine
 „Morbrødre, Jostein og Karlshofut, komne hid over med
 „mig, som kunne berette det samme. Kong Olaf, un-
 „derrettet om sine Morbrødres Ankomst, lader den Kong
 „kalde til sig, taet imod dem, som før er sagt, paa det beste,
 „det venligste, og spørger paa nye, angaaende hvad tilforn er
 „vmmeldt. Porer fortæller Sagen atter, som tilforn, hvor-
 „imod hiile toledt kun lidt berom, men sagde dog, i Folge af
 „deres Eed, at Porer's Forebringende var sandt c). Kong
 „Olaf havde, som sees af det foregaaende, længe været lang-
 „selfuld efter, at komme til sit Fædreland, sine Paarørende,
 „sit Fædrene-Rikke, hvilket hans Fiender saa længe havde ude-
 „lukt ham fra; han havde ønsket, at kunne befrie Fædrene-
 „landet fra det Afguderies Mørke, som overhøllede det; og
 „han havde gjort det Løfte, at hvis han blev Konge i Norge,
 „skulde han fordribe bemeldte Mørke, ved den Christne Reli-
 „gions Lys. Denne Langsel og Attraa, dette Ønske og
 „Løfte, havde næsten uovervindelige Hindringer hidindtil fuld-
 „kastet: men nu syntes Forsynet selv at bane Veien dertil;
 „den Lyst, Kong Olaf havde tilforn haft, at reise over til
 „Norge, blev derved paa nye oplivet, endnu meere heftig; og
 „han

c) Porer's Forebringende, naar man betragter det ret, var ogsaa for det
 mæste saaledes indrettet, at de, uden at vige fra Sandheden, kunde
 stadfæste hvad han sagde.

han tædt til ei længer i Betænkning, at sætte sit Farsat, at begibe sig over til Fædrenelandet, usfortøvet, saa snart ske kunde, i Bæst.

§. 31. Snorre tilføjede med endel andre Skribente fortælle her, at Kong Olaf gik med 5 Skibe, fra Irland til Sudburgerne, derfra til Orkenøerne, fra disse over til Norge; at han paa denne Reise forte saavel sin Hofprest Thangbrand, som en Thermo eller Pormod u), en Biskop Sigurd, som dertil var bleven ordineret x), samt en Hob flere Prester med sig; at han, under Reisen, hos en af Orkenøerne, angreeb den Orkenøiske Jarl Sigurd, som han tvang til den Christne Religion, og til Lydighed under sig; at han, efterat have landet i Norge, gjorde der Anslag til at bygge en Kirke paa Den Møsture, med meere, som paa sit Sted udforligere skal berettes. At disse Anstalte, Anlægge, Foretagender kunne være skeede eller passe sig paa denne Kong Olafs Reise, da det nu maatte være ham alleene om at haste, da han endnu ei eiede en Godbreed Land i Norge, da han var ganske ubes om sin Reises Udfald, indseer vel enhver eftertænkksom, ei at være rimeligt. Her ere vist Tiider og Tildragelser og Reiser forbyttede, som siden skal viises; vi maae derfor her gaar bemeldte Tildragelser forbi, og vi komme tilbage til Olaf, for at følge ham lige fra Østersøen til Norge. Med 5 eller 6 y), af sine egne Skibe, med forommeldte 3 desuden, som Porer og Olafs Morbrodre forte, tiltræder han den besluttede Reise til Norge, efterat nysnævnte hans Gæster havde været hos

Han for-
maarer Kong
Olaf at
gaar over
til Norge.

u) Saa siger Theodorik Munk, C. 21, Kap. 12, at han kaldtes paa Norst.

x) See Theodoricus Monachus, cap. 7. pag. 14.

y) Oddur Munk siger 6 Skibe, Kap. 16, C. 73.

De lande ved
Agdenes.

hos ham Winteren over 2); han fører en rlig Fødning med sig af allehaande Kostbarheder og Varer, som ei vare giængse i de Nordiske Lande a); Winden er ham særdeles soielig, han seiler derfor glad og fornøiet affted, ubiidende om den overhængende Fare, sifter for al Efterstræbelse, enten af Brænder, eller andre, skiont ofte forundret over sine Morbrødres Løds-
hed, over den Misfornøielse, de stedse havde udvisti, fra den Tid, da de vare komne til ham b); de lande ingensteds, uden naar Modvind imellemstunder paakom, hos Skiar og Udøer, men haste affted baade Nat og Dag, fornemmelig efter Poreris Tilskyndelse, der forestilte det som hoist nødvendigt, for at forekomme Rygtet, for des bedre at kunne overrumple Hagen Jarl, skiont den rette Hensigt var, at forebygge at Oluf, ved at lande i Norge, hvor han af sine store Bedrivter var al-
lereede overalt bekjendt, især ved at komme til Biigen, hvor han havde mange og magtige Forbante, ei skulde blandt Almu-
en, som altid er begierlig efter nyt, altid for Forandringer, samle sig et magtigt, et for Jarlen farligt Anhang; og de komme efter en hastig Reise, endelig en Dag mod Aftenen til Indløbet af Throndhiems Fiord, under Agdenes, hvor de ankrede med deres Skibe, og sloge deres Telte over dem. I det Throndhiemske var Hagen Jarls fornemste Hoved-Gaard eller Sæde paa Glade, der var ogsaa hans fornemste Størke, hans fleeste Tilhængere; did var det da, at Porer helst maatte søge

- a) See Oddur Munk sammesteds. Somme berettes, at Olaf var 9 Aar i Vesterlandene. Denne Regning kan antages, naar man begynder den fra an. 988 omtrent, da han forlod Venden, see §. 33 i 2det Kap. og regner til an. 996, da Olaf kom til Norge. For Resten er denne Skribents Tidregning meget usikker, og selv er han selv flende i den. See Kap. 32, S. 98. 99.
- b) See Oddur Munk anførte Sted, S. 74.
- b) See om dette og følgende, Oddur Munk Side 73. 74. og Olaf Saga, Kap. 183, S. 226 og følgende.

ſøge at faae ſit Følge henbragt; dñ var det ogsaa, ſom foregaaende viſer, i Forveien aftalt, at Olaf ſkulde bringes; og ved at bringe ham dithen, troede Porer, at han ſatteſt kunde forraffes, og at det kunde Hagen Jarl, om det paa anden Maade ei vilde lykkes at naae Niemærket, ved ſin Forſtand, ſin Smidhed, ſit Mod og ſin overlegne Magt, beſt faae ham ryddet af Veien, allerhelſt naar han kom dñ, ei med en ſtorre Krigsmagt, end den han da havde. Dette var Porer's Anlæg, overeensſtemmende med den Aftale, ſom mellem ham og Hagen Jarl var gjort, for hans Afreiſe: men Udfaldet blev langt anderledes, end deſſe havde formodet; og hvad de havde ſammenſpundet til Kong Olaf's Slæde eller Undergang, det vidſte Forſynet ſaaledes at lempe, at det juſt blev til hans ſtorſte Fordeel, og at lempe ſaa vel, liigesom alle Ting derefter vare aſpaffede og indrettede.

§. 32. Dermed forholdt det ſig ſaaledes. Medens Porer Olaf havde at beſtille med foromtalte Grinde, med at reſe omkring, med at opſøge Ole den Gerdſke, hvortil en temmelig Tiid medgik, ſom jeg troer eet Aar, eller halvandet omtrent, havde Sagerne i Norge, fornemmelig i det Thronðhiemske, faaet en ganſke anden Skikkelse, end tilforn, ſaa at Almuen der var nu bleven Hagen Jarl liigesaa hadſk og fiendſk, ſom han tilforn af dem var elſket c). Da bemeldte Jarl begyndte at ſtiige til Alders, da han, iſær efter Seieren over Jomsvikingerne, anſaae ſig for at være faſt paa Thronen, og ſig nu ei at have meere for nogen at frygte: ſaa begyndte han ganſke at forandre ſin forige Opførelſe, at give ſine onde Tilbøieligheder, ſom han tilforn for det meeſte havde vidſt at ſkiule, at ſkiule for Almuen iſær, den fulde Tøiel, at blive ſtolt

Tilſtanden i Norge moget forandret.

c) Se Snorre, Kap. 49. og Olaf's Saga, Kap. 174, S. 201, og ſøgende. Oddur Munk, Kap. 17. S. 78.

stolt og høvmodig, haard og gierrig, men især i en høj Grad hengiven til Qvinder. Kønnet og løsagtig, i hvilken Læst han gik saa vidt, at foruden godskillige, deriblandt især en Thora paa Romul, som godvillige vare ham til Tjeneste, lod han med Magt, naar anderledes ei kunde skee, de fornemste, de mægtigste Mænds Hustruer eller Døttre; som stode ham an, hente til sig, havde dem i sit Hof, en Tiid lang, en Uge eller tvende, og sendte dem derpaa, misbrugte og bostæmmede, hjem igien; et Exempel, hvilket som gemeenlig skeer, hans Hofmand strax begyndte at efterfølge d). Hertil kom, at han tillige begyndte at blive haard og streng mod den gemeene Mand, mod Almuen i Almindelighed, for hvis Undest og Kiærlighed han tilforn havde gjort sig saa megen Umage, saa at mange derover allerede den Tiid gave ham Naavn af Hakon den Unde e). Thronderne, som ei bante at taale saadan Behandling, som stedse knurrende, strax i Oprør og Bepagelse, saa snart noget skeede, som ei var efter deres Sind f), begyndte nu over dette hæftig at besværge sig; ved bemeldte Opførsel, hvori Hagen Jarl ei alleene vedblev, men immer gik videre, paatraf han sig alt meere og meere deres, samt andre Vedkommendes, største Brede og Fortrydelse; og denne brød endelig ud til aabenbare Opstand imod ham, ved følgende Anledning. I den store videløstige Dalestrækning, Gaulardal, nu Guuldalen kaldet, der begynder en Mill omtrent fra Staden Throndhjem, men strækker sig derfra lige op til Grændserne af Jamteland, boede den Tiid en rig og mægtig Mand, ved Naavn Brynjulf, som stod i megen Undest hos Almuen. Denne Mand havde en deilig Hustru, hende fatter Jarlen Kiærlighed til, og han sender en Nat sine Trælle

d) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 8. cap. 32, pag. 349.

e) See Oddur Munk, cap. 17, S. 79.

f) Saa siger Snorre, paa anførte Sted, Kap. 49.

Trække til Brynjulfs Gaard, for at føre hende til sig. Brynjulf, over dette Budskab paa det hæftigste førtørnet, driver vel Trælene bort: men Jarlen sender strax dithen en saa magtig Skare, med Befalling, at dræbe Brynjulf, hvis han ei vil lade sine Hustru følge med dem, at Jarlens Villie maatte opfyldes. Brynjulf over denne Skam og Voldsomhed som hæftigst forbittret, klager derover for sine Naboer, for Almuen, som han uden Tvil havde ladet sammenfalde til et Thing eller en Stævne; han forestiller dem Jarlens voldsomme Fremfart, at hoød ham nu var vederfaret, havde enhver anden at frygte for, og raader strax at samle en Krigsmagt sammen, med den at angribe ham, eller brænde ham inde g). Almuen var ei uvillig dertil, den stod færdig til at gjøre Opstand: men den blev dog for den Gang dæmpet, enten af Frygt for Jarlen, eller paa anden Maade, som nu er os ubekendt, da de gamle Skribente intet melde derom. Dog varede det ei længe, førend denne nogenledes dæmpede Ild, udbrod i fuld Lue. Kort efterat bemeldte var fæet, agtede Hagen Jarl sig til et Gæstebud paa Medalhøsum, nu Melhuus, i bemeldte Gaulardal; under Reisen dithen lader han sine Skibe blive liggende efter sig, ude ved Viggo eller Viggen h), og gaaer derfra, som det synes, over Byenesset, hvor han eiede den Gaard Aungrom i), til bemeldte Medalhøus. Paa nævnte Byenæs, uden Tvil paa Gaarden Stein, boede den Tiid en magtig Bonde (en Herremand),

R r 3

g) See Olafs Saga, Kap. 184, S. 231. og Oddur Munk, Kap. 17, S. 80. Sidstnævnte Skribent taler ei om Orm, men alleens om Brynjulf, som han udgiver for Opbudsmand til Oprøret mod Hagen Jarl: Snorre derimod fortæller intet om Brynjulf, men Olafs Saga om dem begge.

h) Dette Sted ligger paa hin Elde Floden, liige mod Byenesset, mod Vest og S. V. derfra.

i) See Olafs Helga Saga, i Flateyjar Vol, Kap. 38.

mand), ved Navn Orm, kaldet Þyrgia, ventelig fordi han var fra den Gaard Þyrgia, nu Þore; i oftnævnte Goulardal, ei langt fra hvilken den Gaard Lundum, nu Lunde ligger, hvor en ligeledes meget mægtig og anseelig Mand boede; ved Navn Bergþór. Dennes Datter, som heed Gudrun, var gift med foromtalte Orm paa Bynes, og en af de betygtigste Qvindes-Personer i sin Tid, hvorfor hun blev kaldet Lunda-Sol, eller Solen paa Lunde k). Ventelig har Hægen Jarl, under Reisen over Bynes til Melhuus, aflagt et Besøg hos Orm, og der faaet denne Skionhed at see, som strax satte ham i Flamme. Her gjør han nu det samme, som forrige Gang mod Brynjulf, og sender sine Trælle til Bynes, for at hente Gudrun til sig: men Orm griiber Sagen an paa en anden Maade. Han stiller sig an, som villig og færdig at lade sin Hustru følge dem, og befaller at man skal give dem at spise til Aftens, mens Gudrun laver sig til Reisen. De sætte sig til bords: men inden de singe affpiist, havde Orm fra Naboerne, paa alle Kanter, samlet til sig saa mange Folk, at han saa sig i Stand til at afvise Trællene med Afslag, og Gudrun dem med det Svar, som hun bad bringe Jarlen, at hun ei vilde komme til ham, forend han sendte efter hende Þora l) paa Kinnol (en af Jarlens Kiærestes, en mægtig og anseelig Dame, som boede paa benævnte Gaard i Guuldalen, nu Kinnul kaldet). Trællene skjældte vel og truede,

k) See Snorre i Olaf Saga, Kap. 52. Oddur Munk beretter, at Gudrun's Broder var Afgaet i Sølvog, men deres Moder Þuridur, søgte til Þorodd fra Þves (paa Jisland), hvilken Þorodds Søen var Skotte, Lavmand paa Jisland. See Oddur Munk, Kap. 50, S. 178, og Torfæi Hist. Norv. loc. cit. pag. 350. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur paa pergament 4to, ligger at Gudrun boede paa Lundum i Goulardal. Ventelig har man her forbyttet hendes Fødselstid med hendes Dødsal.

l) Et Fragment af Olaf Tryggvassons Saga staar, at hun var Husbyske Þrands, eller en Þrands Hustru.

truede, at komme saaledes anden Gang iglen og saa mand-
 stærke, at saavel Orm som Gudrun skulde see sig nødte til at
 adlydde Jarlens Befalling: men de maatte dog drage af med
 uforrettet Sag, og deres Trussel blev den Gang uopfyldt.

§. 33. Thi saa snart Trællene vare bortdragne, eller
 endnu mens de vare paa Orms Gaard, opstaaer denne den
 saa kaldte Herør (en Pils, tegnet med et vist Mærke, hvilket
 forkyndte Krig, Opbud til Strid, som i mueligste Til blev
 sendt fra den eene Gaard til den anden) han opbyder dermed
 Almuen at gribe til Vaaben, og sender til den Ende bemeldte
 Herør fra sig rundt omkring til fire Kanter, men især Bud
 til en af de mægtigste Hovdinge i Guuldalen, som boede ei
 langt fra Melhuus, hvor Jarlen var, til Haldor paa Skia-
 ringstad, hvilken ogsaa opstaaer sin Herør, og sender med
 den sit Bud til alle de fornemste og mægtigste Mænd, som
 boede der omkring i Egnen. Ved dette kommer den heele
 Almue strax i Alarm; alle som kunde bære Vaaben, væbne
 sig; man samler sig fra alle Kanter; og man søger hen til
 Medalhusum eller Midhusum m), i Forsæt, at angribe Jar-
 len og tage ham af Dage. Men denne saaer, for deres An-
 komst, Kundskab om det mod ham skeede Oplob; tidlig om
 Morgenen bringe nogle af hans Mænd ham Tidende derom
 n); han stikker sig, med sit Følge, strax af Veien, hen i en
 dyb

Almuens
 Opstand
 mod Dagen
 Jarl.

m) Saa siger Snorre og Olafs Saga, hos hvilken sidstnævnte Stedet kaldes
 Medalholm, uden Tvil, ved en Læse- eller Kopistfejl. Oddur
 Munk beretter, at de søgte hen til Glade, og at Jarlen da var der.
 Vist nok maae en Skare af Almuen have begivet sig dithen, enten
 i Tank, at Jarlen var der at finde, eller for der at passe paa ham,
 naar han kom, kan og være, at Jarlen har siden søgt did.

n) Saa beretter Oddur Munk, men tilføjte at dette skeede paa Glade, hvortil
 vel stikker en Feiltagelse. Thi Glade er Jarlen, uden Tvil kommen,
 som i det efterfølgende skal viises, dog ei strax efter hans Flugt fra
 Melhuus, ei førend nogen Tid derefter.

dyb Dal, som siden blev kaldet Jarlsdal o), men har sine Speidere ude paa alle Kanter om sig; man leeder forgieves efter ham, den heele følgende Dag; man besætter alle Veie, alle Stier, især dem, som førte hen til Jarlens Skibe, hvilke laae ude hos Viggio, som tilforn er berettet, (ventelig ogsaa alle Veie, som laae hen til Glade) og man gik sig endelig de Tanker, at da han ingensteds var at finde, maatte han have fundet Leilighed at undkomme til Skibene. Imidlertid blev Hagen Jarl, i bemeldte Dal, indtil Natten kom paa: men da det var blevet mørkt, lod han sit Følge gaae fra sig, befalende dem at tage Lande-Beien, men affiides giennem Skoven, over til Ørkedalen, og der at bringe hans Søn Erlend, som da var Anfører for hans Skibe, den Befalling, at han med bemeldte Skibe skulde begive sig ud til Møre, og der oppebie sin Faders Ankomst: „ingen, sagde han til, skal giøre Eder „noget ondt, naar jeg ei er i eders Følge; jeg skal nok vinde „at søge Stiul, at stifte mig af Beien, mens Almuen er „samlet, og søger efter mig, som heftigst: men naar de gaae „fra hinanden, skal jeg strax indfinde mig paa Møre.“ Med denne Befalling drog de derpaa nogle af dem hen til bemeldte Erling, men andre hjem til deres Gaarde, og ingen bliver tilbage hos Jarlen, uden alleene en hans Træl, ved Navn, Þormodr Karfr p), af liige Alder med ham, som var givet ham til Foræring, i Landsfæe, da han endnu var et Barn

o) Jeg har, under min Reise, flertig spurgt efter denne Jarlsdal, i Egnene ved Melhuus, men intet Spor fundet efter den. Ved Elvebrude især og andre Tilfælde ere disse Steder blevene meget forandrede, saa at bemeldte Jarlsdal er maaskee ei meere til.

p) See Olaf Saga, Kap. 184. S. 233. Hagurðinnu kalder ham Skopte. See Torfæi Histor. Norv. loc. cit. pag. 351. Skopte heet og en Hagens Træl, men en anden, end Þormod. See foregaaende S. 19 og 20 i dette Kapitel.

Børn q). I Selskab med denne alleene, ventelig for desbedre at blive skilt, søger nu Jarlen, giennem hemmelige Veie, ud til Glæde, i Tanke derfra at undkomme til Soes, da alle Veie vare for ham tilspærrede til Lands r).

J. 34. Imidlertid da dette tilbrog sig i det Thrond- Porer Klak
dræbes.
hiemske, var Olaf Tryggveson, som vi tilforn have berettet, ankommen til, eller henimod, Agdenes s), beliggende fire Mile omtrent fra Staden Throndhiem. Ved at spørge om Tilstanden i Landet, faaer han og hans Følge her Underretning, om Sagernes hidtil omtalte Tilstand i Throndelagen, at Hagen Jarl vel var der, men at han tillige var indviklet i aabenbare Ufred og Krig, saavel med Almuen, som med de fornemste i Landet, hvilke havde grebet til Vaaben imod ham. Denne Tidende om Sagernes saa store, saa uventede Forandring, satte Porer Klak i den største Forlegenhed, og i en grundet Frygt, at hans Forehavende vilde faae et slet Udfald, han som nu havde gjort det Onde dobbelt værre, ved at bringe i Sagernes bemeldte Omstændighed, en saadan Person ind i Landet, ind i Throndhiem selv, Hagens fædrene Riige t), som Olaf Tryggveson var, der var fød til Riiget, overalt navnkundig af sine Bedrifter, selv tapper, hurtig, samt af Person høj og stærk, deilig og anseelig. Porer, herover be-
sym-

q) Tanke kaldes vore Forfædre de Foræringer, som gaves Børn, naar de begyndte at faae Lænder. See derom noget meere hos Torfaum, paa nedenførte Sted.

r) Saa siger Oddur Munk, Kap. 17, S. 82, og for den Beretning maae han vist nok have haft nogen Grund, saa den ei med Føie kan forkaastes, lad end være, at den ei forekommer hos andre.

s) Infra Agthanes, siger Theodoricus Monachus, cap. 10, pag. 17, et Gistte uden for Agdenes. See og Oddur Munk, Kap. 18, S. 84.

t) See Olafs Saga, S. 227. Kap. 183.

Tømrer, indblader sig i en lang Samtale med Jostein og Karls-
 hofut, han takter og roser dem paa det høieste, for den Tro-
 fad, de hidindtil havde viist u), han opmuntre dem, ved
 store Løfter, til fremdeles at staae sig bie, fremdeles at være
 Jarlen troe, og formaner dem, nu ei at bryde deres Eed x):
 men disse, opmuntrede af hvad de havde hørt, om Hagen
 Jarl, om Sagernes Tilstand i det Throndhjemfke, ansaae
 nu Tiiden for beqvem dertil, sig selv derover forbundne, til at
 redde deres Søstersøn, dog uden at bryde deres Eed. De
 afflaae ventelig ei Porer hans Begiering, tværtimod de viise
 sig søielige og fortrolige imod ham, for at giøre ham sikker,
 og faae hans Anlag at vride: men saasnart det bliver Nat,
 og alle vare faldne i Sovn, fløde og væbne de sig i at Stil-
 hed, de stige derefter alleene ind paa en liden Baad, roe hen
 til Olafs Skib, og begibe sig hemmelig hen til hans Leie,
 med Begiering, at han vil følge dem til Lands, hvor de hav-
 de en Sag, af yderste Vigtighed, at forebringe; Olaf gjør
 hvad de forlange, og han følger dem diihen. Nu havde
 nyssævnede deres Søstersøn sat Fod paa det faste Land i Nor-
 ge, paa det ligger bemeldte Agdenes; nu havde hine Brødre
 derfor opfyldt paa det nøieste deres Eed; til den vare de nu
 ei meere bundne; og her kaste de sig derover ned for Olafs
 Fodder; de bede med den inderligste Fortrydelse om Forla-
 delse, for den imod ham begangne Svig, og efter Tilsporg-
 sel bekiende ei alleene for ham reent ud Sagens heele Sam-
 menhang, men de aabenbare ogsaa for ham det Anlag, Po-
 rer nu havde for, det de af ham havde faaet at vride, under
 forommeldte Samtale, hvilket gif ud derpaa, at følgende
 Morgen vilde han bringe Olaf hen i Cenrum, som for at
 raadslaae med ham, om en vigtig Sag, og her, sagde de,
 her

u) See samme Olafs Saga, S. 228.

x) See Samneseds. S. 227.

her var det at befrygte, at han vilde udføre sit onde Anslag, det han havde aftalt med Hogen Jarl, og lovet ham, det nemlig, at tage Olaf af Dage, om han saae sig Leilighed dertil. Kong Olaf tilgiver lettelig sine Morbrødre den begangne Forseelse; han anholder for Resten deres Beretning, med ei mindre Forundring, end Opmærksomhed; han anseer denne Tildragelse, som udspringende fra Forsynets besynderlige Styrelse, og raadfører sig med dem, hvad i denne Sag nu var det bedste, det raadeligste at gjøre. Efter hvad man af Omstændighederne kunde giette y) sig til, i Hensigt til Porer's Anlag, blev da besluttet, at bruge List mod List, at fange Porer i hans eget Garn, og at Kong Olaf vel skulde indfinde sig paa det Sted, hvorhen Porer vilde føre ham, men sætte nogle af sine Mænd i Daghold, i nærmeste Skov, for at passe paa Porer, og saa snart man mærkede, at han vilde foretage noget mod Olaf, eller naar denne gav dem det ved Tegns at forstaae, da strax springe frem og dræbe ham. Dette skeer: Olafs Morbrødre paatage sig, efter hans Befaling, selv denne Forretning; de blive til den Ende tilbage paa Landet, og de forstikke sig i den nærmeste Skov: men Olaf drager uformærkt tilbage til sit Skib. Porer er tidlig om Morgen paa Færde, han lader ogsaa tvende af sine Mænd staae sig i Skoven, for at anfælde og dræbe Olaf, naar et vist mellem dem aftalt Tegn blev givet, han indfinder sig siden hos Olaf, og falder ham til en hemmelig Samtale, ved et Sted,

S 2

fal-

y) Olafs Trygguaf. Saga, paa anførte Sted, og Oddur Munt fortæller videre, at Olaf, efter sine Morbrødres Tilskyndelse, har spurgt en Tin, som opholder sig paa Riælpet hos Agdenes, til Raads i denne Sag, saaret af ham Porer's Anlag at vilde, og hvad han derimod havde at gjøre. Kan meget vel være at dette er skeet: men Snorre taler ei det mindste derom, og deri har denne fornuftige Skribent, uden Tvivl, gjort ret.

Faldet Thialfahellir 2). Olaf følger ham vidhen: men han giver noie agt paa Porer, og saa snart han mærker, at Porer giver et Tegn fra sig a), giver han og strax sine det mellem dem aftalte Tegn, ved at løfte sin Handske i Væiret, med den høire Haand; nu springe de paa begge Siider udsatte frem af Skoven: men Olafs Mænd ere raskere, end Porer's; denne bliver dræbt og de tvende ligesaa, som han havde udsat paa Olaf, for at dræbe ham. De øvrige af Porer's Selskab overgive sig strax, de sværge Kong Olaf Trofskabs-Eed, og lade sig døbe. Hvorefter Kong Olaf, uden at opholde sig længer, endnu samme Dag, næste Dag efterat han var kommen ved Agdenes, med 5 eller 6 sine Krigsskibe, samt de 3de andre foromtalte, gaar forbi bemeldte Agdenes, ind ad Thronthiem's Fiord, hvor han følger den nordre Land-Siide b), men bliver opmærksom paa 2 eller 3 Skibe, som komme ham i Møde, og vare af større Betydning, end han selv forestillede sig.

Hagen Jarls
Søn, Er-
lend, dræbes
af Kong O-
laf.

§. 35. Da vi seeneft forløbe Hagen Jarl, havde han ladet sit Selskab fare fra sig, og kun beholdt Karter i sit Følge. Snorre og Olafs Saga lade ham derefter strax begive sig til Rimol: men Oddur Munk beretter, at han søgte til sine Skibe, for at redde sig til Soes. Dette synes mig meger rimeligt, og at Hagen Jarl, for det første har søgt,

2) Under mit Væse søgte jeg flittig efter dette Sted; jeg fandt og et, som temmelig vel passer dertil, dog ei hos Agdenes, men et temmelig Støkke længer hen mod Vesten; hvilket og kommer overens med Theodorici Monachi Beretning, at Stedet, Thialfahellir, laas infra Agthanes.

a) De skulde bryde frem, naar Porer satte sig ved Olafs høire Siide.

b) Se Oddur Munk, Kap. 18, S. 83. Bemeldte nordre Land-Siide er ogsaa den, man nu om Dage følger, under Reisen ind eller ud ad Thronthiem's Fiord.

føgt, paa den Maade at indkomme, enten han nu har meent, igiennem skulte Veie, at kunne komme hen til sine Skibe, som laae hos Boggio, og just i det Diemærke, ladet sit Følge bringe bemeldte Budskab, til hans Son, at han med Skibene skulde gaae til Møre, for at bringe Almuens Opmærksomhed fra det Sted, eller han har høvt Skibe liggende paa andre Steder, og hos dem en anden sin Son (Erling c), eller han ved et hemmeligt Bud har befallet benævnte sin Son Erlend at møde sig paa et vist dertil udnævnt Sted d). Paa disse Skibe, 2de e) eller 3 f) i Tallet, som laae ved en af hans Gaarde g), stiger Hagen Jarl om Bord, man lægger fra Landet: men da man var kommen et kort Støkke derfra, seer Jarlen, at ni Skibe komme dem i Møde, og at de desuden forfølges af andre Skibe, som komme fra andre Kanter h). Her stiger derfor Jarlen strax i en liden Båad, for at redde sig med Flugten, men sin Son, bemeldte Erling eller Erlend, laer han blive tilbage, føregivende, at naar han ei selv var tilfede, skulde man ei gjøre denne hans Son noget ondt, som den, der var vel lidt iblandt Almnen: thi endnu vidste man ei af andre Fiender, end de oprørske Thrønder.

Hagen Jarl
søger forgæves
at undkomme til
Møre.

§ 3

Hagen

c) Snorre kalder ham Erling, Kap. 53. Olaf-Saga Erlend, Oddur Munk deels Erling, deels Erlend.

d) Dette er rimeligt; kan og være, at den unge Prints Erlend, af Klædighed til sin Fader, et har villet forlade ham, men har taget ham ind paa sine Skibe, for at sætte ham i Sikkerhed, eller føre ham med sig til Møre.

e) Paa siger Oddur Munk, 2de Skibe, som i en Hast vare at faae, Kap. 17. S. 83., og maae altsaa have været andre, end de, som laae ved Biegen.

f) Saa berette Snorre og Olaf-Saga.

g) See Oddur Munk, nævnte Sted. Uden Tvil har Gaarden været foromtaltet Aungrom paa Ræset (Dyngset). Stedet ligger yderst paa bemeldte Dyngas, altsaa beqvemt for Hagens Flugt, der uden Tvil agtede herfra at gaae til Møre.

h) See Oddur Munk sammesteds.

Hagen roer til Lands, og undkommer til Skoven:—men hans Son træffer paa et andet Møde, end det man havde forestillet sig. Da denne nærmer sig Kong Olafs Skibe, blir han vaer, at der vare fremmede Krigsfolk eller Fiender, andre end Bønder, eller af Landets egne, der inden Borde; han vender derfor med sine Skibe, søger det snarest mueligt var Landet, og da Skibene bleve staaende paa Grunden, springer han og hans Folk for borde, for at svemme til Lands. Olafs Skib, som den, der af al Magt forfulgte de flygtige, i Tanke at her var Hagen Jarl selv i), kommer i det samme dertil i fuld Fart, selv stod han hos Roret, og seer blandt de fremmende en overmaade prægtig og deilig Person. Uden Tvil tænkte Olaf, at denne var Hagen Jarl selv k), han griiber derfor til sin Roer-Pind eller Roer-Stang, svinger den med al sin Størke mod den svømmende, og rammer ham i Hovedet med den Fart, at Hoved-Skallen knusedes indtil Hjærnen. Saaledes omkom denne unge Printz, endeel af hans Følge bleve ogsaa dræbt, andre reddede sig med Flugten, men nogle bleve fangne. Af disse faaer Olaf Underretning om, at den, han havde dræbt, var Hagen Jarls Son Erlend, at Almuen havde giort Opstand mod Jarlen selv, at denne havde taget Flugten, og at alle hans Folk vare adspredde.

Han taar
Flugten op
ad Guldbalen
til Himol.

J. 36. Da denne uslyffelige Herre havde anden Gang taget Flugten, som tilforn er meldt, og stuftet sig af Beien i en Skov, fornam han derfra, at der vare overalt Personer udsatte, som skulde opsporre ham k). Her fandt han

i) See Olafs Saga, Kap. 185, S. 233.

k) See Oddur Munk, Kap. 18, S. 84.

han det derfor ei raadeligt, at opholde sig længer h), men tog Beien, i Følge med nogle af sine Mænd, ofter ud til Guuldalen m), i Forsæt, da anden Udflugt ei var at finde, at søge Skul og Redning, hos foromtalte hans fortrolige, Thora paa Rimol. Dithen begiver da Jarlen sig, men bliver under Flugten, enten efterhaanden saaledes forladt af alle, eller giver dem selv Afseid, og stikker sig fra deres Selskab, at til sidst var ingen tilbage hos ham, uden bemeldte Rarkur alleene. Disse to toge Beien hen til Guuldalen, som tilforn er berettet, Rarkur gaaende, men Jarlen selv ridende, indtil de komme til den store Elv Gaul eller Guula, som nedløber gennem Guuldalen. Bemeldte Elv var den Tiid belagt med Is, men dog saaledes, at der vare hist og her Bæker, store Huller eller Abninger, i Isen. I en af disse nedstyrter Jarlen sin Hest, han kaster ogsaa sin Silke-Riortel af sig og ud i Aæen, dog saaledes, at den kunde blive hængende fast paa Bredden af Isen, uden at bortføres af Strømmen; og dette altsammen gjorde denne snedige Herre, for at indbilde dem, som formodentlig vilde komme efter, for at opsoge ham, at han gennem Isen var falden i Elven, og der druknet. Efterat dette var gjort, begiver han sig med sin Træl hen i en Hølle eller en Huule, siden kaldet Jarlshekktr, hvor de lægge sig at sove. Rarkur falder i Sovn, men han er urolig og lader ilde i Sovne, og han fortæller Jarlen, da han vaagner, sin Drom, at ham

h) Efter tilforn anførte Omstændigheder at domme, maae Jarlen have stult sig i Skovene hos bemeldte Kungrom eller hos Gaarden Gaugrom paa Dyenesset. Derfra falder ogsaa virkelig Beien mod Ost, eller Sydost, naar man reiser fra Dyenesset til og op ad Guuldalen.

m) Forbemeldte Fragment af Noregs Konunga-Sagur siger og, at Jarlen drog op ad Guuldalen, da Himren satte efter ham; hvilket ei kan forstaaes om hans første Flugt fra Melhus, som ligger i Guuldalen selv.

ham nemlig syntes, en meget hæslig Mand at komme ned fra Hælden, at stille sig for Indgangen til Hælleren, og sige: „nu er Ule død“. Derefter falder Rarkur anden Gang i Sovn, han drømmer atter, at samme Mand kommer til Hælleren, og befaller Rarkur, at sige Jarlen, at nu vare alle Sund tillukte. Denne Drøm fortæller han ogsaa Jarlen, og denne skal, af den første have spaaet, at hans Søn Erlend var død, men af den anden, at hans eegte og Rarkurs Endeligt ei var langt borte. At Rarkurs Drøm var sand, at Jarlens Forklaring derober rigtig, det viiste Udsaldet, det seer man af følgende. Efterat begge havde endnu en soie Tiid opholdt sig i Hælleren n), begive de sig derfra til Gaarden Rinnol: men Jarlen anseer det for tienligt, her at bruge al muelig Forsigtighed; han sender derfor sin Rarkur i Forveien for sig, med den Hilsen til Thora, at hun, men ganske hemmelig, skulde indfinde sig hos ham. Thora indfinder sig, hun taer denligen imod Jarlen, loder ham ogsaa al muelig Hiælp, da han forlangte at blive nogle Nætter over i Skul, paa hendes Gaard, indtil Almuens Oplob var forbi, og den af dem samlede Krigsmagt havde igien adspredt sig: men hun forestiller ham tilliige Sagens Vanstælighed, og hvad useilbarlig vilde skee, at hendes Gaard vilde vist nok, frem for nogen anden, blive randsaget baade ude og inde i hvert Rum, da man vidste, hvilket fortroligt Venstæb der var mellem hende og Jarlen, og at hun, for den Skyld, vilde giøre sig al muelig Umage, for at hiælpe, at redde ham: „dog, lagde hun til, skulde jeg søge efter en saa fornem Herre, som Du er, her paa Gaarden, da er her et Sted, hvor jeg mindst skulde ville søge efter ham, nemlig „ min

n) Se Snorre, Kap. 52, i Olaf Trygvassons Saga, og Olaf Saga, Kap. 185, S. 234. Denne Hæller ved ingen nu mere af at sige, og var, uagtet al Forespørsel, ei at finde.

„min Svine-Stie“; og dithen begyver hun sig med Jarlen, for at besee Stedet. „Livet, sagde da denne, maae man nu først og fornemmelig søge at redde, Stedet maae være, som det være kan“; og han befaller sin Træl, at opgrave et Rum, under Svine-Stien; dette skeer: Karfur graver en temmelig stor Høule, bær Jorden bort derfra, paa det man ei skal se, at der var gravet, og dækker til over Hullet, med Trær, Riis og Greene. Medens han havde dermed at bestille, holder Thora og Jarlen Samtale med hinanden, der snaffes om adskilligt, formodentlig om de værende Tildragelser, og ved den Leilighed fortæller Thora Jarlen den nye men ubehagelige Tidende, at Kong Olaf Tryggveson var kommen ind i Thronbhiems Fiord, og at han der havde dræbt Jarlens Son, Erlend. Imidlertid var Hunden bleven færdig, Jarlen gaaer der ind med sin Træl, forsynet af Thora, med Mad, Drikke, Lys, samt andre Fornødenheder; hun dækker siden selv til over Indgangen til Høulen, med Riis og Trær, feier Røg og Muld der oven paa, og driider siden Svinene derhen over, alt for at betage de søgende al Anledning til Mistanke, om noget der at finde. Bemeldte Sted og Svine-Stie var ellers under en stor Steen o), og at Jarlen var der, ingen bekiendt, uden for Thora alleene, da alt bemeldte skeede ved Nattetider: men der ville vi nu forlade vor flygtige Jarl, og følge det andet Parti op ad Guulbølen, for at oplede ham: thi

o) Da jeg, under min Reise besøgte Gaarden Romul, fandtes der virkelig en temmelig stor Steen, ei langt fra den saa kaldte Jarls-Høi, hvorfra man berettede, at ommeldte Svinestifal have været. Det kan være, det er ei urimeligt, da Stenen ligger bemeldte Høi saa nær, at man under den kunde høre hvad som blev talt paa Høien, hvorefter viidere siden, not. (q).

thi Thoras Formodning, at man paa hendes Gaard vilde leede efter Jarlen, traf rigtig nok ind.

Man søger
der forgies
ves efter
ham

§. 37. Efter Jarlens Flugt til Gumbalan, og efter hans Søn's Død; begav Kong Olaf Tryggveson sig hen til Nidaros, til det Sted, hvor Staden Nidaros eller Throndhjem siden blev bygt p), hvorhen ventelig den største Deel af den oprørte Almue havde begivet sig q), for der, eller paa nærliggende Glade, at oplede den flygtige Jarl, efterat han havde, som tilforn er berettet, taget sin Tilflugt til sine Skibe, for at redde sig til Soes. Her saae nu Almuen den ankomne Prindses Raad og Hertumst at vride; nogle havde allerede under veis staaet sig til hans Selskab r); andre søgte hen til ham, fra alle Kanter; alle vare høist glade over hans Ankomst, paa en saa høist beleilig Tiid, og tilfode, at den Dag ansaae de nu, som den lykkeligste for sig, for det heele Rige, i det Sted de tilforn havde tænkt, især efter det store Slag mod Bomsvikingerne, at ingen var Hagen Jarlskiige, saavel i Lykke til Seier at vinde, som i mange andre Ting, der pryde en Regent; alle vare og derfor eenige i, et at ville have nogen anden til Regent, end ham: nu derimod da hans Ondskab gik over alle Grændser, da den var bleven saa stor, at den ei langer kunde taales, var det Almuens fulde Forsæt, at rydde ham af Veien; dertil udbad man sig nu Olafs Hjaelp, hans Anbefal, han som allerede havde været saa lykkelig at dræbe Jarlens Søn; og man udbad sig den saa meget meere, som alle vidste, at Rikets heele Almue helst ynskede at regieres af en Printz, der nedstammebe fra Harald Haarfager, om han end ei var saa anseet, saa berømt, ei havde saa store Egen-

skaber

p) Saa beretter Theodoricus Monachus, cap. 10. pag. 18.

q) Dette siger Oddur Munk, Kap. 17. S. 81.

r) See Oddur Munk, Kap. 18, S. 85.

Råber og Fortjenester, som Olaf Tryggvesson s). Kong Olaf heist fornøiet over, at see sit Ønske saa læt, saa lykkelig, at opfyldes, samtykker strax i deres Begiering, han paatager sig at være deres Anfører, bliver af de tilstedeværende strax antagen til Konge, og man beslutter strax, uden videre Opsættelse, med forenede Kræfter at opsoge Hagen Jarl, om hvis Flugt man ventelig, enten havde udspieldet saa meget, eller af andre Omstændigheder kundet formode, at den var skeet op ad Guuldalen. Dithen begiver man sig; man glætter, at om Jarlen var der paa nogen Gaard at finde, maatte det være paa Himol, hvor hans beste, hans fortroligste Ven der i Dølen, Thora boede t), og man tager derfor Veien dithen. Da man kommer til Elven Gaul, over hvilken Veien gaar, naar man enten fra Throndhjem, eller fra Melhus, vil reise til Himol, blir man der Jarlens Kiortel paa, hængende paa Jisen; man seer ogsaa hans Hest, som laa død paa en af Ørene eller Bankerne ved Elven, og der paa gjort mange sig den Tanke, at Jarlen maatte selv i Elven være omkommen, sigende, at nu behøvede man ei længer, at lede efter ham, da han var allerede død og druknet i Elven: men her tog en gammel Mand Ordet, og sagde: „Hvænde I ei bedre Hagen Jarls Træfthed? troe I, at han er omkommen her i Aaen? Nei, vist ikke, I maae være fordissede om, at dette er kun et Bedragerie af ham, alleene gjort for at narre eder, og vilde eder noget ind „ Kong Olaf var af samme Tanker, som den gamle; alle blide derfor enige om, at fare fort, for at lede efter Jarlen, og man kommer til Himol. Her bryder man op alle Dørrer, saa mange som vare lukte, man søger efter Jarlen haade ude

s) See Olafs Saga, Kap. 186. S. 224. og Oddur Munk, Kap. 12. S. 86.

t) See Olafs Saga, S. 225. og Oddur Munk, S. 88.

og inde, ogsaa stige ind i Svine-Stien selv: men alt var for-
gieves, og Jarlen er ingensteds at finde. Dette uagtet, var
man dog næsten forvissnet om, at Jarlen enten maatte være
der paa Gaarden, eller ei langt derfra; Kong Olaf lader
derfor alle sine Folk, alle tilstedeværende, kalde til et Huus-
thing, en Stævne, som han holdt ude paa Gaarden u), selv
stiger han op paa foromtalte Steen, som laae ved Svine-
Stien, og her udraaber han med hoi Røst, at da man, paa
dette Sted, forgieves havde søgt efter Hagen Jarl, saa skul-
de det nu for alle være bekendt, og vitterligt giort, at hvo-
der kunde omkomme ham, eller bringe ham frem, enten le-
pende eller død, den løbde hermed Kong Olaf at aflægge
med store Belønninger, og ophøje til stor Ære og Værdig-
hed; hvorefter Kongen, med sit Følge, drog tilbage, fra
Klimol til Glæde.

Man brædes
af sin Træl
Karkur.

§. 38. Denne Kong Olafs Tale, dette hans Følte,
horte saabel Jarlen selv, som hans Træl Karkur, og den
satte begges Sind i en hæftig men ulige Bevægelse, Jarlens
i en usædvanlig Frygt, Trælens i en stor Uvisshed, i Ba-
lance, mellem Trost og Færd paa den eene, Begjærlighed efter
Ære og Rigdom, paa den anden Side. „Der maae
„følge, sagde Jarlen, efterat Kong Olaf var bortfaren, en
„særdeles Kraft med denne Mands Ord: thi aldrig er mit
„Sind blevet saa rørt, eller sat i den Frygt, i saa heftig
„Bevægelse, som ved hans Tale; jeg har ofte været sat paa
„Prøve, ofte i store Fæder, hvor det galt om Mands
„Mands

u). Nogle Steder fra bemeldte Steen, hos hvilken Svine-Stien ender
at have været, ligger formentlig, saa kaldte Jarls-Hol, og hos den
en aflang Plads, som man af dens hele Indretning kan see at have
formentlig været et Damper-Bæde eller en Thing-Plads. Paa den
har Kong Olaf uden Tvivl holdt bemeldte Thing, og derefter fløjet op
paa Steen, for des lydeligere at høres.

„Mands Hierte; man har og sagt om mig, at jeg ei har
 „bøyet frugtform, et lat at giøre hange: men alleene ved
 „denne Olafs Ord, er mit Hierte blevet saa betaget af
 „Frygt, som aldrig tilforn „; og i det samme seer Jarlen
 Rarkur stift under Øinene, han mærker en stor Forandring i
 hans Ansigt, og siger derfor: „Høt er Du, Rarkur, nu
 „sort i dit Ansigt, som Jord, nu igjen bleg, som et Eglø?
 „tænker Du at svige mig „? Her skød Rarkur Skylden
 paa Kong Olafs Tale: „det maae, sagde han, ei komme
 „dig underligt for, at jeg ræddes for dennes Mands Ord,
 „ligesom Du; det maae vel komme deraf, lagde han til, at
 „ligesom pt ere fødte paa een Dag, saa vil det ogsaa blive
 „kort mellem vor Død „. Da det fæd mod Natten, holdt
 Jarlen og Trælen Aftens-Maaltid sammen, og drukkede begge
 af samme Kar x): men for Resten turde nu Jarlen ei meere
 troe sin Træl; han foresatte sig demper at vaage, hvorimod
 Trælen faldt i Søvn, søv stærkt og længe, men vogtede en-
 delig, og fortogte da Jarlen sin Drom, at det i den for-
 som ham, som han var paa Glade, syntes og der sin Hals
 at omhænges med en Guld-Riade, af Kong Olaf Tryggve-
 son, som desuden forærede ham en Hest y). „Tag Dig
 „velstørre, sagde da Jarlen, det betyder, at han laer Dig
 „binde en blodrød Træad om Halsen (laer dig halsbhugge),
 „hviss han faaer Dig fat, og siden ophænge „. Derefter
 sov Trælen ind igjen, drømmer atter, og fortæller liigeledes
 Jarlen denne hans anden Drom, hvori han syntes, at han
 og Jarlen søre tillsammans paa eet Sted, men sig at sidde ved
 Roret. „Det betyder, saa udlagde Jarlen den Drom, at

Et 3

Du

x) Den Olafs Saga, Kap. 236, S. 236.

y) Dider. Mynst melder atter om Guld-Riaden, men henfører, derimod alle
 Rarkurs Dromme, ogsaa formentlig, som han drømte i Hælleren, til
 dette Sted.

„Du nu raader for begges bort Liv, men sølg mig nu ikke; jeg skal belønne Dig vel derfor...“ Siden daagede de en Tiid lang begge tilsammen 2); men da det leev hen mod Morgenens, blev Jarlen saa sovnlig, at han ei kunde vaage længer; han faldt da i Søvn, men han givet i Godne et forførdeligt Braat fra sig, brod Kroppen op og ned, og skød Fødder samt Hals og Hoved under sig; ligesom han paa den Maade vilde reise sig i Beiret. Dette satte Trælen i For-
 skrækkelse, saa foretog han siden, ventelig for at sætte en Smilke paa sin Gierning a), som stiet, for at redde sig selv; han griber i bemeldte For-
 skrækkelse, til en stor hvad Kniv, som han havde siddendes i sit Bælte, med den stikker han Jarlen ind i Struben b), Kier den siden tvært over, og derpaa hæver det fra, med hvilket han derefter løber bort af Hulen, og bringer det anden Dag tidlig om Morgenens, med sig til Glæde c). Her fremstiller han sig for Kongen, fortæller omstændelig alt foranførte, som sig med Jaktlen havde tilbragt, under hans Flugt, og tilstaaer, da Kong Olaf spurgte om

2) See Snorre, anført Sted, Kap. 54.

a) Man måtte være af haard Svær, som han gav Kong Olaf. See Olafs Saga, S. 237. 44; han dræbte Jarlen, og mere i Anledning af Kong Olafs prægtige Løste, men dog tillige, fordi han vidste, ei hvad han kunde tage sig for, da Jarlen lod sin forførdelig Ude i Svømme.

b) See Snorre, i Olaf Trygvassons Saga, Kap. 55, S. 253, det nye Uplag. I ovenførte Fragment af Noregs Konunga Sogur, staar, at Hagen Jarl, for ei at blive pinet af sine Fiender, lod selv Lædne fra sig sig Hovedet: men det ei efter alle Omstændigheder, ei rimeligt.

c) Bemeldte Fragment beretter, at da man kom med Jarlens Hoved oven fra det saa kaldte Steinberg, saa man den hvide Skold fuld af Skibe, som alle komme, i Hensigt, at dræbe Jarlen. Dette bekræfter hvad Oddur Rask beretter, Kap. 17, S. 33, og Kap. 18, S. 36, at man ogsaa til Svæ-fætte efter Jarlen, og gjorde det tillige rimeligt, at han har til Svæ søgt at undkomme.

om Marskalken til denne hans Udsæd, at Jarlen havde han dræbt, fornærmelig for at blive deelagtig i de Forbeele, som Kongen havde lovet: men Trælle vare ei lodtagne i frie Borgere's Rettigheder, Bøve og andre Forbeele; Kong Olaf ansaae derfor med Rigt, sit glatte Bode ei at bestemme Karre; hans Forseelse derimod, at sige, at dræbe sin egen Herre, saa vigtig, af den Betydning, at den, til Exempel for andre, nødvendig maatte paa det alvorligste affraffes d). Han befæller derfor, at til Stræk for andre hans Tilge, skulde ham strax Hovedet frakluges; dette skeer, og med dette hans, samt Hagen Jarls Hoved, drager derpaa Kongen selv, tillige med en stor Deel af Almuen, ud til den mod Nidar-Elvens Udløb liggende Holme, da Nidarholm, nu Munckholm kaldet, hvilken den Tid laae øde, og blev øde leene bragt, som et Stettersted, for Tyve og andre Misgæringens-Mænd at affraffe, hvorfor der da stod en Halge. Paa denna lod man da opfæste saabel Hagen Jarls, som Ratter's Hoved e), under den tilskædedeværende Almuens Raad og Forhaanelse, som kastede med Stene mod Jarlens Hoved, og sagde, at saadant Endeligt, saadan Medfart, tilkom denne Skidm, denne Riving, med andre Rivinger.

§. 39. Saa stor var da Almuens Forbittrelse mod denne deres tilforn saa høit elskte Regent, og saa læt kan en Første, ved en slet Regiering, ved Ondskab og voldsom Fremfart især, tabe sine Undersaattes Kiærlighed. Saa stor som den almindelige Kiærlighed tilforn havde været, saa stor var nu den almindelige Forbittrelse mod Hagen Jarl, hvilken gik end ogsaa, nu da han var død, til den Yderlighed, at man

Berømtning
over Hagen
Jarls En-
deligt, Re-
giering,
Character.

d) See Olaf Trygvassens Sage af Hættar-Mol, 1 Del, Kap. 186.
E. 235. h.

e) See nydanførte Sted, og Endre i Olaf's Sage Trygvassens.

man et alleene selv viffe, til den Ende op i Gensidelen afsendte, lod hans døde Legeme slæbe op af forsmattede Hule, kaste paa et Baal og opbrænde, men ogsaa strengelig forbyde, at nieme ham derefter med noget andet Navn, end Hagen den Onde, hvilket Navn derover kom i almindeligt Brug, ei alleene i det Thronshiemste, men ogsaa vidt omkring paa andre Steder, saavel uden som indenlands f). Paa en saa hastig Forandring, fra den største Hoiagtelse og Kiærlighed, til den yderste Had af Had og Forbittrelse, findes saae Exemple i Historien. Men jo meere man elskte Hagen Jarl, jo hoere Tanker man havde gjort sig, om Aligets, om Undersaatternes tilkommande Lyksalighed, under ham; jo større maatte Hadet blive, da man saae sig saa skammelig bedragne, og dette Had maatte voxe i samme Grad, med samme Hast, i hvilket hans Ondskab tiltog. Man finder ogsaa i saae, neppe i nogen af vore gamle Regente, en større Mlanding, paa den eene Siide, af de største Dyder og Egenskaber, som kunne giire en Første, paa den anden, af heftigere Laster. Hagen Jarl nedstammede fra de ældste, de fornemste Konge-Familier og Regente her i Norden: paa fædrene Siide, fra den berømte Hælinga-Ett g), og glennem den fra Seming, fra Othin selv h); paa modrene Siide, deels fra den gamle Norske Konge-Stamme, som regnede sin Hærfømt, fra Norr og Gorr i); deels fra Ynglingerne, fra Nord og Gren k), fra Harald Haarfager selv; deels som det synes, fra

f) See Olafs Saga, paa anførte Sted, S. 237.

g) Saa siger omtvønde Fragment.

h) See min Afhandling om Tids-Regningen 1 og 3 Tabell, og Norske Historie 2 Deel, S. 31.

i) See den Norske Historie. 2den Deel, 1ste Kap. S. 20, S. 68. I ser nedstammede han fra de gamle Hordalandiske Konger, glennem sin Oldemor Gyda. See den Genealogiske Tabel til 2den Deel.

k) Snorre i Heimskringla, 1ste Tome, S. 174. nye Oplag, kalder uden Tøil derfor Sigurd Jarl Trys Afkom.

fra den Lodbroske Familie, fra Regner Lodbros, eller en af hans Sønner, eftersom Adam af Bremen l) og andre m) berette, at han var af Ingvars Slægt n). Han nedstammede, siger et Fragment af de Norske Konunga-Sogur, fra Halengia-Utt og fra Morene o), fra Jarls-Utt, paa fædrene saavel som mødrene Siide, og derfor vilde han ei tillægge sig Konge-Titel. Kort: i Hensigt til sin Herkomst, var Hagen fød til at regiere, og hans Ret dertil grundet: men dette var hos ham det ringeste. I Skarpsindighed, i dybe Indsigter, lang Erfarenhed og vidt udbredt Kundskab, i Wiisdom og Forstand, i Stats- og Reglerings-Kunster, kunde ingen af alle hans Tiids Regente, her i Norden, sættes ved Siden af ham; og er det en Egenskab hos en Regent

l) In Histor. Eccles. pag. 20, edit. Lindenbrogii.

m) Alb. Stadenfis o. g. sp. *Schilserum* in *Scriptor. rerum German.* pag. 219, og flere.

n) Regner Lodbros Søn, Ingvar, omtales meget i de fremmede, særdeles de Engelske Historier, af Middel-Alderen.

o) Hagen Jarls Moder Bergflot, var en Datter af Høret Jarl paa More, og denne en Søn af den berømte Rognvald. More-Jarl; hvorefter indføres Hagen Jarls Forvandelskab med Jarlene paa More: men hvorfra bemeldte Adam af Bremen har faaet den Beretning, at han var ex langvine giganteo, af Alfernes, af Joternes Familie, er vanskeligt at gjætte. Hans Farsfædre maas ventelig have bosøgt sig med de gamle Joters Aftom, enten paa Helgeland eller paa Hrafniste i Nornedalen, hvilken Aftnævnte Gaards Vebnere nedstammede fra de gamle Joter; derom made i de Tilder viste Beretninger have været glænske, hvilke nu ere os ubekjendte, saadanne omtrænt, som Sagann af Guld Trollkonu er, en Kvinde, - der haade paa fædrene og mødrene Siide var af Risa-Utt, ex langvine giganteo, og som berettes, Moder til forgiærdt Solgabrud og hendes Søster Yrpu, hvilke rimelig have været af Hagens aldis og første Farsfædre, eftersom de vare hans fornemste Sløts-Sunder. Benævnte Gulds Farbroder skal have heet Gigas. Sagann af Guld Trollkonu enu Risa. Kap. 8.

gent, at være falsk, at stille sig anderledes an, end man er; at skjule sine Tilboeligheder, saa besad vist Hagen Jarl den i en meget høj Grad, i en højere Grad end ogsaa; end den smedige Dronning Githild selv p). Den var en Første, en Regent i de Tider fornødne Formodt, at havde et stort og stærkt, et smukt, et af Naturen ei mindre end ved Kunsten, ved idelige Øvelser til Krig, til Arbejde, til alle slags Forretninger dannet og hardet Legeme, besad Hagen Jarl ogsaa i en høj Grad. Han var desuden; ei i mindre Grad, tapper, fridbar, uforkærd i alle mødenbe, i de største Farligheder, forsigtig og hurtig i alle sine Forretninger, og i de Krige; han førte, i de mange Træfninger, han holdt med sine Fiender, saa lykkelig, at som den gamle Skald Thordet Raudfellsdson, beretter i en Sang, som denne har sammensat, Hagen Jarl til Vre, havde han sendt ni, i Krigen nedlagde Konger for sig til Ralhalla, eller Othins Bolig. I disse Krige, paa sine mange See-Toge især, havde Hagen Jarl satilet store Rigsdomme, han besad saa mange, som ingen for ham havde eiet, af alle dem, hvilke tilforn havde regieret i Norge q), og dem, tillige med foranførte Egenheder, vidste han saa mestersk, med soadan Smidhed og saa vel overlagt at betjene sig af, til sin Fordeel, i alle Tilfælde, at han derved satte sig hos sine Undersaatte især, i den største Yndest og Anseelse, og var frygtet saavel uden som indenlands, af Venner ei mindre end Fiender. Men Hagen var mod begge næsten lige utro, lige svigefuld og undersundig, naarsomhelst han blev dreven, enten af Haad, eller Frygt, eller Brede; han var desuden af Naturen haard, hengiven til

Uhyds-

p) Theodoricus Monachus, Cap. 6. pag. 11, giver fegges Character fort men syndigt, naar han siger, at hos dem var ingeniois malignitas, at de vare klørlige og forstandige, men tillige ondskabsfulde.

q) See Snorre, den Danske Oversættelse, S. 148.

Uhyggelighed; og man bestræbte ham tillige for Tyranni og
 Giarrrighed, Udyder, som ere høist lastbarde hos enhver,
 men aldeles utaalelige og af de værste Folger hos en Regent.
 Men Hagen Jarl var den sidste hedenske Regent i Norge,
 han var loyelig i sin Religion, den forsvarte han med Efter-
 tryk, og satte sig med al Magt mod den Christne, ei uden
 billig, uden retmessig Årsag, som ham syntes, da fremme-
 de, blandt dem Kæiser Otto og Kong Harald i Danmark
 havde søgt, ei uden den største Fare for Rigets Frihed og
 Rættigheder, der at indføre den. Endnu meere: han var
 bleven døbt, men faldt fra og forfulgte de Christne. Dette,
 det sidste især, kunde da ei andet, end gøre ham høist for-
 hadt blandt de Christne, blandt deres Geistlige især, der an-
 saae ham, som en anden Julianus, som en Apostat, for værre
 end en Hedning; selv gjorde han sig, ved Slutningen af sin
 Regiering, forhadt, saa forhadt, at han fik Tilnavn af den
 Onde, som tilforn er fortaalt; og just ved samme Tid om-
 trent, fik vor Norden sine Skribente, som alle vare Christne,
 de fleste af dem Pæste eller Munkke. Et Under derfor, at
 disse have afmalet ham, som den arrigste Tyræn, ofte med
 langt sortere Farve, end han fortiente. Hagen Jarl skal
 selv have vidst, at han, end ogsaa iblandt fremmede, var i
 Aldraab for at være ond: man lægger ham endogsaa i de Ord
 i Munden, om sig selv, at endskönt han overalt var berømt,
 som en stor og mægtig Forste, var han dog ei elsket blandt
 Regentere i fremmede Lande; og man lader den saa kække
 Kong Jon i Grækerland sige om ham: „ at han havde ofte
 „ hørt tale om Hagen Jarl, dog steds til det værste, aldrig
 „ til det gode „ s). Men heri saavel, som i andet meere,
 der anføres Hagen Jarl til Last, er vist meget af det over-

U u 2

drevs

n) See Sagen af Rind-gr Kamina.

o) See nyansorte Sagi, Kap. 15.

brevne, om ei tillige af det falske og urigtige; at saa maade være, kan af foranstøttede Omstændigheder læt sluttes; og samme omrent kan siges om den Gierlighed, for hvilken man besynder ham. At Hagen Jarl har været for at samle Riigdomme, det seer man af Historien; kan og være, at han deri, ved et eller andet Tilfælde, har gaaet for vidt; Alint intet tydeligt Exempel derpaa gives: men Hagen var en af de Regente, som have forstaaet deres Regjerings-Kunst, og forstaaet den tilgavns; han vidste, hvor lidt en Regent, uden Penge, uden et riigt Skat-Kammer, kan udrette; og ligesom han vidste at være gavmild, at være det i høieste Grad 1), naar Tiid, Personer og Omstændigheder udfordrede det, saa vidste han tillige saaledes at anvende sin Gavmildhed, en Egenkab, uden hvilken en Regent, i de Tiider, ei kunde være en ret Regent, at den ei lættelig faldt paa andre, end paa værdige Personer, ei uden paa dem, som ved særdeles Prover viiste, at de fortiente den 2)). Desuden maade mærkes, at de Skribente, som have optegnet os vor Hagens Bedrøvelser, og skildret hans Egenkaber, hans Dyder og Lyder, ere Islændere; og disse kunne ei overalt frietages fra et Slags Partiskhed, naar Fortællingen angaaer Sager, som ere skede mellem deres Landsmænd og andre, allerhøjest naar disse Sager have angaaet mit og dit. Et Par Exempler, som af bemeldte Skribente anføres, paa Hagens Grumhed og Gierlighed, kunne heri tiene os til Bedrøvelse. De ere disse.

§. 40.

1) See Olafss Saga af Hakeharðs, 1 Part. Kap. 186, S. 238.

2) See Exempel derpaa, i Sighmunds foregaaende §. 5te i dette Kapittel. Hagen forærede Finboge Kammer et Skib med alle Tilbehør. See Sagan af Finboge Kammer, Kap. 16.

§. 40. En Jislander, ved Navn Porleif, siden kaldet Jarlaskald, en Søstersøn af den bekjendte Midfiar-
 dar. (Selegge x), maatte for et Drabs Skyld forlade sit Fædre-
 neland, og kom til Biiigen i Norge, hvor Hagen Jarl da
 var. Porleif førte en Deel Jislandske Varer med sig, som
 Jarlen vilde købe ham af: men det afflog Porleif, hvorover
 Jarlen blev høist fortorriet, eftersom Regenten, eller hans
 Ombudsmand, havde, efter Landets Love y) Forkøbs-Ret-
 tighed, eller første Kjøb paa alle Varer, som bleve solgte,
 naar Regenten havde Lyst eller trængte til at købe dem, eller
 noget deraf z). Ikke destomindre vovede Porleifur at lade
 sine Varer sælge til andre: men Hagen Jarl var ei af de svage
 Regente, som taale at man gjør Indgribe i deres Rettig-
 heder, deres Værdighed, eller Løbene overtrædes, end ogsaa
 under deres egne Vine; saa snart han saaet dette at viide,
 sætter han sig for at søge Hævn; til den Ende faer han selv,
 med sit Mandskab hen til Porleifs Skib, laer hans heele
 Folge fængsle og siden ophænge, men erklærede alt Godset at
 være forfaldet under Kronen, og lod Skibet opbrænde. Por-
 leif selv kom derfra, og drog siden til Danmark, hvor han
 satte sig i stor Underst hos Kong Svend, ved et Bærs giort
 til hans Ære, for hvilket Kongen belønnede ham med et
 Guld-Armbaand, som vog en Mark, og med et Sværd, der
 var en halv Mark Guld værdt. Men Porleif tænkte imid-
 lertiid paa Hævn, for den Æret, han meente sig af Hagen
 Jarl at være tilføiet; han sammensatte følgende Vinter et

Handel mel-
 lem Porleif
 Jarlaskald
 og Hagen
 Jarl.

U u 3

Bærs

- x) See Norske Histories 2den Deel, i Anhængen §. 8. S. 454, og Pette,
 Porleifs Jarlaskalds, i Flaregar-Vok, og Olafs Saga, i P. Kap. 168.
 y) See Kong Magni Lagabæters Gulathingss Lov, Kjøb-Valken, Kap. 9.
 z) Denne Omstændighed har Forfatteren af Partur Porleifs, enten ei vidst,
 hvilket dog neppe er at troe, eller udeladt den, paa det Porleifur
 skulde ansees for uskødd, og Hagen Jarls Fremfart mod ham, som
 fuld af Ondskab, Tyrannie og Værghed.

Bæst om ham, kaldet Rone-Bisene; han faaer Tilladelse af Kong Svend at fare til Norge, for at bringe ham Berfets; og han kommer Jule-Aften, til Hlade, hvor Hagen Jarl da havde ladet tillave et stort Jule-Biæstebud. Her forklæder han sig, som en Staffarl eller Staader, han gaar ind i Biæstebuds-Salen, sætter sig der blandt de andre Staffarle a, men storer saaledes omkring med dem, og forarsager derved saadan Lummel, at Jarlen underrettet om den nye ankomne Staffarls Uregierlighed, lader ham kalde for sig, og spørger om hans Navn, hans Ætt og Herkomst. Her giver Þorleif sig Navn af Þidungur Gjalpandason, siger sig at være fra Englisdal i det kolde Svithiod, at have besøgt mange Hovdingers Hoffe, og nu vel at være meget gammel, men dog at have fattet Hyst til at hjemføge Hagen Jarl, da han havde hørt saa meget at tales om hans Regiere-Kunst og Lupperhed, hans store Visdom og Forstand, den Vundest, i hvilken han stod blandt Underfæatterne, de Love, han havde udgivet b), om hans Venlighed mod alle, hans Gavnildhed, hans Manddom, hans store Foretagender og Bedrivter. „Da Du saa længe har været i mægtige Regientes, i store Hovdingers Hoffe, spurgte her Jarlen, „hvad kan Du da vel, hvilke Kunster, hvilke Idrætter har Du lært? „ Her faaer Þorleifur Leilighed til at sætte sit Fore-

a) For saadanne vare da, i Kongernes Epistle-Stuer, et vist Rum, uderst ved Indgangen. I at give dem og andre, som søgte derom, der Rede, satte de Tilders Regente et Elags Væ, det ansaae de for en Pligt.

b) At Hagen Jarl har udgivet Love; finder man neppe noget anderledes berrettet. Hagen er dog uden Tvil rigtig: men Forandring af Religion, af Stille, af Regiering, tillige med det almindelige Hæd, som Hagen Jarl tilslut paadrog sig, har ventelig forarsaget, at alle hans Love blive aflyste eller rent forglemt.

Føretællende i Værk; at udføre den Hævn; han havde til-
 tænkt Jarlen: han beretter, at han var Stalld eller Poet,
 at han tilforn havde sunget adskillige Hovdingers Berøms-
 mælse, og beder derfor om Tilladelse, nu her at svinge, at
 fremføre den Sang, som han havde sammensat til Jarlens
 Berømmelse. Dette tilfæder Hagen Jarl, Porleifur be-
 gyndet at synge, han synger den halve Sang til Ende, og
 Jarlen synes, at i hver Strophe, hvert Vers og Bille, vare
 lutter Lobfange, ham og hans Søn Erik til Ære. Men
 siden begyndte Porleifs Sang at stemmes i en anden Tone;
 og Hagen Jarl ved den at sættes i en besynderlig Forfatning;
 Jo længer Porleif blev ved at synge, Jo hæftiger Klode paa
 kom der Jarlen, som derover maatte, paa hemmelige Ste-
 der, lade sig ride med Kamme og Duge; nu syntes ham og
 saa Porleifs Sang at være et mindre en Rid-Biise, end en
 Lobfang; han begynder at true, hvis Porleif fremturede
 kenger dermed, og drømte løber vel Forbedring, men begy-
 der en endnu verre Sang, faldet Lofvulsur (Lange-Biskueh)
 der gjorde den underlige Virkning, at der blev odcalt moort
 i Salen, eller i Jarlens Epise-Stue; og stor istemmer
 Porleif den tredje Sang, en Rid-Biise, mod Hagen Jarl
 hans Virkning var saa stor, at et alleene alle Jærn, alle
 Sværde og Spyde, som vare i Salen, komme derpaa i
 Gang af sig selv, hvorved mange bleve dræbte, men at og
 saa Jarlen selv faldt derpaa i Asmagt, i en hæftig Besvæ-
 melse, og at alt hans Skiag, samt en Deel af hans Hær,
 faldt ham af Hovedet. I den Forvirring, som herover
 reiste sig, kom Porleifur midlertid derfra, og drog til Dan-
 mark, til Kong Svend, der uden Tvil maae have været i
 Raad og Daad med Porleif, i bemeldte Forretning, men
 som nu gav ham Tilnavn af Jarlassalld, og i Navn-
 sætte

første c), som man kaldte det, forærede ham et Skib, med alt Tilbehør, hvormed han drog over til Jisland. Her satte han sig ned. Men Hagen Jarl, som længe skal have ligget syg af den, ham ved Porleifs Bær, tilføiede Legems Slæde, brændende af Begierlighed efter Havn, da den paa ingen anden Maade kunde faaes, skal have taget sin Tilflugt, til sine Skyts-Gudinder, Porgierd Horgabrud og dennes Søster Irpu, ved hots Hjælp, eller ved Troldoms Kraft, han af et Træ-Billede, som han fik oplivet ved Hiertet, taget af et dræbt Menneske, skal have dannet en Mand, kaldet Pergard, og sendt samme over til Jisland, hvor han dræbte Porleif paa Althinget.

Handel mellem ham og Thrain.

§. 41. Man vil her forbigaae at melde om det overtroiske, det overnaturlige, det som i denne Fortælling alene smager af de Tiiders Tænkemaade, om Troldom, Hexerier, Signesser og Bær, hvorved alle hedenske Folk, endogfaa de meest polerte, have troet, at ellers utrolige, meere end naturlige Virkninger kunde tilveiebringes; man vil ei heller gjøre sig Umage med at blife, hvorledes en Tildragelse, som denne nu fortæller, af de gamle, der vare meget for det store, det overdrebnne, det forunderlige, blot ved visse Omstændigheder i Fortællingen derom at forandre, tillægge, eller lempe efter deres Hensigt, kan have faaet et Eving, som giver den Anseelse af en Fabel; dette bliver ei her vor Sag: enhver fornuftig indseer let, hvor meget eller hvor lidt deraf bør troes; men man vil her kun overlade enhver eftertænkelse at domme, hvorvidt en Regent kan med Rette beskyl-

- c) Det stede ei sjelden i gamle Dage, at man, ved visse Tilfælde, gav en eller anden et Bæ eller Tilnavn; dette Navn maatte Redse have en anstændig Foræring i sit Følge; og den Foræring kaldte man Navnsætte.

beskyldes, som man kunde sige, blev Hagen Jarl d) for Sicrighed, for Tyrannie eller Dabslab, fordi han afstraffer en Lovenes Overtræder, en som overmodig handler mod Regentens Befalinger; eller beskyldes for Trodsom, fordi han ved, skienstungt fraværende, at sige Havn over den skyldige. Det mæste, om et alt af det lastværdige; f) sats der her, naar man ret besefter Tingen, paa Porleff selv, og paa Hagen Jarl. Det samme kan ligeledes siges om skogende Elldragelse; der anføres, som Exempel paa hans Haardhed og Strengbed, ogsaa mod uskyldige. En Person, ved Navn Thrain Sigfusson, der var en Gimmefon af Stigvat den Røde g), men en Faderbroder til den naamkundige Gunnar paa Hvidarenda, og der i 7de Leed nedstammede fra Klarvass, Konge paa Irland f), drog, som mange Herred de Læder, paa en Rors Mand, Hogue den Hvide Gris, fra Island, over til Norge, hvor han blev antagen i Hagen Jarls Hof, for benæbnte Gunnars skyld; der havde været Jarlens Hofmand, blev der Winteren over, og fik Sted blandt Sæsterne. Ved samme Tidet havde en berøgtet Seerover, en ved Navn Koll, en Son af Almand Ekfilda fra Smaalandene, efterat have med 3 Skibe og en anseelig Krigsmagt, en Tid lang ligget i Elven, begivet sig derfra, og gaaet ind i Fjorden eller Follo-Fjorden, hvor han uforvarendes, ved Natte-Tid, anfaaldt en Halbard Gote, uden Tvil en af Hagen Jarls Leens-Hoodinger, og dræbte ham, imod givne Leide, da Halbard, efter en tapper Modstand, havde overgivet sig; hvorefter Koll

rode-

d) See Indledning til Datter Porleffs i Olafs Saga Tryggvass. 1. Part, Kap. 168, S. 201 af Blatpar-Vol.

e) See Niala, Kap. 34. S. 49.

f) See Torfæi Histor. Norveg. Par. 2. lib. 8. Mandilla 2. pag. 362.

robede alt hans Gode, og drog dermed til Hvidebælls eller Rø-
dese G. Hagen Jarl hoist fortornet over dette, lod skrive
Læng. Koll erklære sig fredløs og sette en Pris paa hans
Hoved: men ingen stattede om at fange den. Da Jarlen
derfor engang sad i sit Hof, blødt sine Hofmænd, og havde
der atter dragt denne Materie paa Bane, Jden af dem: sin
Hensigt, udbred han med disse Ord: „nu maas jeg savne
„Gunnar af Hvidebæll; han skulde vist nok have taget den
„af Dage, som jeg har gjort fredløs; nu, han fraværen-
„der: men nu ville vel hans Håndvandt, de der varude
„Jidlandere, gjøre det „ Efter de Tidens Skikke og Ved-
tagter ved Hofferne, var det Gieffernes, her de Høfdommes
Pligt, at paatage sig de vanskeligste, de forligste Forretnin-
ger, for at vilse Prover paa deres Duellighed, for derved at
hætte sig Veien til høiere Hæder-Trin; Thrain mærkede der-
for smag, hvorhen Jarlen sigtede, han sagde, at Hent han
ej var Gunnar, var han dog hans Narspaarsmand, og han
løbde, at paatage sig den Forretning, som Jarlen vilde have
udført. Denne, heist fornøiet dermed, tilføjede ham at for-
nøden Understøttelse til Toget mod Koll h), han forsynet
Thrain dertil med 5. Krigs-Skibe, alle paa det bedste udrus-
tede; Erik Jarl gaaer ham desuden til Haande, med des
beste Mandskab, de bedste Raaben for ham at opsoge, ved at
stikke ham Bevilligere til Reiser, ved at forsyne ham med
Proviant, samt flere fornødne Ting; og Thrain gaaer til
Røese, for at opsoge Koll. Men her saae han mude, at
Koll var gaaen derfra til Danmark. Diden begiver der-
for

2) Der stals Gode eller Stals, Kap. 23.

b) Man beretter, at Hagen Jarl skal her have faaet den Erindrings af sin
Søn Erik, at han havde ofte lovet mange gode nok, men at alle hans
Løfter syntes et at vare ligge vel opfyldte. Vist en for Jell god en
Regent, hvis Løfter ogsaa vare uopfyldte.

for Thrain sig naar, han traef hos Helsingborg, og det skinner fremrædelse dem til en haardnakket Trefning, under hvilken Kolt bestiger Thrainbeget Skib, og gior der et temmeligt Nederlags men Thrain gaar ham selv i Møde, Kollers Haand rammes med en Sten Haa-hagde, at Ordet falder ham fra, og han dræbes; hvorefter Thrain frabugger ham hans Svødd, betager det til Hagen Jarl i Thronheim, og endtløst Thrain ei havde gjort stort videres, end hvad han, som Gæst i Jarlens Hof, tilkom at gior, det hvorved han for sig selv havde indsamlet Ære og Berømmelse, noget som burde gioras, hvis han vilde tænke at gior Lykke i Hagen Jarls Hof, saa faaer han dog, efter Erl Jarls Lystyndelse, til Belønning for denne sin Tjeneste, et prægtigt nyt bygget Skib, kaldet Gamm, eller Griften, vel ei byggt som et Langskib, men dog byggt i Skikkelse af en Drage i). Hagen Jarl tilfiger ham derhos sit Benstob, tæer ham i sit Gæsthus, da han med en Flaade skibde til Grandferne af Niget, til en Sammenkomst, som der skalde holdes med den Evenske Konge k); han lod desuden Thrain nyde den Ære, under denne Rejse, selv at fæere bemeldte sit prægtige Skib, og saae alle den haardelig til Rette, som af Misundelse over Thrains Lykke, søgte at befæere ham hos Jarlen, hos hvilken han endnu opholdt sig følgende Vinter.

§. 42. Men for alle disse Belønninger betalte Thrain Jarlen meget Ret, og det paa følgende Maade. Et Farus Mennecke, ved Navn Grapp, af demange Nederlags, han

Tilførelse
mellem Ha-
gen Jarl og
Grapp.

i) En Torkel Hiltor, Nørw. paa nyanserte Sted.

k) Måske er det den Gang Reet, at Kong Erl af Hagens Døtter Andur til Lykke. Dette vilser ellers, at Hagen Jarl, ogsaa for Jomfru Kinga Slægt, har haft Vilgen i Besiddelse, med andre Lande, som laas ved de Evenske Grandfer.

han gjorde; ogsaa Niga-Hrap faldet, somme for et paa
 Jisland begaaet Drab derfra, og kommer paa en Mand fra
 Thronbhem, ved Navn Kolbetu Arnliotsen, hans Stib
 over til Norge. Her begiver han sig til den da værende Gud-
 brandsKatte Regent Gudbrand, Hagens Fjænde og for-
 trolige Ven, og bliver ontagen i hans Hof: men her træf-
 fer han Gudbrands Datter Gudruna, dræber en af hans
 Hofmænd eller Tienere, ved Navn Alvard, som Gudbrand
 havde sat til at passe paa den øvste sin Datter, og stikker sig
 ned af Veien i en Skov, hos en der høende Komungs-
 Mand, ved Navn Tose, hvor ingen kunde finde ham, na-
 tet Gudbrand og hans Son Thrand gjorde sig al Umage for
 at faae ham fat: Hagen Jarl var, som nylig er erindret,
 en fortrolig Ven af Gudbrand, for ham beklager denne sin
 Død, og Hagen læser ei allene Hrapp domme fredbøs, samt
 sætte en Bøge-Sum paa hans Hoved, men kommer ogsaa
 selv, følgende Sommer, til et Hæstebud hos Gudbrand, paa
 hans Gaard da stod et Afguds-Tempel, et af de stærke og
 vægtsigste i heele Norge!), hvilket Hagen og Gudbrand hav-
 de tilfælles, men som aldrig blev aabnet, uden naar Hagen
 Jarl selv var tilstede. Ved hans Ankomst bliver det nu og
 saa denne Gang aabnet: men dette fører det Kønne Menne-
 ske, den ugudelige Hrapp sig til Røgte. Han stikker sig ved
 Natte-Tiider til Templet, udplyndrer det, fratager Gudinden
 Porgerd Høranbrud, som var sad paa en Stol, i Regens
 Størelse, en stor meget kostbar Guldring, som hun havde
 om sin Arm, en fin Dug, hun havde om Hovedet: Thor,
 som

- b) See foranførte Nials-Saga, Kap. 88, hvor dette Tempel og det paa Glade
 (jeg vilde hellere troe det paa Nidar) siges at have været de stærke i
 Norge. Kan være, at det er at forstaae, som øvrste Hæstes Tem-
 plet, saadant som det paa Glade synes at have været, allertie for
 de der høende Jarler, ligesom det paa Gudbrands Gaard allertie for
 ham og Hagen Jarl.

font sød. De paa en Bøgn, fransøer han i den anden; Hæna eller Jeps den tredje Guldring, de øvrige Afguds-Billeber alt, hvortmed de vare udprydede; dem flæber han siden ud af Templet, sætter saa Jfs paa det, og lægger det i Aske. Efter denne Bæring søger han Skoven, men angriber af 6 Mænd, som vilde offerere ham Venndigheden, af hvilke han dræber 3de, giver benævnelse; Thrand, som var i bryes Selskab, et næsten dødeligt Saar; bliver siden eftersøgt, ogsaa af Hagen selv, og af denne opsporet, men undkommer dog, ved Hjælp af sine raste Bær, og tager Flugten nord til Thronbhem, eller til Glade, hvor Thrain da laae færdig med sit Skib, at gaae over til Jisland, men 2de en Nials Søner fra Jisland, Grim og Helge, Sigurd Jafs Hofmand paa Orkenøerne, med et andet Skib, ogsaa færdige at gaae til Soes. Hrapps Flugt var imidlertid bleven bekendt, han blev efterfølt af Jafns søn m), og han tog derfor sin Tilflugt, først til Nials Søner, for hos dem at finde Skul, og da disse ei vilde eller ei turde, tage imod ham, da til Thrain, hvilken han tilbyder det Bytte, han havde rovet af Templet. Thrain tilskaaer selv, at det var ham uanstændigt at skule Hagen Jafs Fiende, af hvilken han havde nydt saa meget godt: forbenævnte Nials Søn, Grim, fraraader ham at besætte sig med Hrapp, forskillende den Fare, for hvilken man derved udsatte sig: men ikke bestemtindre, taar han dog Hrapp til sig, og ved med den Behændighed at skule ham paa sit Skib, at da Jafns kommer did, efterat have først randsaget Nials Søners Skib, kunde han med al sin Skarpsindighed og Eftertanke, ei finde Skialmen, uagtet han trende afslitte Gange igien.

F. 3

nem

- m) Fortællingen herom er i Nials-Saga temmelig indviklet, og taler den om Hrapps Flugt, ligesom Glade laae i eller tæt hos Gudsbrandsbaleu. Væsentlig ere endel Omstændigheder der udelukkende, eller foreglemte, som vare fornøden at viide, for ret at indse Sagens Sammenhæng.

æmsøgte Skibet; hvor Hrap var skabt, som Gang iæl
 Par Rand-Jade, som hængde i Soen uden Skibsbordet, og
 den Gang blandt endel Sætte, som laae hængte i Skibet,
 tredie Gang i Sættet, som var opstøbet i Masten. Imid-
 lertid var dog Jarlen saa vis paa, at Hrap var paa Prins
 Skib, at han fjerde Gang vilde fare udhæn, for at søge
 men i det samme faaer Thrain Boer, og segler sin Del. Dette
 kunde ei andet, end sætte Hagen Jarls Sind i Forbittrelse,
 ogsaa mod Rials Søner: disse havde selv tilstaaet for ham,
 at have seet Hrap; han kunde af alle Omstændigheden slutte,
 at de maatte være Medvoldere i hans Flugt; med fire Krigs-
 Skibe angriber han derfor deres Skib, hvormed de havde
 lagt sig uthder en Ø; de forsvare sig længe, de dræbe end og
 en Uslaf af Lungen, en Eigt, Jarlens egen Fanebrager,
 men blive fangne, og kastet i Fangsel, for at aflides: men
 de undkomme følgende Nat til en Rare Solmundarsons,
 deres Landsmands Skib, ved hots og Erl Jarls Mellem-
 handling, de af Hagen Jarl tages til Raade, og drage med
 bemeldte Rare, forst ud paa Søeroderen, siden hjem til
 Jtöland n).

Betænkning
 der ved.

§. 43. Her hade vi det andet Exempel paa Hagen
 Jarls saa kaldte Grumhed og ræsende Tyrannie o). Om
 Hagen fortjener Navn deraf, om man ei retter, saavel heri,
 som i meget andet, har gjort Hagen Jarl Uret, maae Læ-
 sere selv domme. Man vil fremstille Rials Søner, som
 uskyldige i Hrapps og Prinses Forseelser, Hagen ogsaa som
 Tyræn, i at velte Skylden og Straffen paa dem. Men kan
 man kalde dem uskyldige, som andrage en Skælm, en Ri-
 ding, en af Regjeringen for fredløs erklæret, fra den vel
 for-

n) See foranstøtt Rials Saga, Kap. 90.

o) See Torkel Hektor, Norge. paa nyansøtt Örd, pag. 385.

fortænde Straf? dem, der søge at drille Regenten? dem, der handle med deres bedste Vidende og Overbeviisning? De vidste meget vel, hvor Hrap var p), men skulde det; de gjorde sig dermed skyldige, i hans og Prinsens grov Forførfel, i den Straf, de havde fortjent; det vidste de selv, og at saa var, det gæde de tydelig tilkende, da de, efter Hiemsomsten til Jidland, fordræde Erstatning af Præin, for den Overlast, de for hans Skyld havde lidt. Ingen sigt, og, at Hagen her dog handlede som Tyræn, da han et vidste, hvad Hids. Sønner havde gjort. For en Herre af hans Klogskab, Indsigter og Dybsindighed, kunde det et være skidt, at de vare skyldige; alle Omstændigheder kunde overtyde ham derom; og lad ham end i Tørighed, i Overrælske, have gaaet noget for vidt, det kan undskyldes, enten med en retmessig Gælfte af den Ilret, den ringe Afgælte, man havde, saa saa klandrig en Maade, viist mod ham; og hans Befallinger, eller med en Nidfierehed, for at haandtere Eddens; men for tiener da et tillige den Skyldighed at rose, hvormed han siden lod sin Brede falde, og tog de skyldige igjen til Raade. Saaledes handler viist ikke en rasende, en blodtørstig Tyræn. Man har berettet om ham q), at han i sit Hof havde en Blammand, en Marion, af Klampe-Størte, og sin Fornættelse af, at lade ham brydes, eller prøve Størte med andre, ved hvilken Leilighed mange maatte tilfætte Et det; man fortæller ogsaa r), at han ved sit Hof underholdt en stor, stærk Biörn, som han kaldte sit Alldyr, og som forstod Mands-Tale, hvilken han brugte til samme Forretning, eller til at afstraffe visse skyldige. Saa var, at Hagen Jarl her, og ved visse andre Tilfælde, har handlet for strengt;

p) Den bemeldte Hids og Forsand sammesteds, som nys er anført.

q) See Gunnar. Riddugunns Rilles Saga, og Sagan af Gindege Hamma.

r) See Sagan af bemeldte Gindege Hamma, Kap. 17de.

strængt; en Morian brugt til at træder indre, for Dyf og Tilbedfordris, en Biorn brugt som Bæddel, en Plover og Bedlis nok paa et haardt Gemytte; langt fra at faa vant sig undskyldes; men i dette og meere andet at fæstette det gamle, det rigtige; er for Næsten vanskelig. Hagen Jarl var en af de vanhæbte Regentes Tal, som hade regieret vel, men tilsidst gjort sig almindelig forhadet; det traf saa ind, at efter hans Død blev Religion, Regiering, den regierende Familie, Lænestaade; næsten alting forandret; om ham blev derfor alt hvad man sagde troet; og man kunde paa hans Hæls sige og digte, hvad man vilde. Hans Døder, hans gode Bedrifter ere derover, for det mest, bleve fortædt, hans Fæll derimod foragtede eller afmaalede med de sorteste Farver. Heraf den Forvirring, den Mangel i hans Historie; naar man undtager de Vers, som Snorre og Olaf Saga anfører, af en Einar Skialagslams Sang, digtet Hagen Jarl til Hæren, Betsellskabet, findes meget faae af de gamle Skaldes Vers tilgængelige om ham, han som dog stedse havde Skalde ved sit Hof, hvortaf fem paa een gang nævnes, som vare tilstæde paa hans og hans Sønns Eriks Jarls Skib, i Jomsborgslænge Slaget, nemlig en Vigfus Vigaghlams Søn, en Porleif Skuma, en Pordre kaldet Aurrvaund, en Lindur Hallkellsson, og en Skaldmenjar-Einar eller Einar Skialaglam s), af hvilken sidste nævntes Exempel man seer, at de gode Skalde ei gjorde ved Hofferne deres Tjeneste for intet, og at Hagen Jarl, skiont paaholden, dog i behørig Tilfælde har været rund og gavmild. Da bemeldte Slag skulde gaae for sig, var Einar paa Jarlens Skib, men ham syntes, Jarlen nu en Tiid lang ei at have vist den Gavmildhed mod

fig

s) *See Olsaf Saga 1ste Part, Kap. 152. S. 179. Einar var en Drottinn
Esk af den Skotte Konige Diolan, gekennit dennes Drottinn
biorg, 2tes. 72.*

fig, som enten var ham sælsomlig, eller Einars Begierlighed udfordrede; han bettener sig derfor af Leiligheden, han stiller sig an, som hans Forsæt var, at løbe over fra Hagen Jarl, til Riendens Partie, og han udtrykker dette sit Forsæt i et Vers; Hagen, der uden Tvil kjendte Mandens Duelighed, som Stalls og Solbat tillige, der var om; for sin Hæ, der nu trængte til at den Hjælp, der var uuelig at have, kalder ham tilbage, og for at stille ham tilfreds, forærer ham tvende Beg-Staale, gjorde af purt Solv, og overalt forgyldte, med tilhørende tvende Lodde, det ene af Guld, det andet af Solv, begge med paastøbte eller indgravede Mennefs-Billeder ¹⁾; Staale, som Hagen Jarl pleiede at betiene sig af, som Drakler, i tvilsomme Tilfælde, i at udforske tilkommende Ting ²⁾, og bleve derfor anseete, som særdeles kostbare ³⁾. Foruden bemeldte finde vi endeel andre Stalde enten at have været i hans Hof, eller sunget om hans Bedrifter, saasom en Porleif Raudfeldsøn, af hols

1) Eller rettere, Supers Billeder: thi i den saa kaldte Vatedala berettes, at Kong Harald Haarsager forærede Ingemund Lodder, som han siden bar i sin Pung, paa hvilke Freyrs Billede af Solv var indgravet.

2) Naar han vilde betiene sig af dem, lagde han bemeldte Lodder i Staale, betegnende i Forveien hvad enhver af dem skulde bemærke. Det af dem, som derpaa begyndte at bevæge sig i Staalen, og at støde an mod dens Kanter, saa den flingede, ansaar man for det spaaende; dog gik det jævnlig saa, at Spaadommen blev, som Hagen vilde have den. See Jomsviskinga Saga, af Rastepari-Vol, i Olofs Saga, 1 P. Kap. 152, og Torfæi Histor. Norv. Par. 2. lib. 8. cap. 10. Pag. 313.

3) En endnu kostbarere Foræring af denne Stalls, af Hagen Jarl, til Belønning for bemeldte hans Sang, Velleflo, nemlig en Skold, hvorpaa gamle Historier skode frevne, saaledes, at den mellem Enderne var belagt med Guld-Spanger, og for Resten besat med Edels Steene. See Eiga, Kap. 59. Vist et kostbart Støtte.

hvis Vers, til hans Ere, endnu noget er tilovers y); en Skapte Porodson, siden Lævmand paa Island; der har sammensat et Vers om vor Hagens Bedrifter z); en Hallfred Baudrædaskald, der aabnede sig Adgang til hans Hof, ved en Sang, sammensat til hans Ere, og opholdt sig der siden en Tiid lang a). Desuden har foromtalte Thind Hallkellsen b), samt en Eivind Skaldaspiller c), men især en Björn, Bisp paa Orkenerne, død Aar 1222, sammensat Viser, den sidste kaldte en vidtsøftig Sang d), om det store og berømte Jomsvinga-Slag, som indeholder ei andet, end hvad af omtalte Jomsvinga-Saga, og andre Beretninger derom tilførn er anført.

De Rilder
hvoraf den-
ne Deels
Historie er
tagen, og
dens Træ-
værdighed.

§. 44. Af disse Rilder have vore gamle Skribente oft deres Beretninger om, Hagen Jarl og hans Bedrifter, om hvis samt øvrige Histories Rigtighed, som i denne Tome er afhandlet, man derfor ei har mindste Marsag at tvile; saa meget mindre, som endnu tildeels skeede Udoandringer, fra Norge over til Island, og som de fornemste Mænds Sonner og andre, paa nysnævnte De, detsfra bestandig drøge over til Norge, og opholdt sig der, for en Deel, ved det Norske Hof-selv; ei at tale om dem, som paa Riobmandskab, og i andre Forretninger, hvert Aar reiste derimellem, hvilke, efter de Riiders Maade, ei vare af de ringe, men af de fornemste Folk i Landene. I Hagen Jarls Tiid drog en Norske Mand, ved Navn Porhalldur, en Mand af store Ind-

y) See Snorre; i Harald Graafskis og Hafons Saga, Kap. 55.

z) See Sunlaugs Saga Ormsunga, i Anmærkningerne, pag. 63.

a) See Olafs Tryggvass Saga. Par. 2. Kap. 31. S. 86.

b) See Snorre i Hafons Saga, og Sunlaugs Saga, i Anmerk. S. 43 og 47.

c) See Torfæi Hist. Norv. Par. 2. pag. 260.

d) See Not. ad Pals Biskups Saga, not. 24.

Indfigter, hvorover han blev kaldet Spamadr eller Spaa-
mand, der formodentlig ogsaa var Skald, over til Jisland,
og satte sig der ned paa Horgsland i Svrleifar-Dr e).
I samme Tiid flattede ogsaa en anden Mand, som var en
stor Skald, nemlig Sigmund, en Søn af Lambe, men
Sønnesøn af Sigvat den Røde, fra Norge over til Jis-
land f). Der boede ogsaa ved disse Tiider en Gisle Surs-
søn, en af Landets bedste Skalde, som drog didhen fra Nor-
ge i Hagen Adelssteens Fosters Tiid, men stod siden, som
rimeligt er, i Samfund med sine der værende Frender g).
At man her ei skal melde om andre, som enten ved samme,
eller noget før bemeldte Tiider, havde nedsat sig paa Jisland,
saasom en Asbiørn Gunnbjørnsøn fra Halogaland, en Por-
geir, en Bretting, en Juge h), med flere, uden Tvil
sammesteds fr: at man og intet skal Tale om adskillige for-
nemme Personer, Mænd af første Rang fra Jisland, som
ved de Tiider, om hvilke handles i denne Deel af vor Hi-
storie, opholdte sig ved det Norske Hof, eller paa andre For-
retninger vare i Norge, saasom foromtalte Rutr og Olaf
Pa i); en Hordr og en Geir; en Tind Hallkellsøn k);
en Sigurdr Torfa-Fostre l); en Porgils Orrabein m);
en Porgrim og Porkell; en Gisle Sursøn og Be-
stein n), i Kong Harald Graafelds Tiid; en Kare Sol-
mundarson, med foromtalte Prain og Nials Sonner
N y 2 Helge

e) See Olafs Saga Tryggvass. Var. 2. S. 211.

f) See Nials Saga, Kap. 41. S. 61.

g) See hans Saga.

h) See Sagan af Gimoga Kamma, Kap. 1.

i) See foregaaende 1ste Kap. §. 40.

k) Et uden Tvil den samme, som foromtalte Skald, der var med i Joms-
vikings-Slaget.

l) See om alle disse Sagan af Hørde og Holmverium.

m) See Klaamanna Saga, Kap. 12.

n) See Gisle Sursøns Saga, Kap. 7.

Helge og Grims en Finboge den Kamme o); en Gunnar af Hlidarenda p); en Grinnr Droplangsøn q); en Blorn og Asblorn Asbrandsønner; den siden paa Island af sin Viisdom, Træfthed og Løbsyndighed saa meget berømte Snorre Gode, med hans Fostbrodre, Porleif Rinde og Porodd r); en Vermund og en Perarin s); en Hakgrinn Asbrandsøn, en Torse og Enolf Balbrandsønner, en Pdrer og Oddr Porbrandsønner; en Porstein og Grinn Porbiarnsønner, hvilke alle vare, i Hagen Jarls Tiider i Norge, hoersfra fidsnævnte drog ud paa Soeroverier t). Til benævnte, og til dem fra Island, som opholdte sig i Norge, under bemeldte Jarls Regtering, kunne endnu lagges: en Porfell Hakr fra Island, men af den berømte Hrafniske-Slægt i Norge, hvor han gjorde sig berømt af sine Bedrifter til Soes, hvilke han siden lod udføre over sin Seng og paa den Stol, som stod i hans høie Sæde u); en Gunblorn, Finboge den Kammes Søn, en Vigfus, Vigglums Søn, en Vagnmund Ditt x), med mange flere, hvilke opholdte sig dels kort, dels længe, i Norge. Hvorimod ogsaa adskillige anseelige Mænd fra Norge, i de Tiider, besøgte Island, saasom en Finboge Bardarson, en Barðr y); en Brynjulfr Porbiarnarson

o) See Sagan af Finboga Kamma, Kap. 1.

p) See foranførte Nials-Saga.

q) See Sagan af Kalli Prymr.

r) See Tryggviga eller Thordnesfinga-Saga, Kap. 13.

s) See sammesteds, Kap. 26.

t) See Sagan af Havarde Hidsfringi.

u) See foranførte Niala eller Nials Saga, Kap. 120, S. 183.

x) See Olaf Saga Tryggvasonar, 2 Deel, S. 116. Kap. 29.

y) See Sagan af Finboga Kamma, Kap. 8 og 10. En Barðr Stormand, en Morsk Mand, der seilede paa Island, omtales ogsaa i Gunlaugs Saga Ormsunga, Kap. 2; om den samme, eller en anden,

son z), en Hælsdar, der var en Mand af høi Børde fra Vorsk a), en Hallvardr Hvitte b), en Geirmundr Gang fra Hordaland, som var Hagen Jarls Hofmand, og i treende Plaz boede paa Jisland c), en Verisfinn fra Viggen d), en Þorer, og en Þorarin, ogsaa sammesteds fra e), en Biörn f), og mange andre; blandt hvilke jeg her ei kan forbigaae at anføre endnu toende vel uidentificerede Personer, men som en Tid lang havde været i Norge, toende Svenske Bersærker, Hælle og Leikner, der af Kong Erik i Överrig vare sendte Hagen Jarl, som en stor Foræting, men af ham efter deres Begiering, bleve overladte til forbenævnte Vermund fra Jisland, en Mand af høi Børde, som nedstammede fra Ketill Flatnes, af hvilken Vermund, som i Norge var bleven Hagen Jarls Hofmand, de bleve bragte over til Jisland, hvor de begge onkomme. Af disse med flere havde da de Tilders Skalde og andre paa Jisland kundet faae af den Efterretning, om de Norske Sager, som de enten selv manglede, eller ei kunde indhente hos deres Landsmænd, hvilke ellers ei forsømte, ved deres Hiemkomst til Jisland, der i offentlige Forsamlinger, at fortælle den nysgierrige Almue, og andre, som vare deres begierlige, alt hvad nyt

U 9 3

og

anden, er uvisst. Den Grafsk Öpremand fra Norge, som omtales i Broddhelga Saga Kap. 4, og blev dræbt paa Jisland, synes ogsaa at henhøre til disse Tider.

- z) See Sagan af Hørde.
- a) See Sagan af Viga-Ölum, Kap. 1.
- b) See Mikals Saga, cap. 28. pag. 41.
- c) See Eyrbjggla, cap. 21.
- d) See sammesteds, Kap. 76, S. 111.
- e) See Gilla Sursfons Saga, Kap. 7.
- f) See Laxdala.

og mærkværdigt, som havde tilbraget sig, under deres udenlandske Reiser, her i Norge; hvorpaa Magnus, Biskop paa Skitholt, her skal tiene os til Exempel. Denne Mand kom hjem fra sin Reise til Norge, hvor han var bleven viet til Biskop, just da Althinget blev holdt, da Damerne sad i Ketten: men saa snart man horte, at Bisp Magnus nærmede sig Thinget, saasnart man ventede her, at sage nye Liibender at høre fra fremmede Steder, forlode alle strax Ketten, og samlede sig omkring den nye ankomne Biskop, som da paa Kirkegaarden maatte fortælle, for det heele Folk, alt det nyt, som havde tilbraget sig i Norge, medens han var udenlands g). Saa stor var da Begierligheden efter Nyt paa Island, og ei mindre var den i ældre Liider, da man paa alle mægtige Raader søgte at fornøie den. Herover skeede da, at saasnart noget fremmet Skib, det er, noget Skib fra Norge der landede, begave de i Nærheden høende fornemste og anseeligste Mænd sig til Stedet, hvor det havde taget Haavn, og tilbode Styrmanden (Eieren af Skibet) at tage Herberge hos sig, hvillke Styrmænd eller Skippere da ei vare ringe Folk, men af de riigeste og anseeligste Mænd h), saa at end ogsaa Kongernes egne Hofmænd i), ja Printserne undertiiden ei undsaae sig ved selv at vare Riibmænd; hvorpaa man har et mærkværdigt Exempel i Kong Harald Haarfagers egen Son, Biørn, som lagde megen Vind paa Riibmandskab og Handel, hvorover han fik Navn af Riibmand.

S. 45.

g) See Hungurvaka cap. 13 p. 92.

h) See Anmærkningerne til Gunnlaugs Saga, pag. 23. og Jo. Erics disquisitione peregrinatione Islandorum.

i) See Laxdala, hvor berettes om en Mærn s: Ørn, en Kong Harald Graafelds Hofmand, der drog som Riibmand eller Styrmænd til Island.

5. 45. Efter forskellige Bregtunge-Mænd, have Sribenterne tillagt Hagen Carlshofstellige Reglerings-Tidder. Theodorik Munk beretter, at han regierede alleens i 30 Aar; Adam af Bremen tillægger ham en Reglerings-Tid af 35 Aar l). Den første har uden al Tvil regnet Hagens Reglerings-Aar, fra hans Faders Død; denne Regning er idetvi Tvil den rigtigste, den kommer og mest overens med den, vi have antaget. Den sidste huds vi gøre hans Reglerings-Tid for lang: men den kan dog forsvares, naar man antager, at han har regleret, som Carl, med sin Fader, og dette giver foranført Theodorik Munk os Anledning til at tro, naar han siger, at Hagen regierede alleens (solus) i 30 Aar; han har da en Tid lang regieret med en anden, før end han ene førte Regieringen, og med hvem kunde det vel være, uden med hans Fader? thi at ville forklare Sagens paa den Maade, at Hagen regierede ene over Norge i 30 Aar, efter Kong Harald Graafelds Død, der kan, isteden foranført, og font vi meene tilstrækkelig fastsatte Rindring, vi have Sted. Har deude da antaget ham til Hagens Regent Aar 960 eller 961; kan Hagen siges at have regieret i 35 Aar. Man har Ansig at tro, at Forfatteren til Olafs Saga Bryggvasson i Glæsnar-Bok m) har siget til samme, naar han beretter, at Hagen regierede i 33 Aar, lad være ham selv siger, at disse Aar skulde regnes fra hans Faders Olaf Haralds Fald; hvori uden Tvil er en Brring, og sat Sigurd Haralds Fald, i Stedet for, Kong Hagens Fald n).

l) See de vetustis Norveg. Reg. cap. 5. pag. 10.

l) See hans Histor. Ecclesiastica, lib. 2. pag. 20, edit. Lindenbrogii.

m) See 1ste Part, Kap. 186, S. 238.

n) See den 37 §, i det 1ste Kapitel, i det 1ste Bock.

Stiftsarkiver
af fremme-
de i hans
Historie.

Fra Kong Olaf Trygvassons Død begyndte regiere Hagen Jarl i 19 Aar omtrent, naar man regner fulde, eller i 20, dersom man regner efter brudne Aar, og paa sidstnævnte Maade, maaske Forfatteren af Norges Konges Sogur, efter omtalte Fragment, have regnet, som siger, at Hagen Jarl førte Regjeringen i 20 Vintre, efter brudte Kong Haralds Fald. Men som Enebolfs Regent sad han ved Møret næsten i 10 Aar, og døde 58 Aar gammel o). Han førte aldrig Titel af Konge, som tilforn er viist. Des meere ubegribeligt synes det at være, hvad Adam af Bremen beretter p), og var Hvitfeld med flere af ham har udskrevet, nemlig at Prints Håqvin eller Hækon i Norge var den første, som der tiltog sig Konge-Navn, i det Sted, at de Norske tilforn bleve regierede af Hertuger (Jarl). Saa ubestemte og urigtige ere de, fremmede i vor Historie, i de ældre Tider. Adam af Bremen har da ei vidst, eller ei erindret, at Norge før omtrent halv andet hundrede Aar siden havde haft Monarker eller Enebolfs-Konger, og fra mindstlige Tider baade Konger og Jarler; han har da gjort, som endel andre, ogsaa i vore Tider gøre, snattet noget hen i Veiret, som han syntes det kunde passe sig, efter hans Kundskab og Begreb; og da han havde hørt, at Hågar, som var Jarl over Norge, havde tiltaget sig Enebolfs-Herrdommet, over det Alige, efterat have tilforn der været en anden Jarl, men siden redet sig løs fra al Forbindelse med Kong Harald i Danmark, har han kaldt paa den Tanke, at denne Prints maatte være den, der først havde ladet sig kalde Konge i Norge. Dette kan da temmelig vel lade sig

o) Saa siger bemeldte Olaf Soga, paa anførte Sted.

p) Histor. Eccles. pag. 20 ed. Lindenbrog.

sig fortællere: men naar han lægger til, at bemeldte Hacquin efterlod sig, som sit Scepters eller sit Riges Arving, en Hartild q), som eiede baade Danmark og Norge, at Hacquins Son var Trucco, men Olaf Kraccabeen, en Son af Trucco (eller Tryggve) r), saa er hans Fortælling endnu meere forkeert og indviklet. Her har han, forført af Navnens Liighed, forbyttet Hagen Jarl med Kong Hagen Adelssteins Fostre, som efterlod Riget til Harald Graafeld; denne igien med Kong Harald Blaatand, der en Tiid lang besad baade Danmark og en Deel af Norge; Kong Hagen Adelssteins Fostre har han gjort til Kong Tryggves (Truccos) Fader, da han dog var hans Farbroder, eller gjort Kong Olaf Tryggveson til Hagen Jarls Sonneson, fordi han kom paa Thronen i Norge efter ham; og det, som egentlig tilkommer Hagen Jarl, om det tilkommer nogen, nemlig at han saldt fra den Christne Religion, at han var breven i Tegns Ubløggelse, at han spaaede af Fugle-Strig, at han var en Heremester, og havde Troldmand bestandig om sig i sit Hof, med meere, det tillægger han den ustyldte Olaf Tryggveson s), og har deri faaet en heel Sværm af Skribente til Efterfølgere. Aldam af Bremen havde hørt bemeldte og meget andet, om Hagen Jarl, at fortælles af Kong Svend Estridsøn; han havde ogsaa hørt, mueligt ved samme Tiid, meget af samme at fortælles om Kong Olaf Tryggveson; paa begge havde bemeldte Konge

q) See sammesteds, cap. 15. Endel kalde ham Harald.

r) See sammesteds, cap. 25. 26. pag. 22 23.

s) See sammesteds, cap. 29.

ge havt meget at udsætte, meget at løste, som Glender
tilsidst af de Danske, af Kong Svends Forsædre; dette
har den skiodesløse Adam ei vidst ret at stille fra hin-
anden, forbyttet derover det ene med det andet, og hen-
kastet det paa Papiret, ligesom det faldt ham ind, eller
hans Hukommelse fremstillede det.

Første Tillæg,

Indeholdende de Norske Bedrifter udenlands, adskillige berømte Mænds Levnet, og andre Tildragelser, som i Historien selv tilforn et ere anførte.

§. 1. **A**t de Norske endnu bleve ved at drive deres Søe-De Norske
roverier, at de søarmede omkring, i Øster- Krige og
Soen, men fornemmelig i Vester-Havet, derpaa have vi seet Søerover-
adskillige Prober, i foranførte Historie, og vi skulle i det Havet.
efterfølgende saae flere at see: men vi have dog derpaa, i
denne Deel af vor Historie, ei saa mange Exempler at op-
viise, som i de forige. Årsagen er, at baade indeholder
denne Deel en meget kortere Tid end hine, og nu ophørte
desuden næsten ganske de Norske tilforn saa meget giængse
Udvandringer til fremmede Lande. Desuden blive de frem-
mede Skribente endnu ved, at forbytte Nordmænd og Dan-
ske med hinanden, saa man ei til visse veed at stille hines Be-
drifter, sær i Engelland, fra dennes: men at de Norske, i
sidsnævnte Land, have endnu stedse været paa Færde, at
meget derfor af det, som tillægges hine Danske, bør forstaaes
om dem, derpaa have vi tilforn seet Exempler, i Kong Ha-
rald Graafelds, og hans Broders, Kong Sigurds, i Olaf
Tryggvasons Historie; og hertil gav Tilstanden i Engelland
dem selv Anledning. Kong Edgar, som der besteg Thro-
nen, Aar 959, var vel en mægtig Herre, og en af de be-
rom-

rommeligste Konger, som Engelland, i de ældre Tider, har havt; han holdt ogsaa en meget stor Flaade i Soen a), ved hvilken han, ligesom Kong Alfired for ham havde gjort, hemmede de Nordiske Folkes Indfald og Strejferier, for en Tid; han blev derved sat i Stand, til at undertvinge sig adskillige Lande, og smaae Konger, som tilforn er erindret: men hvad her blev vundet, paa den eene Side, blev igien tabt, paa den anden. For at sætte sig i bemeldte Forfatning, trak Kong Edgar mangfoldige fremmede, især her fra Norden, af de saa kaldte Danke, til sig, foruden dem, som af sig selv komme hen til ham. Dette blev Engelland til stor Glæde i Fremtiden b); han blev derover, sigende de Engelske Skribente c), lastet af mange: „thi herved lærte de Engelse, af de Danke, at drikke d), af Sæerne (eller de Tødske) „Vildhed og Fremfusenhed, af Flæmingerne Rielsenhed og „et quindagtigt Væsen „ Ei nok dermed; jeg troer, man endnu kunde lægge til: at derved lagdes Grund til de Danke's paafulgte Overmagt i Engelland, under Kong Edvard og Kong Ethelred, hvortil de finge anseelig Hiælp og Tilstød, af de Norske, der tilforn havde bekriget de nordlige Kanter af Engelland, som kan sees af Olaf Tryggvasons og flere

- a) Paa 3600 stærke Skibe, sigende de Engelske Skribente, 1200 i det østlige, 1200, i det vestlige Hav, og 1200, i Nord-Havet. - See Math. Westmonast. in Flor. Histor. pag. 193.
- b) See Continuator Bedæ de gestis Anglorum, lib. 2. cap. 9. pag. 302. int. Rex. Angl. Scriptores per Hieron. Comelinum.
- c) See Wilb. Malmesburenensis de gestis regum Angliæ Lib. 2. int. Savillia Scriptores 5 post Bedam. Rogeri Hovedeni Annales ad a. 974. og flere.
- d) Engellands Trugtsbarhed gav bemeldte Danke Anledning at henfalde til Drif. For at dempe dette Gylderie, udgav Kong Edgar den Lov, at der skulde drikkes efter Maal, og lod sætte et Mærke paa hvere Drifte-Kar, hvor vidt det skulde spildes, Wynnes History of Wales. pag. 59.

fleere Exempler. Bemeldte fremmede her fra Norden, som i Mængde vare komne over til Kong Edgar, holdte denne havde der gjort spage og fredelige, som det heeder e), ventelig ved Penge, ved en anseelig Sold f), sige derved Smag, ei alleene paa de Engelfke Riigdomme, men ogsaa paa deres frugtbare Lande, hvor Kong Edgar tillod dem at nedsatte sig overalt, hvor de vilde; de bleve ved den Leilighed der ligesaa mægtige, som de Engelfke selv g): men da Kong Edgar var død, da den forige Sold formodentlig ei blev dem betalt, bleve de ei længer saa fredelige, som for; de begyndte paa nye, at plyndre overalt i Engelland; Kong Ethelred maatte derover, ved Solv og Penge, stille dem tilfreds, eller købe sig dem af Halsen h): men dette opvakte end meere deres eller andres Begierlighed, fleere vilde have det samme, som hine havde faaet; og de Nørste, hvilke endnu, ligesom i de forrige, de ældre Tiider, vare frem for andre Nordiske Folk, hengivne til Erobrerier, forsømte ei saa god en Leilighed. Vi have tilforn berettet, at Kong Harald Haarfager bemægtigede sig alle Øer i Vester-Havet, liige indtil de Øer Man og Mona i); over disse Øer i Vester-Havet satte han sine Jarler eller Statholdere; og saa længe denne mægtige Konge regjerede, ventelig ogsaa saa længe hans Son, den hurtige Hagen Adelssteens Fostre, sad ved Roret, vovede formodent-

De Nørstes
Herrabø-
me paa Øen
Man.

3 i 3

lig

e) „ Ipsi etiam Dani ad eum frequentes navigarunt, Eadgaro jam ciures „ effecti.“ With. Malmesb. loc. cit. pag. 56. Continuator Bedæ, int. Scriptor. rerum Brit. per Comelin. pag. 302.

f) Paa anden Maade var det den Løb ei umægtigt at spage de Nørdiske Øer beuer.

g) See Caradoc of Lhancarvan, eller W. Wynnes History of Wales, pag. 56.

h) See R. gerus de Hoveden annal. part. 1ma pag. 62, inter Scriptor. 5 post Bedam. With. Malmeshuriensis siger pag. 62, at Kong Ethelred drev dem tilbage, ved Solv og Penge.

i) See Nørste Histories 2den Del, S. 120, Kap. 1. §. 33.

lig ingen at stifte Norge ved de Besiddelser. Men de Engleske havde Aarsag at være misfornøiede med dette nære Raaboeskab, af saa stridbart et Folk, hvilke her sadde dem ligesom paa Halsen; de maatte ofte føle Virkningen deraf; og ei Under derfor, at bemeldte Kong Edgar tog Leilighed af Norges da værende forvirrede og afmagtige Tilstand, til at bringe Derne Mona og Man især, med flere, under sin Lydighed k). At de saavel tilforn, som paa den Tiid, værende Jarler eller Konger paa Man, have været Norske, det viise Navnene selv; det stemmer og overeens med hvad Indbyggerne paa Den Man have selv vidst at berette, om deres gamle Konger. Den anden der regierende Konge-Familie, saa fortælle de l), havde sin Oprindelse fra en Prints, Son af en Konge i Danmark og Norge m), en lykkelig og tapfer Herre, som først indtog Orkenoerne, siden Suduroerne, og tilsidst fæstede sin Residence paa Den Eubonia (eller Man). Han regierede lange og fredelig n). Hans Eftermand var hans Son Guttred (Gudrod) o), som lagde megen Vind paa at giøre sine Undersaatte meere civiliserede. Efter ham regierede en Reginald (Regner eller Ragnvald), som havde Ord for at være Trolldmand, og blev dræbt p); da efter ham en Olave blev Konge, som fordi han uden den Norske Konges Minde havde tiltraad Riget, blev indbudet at komme over til Norge, men der strax dræbt. Hans Broder og Eftermand, Olain (Oleif), en dydig og retfærdig Prints, døde efter 23 Aars Regiering i Irland, og efter-

lod

k) See foregaaende Kap. 2det §. 18. i denne 3die Deel.

l) See an Account of the Isle of Man by W. Sacheverell. S. 25.

m) Denne Vending har man ventelig givet Tingen, i de nyere Tiider, da bemeldte Riger havde begge kun een Konge.

n) Mueligt er denne Prints Kong Harald Haarfaager selv.

o) Det kan passe sig paa Kong Haralds Son Gudraud.

p) Dette passer sig meget godt paa Kong Haralds Son, Ragnvald Rætttilbein.

lod Riget til en Allen (Ale 3: Ole), der var ligesaa udydig, som hans Formand havde været dydig, og blev forgivent; da hans Son Kingal blev Konge, og efter denne hans Son Goddard (Godbrand), i eller efter hvis Tid en stor Forandring, i Stats-Forfatningen paa Den Man, maae være skeet: thi ved disse Tider, eller ved Midten af det 10de Hundrede-Aar, finder man en Harold, med hans Son Hakon 9), at have regieret over Man. Med en Krigsmagt, bestaaende af Norske 1), angreb denne Den Mona eller Anglesen, ventelig efterat de Engelske havde bemægtiget sig den, udplyndrede der Penmon, og indtog heele Den: men han blev af Kong Edgars Flaade nød til at forlade den, og at gaae hjem igien. Hans Son, benævnte Hakon, blev ogsaa dreeven fra hans Kongeriige paa Man 5), fordi han ei vilde hylde den Engelske Konge: dog bekvemmede han sig endelig dertil; han hylde Kong Edgar 1); og han blev ei alleene indsat i sit Kongeriige igien, men ogsaa Ansøjer over foromtalte store Engelske Flaade, hvormed man, toende Gange hvert Aar, seilede rundt omkring de Brittaniiske Øer, for at rense Havet fra de Nordiske Sørovere. Macon skal derfor og have nydt den Ære at være den tredje i Rangen, blandt de otte Konger, hvilke engang, som fortælles u), roede Kong Edgars Baad, da han selv styrede. Men en anden Kong Harold's Son, ved Navn Godfrid, eller Godred, var

No. 969.

De betrige
Den Mo-
na.

No. 970.

No. 972.

9) Han kaldes, ventelig ved en Kopist-Fel, overalt Macon, af andre mere forkeert, Martus eller Macutus.

2) De Engelske kaldte dem her, som paa flere Steder, Danke.

3) See foranførte Account of Man, S. 26. Denne Hakon eller Hakon omtaltes ei i de Maniske Traditioner, men des mere af de Engelske Stribente.

1) See foranførte Wynnes History pag. 59.

u) See foregaaende 2det Kap. §. 18, og foranførte account of Man, S. 27.

- var ventelig ei fornoiet med det Partie, som hin Hakon havde taget x); med en Trop Norske, som han anførte, lod han sig derover leie for Gold af den Balliske Første, Constantin den Sorte, og med denne Hjalp gaaer Constantin mod Horvel, en anden Ballisk Første; de brælle ind i Nord-Valles, og de udplyndre derpaa Den Anglesey, samt Rhyn: men Constantin bliver slagen, og de Norske lide et temmeligt Nederlag. Derimod lykkedes det de Norske Sørovere (piratis Norwinensibus, som det heeder) samt de saa kaldte Danske, bedre paa endeel andre Kanter i England, hvor de først meldte udplyndrede den De Chenetland især, samt Provinsen eller Landet omkring Staden Chester y), men de sidstnævnte overfæmmede Devonshire samt Corniwall, og udplyndrede Southamton z). Foromtalte Godfred lod sig ei heller affrække af det forige mislingede

x) Navnet, Tiden og andre Omstændigheder passe sig meget vel dermed, at denne Godfrid eller Godred har ingen anden været, end een af Gunnhilds Sønner, den Gudbrand, som efter Kong Harald Graafelds Fald maatte med sin Broder Kong Magnus flygte til Norge, og gaae over til Østensæerne, men var siden ei med paa det Tog, som hans Broder, hin Magnus, gjorde til Norge, for der at sætte sig igjen paa Thronen, Aar 979, og 980, see foregaaende 2det Kap. § 6—8; en Sag, som synes at være besynderlig, men som heraf kan oplyses: Kong Gudbrand ansaae enten sin Broders Foretagende for ugtørsligt; eller rettere, vare de den Tid enten bleve uenige, eller Kong Gudbrand saaledes indvilket i andre Krigstoge, i Vester-Havet, at han ei kunde være med paa hint Tog til Norge. Harald, som af anførte Skribente udgives for Gudbrands Fader, har uden Tvivl ingen anden været, end Kong Harald Graafeld selv, som opholdt sig en lang Tid i Vester-Havet, førend han kom til Regjeringen i Norge. At han sættes som Gudbrands Fader, gjør heri intet Hindrer. Det kan være en pur Bidsærelse, af fremmede, det kan og komme af det fordam hængse, men ubestemte Ord, Maag.

y) See Chronicon de Mailros apud Gale, in Scriptor. Rerum Brit. Tom. I. P. 151, og Roger, de Houeden, Annal. fol. 245. a.

z) See Wynne anførte Sted.

gede Forsøg, især efterat Kong Edgar nu var død, og den unge, den svage Ethelred kommen paa Thronen i Engelland; for at hævne og afstryge den Skam, ham i forige Slag var skeet, falder han paa nye ind i Vest-Wales, og han tilfigter sig der en stor Seier hos Ehanbannoc a). Efter nogle Aars Forløb, fra sidstomtalte Tildragelse, gjør han endnu det tredie Forsøg mod Den Anglesey, og han er deri saa lykkelig, at han faaer den Walliske Første Ehnarch, Owens Son, med 2000 af hans Mænd, til Fange, og laer derpaa hans Dine udstinge. Dog maae han ei have været i Stand til at bemægtige sig Den, eller til at forsvare sig længe i dens Besiddelse; hvorover de Norske atter gjorde der Landgang, og udplyndrede den heele De, medens en anden Trop af dem, under deres Anførere, Jostein (Justine) og Gudmund b), sværmer om ved Kysterne af Engelland, og der blandt andre Steder, udplynder Staden Ipsvif c). Hvorefter en Svend, (Swane) en Son af Harold (ventelig ei en Son af foromtalte Harald, men rettere Kong Svend-Tveskæg, Son af Harald Blaatand, muelig kaldet til Hjalp af foromtalte Godfred) angriber Den Man, som han udplyndrer, og lander siden i Nord-Wales, hvor han i en Træfning nedlægger den Walliske Første Edwal d).

No. 981.

No. 986.

No. 991.

§. 2.

a) See Wynne paa anførte Sted, om dette og følgende, pag. 61 og 67.

b) De kaldes vel Danske: men Navnene selv, Jostein og Gudmund, gik ind i Norge, neppe eller selden brugte i Danmark, givetillkomme, at de maae have været Nordmænd. Det var ogsaa just ved disse Tider, at den Norske Prins eller Konge, Olaf Tryggvesson, søarmede omkring, ved de Engelske Kyster. See Kap. 3die §. 27, i det foregaaende.

c) See Lelandi Collectiones P. 1. p. 127.

d) See Wynne, pag. 68.

Fortættelse
af den Dr.
seniske Hi-
storie.

Arnsfinn
Darl.

§. 2. Saaledes fore da de Norske frem, især langs de Vestre Kyster af England, i Walles, paa Berne Man e) og Mona; Uroligheder, som for en stor Deel synes at være forarsagede, af Kong Edgars Forsøg, at underlægge sig bemeldte og flere Der i Vester-Havet. Efter hvad derom tilforn er anført f), synes dette Forsøg at have strakt sig, ei alleene til Endurserne, men ogsaa til Orkenserne og Hetland, lad være hverken hos vore, ei heller hos de Engellske Skribente, nogen Efterretning derom findes. Vi have tilforn berettet g), at Kong Erik Blodøres Sønner, havde sidstnævnte Der en Tiid lang i Besiddelse, at de derfra begave sig over til Danmark, og at de da overlode disse Der, til deres Sviger-Broder, Arnfinn eller Arnvid, som havde deres Søster Ragnhild til ægte. Arnfinns Fader var Porfin Hausaklusur (Høved-Ryver) en stor Stridskæmpe, hvilket hans Tilnavn ogsaa udviiser, som ved sine Bedrifter gjorde sig vidt bekendt, og efter sin Død, paa Gotte-Seng, blev begravet paa Haugahede h) eller Haugagerde i), paa Den Ragnvaldsen k). Foruden benævnte Arnfinn efterlod Porfin sig adskillige Sønner, nemlig Havard, kaldet Arjel, Liotr, Skule og Hlauder

e) I de følgende Deele af vor Historie skal vi se, at denne Ø har i de senere Tider længe været i de Norges Eie, hvorhen høre de Stæene med Runer/Daaftvoter, som findes i Camdens Britannia, pag. 1458. Tom. 2.

f) See det 3de Kap. §. i denne Deel.

g) See den Norske Histories 2den Deel, Kap. 3. §. 95, S. 364.

h) See Olaf Trygvassons Saga, af Blatpar. Del. Part. 1. S. 221, Kap. 179.

i) Saa heder Stedet, i Torfæi Orcades, pag. 24.

k) Uden Tvil er denne Ragnvaldsen den samme, som nu kaldes, af de Engellske, Kanalsæ (den søndre) conf. Buchanani Hist. Scot. Lib. 1. Rione Torfaus meaur, paa nyopførte Sted, at Kanalsæ er de gamle Rinarsey.

ver eller Ludvig, hvilken sidstnævnte l) han arbede med Ger-
 lod, en Datter af Dunsader, Jarl paa Katanes, som
 havde Gnda, den Skotske Konges, Hørstein Randes m)
 Datter til ægte n). Arnfinn blev, efter sin Faders Død,
 og efter Kong Eriks Sommers Vortreise, paa bemeldte Maa-
 de, ene raadig over Orkenoerne og Heltland: men hans Re-
 gierung synes ei at have været ret længe. Hans Hustru
 Ragnhild, et ægte Billede af hendes Moder, i List, Ond-
 skab og Krenker, foranstaltede det saaledes, at han blev taget
 af Dage, paa Myrkhool, beliggende paa Katanes, hvil-
 ken Skotske Province da stod under de Orkenoiske Jarler,
 men havde gemeentlig sin egen Jarl, der folgelig var en Ba-
 sal af de magtige Jarler paa Orkenoerne, og gienem dem
 af de Norske Konger. Efter Arnfinns Død givte Ragn- havard
Arfoll
Jarl.
 hild sig med hans Brøder, forbenævnte Havard, som da
 blev regierende Herts over Verne, og fik siden Tilnavn af
 Arfoll, i Anledning af de frugtbare Læder og gode Mar-
 ger, som indfulde under hans Regierung. Han var desuden
 en god, en brav Regent, folgelig alle hans Underfaatte med
 ham og hans Regierung vel fornøiede: Ragnhild alleene var
 ei tilfreds med den, og ynskede Forandring. Hun havde nu
 fattet Kierlighed til en anden, som Udsaldet vakte, til sin Mand
 yngre Brøder, Riote, men stillede sig an, som hun havde fattet
 den til Havards Søstersøn, en ved Navn Einar Rkining, en
 stor Sørover-Helt, som holdt en stor Sørover-Trop i sin
 Tieneste, og drog hver Sommer ud paa Søroverier. Ham
 giver hun, under et Gæstebud hos Havard, Ægteskabs-
 Løfte, gør ham Haab om at blive Jarl, og formaaer ham
 derved, til den skammelige Gjerning, uformodentlig at over-
 falde

A a a 2

1) See Torfæi Oræades pag. 24.

m) See om ham Norske Historier 2 Deel, S. 160. 449. x.

n) See den Danske Overfattelse af Snorre, S. 234.

salde sin egen Moderbroder, Havard Jarl, paa et Sted, som siden blev kaldet Havardsteig, beliggende paa Steinsnes, paa Den Røssøy o). Den Udsalget svarede ei til Einar's Haab: han sælder vel Havard, efter en tapper Modstand, men han bliver for den af ham begangne skammelige Gjerning, overalt ansoet og udraabt for en Ridding; Ragnhild, som efter alle Omstændigheder at domme, aldrig havde tænkt at opfylde sit Lofte, eller om det havde været hendes Tanker, nu undsaar sig ved at sætte det i Bærl, eller ansaae det for at være mod sin Fordeel, udraaber ham ogsaa for en Lögner, da han vilde besmykke sin Gjerning med hendes Bidende og Samtykke; hun sender derpaa Bud efter hans Fætter, en anden Søster-Søn af Havard, ved Navn Einar Hardkiopt (Haard-Kjæft); ham opmuntrer hun, med Haab om Herredømmet over Dorne, til at dræbe hin Einar Klining, paa en Tid, da deene mindst ventede sig saadant; og nu sender hun Bud til hendes tvende forige Mænds tredje Broder Liotr, med hvilken hun derpaa giver sig. Liotr bliver ogsaa Jarl efter Havard, ventelig som den ældste af de overblevne Brodre; og han vidste siden, ved sin Tapperhed, sine Bedrifter, at sætte sig i megen Agt og Anseelse: men skønt Einar skaffede ham dog derhos temmelig meget at bestille. Einar havde, ved at dræbe sin Fætter, tænkt at bane sig Veien til Herredømmet over Dorne; Ragnhild havde og, som tilførn er berettet, gjort ham Haab derom: men der dette slog ham Feil, da han saa sig bedragen, blev han forbitret, og søgte med Magt at skaffe sig det, som han ellers ei kunde faae: men han kunde ei skaffe sig Tilhængere nok; Indbyggerne paa Dorne vilde ingen

Liotr
Jarl.

o) Saa kaldte vorz Forfædre den største Blanke Ørfensøtne, den paa hvilken Oruden Kirkevog, nu Kirkvall ligger, den man nu om Dage gemeenlig kaldes Mainland, fordam, som man væner, Demona.

ingen tiene, uden Porfinn Jarls Sonner; og Liotr fandt fort derefter Leilighed til at rydde ham af Veien. Saaledes blev man hannem qvit: men en nye, en verre Fiende rejste sig imod Liotr, hans egen Broder Skule. Denne begav sig over til Skotland, til den Skotske Konges Hof; bemeldte Kon. giver ham der Titel af Jarl, og dette skeer, uden al Tvil, ei uden meget betydelige Hensigter. Man kan l t forestille sig, at det Skotske Hof ei kunde andet, end med skeele Dine ansee de Erobringer, som de Norffe, men deres Jarler paa Orkenoerne isar, havde gjort i Skotland, hvor de besadde adskillige anseelige Provincer i Nii- get p); de Skotske Konger gjorde derfor adskillige Gange Forsøge paa at tage bemeldte Provincer tilbage; Duff, Micolumbi-eller Welcoms Son, angreb Sudurderne, som de Norffe den Tiid besadde, tillige med Murray, Ross og Katanes q); hans Broder, Kong Kenneth den 3die, gjorde et Tog mod Deboerne, da disse streifede omkring i Provincen Ross r); og samme Kenneth er det, uden al Tvil, til hvilken foromtalte Skule begav sig s); den Skotske Konge ansaae dette, som en ynskelig Leilighed, til at opnaae sine Hensigter: ved at give Skule Titel af Jarl, gjorde han ham til sin Vasal; og derved bandedes ham Bei, som han haabede, ei alleene til at faae de tabte Provincer i Skotland tilbage, men ogsaa Over-Herredømmet over Orkenoerne selv.

A a a 3

§. 3.

- p) Sigurd Jarl paa Orkenoerne indtog ei alleene Katanes, men ogsaa Sudurland, Ross og Murray i Skotland. See Norffe Histor. 2den Del, Kap. 1. §. 45, S. 160.
- q) See Buchanan's Histor. Scot. Lib. 6. pag. 173. 179. edit. Elzev. 1643 8.
- r) See Buchanan's Histor. Scot. Lib. 6. pag. 188.
- s) Denne Kenneth regierede fra Aar 969 til Aar 994.

Indbyrdes
Krig imel-
lem Jarler-
ne.

§. 3. Uden Toll har man vidst at trække saabel den Katanesiske Jarl, som andre af de fornemste i bemeldte Provincer, paa Partiet. Skule begiver sig nu, ei alleene med Titel af Jarl, men ogsaa med en Krigsmagt, som han havde samlet, fornemmelig paa bemeldte Katanes, over til Ørkensørne, og paaftaaer, at Liotr Jarl skal deele Øerne med ham c). Men dertil var hin ei at formaae, som for at forsvare sig i Øernes Besiddelse, samler strax en Krigshær sammen, og gaaer sin Broder i Møde. Liots Flaade var større end hans, hans Krigsmagt stærkere: men Skule var dog ei at formaae til at lade sin Paastand falde, hvad Umage end Liotr gjorde sig derfor; han vil, at Sværdet skal afgjøre Tretten; og det kommer derover til en meget skarp Træfning: men i den bliver Skule slagen, og maae tage Flugten over til Katanes, hvorthen Liotr forfølger ham, og opholder sig der siden en Tiid lang, med en talrig Krigsmagt, ventelig saavel for at passe paa Skules Foretagender, som for at bringe den Provints igien til Lydighed. Skule begiver sig imidlertid paa nye hen til den Skotske Konges Hof, denne understøtter ham atter med en mægtig Krigshær, under Anførsel af en Magblodr eller Magbragdr u) Jarl, og med den gaaer Skule løs paa sin Broder. I Begyndelsen af Slaget angribe Skoterne de Norske med megen Hidsighed; Liotr befaller derfor sine Folk, for det første, kun at forsvare, at beskytte sig med deres Skjolde, men dog at staae fast, alle som een Mand. Dette skær, Skoternes Anfald bliver derved til intet giort, deres Hidsighed falder, hvilket saasnart Liotr mærker, opmuntrer han sine Folk til et Angreb, og figtede selv med stor Tapperhed. Skoterne gjorde vel en Tiid lang Modstand: men endelig bliver deres Slagtoernding splittet; de

c) See foranførte Olaf-Saga, S. 222.

u) Saa kaldes Torfaus ham, i hans Orreaden pag. 25.

de' tage derfor Flugten; Skule fortsætter vel, det ungtes Slaget, men han bliver tilsidst nedlagt, og Slaget dermed endt. Efter denne Seter underlagde Liotr sig igien heele Katanes, men han bliver paa nye angreben af Skoterne, der med dette og med forbemeldte Feltslags vanhædige Udfald, vare høist misfornøiede. For at søge Hævn, samle de uformærkt en anseelig Krigsmagt sammen, under forbenævnte Magbiøds Ansørsel, med den gaae de løs paa Liotr, som da var paa Katanes, forsynet kun med en maadelig Hob Krigsfolk, men dette uagtet gaaer han Fienden i Møde, det kommer til en Træfning i Skidamyre paa bemeldte Katanes, og Liotr figter med den Tapperhed, at Skoterne maae atter tage Flugten. Seieren blev altsaa ogsaa denne Gang Liots: men alle hans Folk vare saarede, og blandt dem havde Liot selv faaet saa mange og farlige Saar, at han kort derefter maatte opgive Landen.

§. 4. Nu var da, af alle forbenævnte Porfinn ^{Glodver} Jarls Sonner, ei flere tilovers, end Glodver eller Ludvig ^{Jarl} alleene, som efter Liots Død blev Jarl over Orkenøerne, og var ei mindre stridbar, berømt og mægtig, end nybnævnte hans Broder havde været x). Men om hans Bedrifter finder man dog intet optegnet, og ei viidere, ham angaaende, end at han havde Audur, en Dotter af Klarvall, Konge i Irland, til ægte; at han døde Straa-Død, og at han blev begravet i en Hoi, beliggende i Havn paa Katanes, hvor han formodentlig, for det meeste, har haft sit Tilhold, for desbedre at sætte sig mod Skoternes Foretagender. Hans Eftermand, i Regieringen over Orkenøerne og tilhørende Lande, var hans Son Sigurd, kaldet den Digre, avlet ^{Sigurd den 2den} med benævnte Audur. Denne Herre var stridbar og tapper, ^{Jarl} hoi.

x) Se Olafs Saga paa anførte Sted Kap. 187, S. 223.

Hans Krig
med Skot-
terne.

No. 985.
August.

heimodig og lyffelig i sine Foretagender; han blev derover meget mægtig, og udviidede sit Herredomme, lignende deri sin Formand eller en af sine Førfædre, Sigurd Jarl den 1ste. Den med Skotland begyndte Krig fortsatte han med Eftertryk, forsvarede sig med Magt i Besiddelsen af Katanes, og for at holde Naboerne bestandig i Awe, deels ogsaa for at samle de til Krigen fornødne Midler, drog han hvert Aar ud paa Erooverier, nu til Suduroerne, hvilke han atter gjorde sig og Regieringen i Norge (Statslydige y); nu til Den Man, hvilken De han ogsaa tvang til Statslydighed, til at betale Skat, som skulde erlægges for det meste i brændt Solv z); nu til Skotland og Island: men herover bliver han endelig af den Skotske Jarl, Finnleik, udfordret til en Træfning, der paa en fastsat Dag skulde holdes mellem dem, paa Skidamhre. Da Træfningen skulde gaae for sig, mærker Sigurd Jarl sin Krigsmagt at være saa svag, mod Skoternes, at han kunde ei stille flere i Marken, end een imod syv; i disse Omstændigheder begynder han at frygte for Udfaldet; og han raadfører sig med sin Moder, en Dame af stor Forstand og dybe Indsigter, men faaer af hende et Svar, værdigt vore gamle Førfædres kække Moud og høie Tænkemaade. „ Havde jeg vidst, sagde hun, at Du skulde „ leve bestandig, saa skulde jeg længe have ladet Dig ligge i „ min Uld-Løb a). Vilb at Skiebneen raader for Livet, ei „ den Fare b) eller de Omstændigheder, hvori man er bested. „ Det er bedre at døe med Ære, end leve med Skam. See „ der,

y) See Nials Saga, Kap. 73. S. 126.

z) See Eyrbyggja. Den Skat, her omtales, synes dog kun at være tilføaet og betalt for een Gang.

a) Den Veste eller Kasse, hvori forrige Tiders Damer havde den farvede eller tilredde Uld liggende, af hvilken de spandt.

b) Saa oversætter Torfaus det, i hans Orcades pag. 27.

„der, tag denne Fane, paa hvilken at udarbejde jeg har an-
 „vendt al min Kundskab og Kunst; efter min Formodning,
 „skal den stedsse gaae af med Seieren, for hvilken den bæres,
 „den derimod, som bær den, maae vente sig Døden „. Saa
 talede den klække Audur, der paa bemeldte Fane, som beret-
 tes, skal have anvendt saa meget Haand-Arbejde, og ladet
 den gjøre saa fortræffelig kunstig, at naar Vinden blæste i
 den, saae den ud, som en Ravn, der udstrakte Ringerne,
 færdig til at flyve c). Sigurd tog Fanen, men heftig opir-
 ret over Audurs Ord; han griber sig derfor an af alle Kræf-
 ter; for at formaae Deboerne desbedre til at staae sig bie d),
 lover han at give dem deres Odel tilbage, som de havde mist
 i Einar Jarls Tid e); han samler derved en anseelig Krigs-
 magt sammen, og med den gaar han Fienden i Møde. Paa
 det bestemte Sted kommer det imellem begge Partier til en
 Træfning; tre af dem, som bare foromtalte Sigurds Fane,
 blive under den nedlagde, den ene efter den anden, men
 Seieren blev Sigurds, og denue giver derpaa, efter Løfte,
 dog under visse Vilkaar, Deboerne deres gamle Odels-
 Ret tilbage.

§. 3. Denne Seier var det uden Tvil, som banede Sigurd
 Sigurd Jarl Veien til flere Erobringer, og lettede ham Til-
 bagetagelsen og Erobringen af de Skotske Provincer, Ross,
 Murray, Sutherland og Dal, som han besad foruden Ka-
 tanes

Sigurd
 Jarls viden-
 re Bedrø-
 ter.

c) See Olafs Saga paa nyudsøgte Sted.

d) Torfaus gjør heraf med Rette den Anmærkning og Slutning, at paa Ør-
 kenerne ligesaa lidt, som i Norge, havde Regenten Magt til at op-
 bygge Almuen, efter Behag, for at føre Krig udenlands. Galdt det
 om Landets eget Forsvar, burde derimod alle adlyde.

e) See Norske Hist. 2den Deel, Kap. I. §. 47. S. 171.

taner f). Men dette kunde ei andet, end bringe de Skotske endnu meere i Harnisk imod ham, saa de søgte paa alle mulige Maader at skaffe sig Havn, eller giøre ham og de Norske Afbræk, som sees af efterfølgende. Vi have tilførn erindret g), at Bestyrrelsen af Suduroerne havde de Norske Konger overdraget til Jarlerne paa Orkenoerne, hvilke havde Skatterne af hine Suduroer, og sendte den siden over til Norge. I denne Forretning havde Sigurd Jarl engang udsendt en af sine Hofmænd, ved Navn Rane Solmundarson, en Sonneson af Porblørn Jarlakappe fra Norge h), som ved den Leilighed kom endeel af sine Landsmænd til Hiælp, imod endeel Skotske Søerøvere, paa følgende Maade. De Norske, saavel Norden som Søndenfjælds fra, drev da en vidtloftig Handel paa Jisland, blandt andre en Wardr Hvite, og en Olaf Rettiison fra Ellsdo i). Under Hiemreisen til Norge, paa hvilken de havde Nialls Sonner paa Jisland, Helge og Grim, i Selskab med sig, bleve de overfaldne af en Storm fra Norden; de drev længe om i Soen, uden at vilde, hvor og hvorhen, men komme endelig paa et Sted, hvor de mærkede at Soen var grund, og sluttede deraf, at de vare nær ved Land, enten under Orkenoerne, eller Skotland eller Irland. Siden flarede Beiret op, de soer Land paa begge Sider, og kaste Anker, men blide tilslige vaer, at 3 Skibe k) komme ansættende, ud af den saa kaldte

f) See Nialls Saga Kap. 77. S. 127.

g) See foregaaende Kap. 2, S. 18 i denne Deel.

h) See Torkel Orcades, pag. 28.

i) Uden Tvil den Gaard Elden, beliggende paa det nu saa kaldte Nornmø-dals-Eid, i det Thronbhismfæ.

k) I Nialls Saga, Kap. 84, S. 124, staar 13, hvilket vel neppe kan vare. Torkels i Orcades, pag. 28, har i sit Exemplar af Nialls Saga læst 2de; og det bliver uden Tvil her rettest.

Taltte Skotlandsfiord 1), for at angribe dem. Anførerne for disse Skibe vare Griotgard og Snælf, Moldan Jarls Sonner fra Dnnalsbot i Skotland, men Fettere til den Skotske Konge Melkolf (Melcolm m), hvilke strax angreb dem, da de Norffe, efter Helges og Grims Tilskyndelse, ei strax vilde overgive sig, og under Træfningen nedlægge de Daa: men i det samme bliver man 10 Skibe vaer, som haeste hen til Stedet, hvor Slaget stod, alle beprydede rundt om Bordene med Skjold hos Skjold; man ser paa det foreste af dem, en Mand staaende hos Masten, iført en Silke-Troie og en forgyldt Hiaelm: og denne var foromtalte Kare, som nu kom tilbage fra Suduroerne, med Skatten af benævnte Der, som han der; paa Sigurd Jarls Begne, havde indsamlet, eller modtaget af den der værende Jarl (Gille n), og nu, efter Anmodning, slog sig til sine Landsmænds Partie, hvilke han gjorde den Bistand, at bemeldte Skotske Printser bleve nedlagde, deres Skibe erobrede, og alt deres Gods gjort til Bytte. Efter denne Forretning indbyder Kare hine fremmede at gjøre sig Følge til Sigurd Jarl, til Rossen, paa hvilken De, fornemmelig i Kirkebog, de Orkenoiske Jarler maage have haft deres fornemste Sæde; de tage imod Tilbudet, og de blive Vinteren over i Jarlens Hof: men imidlertid faaer denne, af forbenævnte Helge Nials Son fra Ysland, den Advarsel o), at Skoterna havde paa det faste Land tilføiet ham en betydelig Skade; Jarlen laer derpaa Sagen strax undersøge, ved at sende Bød

B b 2

der:

1) Den samme, som ellers kaldes Petlandsfiord.

m) Uden Tril Nicolomb den 1ste.

n) See Nials Saga, Kap. 86. S. 126.

o) Han fyl, ligesom hans Fader, have været Jorspar, d. e. vidst at sige forud fraværende eller tilkommende Ting. Ventslig har han fundet Slutte sig uoget saadant til af visse Omstændigheder, eller han har, ved et eller andet Tilfælde, faaet Nys derom.

derom til sin Gysfelmans Arnliot paa Strømmen p), den-
ne underrettes derom, ved at udsikke Speidere, for at ud-
grandske Sagen, over til Skotland; og nu faaer man diide,
at tvende Skotske Jarler, Hunde Jarl, og Malsnat Jarl,
havde giort Indfald i Sigurd Jarls Lande, og der dræbt
hans Maag (Svigerson formodentlig) Havard i Træsvik).
Sigurd Jarl opbyder strax derpaa en anseelig Krigsmagt,
han har foromtalte Kare, samt Riads Sønner, i sit Selskab,
med dem gaaer han over til Skotland, og han møder Sko-
ternes Hær ved et Sted, Dungalssnipa kaldet. Her kom
det til et haardnakket Slag; i det er Seieren en Tiid lang
meget uvis: thi Skoterne havde her en mægtig stor Krigs-
hær samlet, og foruden de Krigsfolk, som stode i Slagt-
orden, en Hob løse Tropper, med hvilke de fulde Deboerne
ind i Glanfen. Desse leede derover et temmeligt Nederlag:
men Kare og de andre fremmede, som vare i Sigurd Jarls
Krigshær, hiulpe ei lidet til at oprette igien hans og hans
Krigsfolks forfaldne Sager. Helge driiber bemeldte løse
Tropper paa Flugten; men Kare gaaer mod Malsnat Jarl,
hvilken han nedlægger; og dette indjog Hunde Jarl saadan
Frygt, at han tog Flugten. Sigurd Jarl forfølger vel en
Tiid lang den flygtige Fiende: men ham bringes Kundskab,
at forbenævnte Malsfalk (uden Tvil Malsdan) Jarl samlede
hos Dungalssbæ q) en dem overlegen Krigsmagt; han hol-
der derfor Krigsraad med sine Folk, alle ansee det for tien-
ligst

p) Den ligger mellem Orkenøerne og Skotland, sidstnævnte nærmere end hine,
og derfor er den i de seere Tilder, da den tilhørte Greverne af
Ratnes, bleven regnet til Skotland. Buchanan Hist. Scot.
Lib. 1.

q) Med dette Navn kan her ei vel være ment Dunisbey, Dungalbey eller
Dunansbey, som ligger ved det østste Fjorbiorg af Skotland,
mod Nordvest, men rettere enten Staden Dunkel, eller og Ding-
wel i Provinzen Ross.

stgft at gaae tilbage r), og man farede over, først til forbe-
nævnte Straumen, hvor man deeler Byttet, men siden vi-
dere til Rossen, hvor Sigurd Jarl, i et stort Giestebud, ud-
deeler anseelige Foræringer til dem, som fornemmelig havde
indlagt sig Vre i foromtalte Slag, til Kare især, et skönt
Sværd og et med Guldraad omvundet Spyd; til Helge,
et Guld-Armbaand og en kostbar Kappe; til Grim, et Skjold
og et Sværd.

S. 6. I disse Omstændigheder vare Sagerne mel-
lem Orkenberne og Skotland, da bemeldte Helge og Grim,
efterat være blevene Jarlens Hofmænd, i Selskab med Kare
og flere, drog ud paa Søeroverie, uden Tvil for ogsaa paa
den Maade at fortsætte Krigen med Skotland, under hvilket
Tog de streifede vilde omkring, indlagde dem overalt Seier
og Bytte, og blandt andre, i et Søeslag, overvunde Gud-

Tilbragelse
mellem Ulf
og Helge.

B b b 3

rod,

- 1) At Sigurd Jarl saaledes drog bort, synes tilsiendeligt, at Fordeelen, i
bemeldte Træfninger, ei altid maae have været paa hans Siide,
men at hans Folk maae tilfaldt have lidt noget Nederlag. Hidhen
hører derfor uden Tvil hvad de Skotske Stribente fortælle om et
Slag, holdt i Kong Kenneth den 3dies Tid, mellem de Skotske
og de Danske (saa kalder man gemeenlig de Norske). Man havde
længt hært Fred i Skotland, saa fortælle de, see J. Lessæus de re-
bus Scotorum, Lib. 8. pag. 186, indtil de Danske angrebe Kong
Kenneth hos Berth. I Begyndelsen af Slaget blive de Danske
overvundne og flye; Skoterne glæde over den vundne Seier, i Ste-
det for at forfølge de flygtige, vende sig mod de slagne, og frabugge
dem Hovederne. Saa snart de Danske mærke dette, samle de sig paa
nye, de anfalte Skoterne saa hidfigen, at disse tage Flugten, uag-
ret al den Umage, som deres Konge gjorde sig, for at holde dem
derfra, og deres Nederlag skulde have blevet almindeligt, dersom en
Wonde, ved Navn Saji, med hans 2de Sønner, som arbejdede paa
Marken med sin Plov, da dette skeede, ei havde sat sig i en hunk
Vej, hvor hans flygtige Landsmand vilde igennem, drevet dem til-
bage til deres Konge, og mod Fienden, og derved nået dem at falde
an paa Fienden, som atter blev slagen.

rod, Konge paa Den Man, uden Tvil den samme Gudred eller Godfrid, Haralds Søn, hvorom tilforn er meldt. Men følgende Sommer begave Riads Sonner, paa et Skib, som Jarlen forærede dem, sig over til Norge, hvor foromtalte Fortrædeligheder for Hrafs Fjeld mødte dem; Kare drog ogsaa, nogen Tiid derefter, sammesteds hen, for at bringe Hagen Jarl Skatten af Sudurøerne s). Derfra droge de samtlig tilbage til Sigurd Jarl, men følgende Sommer atter ud paa Søeroverier, hvilke de fortsatte langs Sudurøerne, ventelig for at udrydde der andre Søerovere, samt langs Kysterne af Den Hingulsen eller Miona, ved Galtfiri (Kantire), hvor de gjorde Landgang, og holdte en Træfning med Indbyggerne, og saa videre langs Kysterne af Bretland eller Valles, hvorpaa de hjemsogte Den Man, og komme, ved den Leilighed, atter i Træfning med foromtalte Godraud, Konge paa Man. Han overvunde de paa nye, dræbte hans Søn Dungal, gjorde et stort Bytte, men droge siden nord til Rølnir c) paa Sudurøerne, til Gille Jarl, hos hvilken de opholdte sig nogen Tiid, men begave sig siden, i hans Selskab, til Orkenoerne, hvor nysnævnte Jarl fik Sigurd Jarls Søster Nereide u) til ægte, og drog med hende hjem til Sudurøerne. Saaledes var Orkenoerne, al denne Tiid, bestandig indviklede i Urolig-

s) Det synes rimeligt, at denne Skat ei er bragt hvert Aar over til Norge, men kun hvert 4de Aar, som af foransatte Fortælling kan sluttes: thi efterat have indsamlet Skatten paa Sudurøerne, opholdt Kare sig 2de Aar paa Orkenoerne, før end han drog til Norge med den, først den 3die Sommer derefter.

c) Synes at være det Sted Rolle, liggende norden paa Den Lewis, den nordligste og største blandt Sudurøerne, hvilken de gamle kaldte Liódhus, see Camdens Britannia, uden Tvil de gamle Norste, som der have boet: thi Navnet er altsammen af det Nordiske Sprog.

u) See Riads Saga, Kap. 86. S. 138, men Kap. 154, S. 268, kaldes hun Ewanlaugu.

ligheder, med de Skotske, især efterat Skule havde hylbet
 den Skotske Konge; bemeldte Der vare ei heller imidlertid
 frie for indbyrdes Uroligheder, som sees af foransorte, hvor-
 til endnu dette kan lægges. Paa Sanden, en af de nord-
 ligste blandt Orkenoerne, boede i omtalte Sigurd Jarls
 Tiid; en Mand, ved Navn Ulf, kaldet hui Ille, eller den
 Onde; denne levede i Misforstaaelse med en Harald,
 boende paa Rinarßen, hvilken han overfaldt og dræbte, fordi
 denne ei vilde sælge ham sine Gaarde, som Ulf havde forlan-
 get. Ulf bliver for denne Gierning ilde omtalt af alle, Si-
 gurd Jarl befæller ham at giøre den dræbtes Arvinger Erstat-
 ning, og Ulf lover det: men imidlertid faaer Haralds Søn
 Helge, sin Faders Drab at viide, denne var en af de Ti-
 ders store Søehner, der sværmede om langs Kysterne af
 Skotland, men en af de adelmødige, saadanne som alle de
 vare, der vilde ansees for rette Søerover-Helte, der lode
 Ridsmand, Bønder og andre ubevæbnede fare i Fred, men
 søgte kun andre Vikinger eller Røvere, der ginge ud alleene
 for at plyndre. Disse vare altsaa i de Tiider Handelsens og
 de Handlendes Forsvarere, ei Forskyrere, og blandt deres
 Tal Helge, som underrettet om sin Faders Død, nu vender
 hjem, for at søge Havn, hvilken falder paa en uskyldig, paa
 Ulfs Forvante Bard. Denne, høist misfornøiet med be-
 meldte paa Harald begangne Mord, havde skilt sig fra hans
 Selskab, og vilde drage bort fra Ragnvaldsen, men træf-
 fer paa Helge, som uagtet Bard bevidner sin Uskyldighed,
 dog efter en tappet Modstand nedlægger ham. Helge over-
 drager derpaa Sagen til Jarlens Rædelse, undskylder det
 paa Bard begangne Drab, med Uvidenhed om hvad mellem
 Jarlen og Ulf var aftalt, og begiver sig hjem: men han mær-
 ker, at Ulf havde andet i Sinde, end at lade Sagen komme
 til Jarlens Rædelse; han ser sig ei sikker hjemme; han sæl-

sælger derfor sine Gaarde, i Forsæt at reise bort; dog maatte Havn først søges over Ulf, og for at faae den, begiver Helge sig til hans Gaard. Ulf er ei hjemme; dog udplyndrer Helge Gaarden, bortfører Ulfs eeneste Datter, Helga, som ei var uvillig at følge med, og gaaer derfra. Saa snart Ulf faaer dette at viide, samler han en anseelig Skibs-Flaade sammen, og opsøger Helge, som vel er langt svager, men forsvarer sig dog med megen Tapperhed, indtil Natten. Denne afskiller Træfningen: men Helge seer forud, at al Modstand vilde være forgieves, om han bier der til Dagens Ankomst; en Storm reiser sig i det samme, han springer derfor over Bord, med Helga, og svømmer til Lands, hvor han begiver sig ind i Skoven, og kommer til en Hytte, beboet af en fattig Mand, ved Navn Thorfin, som kender Helge, roser ham høilig, for hans Opførsel, ogsaa som Søerøver, og tager med Glæde imod ham. Hos denne Mand forblev Helge Vinteren over, holdt imidlertid Bryllup med Helga, og leiede sig af Porfinn en liden Gaard, at boe paa, i Formodning, at Ulf inden foie Tid skulde doe. Denne hans Formodning slog ham ei heller Feil. Efter to Aars Forløb, var Ulf død; Helge kommer da tilbage, faaer saavel Ulfs som sine egne Gaarde i Besiddelse, og avler siden, med sin Hustru, blandt andre en Son, ved Navn Bard, der skal være bleven Biskop i Irland x).

Tildragelsen
med Portell
Kraffa.

§. 6. Foruden hidindtil anførte, skeede ved samme Tidder endeel andre Tildragelser, paa Orkenøerne, der ogsaa hore hidhen. Portell Kraffa fra Jisland, der nedstammede fra Rognvald Møre-Jarl, og var folgelig i Forvantskab med de Orkenøiske Jarler selv, drog i sin Ungdom, med en Norff

x) See Torfzi Orcades, lib. 1. cap. 10. pag. 32.

Norſk Riibmand, ved Navn Biorn, fra Jifland til Or-
 lenſoerne. Biorn, ſom tilforn bekendt med Sigurd Jarl,
 ſkaffede her Porkell Adgang til Jarlens Hof; denne opfører
 ſig der til Jarlens Fornoiſe; han fortæller ham, efter Til-
 ſpørgſel derom, ſin Herkomſt; han ophoies derefter til ſtorre
 Værdighed, og han følger ſiden med Jarlen, paa et Krigs-
 tog, under hvilket de ſværmede viede omkring, og engang
 gjorde Landgang paa de Skotſke Kyſter y). Efter Tilba-
 gekomſten til Skibene, lader Jarlen ſine Golt-mynſtre, man
 ſøner ingen, uden Porkell alleene, man ſøger ſtrax efter
 ham, og man finder ham i en Skov, ſtaaende ved en Eeg,
 hvor tvende angreebe ham, men fire laae døde om ham paa
 Jorden. Deſſe vare Skoter, ſom han havde nedlagt, hi-
 toge ſtrax Flugten, og Porkell bringes til Skibene, hvor
 han undſkylder ſin Udeblivelse dermed, at han vel havde hort
 Jarlen befale, at de ſkulde gaae af Skibene paa Land, men
 ei at de ſkulde rende fra Landet til Skibene, den eene fra den
 anden, at ved at gaae forbi et gammelt Slot, havde han
 fundet en Sum Penge, 20 Mark Guld omtrent, ſom der
 af Muren med endeel Steene vare udfaldne; at de paa Slot-
 tet, ſom vare blevne det vaer, havde derover ſat efter ham;
 og at han ved den Leilighed var kommen i Kamp med dem.
 Den fundne Skat vilde han nu ſkulde hore Jarlen til: denne
 paaſtod, den var Porkells, men tillod ſiden, at den maatte
 deeles dem imellem, og faſtſatte det, ſom en Lov, for Frem-
 tiden, at hvo ſom forlod Banneret, og løb fra de andre til
 Skibene z), naar Landgang ſkeede, ſkulde ingen Deel have i
 det

y) See Vatnbala, og Torſæi Orcades, pag. 30. Formodentlig har Toget
 fornemmelig ſigtet paa Skotland.

z) De Norſke have da alſaa taget Flugten til Skibene, forfulgt af de Skot-
 ſke; hvilket bekræfter hvad tilforn i S. 5 er anført.

det giorte Bytte. Men Porkell, som siden opholdt sig hos Jarlen tvende Aar, blev af denne ophøiet til Hofmand, og aflagt med anseelige Foræringer, da han reiste hjem til Jisland igien. Sammesteds fra komme, foruden bemeldte, i de Tiider, hvorom nu handles, endnu flere ober til Orkenøerne; dem ville vi her gaae forbi, og derimod fortelig anføre, hvad sig tildrog mellem en Porodd fra Jisland og endeel af Sigurd Jarls Mænd. Bemeldte Poroddr var en vilde bereist Mand, som med sit Skib drog omkring paa Riobmandskab, ogsaa til Dublin i Irland a), hvorfra da han engang skulde reise hjem, traf han paa en øde Ø ved den nordlige Kyster af Irland, endeel af Sigurd Jarls Mænd. Desse skulde bringe hjem til ham den Skat af Den Man, som Jarlen paa et af sine Søerover-Togge havde tvunget nyknæbnte Des Indbyggere til at betale, men de havde undervejs været saa vanhældige, i en Storm at liide Skibbrud ved bemeldte øde Ø, hvor de vare i yderste Fare for at omkomme. Desuden frygtede de nu for at komme, enten til Sudurøerne eller Irland, hvor Porrod, enten strax eller under sin Hiemreise, kunde sætte dem i Land, af Marsag, at de under bemeldte Tog, paa begge Steder, havde nylig udøvet Fientligheder; de anmodede derfor Porod om, at bringe dem til Orkenøerne: men denne, under den betydelige Forevending, at han ei vilde fare af sin Wei, som laae lige til Jisland, vidste saa vel at føre sig den Rod, hvori hine vare bestedde, til Rytte, at de maatte give ham en stor Deel af Skatten, for hans Skibssaad, som dem blev overladt, og paa hvilken de komme hjem til Orkenøerne.

No. 982.
omtrent.

§. 7.

a) See Eyrbyggja eller Þordnesinga-Saga.

§. 7. Paa denne Maade søgte de Norſke at vedligeholde det Herredommme i Veſter-Havet, ſige indtil Den Man, Den Mona og Engelland ſelv, ſom de enten havde havt fra ældre Tider, eller forhørvet ſig, under Harald Haarſagers Regiering. Vi have paa et andet Sted viiſt b), hvor vidt udſtrakt dette deres Herredommme var, i Irland iſær, hvor mange, og hvor næſten idelige Krige de derom maatte føre med de indfødde, og deſſe varede endnu ved i det Tiidsrum, hvorom her handles, dog ei i den Størke eller Mængde, ſom før, ved det Oſtmændenes Magt der efterhaanden begyndte at aftage, ligesom de indføddes tiltog, ventelig deels formedeſt de beſtandige Uroligheder, hvori deres Landſmænd, de Norſke, nu hiemme hos dem ſelv, vare indviklede, deels og ſaa formedeſt de Engeliſkes nu paa en Tid tiltagende Magt, iſær under Kong Edgar, der indtog ſaavel andre Steder i Irland, ſom Dublin ſelv. Men de Engeliſkes Magt vedvarede der denne Gang ei længer, end til Edgars Død; og nu begyndte Oſtmændene igien at reiſe Hovedet i Veiret, iſær under den berømte Nlaf Sigtrygs Son, ſom til ſine Tider var meget mægtig, ſaavel i Engelland, ſom i Irland, og derfor kaldes af endel Over-Konge i Irland c). Denne ſøgte, ſaa længe de Engeliſkes Overmagt i Irland vedvarede, kun at forſvare ſig ſelv, og at vedligeholde Oſtmændernes Magt i bemeldte Land, ſaa vidt ſke kunde; i Anledning af en Krig, ſom reiſte ſig mellem de tvende indenlandske Printſer, Donald Konge i Irland, og en anden Donald, den fordum mægtige Irſke Konges Kongelaks Son, holdt han den ſidſtes Partie, i et Fjeldſlag, hvori vel mange paa begge Sider omkomme, men Kong Donald dog leed det ſtørſte Nederlag; og kort efter Edgars Død,

Fortættelse af de Norſke 2: Oſtmændenes Bedrifter i Irland.

No. 975.

Kong Olaf Sigtrygs-ſon.

No. 970.

C c t 2

var

b) See Norſke Histoires 2den Deel, i Tilhænge, §. 3. 4. S. 430.

c) See ſidſt anførte Secd S. 446.

- var Kong Olaf bleven igien saa mægtig i Irland, at han der
 No. 977. i en Træfning neblagde foromtalte Kong Donalds tvende
 Sonner, Murtach og Kongelach. Bemeldte Murtach
 er uden Tvil den, som vore gamle Skribente kalde Myr-
 tiarfan, hvis Dotter Melforka var saa vanhæbdig, at hun
 i 11 de eller 15 Aar gammel blev fangen af endeel Søerovere,
 og siden solgt til en Dotter-Søn af den foromtalte Skotske
 Konge Porstein Rode, til en Mand, ved Navn Hoskuld,
 som boede paa Zisland, og med hende avlede en Søn, ved
 Navn Olaf, der for sin Deilighed, blev kaldet Pa eller
 No. 979. Paafugl d). Men Kong Donald doer; hans Søn Me-
 & 980. lachlin, som ogsaa kaldes Melfechlin e), af andre Mala-
 chias, følger ham i Regieringen; og denne søger strax at
 hævne paa Østmændene, den Skade, som de havde tilføiet
 hans Fader og Brødre. Til den Ende griber han sig an
 af alle Kræfter; han samler en mægtig Krigshær, og med den
 No. 980. angriber han Østmændene hos Temor, i et Fjeldslag, hvori
 ei alleene nogle tusinde af dem berettes at være omkomne, men
 ogsaa næsten alle deres fornemste Anførere, tillige med Kong
 Olafs Søn Reginald (eller Ragnar) neblagde. Et Van-
 held, der skal have gaaet Kong Olaf saaledes til Hierte, at
 han næste Aar derefter gjorde en Pelegrims Fart til den De
 Hu, Hy eller Jona f), og døde der af Sorg. Desse
 sammenstødende Vanheld svækkede vel meget Østmændenes
 Mægt i Irland, eller gavede dem et Stød, som siden ei var at
 forvinde; de Trffe gjorde ogsaa kort derefter Indfald i den
 strax nord for Dublin beliggende, og Østmændene da til-
 hørende Provint's Fingal, en af de frugtbareste i Landet,
 der

d) See Kristni-Saga, pag. 191.

e) See Jac. Warai Antiquit. Hiberniæ. pag. 18 & 113.

f) See Camdens Britannia, de Insulis Britannicis.

der var som et Forraads-Huus for Riget g), hvilket Land-
 skab de nu hiemsøgte med Ild og Sværd, og befriede alle de
 Iriske, som Østmændene der holdte fangne: men dette hin-
 drede dog ikke, at jo Nafss Son, som de Iriske kaldte Glun-
 jurand h), ei alleene kom til Regieringen over Østmændene, Glunjurand
 som endnu vare i Besiddelse af Dublin, med omliggende
 Lande, men at samme ogsaa bragte det saa vidt, at Melach-
 lin ansaae det for raadeligt at slutte Fred med oftnævnte Øst-
 mænder; hollte derpaa, et alleene, for igien at kunne oprette
 deres forfaldne Sager, med adskillige, ventelig af deres
 Landsmænd, eller de Norske, hvervede eller leiede Tropper,
 gjorde Indfald i den Leinsterske Konges, Brian Mur-
 chards Sønns Lande, som da han vilde sætte sig til Mod-
 værg, af dem blev fangen, og kort derefter dræbt; men og-
 saa, som bemeldte Kong Melachlins Bundsforbante, i en
 Træfning overvunde og sloge Donald Klæn, Lorcans Søn, No. 983.
 Konge i Leinster, paa Flugt; i hvilken Træfning, blandt
 andre af de fornemste, ogsaa omkom Patrik, en Søn af den
 Østmanniske Under-Konge Ivar, der boede i Waterford,
 en Stad, som i de ældre Tiider, af de Norske var bleven
 byggt og anlagt i). Men ei længe derefter blev Glun-
 jurand dræbt k), af hans egen Tiener. Ham fulgte hans No. 988.
 Broder Sitrik, eller som det rette gamle Navn heeder, Sig- Kong Si-
 tring, i Regieringen: men med ham vare ei heller de Østman- trik.
 der fornøiede; de dreebe ham derfor, efter nogle Aar i Land-
 flygt

C c c 3

g) See Camdens Britannia de Hibernia, provincia Leinster.

h) Uden Tvil har Navnet været det blandt de Norske brugelige Glarand, som efter de Gamles Maade er blevet formeget med et Dye-Navn Glun, taget af et vist Sted, eller andet Tilfælde.

i) Norske Histories 1ste Deel, Kap. 7. S. 27-29.

k) Den Elirman Ablofs Søn, som Karabok betegner, ved denne Tid at være dræbt, er uden Tvil ingen anden, end den samme Glarand.

flygtighed; dog betænkte de sig strax igien anderledes, og antog ham, næste Aar derefter, atter for deres Konge.

De Norske
Bedrøfter i
Øst-Soen.

§. 8. Saaledes lyffedes det da de Norske, enten at forsvare, eller at udvide, eller at forsikre sig de Eiendeele, som de besadde i Irland især, hvor de saa kaldte Ostmanniske Konger dog synes meere at have arbeidet for dem selv, end for den Norske Krones Beste, og heller at have været frie uafhængige Prinsler, end erkjandt de Norske Kongers Over-Herredomme. I det mindste troer jeg, det sidste vil være vanskeligt at hevise. Vist bliver det derimod, at bemeldte Norske Konger førte Over-Herredømmet, paa Orknoerne og Heltland, paa Sudurøerne, samt over en Deel af Skotland liige indtil Verne Man og Mona, Steder som de deels havde eiet fra meget gamle Tider af, deels gjort sig underkastede eller skatshldige, under Kong Harald Haarfagers Regjering. Vest- og Nord-Havet var ogsaa, fra de ældste Tider af, de Norges fornemste Tummel-Plads, dithen ginge de fleste af deres Søerover-Toge, og de førte der virkelig, for det meste, Herredømmet til Søes: men dog forsøgte de ei heller at indfinde dem, paa de sydlige og østlige Kanter, sær i Øst-Soen, som af foranførte Kong Harald Graafelds, Hagen Jarls, Oluf Tryggvesons og fleeres Exempler kan sees. Til disse Exempler paa de Norges Bedrøfter i Øst-Soen, kunne dog endnu følgende lægges. Gunnar Hamundssøn, fra Hlidarenda i Fliotshld paa Jisland, var i de Tider en af de største, de berømmeligste Mænd der paa Landet: han nedstammede ei alleene fra de Rømedalske Jarler, fra den berømte Hrafnistiske Familie, og fra Ketill Hæng den yngre især, men besad ogsaa usædvanlig store og rare personlige Egenskaber,

skaber, fremfor de fleste andre af sine Landsmænd m), han var stor, stærk, færdig i at føre Sværdet, saavel som i at styde, saa han kunde hugge og styde med begge Hænder paa eengang, hugge især med den Hurtighed, at 3de Sværd syntes at være i hans Haand, og styde saa vist, at han traf alt hvad han medede til. Isort sin heele Rustning kunde han springe ligesaa høit i Veiret, som han selv var høj, og ligesaa færdigt tilbage, som frem; han kunde desuden svømme saa hurtig, som en Søhund, og var i alle andre da brugelige Legems Øvelser saa drevne, at ingen (paa Jisland) deri opnaaede hans Maal n). Denne Mand, som prydede alle disse herlige Egenheder, med moralske Dyder, med saadanne endog, som vare rare i de Tiider, besluttede i Selskab med sin Broder Rolf, at forsøge Lykken udenlands, en Ting, som da var meget giængs blandt hans Landsmænd. Til den Ende stiger han om Bord paa et Skib fra Lunsberg i Bligen, hvis Eier var Hallvard Hvitte, en meget fornem Mand, som da var i Jisland, men havde tilforn seilet vidt omkring, til alle Lande mellem Norge og Gardarike, som det heeder, ogsaa til Biarmeland, og de komme til Lunsberg, ved de Tiider, da Kong Harald Graafeld og Dronning Gunhild vare døde, men Hagen Jarl kommen til Regjeringen i Norge o). Efterat Gunnar havde været Vinteren over i Lunsberg, spør Hallvard ham ad, om han vilde drage til Hagen Jarl. Gunnar havde

Gunnar af Hildarrenda og Hallvard Hvitte.

m) Sagan af Gunnlaugi Ormsunga, S. 18, nævner kun 2de paa Jisland, som kunde sættes ved Siden af ham, nemlig Gunnar Hlifarson og Steinþor a Eyre.

n) Saa siger Njala, Kap. 19. S. 29.

o) See nyudsøgte Njala, Kap. 29. S. 41. Man mærk, at her tales om Haralds og Gunhilds Død, som skeer paa eengana, eller kort efter hinanden, og skeer førend Hagen Jarl kom til Regjeringen over Norge. En Beregning, som bekræfter, hvad om Dronning Gunhilds Død tilforn er anført.

uden Tvil lært at kende denne Herres Tænkemaade; han vidste ventelig, at han ei satte ret Priis, uden paa dem, som havde viist Prover paa Moød, paa Tapperhed, sær i Hærførde; han svarede derfor Hallvard, at de først skulde fare ud paa Søeroverie; dermed er Hallvard fornøiet p); han lader strax udruste tvende lange Skibe, som han havde der i Bii-
gen; dem fattes ei Folgesmand eller Personer, som i deres Selskab havde Lyst til at viise sig paa de Tiiders store Ærens og Lykkens Bane, eftersom Gunnar var allerede bekjendt for en tapper, en duellig Mand; han med sin Broder anfører det eené, Hallvard selv det andet af Skibene: men denne Krigsmagt syntes dog ei tilstrækkelig nok, til noget ret vigtigt at udrette; og de seile derover for det første til Hisingen, til en Olver, som var Hallvarbs Frende, for at faae Hiælp og Understøttelse af ham. Olver forstærker dem ogsaa med tvende Langskibe, det eené paa 20, det andet paa 30 Roerbænke; han bemandet med sine Huus-Karle det eené, det andet med Bønder; og han lader dem vride, at fiendilige Skibe laae i Elven, for hvilke en Vandill og en Karl, Siolf den Gamles Sønner østen fra Gautland, vare Anførere. Dette standser dog ei deres Afreise, men gjør heller, at den des hastigere gaaer for sig; de ruste sig til en Træfning; de komme midt ind imellem Fiendens Skibe; et Søe-Slag begynder, det drives med megen Hidsighed paa begge Sider: men faaer det Udfald, at benævnede tvende Brødre nedlægges, Vandill af Gunnar, Karl af Røllstæg, og de Norske forhverve sig et riigt Bytte. Dermed gaae de siden til Danmark, og saa videre til Smaaland; de komme der atter i en Søe-Træfning, de vinde Seier, og for at være des tidligere paa Færde, til et nyt Tog, næstkommende Aar,

p) Man seer her, hvorledes de gamle have ført Ridsmandskab og Søeroverie om hinanden, og hvor færdige de have været til begge Dele.

Nar, reiste de ei hiem om Høsten, men blibe Vinteren over i Øster-Søen. Der fortsatte de følgende Sommer deres Tog; de traffe hos Refall (Revel) en Soerøver-Bande, den overvandt de, og de drage siden viidere øster ud til Enghslo (Hjel). Her gaaer Gunnar i Land, han træffer der en Dansk Mand, ved Navn Tofe, som var bleven fangen af endeel Soerøvere, og her kastet paa Land; af ham faaer Gunnar vide, at her under Ven laae en Soerøver-Flaade, under Anførsel af 2de Brødre Hallgrime og Kollstie, to store Stridsmand, en trediedeel stærkere paa Skibe og Folk, end Gunnars Selskab var, samt udrustede med Vaaben, som ei havde deres liige, Halgrim med en forhejet Atgeir q), Kollstie med et fortreffeligt Sax-Sverd r); og desuden beretter Tofe, at bemeldte Brødre havde gjort et meget riigt Bytte, som de havde stult paa Landet, men som han vidste at aabenbare for Gunnar og hans Selskab, og han lægger til, at hine Soerøvere allerede havde udspiedet Gunnars og hans Selskabs Ankomst. Denne vender efter en saa beleilighindhentet Rundskab, strax tilbage til sine Skibe, han bringer sit Selskab denne Tidende, og de sætte sig i den beste Forsatning, for at tage imod hine. Det varer ei heller lange, førend de forventede Fiender indfinde sig, en haard Træfning følger strax derpaa, under hvilken Halgrim bestiger Gunnars Skib, men denne nedlægger først Halgrim med sin egen Atgeir, siden hans Brøder Kollstie; de øvrige Soerøvere udbede sig derpaa deres Liv

q) Et Slags Spyde, eller Vaaben, gjorde til at ringe med. See Lexicon til Landname, S. 478. Uden Tvil have de været forsynede med klærende Mød-Hager, for at gjøre des større Virkning, i sær for ei at kunne trækkes ud af Saarer, uden med den saaredes Drab.

r) hvor stor Priss de gamle have sat paa gode Vaaben, og hvor megen Kraft tilskrives dem, see vor Histories 2den Del, S. 392:394.

Fro og Frelse, deres Baaben og Klæder at beholde, samt Frihed at reise til deres Hiem; det tilstaaes dem; man faaer et rigt Bytte, man bemægtiger sig ogsaa foromtalte Skib, og dermed vender Gunnar og hans Selskab, i Følge med Tofe, nu forsynede med en Flaade paa 10 Skibe; til Hærdabn i Danmark, hvor Kong Harald Blaataand da var. Denne Konge lod Gunnar indbyde til sig, forsøgte hans Færdighed i alle Slags Øvelser, hvori ingen, i noget Slags, var hans liige, beviste ham megen Ære, tilbød ham et godt Givtermaal, anseelige Forleeninger, hvis han vilde blive i Danmark, og da Gunnar ei vilde tage derimod, afslagde ham med anseelige og store Foræringer s), saasom med sin egen Stats-Klædning, med et Par med Guld bordsprede Hænker, med et saa kaldet Skoebond med Guld-Knuder paa, med en Gardist Hat, en Hat, gjort eller klobt i Gardarike, samt med et skønt Laugskib, og meget andet Guds. Dermed drøge de tilbage til Norge, først til Hisingen, hvor de lode Olver faae sine Skibe igien, med den Part af Byttet; som paa bemeldte Skibes Deel kunde falde, men siden til Throndhiem, til Hagen Jarl t), hos hvilken Gunnar opholdt sig følgende Vinter over, og fik af ham ei alleene et Guld-Armbaand til Jule-Gave, men ogsaa sit Skib laddet med Meel og Weed, lad være der endnu var nogen Dyrttid i Landet, da han tog Afskæd, for at drage til Island.

§. 9.

s) Det synes af denne Kong Haralds store Gæmtilbhed mod Gunnar og hans Selskab, at være indelig, at ved bemeldte Søerovers Nederslag er sket benævnte Konge og hans Riige en vigtig, en betydelig Tjeneste. Men Vil have de længe plaget Danmark med Røverier, og været af de flumme Søerovere eller Viskinger.

t) Af denne havde han nu et at vente sin Afviisning: „nu, sagde han, er jeg smidt af fare (til Hagen Jarl) thi nu har jeg noget forsøgt mig, men det var jeg ei, da man forrige Gang foreslog det“ Dials. Kap. 31. S. 46.

§. 9. Noget Tiid førend sidstnævnte skeede, endnu i Kong Harald Graafelds Tiid, men uden Tvil ei længe før hans Død, kom en anden anseelig Mand, en Kutur, som vi i den foregaaende Historie have omtalt, fra Zissland over til Norge. Denne Mand nedstammede ei altsene fra en af de fornemste Familier i Norge, hvor han ogsaa var født u), fra Biørn Buna, Høse i Sogn, der kunde regne sin Herkomst fra de gamle Norske Konger x), men han var ogsaa en Dotter-Søn af den Skotske Konge, den oft omtalte Thorstein Raude y), til hvilken adskillige af de fornemste Familier paa Zissland kunde regne deres Herkomst. Hans Dotter Thorgerd, tilforn gift med en Dalla Koll paa Zissland, drog efter hans Død dervfra, over til Norge, hvor mange af hendes Paarørende boede, der indled hun sig i andet Ægteskab med en Norsk Mand, Herjolf, uden Tvil fra Sogn, og ham fødte hun Eyvind og Kutur, begge i Norge, hvor Eyvind blev boende, men Kutur fastede sin Boepæl paa Zissland. Eyvind dør, efterat have kiedet paa Gulashing Kutur erklære for sin Arving; denne faaer Tidende derom, ved sin Faderbrøder Øjur, som drev Handel og Seilads til Zissland; og Kutur begiver sig strax over til Norge, hvor de først landede ved Herho z): men her havde en Sotke allerede sat sig i Besiddelse af Arven; og nu begiver Øjur og Kutur sig til Wigen, hvor Kong Harald og Dronning Gunhild da havde deres Tilhold i Kongahelle. Da Dronningen faaer deres Ankomst at vide, sender hun sin Kammer-Tiener til dem; hun lær dem indbyde til sig med Løfte

Kutur og
hans Søn
Kabs Be-
drifter i
Østersøen.

D d d 2

om

u) See Lardala.

x) See Norske Historier 2den Deel, S. 157.

y) See Arngrimi Jonæ Grymogza Gentalog. 4to og Landname, S. 114. edit. nov.

z) See Itala, Kap. 2. S. 4. Herfra er uden Tvil den Geste, beliggende uden for Bergen.

om sit Venskab, om sin Hielp, i Hensigt til ommeldte Arv, i at bringe Ratur an hos Kongen; og dette Tilbud imodtog de, efter Dyrsk Raad. „Jeg kiender, sagde denne, „Dronning Gundhills Sindelag: saa snart vi ei giøre, „hvad hun forlanger, dritter hun os bort af Landet, og „frarøver os alt vort Guds: begive vi os derimod hen til „hende, vil hun vist opfylde hvad hun har lovet „ De søge da hen til Kongahelle; de blive der paa det kærligste imodtagne af deres Venner og Paarørende; de begive sig, efter Dronningens Befalling, først hen til Kongen, 12 tilfammen i et Selskab, iblant dem Ratur, iført den Statsklædning, som Dronningen havde sendt ham til Foræring; og her frembringer Ratur sit Errende, deels angaaende Arven, deels at blive antagen ved Hoffet, som Hird- eller Hofmand. Kongen giver ham Koste om sin Hielp, i Hensigt til det første efter Dronningens Raad eller Tilskyndelse tilstaaes ham ogsaa det sidste, dog med det Vilkaar, at da Kongens Ære og Høihed paa den eene, Landets Skikke og Vedtægter paa den anden Side, det udfordrede, maatte Ratur endnu gie en halv Maaned, forend den forlangte Tieneste ved Hoffet kunde ham tilstaaes, og da skulde han paa Dronningens Bekostning, blive gjort til Hofmand. Ratur adlyder: han indqvarteres imidlertid i Dronningens eget Huus, byggt af Steen a), hvor han skal, som man beretter, have nydt felles Gæde, Bord og Seng med hende, formodentlig et med megen Smag, da Dronning Gundhild da maae have været gammel, 70 Aar, om ei derover. Men Dronningens Venskab

a) See Niala, Kap. 3, S. 6. Det er mærkeligt, at allerede i saa gamle Tider have Steen-Bygninger været brugelige her i Norden, sær i Norge. Her skulde de og være ældre, end i Skotland, og de Norske først lært Skotterne at bygge Steen-Huuse, som Macpherson beretter.

Skab var ham magtpaaliggende; han gav hende derfor, ved
 Stilsmissen, Foræringer oven i Riobet, og fremstillede sig
 derpaa, efter den halve Maanedes Forløb, atter for Kongen,
 men nu med et anseeligt Følge af 30 Mænd. Efter Løfte
 bliver han da af Kongen optagen iblandt Hofmændenes Tal,
 og ham indrømmes blandt dem et anseeligt Sæde, det som
 Dronning Gunhild, efter Kongens Tilstaaelse, selv anviste
 ham. Rutur opholdt sig følgende Vinter i Kong Haralds
 Hof: men næste Foraar faaer han vride, at foromtalte Sote
 var, med Arden, som Rutur skulde have, dragen af til Dan-
 mark; dette melder han for Dronningen; han faaer af hende
 2de Krigsskibe, besatte med det fornødne Mandskab, under
 Anførsel af Hovidsmanden for hendes Gæster, en Ulf U-
 pvegiin; han besterkes desuden med 2de andre Krigsskibe
 af Kong Harald, som selv følger ham til Skib; og dermed
 seiler han afsted til Dresund: men her traf han en uventet
 Fiende. Vi have i den foregaaende Deel af vor Historie b) ^{Ruts Skib}
 seet den Bærnelandske Jarl Arnvid, for sin Utroskab, af ^{med Hils.}
 Kong Hagen Adelssteens-Foster, at drives i Landflygtighed,
 og at tage Flugten til Øster Gothland c). Denne blev siden
 formodentlig en Fiende af de Norske: men hans Søn Atle
 foer saaledes afsted, at han baade af den Svenske og Dan-
 ske Konge blev erklæret for fredløs. Denne Atle, efterat
 være gaaen ud af Mæleren, giennem Stokkum, havde nu
 lagt sig med en talrig Skibsskade i Dresund, da Rutur og
 Ulf der ankomme; han angriber dem strax da han hører, at
 de ere Kong Harald Graafelds og Dronning Gunhilds
 Hofmænd; han dræber selv Ulf, efterat denue havde sigtet,
 som en modig og tapper Mand; han bestiger derpaa Ruts
 Skib, men her blev han saa modtagen, at han faldt for

D d d 3

Ruts

b) See Norske Histories 2den Deel 3 Kap. S. 88. S. 330-

c) Saa siger Niala, Kap. 5, S. 8.

Ruts Haand, som efter denne Seier fik baade et stort Bytte, og forøgede tillige sin Flaade med 2de af Atles beste Skibe. Men imidlertid Rutr har med dette at bestille, seiler Sote ham uformærkt forbi, og tilbage til Norge, hvor han lander ved den saa kaldte Lingårds Sida d), og gaar der i Land. Her træffer ham Dronning Gunhills Kammertiener Augmund, den samme, hun havde sendt til Rut, hvorom tilforn er berettet; han faaer af Sote at viide, at efter 3 Nætters Forløb agtede han at drage derfra over til Engesland, og aldrig at komme til Norge, saa længe Dronning Gunhild regierede; Augmund beretter dette strax til Dronningen, som er ei langt derfra, tillige med hendes Son Kong Gudraud; denne overrumpler, efter hendes Anmodning, Sote, uforvarendes, lader ham ophænge, og bringer Arve Godset til sin Moder, som fører det med sig til Kongahelle, hvorhen hun siden selv begav sig. Der indfinder sig Rutur om Høsten næst efter, han faaer sin Arb: men af Erkiendlighed overlader han Dronningen den halve Deel deraf; og Kong Harald faaer den tredie Deel af det store Bytte, som Rutr paa bemeldte Tog havde gjort. Herefter Rutr blev Vinteren over i Kong Haralds Hof, men drog følgende Foraar paa Øjrs Skib og si hans Selskab e) til Jisland, aflagt af Dronning Gunhild, til Afseid, med et skiont Guld-Armbaand, og forsynet med saa meget Meel, som han vilde have, lad være Landet var den Tid plaget af en svær Hungers Nød.

§. 10.

d) Hos andre heber det Lingbærds Sida, som maaskee er rettere. Det er uvist, hvilken Errækning af Norge de gamle har kaldet med dette Navn, men rimeligt har det været Strandkanten af Thelemarken, Landene om Dorsgrund, Steen, Langesund o. s. v.

e) Lapdala beretter, at Kong Harald da forære Rut et Skib, hvorpaa han ventelig seilede over til Jisland.

§. 10. Et længe efter Rots Tilbagekomst til Jisland, synes hans Broder søn, foromtalte Olaf Da, at have begivet sig over til Norge, hvor Olafs Fader Hofkullb havde mange mægtige Paarørende, især paa Hordeland. Olaf kom dithen paa en Kiøbmands Skib, som tillige var Kong Haralds Hofmand. Her fik han derfor strax Adgang til Hoffet; og der vidste han at sætte sig i den Anseelse, i saadant Venstreb hos Kong Harald saavel, som Dronning Gunhild, at da Olaf ønskede at kunne giøre en Reise over til Irland, for der at besøge sin Morfader Kong Myr Kiartan, ndrustede de ham dertil med et Skib, besat med 60 vel bevæbnede Mænd, og fulgte ham selv til Stranden. Efter en lang, besværlig og farlig Reise, kom de endelig ind under Irland, men i en nye Fare: de vare ved Natte-Tiider komne ind mod Landet, langt fra den Havn, fra den Kiøbstad, hvor det var fremmede Kiøbmænd tilladt at komme; de rundt om dem liggende Skær og Klipper hindrede dem fra at komme bort; de angriibes af Indbyggerne, men forsvare sig med megen Tapperhed; den Irske Konge, bemeldte Myr Kiartan, kommer dertil, Olaf havde af sin Moder lært det Irske Sprog, han aabenbarer sin Herkomst for Kongen, ham og hans Selskab gives da Fred og Leide, de følge Kongen til Dublin, hvor han erkjender Olaf for sin Dotter-Søn, de giøre ham ogsaa Selskab paa endeel Krigstog; de vende derpaa tilbage til Norge, og derfra drager Olaf hjem til Jisland. Der ville vi lade ham efter os, for at følge endeel flere af hans Landmænd paa deres udenlandske Reiser. Ved eller nogen Tid førend sidst anførte skeede, var en Hærd, en Søn af Grinken Gode, men Sunnesøn af Biørn Gullbere, fra Orkedalen i det Throndhjemsk, komne fra Jisland over til Norge, paa en Kiøbmands Skib fra Biigen, ved Ravn Brunnulf, hvilket Skib havde en

Olaf Da
hans Reise
til Norge
og Irland.

Be-

Besætning inde af ei mindre end 30 Mand f), og maae alt-
 saa have været anseelig stort. Haurd havde en Geir og en
 Helge Sigmundson i Selskab med sig; de lande ved
 Bjørgvin eller Bergen, hvor Brynjulf skaffer Haurd
 med hans Selskab Herberge, og hvor Kong Harald med
 hans Moder Dronning Gunhild den Gang opholdt
 sig. Her gaaer Geir ud for at see sig om, han træffer under
 Bets endeel af Hofmændene, blandt dem Dronningens Fe-
 hirde eller Skatmester Arnþor, disse begynde at drive Gæst
 med Geir, de forsøge at fratage ham en Skindpels, da han
 ei vilde sælge dem den: men Geir fraghugger derover Arnþor
 den eene Arm, denne døde kort efter af dette Saar, og Geir
 løber hjem til Haurd. Denne forsamler strax til sig alle Jis-
 lændere, som vare tilstede, blandt dem en Lindr Hallkels-
 son g): men imidlertid blæses Allarm i Byen, man sender
 Bud til Kongen, at en af hans Hofmænd var dræbt, han
 indfinder sig strax, og befaler, at den skyldige skal udleveres:
 men Haurd vegrer sig ved at gjøre det, han tilbyder derimod
 Kongen Penge og Selvdom; Brynjulf kommer til i det
 samme; for hans, som en Bøns Skyld, modtager Kongen
 Tilbudet, dog for sin Deel alleene, ei for sin Moders h), at
 Arnþors Mord maae forsones med Penge, og Brynjulf ud-
 betaler ei alleene selv Penge-Brøden, men giver desuden og-
 saa

f) See Sagan af Hørde og Holmverium, Kap. 11te.

g) See nyansførte Sted Kap. 12. Her er uden al Toll det første Sted,
 hvor den siden-saa meget berømte Stad Bergen nævnes, og det paa
 en Maade, som viser, at den allerede da har været en By, et
 Handels-Sted, skjønt ingen ordentlig Riksstad, som den først i
 senere Tider blev. Den her omtalte Lind blev siden Hagen Jarls
 Skald, og var med i formentlige Bødsler mod Jomsvikingerne.

h) Man sees her atter en Prøve, hvor megen Indflydelse Dronning Gun-
 hild havde i Hoffets Sager, hvor meget Iar over Hoffolkene at
 byde, allerhøjest i Hensigt til dem, som stode i særdeles Tjeneste hos
 hende, som her Arnþor.

faa Kongen anseelige Foraringer. Dog turde Brynjulf, af Frygt for Dronning Gunhild, ei lade dem være længer i Bergen; han sender dem derfor til Borgen til sin Fader Porbiørn Griotgardsøn, hvor de opholdte sig Vinteren over, men følgende Foraar, da Dronning Gunhilds Ankomst foretog, sender Porbiørn dem fra sig til sin Ven Harald Jarl i Gautland. Her stiftes et noie Venſkab mellem Haurd og Jarlens Søn Hroar; denne gjør i næstfølgende Jule-Gæstebud det Løfte, at bryde den berømte Vikings Sootes i) Hoi; Haurd lover at gjøre ham i den Forretning Selskab, og Geir ei at undfalde sin Stalbroder. Saasnart Foraaret kommer, begiver Hroar sig paa Toget; de være tilsammen 12 i Selskab; de komme til Heien; denne begynde de at bryde, og de naage, efter en Dags Arbeide, ned til Træ- eller Tommer-Barklet k); men om Morgenens finde de Høien ligesaa heel, som tilforn l); og samme Steer den følgende Dag.

Her

a) Det er mærkværdigt, at i næstnævnte Saga, Kap. 18, siges denne Sote at have været en Drøder til den betiende Porgerd Horgabruder, hvis Tempel stod paa Haurds Faders, benævnte Grimfells Gaard, Gullberastad kaldet. Porgerd var fra Helgeland i Norge, see Norske Historie 1ste Part. S. 99. S. 17; derfra maae da benævnte Viking, hendes Broder, Sote, ogsaa have været, og egentlig den, efter hvilken een eller flere smaae Der, blant de saa kaldte Sviasker (Svenske Søer-Klipper) have faaet Navn, og ere kaldte. Sotakier, uden Tvivl, fordi han der er død og bleven begravet.

k) De gamle Begravesser, inde i Høiene, vare tildeels opstaaede, som Stuer og Kamre, see Nor. Hist. Tom. 2. S. 379. hvorpaa man har et betydeligt Exempel i en Hoi, der i yore Tider er opgraven paa den Leſoy i Nommvedalen i det Thronbhiemske; og tydelig viiser Spor efter saadanne Tommer-Barker. Hvorom meer i min Norske Reise-Beskrivelse.

l) De gamle bildte sig ind, at de Dødes Siengangere havde overnaturlige Kræfter, og kunde tilveiebringe Ting, som for andre vare ugiarlige, især ved at til intet gjøre alle Forsøge mod de Dødes Høie, der bleve anseete for hellige.

Heroder maade de søge Othin selv m) om Hjælp, den han, under Navn af Biørn, havde lovet Haurd, da de vare paa Reisen til Høien; Haurd faaer af ham et Sværd, der stinger han i Høien, efterat de den tredje Gang havde opkastet den, indtil Sommer-Værket; nu arbejde de ei længere forgieves: den fjerde Dag bryde de alle Stofke fra hinanden, og den femte aabne de Høien, af hvilken saa slem og giftig en Stank udbrod, at tvende Mænd døde deraf. Haurd, efterat have betinget sig i Forlobs 3de af de kostbareste Sager, som i Høien vare at finde, hidser sig der ned, efter et fastgiort Toug, som Hroar og Helge bleve satte til at paapasse, for at trække ham op, naar fornødent gjordes, men han tager Geir i Høien til sig, forsynet med Vøj og Ild, tvende kraftige Ting mod Døde og Siengangere. Haurd søger nu og finder Døren til Sotes Grav, den bryde de op: men i det samme høres et Jordstælv n), Jysene slækkes ud, og en sæt Stank kommer dem i Møde. Her sad Sote i Stovnen paa sit Skib, forfærdelig af Udseende; som, da Haurd greeb til den der liggende Skat og Penge, tilstalede ham først i et Vers o), for at raade ham derfra, og da Haurd ei vilde adlyde, greeb fat paa ham,

m) Othin var de Dødes Gud, og raadde især for Høiene, see *Tb. Bartholin Anthiquitat. Dan. Lib. 2. cap. 5.*, hvorfor han kaldtes Lønger Drotten, eller Høienes Herre.

n) Det første Kulde vel vare en Virkning af den Dødes foromtalte overnaturlige Kraft; Jysens Slukning og Stanken derimod skede meget naturligt; men i saadanne Tilfælde, som dette, blev alting anset for overnaturligt, for Virkninger af Siengangerne, og alting overdrevet.

o) Dette ogsaa efter vore gamle Forsadrede, Sykem og Lønsmaade. De holdre for, at saa længe et dødt Legeme var heelt og holdent, kunde Stølen atter foreene sig med det, til visse Tiider, og bruge det til sine Hensigter. Heraf alle de Fabler hos de gamle, om de Dødes Hæretager. Om den berømte Summar af Gliazenda, beretter *Nials-Saga, Kap. 79.* at han i sin Grav-Hol fang et Vers, som der anføres; om flere berettes det samme paa andre Stæder.

ham, og knugede hans Krop saaledes, at den overalt løb op i Knorter. Geir fik imidlertid Løset atter tændt, ved dets Synn faldt Sote afmægtig ned, og nu trækker Haurd et Guldbarbaand af hans Haand, saa kostbart, at dets Værd ei var seet paa Jysland. Men intet feedt Stykke, kan jeg troe, skal være uden Kiærtel; Sote lagde den Forbandelse paa Ringen p), at den skulde blive hans og andres Bane, saa mange som eiede den. Haurd, uden at kiære sig derom, tog den; han tog desuden Sotes Sværd og Hælm, tvende meget kostbare Støkker; han og Geir bære frem til Lauet alle Rister, alt det Gods, de der funde: men Frygten over det opkomne Jordfiælo havde drevet deres Selskabsbrødre bort fra Lauet; Haurd maatte derfor selv klavre sig op efter det; alt Godset blev siden optrukket af Hoiene, og deelt mellem ham og de andre; men Haurd beholdt, foruden sin Part, bemeldte Armbarbaand, Hælm og Sværd, trende af de kostbareste i Hoiene fundne Ting, som han i Forveien havde betinget sig; dermed drage de hjem, og der faaer Haurd Jarlens Datter Helga til ægte.

§. 11. Imidlertid kommer en anden Jyslænder, en Sigurd Torfa-Fostre, over til Norge, bliver der Vinteren over, men gaaer siden med endeel Kiebmænd til Danmark, hvor han først var nogen Tiid, i Kong Haralds Hof, men drog siden ud paa Soeroverie, hvori han viiste saadanne Prøver paa Mod og Tapperhed, at han endelig blev Anfører for en Flaade paa 3 Skibe. Med den lægger han engang under Balagards-Sida, (under de Pomerske Kyster) ind i

Sigurd
Torfa-Fo-
stres De-
drifter.

E e e 2

et

p) At saadanne Forbandelser havde deres store Virkninger, var en i gamle Dage almindelig Tænk, et alene blandt vore Fædres, men og blandt andre Folk.

et Sund, Svinafjund kaldet q), der træffer han for sig en berømt Søerøver, der var Anfører for 6 Skibe, en Biørn Blaafide, som nedstammede fra Ulf den Hamramme; med ham giver Sigurd sig i en Træfning: men han overvindes, fanges og sættes i Forbæring, for at dræbes følgende Dag. Dog Sigurd undkommer. Ser Mænd vare satte til at passe paa ham, dem foresynger han adskillige Viser, og han synger saa længe, at de alle falde i Søvn; han faaer Hænderne løse, ved at skære Baandene over, paa en hosliggende Øre, siden Bøstene af Fodderne, skiont med Forliis af et Stokke af Hælene; han dræber derpaa sine sovende Bogtere, og han svømmer over til hin Side, hvor han er saa lykkelig at finde foromtalte Froar og Haurd, hvilke laae der, paa en Søerøver: Færd, med 4 Skibe. Dem fortæller nu Sigurd den heele Tildragelse mellem ham og Biørn, han opmuntrer dem til et nyt Forsøg mod denne, de ruste sig dertil, og det kommer til en nye Træfning, hvori Biørn af Haurd bliver nedlagt. Af Biørns Følge undkommer ei flere, end eet Skib, de andre toge Seirvinderne, tillige med et stort Bytte, og de gaae tilbage til Gautland, hvor Haurd og Helga endnu bleve en Tiid lang; men Geir faaer Lyst at drage hjem til Jisland, og kommer under Veis ind i Vigen, hvor den aarvaagne Dronning Gunhild faaer hans Ankomst at vide, og lader ham uforvarendes oversalde; dog undkommer Geir, men alleene, og søger hen til Brynjolf og Porbiørn, ved hvis Hiælp han kom ombord paa et Skib, og med det over til Jisland.

Haurd nedlægger Biørn
Jærghide.

S. 12.

Q At dette Svinafjund har været ved det nu saa kaldte Svinesmynde i Pomeren, er ei at tvile paa; og altsaa bestorkes herved min Menning, at den, af de gamle saa kaldte Balagards Siden har ei været i Finnland, men under Pomern ved Ryskerne uden for Staden Belgrad, som vore Fædres maane have kaldet Balagard.

J. 12. Der havde, ved disse og andre saadanne Tilfælde, de der værende Skallbe og andre Leilighed nok til at indhente Efterretninger, saavel fra Sverrig og Gothland, som fra Danmark, i sær angaaende de Ting, som der tilbrog sig, i det Tidsrum, hvorom vi nu handle. Da vare idelige Seilatter imellem Zisland og Norge, mellem Norge og Danmark. Foruden andre, som fra Norge handlede paa Danmark, nævnes i sær en Bialfe, ogsaa Skeggbialfe kaldet, som handlede, i Kong Harald Staafelds Tid, paa Niblerg eller Viborg, som da allereede var Riidsstad r). I Danmark, blandt Svend Tvefkiags Hofmand, endnu førend han blev Konge, opholdt sig og lange en Zislænder, Porvalld Rodransson, kaldet Vidforle eller den Vidtbereiste, en af dem, som siden først førte Christendommen ind paa Zisland. Denne gjorde bemeldte Kong Svend Selskab paa hans Seerover-Toge i Vester-Havet s), satte sig ved sin Fromhed, sin Gøddadighed ei mindre, end ved sin Tapperhed i stor Yndest, saavel hos bemeldte Konge, som hos andre, hos Fiender saavel, som Venner, og var derved saa lykkelig, at han engang reddede saavel Kong Svend, som sig og sit Selskab, fra Fængsel, og formodentlig fra Døden selv, da de i Bretland (Wales) vare giorde til Fanger. Porvalld blev derefter i Sagen dødt af en Bisp Frederik, han førte denne med sig til Zisland, for der at omvende flere, og didhen vidste han tillige at bringe Efterretninger saavel fra Danmark, som flere Lande. Men frem for andre er, i denne Henseende en Biörn Abbrandsson fra Zisland mærkværdig, som for et der begaaet Drab var bleven dømt i tre Aars Landsflygtighed, og

E e e 3

drog

Om Torvalld Vidforle og Biörn Rapper.

r) See Sagan af Gisle Gutsone, Kap. 8. Biörns Broder Arnbiörn drog ogsaa til Danmark, for at lede efter sin Broder, Eybyggia, Cap. 36.

s) See Porvalld's Vidfarla Saga Kap. 2.

drog derfor, som mange flere i de Liiber, derfra oher til Norge, men siden viidere til Danmark, hvor han satte sig i den Anseelse, at han blev optagen i de da berømte Jomsvikingers Selskab, i Staden Jomsborg ^{r)}, medens Palnatøke selv endnu der var Regjeringens Forstander. Her fik han Tilnavn af Kappi eller Riampe, og var siden med i adskillige haarde Kampe, først den Tiid den Svenske Prinds Styrbiørn indtog Jomsborg, siden, da Jomsvikingerne gjorde ham Selskab over til Sverrig, hvor han blev nedlagt i det store Feldtslag paa Fyrisvold, fra hvilket Biørn med flere reddede sig ved Flugten til nærmeste Skov ^{u)}. Siden han endnu en Tiid lang var blant Jomsvikingerne, saa lange bemeldte Palnatøke levede, og der havde han den bedste Leilighed til at indhente de sikkerste Efterretninger, om bemeldte Jomsvikinger, for siden at meddeele dem, sine Landsmand, hos hvilke enhver var saa meget meere kiærkommen, jo flere og jo bedre Efterretninger han kunde give dem fra fremmede Steder. Desse var Biørn saa meget meere i Stand til at give, som han selv var Skald; Han kom og siden ud til Island, hiem til Fædrelandet igien, hvor han blev kaldet Breidvikinga Kappi, og sang ved forefaldende Leiligheder Viser om sine Bedrifter, af hvilke endel endnu ere tilovers ^{x)}. Siden agtede han sig atter udenlands; han steg til den Ende om bord paa et Skib, men en Storm fra Nordost reiste sig, da de vare komne til Soes, og man vidste siden ei, hvor Skibet var afblevet, indtil en Gudleif, mod Slutningen af Kong Oluf den Helliges Regjering, da han paa en Riibmands Reise til Dublin, seilede Vesten for Island, blev der overfalden af en Storm fra Osten og Nordost, som for-

^{r)} See foregaende 3die Kaplt. §. 11.

^{u)} See Eyrbyggja eller Thormessinga Saga.

^{x)} De findes i anførte Eyrbyggja, af hvilken følgende ogsaa er taget.

førbredt hast langt fra sin Kurs, langt henne i Vester-Havet mod Sydvest, saa de intet Land kunde see, og ei vidste, hvor de vare; men endelig faae de Land i Sigte, et magtig stort Land, de beslutte at søge Landet, og de komme ind i en god Havn, hvor Indbyggerne strax indfunde sig hos dem, hvís Sprog de ei forstode, men som dem dog syntes mest at ligne, det Irske. Af dem bleve alle paa Skibet fangne og bundne opførte paa Landet, til et Møde eller en Stævne, paa hvilket det forekom dem, som de indbyrdes ei kunde ret blive eenige, om de fremmede skulde dræbes eller gøres til Slaver: men i det samme bliver man en Skare Ryttere vaer, for hvilke en Fane blev fort; de fremmede see under denne Fane en stor og anseelig Mænd at riide, med et af Alder graat Haar; denne at ares af alle, som deres Herre, og da Sagen, hvorom der handlede, blev ham forebragt, høre de ham at tilspørge sig paa Norsk, fra hvad Land de vare? hvortil da de svarede, at de fleeste af dem vare Islændere, spærte han noie om Sagernes Tilstand paa Island, om Tilstanden især i Borgarfjörð og Breidafjörð, om Snorre Gode, om Riartan og flere der boende, af de berømteste og magtigste Mænd; han forskaffer dem ogsaa Frihed, at reise hjem igien til deres Land, han sender med dem Riartan et Sverd, og Riartans Moder Puridi et Guldbarmbaand til Foræring: men han vil ei gibe sit Navn tilkiende for de fremmede, og forbad dem alle at komme oftere hen til dette Land, hvor Indbyggerne vilde sig yderst fiendske mod alle fremmede, saa det var at ansee for en særdeles Lykke, at Gudleif og hans Følge, for denne Gang, komme saavel derfra. Desse ginge derpaa, med en foielig Binde igien under Seil, de komme tilde ud paa Høsten under Irland, de bleve Vinteren over i Dublin, men drog følgende Sommer til Island, hvor de bragte Bedkommende de tilsendte Foræringer, og hvor alle ansaae det for en afgjort Sag,
at

at Senderen af bemeldte Foræringer maatte have været for-
omtalt Biørn Breedvikinga Kappi, der var bleven borte,
uden at nogen vidste hvor, og selvfølgelig ved et liige saadant
Tilfælde, som ommeldte Gudleif, maatte være bleven drevet
hen til omtalte ubekjendte Land mod Vesten.

De gamle
Hvitraman-
naland eller
Irland det
Store.

J. 13. Hvor og hvilket Land dette har været, er heel
vanføeligt at bestemme. Men mærkeligt er det, at omtrent
i samme Strog, hvori foromtalt Land, efter anførte Beret-
ning maae have ligget, sætter den Græske Skribent Plu-
tarch y) den store De Ogygia, 5 Dages Seilats Vesten for
Britannien z), berettende at hos denne De laae trende an-
dre mindre for ved den a). Paa samme Maade, og næsten
overeensstemmende med Plutarch, berette ogsaa vore gamle
Skribente, blandt dem Forfatteren af Landnama i sæt b),
at en Aie, som nedstammede fra Ulf Skjalge, er engang
af en Storm, paa samme Maade omtrent, som foromtalt
Biørn og Gudleif, bleven fordrevet hen til et Land, kaldet
Hvitramanna-Land c), af nogle ogsaa kaldet Irland det
Store, beliggende i Vester-Havet, nær hos Vinland det
Gode d) men saa langt fra det rette Irland mod Vesten, at
Did-

y) I hans Afhandling de facie in orbe lunæ.

z) Dette Land, denne Ogygia, synes vel herved at komme Britannien for nær
at ligge: men i en vis Omstændighed, der fortælles om en Ting,
kan let være fælt, uden at Tingen selv derfor bør anses for
urigtig.

a) Vil her sige: paa dens østre Side.

b) See dens anden Deel Kap. 22.

c) Det er: de hvide Mænds Land, et Navn som dem maae været givet,
fordi de vare Hvidklædte. See Torfæi Vinlandia pag. 63.

d) At dette har været et Stække af Nord-Amerika, skal siden villes.

vidhen var 6 Dages Seilats e). Derfra sit Are: ei Lilla-
delse at drage til sit Hiem, men blev der døbt f). En Til-
dragelse, hvorom ei alleene en ved Naam Rasin vidste at give
Efterretning, som længe havde boet i Staden Limerick i Ir-
land, hvorfor han blev kaldet Hlinreks-Fare, men ogsaa
en Porkell Bettisou, der havde hørt Porfinn Jari paa
Orkeno fortælle, at bemeldte Are var bleven seet og fundt
i bemeldte Hvitrammaland, men kunde ei komme derfra,
skiont han for Resten var der i megen Anseelse. Er der i
denne Fortælling noget sandt, noget rigtigt, og hvorfor skul-
de man negte det? saa seer enhver, hvor megen Overens-
stemmelse i disse Ting der tillige er, imellem Plutarchs og
vore gamle Skribentes Beretninger, om bemeldte store, Be-
sten for Irland, beliggende Land eller Ø, saavel i Hen-
sigt til Beliggenheden, som det omtalte Mellemrum.
Men hvor finder man et saadant der. beliggende Land?
At ville her tænke paa den Ø Grissland, med flere der
omliggende, som Nic. Jeno har beskrevet os g), er for-
gieves, saa længe man ei veed, om den Ø nogensinde har
været til, uden i Skribentens egen Hiærne h); at meene det
herved kan være sigtet til de Azoriske Øer, er meget riime-
ligt,

e) Det er omtrent ligesaa langt, som fra Stat i Norge til Jissland, hvor
imellem man regnede 7 Dages Seilats, Landnama i Deel, Kap. 1.
Paa et Dags Seilats regnede man gemeentlig 24 Norffe eller
36 Tudske Mile.

f) Her er vel sket en Feiltagelse. Er Are bleven døbt, maas det være sket
i det rette Irland, hvor adskillige Norffe og Jisslandere da bleve om-
vendte og døbt.

g) Se Hieron. Megiseri Septentrio Nov-Antiquus; og J. J. Pontani
Chorographia Danica.

h) Man vil meene, at Landet er sunket, at Levninger deraf ere de Klip-
per og Banker, som Hollanderne siden have kaldet: Landt de buya.

ligt, naar man antager, at disse Der ved Jordstæbe og Oversømmelser have lidt et anseeligt Tab: hvilket Tab de ogsaa uden al Tvil have lidt: men rimeligst er, det vilse alle Omstændigheder, at omtalte Land har været et Støtte af Nord-Amerika, hvilket Land ingen med Joie kan nægte de Norste eller Jislandske Vren for at have først blandt Europæerne opdaget, længe førend Spanierne komme didhen, efterat de i Forveien havde fundet Grønland, hvilket stæde paa følgende Maade.

Grønlands
Opfindelse.

§. 14. Þorvalld, en Søn af Asvalld, men Sønnesøn af Ulf eller Ulfar, og Sønnesøns Søn af Þrjá-Þorer i), boede paa Jaderen i Norge, men drog, i Anledning af et der begaaet Drab, i Selskab med sin Søn Eirek, kaldet Raude, eller den Røde, derfra over til Jisland k), og satte sig der ned paa Draungom eller Drange paa Hornstrandene, hvor han døde. Hans Søn, benævnte Eirek, som en Tid lang, medens han endnu var ung, havde opholdt sig i Hagen Jars Hof, givtede sig siden med Þjóðhild l), en Dotter af Þorund, men Sønne-Dotter af Ulf Skjalge m), og oprykkede sig en nye Boepæl i Haukadal, som han gav Navn af Eireksstad, men kom i Anledning deraf, i Trette med Naboerne, og dræbte af dem 2de Mænd, en Eyolf Saur, og en Hólingongo-Ráfr. Eirek blev derover dømt landskygtig af Haukadal, og satte sig ned paa et

i) Denne Mand boede i Harald Haarfagers Tid paa Agde, og eiede 3 Øer, hver med 80 Ørne paa, af hvilke han engang forærede den ene, med alle derpaa værende Ører, til Kongen, da denne bad ham om Stændhuq, eller Slagter Qvag til sine Frigssfolk. Landnama Appendir, S. 389. edit. nov.

k) See Landnama, 2den Deel, Kap. 14. og Kap. 22.

l) Þorhild kaldes huer i Sagen af Eyreke Raude.

m) See Floamanna-Saga, Kap. 15.

et andet Sted: men ogsaa her gjorde han nye Nederlage, i Anledning af en nye Trette, med en Mand Þorgiest kaldet, og blev derover paa Þornes-Þing dømt fredløs og landflygtig. Dette gav Anledning til et nyt og ubekendt Lands Opdagelse. En ved Navn Gumbiørn, en Son af Ulf Krake, var engang n) af en Storm bleven forbreven Besten ud om Jisland, og havde der fundet for sig een eller flere smaae Der, siden efter hans Navn kaldede Gumbiørnarstær, fra hvilke af han havde seet et andet langt henne derfra mod Vesten beliggende Land. Gumbiørn drog til Jisland, uden videre Undersøgelse at gjøre, i Hensigt til bemeldte mod Vesten seete Land: men nu forte Erik Røde sig bemeldte Opdagelse til Nytte, for at undgaae sine Førfølgeres Efterstræbelser, og satte sig for at opleede det Land, som bemeldte Gumbiørn havde seet. Til den Ende seiler han ud fra Snæfellsnæs paa Jisland, finder lykkelig det, han søger, og lander ved Midjökllene, under det Fjæld Blaaferk o), hvorfra han seiler langs med Landet søer ud, og længer mod Vest, forbi det Forbiærg Hvarf p), for at oplede sig et Sted, som var beqvemt for ham til Dødpæl. Det finder han for det første, paa en Øe, efter ham Eiríksey kaldet, f f. 2. Helig.

n) Dette maae være sket længe for denne Tild, og Gumbiørn leved ved eller noget efter de Tider, da Jisland blev beboget: Thi hans Broder Grinkell var en Landnamsmand, en af dem, som først satte sig der ned. See Landname 2den Deel, Kap. 8. Fra den Tild af havde altsaa, Erindringen derom vedværet.

o) Det kaldes saa fordi det var bestandig betækt med Jis. I Sagann af Eusebe Raaba, Kap. 3, staaer Hvítferk, hvilket var et andet Fjæld, saa kaldet, fordi det laa næst betækt med Sne.

p) Det var det østligste Forbiærg paa Grønland, siget Landnama, i Vatt, Kap. 1. S. 4. og derfra til Snæfellsnæs paa Jisland var den korteste Gæst mellem Jisland og Grønland.

- beliggende næsten midt i den siden saa kaldte Østerbygd q),
 No. 982. hvor han blev næste Vinter over. Næstfølgende Foraar undersøgte Erik Landet endnu videre, og fandt da den store Fiord, som laae inden for nys omtalte De, efter ham kaldet Erikshjord, hvor han valgte sig en nye Boepæl, men fort endnu samme Sommer videre fort, med at undersøge det nye fundne Land mod Vesten, liige indtil den siden saa kaldte Vester-Bygd r), hvor han gav adskillige Stæder Navne. Følgende Vinter opholdt han sig paa de siden saa kaldte Eriksholme, men drog den 3die Sommer alt nord til Snæfells s), og ind i den saa kaldte Hrafnshjord, hvor han meente sig at være kommen liige mod Venden eller den indreste Ende af Erikshjord. Her vendte han derfor tilbage, og blev Vinteren derefter paa forømtalte Eriksey, beliggende ved Munden af benævnte Erikshjord. Eriksh Landstygthed var uden Tvil fastsat til en vis Tid, paa tre Aar, som da gemeentlig var brugeligt; han havde, ved sin Afreise givet sine Benner det Løfte, at hvis han var lykkelig i sit Foretagende, skulde han, saa snart stree kunde, bringe dem Underretning derom; og derfor drager han nu, følgende Sommer, tilbage til Jissland t). Men her møde ham paa nye de forrige Uroligheder; han kommer ei for hjem, forend han følgende Foraar maae indlade sig, i en nye Træfning med sin forrige Fiende, med forømtalte Þorgest, han bliver i den over.

q) I det nye Opdrag af Landnanna staar næsten midt i Vesterbygd, hvilket vist er usigtligt.

r) See Pættir af Eyreke Nauda i Olafs Saga Tryggvasonar, 2den Deel, Kap. 61. S. 223.

s) Er uden Tvil det samme, som ellers gemeentligen kaldes Svitsærk, et Fjeld, som stedse var hvidt af Sne.

t) H. Sagann af Eyreke Nauda staar Kap. 3. at han blev 4de og 5te Vinter over i Erikshjord; men det er mindre rimeligt, det maae høre til andre eller til følgende Tider.

overbunden, men dog siden forsligt med ham; og nu tænker No. 985. han fornemmelig paa, at faae sit nye fundne Land besat med Jndbaanere, hvoraf endeel vel tilforn imellemstunder havde der indfundet sig, men dog kun Vilde, kun af dem, som de Norffe og Jislænderne siden kaldte Skrælinger u). Til den Ende, og for at opmuntre des fleere dertil, roste han Landet ved alle Leiligheder, kaldte det Grønland (det smukke grønne græsrigge Land), og vandt derved sit Diemeed saa vel, at endnu samme Sommer, som Are Frode, bebidner, drog 25 Skibe, forsynede med de fornødne Ting, til Kolonier at anlagge, ud fra Borgerfiord og Breidestfiord paa Jisland, for at nedsatte sig paa Grønland: men af dem komme kun 14 Skibe lykkelig didhen, de øvrige bleve deels drevne tilbage, deels af Storm og Uveir odelagde. Dette skeede 15 eller 16 Aar x), for Christendommens Jndførsel paa Jisland, eller forend den der løofformig blev antagen, følgerlig Aar 985 y), og fra den Tid af blev Grønland af Jislænderne og de Norffe, alt meere og meere beboet, hvilkke sidstnævnte i sær, ogsaa didhen drevne en anseelig Handel. Det varede ei længe, forend de nye ankomne udbredde sig end ogsaa hen

§ ff 3

till

v) At Landet for Eriks Ankomst havde, i det mindste imellemstunder, været beboet, vidner Are Frode, i hans Jislendinga-Vot, Kap. 6. hvor han saa siger: „De funde, baade øster og vesier paa Landet, Spor efter Menneskers Tilhold, saasom Stræker af Reipe (Ager-Tolle) og Steen-Arbeide (vennlig til-Redler, Lamper), hvoraf man kunde siætte, at didhen vare de Slægt Folk komne, som have beboet Vinland, og Grønlanderne kaldte de Skrælinger.“

x) Nogle regne 18 Aar: men disse have regnet fra den Tid, da Landet blev, af Erik Røde, først opfundet.

y) Christendommen blev paa Jisland samtykt og antagen paa Althinget Aar 1000de. Derfra til 935 er 16 Aar, naar man regner sidstnævnte Aar med, men udelader man det, bliver Regningen 15 Aar: Eyrbyggja Saga sætter 14 Aar.

til de vestre Kanter af Landet, hvilket man derover deelte i tvende Hoved-Deele, den eene Østerbygd kaldet, fordi den indbefattede den østre Kant af Landet, som var den største og fornemste Deel, beliggende lige over for Jisland, og som bestod af mange bebyggede Fjorde-Der og Kirke-Sogne; den anden blev kaldet Vesterbygd, fordi den laa Vesten for den sydlige Odde af Grønland, nu gemeenslig Staten-Hul kaldet; og denne tillige med Østerbygd udgjorde siden et Bispe-Opbøddomme, hvis Sæde var Garde. Men herom bliidere paa et andet Sted. Her erindres endnu kun dette, at blandt dem, som endnu fulgte Erik Røde over til Grønland, og bleve denne Kolonies første Stiftere, var en af de fornemste, en Herjolf, en Son af Bard, men Sønneson af den Herjolf, som var en af Jislands første Bedoere, og fulgte med Ingolf dithen. Det laae altsaa til denne Herjolfs Familie, at stifte Kolonier. Den yngre Herjolf nedsatte sig i eller ved den efter ham saa kaldte Herjolfsfjord, paa Herjolfsnes, et Fjorbiere, og et af de mest berømte Steder i Grønland, da det var et Hoved-Meet for dem, som fra Norge eller fra Jisland seilede til Grønland 2). Erik Røde fastede sin Boepæl i Eriksfjord, paa den Gaard Brattahlid, hvor ogsaa hans Son Leif, med flere af Familien, efter ham boede.

Anledning til
Vinlands
Opdagelse.

§. 15. Saalebes blev Grønland fundet og beboet, et Land, som i forrige Tiider var for Norge ei af liden Betydenhed, i Hensigt i sær til den Handel, man der dreev, de Varer

2) Han synes ei at have boet der lange, før end han døde: Thi kort efter at Grønland var bleven bebygget, boede der en Portsell, Sagann af Eyreks Randa, Kap. 6. eller rettere der maaske have været flere Gaarde, end een: thi Biorn siges at have boet paa Herjolfsnes efter sin Fader.

Varer, man derfra hentede. Dette Lands Opdagelse gav Anledning dertil, at et andet Land, af endnu langt større Betydning, kort derefter blev fundet; og dette maaske upaatvilelig have været en Deel af den fjerde Part af vor Jordklode, eller en Deel af Nord-Amerika, hvis første Opdagelse altsaa, ustridig tilkommer vore Førfædre, de gamle Norſke og Iſlændere, længe førend noget andet Europæiſt Folk fik Kundſkab derom. Hermed gif det ſaaledes til. Biørn, en Søn af foromtalte Herjolſ, ſom fiørſt ſatte ſig ned paa Herjolſſænes, havde fra Ungdommen af vant ſig til at fare omkring til fremmede Lande; herved erhvervede han ſig megen baade Riigdom og Erfarenhed, og han pleiede at opholde ſig Vinteren over ſtibtesviis, nu paa fremmede Steder, nu hos ſin Fader. Samme Aar, da Herjolſ drog eller flottede over til Grønland, var det Biørns Førfæt, at blive følgende Vinter over hos ſin Fader paa Iſland a). Til den Ende drog han fra Norge over til ſidſtnevndte De; men da han landede der, fik han den uformodentlige Beretning, at hans Fader havde forandret Boepæl, og fløttet den fra Iſland over til Grønland. Hverken havde Biørn, ei heller nogen af dem, ſom vare paa hans Skib, tilførn været i Grønlands; ifke deſto mindre beſluttede han dog at drage didover, for efter Sædvane, at blive hos ſin Fader Vinteren over, uagtet dette Føretagende, ſom han ſelv tilſtod, kunde anſees ſom daarligt b). Som beſluttet, ſaa giort. De

a) See foranførte Pater Elects Raude, i Olafs Saga Tryggvaſ Kap. 61. S. 226.

b) Man ſeer heri en Prøve paa de gamles Driftighed, Hærdighed og Kundſkab i Søveſenet, ſom ei alleene har turdet foretage ſig ſaadanne Reiſer, men ogſaa, naar de vare komne af deres rette Kurs, ſom det her hendte Biørn, og er ſteet ſteere, da have, uden Vanſelighed, vidſt at finde den rette igen.

Det sees af
en Biörn.

De gaae under Seils, de seile i 3 Dage fort, indtil Jisland kom dem ganske af Sigte: men derpaa lagde Børren sig, de seilede med en Norden Vind og en bestandig Laage, i mange Dage; endelig fik de Solen at see, saa de kunde stille Nord og Soer, Ost og Vest fra hinanden, og efter et Dogns Seilats kom et Land dem i Sigte. Dette Land sagde Biörn sig viide, ei at kunne være Grønland, dog seilede de nær under Landet, og saae, at derpaa vare ingen Fjælde, men Skov overalt og smaae Høie; dets Beskaffenhed var altsaa langt anderledes, end Grønlands; de tage derover Kursen derfra c), de seile i to Dogn d); og nu saae de et andet Land at see, hvilket Biörn ogsaa sagde ei at være Grønland e): thi da man nærmede sig Landet, saa man at det var jævnt og overvøret med Skov. Her lagde Bunden sig; Skibsfolkene forlangte derfor, at man her skulde gaae i Land, for at forsyne sig med Beed og Vand, samt man frygtede at ville mangle: men det vilde Biörn ei tilstøde, skönt han derover maatte høre hines Knur, og befalede dem at hidse Segl; det skeede; man seilede atter i tre Dogn med en Sydvest Vind, og fik derpaa det tredje Land at see, hvilket var høit, fuldt af Fjælde og Iisbjerg; dette Land ansaa Biörn ei heller for at være det rette, da det forekom ham som ganske udueligt; man blev derover ved at segle, da man blev

baer

c) De lode Landet ligge paa Dagbord. Siden, eller den venstre Haand, staaer i Oluf Tryggvasons Saga hos Snorre, 1 Del, Kap. 105. folgeligt toge de Kursen mod Nord.

d) Hos Th. Torfaus i hans Vinlandia, pag. 3, staaer at de seilede derfra med Sydvest Vind, hvilket ventelig har staaet i den codex han har brugt.

e) Det er at formode, at Biörn har paa Jisland, førend han begav sig paa denne farlige og uvante Reise, paa det næstste udforsket alle Ting, Grønlands angaaende, som kunde tiene til hans Forsøgende.

daer at det var en Øe, følgerig ei Grønland; Borren blev ved, men saa stærk, at man maatte sætte paa Seilene, og saaledes seglede man fort i fire Døgn f), indtil man saae det fjerde Land, hvilket Biørn nu ansaae for at være Grønland, og det blev befundet at være rigtigt: thi da man satte Kursen mod Landet, kom man endelig mod Aftenen ind under et Næs, som man befandt at være det foromtalte Herlofsnæs, det hoorpaa Biørns Fader Herjolf havde fæstet Boepæl. Hos ham slog Biørn sig ei længe derefter, til Nolighed, lod sine forige Keiser eller Seilatsfer fare, blev hos sin Fader, saa længe han levede, og efter hans Død boede paa bemeldte Herlofsnæs, ubekymret om de nye Lande, som han havde seet eller fundet. Dog begav han nogle Aar, som det synes, efter nye omtalte Fæde Opdagelse, sig for det første fra Grønland igien over til Norge, og det til Erik Jarl Hagens Hof g), af hvilken han blev vel imodtagen, og siden gjort til Hofmand, men tillige lastet og ilde paataalt af mange, der han der fortaalte sin Reise, og gav Beretning om de nye

f) Vore Forfædre regnede paa et Døgn Seilats 24 Morste eller 36 Tudske Mile, ei fordi man gemeentlig seglede saa meget i et Døgn, men fordi det var det længste, man vel kunde segla. Tvær tylptir eru i dægr-sigling, heber det paa et Blad, blandt Arnæ Magnæi Msta; sammesteds siges og at nogle regnede 14 Tylpter Mile omkring Island (168 Morste Mile) eller 7 Døgn Seilats, nemlig det første fra Horn til Hiorleifshøfde, det andet til Reikiansa, det tredje til Vard, det fjerde til Horn, det femte til Skagen, det fjerde til Langanæs, det syvende til Horn, naar man sejlede lige frem, fra det ene Næs til det andet. Det første Land, som Biørn fandt, har altsaa, om man vil regne derefter, ligget 224 Mile fra Grønland, mod Sydvest; og hvilket andet Land kan det da have været, end Nord Amerika?

g) Dette maae være skeet, medens Hagen Jarl endnu levede, og Erik var Jarl paa Uplandene, omtrent ved Aar 988 eller 989.

Det opledes
af Leif E.
rilsen.

nne Lande, han havde seet, fordi han ei vidste videre derom at berette, end at han havde seet dem. Biorn drog følgende Sommer tilbage til Grønland, hvor man nu, efter Biorns Hiemkomst fra Norge, formodentlig efter skeede Opmuntringer fra Regjeringen i Norge, begyndte overalt at tale om nye Landes Opdagelse: men Erik Rødes Søn, Leif, var den som satte det omtalte i Værk h). For at oplede de Lande, som Biorn havde seet, købte han denne sit Skib af, forsynede det med 35 duelige Soemænd, samt andre fornødne Ting, og han opmuntrede sin gamle Fader, som særdeles lykkelig i saadanne Foretagender, at være Anfører for Toget: den gamle Erik undskyldte sig længe; han lær sig dog endelig overtale: men da han vilde riide fra sin Gaard, ned til Skibet, snublede Hesten under ham, hvorved han faldt af og drickede sin Fod; dette ansaae han som et ondt Tegn; han blev derfor hiemme, men Leif drog afsted, og var lykkelig i sit Foretagende; Først fandt han det Land, som Biorn havde sidst seet; han bestiger det, beseer det fra sine med Jis betakte Fjælde, og finder det, fra dem af lige ned til Havet, betakt som med en vedvarende Steen eller Hætte, altsaa ganske ubrugbart, saadant som Biorn havde anseet det, hvorfor Leif nu kaldte det Hellsuland i). Derfra droge de videre fort, de finde det andet Land, som Biorn havde seet, og saumie, efter hans Beskrivelse, at være jævnt, og lavt mod Strandsiden, denne betakt med en hvid Sand, samt Lan-

- h) J. Saga af Porfinne Karlsefni fortæller, at Leif fandt Vinland, da han drog fra Norge til Grønland Aar 1000: og at hans Broder Porsteinn var den, som efter ham, paa efterfølgende Maade, opsogte det af Leif seete Land: men det er mindre rimeligt; man har her forbyttet Leif med foromtalte Biorn.
- i) Forbifher skal og paa sine Reiser have fundet et Land, kaldet Zelleland, fuldt af vilde Folk. See Navigat. Forbifheri å Th. Feygio, Hamb. 1673. pag. 16.

Landet oberast besat med grønne Skove. Dette Land giver derfor Leif Ravn af Markland; de fortsatte Reisen derfra, med en Nordost Vind k) i tveende Døgn, og finde det tredje Land, ved hvis nordre Kyst en De laae, som de bestige, og finde der i Græsset en Dug, saa sød som Honning. Imellem denne De og et Næs, som stak ud fra det faste Land mod Norden, var et Sund, igiennem hvilket de drog Bester ud, om bemeldte Næs, og ginge siden, da Floden kom, op ad en Elv, og ind i en særst Søe, hvor de lagde Stibet paa et sikkert Sted, oprettede sig siden der Telte og Boder, for det første, men fattede derpaa det Forsæt, at blive Vinteren over i Landet, til hvilken Ende de opbygde sig en stor Winter-Stue. Hertil bleve de loffede af Landets Frugtbarhed og Behagelighed. Saavel omtalte Søe, som den derfra rindende Elv var fuld af Laxe, saa store, som de ei tilforn havde seet, og Luften der saa mild, at det ei fros om Vinteren, og Græsset kun lidt visnede, saa man ei behøvede at indsamle Winter-Foder for Qvæget. Thi her til Lands var, ved Winter-Solhvervs Tiide, Dag og Nat hinanden ligere, end paa Jisland eller Grønland, saa at korteste Dag gif Solen op Klokken 7½, ned Klokken 4½ l), og var altsaa 9 Timer lang m).

G g g 2

§. 16.

k) See Olafs Saga Tryggvasonar hos Snorra Edda. 1. Kap. 106.

l) Saadan Forklaring over dette Sted har den lærde Lavmand P. Valin gjort i en Afhandling, kaldet: Alre dagr til Eyfno. Torfaus har i hans Vinlandia, pag. 7. og Addendis pag. 2. forklaret det anderledes, men som han selv maae tilstaae, ei at passe sig til den Beskrivelse, her gives, over Landets naturlige Beskaffenhed. Saavel i Betragtning af denne, som efter foranstøttede Forklaring, hvorefter den korteste Dag om Vinteren var i Vinland 9 Timer lang, maae Leif have opdaget Kysterne af Nord-Amerika, lige indtil den 41°, 22' lat., som min Ven, Hr. Prof. Bugge, har undervist mig om, at være den Grænse, under hvilken

§. 16. Efterat man saaledes havde ladet sig paa, at blive Vinteren over i Landet, gjorde Leif den Indretning, at det heele Selskab skulde deele sig i tvende Hobe, og skrive- viis, den eene gaae ud, for at undersøge Landet, men den anden blive hjemme, for at passe paa Skib og Eiendeele. Leif selv var imellemstunder nu med det eene, nu med det andet Partie. Det hændte sig en Gang, da man kom tilbage, fra at randsage Landet, at en af Selskabet blev savnet, en sønderlandsk Mand n), ved Navn Tyrker o), som havde været ude blandt de andre. Over dette blev Leif meget urolig: thi Tyrker havde længe været i Erik Rodes Huus, og der med megen Omhyggelighed opfostret Leif, hvilken derover agtede Tyrker, som sin Fosterfader; denne gaaer derfor strax med et Følge af 12 Mænd ud, for at oplede ham; disse finde ham, ei langt fra deres Boepæl, munter og for- noiet,

sen den korteste Dag om Vinteren er 9 Timer lang, sølgelig indtil nu varende Nye-Engelland omtrent. De maae være komne længer end til Nye-Grønland: thi der ere Kysterne, ser paa Landets østre Side, høje, og Kulden, om Vinteren meget streng. I Nye-Engelland derimod er den langt mildere, og der i Landets Hoved-Stad Boston, den korteste Dag om Vinteren just saa lang, som den man havde i Vinland, nemlig 9 Timer. See Neue Erdbeschreibung von ganz Amerika, 1ste Th. 2 B. Kap. 3. S. 146.; Kysterne af Landet ogsaa, som i Vinland, lave og jævne.

m) Landet har altså ligget under den 41°, 22' lat. omtrent.

n) Torfaus erindrer, i hans Vinlandia, pag. 4., at saaledes kaldte vore gamle Forfædre gemeenlig de Tydske. Det er rigtigt: men dog kan herved, paa derte Sted, og være meent en Mand fra de sydlige Lande i Almindelighed.

o) Dette Navn kan give Anledning til at troe, at denne Mand har været fra Ungarn, hvilket Lands Indbyggere de gamle Byzantinke Skribente have givet Navn af Tyrker, uden Tvil, fordi nu værende Ungarers Forfædre have været en Tyrkisk Horde. Vin-Træer have og længe, fra meget gamle, fra Keiser Probud- ses Tiider, været bekjendte og dyrkede i Ungarn, i Tydskland ikke.

noiet; man spørger ham, hvor han havde været: men Tyt-
ker, uden at svare dem, talte længe med sig selv paa Lydst,
dreiede Vinene omkring i Hovedet, slog Rykker i Panden,
og gjorde adskillige andre Ophavelser, som en drukken Mand,
hvorved han kom dem alle til at lee; allerhøjest da han var til-
lige liden og vanseelig. Plønt for Resten vel dreven i alle-
haande Slags Kunst. Endelig kom han ligesom til sig
selv igien, og svarte dem paa Norst, at han var gaaen op i
Landet, ei langt fra det andet Selskab, da han, til sin store
Fornøielse, fandt det behagelige Ny, som han nu vilde for-
tælle dem, nemlig Vinbær og Vintræer p). Da Leif ut-
trede sin Tvil om denne Tings Rigtighed, forsikrede hin, at
det var sandt, og at han her ei kunde feile, da han var født
paa det Sted, hvor man havde Vintræer og Bindruer nok.
Tingen befandtes ogsaa, efter nyere Undersøgning, at være
rigtig; man besluttede at ladde Skibet med Vinstofte, som
man nedhug; man ladede den store Skibsbaad med lutter
Bindruer; man tog desuden med sig adskillige andre Ting,
af Landets Produkter, saasom Hvede, hvilken vorte der vild
og sadede sig selv p), det Slags kostbare Træ, som vore

§ § 3

For.

p) Vintræer og Vinbær have været vilde i Nord-Amerika, førend Lan-
det blev besat af Europæer. See Erd-Beschreibung von ganz
Amerika 1 Th. 2 B. Kap. 3. i New-Engelland, S. 147. ved
Mississipi-Floden, S. 98. og flere Steder, i Virginien i sær
i stor Mængde og af meget forskelligt Slags, ibid. S. 228.

q) Den Tvil har det ei egentlig været Hvede, men et Slags Korn,
som havde nogen Lighed dermed, uden at Tvil Amerikanernes
Maiz, som voker overalt i Nord-Amerika, og som af endel
kalder Lørfist Hvede. See Ch. Klifters Beschreibung des
Brittischen Amerika. Ved Hudsons Bay i Nord-Amerika voker
ogsaa vild Riis i stor Mængde. See Neue Erd-Beschreibung
von ganz Amerika, 1 Th. S. 19. Kap. 1. conf. S. 98.
2 B. Kap. 12.

Forfædre kaldte Masur r), hvoraf fandtes Stofte saa store, at de bleve brugte til Huis-Tommer s); og dermed reiste Leif, følgende Foraar, tilbage til Gronland, hvorhen han lykkelig ankom, efterat have under Veis, da man var kom-
 No. 1000. men Gronland i Sigte, reddet en skibbruden Norske Mand, ved Naon Thorer, med 14 andre, som sadde paa et Skiar i Havet. Det nye opdagede Land gav han, efter de der fundne Vintraer, Naan af Vinland, og begav sig siden over til Norge, hvor han ei alleene selv antog den Christne Religion, men ogsaa efter den da varende Norske Konges, Olaf Tryggvesson's Tilskyndelse, paatog sig den Forretning, at omvende Indbyggerne paa Gronland; han reiser til den Ende afsted, forsynet med en Praest, og er under Veis, fra Norge hjem til Gronland, atter saa lykkelig at redde endeel skibbrudne og i Lids Fare bestedde Mennesker, som dreve om i Havet, paa Flakerne og Bredderne af et Skib, der var sonder-
 slaget eller sunket c). Med dem kom han hjem til Brattahlid, hvor hans Fader, den gamle Erik Rode, var ilde tilfreds, saavel med de reddede Folk, som i sær med den Christne Praest, han forte med sig: men dog lod han sig endelig overtale til at antage Daaben, og døde Vinteren næst efter u).
 Hans

r) Masur eller Masurtra have vore Forfædre kaldet et Slags Knortet Virk eller Valbirk, som af dem blev brugt til Kniv-Skifter, Drifke-Voller, Rander, og andre Saadanue Ting at giøre deraf.

s) See Olafs Saga Tryggvasonar hos Snorre, Tom. 1. Kap. 107.

t) See nydanførte Sted hos Snorre, Kap. 104.

u) I denne Orden meener jeg at disse Tildragelser ere stætte. Her er en Forvirring i Historien, der gemeenlig fortæller bemeldte Tildragelser saaledes, som om Vinlands Opdagelse ved Leif var stæet efter hans Hjemkomst fra Norge, Aar 100: men det kan neppe være. Foromtalte Bjørn saae Vinland, Aar 985, og neppe troligt derfor, at man har opsat Landets Eftersøgning indtil efter Aar 1000; thi at Leif kom det Aar fra Norge, viiser Historien.

Hans Son, benævnte Leif, blev da efter ham Beboer af Brattahlid, og førte siden Tilnavn af hin Høypne, eller den Lyffelige, i Hensigt til foromtalte for ham saa vel og lyffelig indtrufne Tildragelser.

§. 17. Vinlands og med det en mæ, en for Euro-
pæerne hidindtil ubekendt Verdens Opdagelse, burde ogsaa med rette kaldes stor og lyffelig, lad være den ei blev til det, som den med Rette, under andre Omstændigheder, havde fundet blive. Opdagelsen blev vel, efter Leif, af andre fortsat til en Tid, men endelig vanhældigviis afbrudt; hvorom viidere, i de følgende Deele af vor Historie. Her gaae vi nu fra Vinland og Grønland over til Finmarken, hvilke tvende sidstnævnte Lande vore Forsædre bildte sig ind, at hænge til- sammen, ved en lang Fjældstrækning, og denne at danne en stor Indviig eller Bugt, hvormed Nord- eller Iis-Havet endtes, kaldet derved Hafsbotnen. At Ordet Mark, bemærker et jævnt og slet Land, har Torfaus rigtig anmærket i Anledning af foromtalte Markland x), det giver ogsaa andre Navne tilkiende, saasom Danmark, Heidemark, med flere; Navnet Finmark maae altsaa, i de ældste Tider, have bemærket ganske andre eller flere Landstrækninger, end dem, som nu dermed betegnes, hvilke for det meste ere fulde af Klipper og Fjælde, det maae nemlig have bemærket ei alleene nu værende Finmark, men fornemmelig de store Skov- og Mark-Strækninger, som man nu kalder de Svenske Lap-
marke,

Finmarkens Til- stand i dens ne Periode.

Historien toldelig. See Snorre sidstnævnte Sted. Man har forbyttet Leifs Tilbagereise fra Norge med hans Tilkomsten fra Vinland: det er saaa ind, at han under begge disse Reiser reddede Skibbrudne Mennesker, og deraf har Forvirringen reist sig.

x) See hans Vinlandia, pag. 5. og foregaaende S. 15.

og Tilstan-
den paa Ha-
logaland.

Historien af
Finboge
Kamme.

marke, og at saa har været, at det Finmark, som i forbum Dage var de Norske Konger Statskyldigt, har haft saa stor en Strækning, det have vi tilforn paa andre Steder, ogsaa af andre Grunde beviist y). Denne Statskyldighed vedvarende endnu, liigesom tilforn, ogsaa i det Tiidsrum, om hvilket nærværende Deel af vor Historie handler, hvorom saavel som om Tilstanden paa Halogaland, følgende kan tiene til Oplysning. Finnboge, kaldet Kamme, eller den Stærke, fød paa Jisland, hvor hans Fader, Abbiorn Dettiaas fra Halogaland i Norge, en Son af Sunbiorn, men Sonneson af Ingialld z), havde fæstet Boepæl, drog da han var 16 Aar gammel, med en Mand fra Biigen, ved Navn Bardr, fra Jisland, for at besøge Norge: men de fare under Veis vilde fra den rette Kurs, en Storm drev dem endelig mod de Norske Kyster, længst nord paa Halogaland a), der gaaer baade Skib og Fod til Grunde, og ingen kommer derfra med Livet, uden Finboge alleene. Denne redder sig, sit Gods, sine Vaaben, og kommer i Norge, Sne og Frost, hen til den Gaard Grænno, eller Hrenno, paa hvilken en Bardr boede, der var Formand (uden Evis Kongens Sysselmænd) over Halogaland (eller den nordlige Deel deraf). Ved dennes Hiælp redder Finboge det strandede Gods, og bliver Eier deraf b); han opholder sig paa Grænno Vinteren over, og gjør umidlertid Bardr og Landet en vigtig Tjeneste,

y) See Hørsaa til Norges gamle Geographie, og den 2den Deel af Norges Riges Historie.

z) See Sagan af Finboge Kamme, Kap. 1 og 10.

a) See Sagan af Finboge Kamme, Kap. 10.

b) Diste Steds efter de da værende Love, som tilholdt, at alle hvad en Haafæere, en Vaadsmand, eller Esfarende, som var hyret, efterlod sig naar han døde under Reisen, det tilhørte Styremanden eller Skibets Eiermand; og her eiede Finboge det halve Skib.

neste, ved at dræbe en Biørn, som havde gjort stor Skade,
 baade paa Menneſker og Kreaturer, men ingenſteds meere,
 end paa Grænmo. Denne Biørn havde Vardr derfor, paa
 et offentligt Thing ladet erklære fredløs, og ſat en Sum
 Penge paa hans Hoved, men ingen hidindtil enten turdet
 eller kundet dræbe. Dog dræber nu Finboge ham, uden at
 bruge Vaaben, ved at brydes med ham, og bryde ham Ryg-
 gen over; han indlægger ſig derved megen Ære, og han blir
 af denne Giærning viide berømt. Bemeldte Gaard Græn-
 mo laae nær ved Stranden. Følgende Foraar fornøiede
 Finboge ſig derfor ofte ved at gaae ned til Stranden, og der
 at beſee de mange forſkiellige ſmukke Skibe, ſom ſeilede
 frem og tilbage langs Landet; og her bliver han engang,
 blandt andre, en ſtor Skude vaer, der kom ſenden fra, men
 blev roet af en Mand-alleene. Dette usædvanlige Syn gjør
 Finboge opmærkſom, allerhelſt da han ſeer, at denne Mand
 var ei af de gemeene: thi han var ei alleene ſtor af Væxt, foer
 og anſeelig, men ogſaa klæd i en rød Skarlagens Kiortel,
 og omgiordet med et tykt Guld-Belte; deſuden roede han ſaa
 stærkt, ſkiont eene, at Skuden foer afſted, ſom en Piiſ.
 Finboge raaber ham derfor an; her ſaaer han viide, at den-
 ne Mand heed Alf Aptrkemba, at han boede paa den De
 Sanden c), at han var beſbogret med Hagen Jarl ſelv, og
 havde hans Søſter-Dotter Ingebiorg til ægte, at han ſaa-
 ledes, ſom han nu gjorde, ſædvanlig foer og roede eene, fordi
 han

c) Er uden Tvil den Sandſpy, ſom ligger nær ved og inden for den i
 vor gamle Hiſtorie bekendte De Biarkap. Grænmo maae
 alſaa, om jeg ei feiler, have ligget i Nord-Senjen, eller og i
 nu værende Trumſen.

han ei behøste flere dertil d), og at hans Reises Hensigt nu var, at fare nord til Marken (Finmarken) for derfra at hente Finne-Skatten, hvorfra han inden en halv Maanedes, eller nogen længere Tids Forløb agtede at komme tilbage e). Finboge, efterat have fortalt Alf sit Fødested, sit Navn, sin Herkomst, forlanger og faaer af ham Tilløbelse, at følge med ham paa hans Skude, naar han kom tilbage, for at begibe sig med ham til Hagen Jarl, i hvilket Erinde Finboge var reist fra Jisland. Dette skeer, skiont Bard raadde Finboge derfra, forestillende at Alf var en meget ond og underfundig Mand, der gjorde megen Uret og Bold, i Fortrøstning derpaa, at han var Jarlens Svoger og Hofmand; Alf lagde an ved Grønmo, efter sit Løfte; Finboge stiger med sit Gods, sine Penge, om bord paa hans Skude, og de fortsætte Reisen sammen, indtil de komme under en Ø, i Nærheden af Alfs Hiem; der toge de sig Herberge Natten over i en Hekler, og der var det den onde, den Kov-begierlige Alfs Hensigt, at tage Finboge af Dage, for at bemægtige sig de Riigdomme, som han førte med sig: men det Anslag mislykkes; Alf maae selv friste den Skæbne, han havde tiltænkt Finboge, og denne begiver sig derpaa til Alfs Gaard. Her stiller Finboge sig an, som udsendt af Alf, han beretter, det var Alfs Forsæt, strax uden videre Ophold, at fortsætte Reisen til Hagen Jarl; han bringer Hilsen og Ordre fra Alf til Ingeborg,

d) Vore gamle Forsædte vare meget for det store, det usædvanlige, for alt det, hvorved Størke, Mod, Dristighed kunde vistes; og selgelig er i denne Beretning intet urimeligt, som den ellers synes at sinke af. Alf vilde, ved saaledes at fare afsted, vise Prøve paa et ugemeent Mod, en usædvanlig Størke og Dristighed, og derved sætte sig i Ansæelse.

e) Dette Finmarken synes altsaa at have været det Sted af det gamle Finmark, som endnu fører samme Navn, tillige med næstgrændsende Lapmark.

gebiorg, at Finboge nu af ham var sendt, for at bringe ham deres Dotter Raguhild, der ofte havde forlangt, men ei faaet Tilladelse, at see Hoffet, hvilket nu skulde hende tilfaaes. Desse Omstændigheder havde Finboge uden Tvivl faaet af Alf under Veis at høre; Ingebiorg vidste at dette var sandt, hun lod derfor sin Dotter følge med ham, udpynnet og forsynet med alle hendes kosteligste Sager, skiont Sagen kom hende meget mistænkelig for; og Finboge reiser afsted, med Alfs Skib, med hans Dotter, med den indsamlede Finne-Skat, som tilkom Hagen Jarl. Finboge havde Penger nok, saa ham ei manglede Opvartning og Tieneste, til Reisens Fortsættelse, hvor han kom; han bringer derfor Jomfruen vel og beholden frem til Glade, hvor Hoffet var, til tvende hendes Fætterster, Alfshild og Ingebiorg, Jarlens Søstre-Dotter, ved hvis Forbønner, samt ved sin egen Mandighed, sit Mød og sin Størke, Finboge slap bedre ud af den Fare, han herved havde sat sig ud, end man kunde formode. Han forsynede sig, strax efter Ankomsten til Glade, med et Folge af 12 hurtige Mænd eller Huuskarle, som han stedse havde om sig, han førte sig prægtig op, som en Person af fornemme Herkomst, han viiste sig venlig, rund og gavmild mod alle, og fremstillede sig derpaa for Jarlen, der allerede var underrettet om de usædvanlige Prover paa Mød og Størke, som Finboge havde udviist i at dræbe bemeldte Biorn, men endnu indtæt vidste af Tildragelsen med Alf. Her siger Finboge reent ud, hvad han havde begaaet, saavel i Hensigt til Alfs Drab, som hans Datters Bortførelse, han fortæller, uden at fortie det mindste, Sagens heele Tildragelse, og han tilbyder sig at indgaae i den dræbtes Plads, forsikkrende at Jarlens Tieneste derved intet skulde tabe. Driftighed, et uforsagt Mød, Mandighed og Størke til store Foretagender at vove, og vel at udføre, vare Egen-

H h h 2

skaber,

faber, paa hvilte vore Forfædre satte overmaade høi Pris, og ofte ansaae højere, end alt andet. Hagen Jarl blev vel heftig forbittret over Alfs Drab, som han erklærede at have været den kæreste Ven, han havde i det heele Land, og ingen sig meere lig i Sindelag og alle andre Ting, men han blev dog paa den anden Siide ei mindre forundret over Finboges Driftighed og Moød; han troede, at enten maatte denne Driftighed være et Anstod af Galskab, eller reise sig af usædvanlig høie Egenfaber, som man ei saa strax kunde indsee, eller at Skiebnen selv var med i at bestyre denne Ting, og havde bestemt Finboge til noget høit og anseeligt; og derover sætter han sig for, enten at afstraffe bemeldte hans Driftighed paa det haardeste, eller belønne den. Til den Ende prøver han ham først, ved at lade ham brydes med en sæl og stng Blaamand, den vi tilforn have omtalt: denne overvinder Finboge ved at bryde ham Ryggen over paa en, paa Kampepladsen staaende stor Steen; efter nogen Tiids Forlob befaler han ham at prøve Størke og Færdighed i at svømme med en Biørn: denne Prove udholder ogsaa Finboge, han dræber Biørnen; den Skat, som Alf havde indsamlet af Finmarken, havde Finboge bragt med sig til Glade, og ladet den der overlevere, større end tilforn sædvanlig havde været; af alt dette lader derfor Hagen Jarl sig bevæge; han estergiver ham al Brode, antager ham i Alfs Sted, gjør ham til sin Hofmand, og sender ham til en Konges Hof i Grækerland f), ved Navn Jon, for at indkræve en Gæld af 12 Mark Solv, som han havde

f) Hvo og hvor denne saa kaldte Græske Konge har været, er uvist, men formodentlig, enten en Konge i Rusland, eller en Stadholder (en Under-Konge) under de Græske Keisere. Man seer af et Msscript. blandt Ar. Magnæi Msska under Titel: Hversu lönd liggja i Veröldinni, at de gamle have kaldet ogsaa Bulgarien Grækland, og der maas denne Konge rimeligt have været.

hadde laant en Bøsse den Hvide, en stor Riobmand og sin forige Hofmand, men som nu var bleven Hofmand hos bemeldte Kong Jon; dette Erinde udretter ogsaa Finboge til Fornoielse, efter Tilbagekomsten begiærer og faaer han foromtalte Alfs Dotter Ragnhild til ægte, deres Bryllup holdes, i Jarlens Overværelse paa Sanden, hvor han paalagde Finboge en stor Mandebod at betale for Alfs Drab, men overlod samme til Ragnhild, til Hjemmegiort, og med hende drog Finboge derpaa over til Jisland, hvor han fastede sin Boepæl.

§. 18. Ved samme Tiider omtrent boede en anden anseelig Mand paa Halogaland, ved Navn Biörn, mærk. værdig deraf, at Porgils, kaldet Orrabein, fra Jisland, som nedstammede fra den bekjendte, for omtalte g), Atle Jarl i Sogn, opholdt sig en Vinter over hos ham, og nedlagde ved den Leilighed et slemt Menneſke, ved Navn Randver, som vilde tvinge Biörn til at give ham sin Dotter Ingihild til ægte h). Bemeldte Porgils var ellers en ogsaa i andre Henseender mærkværdig Mand: men det vedkommer andre Tiider og Steder; hvorfor vi nu begive os fra Halogaland til Mørene, hvor følgende mærkværdige Hændelse tildrog sig i det Tiids-Rum, hvorom vi handle. Drim Storolfsſøn, som nedstammede fra Ketill Hæng, eller fra den bekjendte Hrafnistiska Familie i Norge, en Mand af næsten utrolige Legems Kræfter, som 7 Aar gammel i Størke og alle Slags Øvelser ei eftergav de føreste og stærkeſte Mænd i) paa Jisland, drog derafra over til Norge, paa et Skib, som en

Tilbragelser
paa Mørene.

No. 990.

h h h 3

Norſt

g) See Norges Historie 2den Deel, S. 55. 57.

h) See Floamanna Saga, Kap. 27.

i) See Pattr Orms Storolfs Sonar, i Olafs Saga Tryggvasonar, i Appendix, S. 5.

- No. 991. Norff Mand eiede, ved Navn Osfur hin Hordfke, eller Osfur fra Hordland, hos hvilken Orm blev følgende Vinter, og kom ved den Leilighed i et fortroligt Benskab og Staldbroderskab, kaldet Asbiørn Prude, hvis Modrene Familie boede paa Hordaland og Nordmøre, nedstammende fra Bisra-Rare k), hvorover bemeldte Asbiørn ofte der opholdt sig. Om Foraaret gav Asbiørn Orm at forstaae, at han agtede at reise nord til Møre, for der at besøge en Eyvind Snak og en Bergfor Bestil, som vare hans Sødskendebørn eller Fettere. Det var blevet Asbiørn sagt af en Spaaqvinde, at han maatte vogte sig for at komme paa Nordmør, saa fremt han vilde blive gammel: men dette foragtede Asbiørn, han gik i Selskab med Orm, paa 2de Skibe fra Hordeland, og de komme til Nordmør, hvor benævnte Asbiørns Frænder toge imod dem paa det beste. Her blev det Asbiørn berettet, at der norden for Landet laae 2de Øer, begge Sanden kaldede, men at for Nttre Sands raadde en slem Jotun, et stort Troll, en Mandader, ved Navn Bruse l), som man troede aldrig at kunne overvindes af Menneſker, hvor mange de end vare, saa slem var han, men endnu verre hans Moder, som ei lod sig see, uden under en forfærdelig stor sort Rattes Skikkelse. Asbiørn fattede strax Lyſt, at fare hen til bemeldte Øer, thi her gaves en besynderlig Leilighed til at viise Prover paa Mød, paa Manddom og Driftighed: men Orm fik ham den Gang overtalt til, at lade det Forsæt fare; de No. 992. droge følgende Sommer til Danmark, der bleve de Vinteren over i Bendsyssel, hvor Asbiørns Faber Bisill boede, en No. 993. Broder til Besete paa Bornholm m), de droge om Vaaren derefter med fem Skibe ud paa Soeroverie, men mod Høsten til

i ſær med
den Jotun
Bruse.

k) Norges Historie 2den Deel, i Tilhænger, S. 482.

l) Han skal have været en Søn af Ofotan fra Ofotansfjord.

m) Han var foromtalte Bue den Digres og Sigurd Rappes Faber.

til Gautland, hvor en Jarl, ved Navn Herraud, da regierede. Her holdte de adskillige Træfninger med Indbyggere, overvunde dem, bemægtigede sig en Deel af Landet, og sad der Vinteren over. Men følgende Foraar drog de derfra, først til Danmark, siden til Norge, hvor de opholdte dem den fjerde Vinter over, hos Ossur paa Hordeland. Med ham drog Orm, følgende Foraar, over til Jissland; Asbiorn derimod rustede sig til et nyt Søerover-Tog: men her paakom ham atter den forige Lyst, at besøge Bruse, og den fulgte han. Paa et Skib besat med 24 Mand, gaaer han til den Ende nord til More, han lægger en Aften silde til Lands, ved den Yttre Sando, hvor de slaac deres Telte op paa Landet, og blive der Natten over. Tilig om Morgenen gaaer Asbiorn ene op paa Den, for at søge Bruse, han finder der den Heller, hvor han boede, og gaaer der ind: men derinde var temmelig mørkt, en stor Skygge betækte Helleren, og derfor blev Asbiorn det ei væer, forend han løftedes op fra Jorden og kastedes ned igien saa haardt, at alle Kræfter bleve ham betagne. Dette Støde af Bruse, som for at affkræfte andre fra oftere Besøg, besluttede paa en grusom Maade at piine Asbiorn til Døde. Til den Ende river han Klæderne af ham, aabner hans Bug, river den eene Ende af hans Larme løs, binder den fast ved en Jærn-Stolpe, der stod foran en Bælle, som laae tvært over Hulen, og ledde siden Asbiorn saa længe der omkring, indtil alle hans Larme vare udtrukne, da imidlertid Asbiorn, beklagede alleene, at han ei havde faaet Leilighed til at forsvare sig, og derved at viise Prober paa Moød og Tapperhed; i en Sang n) opregnede sine forige Bedrifter, i Selskab med Orm; trøstede sig derved, at denne vist nok skulde hæve hans Død, saasnart han kunde; og
saa

n) See Appendix til Olafs Saga Trygvanssonar, S. 13. Den findes ogsaa paa Dansk i de saa kaldte Rampo-Viser.

- saaledes opgav Nanden. Ei bedre gif det hans Selskab: Bruses Moder, foromtalte Kat eller Jette-Qvinde o), skal have overfaldet dem i deres Telt, revet eller bidt dem alle ihjel, og alleene tree være komne derfra med Livet, hvilke kunde bringe Tidender om denne Tildragelse, og begave sig til
- No. 996. Danmark, ved den Tid, da Hagen Jarl, som tilforn er berettet, blev dræbt, og Olaf Tryggveson kom til Regjeringen i Norge. Bemeldte Tidender komme endelig ogsaa over til Jissland, og Orm for Øren; som Asbiørns svorne Staldbroder, var han forbunden til at hædne hans Død; i dette Dø-
- No. 994. mærke begiver han sig over til Norge; der gaaer han paa et Skib, besat omtrent med ligesaa mange Mænd, som Asbiørn havde haft med sig til Nordmør; de lande ved den lille Sanden p), der blive de Natten over, de begive sig siden til
- cu

o) Man kan let slutte, at man har at udpynte Historien, og skaffe den Ansæelse af det forunderlige, for hvilket vore Forsædre havde saa megen Smag, har saaret Bruses Moder omdannet til en Kat, enren i Anledning af hendes Navn, eller andre os nu ubekjendte Omstændigheder.

p) Paa Øerne findes adskillige Øer af dette Navn, saasom tvende strax sønden for Orat, en blandt de Romsdalske Øer, tvende uden for den De Aversen paa Nordmør: men paa ingen sønes mig nu Lingen saa vel at passe sig, som paa førstnævnte, hvilke nu vel er kun een Ø, men har tilforn bestaaet af tvende. See H. Strøms Sundmørs Beskrivelse, 2den Deel, S. 447. Thi her findes den mærkværdige Dolstens Hule, hvort Bruse kan have boet. At Stedet siges at ligge paa Nordmør, gjør ei meget til Sagen, da Skribenterne ofte have forbyttet begge Øerne med hinanden, og af den Talemaade: nord paa Øere, gjort: Nordmør. Paa førstnævnte tvende Sandøer, som ligge ved Aversen, findes ei nogen saadan Hule, eller Hæker, som her omtales, efter den mig af min Ven, Hr. Provst Bull paa Nordmør givne Beretning, som har undersøgt Stedet. Dog findes paa omtalte Avers en stor og mærkværdig Huule, Dremanæs-Hulen, som jeg har besøgt, og som tydelig kan sees tilforn at have

(en anden) De q), og her fortsætte nu Orm sig ene hen til Bruses Heller, hvor han først dræber Bruses Moder, ved at bryde Ryggen over paa hende, siden Bruse selv, ved først at rive ham Skægget med hele Hagen fra, siden ved at riste paa hans Ryg den saa kaldte Blodørn r); begge brændte Orm siden til Aske, tog bort med sig af Hælleren tvende Rister fulde af Guld og Sølv s), men det øvrige Guds, som der fandtes, skal han have givet til Bruses Halv-Søster, Menglod, tillige med Verne Sanden, for den Underviisning og den Hjælp, hun skal have givet Orm, til at overvinde Bruse og hans Moder; ligesom hun ogsaa var den, som underrettede Orm om Asbiørns Døds Maade, og vidste tillige at synge for ham den Viise, som Asbiørn lod sig høre med, under de Piinsler, som forvalgte ham hans Død.

§. 19. At i Hagen Jarls Tiid, en Leensmand boede i Sogn, ved Navn Porstein Hvide, og at samme gjorde Porgils Orrabein Selskab, paa forømtalte Tog til Søndurøerne, derom er meldet i det foregaaende t). Bemeldte Porgils var, det første Aar han kom til Norge, hos en mægtig

Deromte.
Mand i
Sogn paa
Sordeland
og Vore.

have været bedøet. Skulde Bruses Dødsel søges paa Nordmøer, maas han altsaa have døet her, og det giver Historien selv en Anledning til at tro, ved at berette, at Orm, for at finde Bruse, drog fra den Lille Sanden til en anden De.

q) See bemeldte Appendix S. 15. sammenlignet med S. 14. 6.

r) Det bestod deri, at man skar Ribbene paa begge Sider, fra Rygbenene, breedte der frakkaerne, tillige med Armeene ud, hvorved det fik Ansæelse af en fladt Orm, og træk Lungen ud derigennem.

s) Mueligt har herfra den Sagn reist sig, at i omtalte Dødsleens Huule skulde findes en stor Skar, som blev eftersøgt af den Østenske Jarl, Rognvald, men ei fundet.

t) See §. 18. i det 2det Kap. i denne Tome.

tig Mand, paa Hordeland, ved Ravn Olaf, i Kong Harald Graafelds Tid, hos hvilken Kongen nogle Dage var til Gæstebuds u). Men under Hagen Jarls Regtering boede der en anden berømt Mand, en Geirmund Gnr, som tilforn havde været en stor Viking, men blev siden bemeldte Jarls Hofmand. Hos ham var den paa Jisland berømte Olaf Pa en Vinter over, da han var kommen til Norge, for at forsyne sig med Sommer, og sit ved samme Leilighed, af Hagen Jark, en med Guld indlagt Striids-Ore til Foræring x). Ei mindre berømt, men af en anden Tænkemaade, en meere fredelig Handtering, var en Hreidar, som boede paa Vors, en Mand, som berømmes ei alleene for at have været af høj Byrd, men tillige duelig, tapper, gavmild, og derover meget elsket af alle. Denne Mand drog ofte paa Riobmandskab, ogsaa til Jisland, og kom ved den Leilighed, i Bekjendtskab med en Enjolf, en Son af Ingialld, men Sonneson af foromtalte Helge Magre y), til hvilken Ingialld Hreidar forærede alt hvad som behøvedes, til at tape sere en Stue, saa prægtigt, som ei tilforn var seet paa Jisland. Med ham drog Enjolf siden over til Norge, og var der en Tid lang paa Hreidars Gaard, hvor denne eiede Boe og Formue felles med sin Broder Ivar, en Mand af en ganske anden Sind-Beskaffenhed, end den Hreidar havde: thi Ivar drog hver Sommer ud paa Søeroverier, men var, med et Følge af 10 til 12 Mand, Vintren over hjemme hos Hreidar. Ivar var en Hader af alle Jislændere; han og hans Følge søgte derfor at drive Gæf med

u) See Floamanna-Saga, Kap. 12.

x) See herom videre, Lardala, Kap. 68.

y) See Sagann af Viga-Blum, Kap. 1. Helge Magre nedstammede fra Kong Harald Hylbetarr, efter en Attartal blandt Ar. Magnæi Msta.

med Eynolf: men for sin Broders Skuld, som Ivar høit agtede, holdt han dog sin og sinets Raadmundhed tilbage, det mæste skee kunde, og desuden vidste Eynolf selv saa vel at opføre sig med dem, at han tilsidst vandt Ivars Venfkaab, i sær efterat have vinst Prove paa Mood og Mandighed, ved at dræbe en grum Biörn. Ivar tog ham derfor i Selskab med sig paa sine Soerover-Toge, paa dem var han fire Sommer efter hinanden, og han fulgte siden Hreidar og Ivar til Uplandene ^{paa Uplandene} 2), hvor de drog hen, for at komme en deres Frænde, Porstein, til Hjaalp mod en Berserk, ved Ravn Åsgaut, som havde udfordret Porstein til en Tvekamp, fordi denne havde negtet ham sin Søster. Eynolf gaaer i Kampen mod Åsgaut, han overvinder ham, og gjør sig derved saa æfket af bemælte Brodre, at de ere ham behjælpelige, til at faae Åstrid til ægte, en Dotter af Vigfus, som var Herse paa Vørs, men en Sonneson af Vilinga-Kare, og tillige en Ven af oftnævnte Brodre. En Son af Åstrid og Eynolf var Glum, gemeensig Viga-Glum kaldet, som da han var 15 Aar gammel, drog ober til Norge, til sin Morfader, Vigfus Herse, af hvilken han blev meget koldfsindig imodtagen, som en Person, der intet stort spaaede, tværtimod opførte sig som en Løffe: men inden foie Tiid fik Glum Leilighed, til at vinst Prove paa et usædvanlig høit Mood og Tapperhed. Om Vinteren næst efter Glums Ankomst, blev hos Vigfus Herse holdt et stort Gæstebud, i Anledning af

J i i 2

- 2) Her, boede ved samme Tider, eller rettere nogen Tid derefter, ogsaa en Jingeir, der blev udfordret til Eenekamp af en Vling, kaldet Gaus, fordi han havde negtet at give ham sin Søster Fridgerd til ægte; hvilken Gaus havde der tilforn drevet ad de Brønder fra deres Gaarde, men blev af Grim Droplaugson fra Jisland, som gik i Kampen, i Jingeirs Sted, overvunden. See Sagan af Røgl. Prym og Droplaugar sonum.

et Disa-Bloot, eller et Offer, indrettet til Gudindernes Ære, som blev holdt ved Vinter-Nattens eller Mid Vinters Tiide. Under dette Gæstebud indfandt sig en stor Versert, ved Ravn Biørn Jærinhos, hvilken her, ligesom ved andre Gæstebuder, efter en af ham vedtagen Sædvane, indfandt sig selv tolvte, og adspurgte Gæsterne Mand for Mand, om nogen turde sætte sig i Liigning mod ham? Bodebde nogen det, blev han strax af Biørn udfordret til en Idekamp. Vigfus Herse havde derfor befaleet sine Gæster, ei at give ham Anledning dertil; alle svarte derover Biørn, at de ei vare hans Jævninge; han gaaer saaledes omkring, fra Vigfus selv, Mand for Mand; og han kommer endelig til Glum, som hidindtil var anseet for en Tosse, eller en Nar, til hvilken han gjør samme Spørgsmaal; men her springer Glum op fra sit Sæde, falder hin an med den Hast og Størke, at han ei fik Leilighed til at gjøre Modstand, rriver Hjalmen fra hans Hoved, slaaer ham over Skuldre og Hoved, med en stor Ildbrand, som han rækker til sig af Ildstedet, og jager ham ud paa Dør; hvilket alt Glum gjorde med den Eftertryk, at Biørn døde deraf Dagen næst efter. Nu havde da Glum viist sig, som en Mand, værdig til at nedstamme af Vifinga-Kæres Æt, Vigfus erkender ham derfor strax for sin Datter-Søn, sætter ham ved Siden hos sig, udruster ham følgende Sommer, da Glum vilde hjem til Jisland, med et Skib, med dets heele Fart eller Ladning, samt med en stor Sum Guld og Sølv, og overlader ham tilige 3de kostbare Sager, en foret Kiortel, et Spyd og et Sværd, med Formaning, et at lade dem komme sig af Hænderne, da det vilde gaae ham vel, saa længe han havde dem, men tvertimod, hvis han lod dem fare.

§. 20. At de Norſke, i de Liiber, hvorom her hand-
les, ogſaa de i Viigen a) i ſær, have dreebet en vidtloſtig
Handel, kan ſees af adſkillige Steder i hvad tilføit er an-
ført. Tunsberg paa den eene, Kongahelle paa den anden
Side, 2de ældgamle Kiøbstæder Sondenſkiøls, Levanger,
Steinkjer med flere Nordenſkiøls, gabe dertil megen An-
ledning; Handelen blev dreeven, og kunde temmelig ſikker
driives, de da giængſe Søerøverier uagtede; deſſe befordrede
den end ogſaa i viſſe Maader, og de fleeste Biſinger bleve
gierne til Slutning de drivtigſte Kiøbmænd. Adſkillige Ex-
empler paa Viigbøringernes Handel og Kiøbmænds Rejſer,
i ſær til Ziſland, have vi anført i det foregaaende, af Nial-
la b), af Finboge Rammes Saga c) og flere, dog fortie-
ner endnu følgende derom, at antegnes, ſom tienligt til at op-
lyſe vore Forfædres Indretninger, i denne for Staterne ſaa
tienlige Handtering. En Finboge Wårdarſon fra Viigen,
en meget riig og anſeelig, ſamt deilig, ſtor og ſtært Mand,
foretog ſig engang, med ſit Skib, en Rejſe til Ziſland, for
der at driive Kiøbmændſkab; han gaaer til den Ende til
Søes: men her rager han i en ſtor Storm, Styret paa hans
Skib ſlaes i Støkker; han driives længe om paa Havet;
man begynder paa Skibet at liide Mangel baade paa Vand
og Mad-Vare, Skibsfolket at blive ſygt; endel af dem
doer, de øvrige ere ei i Stand til at føre eller regiere Skibet,
eller ſe det; og i denne Nød lade de en Ild optænde øverſt
paa deres Skibs-Naſt, og brænde ved Natte-Liiber, for at
give

Exempler
paa de Nor-
ſkes Handel
i denne Pe-
riode.

Til 3

a) Her ſees da den Forſkel: at hær boer, ſom var Lændmand, hvis
Sønder-Kanveig, en Admand Havnlaugur: fra Ziſland ſik
ik ægte, hvorom mædtes i Greiters Saga Kap. 15. Dets
Søn var Þorſtein Dronmund.

b) Se herom Kap. 28. S. 41. og Kap. 42. S. 42. o. f.

c) Se Kap. 10.

Bedrivter, paa Halogaland og flere Steder, berømt og navnkundig. Til bemeldte Halogaland begav sig ogsaa hans Søn, Gunnbjørn, endnu ganske ung, blev der opfostrer, og var ei meere, end 12 Aar gammel, da han drog ud paa et Søerøver-Lod, for at opføge de saa kaldte Vikinger, af hvilke han endelig traf en, ved Navn Raud, som førte en Drage, et stort Krigsskib; denne dræbte Gunnbjørn, endte dermed sine Søe-Lods, og satte sig siden ned paa bemeldte Halogaland, hvor han gjorde sig meget berømt af sine Bedrivter, af hvilke gik meget Sagn og Rygte, som de gamle berette, men som dog nu ligger begravet i Forglemmelsens Morke g).

1) See Sagen af Sinkoga Namna, Kap. 35. og 38.

Andet Tillæg.

Indeholdende

Udførlige Tillæg og Forbedringer til de toende
nu borte Dele af den Norske Historie.

Første Deel.

Andet Kapitel, § 12, 29. Som et haandskrevet
Exemplar af Halfdan Ensteinsens Saga heretter,
skal Nornia ei have været Thrands, men Samings
Hustru. De toende her anførte stridige Benættninger, om
Thrands første sat forsvens paa den Maade, at der have
været toende Personer af samme Navn, en ældre, eller Sa-
mings Son, der har sættet Bøpæl paa Halogaland, paa
den i senere Tider bekjendte Gaard Thrandarnes, som da
af hana har faaet sit Navn. Dette er saa meget mere riime-
ligt, som man finder, at de gamle Halogalandske Konger
have haft deres Residence, paa de Kanter; hvilket i sig sees
af Kong God-Gests Exempel; som boede paa Mund eller
Andenes a). Men en anden, en langt yngre Person har
Thrands, Boets Son været, der har givet Thrandsheim eller
Thronshiem Navn b), og blet paa et andet Thrandarnes,
nu Thrones, beliggende i Verdaalen, norden eller østen for
Staden

a) See Norske Hist. 1ste Deel, S. 528.

b) See sammesteds 2die Kap. S. 3, § 147.

Staden Thronbhiem, en Gaard, som har afskiltte gamle
Vindes-Mærker, der tydelig vilse, at den i fordom Dage af
anseelige Mænd har været beboet.

Sammensteds, S. 18. b. S. 106. Den Svenske
Konge, som her kaldes Yngve, faaer i et haandfæret
Exemplar af Herbarat-Saga, Ravn af Jughild: men
dette kan neppe have Sted, og Ravn er uden tvivl urigtigt.

Siette Kap. S. 4. S. 361. Det samme, som her
fortælles om Olaf Trætellig, at han, for at forsone de brede
Guder, er i en svær Slingers Nød, bleven offret af Folket,
berettes i Herbarat-Saga, Kap. XI., at være skeet, i Reip-
gotaland, hvor man, for at afvende, den grumme Slingers
Nød, som truede Landet med Undergang, efterhvert fra
Guderne, besluttede at ofre til dem den ypperste Mands
Søn, som staaede i Landet. Hos dem var derom vilste
sig da Trene mellem den gamle Kong Harald, og hans
Søiger-Søn Heidrek, som begge vare Konger i Landet,
begge havde hver sin unge Søn: men heraf blev besluttet,
at Heidrek, for at redde sin Søn, overfalde den gamle Kong
Harald, og slog ham tilfælde med hans Søn, og offrede
dem, samt alle som med dem vare faldne, til Guderne.

Sammensteds, S. 2. S. 356. Som berettes i den
saa kaldte Saga af Upplendinga Ragnungum, var Olaf,
siden kaldet Trætellig, bleven opoffret i Ræster-Gautland,
hos en Mand, ved Ragn Rost, hvis Søn var Gæ-
ralf, Sleffir.

S. 6. S. 366. I nybemeldte Saga staaer, at Sig-
trug var Konge i Bindlands-Benden: men det er vist nok
en Kopiist-Feil, og her sat Bindland for Bindli.

§. 7. S. 367. Denne samme Saga beretter, at Kong Haldan Hvitbein bleven begravet paa Heedemarken, hvorthen han efter sin Død blev henført? Men uden Tvil har man her forhyttet denne Kong Haldan med en af hans Eftermand, nemlig Kong Haldan Svarte, hvis Hoi var paa bemeldte Heedemark, og af de saa kaldte Haldans Hoi, hvoraf man ventelig har gjort sig den Tanke, at der var Haldan Hvitbein bleven begravet.

§. 7. S. 368. I et haandskrevet Exemplar af Sagnbrot, som endog et meere fuldstændigt med Slutningen end det trykte, berettes, at da Sigmund Hring var bleven gammel, og han engang reiste gjennem Bister-Gotland, for at besøge Lands-Loven, bødne Gandalfs (Gandalf den Gamles) Sønner, hans Svogrer hvar sin Møde, og bode ham omhjælpe imod en Rønge ved Navn Eystein, som regierede paa Vestmaur, nu Vestfold kaldet. Eystein har altsaa ført Krig med Røngerne i Alfheim, uden Tvil om Rømerige eller Vingulmark.

Sammesteds, S. 369. I bemeldte staaer, at Kong Eystein blev stød ud for bord og ihjelslagen af en Beiti-as, det er en Stang, hvorved Seiglet udspandes, for at kunne dræbe Skibet, derholde op i Vinden.

§. 8. S. 370. Den Væddar, som her omtales, be-
skrives et alskene, som regierende, men ogsaa som en navn-
kundig, regierende Konge i Danmark, i et gammelt Vers,
der foreligger i endel haandskrevne Exemplarer af Herbar-
rar-Saga, hvor ogsaa en Huinle omtales, som Humernes
Konge (i nu værende søndre Deel af Polen og Rusland)
men Gissur som Ganternes, Angantyr som Gøthernes (i

Reidgotaland, paa den østre Side af Øster-Søen); Klar som Banernes (Konge uden Tvil i Balland, paa de Nederlandske og tilgrændsende Franske Kystr) og Alfret den Fretne, som regierende Konge over de Engelse (ventelig i Northumberland og paa endel andre Steder i Engelland, som de Danske og Nordmændene havde bemægtiget sig). Verset er følgende:

Ar luadu Humla fyrer. Her rada, c)
 Eijur Gautum, Gotum Angantyr,
 Balbar Domum, enn Bolva Klari,
 Alfret him Frætni Enfrithodu?

Upaatvivelsigt er det altsaa, at Balbar har regieret i Danmark: men ved en Sukommelses-Feil er i Anmærkningem) paa anførte Sted, sat at Balbar var bleven bestillet til Konge, over Danmark, af Kong Harald Godfredson; da dette Sted af Ivar Bilsfades, som berettes i Hemaras-Saga, Kap. 20.

§. 19. C. 397. Navnet Upsa, som den ene Deel af Vestfold, i forlum Dage skal have fort, heeder det i en-deel Haandskrifter af Pattr Olafs Geirslaba-Uts, Ifse, hvilket er uden Tvil urigtigt, eller: en Skrive Feil.

Sammesteds Side 400. I foranførte Saga af Uppendinga Konungum, berettes at Kong Gudreid blev dræbt paa Geirslodum paa Vestfold: men deri stikker uden Tvil en Feiltagelse eller Forbyttelse, som dog tillige kan give et Slags Lys i Sagen, hvorefter her handles. Gudreid berettes af andre, at være dræbt i Stiksfund; dette Sted maa

c) Andre have læst, for, forle Her rada, Gunom rada, hvilket uden Tvil er rigtigt. Se Peringsfeldts Anmærkninger in Vic Theodorici, pag. 440.

da have ligget paa Vestfold: men Geirastad ligger paa Agder, og dithen begav Dronning Asa sig, efter Gudreids Dab. See følgende S. 26. S. 417. Der har hun ventelig siden opholdt sig, og deraf har man troet, at Geirastad paa Agder, hvor hun formodentlig boede, maatte være det Sted, hvor Kong Gudreid blev dræbt.

Sammensteds, Side 401. Det er vel rigtigt, at Regner Lodbroks og hans Familjes Magt og Besiddelser have en Tiid lang været store Søndenskræfts i sær i Norge: men dog er det, uden al Tvil alt for overdrevet, naar i den endnu haandfrevne, saa kaldte Pattr af Ragnars Samun berettes, at Regner Lodbroks Riige strakte sig i Norge alt til Dofresfiell og til Lidandisnes. Rettere er hvad siden anføres om Regners Son, Sigurd Drm i Die, nemlig at han havde heele Rigen og Agder til Lidandisnes, samt en stor Deel af Uplandene; og dog kan dette ei heller have Sted uden vis Indskrænkelse. Thi de Alfheimiske Konger, som vare heshvoglede med Regners Familie, besadde en stor Deel af Rigen, og Vestfold i det mindste med en stor Deel af Agder, samt noget af Uplandene, synes stedse at have været i de Ynglingiske Kongers Besiddelse. Mærkeligt er det dog, at i bemeldte Pattr af Ragnars Samun berettes, at Kong regner lod, til hans Tog til Engelland, bygge toende Ruar, store og stærke Skibe, i Lidtun paa Vestfold; hvilket tilfældet er, at han for en Tiid dog maae have eiet noget af bemeldte Vestfold. Rigen var længe i hans Eftermands Besiddelse, og faldt først fra i Kong Haurda Knuts Tiid, som anførte Fragment bevidner. Ventelig er dette skeet, i Anledning af Kong Halsdan den Svartes Krige, med Kongerne i Alfheim, da hin Halsdan har bemægtiget sig, hvad den Lodbrokske Familie endnu besad i Rigen, og derved forarsaget den Fortrydelse, som bemeldte

Familie siden uddøiste mod den Ynglingste i Norge, mod Harald Haarfagers Efterkommere, hvilke de ansaae for uretmes-
sige Besiddere af bemeldte Bigen, efterat denne engang havde
været i den Lodbroske Families Eie.

§. 25. Side 415. Af bemeldts Sygdom i Fodderne
(Podagra), bliver Kong Olaf, af de gamle ogsaa kaldet
Olaf Digurbetinn; hvilket viiser, at dette Slags Sygdom
maae da have været usædvanlig. I Stedet for en halv Mark
Solo, som her berettes, at de i Vesten døde; skulde hver for
sig have med i Heien; staaer i endeel andre haandskrivne
Exemplarer, at det var en heel Mark.

§. 30. S. 426. Til videre Oplysning herom, samt
angaaende den Hringariske Konge-Familie, og hvad derom
Kap. 3. §. 10. S. 165. Kap. 4. §. 8. S. 231. Kap. 6.
§. 9. S. 374. og §. 13. S. 385. er sagt, vil jeg her anføre
3de Slegte-Registere over Sigurd Stortes Forsædre, vel
noget ulige, men som dog i Hoved-Sagen stemme overeens
med hinanden. Det første er af et gammelt Islands Frag-
ment d), det andet af Fundinn Norvegur, det tredje af Are
Frodes Islendinga-Dof; de ere følgende:

1. Dag.

ur Thora Drenglamodir.

2. Hring.	—	—	—
3. Inge.	—	—	—
4. Ingiald.	—	—	—
5. Hring.	—	—	—
6. Olof.	—	—	—
7. Frode.	Sudrod.	Helge.	
Konge paa		Hvasse.	
Hringeringe.			
8.		Sigurd	
		Stort.	

1. Dag.

2. Oli.

3. Dag.

4. Olof.

5. Hring.

6. Olof.

7. Helge.

8. Sigurd
Stort.

1. Draug Runund.

2. Ingiald.

3. Olaf Ereteise.

4. Halldon Hvitebein.

5. Sudrod.

6. Olof.

7. Helge.

8. Ingiald

d) See Langebeks Scriptores Rerum Danicarum Tom 2. pag. 283.

Men herved made mærkes 1) at i denne Slægte-Linie maae viſt ſætnes adſkillige Leed, mellem Oleif og Ingialds Dotter, paa den ene, og Hring den afdøde paa den anden. Sildes det ſees tydelig af Tiids-Regningen: men hvilken Rugevandrſkellig eller ikke kan fylbes, da de gamle Efterretninger her tie. 2) At naar i anførte Fragment berettes, at Olaf Sønner, forblevne Gudraud og Helge Hvasse, vare med det store nadvundige Nordmanniſke Tog mod Keiſer Arnulf, at Gudraud dert omkom, tiſſige med Sigurd Orm i Die, men at Helge undkom derfra, ſom forte tilbage med ſig Kong Sigurds Fane, hans Sværd, hans Skjold, til Danmark, og overleverede der ſamme til Kong Sigurds Moder Aſlaug, hvilken ſatte Helge til Landværnsmand for Nidinget, da Haurde-Knut endnu var ung, og gjorde ham med Sigurds Dotter Aſlaug: ſaa beſtørker vel dette, hvad om bemeldte Helge hin Hvasse er berettet, Kap. 6te, S. 30. S. 426. men ſtrider ganſke mod Tiidsregningen, oſterſom bemeldte Nordmanniſke Slag med Keiſer Arnulf, ſlod ved Aar 891 f), ſølgelig længe efter Sigurd Orm i Die og Helge Hvasſes Tiider. Her er da ſæet det ſamme, ſom ellers ofte af vore gamle Skribente, de have forbyttet Tiider og Tildragelſer med hinanden; det Nordmanniſke Tog, ſæet i ældre Tiider, hvori Sigurd Orm i Die og Gudraud omkomme, med det ſeener, meere bekiendte Nordmanniſke Tog, mod Keiſer Arnulf; og man behøver, for den Skyld, ei at danne tvende Perſoner, af det Navn Helge Hvasse, da Hiſtorien for Reſten ei gæder mindſte Anledning dertil. Hvad ellers beettes, at bemeldte Haurde-Knut og Sigurd Hiort vare jævn-gamle, kan meget vel paſſe ſig med Tiidsregningen. Nys-nævnte Sigurd Hiort blev ellers Konge paa Hringarike, ei efter

f) See Herr Kammerherge Suhms Kritiſke Hiſtorie af Danmark, Tom. 3. S. 439.

efter hans Fader Helge Hvasse g), hvilken synes, for det meste, at have havt sit Tilhold i Danmark, men efter sin Faderbroder, Kong Frode, som oft omtalte Fragment bevidner; med hvilken Kong Frode altsaa de Hringariske Kongers Liste maae forøges, og han indsættes imellem Helge Hvasse og Sigurd Hiort.

Sammesteds, Side 427. Som de gamle berette, skal Sigurd Hiortes Dronning have været Thyri, en Datter af Harald Klak, men Søster til Thyra, kaldet Dannebød, Kong Gorm den Gamles Dronning i Danmark. Dette synes ei vel at kunne forenes med Tidsregningen; hvorover man har villet danne toende Personer, af det Navn Harald Klak, den ene eller ældre, Fader til Sigurd Hiortes Dronning, den anden eller yngre, hvis Datter Gorm den Gamles Dronning skal have været h). Men jeg frygter, dette er at dritve Tingen for vidt; skulde man, for enhver hos de gamle forekommende Banfeligheder, i Tidsregningen, som næsten paa hver Side forekommer, danne af een Person flere, for saaledes at faae Sagen til at jævne sig, saa hvor Forfælleren i Tiiden ei er ret stor, maatte man næsten skabe ligesaa mange dobbelte Personer, som der ere Navne. Sandt nok, man maae undertiiden antage dette for rigtigt, ligesom det upaatvileligt paa mange Steder er rigtigt: men saa maae andre Ting, end en liden Forfæll i Tiiden, tillige giøre Tingen betvivlig. Naar man veed eller eftertænker, hvor ubestemte de Ord: Søn, Maag, Søster, Datter o. s. v. ere hos de gamle, saa hos de gamle Skaldes Vers,

g) Heri bør da rettes, hvad som staar i Norske Histories 1ste Deel, Kap. 6. S. 30. S. 427.

h) See Suhms Historie, paa anførte Sted, S. 934.

Bers, og h  r ofte den kaldes Broder eller Søster til en, som dog har været hans Faderbroder eller Fader-Søster, Moder-Søster, m. m., saa bliver vel rimeligst, at Sigurd Hiortes Dronning, Dotter af Harald Klaf, Thyri eller Thyrin, som ogsaa af endeel kaldes Ingebiorg i), har ei været en Søster til Gorms Dronning Thyra, men en Fader-Søster eller Moder-Søster, og sidstnævnte ei en Dotter af Harald Klaf, men en Sonne-Dotter eller Dotter-Dotter; ved hvilket at antage den heele Vanskelighed i Tidsregningen bortfalder. Ei nok dermed: de Islandske Stribentes Ber  tninger, at Thyra var en Dotter af Harald Klaf, kunne paa den Maade best foreenes, med Saxos Foregivende, at hun var en Engelsk Princeesse: thi saa kan hun have været, om ei en Dotter af Kong Adelftan, som han ber  tter, saa dog der fød, enten af en Dansk Kong, Jarl, Harald Klafes Son, som der havde fæstet Boesp  l, og muelig ægtet en nær Paarørende af bemeldte Engelske Konge, eller af en Dotter af bemeldte Harald Klaf, der var bleven gift med en Dansk eller med en Engelsk Prints, i Engelland &c.

S.

i) Saa kaldes hun i P  ter af Todbroks Sonum. Det er h  deligt, at dette har været hendes egentlige Navn, men Thyri kan et Ogenavn, givet hende af den store S  e Thyri paa Hringsr  k, hos hvilken hun kan have fundet Behag i at have sin Boesp  l, et Navn, som siden er blevet mere gl  nsk, end hendes egentlige Navn, taaledes, som det er gaaet med flere. Også eller Til-Navne, som f. Ex. Sialg, Klyppur, Gring, o. s. l., hvilke ere blevene med Tiden egentlige Navne, og som skadene store Efterkommerne i Familierne. Paa hvilken Maade da den yngre Thyri er her bleven opkaldt efter den ældre.

k) Som Kammerherre S  st  m meener, skal en Dansk Konge i Ost-England, Gorm, have sært Tilnavn af Adelftan, Kr  t. Historie af Danmark, 3die Deel, S. 945. og saa kan Thyra have været hans Dotter.

S. 428. sammesteds. Som foranførte Pattr beretter, har Kong Sigurd Hørt hørt sin Residence, paa den Gaard Stein paa Hringarike. Samme Pattr titulerer ogsaa Hake for Konge, som han uden al Tvil ogsaa har været; men vist om han har haft flere Lande, end blot Hadeland alleene, at regiere over.

S. 429. §. 31. Naar omtommelse Pattr beretter, at Sigurd Hørt's Datter Ragnhild var XV. hans Son Guttorm XIII. var gammel, da deres Fader blev dræbt, forekommer denne Betæning mig meere rimelig, end at Ragnhild var 20, men Guttorm kun 4 Aar, da dette skeede. En Feiltagelse, eller en Feil-Skrivelse, kunde heri saa meget lettere have Sted, som vore gamle Skribente have overalt betient dem af Romer-Tall, hvorover lat kan være skrevet III for XIII, men XX og XV forbyttede med hinanden.

Kap. 7de, §. 17. S. 487. Som berettes i et haand-skrævet Exemplar af Halvdan Ensteinssons Saga, har Kong Enstein ei været en Son af Sigurd Dne i Die, eller rettere, af Sigurd Hring I), men en Datter-Son; hvilket vel uden al Tvil er det rigtige, og kommer Sandheden nærmest. Med sin Hustru, som af endel kaldes Signy m), af andre rettere Asa n), berettes han at have faaet Thotn og Hadeland, Finnmark og Vattadarnes. Hun maae da have været

211 2

1) I bemeldte Saga, saadan som den er trykt, i Bjørners Nordiske Poem-pæ-Dal, staar at Sigurd Ring blev og kaldt Enste Dne i Die; hvortil seer, at disse tvende Navne ere forbyttede med hinanden.

m) Seer Codex af bemeldte Saga, blandt A. Magnæi Mss. No. 171. B. fol. hvor hun siges at have været en Datter af Eddin Jarl i Høfstein.

n) Seer en anden Codex sammesteds, No. 340.

fra det Sandensfiælske, formodentlig af den Heedemærkiske eller rettere, Hringariske Konge-Familie, med hvilken den Sigurdskæ var noie forbunden. Skulde jeg giette, vilde jeg og helst troe, at Enstein selv, hvis Fader og Fædrene Familie er ubekjendt, har nedstammet fra de gamle Hringariske Konger, fra en af Hålsdan den Gamles Sønner, hvilke man finder Nordensfiæls at have mangesteds fordrebet Gorrs Familie fra deres Besiddelser, og fort Krig med Gorrs Efterkommere, hvilke fordreede Gorrs Familie fra deres Eiendeele, ogsaa i det Throndhjemskæ o). Fra en af bemeldte Hålsdans Efterkommere, som havde bemægtiget sig Throndhjem, maae da vor Enstein have arvet Finmarken og Battadarnes (skal vel være Batnsnes, et Forbiærg i bemeldte Finmarken), tillige med det Throndhjemskæ, men faaet Thotn og Hadeland, eller rettere en Deel deraf, med sin Dronning. Dette bliver saa meget mere troligt, som blandt Rognvalds Møre Jarls Forfædre, hvilken nedstammede fra vor Enstein p), en Hålsdan den Gamle anføres, som en Søn af Sveide Sæ-Konge, men Sønnesøn af Heiter eller Geiter, der var Gorrs Søn q). At denne Hålsdan den Gamle er bemeldte Hringariske Konge, synes Navnet selv tydelig at viise; han kaldes en Søn af benævnte Sveide, fordi han havde faaet hans Dotter til ægte; og fra dette Egestab har da Enstein Glumra nedstammet, Rognvalds Fader, giennem en Ivar Oplendinga Jarl, eller Jarl paa Oplandene r), som vel siges at have været bemeldte Enstein Glumras Fader, men

o) See Norske Histor. 2den Deel, S. 249. 250. 145. 148. 220. 248. 309.

p) See Hålsdan Ensteinsøns Saga ved Glutningen, og Norske Histories 2den Deel, S. 131 og 88.

q) See Gundin Noregær, og Landnama, 4de Deel, Kap. 8.

r) At han der var Jarl, det bestæker hvad jeg tilføi har anført, nemlig at vor Ensteins Familie var fra det Sandensfiælske.

men bør rettere ansees for en af hans Forfædre, der har gjort sig berømt ved at bringe Familien i Anseelse igien: thi de faae Leed, som findes i Rognvalds Slægte-Linie, fra Sveide af, samt Tiidsregningen, kunde tydelig viise, at i bemeldte Linie ere store Luger. Med et Fruentimmer af bemeldte Jvares Efterkommere maae Eysteins eller hans Fader have giøvet sig, hvorfor han kaldes en Son af ham, og med hende avlet Rognvald Jarl, hvis Slægte-Register, som opregnes paa foromtalte to Slags Maader, nemlig deels fra bemeldte Thronhiemste-Konge Eystein, deels fra Sveide og Haldan, paa denne Maade kan nogenledes bringes i Rigtighed, og bliver følgende:

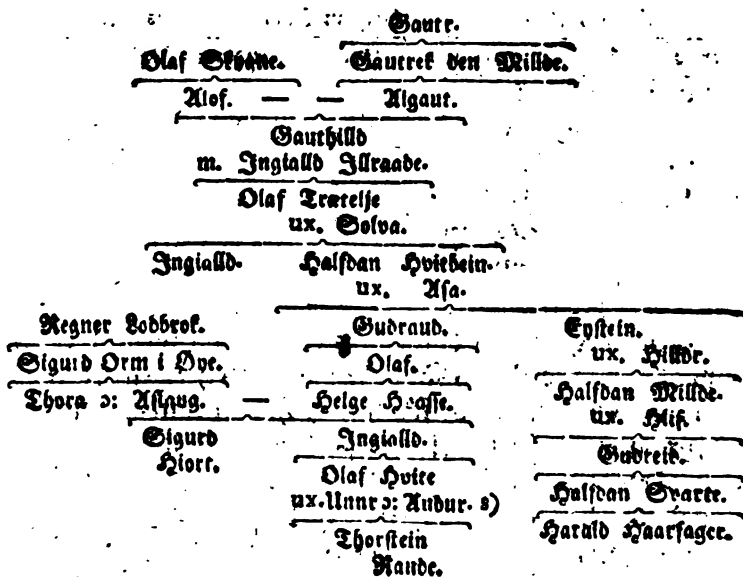
Sigurd King.		Haldan Gamle. — Datter.	
Fægner Eddbrof.		Filia M.	
Sigurd Orm i Dye.		Datter M.	
Harde Knut.		Jvare Upplandske Jarl.	
Orm den Gamle.		Eysteins.	
		Haldan.	
		Eysteins	Thores
		Olumra.	Hierk.
		Rognvald	
		Mais Jarl	

Saaledes kan da oplyses, gudsdiides og forbedres, hvad jeg om Rognvald Jarls Familie har anført, i den 2den Deel, S. 31. og S. 68. hvor jeg just ei har forvildet mig, men vel, for at være kort, ei forklaret mig tydelig nok; hvortil kom en Trykke-Feil, som gjorde Tingen endnu meere utydelig, ved det hos Nadnet Jvare er sat Fader, da der skulde staae Forfader, men som dog er rettet blandt Trykke-Feilene. For Resten troer jeg, man heraf tydelig kan see, det man ei behøver, af den ene Eysteins Olumra, som vore gamle Hi-

fortæller alleene skiftale, at danne tvende Personer, da faavel Slægte-Linien, som Tiidsregningen, ei trænger dertil i mindste Maade. At i et Exemplar af Landnama staaer, at Eystein Blumra var paa Bors, som ellers berettes at have regieret i det Throndhienste, gjør intet til Sagen: thi om man end antager, at dette Tilfæg i bemeldte Exemplat er rigtigt, kan samme Eystein, som en Tiid lang var paa Bors, jo siden eller for have været i det Throndhienste.

I samme Kapitel; §. 29. S. 522. Til vilde Oplysning, angaaende den her omtalte Irlandske Konges, Olaf Hvites Herkomst fra Ynglingerne, faavel som fra den Lodbrofske Familie, kan følgende Slægte-Register tiene.

Anden

s) See Landnama, 2den Deel, Kap. 15.

Anden Deel.

§. 2. C. 15. De, som regne Kong Harald Haarfagers Riges eller Regjerings Begyndelse fra 848, grunde sig paa Oddur Munks Beretning c), at fra bemeldte Riges Begyndelse, til den Tid, da Olaf Tryggveson bestoeg Thronen, hvilket stode Aar 996, vare 148 Aar forløbne. Men denne Skribents Tidsregninget ere ofte utrigtige, og saa meget meere underligt, at han her saaledes har regnet, da han fort tilforn u) beraaber sig paa Sæmund Frodes og Are Frodes Vidnesbyrde, hvilke dog, den sidste i sær, have brugt en ganske anden Regning, efter hvilken Kong Haralds Regjerings Begyndelse maae sættes ved Aar 963 x), ved hvilket Aar jeg og her haver sat den, ei ved Aar 965 y).

C. 16. Efter foransorte Beretning, til Kap. 6. §. 31. C. 429. i første Deel, maae Hertug Guttorm, da Kong Harald tiltraadte Regjeringen, ei have været 16 Aar gammel, men 26 eller noget derover, og dette sidste troer jeg at kunne Sandheden nærmere, end først anførte.

§. 3. C. 19. Not. x). Ved den Eynbyggd eller Eynbyggd, som her omtales, er rettest meent en Deel af nu værende Nedre-Nomerige, den Deel deraf i sær, som ligger ved eller omkring det store Vand, Eyn-Batn af de gamle, nu Dieren kaldet, fornemmelig det Distrikt, som de Gamle have kaldet Eyn-Syssel. Her have vi da tvende Konger, Adils,

c) See hans Sagn Olafs Tryggvaf Kap. 23. C. 100.

d) See sammentids, Kap. 22. C. 98.

x) See min Afhandling om de gamle Tidsregning, §. 14. C. 24.

y) See Kammerherre Oughns Kritiske Historie, 3de Deel, C. 934.

Adils, Ragnas Fader, og Adils Svarte, hvormed de Romerigiste Kongers Liste kan formeeres.

§. 15. S. 50. Til Oplysning, angaaende det, som her anføres, om Kong Haralds Handel, med den saa kaldte Finn Svase 2) og hans Dotter Snæfrid, kan følgende tiene. Et Stkke Osten for benævnte Tofte eller Tostheim, ligger Dofre, hvor Dofre-Kirke nu staaer; sonden for denne, paa hin Siide Lauen-Elv, ligger det Fjæld, Jotten eller Jette-Fjældet, fra hvilket nedrinder en Bæk, Jette-Bækken kaldet, ned igiennem en Fjæld-Dal, som kaldes Jette-Dalen. Over bemeldte Fjæld reises, naar man vil tage Veien fra Dofre til Baage, hvilket sidmeldte Distrikt ligger paa den søndre Siide af Fjældet, men nærmest Fjældet den Landstrækning, som kaldes Fintryen, fra og igiennem hvilken en Eder-Elv nedløber, i den store Otta-Elv, hvilken Eder-Elv kaldes Finna-Elv. Sonden for denne ligger en mindre Bjerg-Strækning, kaldet Totul-Berge, hvis østre Siide har en meget steil og brat-lige opstaaende Hammer eller Bjerg-Siide, og i den en af Naturen dannet Stikkelse af en Port, hvilken den fuldkommen ligner, i sær naar man seer den et Stkke fra Bjærgget. Denne kalder man Totul-Dørre, og beretter, at en Totul eller en Jette har i fordom Dage der boet i Bjærgget a). Dette kan ei lidet tiene til Oplysning, i Hensigt til hvad, om en Svade Totun, norden fra Dofre b), en Dofre, en Bjærg-Fin c), en Fjinalf d), en Totun-

2) I et Fragment af Noregs Konunga-Sogar, kaldes han Svase, Finne-Konge.

a) Videre Beretning herom, samt en Tegning over bemeldte Totul-Dør kal gives i min Norske Reise.

b) See 2den Deel, S. 103. 114. 411.

c) See sammesteds, S. 150. 419.

d) Sammensteds, S. 161. 372.

Totunbiørn, eller Børn Totum, fra Dofre c) tilforn er berettet; alle disse maae have været af de gamle Toters Folkefærd; de maae have, ligesom hine Toter, haft deres Boepæle, for det mæste, paa Fjældene og i Høllere, fornemmelig paa Dofre-Fjæld, og i omliggende Egne, saasom paa foromtalte Jette-Fjæld, og i bemeldte Jette Dal, paa og ved Totul-Bierge, omkring ved Finna Elv, og i omtalte Fintrye; den Vasse, eller som andre kalde det Brette, paa hvis anden Side bemeldte Svase Fin eller Svase Jette berettes at have boet, maae et have egentlig været en Vasse, men foromtalte Jette-Fjæld, over hvilket Kong Harald har taget Beien, for at besøge Svase-Finn, eller Svase-Jette, enten i Fintryen, eller paa Totul-Berge; og her maae tillige bemeldte Biærg-Fin, samt Fin-Alf have haft deres Boepæle.

§. 16. C. 55. Det, som her fortælles, om Atle Jarl, samt om den Handel mellem ham og Hakon Jarl, som kostede begge Livet, er sat paa et uret Sted, og henhører til noget seendere Tid, saasom uden Tvil skeet allerførst, efter det store Hafsfjords Slag, skiont noget underligt, at man finder hverken Atle et heller Hakon at ommeldes, som nærværende, ved bemeldte Slag. Meere end een Unistenhighed kan have forboldt, at ingen af dem var der tilstæde; fornemmelig hvad Hakon Jarl angaaer, denne, at han da havde at bestille, med at bringe Halogaland, Finnmark og andre nordlige Lande, under Kong Haralds Lydighed. Dermed maae han længe have haft at bestille, og ved den Leilighed tillige være skeet, at Thronderne, medens Kong Harald selv var ind-

c) Sammenfædd, C. 505. Kap. 8. §. 23.

indvikket i Krig med Sverrig, gjorde Opstand og Fra-
fald f).

§. 18. S. 62. Det Svar, som Gnda her giver Kong Haralds Gesandte, nemlig at hun undrede sig over, det ingen vilde tilegne sig Enebolds Regjeringen i Norge, ligesom Kong Gorm havde gjort i Danmark, Kong Erik i Sverrig, synes at indføre en Knude i denne Tid's Historie, ei just i Henseende til Sverrig, hvor Kong Erik Emundson da virkelig var ene regjerende, men i Hensigt til Danmark, hvor Kong Gorm endnu den Tid ei kunde siges at være Enebolds-Regent, da de mægtige Erik'er endnu regjerede i Jylland, og regjerede til Slutningen af da værende Hundrede Aar, til henved 900; hvoraf altsaa maatte følge, ei alleene, at dette bemeldte Gndas Svar ei kan være givet ved Aar 880 omtrent, efter min Regning, men ogsaa, at Kong Gorm allerførst efter Aar 900 har underlagt sig heele Danmark, og Kong Harald Haarfager begyndt seener at regiere, end ved Aar 863. Betragter man Tingen kun fra een, kun fra bemeldte Side, synes dette at have Sted: men anseer man den tillige fra flere Kanter, vil man blive vært, at man ved at antage bemeldte Sætser eller Slutninger for rigtige, vilde bringe den heele Historie, med samt den heele Tid'sregning i den største Forvirring, og ved at søge at undgaae een Vanskelighed, bringe sig hundrede andre paa Halsen. Desuden tror jeg sikkert, at bemeldte Vanskelighed ei er i sig selv saa stor, eller væntalte Knude saa slem at løse, som man

f) Efter Tilbagekomsten fra bemeldte Hologalandske Tog synes Hakon Jarl virkelig at have taget Sogn i Besiddelse; thi man finder, at en Porolf blev, i Anledning af en Trette med bemeldte Jarl, nød til at forlade Sogn og gaae til Jylland, med Samtætte af Kong Harald selv. Ses Landnawa, 2 Deel. Kap. 31.

man har anseet den for. 1ste fører Gydas Svar det ei med sig, at Gorm var alleerede Monark, alleerede Enebolds-Herte over heele Danmark, da hun gav Svaret; det saaler gierne sagledes at forklares, at Gorm da havde begyndt derpaa, eller alleerede bragt det deri meget viidt: han havde underlagt sig alle Danske Øer, heele Skaane, Holland med flere Landskabe. 2) Desuden heraaber Gyda sig ei paa Gorm alleene, men tillige paa Kong Erik; denne havde undervunget sig heele Sverrig; dette var sket i Naboe-Riget af Norge, dette Exempel var stort nok for Kong Harald at efterfølge, om intet andet var, og han kan jo Gyda med sit Svar fornemmelig have sigtet til. Men set hun (3die) ogsaa har meent Gorm, lige saa vel som Erik, saa bliver det dog vel ingen ret Slutning: i Gorms Tid vare endnu Konger i Jylland, derfor var han ei Monark, derfor var han ei heele Danmark raadig. Dette er vist intet Følge; Kongerne i Jylland kunne jo have erkjendt Gorm for deres Overherre? der er intet i Historien, som hindrer os fra at troe det; man ser tværtimod, at den heele Beretning om dem, som staaer i Olafs Saga Tryggvasonar, af Flateyjar-Bok, at saa har været, at de der kaldes Under-Konger, at de have opfostret Over-Kongerens Born, en Sag, som gierne var Tegn paa Underdanighed, og at de, i bemeldte Over-Kongerens Fradørelse, vare Riigets Forstandere. Sandt nok, de Erikke i Jylland beskrives som mægtige: men det kunde de jo læt være, som heele Riigets, heele Danmarks Forstandere; de vare blandt fremmede bekjendte, hende derimod ganske ubekjendte: det maatte være, da de vare de fremmedes næste Naboe; da de havde saa meget med de mægtige Franske og Tydske Regente at bestille, da de indførte den Christne Religion; hvorimod hine Over-Kongente vare borte af Riiget, og sværmende om paa Krigs-Toge. Lad bemeldte Erikke der-

for have været Konger og mægtige Konger i Jylland, Gorm kan vel derfor have været Monark i Danmark, ligesom Kong Harald Haarfager var Monark i Norge, skønt han deelte Rikket med sine Sønner, og altsaa mange Konger vare i Landet tillige med ham.

§. 21. C. 72. Rvældulf var en Søn af Brundablaß, og af Hallbera, Dotter af Ulf hñ. Marge fra Hrafnist. See Landnama, 1ste Deel, Kap. 18. hvor man seer, at de gamle have undertiiden lagt deres døde i Træ-Rister: men det maae dog ei være fæet, uden i visse Tilfælde, som her med Rvældulf.

§. 22. C. 75. Not. k). Den Gaard Berlu, eller Berlo, paa hvilken den saa kaldte Berlu-Kare boede, har rettest været Gaarden Berlo, beliggende i Sumshord, paa Grændserne af Nordfjord, paa den De Brimangur, eller Brimla, under det berømte høie Fjeld, nu Hornet, eller Horneten, forðum Smalsarhorn kaldet, hvorom videre vil forekomme, i næste Deel, eller i Kong Oluf Tryggvasons Historie.

§. 23. C. 76. Hvad her berettes om Sigurd Jarl, maae rettes efter hvad tilførn, angaaende hans Faders, Hakon Jarls Døds-Tiid er erindret, og henføres til senere Tiider, da Kong Harald, efter bemeldte Hakon Jarls Død, maae have gjort et nyt Tog til Fjordene og Sogn, for der at bringe alle Ting i Rigtighed igien, og bemeldte Lande til Endighed, efterat Alle Jarls Sønner en Tiid lang, imod Kongens Villie, havde haat dem i Besiddelse.

Samme.

Sammesteds, S. 78. I et gammelt Ettartal eller Slægte-Register, blandt A. Magnæi Msta. og i Appendix til Landnama, meldes, at Kong Harald underlagde sig først Sogn, da han var 20 Aar gammel. Dette stemmer overens med foranførte, §. 16. S. 55. Beretning om den Misforstaaelse, som reiste sig mellem Kongen og Atle Jarl, medens Kongen første Gang opholdt sig i det Throndhjemse, ved Aar 873. omtrent, hvilken maae have forvoldet, at Kongen bemægtigede sig Sogn, og drev Atle Jarl derfra; og hidhen hører uden Tvil, hvad sammesteds videre berettes, nemlig at Atle Jarl da havde indeholdt og aldrig betalt Kongen Skat. Men siden maae han dog være kommen i Kongens Benskab igjen, og faaet Fiordene og Sogn til Leen, som han beholdt, indtil en nye Misforstaaelse reiste sig, som gav Hakon Jarl Anledning at tilvende sig Statholderstabet over Sogn, og forvoldte begges paafulgte Død.

Sammesteds, S. 79. Den Kunst ei alleene at smide Jærn, men ogsaa at virke det af Myre-Malm, som de Gamle kaldte Raudé, have Jislands første Beboere bragt hidhen med sig fra Norge, hvor endnu mangesteds paa Fjeldene sees mangfoldige Spor efter dette Arbeide. En Norss Mand Biorn var den første, som blæste, d. e. virkede Jærn af bemeldte Malm paa Jisland, hvorfor han blev kaldet Randa-Biorn. See Landnama, 2 Deel, Kap. 3.

§. 24. S. 80. Not. u). Saaledes som her næst foran Lingen er forklaret, kan man ansee det for rigtigt, at Kong Harald var 20 Aar gammel, da han første Gang underlagde sig Sogn.

for have været Konger og mægtige Konger i Jylland, Gorm kan vel derfor have været Monark i Danmark, ligesom Kong Harald Haarfager var Monark i Norge, siant han deelte Riket med sine Sonner, og altsaa mange Konger vare i Landet tillige med ham.

§. 21. S. 72. Rvældulf var en Son af Brunda Blaff, og af Hallbera, Dotter af Ulf hin Marge fra Hrafniske. Ses Landnama, 1ste Deel, Kap. 18. hvor man seer, at de gamle have undertiiden lagt deres dødde i Træ-Risser: men det maae dog ei være skeet, uden i visse Tilfælde, som her med Rvældulf.

§. 22. S. 75. Not. k). Den Gaard Berlu, eller Berlo, paa hvilken den saa kaldte Berlu-Kare boede, har rettest været Gaarden Berlo, beliggende i Sumssfiord, paa Grændserne af Nordfiord, paa den De Brimangur, eller Brimla, under det berømte høie Fjæld, nu Hornet, eller Horneten, forðum Smalsarhorn kaldet, hvorom viidere vil forekomme, i næste Deel, eller i Kong Oluf Trygvassons Historie.

§. 23. S. 76. Hvad her berettes om Sigurd Jarl, maae rettes efter hvad tilførn, angaaende hans Faders, Hakon Jarls Døds-Tiid er erindret, og henføres til senere Tiider, da Kong Harald, efter bemeldte Hakon Jarls Død, maae have gjort et nyt Tog til Fiordene og Sogn, for at bringe alle Ting i Rigtighed igien, og bemeldte Landets Lydighed, efterat Atle Jarls Sonner, Kongens Billie, havde havt dem

Sammensteds, S. 78. I et gammelt Ettartal eller Slægte-Register, blandt A. Magnai Msta. og i Appendix til Landnama, meldes, at Kong Harald underlagde sig først Sogn, da han var 20 Aar gammel. Dette stemmer overens med foranførte, S. 16. S. 55. Beretning om den Misforstaaelse, som reiste sig mellem Kongen og Atle Jarl, medens Kongen første Gang opholdt sig i det Throndhjemse, ved Aar 873 omtrent, hvilken maae have forvoldet, at Kongen bemægtigede sig Sogn, og drev Atle Jarl derfra; og hidhen hører uden Tvil, hvad sammensteds viidere berettes, nemlig at Atle Jarl da havde indeholdt og aldrig betalt Kongen Skat. Men siden maae han dog være kommen i Kongens Benstak igien, og faaet Fiordene og Sogn til Leen, som han beholdt, indtil en nye Misforstaaelse reiste sig, som gav Hakon Jarl Anledning at tilvende sig Statholderskabet over Sogn, og forvoldte begges paafulgte Død.

Sammensteds, S. 79. Den Kunst ei alleene at smide Jern, men ogsaa at virke det af Myre-Malm, som de Gamle kaldte Raude, have Jisslands første Beboere bragt hidhen med sig fra Norge, hvor endnu mangesteds paa Fjeldene sees mangfoldige Spor efter dette Arbeide. En Norsk Mand Biorn var den første, som blæste, d. e. virkede Jern af bemeldte Malm paa Jissland, hvorfor han blev kaldet Rauda-Biorn. See Landnama, 2 Deel, Kap. 3.

S. 24. S. 80. Not. v). Saaledes som her næst foran Linaen er forklaret. Kan man antage, at
20 Aar gammel, 3 u

Sam-
me,

fra det Søndensfioldske, formodentlig af den Heedemarkiske eller rettere, Hringariske Konge-Familie, med hvilken den Sigurdske var noie forbunden. Skulde jeg giette, vilde jeg og helst troe, at Enstein selv, hvis Fader og Fædrene Familie er ubekjendt, har nedstammet fra de gamle Hringariske Konger, fra en af Hålsdan den Gamles Sønner, hvilke man finder Nordenfiolds at have mængstedes fordrevet Gorrs Familie fra deres Besiddelser, og ført Krig med Gorrs Efterkommere, hvilke fordrevde Gorrs Familie fra deres Eendeele, ogsaa i det Throndhjemske o). Fra en af bemeldte Hålsdans Efterkommere, som havde bemægtiget sig Throndhjem, maade da vor Enstein have arvet Finmarken og Battadarnes (skal vel være Batnsnes, et Forbiærg i bemeldte Finmarken), tillige med det Throndhjemske, men faaet Thoin og Hadeland, eller rettere en Deel deraf, med sin Dronning. Dette bliver saa meget mere troligt, som blandt Rognvalds Møre Jarls Forfædre, hvilken nedstammede fra vor Enstein p), en Hålsdan den Gamle anføres, som en Son af Sveide Søe-Konge, men Sonnesøn af Heiter, eller Geiter, der var Gorrs Søn q). At denne Hålsdan den Gamle er bemeldte Hringariske Konge, synes Navnet selv tydelig at paa; han kaldes en Son af benævnte Sveide, fordi han havde faaet hans Datter til ægte; og fra dette Ægteskab har da Enstein Blumra nedstammet, Rognvalds Fader, gienem en Ivar Oplendinga Jarl, eller Jarl paa Oplandene r), som vel siges at have været bemeldte Enstein Blumras Fader, men

o) See Norske Histor. 2den Deel, S. 249. 259. 145. 148. 220. 248. 309.

p) See Hålsdan Ensteins Saga ved Slutningen, og Norske Histories 2den Deel, S. 131 og 88.

q) See Rindin Moegeur, og Landnama, 4de Deel, Kap. 8.

r) At han der var Jarl, det beskriver hvad jeg tilforn har anført, nemlig at vor Ensteins Familie var fra det Søndensfioldske.

men bør rettere ansees for en af hans Forfædre, der har gjort sig berømt ved at bringe Familien i Anseelse igien: thi de faae Leed, som findes i Rognvalds Slægte-Linie, fra Sveide af, samt Tiidsregningen, kunde tydelig viise, at i bemeldte Linie ere store Luger. Med et Fruentimmer af bemeldte Jvars Efterkommere maae Eysteim eller hans Fader have givet sig, hvorfor han kaldes en Søn af ham, og med hende ablet Rognvald Jarl, hvis Slægte-Register, som opregnes paa foromtalte to Slags Maader, nemlig deels fra bemeldte Thronhiemske Konge Eysteim, deels fra Sveide og Haldan, paa denne Maade kan nogenledes bringes i Rigtighed, og bliver følgende:

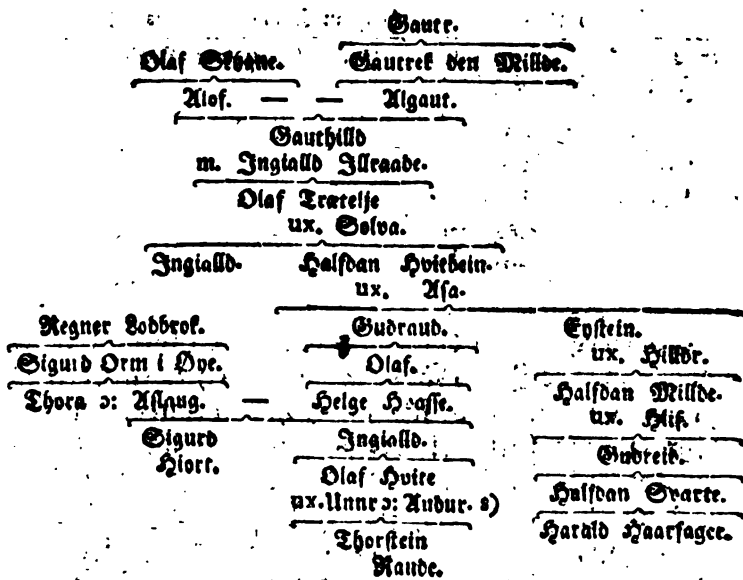
Sigurd King.		Haldan Gamle. — Datter.	
Fægner Eddbrof.		Filia M.	
Sigurd Orm i Dye.		Datter M.	
Harde Knut.		Jvare Upplandings Jarl.	
Orm den Gamle.		Eysteim.	
		Haldan.	
		Eysteim	
		Thorer	
		Olumra.	
		Hjort.	
		Rognvald	
		Mist Jarl.	

Saaledes kan da oplyses, gudsliedes og forbedres, hvad jeg om Rognvald Jarls Familie har anført, i den 2den Deel, S. 312 og S. 68. hvor jeg just ei har forvildet mig, men vet, for at være kort, ei forklaret mig tydelig nok; hvortil kom en Trykke-Feil, som gjorde Tingen endnu meere utydelig, ved det hos Navnet Jvare er sat Fader, da der skulde staae Forfæder, men som dog er rettet blandt Trykke-Feilene. For Resten troer jeg, man heraf tydelig kan see, det man ei behøver, af den eene Eysteim Olumra, som vore gamle Hi-

forter alseene skitsale, at danne tvende Personer, da Saabel Slægte-Linien, som Tiidsregningen, ei trænger dertil i mindste Maade. At i et Exemplar af Landnama staar, at Eystein Blumra var paa Børs, som ellers berettes at have regieret i det Throndhiemske, gjør intet til Sagen: thi om man end antager, at dette Tilfæg i bemeldte Exemplar er rigtigt, kan samme Eystein, som en Tiid lang var paa Børs, jo siden eller før have været i det Throndhiemske.

I samme Kapitel; §. 29. S. 522. Til videre Oplysning, angaaende den her omtalte Irlandske Konges, Olaf Hvites Herkomst fra Ynglingerne, saavel som fra den Lodbrofske Familie, kan følgende Slægte-Register tiene.

Anden

1) See Landnama, 2den Deel, Kap. 15.

Anden Deel.

§. 2. C. 15. De, som regne Kong Harald Haarfagers Riges eller Regjerings Begyndelse fra 848, grunde sig paa Oddur Munks Beretning c), at fra bemeldte Riges Begyndelse, til den Tid, da Olaf Tryggvesen besteg Thronen, hvilket skeede Aar 996, vare 148 Aar forløbne. Men denne Skribents Tidsregninget ere ofte urigtige, og saa meget meere undrøsligt, at han her saaledes har regnet, da han fort tilførn u) heraaber sig paa Sæmund Frodes og Are Frodes Vidnesbyrde, hvilke dog, den sidste i sær, have brugt en ganske anden Regning, efter hvilken Kong Haralds Regjerings Begyndelse maae sættes ved Aar 963 x), ved hvilket Aar jeg og her haver sat den, ei ved Aar 965 y).

C. 16. Efter foranførte Beretning, til Kap. 6. §. 31. C. 429. i første Deel, maae Hertug Guttorm, da Kong Harald tiltraadte Regjeringen, ei have været 16 Aar gammel, men 26 eller noget derover, og dette sidste troer jeg at kunne Sandheden nærmere, end først anførte.

§. 3. C. 19. Not. x). Ved den Eynbygd eller Eynbygd, som her omtales, er rettest meent en Deel af nu værende Nedre-Nomerige, den Deel deraf i sær, som ligger ved eller omkring det store Vand, Eyn-Batn af de gamle, nu Dieren kaldet, fornemmelig det Distrikt, som de Gamle have kaldet Eyn-Syssel. Her have vi da tvende Konger, Adils,

c) See hans Saga Olaf Tryggvaf Kap. 23. C. 100.

u) See sammentids, Kap. 22. C. 98.

x) See min Afhandling om de gamle Tidsregning, §. 14. C. 24.

y) See Kammerherre Oughns Kritiske Historie, 3de Deel, C. 934.

Adils, Ragnas Fader, og Adils Svarte, hvormed de Romerigiste Kongers Liste kan formeeres.

§. 15. S. 50. Til Oplysning, angaaende det, som her anføres, om Kong Haralds Handel, med den saa kaldte Finn Svase 2) og hans Datter Snæfrid, kan følgende tiene. Et Stofte often for benævnte Tofte eller Tostheim, ligger Dofre, hvor Dofre-Kirke nu staaer; sonden for denne, paa hin Siide Lauen-Elv, ligger det Fjæld, Jetten eller Jette-Fjældet, fra hvilket nedrinder en Bæk, Jette-Bækken kaldet, ned igiennem en Fjæld-Dal, som kaldes Jette-Dalen. Over bemeldte Fjæld reises, naar man vil tage Veien fra Dofre til Baage, hvilket sidemeldte Distrikt ligger paa den søndre Siide af Fjældet, men nærmest Fjældet den Landstrækning, som kaldes Fintryen, fra og igiennem hvilken en Eder-Elv nedløber, i den store Otta-Elv, hvilken Eder-Elv kaldes Finna-Elv. Sonden for denne ligger en mindre Bjerg-Strækning, kaldet Totul-Berge, hvis østre Siide har en meget steil og brat-lige opstaaende Hammer eller Bjerg-Siide, og i den en af Naturen dannet Stikkelse af en Port, hvilken den fuldkommen ligner, i sær naar man seer den et Stofte fra Bjærget. Denne kalder man Totul-Dørre, og beretter, at en Totul eller en Jette har i fordum Dage der boet i Bjærget a). Dette kan ei lidet tiene til Oplysning, i Hensigt til hvad, om en Svade Totun, norden fra Dofre b), en Dofre, en Bjærg-Fin c), en Finalf d), en Totun-

2) I et Fragment af Noregs Konunga-Sagnar, kaldes han Svase, Finne-Konge.

a) Videre Beretning herom, samt en Tegning over bemeldte Totul-Dør skal gives i min Næste Kæsse.

b) See 2den Deel, S. 103. 114. 411.

c) See Sammensteds, S. 150. 419.

d) Sammensteds, S. 161. 372.

Jotunblærn, eller Blærn Jotun, fra Dofre c) tilforn er berettet; alle disse maae have været af de gamle Joters Folkesfærd; de maae have, ligesom hine Joter, haft deres Boepæle, for det mæste, paa Fjældene og i Hællere, fornemmelig paa Dofre-Fjæld, og i omliggende Egne, saasom paa foromtalte Jette-Fjæld, og i bemeldte Jette Dal, paa og ved Jotul-Bierge, omkring ved Finna Eid, og i omtalte Fintrye; den Bafte, eller som andre kalde det Brette, paa hvis anden Side bemeldte Svase Fin eller Svase Jette berettes at have boet, maae et have egentlig været en Bafte, men foromtalte Jette-Fjæld, over hvilket Kong Harald har taget Beien, for at besøge Svase-Finn, eller Svase-Jette, enten i Fintryen, eller paa Jotul-Berge; og her maae tillige bemeldte Biærg-Fin, samt Fin-Alf have haft deres Boepæle.

J. 16. S. 55. Det, som her fortælles, om Atle Jarl, samt om den Handel mellem ham og Hakon Jarl, som kostede begge Livet, er sat paa et uret Sted, og henhører til noget seentere Tid, saasom uden Tvil skeet allerførst, efter det store Hafsufjords Slag, skönt noget underligt, at man finder hverken Atle eller Hakon at ommeldes, som nærværende, ved bemeldte Slag. Meere end een Enstændighed kan have forboldt, at ingen af dem var der tilstede; fornemmelig hoød Hakon Jarl angaaer, denne, at han da havde at bestille, med at bringe Halogaland, Finnmark og andre nordlige Lande, under Kong Haralds Lybighed. Dermed maae han længe have haft at bestille; og ved den Leilighed tillige være skeet, at Thronderne, medens Kong Harald selv var ind-

c) Sammenfædd, S. 505. Kap. 8. §. 23.

indøkket i Krig med Sverrig, gjorde Opstand og Fra-
fald f).

§. 18. S. 63. Det Svar, som Gyda her giver Kong Haralds Gesandte, nemlig at hun undrede sig over, det ingen vilde tillegne sig Enebolds Regjeringen i Norge, ligesom Kong Gorm havde gjort i Danmark, Kong Erik i Sverrig, synes at indføre en Knude i denne Tids Historie, ei just i Henseende til Sverrig, hvor Kong Erik Emundsøn da virkelig var eene regjerende, men i Hensigt til Danmark, hvor Kong Gorm endnu den Tid ei kunde siges at være Enebolds-Regent, da de magtige Eriker endnu regjerede i Island, og regjerede til Slutningen af da værende Hundrede Aar, til henved 900; hvoraf altsaa maatte følge, et alleene, at dette bemeldte Gydas Svar ei kan være givet ved Aar 880 omtrent, efter min Regning, men ogsaa, at Kong Gorm allerførst efter Aar 900 har underlagt sig hele Danmark, og Kong Harald Haarfager begyndt seener at regiere, end ved Aar 863. Betragter man Tingen kun fra een, kun fra bemeldte Stide, synes dette at have Sted: men anseer man den tillige fra flere Kanter, vil man blive væet, at man ved at antage bemeldte Sætter eller Slutninger for rigtige, vilde bringe den heele Historie, med samt den heele Tidsregning i den stærke Forvirring, og ved at søge at undgaae een Vanskelighed, bringe sig hundrede andre paa Halsen. Desuden trøer jeg sikkert, at bemeldte Vanskelighed ei er i sig selv saa stor, eller smaltalte Knude saa slem at løse, som man

f) Efter Tilbagekomsten fra bemeldte Halogalandste Tog synes Hakon Jarl virkelig at have taget Sogn i Besiddelse; thi man finder, at en Porolf blev, i Anledning af en Frette med bemeldte Jarl, nød til at forlade Sogn og gaae til Island, med Samtøkke af Kong Harald selv. See Landnæma, 2 Deel. Kap. 31.

man har anseet den for. 1ste fører Gydas Svar det ei med sig, at Gorm var allerede Monark, allerede Enevolds-herre over heele Danmark, da hun gav Svaret; det gaaler gjerne sigledes at forklares, at Gorm da havde begyndt derpaa, eller allerede bragt det deri meget viidt: han havde underlagt sig alle Danske Der, heele Slaane, Holland med fleere Landskabe. 2). Desuden heraaber Gyda sig ei paa Gorm alkepe, men tillige paa Kong Erik; denne havde undertvunget sig heele Sverrig; dette var sket i Naboe-Riget af Norge, dette Exempel var stort nok for Kong Harald at efterfølge, om intet andet var, og han kan jo Gyda med sit Svar fornemmelig have sigtet til. Men sæt hun (3die) ogsaa har meent Gorm, lige saa vel som Erik, saa bliver det dog vel ingen tet Slutning: i Gorms Tid vare endnu Konger i Jylland, derfor var han ei Monark, derfor var han ei heele Danmark raadig. Dette er vist intet Folge; Kongerne i Jylland kunne jo have erkjendt Gorm for deres Overherre? der er intet i Historien, som hindrer os fra at tro det; man tror tværtimod, af den heele Beretning om dem, som staaer i Olafs Saga Tryggvasonar, af Flatværs Bok, at saa har været, at de der kaldes Under-Konger, at de have opfostreret Over Kongernes Born, en Sag, som gjerne var Tegn paa Underdanighed, og at de, i bemeldte Over-Regentes Fraværelse, vare Riigets Forstandere. Sandt nok, de Eriser i Jylland beskrives som mægtige: men det kunde de jo let være, som heele Riigets, heele Danmarks Forstandere; de vare blandt fremmede bekjendte, hende derimod ganske ubekjendte: det maatte være, da de vare de fremmedes næste Naboer, da de havde saa meget med de mægtige Franske og Tydske Regente at bestille, da de indførte den Christne Religion; hvorefter hine Over-Regente vare borte af Riiget, og staaede om paa Krigs-Toge. Lad bemeldte Eriser derfor

for have været Konger og magtige Konger i Jylland, Gorm kan vel derfor have været Monark i Danmark, ligesom Kong Harald Haarfager var Monark i Norge, siemt han deelte Rigtiget med sine Sønner, og altsaa mange Konger vare i Landet tillige med ham.

§. 21. S. 72. Rvældulf var en Son af Brunda Blaf, og af Hallbera, Dotter af Ulf hin Uarge fra Hrafnistfe. See Landnama, 1ste Deel, Kap. 18. hvor man seer, at de gamle have undertiiden lagt deres dødde i Træ-Rister: men det maae dog ei være skeet, uden i visse Tilfælde, som her med Rvældulf:

§. 22. S. 75. Not. k). Den Gaard Berlu, eller Berlo, paa hvilken den saa kaldte Berlu-Karr boede, har rettest været Gaarden Berlo, beliggende i Samsafjord, paa Grændserne af Nordfjord, paa den De Brimangur, eller Brimla, under det berømte høie Fjeld, nu Hornet, eller Horneten, forðum Smalsarhorn kaldet, hvorom viidere vil forekomme, i næste Deel, eller i Kong Oluf Tryggvasons Historie.

§. 23. S. 76. Hvad her berettes om Sigurd Jarl, maae rettes efter hvad tilforn, angaaende hans Faders, Hakon Jarls Døds-Tiid er erindret, og henføres til senere Tiider, da Kong Harald, efter bemeldte Hakon Jarls Død, maae have gjort et nyt Tog til Fiordene og Sogn, for der at bringe alle Ting i Rigtighed igien, og bemeldte Lande til Lydighed, efterat Atle Jarls Sønner en Tiid lang, imod Kongens Villie, havde haat dem i Besiddelse.

Samme.

Sammesteds, S. 78. I et gammelt Uttartal eller Slægte-Register, blandt A. Magnæi Msta. og i Appendix til Landnama, meldes, at Kong Harald underlagde sig først Sogn, da han var 20 Aar gammel. Dette stemmer overens med foranførte, §. 16. S. 55. Beretning om den Misforstaaelse, som reiste sig mellem Kongen og Atle Jarl, medens Kongen første Gang opholdt sig i det Throndhjemiske, ved Aar 873 omtrent, hvilken maae have forboldet, at Kongen bemægtigede sig Sogn, og drev Atle Jarl derfra; og hidhen hører uden Tvil, hvad sammesteds videre berettes, nemlig at Atle Jarl da havde indeholdt og aldrig betalt Kongen Skat. Men siden maae han dog være kommen i Kongens Benskab igien, og faaet Fiordene og Sogn til Leen, som han beholdt, indtil en nye Misforstaaelse reiste sig, som gav Hakon Jarl Anledning at tilvende sig Statholderstabet over Sogn, og forboldte begges paafulgte Død.

Sammesteds, S. 79. Den Kunst ei alleene at smide Jærn, men ogsaa at virke det af Myre-Malm, som de Gamle kaldte Raudé, have Jislands første Beboere bragt hidhen med sig fra Norge, hvor endnu mangesteds paa Fjeldene sees mangfoldige Spor efter dette Arbeide. En Norst Mand Biorn var den første, som blæste, d. e. virkede Jærn af bemeldte Malm paa Jisland, hvorfor han blev kaldet Rauda-Biorn. See Landnama, 2 Deel, Kap. 3.

§. 24. S. 80. Not. u). Saaledes som her næst foran Lingen er forklaret, kan man ansee det for rigtigt, at Kong Harald var 20 Aar gammel, da han første Gang underlagde sig Sogn.

S. 24. S. 84. Angaaende de tre her først benævnte Kong Haralds Skallde, nemlig Hulver Hnufa, Porbiörn Hornklofe, og Audun Illstældda, anføres en mærkelig Tildragelse, i den saa kaldte Kong Haralds Skalldes Historie g), som her fortjener at anføres. Den er følgende. Hos en meget riig og fornemme Dame, af Kong Haralds egen Familie, ved Navn Ingebiorg den Riige, var Kongen engang til Gæst, paa hendes Gaard Husfodum, uden Tvil Husfodum, eller Husstad, paa Nordmør eller i nu værende Romsdal. Hun var Enke, saae overmaade deilig ud, og beværtede saa vel sine Gæster, at de fleeste af dem bleve om Aftenen drukne. Blandt disse vare forbenævnte trende Skallde, hvilke Ingebiorgs Deilighed derover stak saaledes i Vinene, at de, uden at erindre sig selv, og hvo hun var, den eene efter den anden, dog uden at vide til hinanden, anmodede hende om Kærlighed. Den stolte Ingebiorg vidste her saa vel at spille sin Kulle, at hun fik dem alle loffede i Snaren. Hun stillede sig an, som hun lod sig overtale, hun lovede enhver i sær, hun imodtog til Belønning af hver et kostbart Guldarmebaand, og hun fastsatte for enhver en hvis Tid om Natten, da de skulde indfinde sig, i hendes Sove-Kammer eller Frue-Stue, som var omringet med et tredobbelt høit og stærkt Plankværk; det ene uden om det andet, eller som havde trende Tilgange efter hinanden, med stærke Døre og Laase for. Audun indfandt sig først, han finder alle de tre Tilgange aabne, men Døren fra den inderste tilluft, og sig selv tillige saaledes indspærret, at han hverken kunde komme ind eller ud. Efter ham kommer Porbiörn; han bliver i den anden Tilgang paa samme Maade fængslet; og endelig Hulver i den yderste. Her maatte de staae heele Natten over, i deres Underklæder, ud-

satte

g) Saga Skallda Haralds Konungs Harfagra.

satte for Frost og Kulde, og ei nok dermed. Kongen savner følgende Dag sine Skallde, man søger efter dem, og de findes i Indgangene til Ingeborgs Fruer-Stue, som aabenbarer Kongen den heele Tildragelse. Denne bliver derover saa forbittret, at hans Forsæt var, at lade dem alle dræbe: men de vare af de fornemste, de anseeligste Mænd i Riket; dette foiet til den Afgjælse, Kongen stedse havde baaret for dem, paa den eene, til deres Benner og Paarørendes Forbønner, paa den anden Siide, virkede saa meget, at han skienkede dem Livet. Men til Straf, til Scene, for hoad de havde brudt, skikkede han dem ud i en Forsending, som de kaldte det, det er, de maatte paatage sig at gaae i et høist farligt Erinde til Sverrig, for der at stille sig an, som de vare komne, for at bringe et Forlig til Veie, med foromtalte Kong Erik Emundsen, imellem hvilken og Kong Harald Fiendskabet var den Tiid paa det heftigste, saa stort, at ingen af det eene Rige kunde komme ind over Grandserne i den andens Lande, uden at blive dræbt. Ikke desto mindre maatte vore Skallde paatage sig dette Erinde at forrette: her var Kongens Venskab paa den eene Siide at vinde tilbage, Ære at indlægge paa den anden. De søge derfor Hjælp, til denne farlige Forretning, hos deres Benner, al den de kunde faae; de tage ei alleene med sig deres egne Opvartere eller Folgesmænd, som Kongen havde givet dem Tilladelse at vælge, blandt Hoffolkene, Audun i sær en Reikuel, Porbjørn en Koll, Aulver en Hjalmingrim, som ei vilde skille sig fra dem, i saa betydeligt Tilfælde; de faae desuden adskillige andre af de tapperste Mænd i deres Folge, Aulver i sær sin Morbroder, en Hring den Hvite, som var Leensmand paa Sundmør, Audun sin Frænde, en Porfinn, Kongens Leensmand over Rommedalen, kaldet den Rammme,

me, og Þorblörn en Rolf Þessia paa Uplandene h). Kongen meddeeler dem desuden sin Lykke til deres Reise; alle bemeldte sætte hinanden Stævne, at de skulde mødes paa den Gaard Steig i Gudbrandsdalen, hvor mueligt benævnede Hrolf Þessia har boet, og foromtalte Þorfinn bliver udvalgt til Anfører, som havde 12 Mænd i sit Følge, blandt dem en Hermund Bærserk, og en Ingialld Skare, hvilken sidste var hans Foster-Fader. De drage derpaa afsted, 38 Mænd stærke, de faae under Reisen over Riolen, meget haardt Veir, Vind, Frost og Kulde, og de komme endelig frem til et stort Huus, hvori vare 40 Senge, og ligesaa mange Stalderum for Heste; der tage de Herberge; Husets Beboere komme hjem om Aftenen: men de nye ankomne tage saaledes imod dem, at de maae vige derfra, og begive dem hen til et Slot, et befæstet Sted, som var der i Nærheden. Bore Skalde, med Selskab, gibe sig om Morgenens paa Reiser igien: men her møde de en Skare af 40 Mænd, som havde sperret dem Veien, deriblandt en, som var Hovedet holer, end de andre, en Hamta, en Jarls Son fra Helsingeland, som og var Anfører for den heele Trup. Desse truede de Norske med samme Kaar, som andre deres Landsmænd havde havt, der vilde reise over Riolen, at her maatte de overlade hine at raade baade for Liv og Gods; dette vilde de Norske ei tilstaae dem, og det kom derover til en Træfning, hvis Udfald var, at Hamas heele Selskab blev nedlagt, og han alleene med en Sloni ved Navn, og nok en anden, undkom til Skoven. Nu vende de Norske tilbage til bemeldte Huus, for at forbinde og læge deres Saar, og efter 7 Dage begive sig paa Reisen igien, de komme fra Fjælbet, ned i en Dal, og der til en stor Gaard, paa hvilken just bemeldte Hamas

h) Han var den Morfader til den berømte Gænge-Hrolf eller Rols, som indtog Nordmandien i Frankerlige.

Hamas Moder, Ruddya ved Ravn, boede. Hama var
død af hans Saar; for at hævne hans Død, stiller Ruddya
sig an, som hun vil ægte Porfinn, og antage ham i Sønns
Sted: men hendes Agt var, at dræbe ham; hun saarer ham
ogsaa med et giftigt Sax-Sværd, saa man maatte skiere
meget af Saaret bort, forend man kunde faae det lægt; og
man begiver sig atter paa Reisen. Under den møde de en
Hjalmar, med et Folge af 30 Mand, som skulde reise til
Upsala, ham fortælle de deres Erinde, bede ham om Hjalp,
den lover han, og de tilsige hinanden paa begge Sider al
muelig Tieneste. Denne Hjalmar var Hamas Halvbroder:
men Hama havde gjort ham meget Fortræd; han var derfor
ei ildt tilfreds dermed, at denne Stiemand var dræbt, saavel
for sin egen, som Kong Haralds Skyld, hvilken Hjalmar for-
sikrede at være blandt alle Konger den, ham mest behagede.
Efter Ankomsten til Kong Eriks Hof, gjorde Hjalmar dem
ogsaa god Tieneste; han forsikrede der, at Porfinn og hans
Folge vare udsendte fra Kong Harald, for at stifte Fred;
hine Stadfæste at saa var; de finge end ogsaa store Foræringer
frem, foregivende at de vare sendte fra Kong Harald, da de
dog vare af det Gods, som de havde frataget Hama, samt
hans Folge og Ruddya; efter adskilliges Tilskyndelse, til-
kaaer derfor Kong Erik dem Fred og Leide; de blive siden
en Tild lang i hans Hof, hvor Skaldene gjorde ham, og
adskillige andre af de fornemste Mand i Riiget, endeel Vers
til Ære; og herved blev saa meget bragt til Veie, at Kong
Erik sendte bemeldte Hjalmar i Gesandtskab til Kong Ha-
rald, med store Foræringer, og med Fuldmagt, at slutte
Fred. Dette var uden Tvil det, som Kong Harald vilde
have, at bringe Kong Erik til at gjøre det første Skridt, forst
at tilhøye Fred; de udsiftede reise derpaa tilbage, for at be-
give sig til Kong Harald: men da de vare et langt fra
Norske Hst. 3 Deel. Grand-

Grandsjerne, møde de Kong Harald selv, som efter sine Gen-
 debudes Bortreise, havde angret, hvad han havde gjort, ved
 at bortsende sine Skallde, saa uimistelige Personer, de for-
 nemste i hans Hof, i et saa farligt Erinde, at man deri ei
 kunde andet end spaae dem den visse Død; han havde derfor
 samlet en Krigsmagt til sig, med de fornemste Leenshoddin-
 ger, blandt dem, fra Halogaland, Porolf Kvaldulfsson,
 Sigurd af Sandnes og Rognvald af Mielu (Mælø),
 men fra de Søndenfjeldske Kanter, Asbjørn Hamarlio-
 wa af Heedemarken, Eysteinn Endafork, og andre fra Up-
 landene. Denne Krigsmagt havde han deelt i tvende Deele.
 Den eene bestaaende af en anseelig Flaade, som blev anført
 af hans Son Erik, samt af Rognvald Møre Jarl, af
 Prond Hjalakott, af Hromund Gulltann fra Sogn,
 af Eysteinn Katti fra Voss, med flere, lod han samle sig i
 Eikundafund (Eversund) hvorfra den gik til Got Elven; men
 selv gik han med den anden Deel, en stor Krigsmagt, be-
 staaende af Trønder og Uplandske, over Land til Grandsjerne
 af Overrig, i Forsæt, der at gjøre et Indfald, og hæve sine
 Nænds Død: men her møde ham nu saavel Hjalmar, som
 hans Skallde, og øvrige Selskab, som bringe ham den
 Svenske Konges Foræringer og Tidender om den sluttede
 Fred. Dette kunde ei andet, end være Kong Harald høist
 behageligt; og han laer strax Haulf Habrok samt Hrolf
 Nefia selv 12te reise til Bligen, for at bringe hans Son
 Rundskaab om den stiftede Fred. De reise afsted, men de
 træffe, under Veis, paa foromtalte Storti, som dræber
 Hrolf med 3de andre af deres Selskab; de øvrige undkomme
 til Skoven, og for Næsten Budskabet, som Haulf siden frem-
 bragte, om den sluttede Fred, alt for sildre frem: thi nu hav-
 de Erik med hans Krigsmagt, allereede gjort Indfald i Goth-
 land, og der paa fiendtlig Maade faret vilde omkring. Han
 vender

vender vel, efter at hans Faders Budskab var indløbet, tilbage, og finder sin Fader i Lundsberg: men da Kong Erik i Sverrig fik Kundskab herom, samt det at vide, at hvad Kong Haralds Skalk og Sendebude foere med, var et noget rigtigt Freds-Tilbud, blev han heftig forbittret, Freden strax brudt, og aldrig siden Forlig mellem begge Konger stiftet. Hjalmar fulgte derpaa Porfinn hjem til Rommedalen, men denne siden hln hjem til Helsingeland, hvor han fik Hjalmars Søster Ragnild til ægte, blev med hende tillige Hjalmars Arving, og efter hans Død Jarl over Helsingeland.

Saadant Udfald havde denne Tilbragelse, der er mærk-
værdig, ei alleene i sig selv, men ogsaa i Hensigt til mange
andre Ting, hvorom den giver Oplysning. Den viiser
(1ste) at vi skulle begynde bagen fra, at slian det er uvidt,
som vi tilforn have erindret, (2den Deel, S. 77. S. 291.)
om Jamteland og Helsingeland have i Harald Haarfagers
Tid staaet i nogen Forbindtighed med Norge, eller været
et Slags frie Stater: saa har man dog, af her anførte For-
tælling, Aarsag at slutte, at bemeldte Forbindtighed, ogsaa
i Hensigt til Helsingeland, om ei det heele, saa dog en Deel
deraf, virkelig maage have havt Sted. At begive sig didhen,
at sætte sig der ned, at blive der Jarl, hvis Landet den Tid
havde været under Svensk Regiering, hvorledes kunde det
ellers været skeet, af en Hjalmar, som var bleven den Svens-
ke Konge utroe, af en Porfinn fra Rommedalen, Kong
Haralds Undersaat, med mindre Landet havde staaet under
sidstnævnte Konges Lydighed, og de af ham vare blevene der
satte til Jarler? Man seer (2det) af anførte Fortælling, at
Fiendskabet mellem Kong Harald og Kong Erik i Sverrig,
har været ved, saa længe den sidstnævnte levede, og at Kong

Harald har gjort flere end eet Tog til Sverrig, lad være Snorre og vore andre gamle Skribente kun melde om eet; men dog imellemstunder Fred eller Stilsstand at være sluttet dem imellem; i hvilket Mellemrum det da kan være skeet, at en Kong Haralds Dotter, Ingegerd, er bleven gift i Sverrig, om ei med Kong Erik selv, hoort kan være skeet en Feiltagelse i), saa dog med en anden Svensk Prints: thi Forfatteren maae vist nok have forbyttet Tiider og Personer, som sees af eudeel andre Steder hos ham. See 2den Deel, S. 51. S. 190. For det (3die) kan vel sluttas, at den her omtalte Tildragelse maae være skeet temmelig langt henne i Kong Haralds Regjering, og en temmelig Tiid efter det store Hafurfiords Slag, efterat Kong Harald var bleven Enevolds Konge over heele Norge; det vilse adskillige Omstændigheder: dog kan jeg ikke troe, saa længe frem i Tiiden, at Kong Haralds Son, Erik, siden kaldet Blodøxe, da kunde anføre Flaaden: thi saa maatte denne Tildragelse være skeet, ved Aar 910 eller 912 omtrent, da bemeldte Erik, som fød ved Aar 897 eller 898 k), ei kunde anføre en Flaade, førend han var 12 Aar gammel; og saa maatte tilfælle Kong Erik i Sverrig have levet til henimod bemeldte Aar 910 eller 912, eller noget derefter, en Sætning, som vilde bringe vor heele Tiidsregning ganske i Forvirring. Troligst er det derfor, at Forfatteren af anførte Fortælling har feilet i Navnet eller Personen, og at den Kong Haralds Son, som anførte Flaaden, var ei Erik, men en anden af hans Sonner, rimeligst Harek, et Navn, som vore gamle Skribente gemeenlig have forbyttet med Navnet Erik.

Til

i) Pater Hanss Habrokar, hvori dette fortælles, vinger i sin Beretning, Kap. 1. saa man ei veed, om der menes Kong Erik Emundson, hvilket dog vel er Forfatterens Mening, eller en anden, hvor der tales om bemeldte Sivtermat.

k) See 2den Deel, S. 51. S. 189. Not. g) og Not. h)

Til Oplysning herom, og til videre Rettelse, i hvad tilforn §. 18. S. 63. og §. 34. S. 123. er anført, kan følgende tiene. Som Snorre fortæller os Sagen, har Kong Harald ei ægtet Gyda, førend efterat han havde undertvunget sig heele Norge, og derefter haver jeg rettet mig, i at anføre og fortælle denne Sag. Som den fortælles i den saa kaldte Upphaf Rikis Haralds, er den derimod fleet, førend Kong Harald undertvang sig heele Norge; og dette, troer jeg nu, at være det rigtigste. Kong Harald har ægtet Gyda mod det givne Løfte at undertvinge sig heele Norge, Aar 880; hans Son Harek, avlet med hende, kan da være født Aar 881, og denne, ved Aar 893 omtrent, saa gammel, at han, under andre ældre og forfarne Mænds Opfigt, kunde anføre en Flaade.

§. 26. S. 93. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur melder om en Kong Sleidar Brandr, og ei om flere, med hvilken Kong Harald sigtede i Hafursbaag, af hvem han blev slagen og flydte til Danmark, men blev siden dræbt i en Træfning i Vindland; hvorpaa til Bevlis anføres et Vers, gjort til det saa kaldte Konungatall.

§. 30. S. 108. Som berettes i en Roder af Landnama, see nyeste Dplag, 1ste Deel, 9 Kap. S. 18. var Ingolf af Herkomst fra Hordeland (ventelig paa sin Moders Siide, eller man har forbyttet ham med Leif, der nedstammede fra Horda-Rare) en Son (rettere Sonne-Son) af Biornolf fra Fialafylke og Broder til Henangur-Biorn. See §. 32. S. 116. hvor altsaa maae rettes, 3 Lin. Faderbroder til Broder.

§. 32. S. 116. Om Bedra-Grim kan mærkes, at han var en Son af en Asa Herse, men en Son af Bedra-Grim en Kollr, der var gift med Porglerd, Datter af Thorstein Raude. See Landnama, 2den Deel, Kap. 16. En anden Datter af samme Thorstein var Gro, hvis Datter Grelad blev gift med den Orkenoiske Jarl Thorsinn Hausaklustr. See Landnama, 2 Deel, Kap. 15. en Anmærkning som henholder til §. 32. S. 303.

§. 25. S. 87. sammenlignet med Appendix §. 12. S. 476. I Hensigt til den berømte Brage Skald den Gamle, og hans Familie, kan denne Slægte-Linie her tilføies:

		Erp Lurande.
		<u>Brage Skald ux Lopthana.</u>
	Arnhjorn Herse	ux. Astrid Skalkhæng.
		<u>Broald Herse.</u>
Brand	<u>ux. Lopthana.</u>	<u>Arnprad, in. Porer Herse.</u>
	Thorstein.	Arnhjorn Herse.

§. 35. S. 124. Not. a). Vigdis var virkelig en Datter af Porer Peyande, men dog kun en Frille-Datter, og en Frille-Son af ham var en Torund Hals. See Landnama, 3 Deel, Kap. 2.

§. 43. S. 152. og §. 46. S. 165. Not. a). Efter foranførte og andre Omstændigheder, hvoraf kan dommes om Erik Emundsons Døds-Aar, vil jeg nu helst troe, at naar Snorre siger, han døde 10 Aar, efter at Kong Harald var bleven Konge over Norge, bør det forstaaes, 10 Aar efter Monarchiets Oprettelse; har altsaa Kong Erik Emundsen regieret

regleret i 47 Aar, som berettes i Pattr Hauks Habrokar, Kap. 5. og har Hafnarfiords Slaget staaet Aar 885, efter vor Regning, saa maae han være død først Aar 895 eller 896, og saa maae hans Regjerings Begyndelse sættes ved Aar 849 omtrent, nemlig 14 til 15 Aar, forend Kong Harald kom til Regjeringen.

Sammesteds S. 43. S. 152. Efter hvad vi tilforn have anført og forandret, i Hensigt til Hertug Guttorms Alder, maae han have været, da han døde, ei 44, men 54 Aar gammel, eller der over. Det kan hændes, at en af bemeldte hans Døtre er bleven gift med en Konge eller Jarl i Engelland, og at paa den Maade kan forklares, hvad den gamle Engelske Skribent Knighton beretter om en Hanelec i Engelland, en Son af Birkelan, Konge i Dacia, at hans fjerde Son Thyrbrald blev gift med en Grevinde af Hertowe i Norge, hvis Slægt endda var der, og at dette Ægteskab lagde Grund til det store Venkab, som endda varede ved mellem Kongerne i Norge og Danmark 1): thi uden Tvil stifter, i Ordet Hertowe, den Titel Hertug, som Kong Harald Haarfager tillagde sin Morbroder Guttorm, men som da var usædvanlig i Norden.

S. 44. S. 157; om Ketill Flatnefs Forfædre kan eftersees Landnama, af nyeste Udgave, S. 20. Da han blev gjort landsfngtig, berettes 10 Aar at være forløbne, fra det Ingolf havde begivet sig over til Island, for at bebygge Den. See Eyrboggia eller Thornefinga Saga, Kap. 3. Det maae altsaa være fæet ved Aar 886 omtrent.

S. 45.

1) See Kammerherre Suhms Krit. Hist. Tom. 3. S. 859.

§. 45. S. 161. Den Melbryd, som her omtales, kaldes og Meldun, i Landnama, 2 Deel, Kap. 16, og var giort med Mergjol, en Dotter af den Iriske Konge Glimmal. Hun og hendes Son Erpr bleve giorte til Slaver, men komme siden over til Island, hvor de bleve frigivne.

* Sammesteds, S. 162. Hallads Son var Thorer, og dennes Dotter Purid. See Landnama 2den Deel, Kap. 23.

§. 46. S. 167. Er Rognvalds More Jarl dræbt Aar 993, som her efter Snorres Vidnesbyrd, er fastsat, see S. 164; saa maae foromtalt Eildragelse, med Kong Haralds Skalde, være skeet for den Tid, eftersom Rognvalds var selv en af Anførerne paa Toget mod Sverrig; saa kan Haralds Son Eirik ei have været med paa det Tog, da han vist nok maae være fød efter bemældte Tid, eller efter Aar 893, ved Aar 897 eller 898 omtrent. See §. 51. S. 189.

§. 51. S. 188. Som berettes i Upphaf Rikes Haralds Harfagra, har ei alleene Ragnhild, som der kaldes den Klige eller Mægtige, givet Haralds Gesandtere Afslag, men da det var skeet, alle som vare tilstæde i hendes Faders Hof, baade Mænd og Qvinder, begyndt at spotte dem, og deres Konge, sigende, at Kongen i Island turde kun lidet ved at reddes for den Norske Konge, at denne havde endnu kun lidet forsøgt sig, endstiont han indenlands havde prøvet Størke med endeel Rot-Karle (fattige Bønder), og at de Danske Hrafne og Orne vilde blive fulne nok, om de skulde bide derefter, at Kong Harald sigtede. Vist lutter Pralerier, hvilke de maae have sagt, efterat Ollet eller Mioden var stegen

flegen dem i Hovedet, som Piodolf den Svinderste ogsaa be-
brejder dem, i et Vers, gjort i Anledning af denne Til-
dragelse.

§. 51. S. 190. Den af Kong Haralds Døttre, som
blev gift med Kong Erik i Sverrig, kan ei være fød af Al-
hild, efter Dronning Ragnhilds Død; saa langt frem i
Tiden kan Kong Erik Emundsen ei have levet: men har det
været nogen af Kong Haralds Døttre, maae det have været
en af de ældste, uden Tvil en Datter af hans Dronning
Alsa, da Halsdan Svarte berettes at have været den, som
førte hende fra Sverrig.

§. 52. S. 190. Not. nn). Disse 20 Sønner op-
regner oftmeldte Fragment, men i en urigtig Orden. Det
første Urigtighed er, at Erik Blodøxe siges at være den ældste
blandt dem, hvilket giver kun en slet Formodning om Forfat-
terens Troværdighed. Efter ham sættes Hagen, som den
yngste; dernæst Olaf Digarbein (et Navn, som Kong Ha-
ralds Faderbroder havde ført); Biørn Rødbmand, ogsaa
 kaldet Buua a); Godorm (eller Guttorm) b); Halsdan
Svarte c), Dagr, Hringr, Gudraud Skeria, Rogn-
valld, Sigtrng, Frøde, Hræref, Tryggve, den 15des
og 16des Navn var i Manuscript. ulæseligt, men har uden
Tvil været Thorgils og Sigriod, eller Halsdan Halegg;
Sigurd Hrise, Gudraud Klome, Halsdan Hvitrbein d),
som

a) Dette findes ei hos andre.

b) Denne har uden Tvil været den ældste.

c) Maae have været en af de ældste, da han førte Kong Haralds Fa-
ders Navn.

d) Andre kalde ham Qvite, og vilde intet af det andet følgende
Tilnavn.

som endeel kaldede Hasceta, og den 2de Rognvald, Rørfall (Rykfall), som af andre blev kaldet Ragnar.

§. 93. S. 198. I bemeldte Fragment siges om Rognvald, at han flegtede sin Moder paa, at han var Seidmand, det er Spaamand, og blev kaldet Skratti.

§. 60. S. 224. Alt man, ogsaa i de hedenske Tider, ofte brode de dodes Hjerter, sees deraf, at en Porstein derover fik Tilnavn af Hauga-Briotr, som Landnama vidner, 5 Deel, Kap. 2. I bemeldte Fragment af Noregs Konunga Sogur, staaer at Kong Harald blev begravet paa Haugum op fra Hallenarsund.

§. 72. S. 267. Not. gg). I et Fragment af Noregs Konunga-Sogur, staaer, at adskillige forstandige Mænd offer i Landet (i Bligen), kaldede Hagen ind i Riiget, til Frelse og Hjælp, at han kom med 2de Skibe Vesten fra, og at han blev der den Vinter over, uden at have Rønge-Mavn, og at han var da henimod 20 Aar gammel. Herefter skulde han, ved Aar 937 have været 17 til 18 Aar gammel, og altsaa fød 920 omtrent.

§. 75. S. 282. I et Fragment af Noregs Konunga Sogur berettes, at Kong Erik regierede overalt 5 Vintre, hvilket kommer overeens med vor Regning: men en Forbyttelse er det uden Tvil, naar tillige siges, at han regierede 2 Aar, mens hans Fader endnu levede, 3 Aar siden.

§. 80. S. 300. I Northumberland, saa fortæller oftbemeldte Fragment, blev Kong Erik, efter Dronning Gunhilds Tilskyndelse, saa grum og haard mod Undersaatterne,

terne, at det ei kunde faales. Herover drog han ud i Bifingsfærde og Soeroverier biide omkring i Vesterhavet, og faldt endelig i Spanien. Hvorefter Dronning Gunhild, med hendes Sønner, drog tilbage til Danmark, og blev der indtil (alle) hendes Sønner vare blevne saa temmelig vogne.

§. 82. S. 303. 307. Kong Erik Blodøxe har faaet Dronning Gunhild til ægte, uden Tvil ved Aar 920. See §. 62. S. 231. Rognvald maae have været deres ældste Søn, næst ham Gamle, efter denne Guttorm eller Goddorm, og den fjerde Harald, hvilken sidstnævnte er rimeligst fød ved Aar 933 eller 934, eftersom hans Fødsel siges at være sket kort efterat Kong Harald havde afftaaget Regieringen til hans Søn Erik. Et Fragment af Noregs Konunga-Sogur tillægger Kong Erik og Gunhild endeel flere Sønner, foruden dem, som her anføres. S. 303, saasom en Halsdan, en Eyvind, en Gorm. Det tillægger og Gudrod det Tilnavn Liome, men har mueligt her forbyttet ham med en ældre Gudrod, en af Kong Harald Haarfagers Sønner, som har ført det Tilnavn Liome; kan dog være, at Kong Eriks Søn Gudrod er bleven opkaldet efter hin, som da uden Tvil var død.

§. 82. S. 303. Stribenterne berette vel i Almindelighed, at Kong Erik, da han maatte forlade Danmark med Dronning og Børn, har reist over til Orkangerne. Bemeldte Fragment af Noregs Konunga-Sogur, alleene beretter, at Kong Erik flydte med hans Hustru først til Danmark; og dette er vist nok det rigtigste. Da var deres Søn Harald, ved fire til fem Aar gammel, og da maae Kong Harald Blaaland i Danmark have knæsat ham, ei først

D'o o 2

efter

efter Kong Eriks Død, da hans Son Harald var ved 20 Aar gammel.

§. 83. S. 308. og §. 100. S. 387. Not. m). Foromtalte Fragment vidner, at Kong Hagen regerede i Fred XV Aar. Jeg vil helst troe, at Forfatteren her har brugt det runde Tal XX. og at ved en Kopist-Feil er sat XV. allerhelst da det stemmer overeens med de andre Skribentes Vidnesbyrd, samt med Tidsregningen, at Kong Hagen har haft Fred omtrent i 20 Aar. See §. 97. S. 371. Not. g). Inidbertild kan det dog være, at Forfatteren har regnet den Tid, i hvilken Kong Hagen har haft Fred eller Sikkerhed for Kong Erik, hans Sonner og Danmark, fra Kong Eriks Lindvigelse fra Ntiget, og til Dronning Gunhills samt hendes Sonners Tilbagekomst til Danmark: thi fra Aar 938 til 952. da Kong Erik døde, ere just 15 Aar. Men Krigen mod Kong Hagen, blev ei strax efter bemeldte Tilbagekomst begyndt; Dronning Gunhild, siger vor Forfatter, blev i Danmark, indtil hendes Sonner bleve temmelig voksne; og derved ere endnu 4 til 5 Aar bortgangne, før end Krigen brød ud.

§. 89. S. 333. Oftmældte Fragment beretter ogsaa, at Kong Hagen havde paa Toget til Danmark kun 2de Skibe, at han med dem ryddede 10 Skibe, og at han paa dette Tog underlagde sig Sialand og Skaane og Gautland. Nærmest synes det, at enten maae Kong Hagen have haft en større Flaade, eller man her har overdrevet Tingen.

§. 92. S. 350. I onforte Fragment staaer, at nogle forlode de hedenske Offringer, skiont de et lode sig døbe, eller antog den Christne Religion.

§. 96. S. 365. I nys opaltte Fragment berettes, at Kong Hagen havde en hebenst Hustru, for hvis Skyld, og for at føie Alminnen, han afvilgede meget fra den Christne Troe, men holdt dog Søndagen hellig og fastede hver Fredag. At Kong Hagen maae meget have afvilget fra Christendommen, sees af hans eeget Svær, paa hans yderste. See §. 193. S. 407.

§. 96. S. 366. Foruden Guttorm Erikssøn, vldner oftmeldte Fragment, at i dette Slag omkomme, af Kong Eriks Søner, Halsdau og Eymund.

§. 97. S. 371. Not. k). Under mine Reiser har jeg selv siden besøgt Stedet, og fundet at alle Ting passe sig dermed, at dette Slag har staaet paa Nordmør, paa den De Frey eller Fredey, hvorom meere skal anføres i min Reise-Beskrivelse. Men Ristefund og Rastarkalf ere der ikke at finde. At Slaget har staaet paa Nordmør, viise endnu endteel andre Omstændigheder, som derom anføres i ovenmeldte Fragment, nemlig at Kong Gamle tog Flugten efter ud til Surnadal (nu Surendalen) siden igiennem den Dal over Land til Throndhjem, og derpaa op ad Guuldalen, hvor Kong Hagens Mænd, bestørkede af Indbyggerne, komme ham i Møde, og nedlagde ham paa den Gaard Leir, som efter hans Navn blev siden kaldet Gamla-Leir e). Det er, for Resten, ei urimeligt, at Snorre med flere kan have feilet i den Omstændighed, at Kong Gamle er dræbt ved Fredey, og at de flygtige have deelt sig i 2de Hobe, for des lettere at undkomme.

D o o - 3

§. 100.

e) I Surendalen, mod 1 Mill oven for Melhus, ligger virkelig en eller flere Gaarde, Leir kaldet.

§. 100. S. 387. Det omtalte Fragment beretter her, at Slaget paa Stord stod 9 Aar efter forrige paa Møre. Efter sidstnævnte Beretning har da Slaget paa Fredey staaet Aar 955, men 957, om man regner 6 fulde Aar mellem begge Træfninger. Fra 933 til 957 ere 20 Aar; har altsaa Kong Hagen regieret Norge i Fred i 19 Aar, saa maae det første Slag, imellem ham og Eriks Sonner paa Den Rarnien have staaet kun eet Aar for det paa Fredey, eller 956 omtrent. Det sidste paa Stord, beretter bemeldte Fragment at have staaet hos Biskops Steen.

§. 102. S. 401. Tidt nævnte Fragment siger, at i Slaget paa Stord, vare paa Kong Hagens Side een mod fire paa Fiendens.

§. 103. S. 404. Som bemeldte Fragment beretter, var Kong Hagen ei alene stærkere, men ogsaa Hovedet høiere, end alle andre; deraf saavel som af hans delige Skabning var han i Slaget kændelig blandt alle; han kaster derfor den Hat bort, eller Hette, som Eyvind Skallaspiller havde truffet over hans Hiaelm, og da Eyvind Skreia, i Forsæt at dræbe Kongen, hug til ham med sin store Bredd-Oxe, veeg denne lidt tilbage, hvorved skeede, at Eyvind hug feil, og med sin Oxe dybt ned i Jorden; dette gjorde, at Eyvind selv ravede frem over, hvilken Kongen i det samme hug tvært over, saa hvert Støkke faldt til sin Side. Som Fragmentet videre beretter, komme ei alle Eriks-Sonner derfra, see S. 405. men Gorin og Erling maatte der sætte Livet til. Men dette maa enten være urigtigt, i Hensigt til Erling, som levede længe derefter, eller og maae Kong Erik have haft en Son, der har ført det Navn Erling, en anden, der heed Erlend; hvilke tvende saa meget liige Navne, det

er ei urimeligt at man har støbt sammen til eet. Hakons-
Helle, hvor Kong Hagen var fød, hvor han ogsaa døde,
ligger i Mil omtrent sønden for Staden Bergen. Kong
Hagen, berettes der, blev i Høien, lagt i en Steen-Kiste,
ventelig saadan en, som da var brugelig, sammensat af flade
Stene ved Hovedet, Fodderne, begge Slider, og med en
stor flad Steen der over dækket.

§. 105. S. 415. Den Tiid Kong Hagen af Eriks
Sønner, blev overfalden paa Stord, laae omtalte Porgeir
der færdig med sit Skib, at gaae til Biarmeland, men lod
da Reisen fare, og gik med Kongen i Slaget. See Land-
nama, 1 Deel, Kap. 17.

§. 7. i Tillægget, S. 451. Asbjørn Jarl paa Su-
dуроerne, hans Hustru heed Olofa, hans Dotter Arneide,
som bleve bortførte, og solgte til Slavinde. See Landnama
4 Deel, Kap. 2.

§. 8. S. 454. Til dem, som drog fra Halogaland
over til Zisland, og der satte sig ned, kunne lægges en Getr-
rauder, og hans Søster Gettrid, for Ravnets Skib. See
Landnama, 2den Deel, Kap. 13; samt en Peingill, af
hans mange Søe-Reiser, kaldet den meget Seilende; Land-
nama, 3die Deel, Kap. VI.; og Lodenn fra Nungulsen,
hvor en Nikulas Stigurdarson siden boede, loc. cit., hvil-
ken Lodenn her anmærkes, fordi en Søn af ham var Envind,
og en Søn af den Asbjørn Dettiaas, Fader til den berømte
Finboge Ramma.

§. 9. S. 458. Bemeldte Porer Snepils Familie
var denne:

Orin Lodininn.

Blornulf.

Ornulf.

Forgun.

Reitill Drimill.

Jorunna.

Porer Enepill.

Skad der berettes om Porer, at han var en stor Sæterder ic. maae her rettes, og vedkommer ei ham, men hans Fader. Landnama, 3 Deel, Kap. 17.

S. 460. Den her omtalte Skide blev kaldet den Gamle, og var hans Fader Bar, Jarl i Al. Landnama, 3 Deel, Kap. 6.

Sammestedes. Den Skage Skopteson, som her omtales, var fra More, Landnama 3 Deel, Kap. 16; og altsaa maae Enstein Glumra have der en Tiid lang været Jarl.

S. 462. En anden Maade at hellige eller tilegne sig øde Lande, anføres i Landnama, 3die Deel, Kap. 12, denne nemlig, at man optændte en Ild, ved Udløbet af hver Aa eller Bæk, saa vidt man vilde indtage. Endnu en anden, fortælles sammestedes at være brugt af 2de Brødre, Bestimar og Bemund, bestaaende derudi, at de omkring det Land, de vilde indtage, satte her paa en Viarg-Riolf en Øre, hist en Ørn, og paa det 3die Sted et Kors. See Landnama, sammestedes, Kap. 20. For Qvinde, som vilde indtage Land til Beboelse, var det fastsat i Læ, som en Lov, at hun ei maatte indtage meere, end det, hun kunde omkringgaae, levende med sig en to Aars gammel Qvie, vel fød, om en Paar-Dag, fra Solens Op. til Ned-Gang. Sammestedes, 4de Deel, Kap. 10. Som fortælles i Svarfæla, tilegne-

de Thorstein sig Svarfadar dal, paa den Maade, at han brod sin Kam i Skuffer, og paa 3de Steder, yderst paa Grændserne af den indtagne Dal, nedkastede dem, tillige med en halv Mark Sølvs, han lod efter sig paa hvert Sted.

§. 13. S. 480. Paa Fitjorn paa Stord, har uden Tvil den Ulf Fitjornsfegge boet, som var en Son af Porer kaldet Hlaande, men Farsader til Onund Breidsfegg, som satte sig ned paa Jisland. Landnama, 1 Deel, Kap. 20.

S. 481. Her er steet, af Vandare, en Omsættelse, og sat: Alf, en Son af Eysteinn, i Stedet for: Eysteinn, en Son af Alf.

Sammefteds. Paa Alvidro meldes ogsaa en Pordre at have boet, hvis Broder Onund Vittingsson drog til Jisland. Landnama 2 Deel, 29 Kap.

§. 14. S. 483. Til de berømte Mænd paa Vors maae lægges, en Dfeig Burlofot, - som var en Son af Iver Beitel, men Fader til den berømte Onund Trefot. Landnama, 2 Deel, Kap. 32.

Den Bodvar Hvite, som her omtales, siges i et Exemplar af Landnama, at have været fra Mod i Norge, hvori vel maae stikke en Strive-Feil. See Landnama 4 Deel, Kap. 7. nyeste Dplag. S. 300.

S. 485. Som staaer i en Deel Exemplarer af Landnama, 2 Deel, Kap. 22. var Hakon Jarl Griotgardesøn den, som Prm kom i Ueenighed med, og for hvis Skyld han maatte forlade Rogaland. Saa det synes, at bemeldte Jarl Norske Hist. 3 Deel. P p p har

har, en Tids lang, haadt ogsaa over de Distrikter at befale. Til dem, som drog fra Rogaland, kunne endnu lægges, en Gils Skeidarnes, Landnama 2 Deel, Kap. 22. Not. d), samt hans Broder Gudlaug, Landnama, sammest. Kap. 33, og Porer, en Son af Grim Gragsfeldarmule. See Land. 3 Deel, Kap. 19.

S. 486. Til berømte Mænd paa Agder kunne lægges, en Eyvind Kne, som foer til Jisland, Land. 2 Deel, Kap. 29; og tillige erindres, at blandt Herferne paa Agder maae en Koff regnes, hvis Son Steinolf den Lave, aplet med Ondott, Hulver Barnakalls Dotter, drog til Jisland, tillige med en Prand Miobein, og sammesteds fra. Land. 2 Deel, Kap. 19. See og Historiens 2den Deel, S. 491; hvor om den der nævnte Bodolf, endnu dette kan mærkes, at han var en Son af Grim, Sonneson af Grimulf, Broder til Bodmar, og havde til ægte Porun, en Dotter af Porolf hin Frode, eller Witse, hvilken Porolf folgelig maae have været Skald, eller en af dem, som bragte med sig Rundskafer, om de ældste Tildragelser, de ældste Slægter Linier, fra Norge over til Jisland. See Landnama, 3 Deel, Kap. 19.

S. 493. Blandt dem af Porers Familie, som drog over til Jisland, kan i sær nævnes Krakur-Hreidar, en Son af Dfeig Lasseeg, men Sonneson af Orna-Porer, som efterat være kommen Jisland i Sigte, ei kastede sine Højsædes Stotter over Bord, som sædvanlig af andre skeede, i Hensigt at tage Boepæl, hvor de dreve i Land; det ansaae han for uefterrettigt: men han paaskødte Thor, (hvis Billede han ventelig havde staaende paa Forstavnen) at ville anvise

sig Sted til Boepæl, i Forsæt, at tilfigte sig Stedet med Sværdet i Haanden, om det tilforn var indtaget. See Landnama, 3 Deel, Kap. 7.

Eredie Deel.

Andet Kap. §. 10. S. 130. Thorleif den Blise, som her omtales, har ei været en Sonnesøn af Thorleif den Blise, den ældre, men en Dotterson. See Olafs Saga Tryggvæs. af Flateyar Bok, 2 Part, S. 113, og den 2den her tilføiede Geneal. Tabel.

§. 14. S. 144. Thorleif den Blise, som gik til Hæder, i at forfatte den Jislandske Lov, kan ei vel have været Thorleif den yngre, da man finder, at denne har levet endnu i Kong Olaf Tryggvæsons Tiid, til henved Aar 1000de, og mueligt derofter; det maae have været Thorleif den ældre: men saa maae denne og være bleven meget gammel. Han hjalp Kong Halfdan Svarte, i at forfatte Heidsjovia-Lov; sætte vi at dette er skeet Aar 862, Aaret førend Kongen døde, og Thorleif da 25 Aar, maae denne være fød Aar 837, saa maae han da have været 89 Aar, da Hæder raadforte sig med ham.

§. 156. Dronning Sigrid maae tiidlig være blevet gift med Kong Erik, uden Tvil endnu før 970. Rimeligst synes det, at hun kan være fød ved Aar 954; hun kan da, 15 Aar gammel, være Aar 968 gift med Kong Erik, og hendes Søn Olaf være fød Aar 969 eller 970; hvilket er saa meget meere troligt, som denne Olaf, siden Konge i Sverrig, havde Aar 1000, saa gammel en Dotter, at hun kunde forloves med Svend Jarl i Norge.

S. 183. Da man her seer, at Dronning Sunhild har staaet i Benskab og Forening med Kong Erik i Sverrig, saa er at formode, at Benskabet mellem ham og Hagen Jarl er ei stiftet forend efter bemeldte Dronnings Død; i det mindste at hendes Dotter er ei for den Tiid bleven givet med Kong Erik; thi dette kan ei være skeet forend efter Slaget paa Fyrisvall, som i det seneste maae have staaet ved Aar 984, da de gamle Skribente berette, at Eriks Dronning Sigrid først efter det skilte sig fra ham. Givtermaalet maae være skeet i Anledning af Keiser Ottho den 3dies Tog imod Dannemark, og da Hagen Jarl, ved den Leilighed, holdt en Sammenkomst, med Kong Erik paa Grændserne, ventelig til at formaae ham at tage Deel i Toget, altsaa ved Aar 985 eller 986.

S. 202, Not. b). Heraf kan sluttes, at Kong Harald Blaataand har tvunget Hagen Jarl til Løfte at afstaae Bigen og betale Skat.

Register.

A.

Aage, i Byen, dræbes af Kong Harald. S. 164. 241
 Age, Palmatofes Søn. 241
 ander, stærke blandt de Gamle. 232
 dala, Heribarts Datter. 108
 dalrad. See Ethelred
 del, dens Klasser i gamle Dage. 14. 224
 dil, Kong Erik Sigurfs Landværnsmænd. 229
 dils, to Konger af det Navn. 456
 elighed, de Gamles. 231
 gder, eles af den Sigurfske Familie. 61
 e, see Age
 edyr, en Biørn, som Hagen Jarl undersøgte. 391. og brugte som Bøddel. 352
 f, Hærfkømba, paa Sandey. 425. roer ene afsted, for at hente Ginnestatten. 426
 fheim, der var Tryggve Olafsson Konge. 38
 ref, den Frefne, Konge over de Engleske. 444

Alfredsstad, der er Kongernes Residens. 52. der dræbes Kong Sigurd. 55
 Alsmue, en Konge i Engelland. 298. stier til Dronning Gyda. 298
 Allen, Konge paa Man. 367
 Allsvalldur, var blandt de Gamle en Titulære for Konger og Jarle. 291
 Almuen, opbydes til Ledingsstog. 253
 Almundhammeren. 257
 Alofa, Rypes Hustru. 52
 Alogia, (Arloges) Dronning i Rusland. 189
 Althinget, paa Island indrettes. 146
 Angantyr, Gothernes Konge. 443
 Anglesey, (Man) 367. bliver udflygtet. 368
 Anslag, et oplagt med Sigurd Jarl. 16. Hagen Jarls, at færraste Olaf Tryggves søn. 307.
 Are, en nedstammet fra Alf Skjalge. 408. bliver dødt. 409.
 Arindisren, Hærse i Skotland. 83. sælger Kong Harald til Danmark. 82. dræbes ved Hals. 83

Register.

Armand, Kongernes. 19
 Armoder, den Gamle. 261. dør i Slaget med Jomsvikingerne. 286
 Arne, Armod den Gamles Søn. 261
 Arneide, Abbiørn Jarls Datter. 479
 Arnesønner, 129. Not. a)
 Arnfinn, Jarl paa Orkenserne. 370.
 hans Død. 371
 Arnfinn, fra Vigen. 357
 Arnliot, paa Straumej, Syffelmand. 380
 Arnold, Greve i Flandern. 108
 Arnthor, Dronning Sunnhilds Skatme-
 ster. 400
 Arnvid, Jarl i Vermeland. 90. 397
 Asa, Kong Haralds Datter, give med Kong
 Erik Edmundsøn. 473. begav sig til
 Guraad i Agder efter Gudvids Død.
 445
 Abbiørn Gundiørnsøn, fra Halogaland.
 355. fæstet Vopel paa Jidland. 424.
 faldet Dettlaas. 424 fader til Glaboge.
 Rammia. 479
 Abbiørn, Jarl paa Sudurøerne, hans Hustrue
 og Datter bortførte til Slavinder,
 479.
 Abbiørn Prud, 430. dræbes af Bruse.
 431
 Aobrandes Sønner, 356
 Aogant, en Bersærk. 435
 Aslak af Langey, en dræbes. 350.
 Aslak Holmstalle, en Jomsviking. 266
 Astrid, Kong Tryggses Dronning. 39.
 176. hendes Høitidsfest. 176. Hun kan

ger fligten. 177. maae flige til Sver-
 rig. 180. 182. fanges under Krigen
 til Holmgaard. 186. og, sættes til
 Træl. 186
 Astrid, Kong Tryggses Datter. 177
 Astrid, Sigvard Jarls Hustrue. 243.
 hendes kloge Raad. 247.
 Atgeir, en søhæret. 393
 Atle Arnvidsøn, erklæret for fredløs. 397.
 dræbes af Rættur. 398
 Atle, Jarl, hans Dødsstid. 13. Hans
 Sønnesøn. 157. Fortællingen om ham
 rettes. 457
 Atle, Arnvid Jarls Søn. 90. See Atle
 Arnvidsøn
 Audur, Hagen Jarls Datter. 183
 Audur, Ketill Glatnefs Datter. 142. 216
 Audur, Kong Riarvalls Datter. 375. var
 en Dame af stor Forstand. 375
 Augla, en Gaard. 21
 Augmund, Dr. Sunnhilds Kampertner.
 398
 Augmund, en dræber Klipp. 56.
 Augrom, Hagen Jarls Gaard ved Trund-
 hjem. 317
 Augulfsey, eller Mona. 230
 Auroaund, Islandsk Skald. 263. 352
 Austurey, blandt Bersærerne. 217. 233

B.

Balagard, de Pommerste Ryster. 403 19
 404. Not. g)

Register.

- Bar, Jarl i Al. 480
 Bard, en drabseskyldig. 383
 Bard, Helges Søn, Biskop i Island. 384
 Barðr, Hvite, fra Norge. 378
 Barðr, en boer paa Grønmo. 424. Lader en Biørn erklære fredløs. 425
 Bærskerter, sendes som Foræringer. 155.
 357
 Bedrifter, de Norstes indenlands. 363. i Irland. 387. i Østersøen. 390.
 Nutur og hans Selskab i Østersøen. 395
 Sigurd Torfsofsters. 403
 Begravelses, Skikke. 245
 Betænkning over Hagen Jarls Tog imod Kong Harald. 212. over det Jomsvikingiske Slag. 275. over Hagen Jarls Regering, Magt og Charakter. 287. over hans Endeligt. 335. over den Grumhed og Tyrannie, som han beskyldes for. 350. om de Samles Hvitrammualand. 409.
 Beiner, Eigmundsen. 217. naar drabs. 220
 Beitias, hvad er. 445
 Bergthor, Bestil, en. 430
 Berlu-Bære, i Sumsfiord. 460
 Biarmaland, Krigstog did af Harald Graaf. 51
 Bifugue, Heste. 435
 Billeder, Afgyders, deres Ringe. 232
 Biskops-Steenen, der staaes et Slag. 478
 Biskop. 126
 Biskopvæn, (Bergen). 400
 Biørn, Abbrandsøn, fra Island. 405. optages i Jomsvikingernes Selskab. 406. fik Tilnavn af Rappe (Rampe) 406. hans Tildragelser. 407. hans Endeligt. 408
 Biørn, Buns, Heste i Sogn. 395
 Biørn, den Britiske, haps Lovte. 246. hans Modstridere i det Jomsvikingiske Slag. 262. draber Hannein Kellingabane. 285. lever sin øvrige Tid i Nor. 287
 Biørne, paa Dovrefjeld. 221
 Biørn, en Mand, seer først Vinland. 416. en i Vigen. 158
 Biørn, et Dyr, erklæret fredløst. 425
 Biørn, Eyturgveifa. 180
 Biørn, Gullbere. 399
 Biørn, Jernhø, en stor Bærker. 436
 Biørn, Jernside, nedlægges af Hraud. 404
 Biørn Rappe. See Biørn Abbrandsøn.
 Biørn, Rishmand. 473
 Biørn, paa Solingen. 219. 223. 239
 Bipro-Gods. 126
 Blaamand, en havde Hagen Jarl ved sit Hof. 351. overvindes af Finboge. 428
 Blaaskerf, Fjeld paa Grønland. 411
 Bladen, saa heder et Sværd. 161
 Blodbiørn, hvad var. 433. Not. r)
 Blot Spaa, eller Blot Spaan, hvad var. 209
 Bodvar Thorsteinsøn, sejler til Island og agter Olusa. 57.

Bøgeslan,

Register.

Bogeslan, Konge i Polen. 167. 242.
 besidder Oskend. 195. 242. hjælper
 Keiser Ottho den Tredie paa Toget mod
 Danmark. 200. staaer i Forbund med
 Kong Erik Sigurssøn. 169. 207. be-
 fries fra at staae til Danmark. 244.
 hans Døtre. 243
Borgund, der et Tempel. 140. 232. en
 Borg. 140. Hagen Jarls Ellholdssøn,
 231
Borgundarholm, der røver Olaf Tryggve-
 søn. 195. der Regente. 244
Brattahlid, Erlifs Gaard i Grønland. 414
Breidafjörð, paa Island. 150
Breidafjörðinger, paa Island. 142
Brester, Sigmundssøn. 217. naar dræbt.
 220
Bretting, paa Island. 355
Brian, Murchards Søn, Unsterf Konge,
 fanges og dræbt. 389
Brimilster, en, sendes til Norge. 202
Brødhelge, i Vapnefjörð paa Island. 150
Brøggerdarvill, hvad var. 37
Bryde, Kongens, hvad var. 148
Bryllup, varer i 7 Dage. 238
Brynjulf, i Guuldalen, fornærmet af Ha-
 gen Jarl; raader at angribe og dræbe ham.
 317
Brynjulf, Ridsmand fra Vigen. 399
Bue, den Digre, en Jomsviking. 244.
 hans Lovre. 246. hans Mod. 266.
 mister begge sine Hænder. 273. styrter
 sig i Havet. 274.

Burisleif. See Bogeslan.
Buste eller **Busti**, en Træl. 184
Byrding, et Lastdrageskib. 236
Byrdo, hvilket Sted har været. 126
Bønder, i gamle Dage, hvilke vare. 14

C.

Character, Hagen Jarls. 70. 158. 201
 225. 275. 315
Kong Haralds og hans Brødre. 25
Kong Harald Graafelds. 86
Dronning Gunnhilds. 105
Ejher Klæb. 306. 310
Gunnar Hamudssøn. 390
Hallvard Hvite. 391.
Christendommen, begynder i Norge. 195
 fordrives igien. 211
Constantin, den Sorte, Vallst Fyrst
 368
Cecilia, Kong Gudbrands Datter. 113

D.

Dag, Konge i Danmark. 41
Dala Gudbrand. 36
Dalkur, Feldar-Dalkur, hvad var. 67
Daneholm, Røde sammesteds. 154
Dannemark, der Konge, Harald Graafeld
 35. omvendes til den Christne Tro. 6
 204. angribes af Ottho den Anden. 7
 der Kongernes Arveret. 76. der is-
 krig af Kong Harald Graafeld. 8
 indtages af Kong Erik i Overrig
 87

Register.

Svend. 1541 angribes af Kæiser Ottob
 den Tredie. 169. maas antage den Christ-
 ne Religion. 204. man truer der at an-
 gribe Norge. 240.
 Dannevirke, indtages af Otto den Anden.
 166. besætted af Kong Harald. 169.
 170. anlagt af Kong Godfred, og for-
 bedret af Thyra Dannebød. 170. denne
 Gølds Beskaffenhed. 174. den besætted
 og forsvares af de Norske. 175. indta-
 ges ved Olaf Tryggvasons Hielp. 201
 Dimun, Lilla. 219
 Dimun, Stort, en af Færøerne. 219
 Disa-Bloot, hvad var. 436
 Dixin, Gydas Hofmester. 195
 Dofrefield, derover Alfarsel. 220
 Domring, hvad var. 145
 Donald Blæn, Lorcans Søn, Konge i
 Færøerne. 389
 Donald, Konge i Irland. 387. hans Søn-
 ner. 388
 Dronninger, havde i gamle Dage deres egen
 Hofstat og Hofmænd. 189. holdte deres
 egne Huuskarle. 194
 Drømme, Dronning Astrids. 39. Hagen
 Jarls Trals Ræfurs. 328. 333
 Dublin, indtages af Kong Edgar. 156
 Duff, Nicolumbi, angriber Sudburerne.
 373
 Dug, saa fød som Henning. 419
 Dungall, Sudraufs Søn, dræbes. 382
 Dungall, Jarl paa Katanes. 160
 Norske Hist. 3 Deel.

Dungalanipa. 380
 Dunkader, Jarl paa Katanes. 371
 Døden, ere Jomsvislingerne ei bange for.
 282
 Døgn, hvor lang Sejlsads regnedes paa et
 af de Gamle. 417. Not. f)

E.

Edgar, Konge i Engelland, bringer de Nor-
 ske i sin Tjeneste. 53. indtager Berne i
 Vesterhavet. 156. naar kom paa Thro-
 nen. 363. gjorde de Fremmede fra Næ-
 den spage og fredelige. 365
 Edvald, en veltalig Kyrste, nedlægges. 369
 Enefampe, mellem Thorgill og Surt. 161
 Einar. See Eynae
 Eifeg, Biskop i Winchester. 303
 Engelske, lære at drifte af de Danske. 364
 Erik, Blodaskalle. 176. drevet forðum
 Sværverie. 180
 Erik, Blodgæ, været haard og grim mod
 Underfaatterne. 474. naar fik Dron-
 ning Gunnhild til ægte. 475
 Erik, Edmundsøn, Konge i Sverige. 473.
 hvor lange regieret. 471
 Erik, Jarl, Hagens Søn. 130. naar
 født. 131. Not. b) nedlægger Skofte.
 133. hans Skalde. 133. bliver Jarl
 over Rommerige og Vahuslehn. 133.
 224. hans Character. 131. bliver for-
 ligt med sin Fader. 224. kaer ham til
 mod Jomsvislingerne. 253. hjælper for-
 nem

Register.

- nemmelig til Norges [Kæbning. 275.
 frier Vagn fra Døden. 285. bliver me-
 get heromt. 286
 Erik, Raude, Grønlands Opfinder. 159.
 411. undersøger Landet, og giver ad-
 skillige Støder Navne. 412. besætter
 Landet. 413. boer paa Drattahlid. 414.
 dødes paa sin Alderdom og dør. 422
 Eriks Dræpa, af hvem gjort. 254
 Eriksey, Dr ved Grønland. 411
 Eriksgata, hvad var. 17
 Erik Sigurdssøn, indtager Dannemark.
 154. bliver Hagen Jarls Svoger. 154.
 overvinder Eyrhjørn. 154. sender Ha-
 gen Jarl Forættinger. 155. kommer Kong
 Harald Blaatand til Hjelp mod Kæiser
 Ottho 3de. 169. faaer Hjelp af Hagen
 Jarl. 205. han omvendes i Dannemark.
 205. faaer i Forbund med Kong Boles-
 lav. 207. hans Kæenighed med Norge.
 46. 227. naar død. 214.
 Eriks Spønner, (Se Harald Graafeld)
 kommer til Regjeringen i Norge. 6. hyl-
 le af dem da levede. 7. hvorledes fore
 Regjeringen. 8. 27. deres Character.
 25. 27. de gjøre sig forhadte. 50. 51.
 54. 65. deres Dødsale. 52. 60. 63.
 deres Forbindelse med Kong Harald i Dan-
 nemark. 61. 72. Not. 8). deres Krig
 med Hagen Jarl. 32. de node mange at
 forlade Kædernelander. 113. de søge at
 udrydde Konges Familien. 113
 Erlend, Hagen Jarls Søn, dræbes. 326
 Erlende, Erikssøn, Konge. 7
 Erling, af Skuggs. 262
 Erling, den Gamle, dræber Kjøp. 56
 Erling, Erikssøn, Konge. 7. indbrænder
 Sigurd Jarl. 22. sættes til Regent over
 det Thronhjemmet. 59. 69. dræbes af
 Thronderne. 69. 478.
 Erling, Hagen Jarls Søn. 253
 Erling, paa Solum. 251
 Erpr, Melbryds Søn, gjort til Slave.
 472
 Eskland, derfra Søersøer. 186. faaer
 under Rusfisk Herredømme. 187. Ind-
 byggerne der en anden Kælskærd, endvort
 Nordiske Kælskærd. 187. Not. p)
 Ethelred, Konge i Engelland, fordrer af
 Kong Sigurd for en Gæld. 53. hans
 Regjeringes Tid. 93. ham lover Kong
 Svend at dræbe fra Niget. 245. forlæ-
 ger sig med Olaf Tryggvessøn. 303. maa
 lide sig Fred med de Fremmede fra Nor-
 den. 365. tilfægter sig en Sier. 369
 Eyassford, paa Jisland. 149. 150
 Eyastier, ved Øst. 225
 Eyavatn, de Samles. 435
 Eyfirdinger, en Familie paa Jisland. 142
 Eygill, Hagen Jarls Kænddrager, dræbes.
 350
 Eygill, Skælgimssøn, Vord af ham til
 Armbærn Herfæ Hæ. 83

Register.

Eynar, Hartloft (Haardloft) 372. bli-
ver roddet af Veien. 373

Eynar, Kleining, stor Soersver. 371

Eynar, Lirke, Lehnemand. 262

Eynar, Skialaglam, 205. gjort en Sang,
Velleflo, om Hagen Jarl. 152. 175.
205. 352. var med i Slaget mod Joms-
vikingerne. 263

Eynbygd, hvad derved er meent. 435

Eyolf, Dadafallb. 133. gjort Vers til
Erik Jarl. 133

Eyolf, Rlyps Broder. 55

Eyolf, Saur, en dræbt. 510

Eyolf, Valgeffen. 150

Eystein, Alfs Søn. 481

Eystein, Glumru, 129. 303. Jarl paa
Roue. 480

Eystein, paa Vestmaur, hans Krige. 443

Eysysla, (Wiel) 46. 186. 225. var et
Soersver-Doel. 225

Eyvind, Gineson, Herse i Nomedal. 262

Eyvind, Skaldaspiller, hans Vers: Ha-
leggio-tal. 23. Hakonar-Mal. 29. Vers
til Kong Harald Graafeld. 30. 32. om
indsaldende andt Veir. 66. et Vers
Jislænderne til Ere. 67. hans Handel
med Kong Harald Graafeld. 28. paa
hans Vers har de gamle Skribente grun-
det deres Beretninger. 263

Eyvind, Snafl. 430

Eyvind Valthiofsøn, dræbt af Kong
Rhoald. 56

J.

Jabler, de Samles, om de Døde. 402.
(Not. o)

Jærperne, besætted af de Norffe. 216.
deres Beskrivelse. 217. der Regente,
217. 218. 219. 233. deres første Dø-
boere. 218. Tildragelser der. 218. den
halve gived Sigestmund. 237. den an-
den halve Hagen Jarl. 237

Jæstninger, de Samles. 234

Jalkesfangst, gammel i Norge. 111

Jinboge, den Ramme. 356. en Søn af
Asthorn Dettiaas. 479. hans Historie.
424. dræbt en Viern. 425. tager
Alf Kpitrnabe af Dage. 426. bortfører
Alfs Dotter og Skat. 427. tilgives af
Hagen Jarl Dræbt paa Alf. 428

Jind, en sendes til Jisland. 149

Jingal, Konge paa Man. 367

Jingal, Provint i Irland. 388. bekræ-
get af de Irffe. 389

Jinmarcken, tilhører Glade-Jarlene. 4. de
Norffed gamle Ret dertil forsvares af R.
Harald Graafeld, 89. den overlades Ha-
gen Jarl. 117. dens første Tilstand.
423

Jinnleik, en Skotsk Jarl. 376

Jjordaspilke, var i Kong Haralds og hans
Broders Besiddelse. 6. der Armbisen
Herse. 82. overlades Hagen Jarl. 116.
indtages af Kong Ragnfred. 125.

Q q q 2

Sisterierne,

Register.

Sisterierne, i Norge, de flaae Tell. 66.
 de drives paa Halogaland. 68
 Sitjom, der Kong Haralds og Drødres Bor-
 pel. 52. der Kong Sigurd isar. 55
 Slemsøen, paa Sunnmør. 124
 Slofe, fra ham Gortufflaggem. 216
 Jogder, Kongernes. 19
 Folk-Lande, hvilke faa kaldtes. 126
 Forbedringer, til de 10 første Dele af den
 Norske Historie. 441
 Foræringer, kostbare til de Gamles Skalde.
 341. 353. ligesaa de tappre Krigsmænd.
 381. 394
 Fremfusenhed, lære de Engelse af Saxer-
 ne. 364
 Frey, hans Tempel paa Jisland. 146
 Friderik, Bisp i Saren, føres til Jisland
 for at omvende Jislanderne. 405
 Fryderie, sættes Grundstøt i England. 364
 Not. d)
 Fyrisvall, der staaer et Slag. 154. naar
 det har staaet. 154 Not. i)

G.

Gaarde, Kongernes. 18. befæstede. 234
 Gamle, Kong Eriks næstældste Søn. 475.
 dræbes paa den Gaard Leer. 477
 Gardarike, hvad derved forstaaes. 185.
 der Regente. 185. 189. 198. der
 Love. 188. omvendes til den Christne
 Troe. 197. 198
 Garde, et Vespesæde paa Grønland. 414.

Gauta-Stær, der ligger Hagen Jarl. 209
 Gaueland, der drives Esersverter af Ha-
 gen Jarl. 46. plyndres af Hagen Jarl.
 209
 Geir, fra Jisland. 355. afbugger Arn-
 thor en Arm. 400. er med at aabne
 Sortes Gravhøi. 403. er i Fare at
 blive paagreben, men undkommer. 404
 Geira, Olaf Tryggvassons første Dronning.
 195. hun dør. 197
 Geirmund, bringer Hagen Jarl Rundskab.
 139. 250
 Geirrauder, med sin Søster Geirrid, drog
 fra Halogaland til Jisland. 479
 Gerliod, Dunsabers Dotter. 371
 Gidstæ, paa Sunnmør. 129
 Giestebudde, for Kongerne. 19. 157
 Giester, ved Hofferne. 224
 Gil, Skudarnes. 482
 Gille, Jarl, paa Sudurøerne. 163. 379.
 faaer Sigurd Jarls Søster til ægte. 382
 Gisle Sursøn, fra Jisland. 355
 Gissur, Gauternes Konge. 443
 Gissur, Hvite, fra Valders. 262
 Givtermale, dertil røver man sig Hu-
 struer. 222
 Glum Geyraason, Skald. 29. 83. hans
 Vers Graafelders Drapa. 51. 83. 86
 Glunjaran, Olafs Søn, dræbes af sin
 Tiener. 389
 Goddard, Konge paa Man. 367
 Goder, hvilke vare. 143

Godfrey,

Register.

Godfreyd, (Godes) Haralds Søn. 367.
gaar i Sold hos den Valliske Rytters Con-
stantin. 368

Godord, et Embede. 143

Godordsmænd. 143

Gorm, Erikssøn, dør i Slaget paa Larmen.
478

Gothland, Den, der fører Olaf Tryggvæs-
søn Krig. 199

Graafeld, hvad var. 87. Anledning til
det Tilnavn. 87

Graafelder-Draps, et Vers. 51. 86. 83

Grændse, mellem Overrig og Skaane. 154

Grav-Pl., hvorledes driftes. 244

Griellad, Dungalls Datter. 163

Grim, Graafeldarmule. 482

Grim, Geirso, paa Jisland. 146

Grim, Ramban. 216

Grim, Nials Søn, fra Jisland. 378

Grimmer, Draplaugssøn. 356

Grimken, den Opde. 399

Griotgard, fra Dungallsdø. 379

Griotgard, Jarl, den ældre. 22

Griotgard, Jarl, den yngre. 13. 22. 23.

Benfæst stiftes mellem ham og Kongerne.

15. hans Anslag mod Sigurd Jarl. 16.

er med at indebrænde ham. 22. maae

derover ramme Landet. 33. kommer til-

bage. 43. hans Anslag mod Hagen

Jarl. 43. han nedlægges. 45. med

ham hans tvende Sønner. 45

Griotgards-Haug. 22

Grønland, dets Opfindelse. 410. Anlede-
ningen dertil. 411

Gudbrand, Hvite, Hagen Jarls fortrolige
Ven. 253. hjalp ham imod Jomsvis-
fingerne. 260. døde i Slaget. 286

Gudbrand, i Dalene, hans Forbund med
Hagen Jarl. 36. bliver dræbt af en Pilt
ved Hagens Side. 289

Gudbrand, Kulu, Fader til Gudbrand
Hvite. 288

Guder, som saadanne hystes de Afstode. 216

Gudleif, en, hans Eliebne. 406. 407

Gudmund, Streglans Søn. 303

Gudraud Bjørnessøn, Konge. 4. hans
Forbund med Hagen Jarl. 36. han
dræbes af Kong Harald. 42

Gudraud Erikssøn, Konge. 7. hans for-
sille Ueenighed med Kong Harald. 37.
sættes til Regent over Throndhjem. 47.
fordrives derfra. 49. fordrives fra Nor-
ge. 119. hvor siden opholdt sig. 128.
han søger efter Tryggvæs Dronning Astrid.
178

Gudraud Haraldssøn, Konge paa Den
Man. 382

Gudeþd, tillægges Navn af Rime. 475

Gudrun, Lunda-Soel. 318

Gudrun, Olafs Syfter. 161

Gudruna, Gudbrands Datter. 348

Guld-Armbaande, kostbare. 32. 250.
et belønner Kong Evend et Vers med.

341

Q q q 3

Guld.

Register.

Guld Harald, hans Rikdomme. 74. 111.
han fordrer sin Deel i Dannemark. 74.
76. han nedlægger Kong Harald Graaf-
feld. 83. han dræbes af Hagen Jarl. 84.
hans Rikdomme tilfalde Hagen. 111

Gundbiørn, Ulf Krates Son. 411

Gunnar, fra Hildarenda. 121. 356. en
Son af Hamund. 345. savnes af Ha-
gen Jarl. 346. var en af de berømme-
ligste Mænd paa Nisland. 390. hans
Character og Bedrifter. 391. se flere
Forretninger i Dannemark. 394

Gunnhild, Kong Everts Dronning. 244

Gunnhild, kaldes Konge-Moder. 9. han-
des Tale til Kongerne. 11. Handel med
Hagen Jarl. 34. 57. 63. 99. 183.
hendes Anlæg mod ham. 43. 44. Sne-
dighed og Rænker. 34. 44. 57. 185.
hun forlanges af Harald Blaatand til
ægte. 100. 103. hun dræbes. 101.
hendes Alder. 101. om hun har været
Harald Blaatands Hustru. 104. hen-
des Character. 105. 158. hun efter-
stræber den unge Prinds Olaf Tryggvasson.
178. 182. staaer i Venkab med Kong
Erik i Overrig. 182. sætter Godhed
for Ruttur fra Nisland. 396. giver ham
Forretninger. 398. opholder sig i Ver-
gen. 400

Gunnhilds Sønner. See Eriks Sønner.

Guttorm, Kong Eriks tredje Son. 475

Guttred, Konge paa Man. 366

Gyda, Dronning i England. 298. ud-
velger Kong Ole den Rige til sin Gemahl.
299. hendes Svar til Kong Haralds
Gesandter. 458

Gyriha, Harald Blaatands Dronning.
244

Høtu, der en Gaard. 217. 218

Høtustiegger, paa Færø. 216.

H.

Hafgrim, paa Færø. 217. 218

Hagen, Adelskens Foster, hans Dødsaar
forbyrres med Harald Graafelds. 97

Hagen Jarl, den Rægtige. 24. følger
sin Fader i Regjeringen over Throndhjem x.
25. hans Krig med Kongerne. 32. han
slutter Fred. 33. hans Venkab og Han-
del med Dronning Gunnhild. 34. 63.
99. hans Kæsse til Oplandene. 34. til
Dannemark. 34. Anlæg mod ham. 43.
hans Forstand og Snedighed. 44. 75.
109. han dræber Griotgard. 45. han
undviger til Dannemark. 46. hans Ven-
kab med Kong Harald Blaatand. 46. 63.
64. 72. sætter sig atter fast i det Thron-
dhemsk. 49. faaer Tilnavn af den Go-
de. 50. 121. 215. 289. besidder hele
Riget indtil Stat. 57. gaar med en
Klaude til Dannemark. 58. 64. 73.
driver Oversøerier i Østersøen, paa Over-
rig og i Gautland. 45. 46. 60. 73.
hans Forbund med Kongerne paa Opland.

Register.

36-64. han opmuntrer Thrønderne til Opstand mod Kongerne. 59. 80. hans Character. 70. 158. 208. 225. 275. 315. 335. han hjælper Kong Harald i Danmark. 72. han slutter Forbund med ham mod Kongerne i Norge. 73. han smidder Anslag mod dem. 74. hans Benfæst med Guld-Harald. 75. han raader, med List at rydde Harald Graafeld af Veien. 78. han nedlægger Guld-Harald. 85. er med i Krigen mod Ordo-aden. 97. 184. hans snedige og kun- stige Anslag. 109. han betaler Skat af Norge for tre Aar paa eensgang. 111. 168. han faaer hele Strækningen fra Lindesnes til det hvide Hav. 116. 118. bliver Stattholder over Norge. 118-136. fordriver Eriks Søner. 119. opre- ter den forrige Afgudsdyrkelse. 119. over- vindes i en Sættelse. 123. over- vinder Kong Magnus. 127. hans Livs- termaal. 129. kommer i Uenighed med Harald Blaaland. 135. hvorledes beta- ler Skat. 134. 136. hans Afguds-Tempel paa Borgund. 140. han slutter Forlig med Harald Blaaland. 141. 149. betaler et mere Skat. 151. 173. faaer Vigen til det Dørige. 152. indgaaer Euvogers- fæst med Kong Erik Sigurdssøn. 154. 155. 182. bringer Gudrunerne til Lydighed. 151. hans Stærkhed. 158. han prø- ver mælt, førend han antager nogen. 159.

226. han kommer Kong Harald til Hjælp mod Keiseren Ordo 3die. 169. gaaer tilbage til Norge. 170. kommer igjen til Danmark. 171. om have Deel i Anslaget mod Olaf Trygvessøn. 182. Not. a). han gaaer fra Danne- mark til Limfjorden. 203. maae lade sig døbe. 207. han røver og plyndrer i Dan- nemark. 209. og Gautland. 212. ud- rydder den Christne Religion. 211. hans Tilnavn. 215. han eter en Deel af Færøerne. 218. hans Sindrighed. 225. hans Uenighed med de Svenske. 46. 227. han tillegner sig Færøerne. 237. hans Anstalter mod Jomsvikingerne. 241. hans Søner. 253. hans Krigsmagt og Glaade mod Jomsvikingerne. 255. han søger dem. 257. slaas med dem. 264. bliver bekymret for Olavs Ud- fald. 268. gjør et Offer af sin Søn Er- lend og opmuntrer sine Krigsfolk. 269. 273. vinder Seier. 274. hans Tap- perhed tilskrives Trolddom. 275. sætter Væge paa Jomsvikingerne. 282. fortiende at elskes. 287. hvorfor han vil lade sig give Navn af Konge. 290. bliver opmærksom paa Ole den Gædike. 305. søger at skaffe sig denne farlige Præste- dane af Halsen. 306. sætter til den Ende et Anslag. 307. bliver umiddelbart for- badt, førend det bliver udført. 315. ha- des for hans Forbød og Forsægtighed. 316. faaer

Register.

faaer Navn af Hakon den Onde. 316.
 faaer at vide, Almuene vil gribe ham, og
 forstikker sig. 319. søger at undkomme
 til Sæb. 321. men forgievet. 325.
 flygter op ad Guldbalen til Rimol. 326.
 gjør Anstalter at indbilde hans Forsølgere,
 han var druknet. 327. kommer til Ri-
 mol, og holder Samtale med Thora. 328.
 skjuler sig under en Svinestie. 329. man
 søger forgievet efter ham paa Rimol. 330.
 332. hører Olaf Tryggvessons Løfter for
 hans Drab, og frogter sig. 333. bliver
 dræbt af sin Træl Karlar. 334. hans
 Hoved sættes paa en Galge. 335. hans
 Herkomst. 336. er paadigtet mange La-
 ster. 340. hans Skikke. 352. tilgav
 Alf Apterkenas Drabsmand Frihede Na-
 me. 426

Hagen, Konge, havde en hedensk Hustru
 og afvige fra Christendommen. 477.
 var stærkere og Hovedet højere, end alle
 andre. 478. døde paa samme Sted han
 var født. 479. naar Venstabet imellem
 Kong-Erik og ham har begyndt. 484

Hakon, den Gamle, udsendes for at oplede
 Olaf Tryggvesson. 179. udsendes anden
 gang. 182

Hakon, den Gamle, i Overrig. Til ham
 sendes Astrid. 180. har drevet Over-
 vert. 180. gaar af med Seieren i en
 Trætte mod Kong Erik. 184

Hakon, Jarl, den ældre. 22. hans Døds-
 tid. 13. Not. 2)

Hakon, Jarl, Ørtogårds Søn. 481

Hakon, (Macon) drives fra Man. 367.
 maae hjælpe Kong Edgar af England. 367

Halbor, paa Skieringstad. 319

Haleggia-Tall. 292

Halvdan, den Gamle. 452

Halvdan Hvitbein, Konge. 443

Halfredr Vanrædaskald. 200. 354. hvad
 han har syngt om Olaf Tryggvesson. 295

Halgrim, Asbrandsen. 356. en stor
 Erridsmand. 393

Hallstein, Kellingabane, en Anfører for de
 Dorste imod Jomsvislingerne. 261. den
 bet i Slaget. 285

Halogaland, dets Regente vare: Sigurd
 Jarl. 4. Hagen Jarl. 70. 116. der
 en svær Hungers Nød. 85. der berømte
 Mænd. 232. dets Tilstand i Fortid
 gen. 424

Hala, ved Limfjorden, der nedlægges Harald
 Graafeld. 82. der ligger Hagen Jarl
 med sin Flaade. 208

Halvard Hvide, hans Character. 391

Halvard Sore, en dræbt. 345

Handel, see Ridsmandskab.

Hanelefe, Wiktians Søn. 471

Harald Blaatan, hans Venstabe med Ha-
 gen Jarl. 35. 46. 63. 64. hans Om-
 vendelse. 35. 63. 105. 164. 204.
 hans Handel med Kong Harald Graafeld.
 61. hans Krig med Ottfo den Første.
 62. 164. med Ottfo den Anden. 64.

Register.

73. 97. hans Handel med Guld. Harald. 75. han lofter Kong Harald Graafeld til Danmark. 81. gaar med en stor Flaade til Norge. 112. antages der til Konge. 115. hvor vidt hans Rige der strakte sig. 117. 118. 136. gaar atter til Norge med en Flaade. 137. odelægger en stor Deel af Landet. 138. slutter Forlig. 141. 149. har et Tog for mod Jisland. 142. 149. lader det fare. 150. sætter sin Søn Svend over Vigen. 153. fiden over Slaane. 153. fordrives fra Riget. 154. 165. han indsættes igien. 165. hans Character. 61. 163. 241. hans Krig med Keiser Ottho den Tredie. 168. han maae efter, gives Skatten af Norge. 173. han maae slutte Fred med Keiser Ottho den Tredie, og forbinde sig til, at lade Danmark omvende. 203. han er utroet mod sine Bunderforvandre. 205. han dræbes. 214. 216- 241. han indtager Venden. 242. han anlagger Jomsborg. 242

Harald Graafeld, kommer til Riget i Norge. 6. 9. slutter Forlig med de andre Regente i Norge. 9. indebrander Sigurd Jarl. 22. hans og Brødres Character. 25. deres fælleds Regiering. 27. hans Handel med Eyvind Skaldaspiller. 28. hans Stierighed. 31. 51. 66. hans Krig med Hagen Jarl. 32. 45. han dræber Kong Gudbrand. 42. han

Norske Hist. 3 Deel.

søger efter Tryggves Dronning Astrid. 178. hans og Brødres Anlæg mod Hagen Jarl. 43. hans Søersøerier. 51. 89. hans Tog til Viarmaland. 51. 89. hans Residenser. 50. 52. 81. han overfalder af Alnruen paa Vord. 54. han bemægtiger sig atter det Throndhierke. 58. han faaer Strid med de Svenke og Gotterne. 60. løver Kong Harald Blaatand Skat af Norge. 61. holder den tilbage. 62. 79. 81. han toffes til Danmark. 81. han omkommer i en Træfning med Guld-Harald. 83. hans Character. 86. 88. 89. 158. Anledning til Navnet Graafeld. 87. hans Krigstoge. 89. hans Dødsaar forbyttes med Harald Adelskens, Fostres. 97. hans Skikke. 30. 51. hans Edelmødighed. 158

Harald Grændste, opfores paa Grimland. 113. flyr til Sverrig. 114. naar sødt. 114. Nor. o) 155. driver Søersøerier. 114. bringes paa Hagen Jarls Partie. 115. bliver Konge paa Vestfold, Agder og i Vingulmatt. 116. 137. er Hagen Jarls Underkonge. 152

Harald Haarfager, indtager Mangerne. 365

Harald Jarl, i Gautland. 401.

Harald Jarnhaus, fra Norge. 230. driver Søersøerier. 231

K r r

Harald,

Register.

Harald, Kong Eriks fjerde Søn. 475.
Bliver knæsat af Kong Harald Blaatand.
475

Harald, paa Hilsenarey, dræbt. 383

Hardangur, der Kong Haralds og Brø-
dres Tilholdstid. 51. 55. 68. 81. 87.

Anledning til Navnet. 69

Harek, et Navn, som de gamle Skribenter
har forbyttet med Erik. 468

Harold, angriber og overvinder Den Man-
367

Harundar Fiord. 259

Hastling, en Gaard. 252

Hastein, Aale Jarls Søn. 157

Hauga-Thing. 117

Haukey, saa kaldes Harald Blaatand Mor-
ge. 136

Haulder, hvilke vare. 14

Haurd, Grimken den Godes Søn. 399.
vil et udløvere en Drabsmand. 400. er
med at bryde den berømte Eptes Høj.
401. hans Sivtermaal. 403. nedlæg-
ger Bisen Jernsibe. 404

Havard Arsell. 370

Havard Gyvande, troer at see en Trold-
270. bliver lemlestet. 273. og ihjel-
slaget. 280

Havard, i Tradvik, en. dræbt. 380

Heedemarken, der Leendmand. 222

Heistfreising, hvad var. 245

Helge, Ulfs Datter. 384

Helge Biola. 145

Helge, Haralds Søn, hævner sin Faders
Drab paa en Ulfvoldig. 383. gifter sig
med Ulfs, sin Faders Drabsmands Dot-
ter. 384

Helge Magre, sætter sig ned paa Jisland.
142

Helge, Mals Søn, fra Jisland. 378

Helge, Sigmunds Søn. 400

Hellere, fordem behøvede. 223.

Helluland, 418

Helsingland, en Deel deraf forenet med det
Thronbhiemske. 48

Hennning, Søn af Haralds Søn. 244

Henrik, Greve. 73

Henrik, Hertug af Bayern. 164

Herjolf, Haralds Søn. 414

Herjolf, Nutts Fader. 107

Herrey, der tage Jomsvingingerne Havn.
256

Hersir, en Konge af Hagen Jarls Hofs-
der. 292

Hersir, en Krigsbudstikke. 319

Hesland, Tog bidhen af Harald Graafeld.
90

Hjörundar Fiord. 257

Hjörungur Vang, Westkivells over den. 258.
der holdt et Hørfag. 264

Glade, der Sigurd Jarls Gade. 5. Ha-
vald Haarfager. 18. Hagen Jarls. 32.
121. 224. 238. der holdes Sigmunds
Dyrlup. 238. der opholder Hagen Jarls
Søn Svend sig. 253. derhen søgte
Hagen

Register.

Hagen Jarl at undskynde, for Almuenes
 Hofsølgelse. 321
 Hades Jarler. 142. 215
 Haudover, (Ludvig) 370. Jarl. 375.
 hans Sivertmaal. 375
 Hofmand, en af Hagen Jarls, mister begge.
 sine Arme udfyldig. 384
 Hofue, en Gaard paa Garse. 217
 Høgne, den Hvide. 345
 Holmgaard, der plyndres af de Norſke. 229
 Holmgard, hvad derved fortaales. 185. der
 Regente. 185. 189. der Love. 188.
 der Handel af de Norſke. 219. derfra
 Søersøvere. 226
 Holmgøngs-Rafn, en, dræbt. 410
 Hordafare, hans Efterkommere. 144
 Hordeland, tilhørte Kong Harald og hans
 Brødre. 6. der Herfer: Thord. 52.
 Rlop. 52. der i ſæt opholdte Kongerne
 ſg. 51. overlades Hagen Jarl. 116.
 indtages af Kong Magnfred. 125. der
 mægtige Mand. 157. 433
 Horn, brugte i Vieftebude. 245. 246
 Grafn, Holmgards Kare. 219
 Grafn, Ketill Høngs Son. 147
 Grane Vldføle, Harald Grandskes Fosters
 broder. 113
 Groald, Angmundſen, dræber Rlop. 56
 Groar, Haraldſen, giver et Lovte at bryde
 Sotes Hsi. 401. søger Othlin om Hielp.
 402
 Grov, eller Groar den Hvide, opfofter Ha-
 rald Grandske. 113

Grollang, hans Eftermand paa Jisland.
 142
 Gu (Hyeller Jona) en De, hvorchu giordes
 Villeggrims Reifer. 388
 Gudviksvall, der Hagen Jarls Skibſka-
 de. 49
 Gumle, Hunnernes Konge. 443
 Gunde, Jarl, fra Skotland. 380
 Gungers Væd, plager Norge. 65. ligger
 ſaa i Jisland. 66. 96
 Gvarf, Grønlandſk Herberg. 411
 Gvede, vild, findes i Nordamerica. 421
 Gvitramannaland, de Gamles. 408
 Gvitsark, Fjeld paa Grønland. 411. (Nor. o)
 Hædinger, hvilke vare. 14
 Hørde, fra Jisland. 355
 Høye, de Dødes, bleve brudte i de Hedenſke
 Tider. 474

J.

Jæderen, der Erntsmænd. 177
 Jæmteland, dets Forfatning under Kong
 Harald Gråafeld. 48. var forenet med
 det Trondhjemſke. 48
 Jærnstiegge, en Norſk Høfding. 260
 Jæmter, et Skib, fratages de Trondhjem-
 ſke af Olaf Tryggvæſen. 199
 Jærter, hvor mange fra Finnmark til Stat.
 126. de ørkensifte eie Katanes. 160.
 de paa Katanes. 160. paa Sudburſerne.
 163. de, ſom vare ſamlende imod Joms-
 vikingerne, ſkilles ad. 286. agtedes hos
 R r r 2 de

Register.

de Samle ligesaa høit som Konger. 291.
 hvor de ærkensiste har havt deres Sæde.
 379
 Jarlsdal, ei nu at finde. 320
 Jarlsbeller, en Hule. 327
 Jarnbarden, Erik Jarls Skib. 266
 Jaropolt, Konge i Rusland. 185
 Jffe, den ene Deel af Vestfold. 144
 Jisland, der Hungers Nød. 66. Bøn-
 derne der taltes. 67. hvor hastigt gandske
 bebogget. 67. 142. der en anden Hun-
 gers Nød. 96. de fornemste Familier
 der. 142. Landets første politiske For-
 satning. 143. 144. 147. der Thinge
 og Thingsteder. 145. 146. inddeles i
 Fiorbunger. 146. der Laugmand. 146.
 147
 Jislandste, seyle paa Norge. 87. digte
 Nidvise om Harald Blaataand. 142. ere
 i Anseelse udenlands. 148
 Jislandste Ridsmands: Varer, 87. Han-
 del og Sejlsads dermed udenlands. 148
 Inge, en Skald paa Jisland. 355
 Ingeborg, Hagen Jarls Datter. 129
 Ingeborg, Kong Tryggues Datter. 177
 Ingeborg, Thorkells Datter. 246. givtes
 med Vagn. 286
 Ingiald, Svensk Konge. 442
 Jome, et Distrikt i Pommern. 242
 Jomsborg, hidhen flyer Kong Harald. 154.
 om er Julin. 242. anlægges af Valnar-
 toge. 242. dets Forstandere. 242

Jomsvikinga/Slaget, naar skaet. 240
 Jomsvikingerne, følge Kong Harald Blaa-
 tand til Norge. 139. 151. sætte ham
 paa Thronen igien i Danmark. 165.
 deres Forsætning. 242. deres Love. 243.
 deres Tog til Norge. 249. deres An-
 komst til Sunmør og Fremfart der. 255.
 spørge lange forgievet efter Hagen Jarl.
 256. faaer Efterretning om ham. 257.
 tænke at overrumple ham. 258. vare
 skiddbare Mand. 264. komme i Knibe.
 270. begynde at flye. 271. blive fang-
 ne. 281. - henrettede saa nær som Tolo,
 hvilke løslades. 283. og belønnes. 286.
 Jordskiold, et troes at blive hørt ved en
 Gravhøis Nabning. 402
 Jostein, Eriks Søn. 185. var Ole Tryg-
 guesøns Morbroder og Høfding i Norge-
 306.
 Joter, (Jetter) hvor har havt deres Volk-
 ger. 457
 Joterne, Aernes og Gudernes Klender. 120
 Jotun Bjørn, fra Dour. 457
 Jotun Bruse, en Trold og Mandader. 430.
 dræber Asbjørn Prud. 431. dræbes selv
 af Orm for Die. 433
 Jpsvitt, udplyndres. 369
 Irland, bekriges af Kong Harald Graafeld.
 89. indtages for det meste af Kong Ed-
 gar. 156
 Jleif, Biskop, hans Dødsaar. 92
 Julin, om er Jomsborg. 242.

Jør,

Register.

Ivar, Ostmanns Underkonge. 389

Ivar, Bisfadme. 444

R.

Rare Solmundarson, fra Jisland. 157.

182

Rare Solmundarson, fra Norge. 378.

henter Skat fra Sudurgerne. 379

Rarfur, en af Hagen Jarls Trælle. 282.

følger Jarlen allene. 327. fortæller ham

sine Drømme. 328. 333. Kiuler sig

under en Evineste mod Jarlen. 329.

dræber Hagen Jarl. 334. bliver derfor

halehugget. 335

Karl, Olaf den Gamles Søn. 90

Karlohsfut, Erikson. 185. var Olaf

Tryggvesson's Mordbroder. 306

Katanes, erobret af de ærkensiste Jarler.

160. der Jarler. 160

Kenneth, Konge i Skotland. 373

Ketillbiørn, fra Nomedalen, hans Efter-

mand paa Jisland. 142

Ketill, Høng. 147. 391

Ketill, Hordakare. 52

Kialarnes, paa Jisland. 145

Kialarnes Thing. 149

Kiar, Vandlernes Konge. 444

Kiarvall, Konge paa Jisland. 345

Kielsenhed, lærde de Engelske af Blammin-

gerne. 364

Kiemper-Høje. 124. 125

Kilder, de, hvorfra denne Deels Historie er

tagen. 354

Kjøbmandskab, de Jislands paa Norge.

87. de Norstes paa Rusland. 219. det

hindres et af Visingerne. 225. de Nor-

stes paa Sverrig. 227. Exempler der-

paa. 437

Klæder, de Gamles, tilhørende. 67

Kleifar, en Estlander. 187

Klerkon, en Estlander. 186. 190

Klyp, Hæse, hans Herkomst. 52. han

sendes til Engeland af Kong Sigurd. 53.

han dræber Kong Sigurd. 56. dræbes

derover selv. 56. hans Døds drømmes

frøsløse. 57

Knarret, et Slags Skibe. 232

Knud, Dana-Ast. 75. 164.

Kolbein Arnlietsøn. 348

Koll, en berøgtet Oversætter. 345. drø-

bet. 347

Kollstæg, en stor Stridsmand. 393

Kone-Visene, et Vers. 342

Kongahello, der Kongernes og Dronning

Gunnhilds Residence. 50. 60. en gam-

mel Kjøbstad. 249

Kongelæst, en Jæst Konge. 387

Kongerne, i gamle Dage, deres Keiser i

Riget. 16. deres Forretninger. 18.

deres Gaarde. 18. Fogder, Folge, og

Siofkebude. 19. 157. Undersaatternes

Ket mod dem. 41. deres Tid, at give

Audience. 55. 184. 231. dem tilskri-

ves gode og onde Lieder. 65. de funde et

nøde Undersaatterne til Krigstog, uden

K r 3

til

Register.

til Landets Forsvar. 172. de Høloge-
Landets Residence. 441
Kraak-Gvidar, Osig Læstegs Søn. 482
Krig, imellem Kongerne og Hagen Jarl.
32. 42. imellem Jarlerne. 374
Krigs-Budskab. 252. 319
KrigsKunst, de Gamles. 228
Krigstøge, Svend Tryggvases i Engels-
land. 300
Kurland, der drives Overstyret af Hagen
Jarl. 46.
Kvaran, Konge i Dublin. 298
Kvældulf, Brunda Dials Søn. 460

L

Laradal, i Cögn. 138.
Landst, de gamle Danst. 396
Langvæd, en Gaard paa Sunmst. 124
Laugmand, paa Jisland. 145
Laugmands, Embedet. 147
Leene, Sistebeds. 19. Krigs. 20. deres
ældste Beskaffenhed i Norge. 237. 238
Leif, Eriks Søn. 414. opleder Vinland.
418. finder Vintræer der. 411. bliver
en Christen, og sørger for Grønlandernes
Omvendelse. 422. faaer Tilnavn af hin
heppne 423
Levanger, en gammel Riddskab. 249.
Lhanvanoc, 369
Lhyarch, Vallist Byrke. 369
Limsfjorden, der samle Jomsvingerne sig.
249

Limgards Sida, Strandkanten af Eshel-
marken. 398
Liobhus. (Lodse) 346
Liotr, Thorfinsons. 370. bekrieger af sin
Broder. 374. vinder Eder, men dør
af sine Saar. 375
Lodde, til Begeskaale, de Gamles. 353
Loden, fra Hingals-ey. 479
Love, Heidsiöla. 130. Frostathing og
Gulathing. 130. Ulfstok. 131. 144.
Gulathing, en ældre end Hagen-Adelsteens-
Fostret. 145. vedtagne i Holmgaard.
188. 190. Jomsvingernes. 243. stræn-
ge mod dem, som bringe falske Krigsbud.
252. om Overstyrets Deling. 297.
for Kvinder, som vilde indtage Land til
Behovse. 480
Løfter, holdes ubrodelige. 231. giorte i
Sistebede. 245
Løst-Penge, for Trelle. 188.

M

Maader, de Gamles, at tilegne sig øde
Lande paa. 480
Maccus, Konge over mange Her. 156
Magbiotr, Skiff. Krigsansører. 374.
overvindes i en Træfning. 375
Malonat, Jarl, fra Skotland. 380
Man-Derne i Vesterhavet, indtages af de
Norse. 365. regierende Kongefamilie
der. 366
Mandebod, dobbelt. 236

Matz,

Register.

Mark, hvor mange Ore paa den. 67. hvor
 mange Penge. 67
 Markland. 419
 Marsley, eller Mors, der sætter Harald
 Blaatand sig. 204
 Masuv-Træe. 422
 Medalsdal, der bød Thorleif den Blise. 130
 Medalshusum, i Gaulardal, der reiser Ha-
 gen Jarl hen til Gieskebud. 317
 Medelpad, forenet med det Thronshiemse.
 49
 Melachlin, søger Havn over Ostmandene.
 388
 Melbryd, og Melkan. 472.
 Melkolf, Konge i Skotland. 379
 Melkorfa, Myrklats Datter. 388
 Mergiol, den 3rde Konges Olionals Døt-
 ter. 472
 Midjoflene, paa Grønland. 411
 Minde, hvorledes driffes. 245
 Mors, (Mosen) en Bøe. 181
 Mod, Joinsvifingernes, sat Prøve paa.
 282
 Moldan Jarls Søner. 379
 Moldatun, paa Nordmør. 15. 22
 Molde, et Guldarmhaand. 32
 Mossellinge, paa Jisland. 142
 Mule-Thing, i Sverrig. 41
 Munkholm, forhen kun brugt til et Ketter-
 fed. 335
 Murtach, (er Myrklartan) 388
 Myremalm, at tilvirke, har Jislænderne
 først bragt til Norge. 461

Myr-Kiartan, Konge i Irland. 399
 Myrene, tilhøre Ragnerne. 6. 50. ind-
 tages af Hagen Jarl. 50. der Regente:
 Enskeln Blumru. 129. Leensmand:
 Skofte. 129. Thorer Jarl. 337 Not.
 o). Tildragelser der. 429

N.

Naonsæste, var i gamle Dage brugelig. 344
 Nereide, Sigurd Jarls Syster. 163. give-
 tet med Blise Jarl. 382
 Nid: Viist, digtet om Harald Blaatand.
 141. 149
 Nomedalen, der Regente. 70. 117.
 overlades Hagen Jarl. 117
 Nordr-Øer, paa Sunnmør. 124
 Nordmør, hvor vidt strakt sig i gamle Dæ-
 ge. 22. Not. r). der Briotgard Jarl.
 44-45. overlades Hagen Jarl. 116
 Norge, plaged af en svær Hunger. 65. saa
 kaldes Halogaland og Thronshiem i ser.
 73. 92. Not. e). dets flette Tilstand
 under Harald Graafeld. 109. Skat be-
 tales deraf til Kong Harald Blaatand.
 111. indtages ei strax efter Harald Graa-
 felde Død. 102. 112. 115. Religio-
 nens Tilstand der. 26. 119. 202. 210.
 de Christne udryddes af Hagen Jarl. 211
 — der Konger og Regente:
 Harald Graafeld og hans Brødre. 5
 Tryggve Olaf Sø, i Vilgen. 4
 Oudraud Blønsen paa Vestfold. 4

Sigurd

Register.

Sigurd Jarl, i Throndhjem og paa Ha-
 logaland. 5
 Hagen Jarl, sammesteds. 25. 116. 118
 Dala Gudbrand, i Gudbrandsdalen. 36
 Erling, eller Erlend i Throndhjem. 59
 Harald Blaataand, Overkonge. 115. 136
 Harald Grædste paa Vestfold, i Vingul-
 mark og paa Agder. 116. 137
 Hagen Jarl, der Stattholder. 118. paa
 hvilke Billaare. 134
 Norge kaldes Haut. 136. Uenighed
 med Sverrig. 46. 227
 Norste, drive Handel paa Island. 148.
 deres Søerøverier frem for andre. 162.
 deres Handel paa Rusland. 219. 378.
 ligesaa paa Sverrig. 227. de plyndre i
 Rusland. 229. handle paa Island. 307.
 udvandre til Island. 354. deres Her-
 redomme paa Den Ræn. 365. plyndre
 i Engelland. 368. deres Debriverer i Ir-
 land. 387. i Østersøen. 390. i Dan-
 nemark og Smaalændene. 392. Exem-
 pler paa deres Handel. 437.

D.

Obrostad, paa Jæderen. 177
 Odelsret, mistede Deboerne i Egnars Tid.
 377. men fik den tilbage af Sigurd Jarl.
 377
 Oseig Lasskeeg, Kraku Rheidars Fader. 482
 Offerfest; anrettes af Hagen Jarl. 209.
 Spaadom gives under den. 209

Oftruslad, paa Jæderen. 176
 Oftringer, hedenske, forlode nogle, uden at
 lade sig døbe. 476
 Oglu, en Gaard. 21
 Olaf, Digurbain, Konge. 446
 Olaf, Jarl, paa Katanes. 159
 Olaf, Kettilson, fra Elbo. 378. nedlæg-
 ges i en Eræfning. 379
 Olaf Rværan, Konge i Dublin. 309
 Olaf, Pa, fra Island. 107. 355. hans
 Reise til Norge og Island. 399. saa
 kalder for sin Deltighed. 388
 Olaf, paa Hordeland. 157
 Olaf, Sigtrygsson, Overkonge i Island.
 387. gjør en Pillegrimsfærd, og dør af
 Sorg. 388
 Olaf, Trætrelgia. 442
 Olaf, Sønske, eller Skotkonung. 154
 Olaf, Truggueson, hans Fødsels Aar. 91.
 92. 166. 178. han fødes i det Sand
 Naund. 177. med ham maae man sige
 til Sverrig. 180. 182. han efterfættedes
 der. 183. han fanges og sælges. 186.
 Kjøbes frie. 188. hævner sin Fosterfa-
 ders Død. 188. opdraget i Kong Bal-
 demars Hof. 190. 191. hans store Hæ-
 dighed i Legems- og Krigs-Øvelser. 191.
 han bringer frakøbne Lande under Kong
 Baldemars Ebdighed. 192. driver Sø-
 røverier i Østersøen. 194. 199. giver
 sig Navn af Ole Girdste. 195. giver
 sig med Geira. 196. omvender Rus-
 land

Register.

- land til den Christne Troe. 197. pritim-
signes i Grækenland. 198. giver Raad,
at lade tage Dannevirke. 291. kaldes Ole
hin Girdske. 293. boer i Jomsborg
om Vinteren. 294. foretager Overser-
toge i Vesterhavet. 295. lader sig døbe.
296. tager sig Navn af Ole den Rige.
297. kommer til Engelland. 298. var
i sin Tid den heiligste Mandsperson. 299.
bliver andengang gift med Dronning Gy-
da i Engelland. 300. hjælper sin Søn-
ger Kong Svend, at bekriige Engelland.
301. faaer Lyst at komme til Norge.
302. bliver confirmeret i sin Daab,
og forlader Engelland. 303. gaar til-
bage til Østersøen. 304. kienker Thorer
Klaf sin Fortrolighed. 310. lader sig
overtale, at gaar over til Norge. 313.
kommer i Land ved Agdenes. 314. faaer
Underretning om Thronernes Opstand
imod Hagen Jarl. 321. og af sine Mæ-
dresdte om Thorer Klafs Anlag imod
ham. 322. raadforer sig med dem i den
Sag. 323. kommer i Fare at blive
dræbt. 324. dræber selv Erland, Hagen
Jarls Søn. 326. kommer til Nidar-
nes. 330. paatager sig at være Thron-
ernes Ansører. 331. lover den store
Belønninger, som kunde dræbe Hagen
Jarl. 332. lader halsbugge Jarlens
Drabsmand. 335
- Olaiv, Konge paa Man. 366
- Norske Hist. 3 Deel.
- Olave, Konge paa Man. 366
- Ole, den Girdske, see Olaf Tryggvesson.
- Olegg, Konge i Rusland. 185
- Olcif, Hiallee. 147
- Olfuse, paa Jisland. 150
- Olga, Dronning i Rusland. 189. ind-
fører den Christne Troe. 197
- Olufa, Abbiarn Jarls Dotter. 479
- Olufa, Klyps Hustru. 52. forføres af
Kong Sigurd. 54. maae flye til Jis-
land. 56
- Olufa, Thorstein Rodets Dotter. 216
- Opdal, ei først bebygget af Thorkel Thura-
frost. 222
- Orkna-Eiv. 222
- Orlaug, paa Ejsuherge. 145
- Orm Lyrgia, paa Stein. 318. opbrin-
ger Almuen imod Hagen Jarl. 319
- Orm, Storlofsen, haandsafadvanlig Styre-
te. 429
- Ost-Gotland, der Siolf den Gamle. 90
- Ostmandene, kaldes de Norske. 387
- Othin, hans Sendebude, Navne. 209
- Ottar, Jarl i Vest-Gautland. 210
- Otho, den 1ste Tog til Dannemark. 62.
164
- Otho, den 2dens Tog didhen. 64. 73.
164. han indtager Dannevirke. 73.
maa- gaar tilbage. 73
- Otho, den 3die, Bevist, at han har ført
Krig imod Dannemark. 166. 167. gi-
ver Kirkerne i Dannemark Privilegium.
- 167.

Register.

167. underligger sig Venden. 167.
foretager et Tog mod Dannemark. 168.
overvindes. 170. fornyer Krigen. 173.
flaarer den Danske Flaade. 174. er vans-
kaldig mod den Norske. 175. angriber
Dannevirke forgieves. 175. indtager
den. 201. sender Skibe til Norge for at
omvende Landet. 202. de nødes at gaae
derfra igien. 211. han nøder Kong Ha-
rald at slutte Fred, og lade hele Danne-
mark omvende. 203
Overmagt, Grund til de Danskes i En-
gelland. 364.

P.

Palnatofe, sætter sig op mod Kong Harald
Blaatand. 216. 241. Kaffer Kong
Evend at bestikke. 241. anlagget Joms-
borg. 243
Patrik, Ivars Søn, omkommet. 389
Paul, en grædsk Bisp, omvender Rusland.
198
Penge, de Gamles, hvorledes kunde regnes.
67. hvor mange paa en Øre. 67. Fulde
de i Pesten døde fordem have med i Hæle.
446
Petrissa, Dotter af Harald. 2. 108
Podagra, var fordem en usædvanlig Syg-
dom. 446
Pribislaw, de Venders Fyrste. 108
Prindsigd, en nu ubekendt D. 259

R.

Raadslage, hvorledes de Gamle satte. 74
Rasn, Hilmrefsfare. 409
Rasn, Holmgardsfare. 219
Ragnar, Olafs Søn, nedlagt. 388
Ragnfrod, Eriksføn, Konge. 7. han for-
drives fra Norge. 119. slaar Hagen
Jarl i en Søetrafning. 123. overvin-
des og maae forlade Norge. 127
Ragnhild, den Rige, givet Haralds Ge-
sandtere Afslag. 472
Ragnhild, Hagen Jarls Dotter. 129
Ragnhild, Kong Eriks Dotter. 317.
fuld af List og Ondskab. 371. givet med
tre Brødre efter hinanden. 372
Ragnhild, Thorolfs Dotter. 222
Randver, fra Holmgaard, en Viking. 226
Raudabjørn, lært Nordmændene at tilvirke
Myremalm. 461
Raund, en stor Æse, der sødes Olaf Tryg-
guesføn. 177
Ravne, Othlus Gendebude. 209
Reas, en Esklander. 187
Regieringen, dens Forsatning under Eriks-
sønner. 8. 9. 27. 29. 51. 66
Reginald, Konge paa Man og Trøldmand.
366
Regner Loddbrof, hans Besiddelser i Nor-
ge. 61. hvor langt strakte sig. 445
Rekstesia, et Vers. 196
Rekon, d.e. Reihon, en Estlandsk Qvinde. 187
Religionen,

Register.

Religionen, dens Tilstand i Norge under
Eriks Sønner. 26. under Hagen Jarl.
119. den Christne, lærte Bægerne i
Orstenland. 198. den udryddes i Norge
af Hagen Jarl. 211
Riisemænd, hvilke saa kaldtes. 14
Rogaland, besiddes af Kong Harald og
Brødre. 6. der i sær opholdte Kongerne
sig. 51. overlades Hagen Jarl. 116.
indtages af Kong Magnus. 125
Rogne, en Gaard paa Sunnmør. 124
Rognvalld, Haken den Gamles Søn. 183
Rognvalld, fra Hrolf paa Stat. 260
Rognvalld, Jarl, paa Møre, hans Slægt
register. 453
Rognvalld, Kong Eriks ældste Søn. 475.
kalder Skratti. 474
Romerike, der Konger: Tryggve Olafsen.
38. der Erik Hagensen Jarl. 133.
Romsdal, var i Kong Haralds og hans
Brødres Eie. 6. indtages af Hagen
Jarl. 50. overlades ham. 116. der
Regente. 129
Rusland, hvorledes fordm kaldet. 185.
Se Holmgard, Gardarike. Omvendtes
til den Christne Troe. 197
Rutur, fra Jisland. 107. 355. 395.
saaer Dronning Sunnhilds Venskab. 396.
opholder sig ved Kong Haralds Hof. 397.
hans Estrid med Aile. 397
Rygardbit, 118.

C.

Sæheim, der Kong Haralds og Brødres
Boepæl. 52
Sandrey, blandt Fæstene. 217. 218
Sandserne, deres Brug besidde de Gamle i
høi Grad. 221
Selvdom, 234. 235
Sielland, dets Jarler. 243
Sidumænd, paa Jisland. 142
Sigmund, Brøstesøn. 219. bringes over
til Norge. 219. dræber en frem Værn.
221. hans Bedrifter i Svæver-Toge.
224. 225. 229. hans Færdighed i
Krigs- og Legems-Øvelser. 224. 229.
235. han staaer de Svenske. 228. 229.
hans Handel med Harald Jarnhau. 230.
han gaar til Fæstene. 232. Forlig
imellem ham og Thrand. 236. 238.
holder Bryllup med Thuride. 238. over-
vintrer paa Fæst. 239. staaer Hagen Jarl
tappert bi imod Jomsvingerne. 273.
Sigmund, en Søn af Lampe, Skald,
paa Jisland. 355
Sigmund, paa Fæst. 217
Sigrid, Storraade, giort med Kong Erik
Sigurfall. 154. 155. naar sødt. 155.
483
Sigtryg, Konge i Vendll. 442
Sigurd, Biskop. 313
Sigurd, en, dræber Kong Sigurd Olaf.
56.
Sigurd,

Register.

Sigurd Erikfen, Olofa. 7. sættes til Røgent over Thronðhem. 47. fordrives derfra. 49. opholder sig paa Hærbeland. 52. hans Character. 53. hans Krige-toge i Engelland. 53. han fordrer Kong Ethelred for en Gæld. 53. forfører Røyp Herfes Hustru. 54. dræbes der-for. 56

Sigurd, Eriks Søn. 185. bliver Rigsforstander i Jylland. 186. indtræder Stort i Estland. 184. kiser sin Oyster-søn, Preinds Olaf, fræ. 188. kommer i Valdemars Tjeneste. 189

Sigurd, Hlade Jarl. 4. slutter Forlig med Kongerne. 9. Venftab mellem dem stiftes. 13. 15. hans Alder. 13. Not. a). Anslag mod ham. 16. han indbrændes. 22. kaldes Hyrna Jarl. 24. hans Døds-Aar. 41. Not. c)

Sigurd, Jarl, den 1ste. 160

Sigurd, Jarl, den 2den, paa Orkense. 163. kaldet Digre. 375. hans Krige mod Stotterne. 376. faaer en Hane af sin Moder. 377. vinder Seier over Stotterne. 377. hans videre Bedrifter. 378. vinder nok en Seier over Stotterne. 380. uddeler Foræringer. 381.

Sigurd Røppe, en Jomsviking. 244. hans Lovre. 246. flyr af Slaget. 274

Sigurd, Ring, hans Besiddelser i Norge. 61

Sigurd Stalklingar, fra Steigen. 260

Sigurd Torfsofte, fra Island. 355. hans Bedrifter. 403. undkommer af sit Fængsel. 404

Sigurd Orm, i Hie, hans Besiddelser i Norge. 61. 445

Sigvald, Jarl, Jomsvingernes Anfører. 243. 244. fører Kong Svend fangen bort. 243. lover at giøre et Krigstog til Norge. 246. sætter det stær i Værk. 248. opmuntrer sine Følk til at flye. 271

Sigvat, den Røde. 345

Silde, Gifterier, paa Halogaland. 68

Siolf, den Gamle. 90. hans Sønner. 392

Sire-Na. 7

Sitrik, i Dublin. 310

Sitrik, Olafs Søn. 389. bliver Ostman-bernes Konge. 390

Skæane, angribes af Olaf Trygvesson. 199

Skæge, Skosteson. 129. var fra Norge. 480

Skaldmeyer-Eynar. 352

Skallde, Glum Geirason. 29. 51

Lyvind Skaldaspilker. 29. 66. 67. 263

Lygill Skaldgrimeson. 83

Lyolf DadaSkald. 133

Eynar Skaldaglam. 152. 352

Halfred Vandredaskald. 200

Hurvaund, Vigfus, Thorleif,

Skuma, Tindur Skalkelson, og

Thordr Kollbeinson. 263

Thorleif

Register.

- Thorleif Mandstedsøn, sang Hagen**
 Jarl til Nere. 338. 354
Hagen Jarls Skallede. 352
Skapte Thorodsen. 354
Hulver Hænfa, Audun Jusskilda, og
Thorbiørn Hornkløse, vare Kong Ha-
ralds Skallede. 462
Skann, en Bygd, 180. paa Romerige.
 181
Skedar-Brandt, Konge i Norge. 469
Skibe, Krige, deres Besætning. 200. 224.
 227.
Skibe, Knarrer. 232. **Byrking.** 236.
 Ti beprydede med Skallede. 379
Skibo, Flaade, Kong Edgars. 156
 Hagen Jarls. 171
 Jomsvingernes. 249
Skofte, Skagesen. 129. 132. 260
Skoglar Tøfte. 114. 154.
Skogn, en Bygd, paa Romerige. 181
Skopte, en af Hagen Jarls Tralle. 282
Skotland, bekriges af Kong Harald Graas-
 feldt. 90
Skotlands-Fiord (Perlands-Fiord) 379
Skærlinger, beboet Grønland. 413
Skribente, de gamle Skrivemaade. 36.
 hvorpaa de have grundet deres Beretnin-
 ger. 263
Skufey, blandt Fæerterne. 217. 234
Skugga, en Gaard paa Sunnmøre. 252
Skule, Thorfinn Søn. 370. faaer Titel
 af Jarl. 373. bekriger sin Broder. 374.
 bliver nedlagt i Olaget. 375
Skulpe, paa Sunnmør. 124
Slag, hvorledes holdtes til Sæd. 225.
 229. til Lands. 228. der Jomsvis-
 kinge. 259. 264. 272. et imellem
 Kong Hagen og Eriks Sønner paa Rø-
 men, naar har staaet. 478
Slægtere-registere, over Sigurd Hiorrs For-
fædre. 446. 447. **Ragnvald Jarls paa**
Nere. 453. **Kong Olaf Hvitets, Brage**
Skallede. 470
Smaaland, plyndres af Hagen Jarl. 209
Snakalf, fra Dugalska. 379
Snæul, paa Færø. 217
Snorre-Gode. 356
Sogn, besiddes af Kong Harald og Brødre.
 6. overlades Hagen Jarl. 116. ind-
 tages af Kong Ragnfred. 125. der be-
 ramte Mænd. 159. 433. naar Kong
 Harald først underlagde sig. 461
Soike, en Norst Søerøver. 106
Sola, paa Jæderen. 251
Solum. 251
Solunder, Der uden for Sogn. 138. der
 laae Harald Blaaland med en Flaade.
 141
Solvo, en Gaard. 15. 22
Soote, en bergant Viking. 401. hans Be-
 gravelses-Sten brydes op. 402
Sotanes, der dræbes Kong Tryggve. 40
Sote, en, bliver hængt. 395. 398
Spaadomme, gives under Oftringer. 209.
 dertil brugtes Greene. 209. Not. uu).
 246 3 Spørge,

Register.

Spørgsmaal, et mærkværdigt af barbariske
Folk. 282

Staffarle. 381

Stavanger, gammel Kjøbstad. 249

Steinavog, paa Sunnmør. 231

Steingrim, Klyps Broder. 55

Steingrim, Thorkels Fader. 223

Steinkær, gammel Kjøbstad. 249

Stforadal, en Dalskræning. 21

Stord, der Klyp Herse boet. 55

Straumsøey, blandt Færøerne. 217

Strut-Garald, Jarl. 243. hans Sø-
ner. 244

Styrbiørn, omkommer i et Slag. 154.
naar død. 214. foreskæer Jomsborg.
242

Styremænd, vare fordm ei ringe Folk.
359

Størkar, af Gimsrum. 260

Sudurøey, blandt Færøerne. 217. 234

Sudurøerne, betale ei Skat i 3 Aar. 156.
161. indtages af Kong Edgar. 156.
staae under de ærkensiske Jarler. 157.
378. tvinges at betale Skat til Hagen
Jarl. 161. deres gamle Skatkyldighed
under Norge. 162. blive Hagen Jarl
Skatkyldige. 162. der Jarler. 163.
maa betale Skat til de ærkensiske Jarle.
379

Sundovall, der har Hagen Jarl sit Skib-
stade. 49

Sunnmøre, overlades Hagen Jarl. 116.
der Leensmand. 229. der Gaarde. 231. 252

Surtur, Jarnhans, en Søerøver. 181

Svandes, Navne. 161

Svatoslav, Konge i Rusland. 185. 189

Svade, Totum, Norden for Dovre. 456

Svafadardal, paa Island. 145

Svend, Dues Søn, undgaar ved sin Sø-
nighed at miste Livet. 283

Svend, Hagen Jarls Søn. 153. 224

Svend Tvoftæg, besidder Wigen. 152.

satte til Statthalder over Skaaene. 153.

fordriver sin Fader. 154. 216. fordriv-

ves af ham. 165. naar død. 204.

setter sig op mod sin Fader. 216. 241.

jevn gammel med Alfe, Wagns Fader.

241. føres fangen til Wenden. 244.

faaer Sunnhild til ægte. 245. lover at

drive Kong Ethelred fra Wiger. 245.

hans Anslag mod Hagen Jarl og Jom-

vikingerne. 247. 248. paasører Eu-

gelland Krig. 301. angriber Den Man.

369

Sverrig, der drives Søerøverier af Hagen

Jarl. 46. 48. deres Uenighed med Nor-

ge. 227. plyndres af de Norste. 227

Sviar-Fylking, hvad var. 228

Sviastier, de Øvenske Offiere. 229

Sviney, en af Færøerne. 219. 233

Syillingar, kaldte vore Forfædre de Scillo
Re Dir. 296

Spærøvere, deres voldsomme Fremfart.

107. Norste. 161. 225. Estlandste.

186

Sperp

Register.

Sperpverier, Hagen Jarls. 35. 46. 48.
60. Not. m). Kongernes. 37. Ha-
rald Graafelds. 89. Olaf Tryggvasons.
194. 199. 294. Sigmund Brestfons.
225. 229. de hindre ei meget Hande-
len. 225. Harald Jarnhaufes. 231.
svedes af de første Christne i Norden. 295.
de Norſkes i Veſterhavet. 363
Speſlag, det langvarigſte, ſom er holdt i
Norden. 259. i Hisingra Vaag. 264.
267. 272. Betænkning over en Deel
Tildragelſer i ſamme. 275
Spervæsen, de Gamles Gærdighed deri. 415
Not. b)

T.

Tandemaade, en af de forrige Tiders Da-
mers. 376
Tandfæ, Hagen Jarls. 320. hvad er.
321. Not. q)
Tempel, Afguds, paa Borgund. 140. 232.
ere i hvert Tinglaug paa Jisland. 146.
Bryd paa Thveraa. 146. et ſtor i
Gautland. 210. de nedrives i Vigen.
211. de opbygges igien. 211. paa
Færge. 217. Not. m). Thorgerds paa
Sunnmør. 276. paa Gudbrands Gaard,
348. paa ſamme ſettes Jld. 349
Thangbrand, Kong Olafs Præſt. 127.
313
Theingill, den meget ſeillende. 479
Thialfahellir, neden for Agdenes. 324

Thinganes, der en Oſetræfning. 127.
Thin, Hallkellſon, en Skald. 354. 355
Thing og **Thingſteder**, paa Jisland. 145.
146. paa Thing erklæres Fædlaſe. 210
Thinglave, 12 paa Jisland. 146
Thingnen. **Thing**. 145
Thingvalle, paa Jisland. 146
Thiodal, den hvinderſke, glori Verð om en
Tildragelſe. 473
Thiodhild, Jorunds Dotter, givt med
Eirik Raude. 410
Thiodlande, hvilke vare. 126
Thor, ham Tempel indviet. 210
Thora, Olaves Dotter. 129
Thora, paa Rimol, Hagen Jarls Kiereste.
318. gjør ſig Uimage for at redde ham.
329
Thoralf, Beensmand paa Hedemarken. 222
Thorarin, Nagabrodr. 147. 356
Thiorbiarnsſønner. 356
Thorbjörn, Jarlakappe. 163. 378
Thorbjörn, paa Færge. 217.
Thorbrandsſønner. 356
Thord, Eigilaſarſon. 39
Thord, Herſe 2: Harde. 52
Thord Hreðu. 52. 55. dræber Hroallb.
56
Thord, Ingelaſarſon. 39
Thordr Geller. 145. 150
Thordr Kollbeinſon, Jislandſt Skald. 263
Thorer Belnerſon. 219. 220. kommer til
Dovre-Fjeld. 220. er i Krigstoge. 230
Thorer

Register.

- Thorar Hallabí Sen.** 472
Thorar Hjort, en Norff Høfning, hjælper Hagen Jarl imod Jomsvikingerne. 260
Thorar Hlaande. 481
Thorar Blaf, et forslaget Hoved. 306. reiser til Irland, for at forraske Olaf Tryggvesøn. 309. vender tilbage, og finder ham i Garderike. 310. vandt Olafs Fortrolighed ved sin fiedste Tale. 311. faaer ham med sig til Norge. 313. bliver forlegen over Thrøndernes Opstand imod Hagen Jarl. 321. fanges i ftr eget Garn og dræbes. 323. 324
Thorar, Snegels Familie. 480
Thorar Theiande, havde to Grillebørn. 470
Thorfinn Hausakiusfur, hans Søner. 370. hans Siftermaal. 470
Thorfinn, Jarl, paa Orkneye. 160
Thorgerir, Thorkellson, Laugmand paa Island. 44. 147. 355
Thorgierdr, Dotter af Thorstein Rode. 107. hendes Mand. 395
Thorgierdr Hordabrud, hendes Tempel. 140. 232. var Hagen Jarls Olycks gudinde. 268. tilskrives et Uveir. 270. berøvet en kostbar Guldring. 348
Thorgils, Orrabein, kræver sin Arv i Norge. 157. faaer Afslag af Dronning Gunnhild. 158. sendes til Sudurserne. 160. nedlægger Surtr. 161. tvinger Sudurserne til Skat. 161. opholder sig ved det Norffe Hof. 355. hans Hertomf. 429
Thorgils, Thorolfson. 186
Thorgrim, fra Island. 355
Thorgrim, paa Rialarnes. 146
Thorhalidur, Spamadr. 354
Thorkell Dyrðill, Eriksøn. 185
Thorkell, fra Island. 355
Thorkell Seitiffon. 409
Thorkell Hafe, den Høie. 261
Thorkell Hafvi, en Jomsvikling. 244. 246
Thorkell, Rippur. 52. See Rippur
Thorkell Krasla, fra Island, Tildragelser med ham. 385
Thorkell Lepra, fra Viken. 246. er en af de Norffes Anførere mod Jomsvikingerne. 261. slaar Havard Høgvande ihjel. 280. paatager sig at henvette de fangne Jomsvikinger. 281. er meget forbittet paa dem. 284. dræbes af Vagn. 285
Thorkell, Wane. 147
Thorkell, Wiblang, en stor Viking, gaar over til Hagen Jarl imod sine Landsmand. 254. bliver i Slaget hugget midt over. 273
Thorkell Thurrafrost, hertøfer Ragnhild. 222. stifter sig i Skil. 223. hans Dotter Thuride. 238. bliver Syffelmand i Orkedal. 238
Thorlaf, paa Gørse. 217.

Thorleif

Register.

Thorleif, den vilse, den ældre. 130. 144.
 den yngre. 130
 Thorleif, JarlaSkald, maatte for et Drabs
 Skyld forlade Jisland. 341. kommer
 fra Norge. 341; hævner sig paa Hagen
 Jarl. 342. faaer derfor Navn af Jar-
 laSkald. 343
 Thorleif Kimbe. 356
 Thorleif, Skuma, Jislands Skald. 263.
 352
 Thorleif, Raundfeldsøn, af hans Vers er
 endnu noget illovers. 353. 354
 Thormod, Kong Olaf Tryggvasons Præst.
 313
 Thormodr Rarkur, Hagen Jarls Træl og
 Jevnaaldring. 320
 Thorodd, Gæde, paa Jisland. 150. 350
 Thorolf Lusafliæg. 177. dræbes. 186.
 hans Drab hævnes. 188
 Thorolf Møstrafliæg. 145. 146
 Thorolf, Smør, Jislands Debygger. 216
 Thorehavin, paa Færø. 218. 235. der
 holdes Thing og Møder. 238
 Thoranes, 146
 Thoranes Thing, 145
 Thorstein, en, faaer Navn af Hauge Brøtt.
 474
 Thorstein, Hvite. 159
 Thorstein Ingolfsson, paa Jisland. 145. 147
 Thorstein, paa Værfom. 180
 Thorstein, Røde (Raude) hans Datter
 Olufa. 216. 388, 395

Norske Hist. 3 Deel.

Thorstein, Skrofa, Grims Søn. 216
 Thorvalld, Åsvaldsen, drager fra Jæde-
 ren til Jisland. 410
 Thorvalld, Vidfarle, bliver dræbt i Sagen.
 405
 Thoste, i Overrig. 114
 Thrain, Eigfussen. 345. gløder sin Lykke
 ved Hagen Jarls Hof. 347. men be-
 lønner ham Ret derfor. 349
 Thrandarnes, (Thrones) 441
 Thrand, Gudbrandssøn. 348. faaer et
 dødeligt Saar. 349
 Thrand, paa Færø. 217. 218. tilføjer
 sig der Herredsmægt. 233. maa for-
 lige sig med Sigmund. 236. 238
 Throndhiem, der Regente. 70. Sigurd
 Jarl. 4. Hagen Jarl. 25. 49. 116.
 Sigurd Olefa og Gudbrand. 47. indlæs-
 ges igjen af Kongerne. 58. Kong Erik
 sættes der til Regent. 59
 Thrønderne, haarde og sive i gamle Dage.
 69. de underkøbt: Hagen Jarl. 25.
 49. de straffes derfor af Kongerne. 59.
 de dræbe Kong Erling. 69. besvære sig
 over Hagen Jarl. 316. gløder Opstand
 imod ham. 319. søge forgjæves efter
 ham. 330
 Thurid, Hallads Datter. 472
 Thuride, Thorleifs Datter. 238
 Thvera, der Freys Tempel. 146
 Tidende Skofte. 122. See Skofte.

T i t

Tids.

Register.

Tidregning, over Sigurd Jarls Død.

41. i Hensigt til Kong Harald Graa-
felds Døds-Aar. 91. 220. 239. Torskel
Regning i sidste Mælt. 95. i Hensigt
til Olaf Tryggvesson. 92. 97. 178. 192.
194. 198. i Hensigt til Erik Sigurds-
felds Død. 214. til Olaf Tryggvessons
Daab. 297. i Hensigt til hans Krig
med England. 301. i Hensigt til Ha-
gen Jarls Regterings-Aar. 359. til Kong
Donalds Død. 388. til Grønlands Op-
findelse. 411. 413. til Hinmarkens Op-
findelse. 422. i Hensigt til Erik Haralds
Sons Bødsel. 472. til Kong Hagens
Regterings Tid. 479. til Thorleif den
Bluffs Levetid. 483. i Hensigt til Kong
Eriks Stortmaal med Dronning Sunna
Hilts Datter. 484. i Hensigt til Eriks-
nes og Kong Gorms Regtering. 458

**Tildragelser, imellem Kong Harald og Ey-
vind Skaldaspiller. 28. imellem Hagen
Jarl og Thorleif Jarlsfald. 341. imel-
lem Thrain og bemæltte Thorleif. 344.
imellem Ulf og Helge. 381. med Thors-
kell Krafte. 384. med Finboge Kamme.
424. paa Mørene. 429. angaaende
tre af Kong Haralds Skalde. 462**

**Tillæg, til de to første Dele af den Norske
Historie. 441**

**Tindur, Halkerson, en Jislandsk Skald.
263. 352. 400**

Tokuvifur. 343

Trælle, Løsepenge for dem. 188

**Trolddom, ved at bære Sværde. 161. til
skrives Seieren over Jomsvillingerne. 275**

Tryggva-Hær. 40

Tryggve, Konge i Norge. 41

**Trygge, Olafsen, Konge. 4. 39. hans
Forbund med Hagen Jarl. 36. hans
Lande. 38. han dræbes af Kong Gud-
raud Erikson. 40. 176. Aarsag til
hans Død. 41. Not. c). hans Døds-
Aar. 41. Not. c) d).**

Tryggver. Et. 40

**Tunsberg, der residere Kong Gudraud. 42-
der antages Harald Blaaland til Konge.
116. der bese Kistmænd. 219. denne
Stads Velde. 249. plyndres af Joms-
villingerne. 250**

**Tyrker, en sanderlandsk Mand, finder Vin-
træer i Nord-America. 420. 421**

U.

Udvandringer, de Norske. 354

Ulf, den Hamramme. 404

**Ulf, en kiet Bønde paa Hareidlandet. 256.
bliver tvungen til at følge med Jomsvi-
llingerne. 258. bliver dræbt. 258**

Ulf, Birjomskegge. 481

**Ulf, hvin Ule, paa Orkenørne. 383. dræ-
ber en Harald. 383. hans Datter bort-
føres, og han dør. 384**

**Ulfriot, første Langmand paa Jisland. 131.
146. forfatter en Lov for Lander. 144**

Ulf,

Register.

Ulf, saa kalder sig Thorfell Thorsdottir.

221

Ulf, Ulfvegin. 397

Ulf, Ornatthor. 410

Ulodomin, Konge i Rusland. 185. 189

Uplande, bemerke Lande, liggende et Stykke fra Stranden. 55. Not. 2)

Uplandene, ses for en Deel af Sigurd Ring og Efterkommere. 61. der adskillige Konger. 9. der berømte Wand. 435

Upsa, en Deel af Væstfold. 444

Urgathriotr, Jarl, sendes af Keiser Ottho 3die til Norge. 202

Usteira, Kong Harald og Brøders Boepæl. 52

V.

Vaaben, de Gamles. 235

Vaardal. 138

Vaarsfeld, hvad var. 87

Varadøl. 138 Not. 1)

Varmeland, Skatkyldig til Norge. 90. Tvist derom. 213

Vagn, Valnatotes Sønnesøn. 244. hans Lære. 246. frabugget Hymund Haanden. 250. hans Samtale med Hunden Ulf paa Haud. 256. faaer Hymund med sig i Slaget. 262. bliver længst tilbage i Norge, da de andre flye. 274. men bliver fangen og bortført. 281. sættes paa frie Fod og faaer Gaard og Embedet i Norge. 285. 286. gifter sig med Thorfell Leiras Datter Ingeborg. 286

Valbrands Sønner. 356

Valdar, Konge i Danmark. 343. 344

Valdemar, Konge i Rusland. 185. fører Krig med Naboerne. 192. 193. omvendes til den Christne Troe. 198

Valsfeld, paa Jisland. 145

Valplads, afskiftes. 127

Vandil, fra Ostgotland. 90

Vang, paa Vord. 54

Vanskeligheder, visse i Historien have. 59

Vapnestord, paa Jisland. 149. 150

Varegerne, vare fra Norden. 186. komme Russerne til Hjelpe. 189. tie i Rusland i Krigen. 192. 193. lære der at kende den Christne Religion. 198

Vaterford, en Stad i Irland, bygt af de Norske. 389

Vedra Grim, hans Slagregister. 470

Veie, fordyum. 220

Veigena, i Vissen. 40

Veislør, hvad vare. 19. 20

Velleflo, en Sang. 152. 175. 352

Vemund, den Gamle. 55

Vemund, Valsbriotr. 55

Venden, underrvinges af Keiser Ottho 3die. 167. Skatkyldig under Danmark. 168. Ostvenden, der Bogeslau. Konge. 195. indtages af Harald Blaaland. 242

Vendil, Kong Erik Sigurds søns Landværnsmænd. 229

Venskab, stiftet imellem de Norske Konger og Sigurd Jarl. 13

Vermund, fra Jisland. 356. 357

T t 2

Vers

Register.

Vers, Hekkæia. 196. Hæggjatal. 23.
 Hæomar-mal. 29. Graafeldar-Drapa.
 51. 83. 86. Vellella. 118. 152.
 bleve slungne i Gravhøie af de Gamle
 402
 Vefete, paa Bornholm. 244
 Vestein, fra Jidland. 355
 Vesterbygd, paa Grønland. 412. 414
 Vester-Gotland, bekriget af Harald Graa-
 feld. 90. plyndres af Hagen Jarl. 209.
 der Jarler. 210
 Vester-Havet, der drives Oeroverier af
 Kongene. 51. af Kong Harald Graa-
 feld. 89
 Vestfold, der Konger: Gudraud Biørns-
 son. 4. Tryggue Olafsson. 38. Harald
 Grænfe. 116
 Viðill, i Vendsyssel. 430
 Vigill-Blum, Ego's Sø. 435. viser
 sig tapper. 436
 Viga-Hrap, en Jidlandsf Kønning. 348.
 maat atter flygte for sine begaaede Mis-
 gierninger. 349. bliver dog fangen. 350
 Vigfus, Viga-Blums Sø. 352
 Viggin, i Viken. 40
 Viigen, der Konger: Tryggue Olafsson. 4.
 38. undervinges af Kong Harald. 43.
 eies af Sigurd Ring. 61. der antages
 Harald Blaatand til Konge. 115. der
 Erik Hagensøn Jarl. 152. bestidde en
 Tid af Svend Tveskæg, som Prinds. 152.
 der søger Harald Blaatand at fremme den
 Christne Troe. 202. der den Christne

Troe gængs. 210. udryddes der igien.
 211. plyndres af Hagen Jarl. 211
 Vikingas-Kæde, hans Afkom. 177
 Vifinger, ætteliere. 225
 Vildfarelser, af Fremmede, i Hagen Jarls
 Historie. 360
 Vin-Na-Dække, der Slag. 51
 Vindland, (Venden) der drives Oerove-
 rier af Hagen Jarl. 46
 Vingulmark, der Konger: Tryggue Olaf-
 son. 38. Harald Grænfe. 116
 Vinland, dets Opdagelse. 414. Anled-
 ning dertil. 415. sees først af en ved
 Navn Biørn. 416. opledes af Erik
 Eriksson. 418. hvorfra fik det Navn.
 422
 Vintræer, vilde i Nord-Amerika. 421
 Vitlum, Vitthom, Vitkom, en Gaard.
 180
 Vore, Almuen der, angriber Kong Harald
 og Kong Oluf. 54. der berørte
 Rand. 177. 433. 481

V.

Vagre, Svensk Konge, faaer Navn af
 Ingiald. 442
 Vetre-Sandse, der et stort Trolde. 430

V.

Vgmund, den Hvite, bringer Hagen Jarl
 Kundskab. 139. 250. hjælper ham mod
 Jomsvingerne. 262

Olver,

Register.

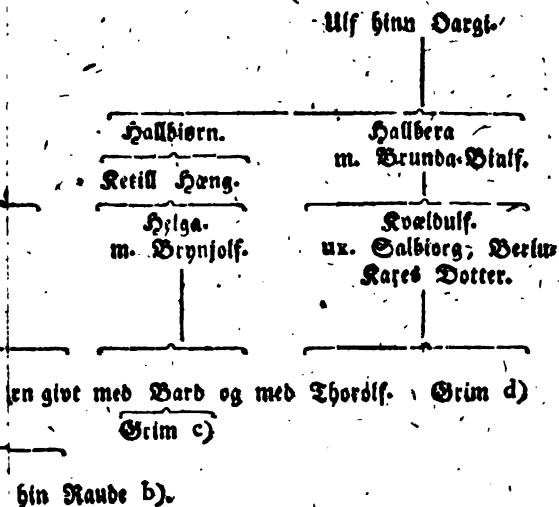
Olver, paa Hisingen. 392
 Omund, Brestfieg, paa Island. 481
 Omund, Vikingsøn, drog til Island.
 481
 Ore, hvor mange Penge holdt. 67. hvor
 mange paa en Mark. 67
 Orkedal, hvorvidt forðum strakt sig. 221.
 der Leensmand. 238
 Orkensørne, fra gammel Tid under Norge.
 162. i Hagen Jarls Tid. 163. under
 Arnfinn Jarl. 370. under Harald Ar-
 sell Jarl. 371. under Eotr Jarl. 372.
 under Hlodver Jarl. 375. under Ol-
 gurd Jarl den anden. 375. vare lange
 indviklede i, Urolighed mod de Storfte.
 383
 Orkensifte Jarler: Sigurd. 160. Thor.

finn. 160. Sigurd den Anden. 163.
 Arnfinn. 370. Harald Arsell. 371.
 Eotr. 372. Hlodver. 375. de ele. og
 Ratanes. 160
 Ossur, Hafgrims Søn. 233. 234
 Ossur, hin Hordste. 430
 Østerbygd, paa Granland. 412. 414
 Øster-Gautland, plyndres af Hagen Jarl.
 209
 Øster-Spen, der drives Søerøverier af Ha-
 gen Jarl. 46. 47. 50. af Kongerne.
 37. 51. af Harald Graafeld. 89. af
 Olaf Tryggvesøn. 194. 199. af Sig-
 mund Brestsøn. 225.
 Øvelser, Krigs- og Legems. 224
 Øreraa, paa Island. 146
 Øzur. 395.

Tab. I.

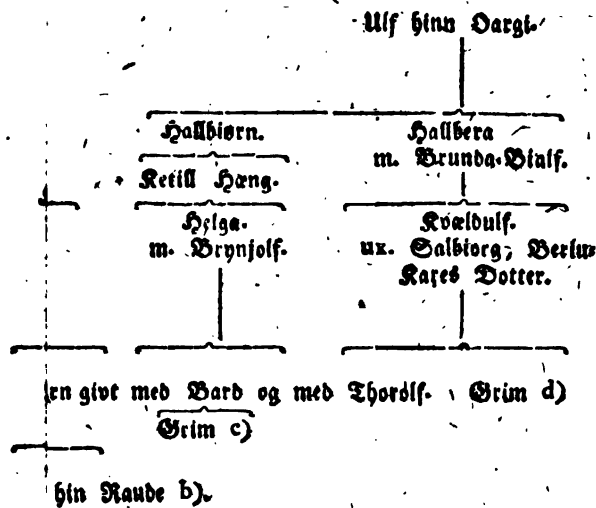

siden med Kong Inge
erfar Karlsön i Öper.
Rap. 102.

- a) See Björg, Havard Jark Dotter, men Griotgard
 b) See Jar
 c) See T
 cc) See varet af Hlade, Jarlens Gamille, see 3die Tabel.

Tab. I.

siden med Kong Inge
 efter Karlsson i Sver.
 Kap. 102.

- a) See Thorg, Havard Jarks Dotter, men Griotgard
 b) See E
 c) See T
 ee) See været af Hlade-Jarlens Gamille, see 3die Tabel.

Tab. II.

Wlgerd.	Augmund.	Almod Samle.
Floke.	Id. Thorolf Skialg.	W. II.
	Erling paa Sola.	Wlat Gitsaskalle. c)

Wbism.

Eindrid W.
breide. c)

a) Con'ee Landnama, sammesteds, pag. 20. d) See
Ga Tryggvas. 2den Deel, Kap. 19. S. 64.

a) W. II have været af den betiandre Hrafnistiske Familie,
afon Jarl, og endeel dine Faders Brander, Ke

a) See: afots beretter, see Olaf's Saga Tryggvas. 2 Deel,
Steins Wæfots, paa anførte Sted, Kap. 13.

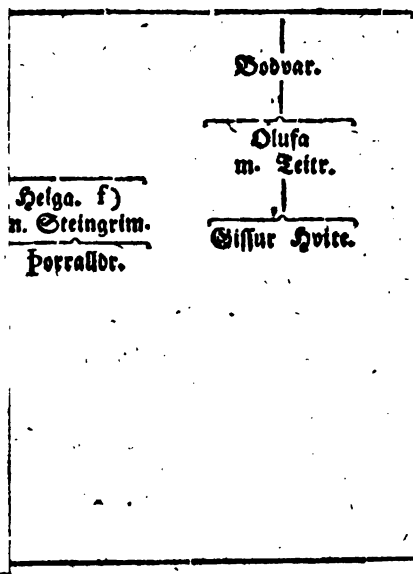
Tab. III.

Grietgard.	Grietgard.	Havardr.	
	Kanvelg.	Ingeborg	
	m. Porgrim.	m. Sigurb.	
	Aabis. Not Spate.	Sigrith.	Kanvelg.
	m. Porde	m. 1. Harbr.	o)
	Hvite.	2. Thorolf.	
	Ulf Stallare. d)	3. Eyvind	
		Lambe.	
		b)	

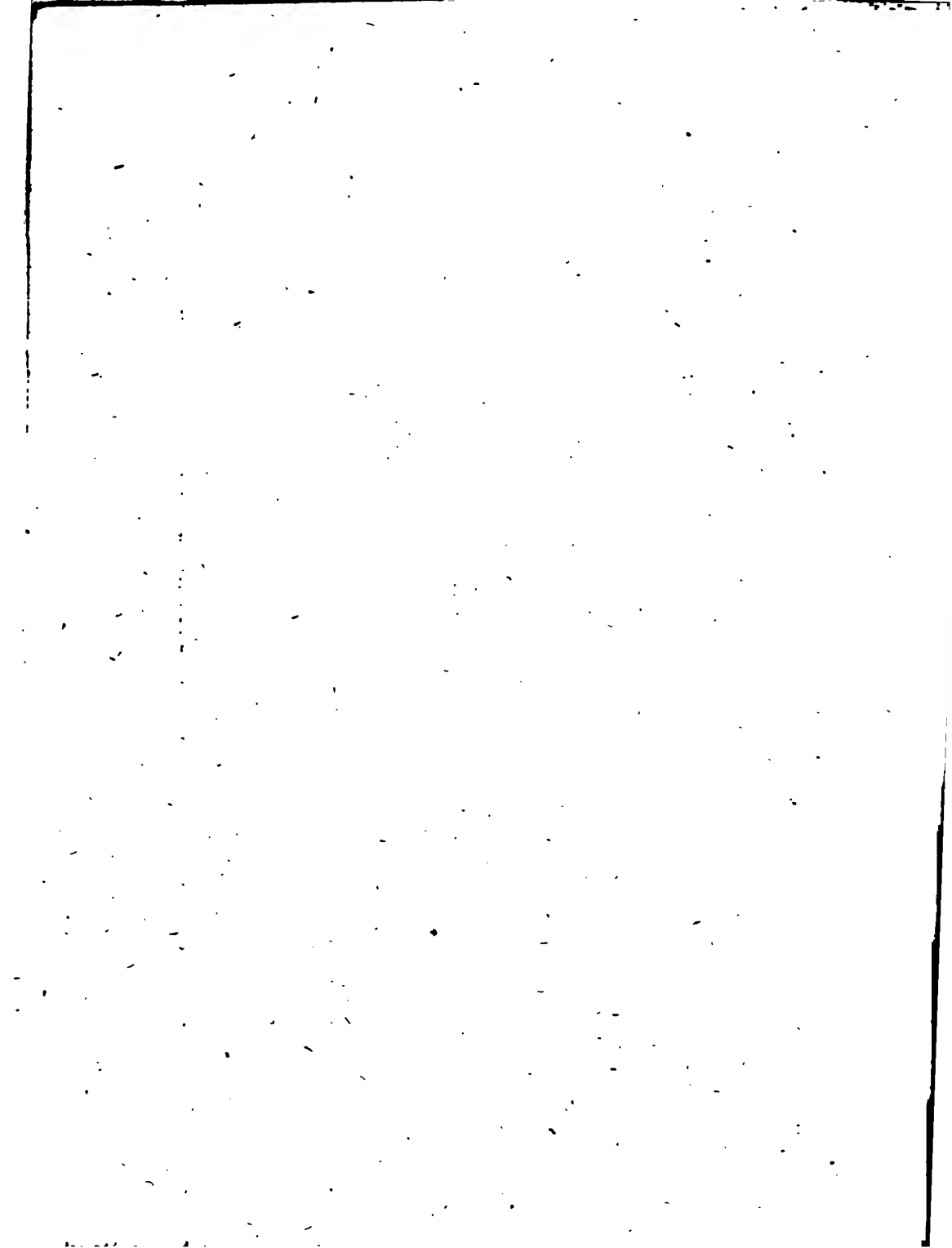
ex. concub.		
En Dotgurd.	Ragnhild.	Ingeborg.
Juar f)	m. Skopte.	ii)
Hakon	Orm Jarl.	
den 4)	ux. Sigrid.	
Magna.	Dgmund.	
Orm.	Monan.	Astrid.
rling Skatte. k)		m. Sone.
		Jarl Jarl. l)

- a) Sag. 12. 18. 21. Fra en af disse har uden Tvill
ma, 2den Deel, Kap. 27 og 28. dd) See
14. f) Hun var en Dotter, Dotter af Kong
dur Monk beretter disse at have været Hagen
129. Not. c) i denne Deel. k) See Tor-
450.

- a) her: men her er udeli Toil Landnama Saga meere
 Saga, Kap. 5. Men i Slagte:linie hos Torfaus,
 ere forbyttet med en anden. c) See Viga-
 1 Deel, S. 32. f) See nyopnævnte Olafs-

Tab. V.

Жислнр.

ignò

Strutt, Harold,
Jarl paa Stalund,
ox. Ingigerd.

Figre.
m. appe.

Sigvald Jarl.
Thorkell Hafve.
Hemming. Tofva.

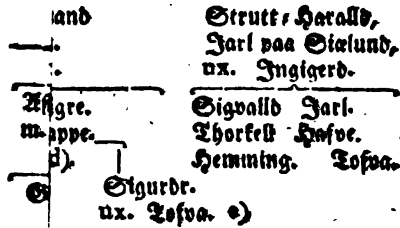
Sigurdr.
ux. Zofva. e)

a) See Off. S. 320. c) See bemeldte Olsaf-Saga, eller feds, S. 158. f) See sammefeds, S. 163. i) Scriptorum Rer. Danic. Tom. 1. pag. 43. udgives for en Gavn af Bogen, kan rimelig antages

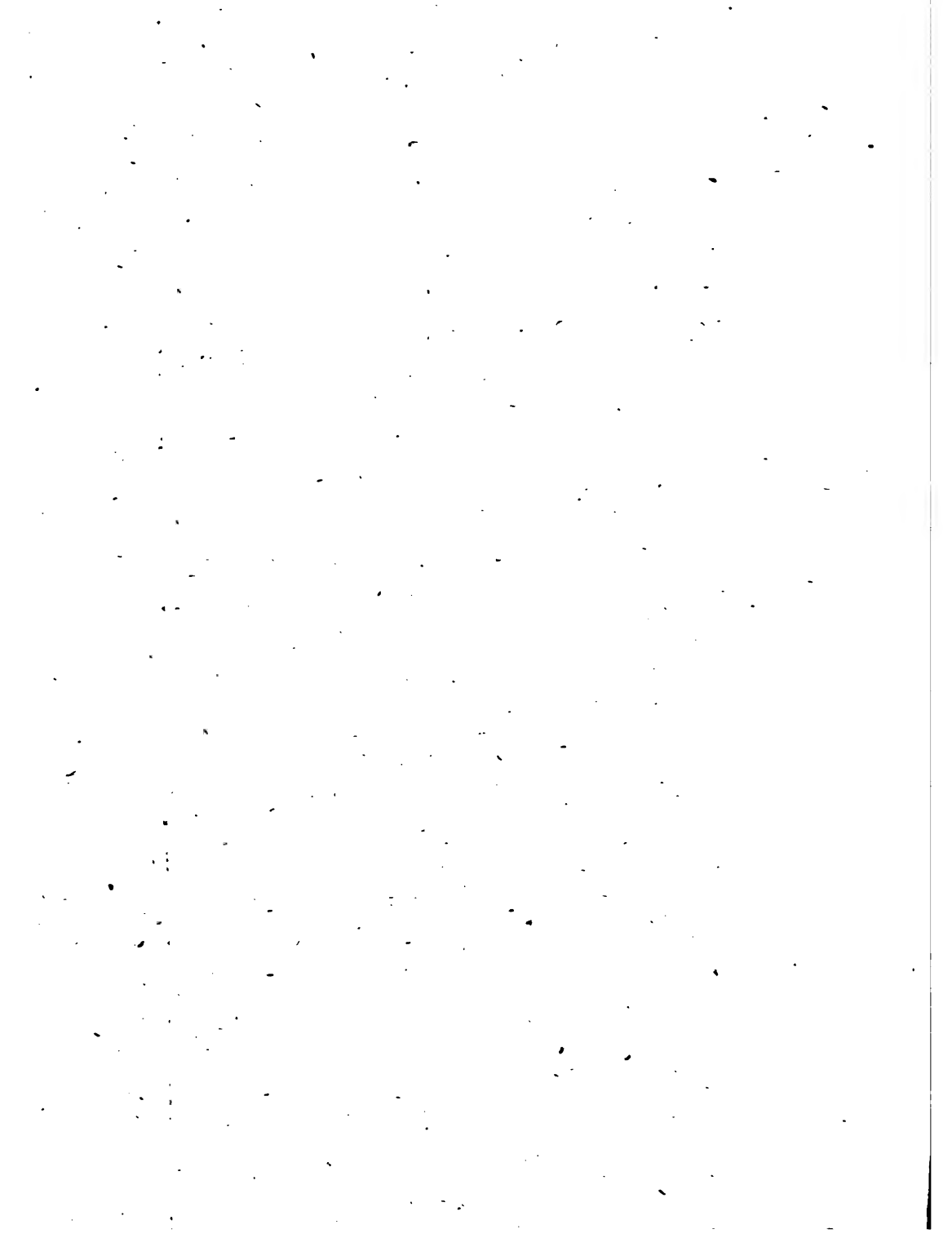

Tab. V.

Fislnir.

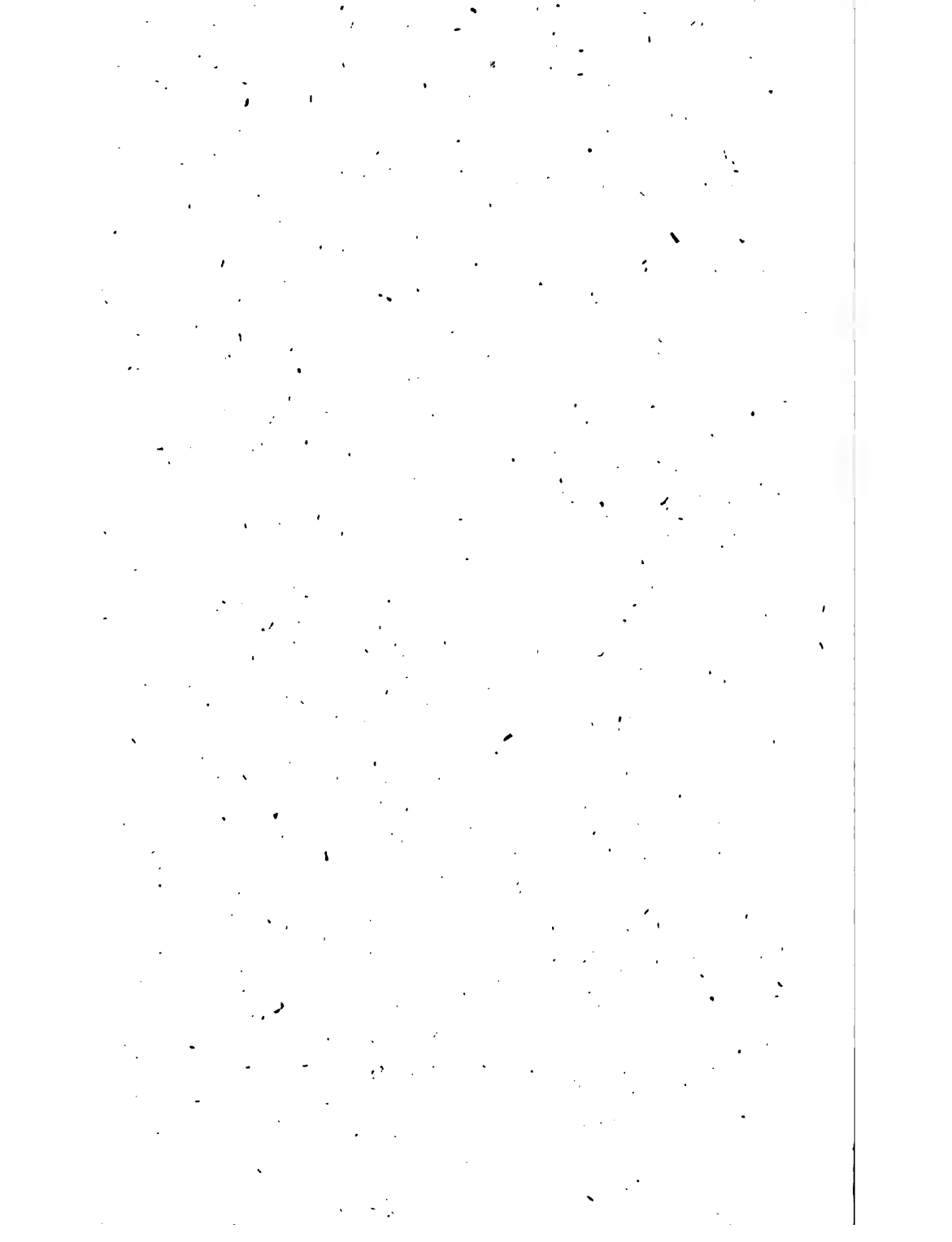

- a) See Ol. S. 320. e) See bemeldte Olaf's Saga, eller Redd, S. 158. f) See sammesteds, S. 163. at, i Scriptorum Rer. Danic. Tom. 1. pag. 43. udgives for en Son af Vagn, kan rimelig antages

01
m.

2)

JUN 18 1954

